Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1858.15α

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

G.U.ED
12192
12×

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΣΥΝΕΡΑΝΙΣΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

ΗΛΙΑ Σ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητευόντων εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ.

Τὰς ἐπιδόσεις ὁρῶμεν γιγνομένας καὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, οὐ διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστῶσιν, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανορθοῦντας καὶ τολμῶντας ἀεί τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων.

(Ἰσοκρ. Εὐαγόρ.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΙΩ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

(Κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀθηνᾶς ἀριθ. 274).

1858.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΤΥΠΙΚΟΝ.

Εἰσαγωγή.

§ 1. Ὅταν θέλωμεν νὰ φανερώσωμεν πρὸς τοὺς ἄλλους ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχομεν εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν, λέγομεν ἢ γράφομεν φωνάς τινας, αἵτινες λέγονται λέξεις καὶ ἀποτελοῦσι τὸν λόγον.

§ 2. Αἱ λέξεις κατατάττονται εἰς δέκα κλάσεις, αἵτινες ὀνομάζονται μέρη τοῦ λόγου καὶ εἶναι ταῦτα, κλιτὰ μὲν, ἄρθρον, ὄνομα, ἐπίθετον, ἀντωνυμία, ῥῆμα, μετοχή· ἄκλιτα δὲ, πρόθεσις, ἐπίῤῥημα, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

§ 3. Εἰς τὰ ἄρθρα, τὰ ὀνόματα, τὰ ἐπίθετα καὶ τὰς ἀντωνυμίας ἐξετάζομεν γένος, ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν.

§ 4. Γένη εἶναι τρία, ἀρσενικὸν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον· ἀριθμοὶ τρεῖς, ἑνικὸς, δυϊκὸς καὶ πληθυντικός· καὶ πτώσεις πέντε, ὀνομαστικὴ, γενικὴ, δοτικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητική.

§ 5. Ὀνόματα εἶναι ὅλαι αἱ λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων ὀνομάζομεν τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ζῶα, τὰ πράγματα καὶ ἐν γένει τὰς οὐσίας· ἐπίθετα δὲ, ὅσαι λέξεις φανερόνουσι τὰς ἰδιότητας ἢ ποιότητας τῶν ὀνομάτων.

§ 6. Τὰ ὀνόματα ὑπάγονται εἰς τρεῖς κλίσεις. Τὰ δ' ἐπίθετα, αἱ μετοχαὶ καὶ αἱ πλεῖσται τῶν ἀντωνυμιῶν κλίνονται κατὰ τὰς κλίσεις τῶν ὀνομάτων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 7. Ἡ πρώτη κλίσις ἔχει ὀνόματα ἀρσενικὰ, τῶν ὁποίων ἡ ἑνικὴ ὀνομαστικὴ τελειόνει εἰς ας ἢ εἰς ης, καὶ θηλυκὰ εἰς α ἢ εἰς η, ἀσυναίρετα καὶ συναιρούμενα.

§ 8. Ἡ δευτέρα κλίσις ἔχει ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ εἰς ος καὶ οὐδέτερα εἰς ον, ἀσυναίρετα καὶ συναιρούμενα, καί τινα Ἀττικὰ εἰς ως καὶ ων.

§ 9. Ἡ τρίτη ἔχει ὀνόματα περιττοσύλλαβα παντὸς γένους, ἀσυναίρετα καὶ συναιρούμενα καί τινα συγκοπτόμενα, τῶν ὁποίων ἡ ἑνικὴ ὀνομαστικὴ τελειόνει εἰς ν, ρ, ς, (ξ, ψ), α, ι, υ, ω.

§ 10. Τῶν συναιρουμένων τριτοκλίτων τὰ μὲν εἶναι ὁλοπαθῆ, τὰ δὲ ὀλιγοπαθῆ. Καὶ ὁλοπαθῆ μὲν λέγονται τὰ κατὰ πάσας αὐτῶν τὰς πτώσεις συναιρούμενα· ὀλιγοπαθῆ δὲ τὰ εἰς τινας μόνον.

§ 11. Συγκοπτόμενα δὲ εἶναι ἐκ τῶν εἰς ἀρ—έρος, τὰ συγκόπτοντα τὸ ε εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ, εἰς δὲ τὴν δοτικὴν πληθυντικὴν ἀντ' αὐτοῦ παρεμβάλλοντα τονιζόμενον α.

§ 12. Ἄρθρα.

	Ἀρσενικόν.	Θηλυκόν.	Οὐδέτερον.
		Ἑνικός.	
ὀνομαστικὴ	ὁ	ἡ	τὸ
γενικὴ	τοῦ	τῆς	τοῦ
δοτικὴ	τῷ	τῇ	τῷ
αἰτιατικὴ	τὸν	τὴν	τὸ
		Πληθυντικός.	
ὀνομαστικὴ	οἱ	αἱ	τὰ
γενικὴ	τῶν	τῶν	τῶν
δοτικὴ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
αἰτιατικὴ	τοὺς	τὰς	τὰ
		Δυϊκός.	
ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ	τὼ	τὰ	τὼ
γενικὴ καὶ δοτικὴ	τοῖν	ταῖν	τοῖν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 13. Παραδείγματα τῆς πρώτης κλίσεως.

Α'. Ἀσυναίρετα.

Ἀρσενικά.

Ἑνικός.

ὀνομ. ὁ κοχλίας	ὁ εἰρηνοδίκης	ὁ κριτής
γεν. τοῦ κοχλίου	τοῦ εἰρηνοδίκου	τοῦ κριτοῦ
δοτ. τῷ κοχλίᾳ	τῷ εἰρηνοδίκῃ	τῷ κριτῇ
αἰτ. τὸν κοχλίαν	τὸν εἰρηνοδίκην	τὸν κριτὴν
κλ. ὦ κοχλία	ὦ εἰρηνοδίκη	ὦ κριτὰ

Πληθυντικός.

ὀνομ. οἱ κοχλίαι	οἱ εἰρηνοδίκαι	οἱ κριταὶ
γεν. τῶν κοχλιῶν	τῶν εἰρηνοδικῶν	τῶν κριτῶν
δοτ. τοῖς κοχλίαις	τοῖς εἰρηνοδίκαις	τοῖς κριταῖς
αἰτ. τοὺς κοχλίας	τοὺς εἰρηνοδίκας	τοὺς κριτὰς
κλ. ὦ κοχλίαι	ὦ εἰρηνοδίκαι	ὦ κριταὶ

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ κοχλία	τὼ εἰρηνοδίκα	τὼ κριτὰ
γεν. δοτ. τοῖνκοχλίαιν	τοῖν εἰρηνοδίκαιν	τοῖν κριταῖν
κλ. ὦ κοχλία.	ὦ εἰρηνοδίκα.	ὦ κριτά.

Θηλυκά.

Ἑνικός.

ὀν. ἡ τιμὴ	ἡ ῥίζα	ἡ μέλισσα	ἡ χαρὰ
γεν. τῆς τιμῆς	τῆς ῥίζης	τῆς μελίσσης	τῆς χαρᾶς
δοτ. τῇ τιμῇ	τῇ ῥίζῃ	τῇ μελίσσῃ	τῇ χαρᾷ
αἰτ. τὴν τιμὴν	τὴν ῥίζαν	τὴν μέλισσαν	τὴν χαρὰν
κλ. ὦ τιμὴ	ὦ ῥίζα	ὦ μέλισσα	ὦ χαρὰ

Πληθυντικός.

ὀν. αἱ τιμαὶ	αἱ ῥίζαι	αἱ μέλισσαι	αἱ χαραὶ
γεν. τῶν τιμῶν	τῶν ῥιζῶν	τῶν μελισσῶν	τῶν χαρῶν
δοτ. ταῖς τιμαῖς	ταῖς ῥίζαις	ταῖς μελίσσαις	ταῖς χαραῖς
αἰτ. τὰς τιμὰς	τὰς ῥίζας	τὰς μελίσσας	τὰς χαρὰς
κλ. ὦ τιμαὶ	ὦ ῥίζαι	ὦ μέλισσαι	ὦ χαραὶ

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὰ τιμὰ	τὰ ῥίζα	τὰ μελίσσα	τὰ χαρὰ
γεν. δοτ. ταῖν τιμαῖν	ταῖν ῥίζαιν	ταῖν μελίσσαιν	ταῖν χαραῖν
κλ. ὦ τιμά.	ὦ ῥίζα.	ὦ μέλισσα.	ὦ χαρά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Β'. Συναιρούμενα.

Ἀρσενικά.

Ενικός.

ὀνομ.	ὁ	Ἑρμέας-Ἑρμᾶς	ὁ	Ἀπελλέης-Ἀπελλῆς
γεν.	τοῦ	Ἑρμέου-Ἑρμοῦ	τοῦ	Ἀπελλέου-Ἀπελλοῦ
δοτ.	τῷ	Ἑρμέᾳ-Ἑρμῇ	τῷ	Ἀπελλέῃ-Ἀπελλῇ
αἰτ.	τὸν	Ἑρμέαν-Ἑρμῆν	τὸν	Ἀπελλέην-Ἀπελλῆν
κλ.	ὦ	Ἑρμέα-Ἑρμῆ	ὦ	Ἀπελλέη-Ἀπελλῆ

Πληθυντικός.

ὀνομ.	οἱ	Ἑρμέαι-Ἑρμαῖ	οἱ	Ἀπελλέαι-Ἀπελλαῖ
γεν.	τῶν	Ἑρμεῶν-Ἑρμῶν	τῶν	Ἀπελλεῶν-Ἀπελλῶν
δοτ.	τοῖς	Ἑρμέαις-Ἑρμαῖς	τοῖς	Ἀπελλέαις-Ἀπελλαῖς
αἰτ.	τοὺς	Ἑρμέας-Ἑρμᾶς	τοὺς	Ἀπελλέας-Ἀπελλᾶς
κλ.	ὦ	Ἑρμέαι-Ἑρμαῖ	ὦ	Ἀπελλέαι-Ἀπελλαῖ

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὼ	Ἑρμέα-Ἑρμᾶ	τὼ	Ἀπελλέα-Ἀπελλᾶ
γεν. δοτ.	τοῖν	Ἑρμέαιν-Ἑρμαῖν	τοῖν	Ἀπελλέαιν-Ἀπελλαῖν
κλητ.	ὦ	Ἑρμέα-Ἑρμᾶ.	ὦ	Ἀπελλέα-Ἀπελλᾶ

Θηλυκά.

Ενικός.

ὀνομ.	ἡ	γαλέη-γαλῆ	ἡ	μνάα-μνᾶ
γεν.	τῆς	γαλέης-γαλῆς	τῆς	μνάας μνᾶς
δοτ.	τῇ	γαλέῃ-γαλῇ	τῇ	μνάᾳ-μνᾷ
αἰτ.	τὴν	γαλέην-γαλῆν	τὴν	μνάαν-μνᾶν
κλ.	ὦ	γαλέη-γαλῆ	ὦ	μνάα-μνᾶ

Πληθυντικός.

ὀνομ.	αἱ	γαλέαι-γαλαῖ	αἱ	μνάαι-μναῖ
γεν.	τῶν	γαλεῶν-γαλῶν	τῶν	μναῶν-μνῶν
δοτ.	ταῖς	γαλέαις-γαλαῖς	ταῖς	μνάαις-μναῖς
αἰτ.	τὰς	γαλέας-γαλᾶς	τὰς	μνάας-μνᾶς
κλ.	ὦ	γαλέαι-γαλαῖ	ὦ	μνάαι-μναῖ

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὰ	ἰγαλέα-γαλᾶ	τὰ	μνάα-μνᾶ
γεν. δοτ.	ταῖν	γαλέαιν-γαλαῖν	ταῖν	μνάαιν-μναῖν
κλ.	ὦ	γαλέα-γαλᾶ.	ὦ	μνάα-μνᾶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 14. Παραδείγματα τῆς δευτέρας κλίσεως.

Α'. Ἀσυναίρετα.

	Ἀρσενικά.		Θηλυκά.	
ὀνομ.	ὁ λόγος	ὁ πίθηκος	ἡ	ὁδὸς
γεν.	τοῦ λόγου	τοῦ πιθήκου	τῆς	ὁδοῦ
δοτ.	τῷ λόγῳ	τῷ πιθήκῳ	τῇ	ὁδῷ
αἰτ.	τὸν λόγον	τὸν πίθηκον	τὴν	ὁδὸν
κλ.	ὦ λόγε(ος)	ὦ πίθηκε(ος).	ὦ	ὁδὲ(ὸς)

Πληθυντικός.

ὀνομ.	οἱ λόγοι	οἱ πίθηκοι	αἱ	ὁδοὶ
γεν.	τῶν λόγων	τῶν πιθήκων	τῶν	ὁδῶν
δοτ.	τοῖς λόγοις	τοῖς πιθήκοις	ταῖς	ὁδοῖς
αἰτ.	τοὺς λόγους	τοὺς πιθήκους	τὰς	ὁδοὺς
κλ.	ὦ λόγοι	ὦ πίθηκοι	ὦ	ὁδοὶ

Δυϊκός.

ὀνομ. αἰτ.	τὼ λόγω	τὼ πιθήκω	τὰ	ὁδὼ
γεν. δοτ.	τοῖν λόγοιν	τοῖν πιθήκοιν	ταῖν	ὁδοῖν
κλητ.	ὦ λόγω.	ὦ πιθήκω.	ὦ	ὁδώ.

	Θηλυκά.		Οὐδέτερα.	
		Ἑνικός.		
ὀνομ.	ἡ ἔλαφος	τὸ ζῶον	τὸ	ἔντομον
γεν.	τῆς ἐλάφου	τοῦ ζώου	τοῦ	ἐντόμου
δοτ.	τῇ ἐλάφῳ	τῷ ζώῳ	τῷ	ἐντόμῳ
αἰτ.	τὴν ἔλαφον	τὸ ζῶον	τὸ	ἔντομον
κλ.	ὦ ἔλαφε(ος)	ὦ ζῶον	ὦ	ἔντομον
		Πληθυντικός.		
ὀνομ.	αἱ ἔλαφοι	τὰ ζῶα	τὰ	ἔντομα
γεν	τῶν ἐλάφων	τῶν ζώων	τῶν	ἐντόμων
δοτ.	ταῖς ἐλάφοις	τοῖς ζώοις	τοῖς	ἐντόμοις
αἰτ.	τὰς ἐλάφους	τὰ ζῶα	τὰ	ἔντομα
κλ.	ὦ ἔλαφοι	ὦ ζῶα	ὦ	ἔντομα
		Δυϊκός.		
ὀν. αἰτ.	τὰ ἐλάφω	τὼ ζώω	τὼ	ἐντόμω
γεν. δοτ.	ταῖν ἐλάφοιν	τοῖν ζώοιν	τοῖν	ἐντόμοιν
κλητ.	ὦ ἐλάφω.	ὦ ζώω.	ὦ	ἐντόμω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Β'. Συναιρούμενα.

	Αρσενικά.	Θηλυκά.	Ουδέτερα.
		Ενικός.	
ὀνομ.	ὁ πλόος-πλοῦς	ἡ εὔνοος-εὔνους	τὸ ὀστέον-ὀστοῦν
γεν.	τοῦ πλόου-πλοῦ	τῆς εὐνόου-εὔνου	τοῦ ὀστέου-ὀστοῦ
δοτ.	τῷ πλόῳ-πλῷ	τῇ εὐνόῳ-εὔνῳ	τῷ ὀστέῳ-ὀστῷ
αἰτ.	τὸν πλόον-πλοῦν	τὴν εὔνοον-εὔνουν	τὸ ὀστέον-ὀστοῦν
κλ.	ὦ πλόε-πλοῦ	ὦ εὔνοε-εὔνου	ὦ ὀστέον-ὀστοῦν
		Πληθυντικός.	
ὀνομ.	οἱ πλόοι-πλοῖ	αἱ εὔνοοι-εὔνοι	τὰ ὀστέα-ὀστᾶ
γεν.	τῶν πλόων-πλῶν	τῶν εὐνόων-εὐνῶν	τῶν ὀστέων-ὀστῶν
δοτ.	τοῖς πλόοις-πλοῖς	ταῖς εὐνόοις-εὔνοις	τοῖς ὀστέοις-ὀστοῖς
αἰτ.	τοὺς πλόους-πλοῦς	τὰς εὐνόους-εὔνους	τὰ ὀστέα-ὀστᾶ
κλ.	ὦ πλόοι-πλοῖ	ὦ εὔνοοι-εὔνοι	ὦ ὀστέα-ὀστᾶ
		Δυϊκός.	
ὀνομ.αἰτ.	τὼ πλόω-πλὼ	τὰ εὐνόω-εὔνω	τὼ ὀστέω-ὀστὼ
γεν.δοτ.	τοῖν πλόοιν-πλοῖν	ταῖν εὐνόοιν-εὔνοιν	τοῖν ὀστέοιν-ὀστοῖν
κλ.	ὦ πλόω-πλώ.	ὦ εὐνόω-εὔνω.	ὦ ὀστέω-ὀστώ.

Γ'. Αττικά.

	Αρσενικά.	Θηλυκά.	Ουδέτερα.
		Ενικός.	
ὀνομ.	ὁ λεώς	ἡ ἅλως	τὸ ἀνώγεων
γεν.	τοῦ λεῴ	τῆς ἅλω	τοῦ ἀνώγεω
δοτ.	τῷ λεῷ	τῇ ἅλῳ	τῷ ἀνώγεῳ
αἰτ.	τὸν λεών	τὴν ἅλων	τὸ ἀνώγεων
κλ.	ὦ λεώς	ὦ ἅλως	ὦ ἀνώγεων
		Πληθυντικός.	
ὀνομ.	οἱ λεῷ	αἱ ἅλῳ	τὰ ἀνώγεω
γεν.	τῶν λεῶν	τῶν ἅλων	τῶν ἀνώγεων
δοτ.	τοῖς λεῷς	ταῖς ἅλῳς	τοῖς ἀνώγεῳς
αἰτ.	τοὺς λεῴς	τὰς ἅλως	τὰ ἀνώγεω
κλ.	ὦ λεῷ	ὦ ἅλῳ	ὦ ἀνώγεω
		Δυϊκός.	
ὀνομ.αἰτ	τὼ λεὼ	τὰ ἅλω	τὼ ἀνώγεω
γεν. δοτ.	τοῖν λεῷν	ταῖν ἅλῳν	τοῖν ἀνώγεῳν
κλητ.	ὦ λεώ.	ὦ ἅλω.	ὦ ἀνώγεω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 13. Παραδείγματα τῆς τρίτης κλίσεως.

Α'. Ἀσυναίρετα.

Ἑνικός.

ὀνομ.	ὁ Ἕλλην	ὁ μήν	ὁ ποιμήν
γεν.	τοῦ Ἕλληνος	τοῦ μηνός	τοῦ ποιμένος
δοτ.	τῷ Ἕλληνι	τῷ μηνί	τῷ ποιμένι
αἰτ.	τὸν Ἕλληνα	τὸν μῆνα	τὸν ποιμένα
κλ.	ὦ Ἕλλην	ὦ μήν	ὦ ποιμήν

Πληθυντικός.

ὀνομ.	οἱ Ἕλληνες	οἱ μῆνες	οἱ ποιμένες
γεν.	τῶν Ἑλλήνων	τῶν μηνῶν	τῶν ποιμένων
δοτ.	τοῖς Ἕλλησι	τοῖς μησί	τοῖς ποιμέσι
αἰτ.	τοὺς Ἕλληνας	τοὺς μῆνας	τοὺς ποιμένας
κλ.	ὦ Ἕλληνες	ὦ μῆνες	ὦ ποιμένες

Δυϊκός.

ὀνομ.αἰτ.	τὼ Ἕλληνε	τὼ μῆνε	τὼ ποιμένε
γεν. δοτ.	τοῖν Ἑλλήνοιν	τοῖν μηνοῖν	τοῖν ποιμένοιν
κλ.	ὦ Ἕλληνε.	ὦ μῆνε.	ὦ ποιμένε.

Ἑνικός.

ὀνομ.	ὁ κώδων	ὁ κλών	ὁ κανών
γεν.	τοῦ κώδωνος	τοῦ κλωνός	τοῦ κανόνος
δοτ.	τῷ κώδωνι	τῷ κλωνί	τῷ κανόνι
αἰτ.	τὸν κώδωνα	τὸν κλῶνα	τὸν κανόνα
κλ.	ὦ κώδων	ὦ κλών	ὦ κανών

Πληθυντικός.

ὀνομ.	οἱ κώδωνες	οἱ κλῶνες	οἱ κανόνες
γεν.	τῶν κωδώνων	τῶν κλωνῶν	τῶν κανόνων
δοτ.	τοῖς κώδωσι	τοῖς κλωσί	τοῖς κανόσι
αἰτ.	τοὺς κώδωνας	τοὺς κλῶνας	τοὺς κανόνας
κλ.	ὦ κώδωνες	ὦ κλῶνες	ὦ κανόνες

Δυϊκός.

ὀνομ. αἰτ.	τὼ κώδωνε	τὼ κλῶνε	τὼ κανόνε
γεν. δοτ.	τοῖν κωδώνοιν	τοῖν κλωνοῖν	τοῖν κανόνοιν
κλ.	ὦ κώδωνε.	ὦ κλῶνε.	ὦ κανόνε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀνομ. ὁ	αἰθὴρ	ὁ ῥήτωρ	ὁ ἰχὼρ
γεν. τοῦ	αἰθέρος	τοῦ ῥήτορος	τοῦ ἰχῶρος
δοτ. τῷ	αἰθέρι	τῷ ῥήτορι	τῷ ἰχῶρι
αἰτ. τὸν	αἰθέρα	τὸν ῥήτορα	τὸν ἰχῶρα
κλ. ὦ	αἰθὴρ	ὦ ῥῆτορ	ὦ ἰχὼρ

Πληθυντικός.

ὀνομ. (οἱ	αἰθέρες	οἱ ῥήτορες	οἱ ἰχῶρες
γεν. τῶν	αἰθέρων	τῶν ῥητόρων	τῶν ἰχώρων
δοτ. τοῖς	αἰθέρσι	τοῖς ῥήτορσι	τοῖς ἰχῶρσι
αἰτ. τοὺς	αἰθέρας	τοὺς ῥήτορας	τοὺς ἰχῶρας
κλ. ὦ	αἰθέρες	ὦ ῥήτορες	ὦ ἰχῶρες

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ	αἰθέρε	τὼ ῥήτορε	τὼ ἰχῶρε
γεν. δοτ. τοῖν	αἰθέροιν	τοῖν ῥητόροιν	τοῖν ἰχώροιν
κλ. ὦ	αἰθέρε).	ὦ ῥήτορε	ὦ ἰχῶρε.

Ἑνικός.

ὀνομ. τὸ	σῶμα	τὸ κάλυμμα	τὸ πέρας
γεν. τοῦ	σώματος	τοῦ καλύμματος	τοῦ πέρατος
δοτ. τῷ	σώματι	τῷ καλύμματι	τῷ πέρατι
αἰτ. τὸ	σῶμα	τὸ κάλυμμα	τὸ πέρας
κλ. ὦ	σῶμα	ὦ κάλυμμα	ὦ πέρας

Πληθυντικός.

ὀνομ. τὰ	σώματα	τὰ καλύμματα	τὰ πέρατα
γεν. τῶν	σωμάτων	τῶν καλυμμάτων	τῶν περάτων
δοτ. τοῖς	σώμασι	τοῖς καλύμμασι	τοῖς πέρασι
αἰτ. τὰ	σώματα	τὰ καλύμματα	τὰ πέρατα
κλ. ὦ	σώματα	ὦ καλύμματα	ὦ πέρατα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ	σώματε	τὼ καλύμματε	τὼ πέρατε
γεν. δοτ. τοῖν	σωμάτοιν	τοῖν καλυμμάτοιν	τοῖν περάτοιν
κλ. ὦ	σώματε.	ὦ καλύμματε.	ὦ πέρατε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀνομ. ἡ	πατρὶς	ἡ λαμπὰς	ἡ κόρυς
γεν. τῆς	πατρίδος	τῆς λαμπάδος	τῆς κόρυθος
δοτ. τῇ	πατρίδι	τῇ λαμπάδι	τῇ κόρυθι
αἰτ. τὴν	πατρίδα	τὴν λαμπάδα	τὴν κόρυθα καὶ κόρυν
κλ. ὦ	πατρὶς	ὦ λαμπὰς	ὦ κόρυς

Πληθυντικός.

ὀνομ. αἱ	πατρίδες	αἱ λαμπάδες	αἱ κόρυθες
γεν. τῶν	πατρίδων	τῶν λαμπάδων	τῶν κορύθων
δοτ. ταῖς	πατρίσι	ταῖς λαμπάσι	ταῖς κόρυσι
αἰτ. τὰς	πατρίδας	τὰς λαμπάδας	τὰς κόρυθας
κλ. ὦ	πατρίδες	ὦ λαμπάδες	ὦ κόρυθες

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὰ	πατρίδε	τὰ λαμπάδε	τὰ κόρυθε
γεν δοτ. ταῖν	πατρίδοιν	ταῖν λαμπάδοιν	ταῖν κορύθοιν
κλ. ὦ	πατρίδε.	ὦ λαμπάδε.	ὦ κόρυθε.

Ἑνικός.

ὀνομ. ὁ	ἥρως	ὁ Τρὼς	ὁ κὶς
γεν. τοῦ	ἥρως	τοῦ Τρωὸς	τοῦ κιὸς
δοτ. τῷ	ἥρωϊ	τῷ Τρωΐ	τῷ κιΐ
αἰτ. τὸν	ἥρωα	τὸν Τρῶα	τὸν κὶν(κῖν)
κλ. ὦ	ἥρως	ὦ Τρὼς	ὦ κὶ

Πληθυντικός.

ὀνομ. οἱ	ἥρωες	οἱ Τρῶες	οἱ κίες
γεν. τῶν	ἡρώων	τῶν Τρώων	τῶν κιῶν
δοτ. τοῖς	ἥρωσι	τοῖς Τρωσὶ	τοῖς κισὶ
αἰτ. τοὺς	ἥρωας	τοὺς Τρῶας	τοὺς κίας
κλ. ὦ	ἥρωες	ὦ Τρῶες	ὦ κίες

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ	ἥρωε	τὼ Τρῶε	τὼ κίε
γεν. δοτ. τοῖν	ἡρώοιν	τοῖν Τρώοιν	τοῖν κιοῖν
κλ. ὦ	ἥρωε.	ὦ Τρῶε.	ὦ κίε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀνομ. ὁ	Ἄραψ	ἡ ὦψ	ἡ κατῆλιψ
γεν. τοῦ	Ἄραβος	τῆς ὠπός	τῆς κατήλιφος
δοτ. τῷ	Ἄραβι	τῇ ὠπί	τῇ κατήλιφι
αἰτ. τὸν	Ἄραβα	τὴν ὦπα	τὴν κατήλιφα
κλ.	ὦ Ἄραψ	ὦ ὦψ	ὦ κατῆλιψ

Πληθυντικός.

ὀνομ. οἱ	Ἄραβες	αἱ ὦπες	αἱ κατήλιφες
γεν. τῶν	Ἀράβων	τῶν ὠπῶν	τῶν κατηλίφων
δοτ. τοῖς	Ἄραψι	ταῖς ὠψί	ταῖς κατήλιψι
αἰτ. τοὺς	Ἄραβας	τὰς ὦπας	τὰς κατήλιφας
κλ.	ὦ Ἄραβες	ὦ ὦπες	ὦ κατήλιφες

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ	Ἄραβε	τὰ ὦπε	τὰ κατήλιφε
γεν. δοτ. τοῖν	Ἀράβοιν	ταῖνὠποῖν	ταῖν κατηλίφοιν
κλ.	ὦ Ἄραβε.	ὦ ὦπε.	ὦ κατήλιφε.

Ἑνικός.

ὀνομ. ἡ	πλαξ	ὁ ὄρτυξ	ὁ ὄνυξ
γεν. τῆς	πλακός	τοῦ ὄρτυγος	τοῦ ὄνυχος
δοτ. τῇ	πλακὶ	τῷ ὄρτυγι	τῷ ὄνυχι
αἰτ. τὴν	πλάκα	τὸν ὄρτυγα	τὸν ὄνυχα
κλ.	ὦ πλαξ	ὦ ὄρτυξ	ὦ ὄνυξ

Πληθυντικός.

ὀνομ. αἱ	πλάκες	οἱ ὄρτυγες	οἱ ὄνυχες
γεν. τῶν	πλακῶν	τῶν ὀρτύγων	τῶν ὀνύχων
δοτ. ταῖς	πλαξὶ	τοῖς ὄρτυξι	τοῖς ὄνυξι
αἰτ. τὰς	πλάκας	τοὺς ὄρτυγας	τοὺς ὄνυχας
κλ.	ὦ πλάκες	ὦ ὄρτυγες	ὦ ὄνυχες

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὰ	πλάκε	τὼ ὄρτυγε	τὼ ὄνυχε
γεν δοτ. ταῖν	πλάκοιν	τοῖν ὀρτύγοιν	τοῖν ὀνύχοιν
κλ.	ὦ πλάκε.	ὦ ὄρτυγε.	ὦ ὄνυχε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ενικός.

ὀνομ. ἡ πλάστιγξ	ἡ νὺξ	ὁ λέων	
γεν. τῆς πλάστιγγος	τῆς νυκτὸς	τοῦ λέοντος	
δοτ. τῇ πλάστιγγι	τῇ νυκτὶ	τῷ λέοντι	
αἰτ. τὴν πλάστιγγα	τὴν νύκτα	τὸν λέοντα	
κλ. ὦ πλάστιγξ	ὦ νὺξ	ὦ λέον	

Πληθυντικός.

ὀνομ. αἱ πλάστιγγες	αἱ νύκτες	οἱ λέοντες	
γεν. τῶν πλαστίγγων	τῶν νυκτῶν	τῶν λεόντων	
δοτ. ταῖς πλάστιγξι	ταῖς νυξὶ	τοῖς λέουσι	
αἰτ. τὰς πλάστιγγας	τὰς νύκτας	τοὺς λέοντας	
κλ. ὦ πλάστιγγες	ὦ νύκτες	ὦ λέοντες	

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὰ πλάστιγγε	τὰ νύκτε	τὼ λέοντε	
γεν. δοτ. ταῖν πλαστίγγοιν	ταῖν νυκτοῖν	τοῖν λεόντοιν	
κλ. ὦ πλάστιγγε.	ὦ νύκτε.	ὦ λέοντε.	

Ενικός.

ὀνομ. ὁ γίγας	ὁ ὀδοὺς	ὁ χαρίεις	ἡ ἕλμινς	
γεν. τοῦ γίγαντος	τοῦ ὀδόντος	τοῦ χαρίεντος	τῆς ἕλμινθος	
δοτ. τῷ γίγαντι	τῷ ὀδόντι	τῷ χαρίεντι	τῇ ἕλμινθι	
αἰτ. τὸν γίγαντα	τὸν ὀδόντα	τὸν χαρίεντα	τὴν ἕλμινθα	
κλ. ὦ γίγας	ὦ ὀδοὺς	ὦ χαρίεν(εις)	ὦ ἕλμινς	

Πληθυντικός.

ὀνομ. οἱ γίγαντες	οἱ ὀδόντες	οἱ χαρίεντες	αἱ ἕλμινθες	
γεν. τῶν γιγάντων	τῶν ὀδόντων	τῶν χαριέντων	τῶν ἑλμίνθων	
δοτ. τοῖς γίγασι	τοῖς ὀδοῦσι	τοῖς χαρίε(σ)σι	ταῖς ἕλμισι	
αἰτ. τοὺς γίγαντας	τοὺς ὀδόντας	τοὺς χαρίεντας	τὰς ἕλμινθας	
κλ. ὦ γίγαντες	ὦ ὀδόντες	ὦ χαρίεντες	ὦ ἕλμινθες	

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ γίγαντε	τὼ ὀδόντε	τὼ χαρίεντε	τὰ ἕλμινθε
γεν. δοτ. τοῖν γιγάντοιν	τοῖν ὀδόντοιν	τοῖν χαριέντοιν	ταῖν ἑλμίνθοιν
κλ. ὦ γίγαντε.	ὦ ὀδόντε.	ὦ χαρίεντε.	ὦ ἕλμινθε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Β'.

Συναιρούμενα.

ά. Ὁλοπαθῆ

Ἑνικός.

ὀνομ. ὁ	πλακόεις-πλακοῦς	ὁ	τιμήεις-τιμῆς
γεν	τοῦ πλακόεντος πλακοῦντος	τοῦ	τιμήεντος-τιμῆντος
δοτ.	τῷ πλακόεντι-πλακοῦντι	τῷ	τιμήεντι-τιμῆντι
αἰτ.	τὸν πλακόεντα-πλακοῦντα	τὸν	τιμήεντα-τιμῆντα
κλ.	ὦ πλακόει-πλακοῦ	ὦ	τιμῆεν-(τιμῆν)
καὶ	ὦ πλακόεις-πλακοῦς	καὶ ὦ	τιμήεις-τιμῆς

Πληθυντικός.

ὀνομ. οἱ	πλακόεντες-πλακοῦντες	οἱ	τιμήεντες-τιμῆντες
γεν.	τῶν πλακοέντων-πλακούντων	τῶν	τιμηέντων-τιμήντων
δοτ.	τοῖς πλακόεσι-πλακοῦσι	τοῖς	τιμήεσι-τιμῆσι
αἰτ.	τοὺς πλακόεντας-πλακοῦντας	τοὺς	τιμήεντας-τιμῆντας
κλ.	ὦ πλακόεντες πλακοῦντες	ὦ	τιμήεντες-τιμῆντες

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὼ πλακόεντε-πλακοῦντε	τὼ	τιμήεντε-τιμῆντε
γεν.δοτ.	τοῖν πλακοέντοιν-πλακούντοιν	τοῖν	τιμηέντοιν-τιμήντοιν
κλητ.	ὦ πλακόεντε-πλακοῦντε.	ὦ	τιμήεντε-τιμῆντε.

Ἑνικός.

ὀνομ. ὁ	Ξενοφάων-Ξενοφῶν	ὁ	Περικλέης-Περικλῆς
γεν.	τοῦ Ξενοφάοντος-Ξενοφῶντος	τοῦ	Περικλέους-έους
δοτ.	τῷ Ξενοφάοντι-Ξενοφῶντι	τῷ	Περικλεῖ-έει-εῖ
αἰτ.	τὸν Ξενοφάοντα-Ξενοφῶντα	τὸν	Περικλέεα-έα-ῆ
κλ.	ὦ Ξενοφάων-Ξενοφῶν	ὦ	Περίκλεες-εις-(ες)

Πληθυντικός.

ὀνομ. οἱ	Ξενοφάοντες-Ξενοφῶντες	οἱ	Περικλέεες-έες-εῖς
γεν.	τῶν Ξενοφαόντων-Ξενοφώντων	τῶν	Περικλεέων-έων
δοτ.	τοῖς Ξενοφάουσι-Ξενοφῶσι	τοῖς	Περικλέεσι-εῖσι
αἰτ.	τοὺς Ξενοφάοντας-Ξενοφῶντας	τοὺς	Περικλέεας-έας-εῖς
κλ.	ὦ Ξενοφάοντες Ξενοφῶντες	ὦ	Περικλέεες-έες-εῖς

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὼ Ξενοφάοντε-Ξενοφῶντε	τὼ	Περικλέεε-έε-ῆ
γεν. δ.	τοῖν Ξενοφαόντοιν-Ξενοφώντοιν	τοῖν	Περικλεέοιν-έοιν-οῖν
κλ.	ὦ Ξενοφάοντε-Ξενοφῶντε.	ὦ	Περικλέεε-έε-ῆ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ϛ'. Ὀλιγοπαθῆ

Ἑνικός.

ὀνομ.	ἡ τριήρης	ὁ	ἀληθὴς
γεν.	τῆς τριήρους-τριήρους	τοῦ	ἀληθέος-ἀληθοῦς
δοτ.	τῇ τριήρεϊ-τριήρει	τῷ	ἀληθεῖ-ἀληθεῖ
αἰτ.	τὴν τριήρεα-τριήρη	τὸν	ἀληθέα-ἀληθῆ
κλ.	ὦ τρίηρες καὶ τριήρης	ὦ	ἀληθὲς καὶ ἀληθὴς

Πληθυντικός.

ὀνομ.	αἱ τριήρεες-τριήρεις	οἱ	ἀληθέες-ἀληθεῖς
γεν.	τῶν τριηρέων-τριηρῶν(τριήρων)	τῶν	ἀληθέων-ἀληθῶν
δοτ.	ταῖς τριήρεσι	τοῖς	ἀληθέσι
αἰτ.	τὰς τριήρεας-τριήρεις	τοὺς	ἀληθέας-ἀληθεῖς
κλ.	ὦ τριήρεες-τριήρεις	ὦ	ἀληθέες-ἀληθεῖς

Δυϊκός.

ὀν αἰτ.	τὰ τριήρεε-τριήρη	τὼ	ἀληθέε-ἀληθῆ
γεν.δοτ.	ταῖν τριηρέοιν-τριηροῖν	τοῖν	ἀληθέοιν-ἀληθοῖν
κλ.	ὦ τριήρεε-τριήρη.	ὦ	ἀληθέε-ἀληθῆ.

Ἑνικός.

ὀνομ.	τὸ ἀληθὲς	τὸ	τεῖχος
γεν.	τοῦ ἀληθέος-ἀληθοῦς	τοῦ	τείχεος-τείχους
δοτ.	τῷ ἀληθεῖ-ἀληθεῖ	τῷ	τείχεϊ-τείχει
αἰτ.	τὸ ἀληθὲς	τὸ	τεῖχος
κλ.	ὦ ἀληθὲς	ὦ	τεῖχος

Πληθυντικός.

ὀνομ.	τὰ ἀληθέα-ἀληθῆ	τὰ	τείχεα-τείχη
γεν.	τῶν ἀληθέων-ἀληθῶν	τῶν	τειχέων-τειχῶν
δοτ.	τοῖς ἀληθέσι	τοῖς	τείχεσι
αἰτ.	τὰ ἀληθέα-ἀληθῆ	τὰ	τείχεα-τείχη
κλ.	ὦ ἀληθέα-ἀληθῆ	ὦ	τείχεα-τείχη

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὼ ἀληθέε-ἀληθῆ	τὼ	τείχεε-τείχη
γεν. δοτ.	τοῖν ἀληθέοιν-ἀληθοῖν	τοῖν	τειχέοιν-τειχοῖν
κλ.	ὦ ἀληθέε-ἀληθῆ.	ὦ	τείχεε-τείχη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ενικός.

ονομ. ὁ	ἰχθύς	ὁ βότρυς	ὁ ἡδύς
γεν. τοῦ	ἰχθύος	τοῦ βότρυος	τοῦ ἡδέος
δοτ. τῷ	ἰχθύϊ	τῷ βότρυϊ	τῷ ἡδεῖ-ἡδεῖ
αἰτ. τὸν	ἰχθύν	τὸν βότρυν	τὸν ἡδύν
κλ. ὦ	ἰχθῦ καὶ ἰχθύς	ὦ βότρυ καὶ βότρυς	ὦ ἡδὺ καὶ ἡδύς

Πληθυντικός.

ονομ. οἱ	ἰχθύες (ἰχθῦς)	οἱ βότρυες (βότρυς)	οἱ ἡδέες-ἡδεῖς
γεν. τῶν	ἰχθύων	τῶν βοτρύων	τῶν ἡδέων
δοτ. τοῖς	ἰχθύσι	τοῖς βότρυσι	τοῖς ἡδέσι
αἰτ. τοὺς	ἰχθύας ἰχθῦς	τοὺς βότρυας βότρυς	τοὺς ἡδέας-ἡδεῖς
κλ. ὦ	ἰχθύες-ἰχθῦς	ὦ βότρυες-βότρυς	ὦ ἡδέες-ἡδεῖς

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ	ἰχθύε	τὼ βότρυε	τὼ ἡδέε
γεν.δοτ. τοῖν	ἰχθύοιν	τοῖν βοτρύοιν	τοῖν ἡδέοιν
κλ. ὦ	ἰχθύε.	ὦ βότρυε.	ὦ ἡδέε.

Ενικός.

ονομ. τὸ	ἄστυ	ὁ πῆχυς	ὁ ὄφις
γεν τοῦ	ἄστεος(ως)	τοῦ πήχεως	τοῦ ὄφεως
δοτ. τῷ	ἄστεϊ-ἄστει	τῷ πήχεϊ πήχει	τῷ ὄφεϊ-ὄφει
αἰτ. τὸ	ἄστυ	τὸν πῆχυν	τὸν ὄφιν
κλ. ὦ	ἄστυ	ὦ πῆχυ καὶ πῆχυς	ὦ ὄφι καὶ ὄφις

Πληθυντικός.

ονομ. τὰ	ἄστεα ἄστη	οἱ πήχεες-πήχεις	οἱ ὄφεες-ὄφεις
γεν τῶν	ἀστέων	τῶν πήχεων	τῶν ὄφεων
δοτ. τοῖς	ἄστεσι	τοῖς πήχεσι	τοῖς ὄφεσι
αἰτ. τὰ	ἄστεα-ἄστη	τοὺς πήχεας-πήχεις	τοὺς ὄφεας-ὄφεις
κλ. ὦ	ἄστεα-ἄστη	ὦ πήχεες-πήχεις	ὦ ὄφεες-ὄφεις

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ	ἄστεε	τὼ πήχεε	τὼ ὄφεε
γεν. δοτ. τοῖν	ἀστέοιν	τοῖν πηχέοιν καὶ πή-	τοῖν ὀφέοιν καὶ ὄφεων
κλ. ὦ	ἄστεε.	ὦ πήχεε. χεων	ὦ ὄφεε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀνομ. ἡ πόλις	τὸ σίναπι	ὁ βασιλεὺς
γεν. τῆς πόλεως	τοῦ σινάπεος(ως)	τοῦ βασιλέως
δοτ. τῇ πόλεϊ-πόλει	τῷ σινάπεϊ-σινάπει	τῷ βασιλέϊ-βασιλεῖ
αἰτ. τὴν πόλιν	τὸ σίναπι	τὸν βασιλέα
κλ. ὦ πόλι καὶ πόλις	ὦ σίναπι	ὦ βασιλεῦ

Πληθυντικός.

ὀνομ. αἱ πόλεες-πόλεις	τὰ σινάπεα-σινάπη	οἱ βασιλέες-βασιλεῖς
γεν. τῶν πόλεων	τῶν σινάπεων	τῶν βασιλέων
δοτ. ταῖς πόλεσι	τοῖς σινάπεσι	τοῖς βασιλεῦσι
αἰτ. τὰς πόλεας-πόλεις	τὰ σινάπεα-σινάπη	τοὺς βασιλέας-βασιλεῖς
κλ. ὦ πόλεες-πόλεις	ὦ σινάπεα-σινάπη	ὦ βασιλέες-βασιλεῖς

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὰ πόλεε	τὼ σινάπεε	τὼ βασιλέε
γεν.δοτ.ταῖν πολέοινκαὶ	τοῖν σινάπέοιν-σινά-	τοῖν βασιλέοιν
κλ. ὦ πόλεε.(πόλεων	ὦ σινάπεε. (πεων	ὦ βασιλέε.

Ἑνικός.

ὀνομ. ὁ χοεὺς	ἡ γραῦς	ἡ ναῦς
γεν. τοῦ χοέως-χοῶς	τῆς γραός	τῆς νεώς
δοτ. τῷ χοεῖ-χοεῖ	τῇ γραΐ	τῇ νηΐ
αἰτ. τὸν χοέα-χοᾶ	τὴν γραῦν	τὴν ναῦν
κλ. ὦ χοεῦ	ὦ γραῦ	ὦ ναῦ

Πληθυντικός.

ὀνομ. οἱ χοέες-χοεῖς	αἱ γρᾶες (γραῦς)	αἱ νῆες
γεν. τῶν χοέων-χοῶν	τῶν γραῶν	τῶν νεῶν
δοτ. τοῖς χοεῦσι	ταῖς γραυσὶ	ταῖς ναυσὶ
αἰτ. τοὺς χοέας-χοᾶς	τὰς (γρᾶας)-γραῦς	τὰς ναῦς
κλ. ὦ χοέες-χοεῖς	ὦ γρᾶες (γραῦς)	ὦ νῆες

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ χοέε	τὰ γρᾶε	(τὰ νῆε)
γεν.δοτ.τοῖν χοέοιν	ταῖν γραοῖν	ταῖν νεοῖν
κλ. ὦ χοέε.	ὦ γρᾶε.	ὦ (νῆε).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀνομ. ὁ	βοῦς	ἡ λεχὼ	ἡ αἰδὼς
γεν. τοῦ	βοὸς	τῆς λεχόος-λεχοῦς	τῆς αἰδόος-αἰδοῦς
δοτ. τῷ	βοΐ	τῇ λεχόϊ-λεχοΐ	τῇ αἰδόϊ-αἰδοΐ
αἰτ. τὸν	βοῦν	τὴν λεχόα-λεχὼ	τὴν αἰδόα-αἰδῶ
κλ. ὦ	βοῦ	ὦ λεχοΐ	ὦ αἰδοΐ

Πληθυντικός.

ὀνομ. οἱ	βόες-(βοῦς)	αἱ λεχοὶ	αἱ αἰδοὶ
γεν. τῶν	βοῶν	τῶν λεχῶν	τῶν αἰδῶν
δοτ. τοῖς	βουσὶ	ταῖς λεχοῖς	ταῖς αἰδοῖς
αἰτ. τοὺς	(βόας)-βοῦς	τὰς λεχοὺς	τὰς αἰδοὺς
κλ. ὦ	βόες-(βοῦς)	ὦ λεχοὶ	ὦ αἰδοὶ

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ	βόε	τὰ λεχὼ	τὰ αἰδὼ
γεν. δοτ. τοῖν	βοοῖν	ταῖν λεχοῖν	ταῖν αἰδοῖν
κλ. ὦ	βόε.	ὦ λεχώ.	ὦ αἰδώ.

Ἑνικός.

ὀνομ. τὸ	κρέας	ὁ μείζων	τὸ μεῖζον
γεν. τοῦ	κρέαος-κρέως	τοῦ μείζονος	τοῦ μείζονος
δοτ. τῷ	κρέαϊ-κρέᾳ	τῷ μείζονι	τῷ μείζονι
αἰτ. τὸ	κρέας	τὸν μείζονα-μείζω	τὸ μεῖζον
κλ. ὦ	κρέας	ὦ μεῖζον	ὦ μεῖζον

Πληθυντικός.

ὀνομ. τὰ	κρέαα-κρέα	οἱ μείζονες-μείζους	τὰ μείζονα-μείζω
γεν. τῶν	κρεάων-κρεῶν	τῶν μειζόνων	τῶν μειζόνων
δοτ. τοῖς	κρέασι	τοῖς μείζοσι	τοῖς μείζοσι
αἰτ. τὰ	κρέαα-κρέα	τοὺς μείζονας-μείζους	τὰ μείζονα-μείζω
κλ. ὦ	κρέαα-κρέα	ὦ μείζονες-μείζους	ὦ μείζονα-μείζω

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ	κρέαε-κρέα	τὼ μείζονε	τὼ μείζονε
γεν. δοτ. τοῖν	κρεάοιν-ῷν	τοῖν μειζόνοιν	τοῖν μειζόνοιν
κλ. ὦ	κρέαε κρέα.	ὦ μείζονε.	ὦ μείζονε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γ'. Συγκοπτόμενα.

Ἑνικός.

ὀνομ. ὁ πατὴρ	ἡ μήτηρ	ἡ θυγάτηρ (τρὸς
γεν. τοῦ πατέρος-πατρὸς	τῆς μητέρος-μητρὸς	τῆς θυγατέρος-θυγα-
δοτ. τῷ πατέρι-πατρὶ	τῇ μητέρι-μητρὶ	τῇ θυγατέρι-θυγα-
αἰτ. τὸν πατέρα	τὴν μητέρα	τὴν θυγατέρα (τρὶ
κλ. ὦ πάτερ	ὦ μῆτερ	ὦ θύγατερ

Πληθυντικός.

ὀνομ. οἱ πατέρες	αἱ μητέρες	αἱ θυγατέρες
γεν. τῶν πατέρων	τῶν μητέρων	τῶν θυγατέρων
δοτ. τοῖς πατράσι	ταῖς μητράσι	ταῖς θυγατράσι
αἰτ. τοὺς πατέρας	τὰς μητέρας	τὰς θυγατέρας
κλ. ὦ πατέρες	ὦ μητέρες	ὦ θυγατέρες

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ πατέρε	τὰ μητέρε	τὰ θυγατέρε
γεν. δοτ. τοῖν πατέροιν	ταῖν μητέροιν	ταῖν θυγατέροιν
κλ. ὦ πατέρε.	ὦ μητέρε.	ὦ θυγατέρε.

Ἑνικός.

ὀνομ. ἡ γαστὴρ	ὁ ἀνὴρ
γεν. τῆς γαστέρος καὶ γαστρὸς	τοῦ ἀνέρος καὶ ἀνδρὸς
δοτ. τῇ γαστέρι καὶ γαστρὶ	τῷ ἀνέρι καὶ ἀνδρὶ
αἰτ. τὴν γαστέρα	τὸν ἀνέρα καὶ ἄνδρα
κλ. ὦ γαστὴρ	ὦ ἄνερ

Πληθυντικός.

ὀνομ. αἱ γαστέρες	οἱ ἀνέρες καὶ ἄνδρες
γεν. τῶν γαστέρων	τῶν ἀνέρων καὶ ἀνδρῶν
δοτ. ταῖς γαστήρσι καὶ γαστράσι	τοῖς ἀνδράσιν
αἰτ. τὰς γαστέρας	τοὺς ἀνέρας καὶ ἄνδρας
κλ. ὦ γαστέρες	ὦ ἀνέρες καὶ ἄνδρες

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὰ γαστέρε	τὼ ἀνέρε καὶ ἄνδρε
γεν. δοτ. ταῖν γαστέροιν	τοῖν ἀνέροιν καὶ ἀνδροῖν
κλ. ὦ γαστέρε.	ὦ ἀνέρε καὶ ἄνδρε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀνώμαλα ὀνόματα καὶ ἐπίθετα.

§ 16. Ἀνώμαλα λέγονται, ὅσα δὲν κλίνονται κατὰ τοὺς τύπους ἑκάστης κλίσεως, ἀλλὰ μεταβαίνουσιν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην ἢ ἀτάκτως σχηματίζουσι τὰς πτώσεις των.

Παραδείγματα.

Ἑνικός.

ὀν.	ὁ	υἱὸς	ἡ ὄϊς—οἶς
γεν.	τοῦ	υἱοῦ καὶ υἱέος	τῆς ὄϊος—οἰὸς
δοτ.	τῷ	υἱῷ καὶ υἱεῖ-υἷεῖ	τῇ ὄϊ—οἰ
αἰτ.	τὸν	υἱὸν καὶ υἱέα	τὴν ὄϊν—οἶν
κλ.	ὦ	υἱὲ	ὦ ὄϊ

Πληθυντικός.

ὀν.	οἱ	υἱοὶ καὶ υἱέες-υἷεῖς	αἱ ὄϊες—οἶες—οἷς
γεν.	τῶν	υἱῶν καὶ υἱέων	τῶν ὀΐων—οἰῶν
δοτ.	τοῖς	υἱοῖς καὶ υἱέσι	ταῖς ὄϊσιν—οἰσὶ
αἰτ.	τοὺς	υἱοὺς καὶ υἱέας-υἷεῖς	τὰς ὄϊας—οἶας—οἷς
κλ.	ὦ	υἱοὶ καὶ υἱέες-υἷεῖς	ὦ ὄϊες—οἶες—οἷς

Δυϊκός.

ὀν.	αἰτ.	τὼ υἱώ	τὰ ὄϊε—οἶε
γεν.	δοτ.	τοῖν υἱοῖν	ταῖν ὀΐοιν—οἰοῖν
κλ.		ὦ υἱώ.	ὦ ὄϊε—οἶε.

Ἑνικός.

ὀν.	ἡ	χεὶρ	ὁ πάτρως
γεν	τῆς	χειρὸς καὶ χερὸς	τοῦ πάτρω καὶ πάτρωος
δοτ.	τῇ	χειρὶ καὶ χερὶ	τῷ πάτρῳ καὶ πάτρωϊ
αἰτ.	τὴν	χεῖρα καὶ χέρα	τὸν πάτρων καὶ πάτρωα
κλ.	ὦ	χεὶρ	ὦ πάτρως

Πληθυντικός.

ὀν.	αἱ	χεῖρες καὶ χέρες	οἱ πάτρω καὶ πάτρωες
γεν.	τῶν	χειρῶν καὶ χερῶν	τῶν πάτρων καὶ πατρώων
δοτ.	ταῖς	χερσὶ	τοῖς πάτρως καὶ πάτρωσι
αἰτ.	τὰς	χεῖρας καὶ χέρας	τοὺς πάτρως καὶ πάτρωας
κλ.	ὦ	χεῖρες καὶ χέρες	ὦ πάτρω καὶ πάτρωες

Δυϊκός.

ὀν.	αἰτ.	τὰ χεῖρε καὶ χέρε	τὼ πάτρω καὶ πάτρωε
γεν.	δοτ.	ταῖν χειροῖν καὶ χεροῖν	τοῖν πάτρων καὶ πατρώοιν
κλ.		ὦ χεῖρε καὶ χέρε	ὦ πάτρω καὶ πάτρωε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ενικός.

ἐν.	τὸ ὕδωρ	τὸ γάλα	τὸ γόνυ
γεν.	τοῦ ὕδατος	τοῦ γάλακτος	τοῦ γόνατος
δοτ.	τῷ ὕδατι	τῷ γάλακτι	τῷ γόνατι
αἰτ.	τὸ ὕδωρ	τὸ γάλα	τὸ γόνυ
κλ.	ὦ ὕδωρ	ὦ γάλα	ὦ γόνυ

Πληθυντικός.

ὀν.	τὰ ὕδατα	τὰ γάλακτα	τὰ γόνατα
γεν.	τῶν ὑδάτων	τῶν γαλάκτων	τῶν γονάτων
δοτ.	τοῖς ὕδασι	τοῖς γάλαξι	τοῖς γόνασι
αἰτ.	τὰ ὕδατα	τὰ γάλακτα	τὰ γόνατα
κλ.	ὦ ὕδατα	ὦ γάλακτα	ὦ γόνατα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὼ ὕδατε	τὼ γάλακτε	τὼ γόνατε
γεν. δοτ.	τοῖν ὑδάτοιν	τοῖν γαλάκτοιν	τοῖν γονάτοιν
κλ.	ὦ ὕδατε.	ὦ γάλακτε.	ὦ γόνατε.

Ενικός.

ὀν.	τὸ οὖς	ὁ ποῦς ἢ πούς	ὁ κτείς	ὁ κύων
γεν.	τοῦ ὠτὸς	τοῦ ποδὸς	τοῦ κτενὸς	τοῦ κυνὸς
δοτ.	τῷ ὠτὶ	τῷ ποδὶ	τῷ κτενὶ	τῷ κυνὶ
αἰτ.	τὸ οὖς	τὸν πόδα	τὸν κτένα	τὸν κύνα
κλ.	ὦ οὖς	ὦ ποῦς	ὦ κτείς	ὦ κύον

Πληθυντικός.

ὀν.	τὰ ὦτα	οἱ πόδες	οἱ κτένες	οἱ κύνες
γεν.	τῶν ὤτων	τῶν ποδῶν	τῶν κτενῶν	τῶν κυνῶν
δοτ.	τοῖς ὠσὶ	τοῖς ποσὶ	τοῖς κτεσὶ	τοῖς κυσὶ
αἰτ.	τὰ ὦτα	τοὺς πόδας	τοὺς κτένας	τοὺς κύνας
κλ.	ὦ ὦτα	ὦ πόδες	ὦ κτένες	ὦ κύνες

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὼ ὦτε	τὼ πόδε	τὼ κτένε	τὼ κύνε
γεν. δοτ.	τοῖν ὤτοιν	τοῖν ποδοῖν	τοῖν κτενοῖν	τοῖν κυνοῖν
κλ.	ὦ ὦτε.	ὦ πόδε.	ὦ κτένε.	ὦ κύνε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀνομ. ἡ	γυνὴ	ὁ πρέσβυς(γέρων)	ὁ πρεσβευτὴς
γεν. τῆς	γυναικὸς	τοῦ πρεσβύτου	τοῦ πρέσβεως
δοτ. τῇ	γυναικὶ	τῷ πρεσβύτῃ	τῷ πρέσβεϊ-πρέσβει
αἰτ. τὴν	γυναῖκα	τὸν πρέσβυν	τὸν πρεσβευτὴν
κλ. ὦ	γύναι	ὦ πρέσβυ	ὦ πρεσβευτὰ

Πληθυντικός.

ὀν. αἱ	γυναῖκες	οἱ πρεσβῦται	οἱ πρέσβεες-πρέσβεις
γεν. τῶν	γυναικῶν	τῶν πρεσβυτῶν	τῶν πρέσβεων
δοτ. ταῖς	γυναιξὶ	τοῖς πρεσβύταις	τοῖς πρέσβεσι
αἰτ. τὰς	γυναῖκας	τοὺς πρεσβύτας	τοὺς πρέσβεας-πρέσβεις
κλ. ὦ	γυναῖκες	ὦ πρεσβῦται	ὦ πρέσβεες-πρέσβεις

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὰ	γυναῖκε	τὼ πρεσβύτα	τὼ πρέσβεε
γεν. δοτ. ταῖν	γυναικοῖν	τοῖν πρεσβύταιν	τοῖν πρέσβεων
κλ.	ὦ γυναῖκε.	ὦ πρεσβύτα.	ὦ πρέσβεε.

Ἑνικός.

ὀν. ὁ	πραΰς καὶ πρᾶος	τὸ	πρᾶὐ καὶ πρᾶον
γεν. τοῦ	πραέος καὶ πράου	τοῦ	πραέος καὶ πράου
δοτ. τῷ	πραεῖ-πραεῖ καὶ πράῳ	τῷ	πραεῖ-πραεῖ καὶ πράῳ
αἰτ. τὸν	πραῦν καὶ πρᾶον	τὸ	πρᾶὐ καὶ πρᾶον
κλ. ὦ	πραῦ καὶ πρᾶε_ἦ πρᾶος	ὦ	πρᾶὐ καὶ πρᾶον

Πληθυντικός.

ὀν. οἱ	πράεες-πραεῖς καὶ πρᾶοι	τὰ	πραέα
γεν. τῶν	πραέων	τῶν	πραέων
δοτ. τοῖς	πραέσι καὶ πράοις	τοῖς	πραέσι
αἰτ. τοὺς	πραέας-πραεῖς καὶ πράους	τὰ	πραέα
κλ. ὦ	πράεες-πραεῖς καὶ πρᾶοι	ὦ	πραέα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ	πραέε καὶ πράω	τὼ	πραέε καὶ πράω
γεν. δοτ. τοῖν	πραέοιν καὶ πράοιν	τοῖν	πραέοιν καὶ πράοιν
κλ.	ὦ πραέε καὶ πράω.	ὦ	πραέε καὶ πράω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀν. ὁ σῶς καὶ σῶς	ἡ σῶα καὶ σῶς	τὸ σῶον καὶ σῶν
γεν. τοῦ σώου	τῆς σώας	τοῦ σώου
δοτ. τῷ σώῳ	τῇ σώᾳ	τῷ σώῳ
αἰτ. τὸν σῶον καὶ σῶν	τὴν σώαν καὶ σῶν	τὸ σῶον καὶ σῶν
κλ. ὦ σῶς καὶ σῶς	ὦ σῶα καὶ σῶς	ὦ σῶον καὶ σῶν

Πληθυντικός.

ὀν. οἱ σῶοι	αἱ σῶαι	τὰ σῶα καὶ σᾶ
γεν. τῶν σώων	τῶν σώων	τῶν σώων
δοτ. τοῖς σώοις	ταῖς σώαις	τοῖς σώοις
αἰτ. τοὺς σώους καὶ σῶς	τὰς σώας καὶ σῶς	τὰ σῶα καὶ σᾶ
κλ. ὦ σῶοι	ὦ σῶαι	ὦ σῶα καὶ σᾶ

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ σώω	τὰ σώα	τὼ σώω
γεν. δοτ. τοῖν σώοιν	ταῖν σώαιν	τοῖν σώοιν
κλ. ὦ σώω.	ὦ σώα.	ὦ σώω

Ἑνικός.

ὀν. ὁ μέγας	τὸ μέγα	ὁ πολὺς
γεν. τοῦ μεγάλου	τοῦ μεγάλου	τοῦ πολλοῦ
δοτ. τῷ μεγάλῳ	τῷ μεγάλῳ	τῷ πολλῷ
αἰτ. τὸν μέγαν	τὸ μέγα	τὸν πολὺν
κλ. ὦ μέγα(ς)	ὦ μέγα	ὦ πολὺ(ς)

Πληθυντικός.

ὀν. οἱ μεγάλοι	τὰ μεγάλα	οἱ πολλοὶ
γεν. τῶν μεγάλων	τῶν μεγάλων	τῶν πολλῶν
δοτ. τοῖς μεγάλοις	τοῖς μεγάλοις	τοῖς πολλοῖς
αἰτ. τοὺς μεγάλους	τὰ μεγάλα	τοὺς πολλοὺς
κλ. ὦ μεγάλοι	ὦ μεγάλα	ὦ πολλοὶ

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ μεγάλω	τὼ μεγάλω	τὼ πολλὼ
γεν. δοτ. τοῖν μεγάλοιν	τοῖν μεγάλοιν	τοῖν πολλοῖν
κλ. ὦ μεγάλω.	ὦ μεγάλω.	ὦ πολλώ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀν. τὸ	πολὺ	ὁ ἀμνός	ὁ δεσμός
γεν. τοῦ	πολλοῦ	τοῦ ἀρνὸς	τοῦ δεσμοῦ
δοτ. τῷ	πολλῷ	τῷ ἀρνὶ	τῷ δεσμῷ
αἰτ. τὸ	πολὺ	τὸν ἄρνα	τὸν δεσμὸν
κλ. ὦ	πολὺ	ὦ ἀμνὲ καὶ ἀμνὸς	ὦ δεσμὲ

Πληθυντικός.

ὀν. τὰ	πολλὰ	οἱ ἄρνες	τὰ δεσμὰ
γεν. τῶν	πολλῶν	τῶν ἀρνῶν	τῶν δεσμῶν
δοτ. τοῖς	πολλοῖς	τοῖς ἀρνάσι	τοῖς δεσμοῖς
αἰτ. τὰ	πολλὰ	τοὺς ἄρνας	τὰ δεσμὰ
κλ. ὦ	πολλὰ	ὦ ἄρνες	ὦ δεσμὰ

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ	πολλὼ	τὼ ἄρνε	τὼ δεσμὼ
γεν. δτ. τοῖν	πολλοῖν	τοῖν ἀρνοῖν	τοῖν δεσμοῖν
κλητ. ὦ	πολλώ.	ὦ ἄρνε.	ὦ δεσμώ.

Ἑνικός.

ὀν. ὁ	πλοῦτος	ἡ κέλευθος	ἡ ἅλς (θάλασσα)
γεν. τοῦ	πλούτου	τῆς κελεύθου	τῆς ἁλὸς
δοτ. τῷ	πλούτῳ	τῇ κελεύθῳ	τῇ ἁλὶ
αἰτ. τὸν	πλοῦτον	τὴν κέλευθον	τὴν ἅλα
κλ. ὦ	πλοῦτε (ος)	ὦ κέλευθε	ὦ ἅλς

Πληθυντικός.

ὀν. τὰ	πλούτη	τὰ κέλευθα	οἱ ἅλες (τὸ ἅλας)
γεν. τῶν	πλουτῶν	τῶν κελεύθων	τῶν ἁλῶν
δοτ. τοῖς	πλούτεσι	ταῖς κελεύθοις	τοῖς ἅλσὶ
αἰτ. τὰ	πλούτη	τὰ κέλευθα	τοὺς ἅλας
κλ. ὦ	πλούτη	ὦ κέλευθα	ὦ ἅλες

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ	πλούτω	τὰ κελεύθω	τὰ ἅλε
γεν. δοτ τοῖν	πλούτοιν	ταῖν κελεύθοιν	ταῖν ἁλοῖν
κλ. ὦ	πλούτω.	ὦ κελεύθω.	ὦ ἅλε.

Ἑνικός.

ὀν. ὁ	Ζεὺς	ὁ Ἄρης	ὁ Μοῦσᾶς
γεν. τοῦ	Διὸς καὶ Ζηνὸς	τοῦ Ἄρεος καὶ Ἄρεως	τοῦ Μοῦσέως
δοτ. τῷ	Διῒ καὶ Ζηνὶ	τῷ Ἄρεϊ Ἄρει (ραν	τῷ Μοῦσῇ
αἰτ. τὸν	Δία καὶ Ζῆνα	τὸν Ἄρεα-Ἄρη καὶ Ἄ- (Ἄρη.	τὸν Μοῦσέα καὶ Μοῦσᾶν
κλ. ὦ	Ζεῦ.	ὦ Ἄρες-Ἄρης καὶ	ὦ Μοῦσᾶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐπίθετα.

§ 17. Τὰ ἐπίθετα διαιροῦνται εἰς μονοκατάληκτα, δικατάληκτα καὶ τρικατάληκτα.

§ 18. Μονοκατάληκτα λέγονται, ὅσα ἔχουσι μίαν μόνην κατάληξιν καὶ διὰ τὰ τρία γένη.

§ 19. Δικατάληκτα λέγονται, ὅσα ἔχουσι δύο καταλήξεις, μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν, καὶ ἄλλην διὰ τὸ οὐδέτερον γένος.

§ 20. Τρικατάληκτα δὲ λέγονται, ὅσα ἔχουσι δι' ἕκαστον γένος ἰδίαν κατάληξιν.

Μονοκατάληκτα.

§ 21. Μονοκατάληκτα εἶναι α') ὁ, ἡ, τὸ δεῖνα· β') τὰ ἄκλιτα ἀριθμητικά· π. χ. οἱ, αἱ, τὰ πέντε· γ') τὰ μὴ ἔχοντα οὐδέτερον εὔχρηστον· οἷον,

ὁ, ἡ ὁμῆλιξ, τοῦ, τῆς ὁμήλικος,	ὁ, ἡ φυγὰς, τοῦ, τῆς φυγάδος,
» » ἅπαις, » » ἄπαιδος,	» » ἡμιθνὴς » » ἡμιθνῆτος,
» » ἀναλκις. » » ἀνάλκιδος,	» » ἀγνὼς » » ἀγνῶτος.

§ 22. Τῶν μονοκαταλήκτων ἂν εὑρεθῇ οὐδέτερον θέλει ἔχει τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν δὲ πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν εἰς α. π. χ. τὸ εὖριν, τὰ εὖρινα.

§ 23. Τὰ δικατάληκτα ἔχουσιν ἐννέα καταλήξεις, τὰ δὲ τρικατάληκτα, ἐν οἷς συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ μετοχαὶ, ἔχουσι δεκατέσσαρας.

Α'. Καταλήξεις τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς τῶν δικαταλήκτων.

	ἀρσ. θηλ.	οὐδ.		ἀρσ. θηλ.	οὐδ.		ἀρσ. θηλ.	οὐδ.
1)	ας,	αν,	4)	ις,	ι,	7)	υς,	υ,
2)	ης,	ες,	5)	ος ἢ ως,	ον ἢ ων,	8)	ων,	ον,
3)	ην,	εν,	6)	ους,	ουν,	9)	ωρ,	ορ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Β'. Καταλήξεις τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς τῶν τριαταλήκτων.

	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.		ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.
1)	ᾱς	αινα	ᾰν	8)	ους	ουσα	ουν
2)	ᾱς	ᾶσα	ᾰν	9)	ῦς	εια	ῠ
3)	εις	εισα	εν	10)	ῡς	ῦσα	ῦν
4)	εις	εσσα	εν	11)	ων	ουσα	ον
5)	ην	εινα	εν	12)	ων	ωσα	ων
6)	ος	α	ον	13)	ως	υια	ος
7)	ος	η	ον	14)	ως	ωσα	ως.

§ 24. Παραδείγματα ἐπιθέτων κλινομένων κατὰ τοὺς προεκτεθειμένους τύπους.

Α'. Μονοσταλήκτων.

Ἑνικός.

ὀν.	ὁ, ἡ ὁμῆλιξ	ὁ, ἡ φυγὰς	ὁ, ἡ ἄπαις
γεν.	τοῦ, τῆς ὁμήλικος	τοῦ, τῆς φυγάδος	τοῦ, τῆς ἄπαιδος
δοτ.	τῷ, τῇ ὁμήλικι	τῷ, τῇ φυγάδι	τῷ, τῇ ἄπαιδι
αἰτ.	τὸν, τὴν ὁμήλικα	τὸν, τὴν φυγάδα	τὸν, τὴν ἄπαιδα
κλ.	ὦ ὁμῆλιξ	ὦ φυγὰς	ὦ ἄπαι(ς)

Πληθυντικός.

ὀν.	οἱ, αἱ ὁμήλικες	οἱ, αἱ φυγάδες	οἱ, αἱ ἄπαιδες
γεν.	τῶν ὁμηλίκων	τῶν φυγάδων	τῶν ἀπαίδων
δοτ.	τοῖς, ταῖς ὁμήλιξι	τοῖς, ταῖς φυγάσι	τοῖς, ταῖς ἄπαισι
αἰτ.	τοὺς, τὰς ὁμήλικας	τοὺς, τὰς φυγάδας	τοὺς, τὰς ἄπαιδας
κλ.	ὦ ὁμήλικες	ὦ φυγάδες	ὦ ἄπαιδες

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὼ, τὰ ὁμήλικε	τὼ, τὰ φυγάδε	τὼ, τὰ ἄπαιδε
γεν.δ.	τοῖν, ταῖν ὁμηλίκοιν	τοῖν, ταῖν φυγάδοιν	τοῖν, ταῖν ἀπαίδοιν
κλ.	ὦ ὁμήλικε.	ὦ φυγάδε.	ὦ ἄπαιδε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀν.	ὁ, ἡ ἡμιθνὴς	ὁ, ἡ ἄναλκις	ὁ, ἡ ἀγνὼς
γεν.	τοῦ, τῆς ἡμιθνῆτος	τοῦ, τῆς ἀνάλκιδος	τοῦ, τῆς ἀγνῶτος
δοτ.	τῷ, τῇ ἡμιθνῆτι	τῷ, τῇ ἀνάλκιδι	τῷ, τῇ ἀγνῶτι
αἰτ.	τὸν, τὴν ἡμιθνῆτα	τὸν,τὴν ἀνάλκι(δα)ν	τὸν, τὴν ἀγνῶτα
κλ.	ὦ ἡμιθνὴς	ὦ ἄναλκι(ς)	ὦ ἀγνὼς

Πληθυντικός.

ὀν.	οἱ, αἱ ἡμιθνῆτες	οἱ, αἱ ἀνάλκιδες	οἱ, αἱ ἀγνῶτες
γεν	τῶν ἡμιθνήτων	τῶν ἀναλκίδων	τῶν ἀγνώτων
δοτ.	τοῖς,ταῖς ἡμιθνῆσι	τοῖς,ταῖς ἀνάλκισι	τοῖς, ταῖς ἀγνῶσι
αἰτ.	τοὺς,τὰς ἡμιθνῆτας	τοὺς, τὰς ἀνάλκιδας	τοὺς, τὰς ἀγνῶτας
κλ.	ὦ ἡμιθνῆτες	ὦ ἀνάλκιδες	ὦ ἀγνῶτες

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὼ, τὰ ἡμιθνῆτε	τὼ, τὰ ἀνάλκιδε	τὼ, τὰ ἀγνῶτε
γεν.δ.	τοῖν,ταῖν ἡμιθνήτοιν	τοῖν,ταῖν ἀνάλκιδοιν	τοῖν, ταῖν ἀγνώτοιν
κλ.	ὦ ἡμιθνῆτε.	ὦ ἀνάλκιδε.	ὦ ἀγνῶτε.

Β'. Δικαταλήκτων.

Ἑνικός.

ὀνομ.	ὁ, ἡ	πολύτλας, τὸ πολύτλαν
γεν.	τοῦ, τῆς, τοῦ	πολύτλαντος
δοτ.	τῷ, τῇ, τῷ	πολύτλαντι
αἰτ.	τὸν, τὴν	πολύτλαντα, τὸ πολύτλαν
κλ.	ὦ	πολύτλαν

Πληθυντικός.

ὀνομ.	οἱ, αἱ	πολύτλαντες, τὰ πολύτλαντα
γεν.	τῶν	πολυτλάντων
δοτ.	τοῖς, ταῖς,	τοῖς πολύτλασι
αἰτ.	τοὺς, τὰς	πολύτλαντας, τὰ πολύτλαντα
κλ.	ὦ	πολύτλαντες, ὦ πολύτλαντα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὼ, τὰ,	τὼ πολύτλαντε
γεν. δοτ.	τοῖν, ταῖν,	τοῖν πολυτλάντοιν
κλ.	ὦ	πολύτλαντε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀνομ.	ὁ,	ἡ	εὐτυχὴς, τὸ εὐτυχὲς
γεν.	τοῦ,	τῆς,	τοῦ εὐτυχέος-εὐτυχοῦς
δοτ.	τῷ	τῇ,	τῷ εὐτυχεῖ-εὐτυχεῖ
αἰτ.	τὸν,	τὴν	εὐτυχέα-εὐτυχῆ, τὸ εὐτυχὲς
κλ.	ὦ		εὐτυχές.

Πληθυντικός.

ὀνομ.	οἱ,	αἱ	εὐτυχέες-εὐτυχεῖς, τὰ εὐτυχέα-εὐτυχῆ
γεν.	τῶν		εὐτυχέων-εὐτυχῶν
δοτ.	τοῖς,	ταῖς,	τοῖς εὐτυχέσι
αἰτ.	τοὺς,	τὰς	εὐτυχέας-εὐτυχεῖς, τὰ εὐτυχέα-εὐτυχῆ
κλ.	ὦ		εὐτυχέες-εὐτυχεῖς, ὦ εὐτυχέα-εὐτυχῆ

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὼ,	τὰ,	τὼ	εὐτυχέε-εὐτυχῆ
γεν. δοτ.	τοῖν,	ταῖν,	τοῖν	εὐτυχέοιν-εὐτυχοῖν
κλ.	ὦ			εὐτυχέε-εὐτυχῆ.

Ἑνικός.

ὀνομ.	ὁ	ἡ	ἄῤῥην, τὸ ἄῤῥεν	ὁ, ἡ	ἄχαρις, τὸ	ἄχαρι
γεν.	τοῦ,	τῆς,	τοῦ ἄῤῥενος	τοῦ,	τῆς, τοῦ	ἀχάριτος
δοτ.	τῷ,	τῇ,	τῷ ἄῤῥενι	τῷ,	τῇ, τῷ	ἀχάριτι
αἰτ.	τὸν,	τὴν	ἄῤῥενα, τὸ ἄῤῥεν	τὸν,	τὴν ἄχαριν, τὸ	ἄχαρι
κλ.	ὦ		ἄῤῥεν	ὦ		ἄχαρι

Πληθυντικός.

ὀνομ.	οἱ,	αἱ	ἄῤῥενες, τὰ ἄῤῥενα	οἱ, αἱ	ἀχάριτες, τὰ	ἀχάριτα
γεν.	τῶν		ἀῤῥένων	τῶν	ἀχαρίτων	
δοτ.	τοῖς,	ταῖς,	τοῖς ἄῤῥεσι	τοῖς,	ταῖς ἀχάρισι	
αἰτ.	τοὺς,	τὰς	ἄῤῥενας, τὰ ἄῤῥενα	τοὺς,	τὰς ἀχάριτας, τὰ	ἀχάριτα
κλ.	ὦ		ἄῤῥενες, ὦ ἄῤῥενα	ὦ	ἀχάριτες, ὦ	ἀχάριτα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὼ,	τὰ,	τὼ ἄῤῥενε	τὼ, τὰ, τὼ		ἀχάριτε
γεν. δοτ.	τοῖν,	ταῖν,	τοῖν ἀῤῥένοιν	τοῖν, ταῖν, τοῖν		ἀχαρίτοιν
κλ.	ὦ		ἄῤῥενε.	ὦ		ἀχάριτε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ενικός.

ὀνομ.	ὁ, ἡ ἔνδοξος, τὸ ἔνδοξον	ὁ, ἡ ἀξιόχρεως, τὸ ἀξιόχρεων
γεν.	τοῦ, τῆς, τοῦ ἐνδόξου	τοῦ, τῆς, τοῦ ἀξιόχρεω
δοτ.	τῷ, τῇ, τῷ ἐνδόξῳ	τῷ, τῇ, τῷ ἀξιόχρεῳ
αἰτ.	τὸν, τὴν, τὸ ἔνδοξον	τὸν, τὴν, τὸ ἀξιόχρεων
κλ.	ὦ ἔνδοξε(ος), ὦ ἔνδοξον	ὦ ἀξιόχρεως, ὦ ἀξιόχρεων

Πληθυντικός.

ὀνομ.	οἱ, αἱ ἔνδοξοι, τὰ ἔνδοξα	οἱ, αἱ ἀξιόχρεῳ, τὰ ἀξιόχρεω
γεν.	τῶν ἐνδόξων	τῶν ἀξιόχρεων
δοτ.	τοῖς, ταῖς, τοῖς ἐνδόξοις	τοῖς, ταῖς, τοῖς ἀξιόχρεως
αἰτ.	τοὺς, τὰς ἐνδόξους, τὰ ἔνδοξα	τοὺς, τὰς ἀξιόχρεως, τὰ ἀξιόχρεω
κλ.	ὦ ἔνδοξοι, ὦ ἔνδοξα	ὦ ἀξιόχρεῳ, ὦ ἀξιόχρεω

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὼ, τὰ, τὼ ἐνδόξω	τὼ, τὰ, τὼ ἀξιόχρεω
γεν. δοτ.	τοῖν, ταῖν, τοῖν ἐνδόξοιν	τοῖν, ταῖν, τοῖν ἀξιόχρεων
κλ.	ὦ ἐνδόξω.	ὦ ἀξιόχρεω.

Ενικός.

ὀνομ.	ὁ, ἡ ἄπους, τὸ ἄπουν	ὁ, ἡ δίπηχυς, τὸ δίπηχυ
γεν.	τοῦ, τῆς, τοῦ ἄποδος	τοῦ, τῆς, τοῦ διπήχεος (ως)
δοτ.	τῷ, τῇ, τῷ ἄποδι	τῷ, τῇ, τῷ διπήχεϊ-ει
αἰτ.	τὸν, τὴν ἄποδα, τὸ ἄπουν	τὸν, τὴν δίπηχυν, τὸ δίπηχυ
κλ.	ὦ ἄπους, ὦ ἄπουν	ὦ δίπηχυς, ὦ δίπηχυ

Πληθυντικός.

ὀνομ.	οἱ, αἱ ἄποδες, τὰ ἄποδα	οἱ, αἱ διπήχεες-εις, τὰ διπήχη
γεν.	τῶν ἀπόδων	τῶν διπήχεων
δοτ.	τοῖς, ταῖς, τοῖς ἄποσι	τοῖς, ταῖς, τοῖς διπήχεσι
αἰτ.	τοὺς, τὰς ἄποδας, τὰ ἄποδα	τοὺς, τὰς διπήχεας -εις, τὰ διπήχη
κλ.	ὦ ἄποδες, ὦ ἄποδα	ὦ διπήχεες-εις, ὦ διπήχη

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ.	τὼ, τὰ, τὼ ἄποδε	τὼ, τὰ, τὼ διπήχεε
γεν. δοτ.	τοῖν, ταῖν, τοῖν ἀπόδοιν	τοῖν, ταῖν, τοῖν διπηχέοιν
κλ.	ὦ ἄποδε.	ὦ διπήχεε, καὶ διπήχεων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ενικός.

ὀνομ. ὁ, ἡ	σώφρων, τὸ σῶφρον	ὁ, ἡ ἀπάτωρ, τὸ ἄπατορ
γεν. τοῦ, τῆς, τοῦ	σώφρονος	τοῦ, τῆς, τοῦ ἀπάτορος
δοτ. τῷ, τῇ, τῷ	σώφρονι	τῷ, τῇ, τῷ ἀπάτορι
αἰτ. τὸν, τὴν	σώφρονα, τὸ σῶφρον	τὸν, τὴν ἀπάτορα, τὸ ἄπατορ
κλ. ὦ	σῶφρον	ὦ ἄπατορ

Πληθυντικός.

ὀνομ. οἱ, αἱ	σώφρονες, τὰ σώφρονα	οἱ, αἱ ἀπάτορες, τὰ ἀπάτορα
γεν. τῶν	σωφρόνων	τῶν ἀπατόρων
δοτ. τοῖς, ταῖς, τοῖς	σώφροσι	τοῖς, ταῖς, τοῖς ἀπάτορσι
αἰτ. τοὺς, τὰς	σώφρονας, τὰ σώ[φρονα	τοὺς, τὰς ἀπάτορας, τὰ ἀπάτορα
κλ. ὦ	σώφρονες, ὦ σώφρονα	ὦ ἀπάτορες, ὦ ἀπάτορα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. τὼ,	τά, τὼ σώφρονε	τὼ, τὰ, τὼ ἀπάτορε
γεν. δοτ. τοῖν,	ταῖν, τοῖν σωφρόνοιν	τοῖν, ταῖν, τοῖν ἀπατόροιν
κλ. ὦ	σώφρονε.	ὦ ἀπάτορε.

Γ'. Τριταλήκτων.

Ενικός.

ὀνομ.	τάλας,-αινα,-αν	σύμπας,-ασα,-αν
γεν.	τάλανος,-αίνης,-ανος	σύμπαντος,-άσης,-αντος
δοτ.	τάλανι,-αίνῃ,-ανι	σύμπαντι,-άσῃ,-αντι
αἰτ.	τάλανα,-αιναν,-αν	σύμπαντα,-ασαν,-αν
κλ.	τάλαν,-αινα,-αν	σύμπας,-ασα,-αν

Πληθυντικός.

ὀνομ.	τάλανες,-αιναι,-ανα	σύμπαντες,-ασαι,-αντα
γεν.	ταλάνων,-αινῶν,-άνων	συμπάντων,-ασῶν,-άντων
δοτ.	τάλασι,-αίναις,-ασι	σύμπασι,-άσαις,-ασι
αἰτ.	τάλανας,-αίνας,-ανα	σύμπαντας,-άσας,-αντα
κλ.	τάλανες,-αιναι,-ανα	σύμπαντες,-ασαι,-αντα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. κλ. τάλανε,-αίνα,-ανε	σύμπαντε,-άσα,-αντε
γεν. δοτ. ταλάνοιν,-αίναιν,-άνοιν.	συμπάντοιν,-άσαιν,-άντοιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ενικός.

ὀνομ.	γράψας,-ασα,-αν	θεὶς, θεῖσα, θὲν
γεν.	γράψαντος,-άσης,-αντος	θέντος, θείσης, θέντος
δοτ.	γράψαντι,-άσῃ,-αντι	θέντι, θείσῃ, θέντι
αἰτ.	γράψαντα,-ασαν,-αν	θέντα, θεῖσαν, θὲν
κλ.	γράψας-ασα,-αν	θεὶς, θεῖσα, θὲν

Πληθυντικός.

ὀνομ.	γράψαντες,-ασαι,-αντα	θέντες, θεῖσαι, θέντα
γεν.	γραψάντων,-ασῶν,-άντων	θέντων, θεισῶν, θέντων
δοτ.	γράψασι,-άσαις,-ασι	θεῖσι, θείσαις, θεῖσι
αἰτ.	γράψαντας,-άσας,-αντα	θέντας, θείσας, θέντα
κλ.	γράψαντες,-ασαι,-αντα	θέντες, θεῖσαι, θέντα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. κλ.	γράψαντε,-άσα,-αντε	θέντε, θείσα, θέντε
γεν. δοτ.	γραψάντοιν,-άσαιν,-άντοιν.	θέντοιν, θείσαιν, θέντοιν.

Ενικός.

ὀνομ.	ὑλήεις-ῆς,-ήεσσα,-ῆσσα, ῆεν-ῆν
γεν.	ὑλήεντος-ῆντος,-ηέσσης-ήσσης,-ήεντος-ῆντος
δοτ.	ὑλήεντι-ῆντι,-ηέσσῃ-ήσσῃ,-ήεντι-ῆντι
αἰτ.	ὑλήεντα-ῆντα,-ήεσσαν-ῆσσαν,-ῆεν-ῆν
κλ.	ὑλῆεν-ῆν,-ήεσσα-ῆσσα,-ῆεν-ῆν

Πληθυντικός.

ὀνομ.	ὑλήεντες-ῆντες,-ήεσσαι-ῆσσαι,-ήεντα-ῆντα
γεν.	ὑληέντων-ήντων,-ηεσσῶν-ησσῶν,-ηέντων-ήντων
δοτ.	ὑλήε(σ)ι-ῆσ(σ)ι,-ηέσσαις,-ήσσαις,-ήεσ(σ)ι-ῆσ(σ)ι
αἰτ.	ὑλήεντας-ῆντας,-ηέσσας-ήσσας,-ήεντα-ῆντα
κλ.	ὑλήεντες-ῆντες,-ήεσσαι-ῆσσαι,-ήεντα-ῆντα

Δυϊκός.

ὀν αἰτ. κλ.	ὑλήεντε-ῆντε,-ηέσσα-ήσσα,-ήεντε-ῆντε
γεν. δοτ.	ὑληέντοιν-ήντοιν,-ηέσσαιν-ήσσαιν,-ήεντοιν-ήντοιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ενικός.

ὀνομ.	μελιτόεις-οῦς,-όεσσα-οῦσσα,-όεν-οῦν
γεν.	μελιτόεντος-οῦντος,-οέσσης-ούσσης,- όεντος-οῦντος
δοτ.	μελιτόεντι-οῦντι,-οέσσῃ-ούσσῃ,-όεντι-οῦντι
αἰτ.	μελιτόεντα-οῦντα,-όεσσαν-οῦσσαν,-όεν-οῦν
κλ.	μελιτόεν οῦν,-όεσσα-οῦσσα,-όεν-οῦν

Πληθυντικός.

ὀνομ.	μελιτόεντες-οῦντες,-όεσσαι-οῦσσαι,-όεντα-οῦντα
γεν.	μελιτοέντων-ούντων,-οεσσῶν-ουσσῶν,-οέντων-ούντων
δοτ.	μελιτόεσ(σ)ι-οῦσ(σ)ι,-οέσσαις-ούσσαις,-όεσ(σ)ι-οῦσ(σ)ι
αἰτ.	μελιτόεντας-οῦντας,-όεσσας-ούσσας,-όεντα-οῦντα
κλ.	μελιτόεντες-οῦντες,-όεσσαι-οῦσσαι,-όεντα-οῦντα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. κλ.	μελιτόεντε-οῦντε,-οέσσα- ούσσα,-όεντε-οῦντε
γεν. δοτ.	μελιτοέντοιν-ούντοιν,-οέσσαιν-ούσσαιν,-οέντοιν-ούντοιν.

Ενικός.

ὀνομ.	τέρην-τέρεινα-τέρεν	ἅγιος,-ία,-ιον
γεν.	τέρενος-τερείνης-τέρενος	ἁγίου,-ίας,-ίου
δοτ.	τέρενι-τερείνῃ-τέρενι	ἁγίῳ, ἁγίᾳ,-ίῳ
αἰτ.	τέρενα-τέρεινα-τέρεν	ἅγιον -ίαν,-ιον
κλ.	τέρεν-τέρεινα-τέρεν	ἅγιε,-ία,-ον

Πληθυντικός.

ὀνομ.	τέρενες-τέρειναι τέρενα	ἅγιοι,-ιαι,-ια
γεν.	τερένων-τερεινῶν-τερένων	ἁγίων
δοτ.	τέρεσι-τερείναις-τέρεσι	ἁγίοις,-ίαις,-ίοις
αἰτ.	τέρενας-τερείνας-τέρενα	ἁγίους,-ίας,-ια
κλ.	τέρενες-τέρειναι-τέρενα	ἅγιοι,-ιαι,-ια

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. κλ.	τέρενε-τερείνα-τέρενε	ἁγίω,-ία,-ίω
γεν. δοτ.	τερένοιν-τερείναιν-τερένοιν.	ἁγίοιν,-ίαιν,-ίοιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀνομ.	καλὸς-λὴ,-λὸν	χρύσεος-σῆ,-σεον-σοῦν
γεν.	καλοῦ,-λῆς,-λοῦ	χρυσέου-σῆς,-σέου-σοῦ
δοτ.	καλῷ,-λῇ,-λῷ	χρυσέῳ-σῇ,-σέῳ-σῷ
αἰτ.	καλὸν,-λὴν,-λὸν	χρύσεον-σοῦν,-σέαν-σῆν,-σεον-σοῦν
κλ.	καλὲ,-λὴ,-λὸν	χρύσεε,-σέη,-σεον-σοῦν

Πληθυντικός.

ὀνομ.	καλοὶ,-λαὶ,-λὰ	χρύσεοι-σοῖ,-σεαι-σαῖ,-σεα-σᾶ
γεν.	καλῶν	χρυσέων-σῶν
δοτ.	καλοῖς,-λαῖς,-λοῖς	χρυσέοι-σοῖς,-σέαις-σαῖς,-σέοις-σοῖς
αἰτ.	καλοὺς,-λὰς,-λὰ	χρυσέους-σοῦς,-σέας-σᾶς,-σεα-σᾶ
κλ.	καλοὶ,-λαὶ,-λὰ	χρύσεοι-σοῖ,-σεαι-σαῖ,-σεα-σᾶ

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. κλ.	καλὼ,-λᾶ,-λὼ	χρυσέω-σώ,-σέα-σᾶ,-σέω-σώ
γεν. δοτ.	καλοῖν,-λαῖν,-λοῖν.	χρυσέοιν-σοῖν,σέαιν-σαῖν-σέοιν-σοῖν

Ἑνικός.

ὀνομ.	ἁ-πλόος,-οῦς,-όα-ῆ,-όον-οῦν	δοὺς, δοῦσα, δὸν
γεν.	ἁπλόου-οῦ,-όης-ῆς,-όου-οῦ	δόντος, δούσης, δόντος
δοτ.	ἁπλόῳ-ῷ,-όᾳ-ῇ,-όῳ-ῷ,	δόντι, δούσῃ, δόντι
αἰτ.	ἁπλόον-οῦν,-όαν-ᾶν,-όον-οῦν	δόντα, δοῦσαν, δόν
κλ.	ἁπλόε-οῦ,-όη-ῆ,-όον-οῦν	δοὺς, δοῦσα, δόν

Πληθυντικός.

ὀνομ.	ἁπλόοι-οῖ-όαι-αῖ,-όα-ᾶ	δόντες, δοῦσαι, δόντα
γεν.	ἁπλόων-ῶν	δόντων, δουσῶν, δόντων
δοτ.	ἁπλόοις-οῖς,-όαις-αῖς, όοις οῖς	δοῦσι, δούσαις, δοῦσι
αἰτ.	ἁπλόους οῦς,-όας-ᾶς, όα ᾶ	δόντας, δούσας, δόντα
κλ.	ἁπλόοι-οῖ,-όαι-αῖ,-όα ᾶ	δόντες, δοῦσαι, δόντα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. κλ.	ἁπλόω-ώ,-όα-ᾶ, όω ὼ	δόντε,δούσα, δόντε
γεν.δ.	ἁπλόοιν οἶν,-όαιν-αῖν, όοιν-οῖν.	δόντοιν, δούσαιν, δόντοιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀνομ.	ἡδύς,-εῖα,-ὺ	δεικνύς,-ῦσα,-ὺν
γεν.	ἡδέος,-είας,-έος	δεικνύντος,-ύσης,-ύντος
δοτ.	ἡδεῖ-εῖ,-είᾳ,-εῖ-εῖ	δεικνύντι,-ύσῃ,-ύντι
αἰτ.	ἡδύ,-εῖαν,-ὺ	δεικνύντα,-ῦσαν,-ὺν
κλ.	ἡδύς,-εῖα,-ὺ	δεικνύς,-ῦσα,-ὺν

Πληθυντικός.

ὀνομ.	ἡδέες-εῖς, εῖαι,-έα	δεικνύντες,-ῦσαι,-ύντα
γεν.	ἡδέων,-ειῶν,-έων	δεικνύντων,-υσῶν,-ύντων
δοτ.	ἡδέσι,-είαις,-έσι	δεικνῦσι,-ύσαις,-ῦσι
αἰτ.	ἡδέας-εῖς,-είας,-έα	δεικνύντας,-ύσας,-ύντα
κλ.	ἡδέες-εῖς,-εῖαι,-έα	δεικνύντες,-ῦσαι,-ύντα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. κλ	ἡδέε,-εία, έε	δεικνύντε,-ύσα,-ύντε
γεν. δοτ.	ἡδέοιν,-είαιν,-έοιν.	δεικνύντοιν,-ύσαιν,-ύντοιν.

Ἑνικός.

ὀνομ.	λύων,-ουσα,-ον	λιπών,-λιποῦσά, λιπὸν
γεν.	λύοντος,-ούσης,-οντος	λιπόντος,-ούσης,-όντος
δοτ.	λύοντι,-ούσῃ,-οντι	λιπόντι,-ούσῃ,-όντι
αἰτ.	λύοντα,-ουσαν,-ον	λιπόντα,-οῦσαν,-ὸν
κλ.	λύων,-ουσα,-ον	λιπών,-ούσα,-ὸν

Πληθυντικός.

ὀνομ.	λύοντες,-ουσαι,-οντα	λιπόντες,-οῦσαι,-όντα
γεν.	λυόντων,-ουσῶν,-όντων	λιπόντων,-ουσῶν,-όντων
δοτ.	λύουσι,-ούσαις,-ουσι	λιποῦσι,-ούσαις,-οῦσι
αἰτ.	λύοντας,-ούσας,-οντα	λιπόντας,-ούσας,-όντα
κλ.	λύοντες,-ουσαι,-οντα	λιπόντες,-οῦσαι,-όντα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. κλ.	λύοντε,-ούσα,-οντε	λιπόντε,-ούσα,-όντε
γεν. δοτ.	λυόντοιν,-ούσαιν,-όντοιν.	λιπόντοιν,-ούσαιν,-όντοιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀνομ.	φιλῶν,-οῦσα,-οῦν	τιμῶν, τιμῶσα, τιμῶν
γεν.	φιλοῦντος,-ούσης,-οῦντος	τιμῶντος,-ώσης,-ῶντος
δοτ.	φιλοῦντι,-ούσῃ,-οῦντι	τιμῶντι,-ώσῃ,-ῶντι
αἰτ.	φιλοῦντα,-οῦσαν,-οῦν	τιμῶντα,-ῶσαν,-ῶν
κλ.	φιλῶν,-οῦσα,-οῦν	τιμῶν,-ῶσα,-ῶν

Πληθυντικός.

ὀνομ.	φιλοῦντες,-οῦσαι,-οῦντα	τιμῶντες,-ῶσαι,-ῶντα
γεν.	φιλούντων,-ουσῶν,-ούντων	τιμώντων,-ωσῶν,-ώντων
δοτ.	φιλοῦσι,-ούσαις,-οῦσι	τιμῶσι,-ώσαις,-ῶσι
αἰτ.	φιλοῦντας,-ούσας,-οῦντα	τιμῶντας,-ώσας,-ῶντα
κλ.	φιλοῦντες,-οῦσαι,-οῦντα	τιμῶντες,-ῶσαι,-ῶντα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. κλ. φιλοῦντε,-ούσα,-οῦντε	τιμῶντε,-ώσα,-ῶντε
γεν. δοτ. φιλούντοιν,-ούσαιν,-ούντοιν.	τιμώντοιν,-ώσαιν,-ώντοιν.

Ἑνικός.

ὀνομ.	πεποιθώς,-υῖα,-ὸς	ἑστώς,-ῶσα,-ὼς
γεν.	πεποιθότος,-υίας,-ότος	ἑστῶτος,-ώσης,-ῶτος
δοτ.	πεποιθότι,-υίᾳ,-ότι	ἑστῶτι,-ώσῃ,-ῶτι
αἰτ.	πεποιθότα,-υῖαν,-ὸς	ἑστῶτα,-ῶσαν,-ὼς
κλ.	πεποιθώς,-υῖα,-ὸς	ἑστώς,-ῶσα,-ὼς

Πληθυντικός.

ὀνομ.	πεποιθότες,-υῖαι,-ότα	ἑστῶτες,-ῶσαι,-ῶτα
γεν.	πεποιθότων,-υιῶν,-ότων	ἑστώτων,-ωσῶν,-ώτων
δοτ.	πεποιθόσι,-υίαις,-όσι	ἑστῶσι,-ώσαις,-ῶσι
αἰτ.	πεποιθότας,-υίας,-ότα	ἑστῶτας,-ώσας,-ῶτα
κλ.	πεποιθότες,-υῖαι,-ότα	ἑστῶτες,-ῶσαι,-ῶτα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. κλ. πεποιθότε,-υία,-ότε	ἑστῶτε,-ώσα,-ῶτε
γεν. δοτ. πεποιθότοιν,-υίαιν,-ότοιν.	ἑστώτοιν,-ώσαιν,-ώτοιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 25. Σημεικα παραδείγματα ουσιαστικών και επιθέτων προς άσκησιν.

1) Πᾶς ἄνθρωπος, πᾶσα ἀρετή, πᾶν κτῆνος· ὁ θνητὸς πλοῦτος, ἡ θνητὴ γυνή, τὸ θνητὸν σῶμα· ὁ ἀθάνατος θεός, ἡ ἀθάνατος δόξα, τὸ ἀθάνατον πνεῦμα· ὁ βαθὺς λάκκος, ἡ βαθεῖα λύπη, τὸ βαθὺ φρέαρ· ὁ σφοδρὸς ἄνεμος, ἡ σφοδρὰ ἐπιθυμία, τὸ σφοδρὸν πάθος· ὁ φοβερὸς λέων, ἡ φοβερὰ τελευτή, τὸ φοβερὸν θηρίον· ὁ ἀναίσχυντος ψεύστης, ἡ ἀναίσχυντος νεᾶνις, τὸ ἀναίσχυντον παιδίον· ὁ ἀληθὴς φίλος, ἡ ἀληθὴς παιδεία, τὸ ἀληθὲς κήρυγμα· ὁ πολιτικὸς κόσμος, ἡ πολιτικὴ φρόνησις, τὸ πολιτικὸν κτῆμα· ὁ ὠφέλιμος ὑπηρέτης, ἡ ὠφέλιμος οἰκονομία, τὸ ὠφέλιμον βιβλίον· ὁ καλὸς νεανίας, ἡ καλὴ παρθένος, τὸ καλὸν βρέφος· ὁ ὡραῖος καρπός, ἡ ὡραία νέα, τὸ ὡραῖον σῦκον· ὁ ἄκρατος οἶνος, ἡ ἄκρατος ἐπιθυμία, τὸ ἄκρατον οἰνόπνευμα· ὁ ὀξὺς πέλεκυς, ἡ ὀξεῖα ὀργή, τὸ ὀξὺ ὄξος· ὁ πολὺς πλοῦτος, ἡ πολλὴ δόξα, τὸ πολὺ χρῆμα· ὁ μέγας ἀνήρ, ἡ μεγάλη γυνή, τὸ μέγα τέκνον· ὁ ἴδιος πατήρ, ἡ ἴδιος μήτηρ, τὸ ἴδιον πνεῦμα· ὁ θεῖος στρατιώτης, ἡ θεία ὄρνις, τὸ θεῖον κτῆνος· ὁ ταχὺς λαγώς, ἡ ταχεῖα ἔλαφος, τὸ ταχὺ πτηνόν.

2) Τὸ πλούσιον μειράκιον, τὸ χρυσοῦν ἀνδράποδον, ὁ μακρὸς βίος, ὁ μοχθηρὸς ἄνθρωπος, τὸ ἀλλότριον κακόν, τὸ ἴδιον ἀγαθόν, ὁ διάπυρος μύδρος, ὁ πυρὸς πλοῦτος, ὁ αἰσχρὸς προδότης, ἡ ἀγαθὴ φρήν, ἡ κρείσσων γνώμη, ὁ ἀγαθὸς ἀνήρ, τὸ κάλλιστον χρῶμα, ἡ σώφρων γυνή, ἡ ἐλλιπὴς φύσις, ἡ φιλήσυχος συμβίωσις, τὸ ὀξὺ ἶγμα, τὸ πονηρὸν κέρδος, ὁ ὥριμος βότρυς, τὸ ἀσθενέστατον πῦρ, τὸ ἀπροσδόκητον ἀτύχημα, ἡ δικαία ἀνταπόδοσις, ἡ ἄδικος κρίσις, ἡ μεγάλη δύναμις, ἡ ἐπίσημος εὐτυχία, ἡ χρυσῆ κλίνη, ὁ ἀπαίδευτος νεανίας, ἡ ἀξιομνημόνευτος ἡμέρα, ἡ εὔκοσμος πορεία, τὸ σεμνὸν σχῆμα, ἡ αἰδήμων περιβολή, ἡ ἄμεμπτος ζωή, ὁ εὐέλπις θάνατος, ἡ σοβαρὰ σύγκλητος, ὁ αὐτάρκης κόσμος, ὁ φίλερις οἰκέτης, ἡ βιαία κατάβασις, τὸ ἐρυθρὸν κοράσιον, τὸ ὠχρὸν βρέφος, ἡ νεκρικὴ σινδών, ὁ ἄρρενας πέπλος, ὁ φιλομαθὴς γέρων, ἡ πολυμαθὴς γραῦς, ἡ καμπυλόπρυμνος ναῦς, ἡ γλυκύρροος ἀηδών, τὸ εὐρὺ στόμα, τὸ πλατὺ στρῶμα, τὸ ἐμβριθὲς σύγγραμμα, ἡ σύμμετρος θυρίς, ἡ ματαία ἐλπίς, ἡ ἐπιζήμιος ἔρις, ὁ δυσπεπτος πολύπους, τὸ παχὺ κρέας, τὸ μηνοειδὲς κέρας, τὸ βύρσεον σέλας, ἡ μείζων πρότασις, ἡ ἐλάσσων ἀπόδειξις, τὸ κάλλιον στέμμα.

3) Ἡ μικρὰ καὶ πρόσκαιρος μανία, ἡ βραχεῖα καὶ ἐπιζήμιος ἡδονή, ἡ ἀληθὴς καὶ γνησία παιδεία, ἡ ἀτελεύτητος καὶ ἐρασμία σωφροσύνη, ἡ αἰσχρὰ καὶ ἀποτρόπαιος φιλαργυρία, ἡ ἀσύγγνωστος καὶ ἀξιοκατακριτος ἐπιθυμία, ἡ μόνη καὶ βεβαία κτῆσις, ὁ ἀλόγιστος καὶ ἐπιβλαβὴς θυμός, τὸ θεῖον καὶ φιλόψυχον κακόν, ὁ ποικιλόπτερος καὶ ἀλαζὼν ταὼς, ὁ πολυτάλαντος καὶ σεμνοπρεπὴς νεώς, ὁ μέγας καὶ πολὺς ποιητής, ἡ ἄδικος καὶ μισητὴ τυραννίς, ἡ ἀγρία καὶ ἀκάθεκτος σῦς, ὁ στιλπνόπτερος καὶ μάχιμος ἀλέκτωρ, ὁ κομψὸς καὶ νόστιμος ἔπος, ὁ κρυφίχολος καὶ θυμοειδὴς ἐλέφας, ὁ κρυφίθυμος καὶ ἅρπαξ μῦς, ὁ ἡδύφωνος καὶ μαχητικὸς ὄρτυξ, ὁ εὔφωνος καὶ νόστιμος περδίξ, ὁ φιλεργὸς καὶ ἐπιμελὴς μύρμηξ, ὁ ἀμύθητος καὶ ῥᾴθυμος τέττιξ, ὁ μέλας καὶ ἀνόητος κόραξ, ἡ ἐρυθρὰ καὶ πανοῦργος ἀλώπηξ, ὁ μεγαλοπρεπὴς καὶ ἰσχυρὸς ἀετός, ὁ ἄτιμος καὶ ἀναλκὴς γύψ, τὸ καθαρὸν καὶ εὐστρεμμέλι, ἡ πλήρης καὶ ἐντελὴς διάλυσις, ἡ ἀρχαία καὶ ἐντεχνος ὑδραυλίς, τὸ ἀρετὲς καὶ εἰλικρινὲς ἦθος, τὸ ἀτραλὲς καὶ ἀπόρθητον τεῖχος, ὁ εὐάγωγος καὶ ἐπιμελὴς παῖς, τὸ μέγα καὶ ὠφέλιμον εὕρημα, τὸ πολὺ καὶ ἀμέτρητον βάθος, ἡ εὔτοκος καὶ ὑγιὴς λεχώ, ἡ ἀξιέραστος καὶ ποθητὴ αἰδώς, τὸ πολυκέντητον καὶ εὔρυθμον δόπας, ὁ κρείσσων καὶ ἥττων λόγος, τὸ ἄχθιον καὶ κάκιον μίσος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραθετικά.

§ 26. Τινὰ ἐπίθετα ἔχουσι τρεῖς βαθμοὺς, θετικὸν, συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικόν· οἷον, σορὸς, σορώτερος, σορώτατος.

§ 27. Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ ὀνομάζονται κοινῶς παραθετικὰ καὶ γίνονται ἐκ τῶν θετικῶν.

§ 28. Τὰ συγκριτικὰ καταλήγουσιν ὁμαλῶς μὲν εἰς τερος, τερα, τερον, ἀνωμάλως δὲ εἰς ων ἢ ιων (ἀρσ. καὶ θηλ.) καὶ ον ἢ ιον (οὐδετ.). Τὰ δὲ ὑπερθετικὰ λήγουσιν ὁμαλῶς μὲν εἰς τατος, τάτη, τατον, ἀνωμάλως δὲ εἰς ιστος, ίστη, ιστον.

Α'. Ὁμαλά.

Θετικά.	Συγκριτικά.	Ὑπερθετικά.
μάκαρ	μακάρτερος	μακάρτατος
μέλας	μελάντερος	μελάντατος
ἅρπαξ	ἁρπαγίστερος	ἁρπαγίστατος
χαρίεις	χαριέστερος	χαριέστατος
ἀληθὴς	ἀληθέστερος	ἀληθέστατος
σορὸς	σορώτερος	σορώτατος
πονηρὸς	πονηρότερος	πονηρότατος
πυκνὸς	πυκνότερος	πυκνότατος
εὔνους	εὐνούστερος	εὐνούστατος
εὐρὺς	εὐρύτερος	εὐρύτατος
σώφρων	σωφρονέστερος	σωφρονέστατος
πέπων	πεπαίτερος	πεπαίτατος
πίων	πιότερος	πιότατος.

Β'. Ἀνώμαλα.

ἀγαθὸς	ἀμείνων	ἄριστος
	βελτίων	βέλτιστος
	(βέλτερος	βέλτατος)
	κρείσσων	κράτιστος
	λωίων	λώϊστος
	λῴων	λῷστος
ἀλγεινὸς	ἀλγεινότερος	ἀλγεινότατος
	ἀλγίων	ἄλγιστος
γλυκὺς	γλυκύτερος	γλυκύτατος.
	γλυκίων	γλύκιστος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Θετικά.	Συγκριτικά.	Ὑπερθετικά.
ἡδύς	ἡδύτερος	ἡδύτατος
	ἡδίων	ἥδιστος
βραδύς	βραδύτερος	βραδύτατος
	βραδίων	βράδιστος.
μέγας	μείζων	μέγιστος
πολύς	πλείων	πλεῖστος
ταχύς	ταχίων καὶ θάττων	τάχιστος
κακός	κακίων	κάκιστος
	χείρων	χείριστος
καλός	καλλίων	κάλλιστος
μακρός	μακρότερος	μακρότατος
	μάσσων	μάκιστος
μικρός	ἐλάσσων	ἐλάχιστος
ὀλίγος	μείων ἢ ἧττ(σσ)ων	ὀλίγιστος
ῥᾴδιος	ῥᾴων	ῥᾷστος

Ἀριθμητικά.

§ 29. Ἀριθμητικὰ ἐπίθετα εἶναι, ὅσα μεταχειριζόμεθα πρὸς ἀρίθμησιν· διαιροῦνται δὲ εἰς ἀπόλυτα, τακτικά, ἀναλογικά, πολλαπλασιαστικὰ καὶ χρονικά.

§ 30. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ φανερώνουσιν ἁπλῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντικειμένων, κλίνονται δὲ μέχρι τῶν τεσσάρων· τὸ μὲν εἷς ἑνικῶς, τὸ δὲ δύο δυϊκῶς καὶ πληθυντικῶς, τὰ δὲ λοιπὰ μόνον πληθυντικῶς οἷον,

1. Εἷς.

	ὀνομ.	γενικ.	δοτικ.	αἰτιατ.
ἀρσεν.	εἷς	ἑνὸς	ἑνὶ	ἕνα
θηλ.	μία	μιᾶς	μιᾷ	μίαν
οὐδ.	ἕν	ἑνὸς	ἑνὶ	ἕν.

Ὁμοίως κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα, τῶν ὁποίων τὰ ἀρσενικὰ ἔχουσι καὶ πληθυντικά.

	ὀν.	γεν.	δοτ.	αἰτ.	πληθυντικά.
ἀρσεν.	οὐδείς,	οὐδενός,	οὐδενί,	οὐδένα	ὀν. οὐδένες, γεν.
θηλ.	οὐδεμία,	οὐδεμιᾶς,	οὐδεμιᾷ,	οὐδεμίαν	οὐδένων, δοτ. οὐ-
οὐδ.	οὐδέν,	οὐδενός,	οὐδενί,	οὐδέν	δέσι, αἰτ. οὐδένας.
ἀρσεν.	μηδείς,	μηδενός,	μηδενί,	μηδένα	ὀν. μηδένες, γεν.
θηλ.	μηδεμία,	μηδεμιᾶς,	μηδεμιᾷ,	μηδεμίαν	μηδένων, δοτ. μη-
οὐδ.	μηδέν,	μηδενός,	μηδενί,	μηδέν.	δέσι, αἰτ μηδένας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2. Δύο

Ὀν. δύο ἢ δύω, γεν. δυοῖν ἢ δυεῖν, δοτ. δυοῖν (ἢ δυσί), αἰτ. δύο.

3. Τρεῖς.

Ἀρσ. Θηλ.	Οὐδέτ.
ὀν. τρεῖς	τρία
γεν. τριῶν	τριῶν
δοτ. τρισὶ	τρισὶ
αἰτ. τρεῖς	τρία

4. Τέσσαρες.

Ἀρσ. Θηλ.	Οὐδ.
τέσσαρες	τέσσαρα
τεσσάρων	τεσσάρων
τέσσαρσι	τέσσαρσι
τέσσαρας	τέσσαρα.

§ 31. Τὰ λοιπὰ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἀπὸ τῶν πέντε μέχρι τῶν ἑκατὸν εἶναι ἄκλιτα· ὡς, πέντε, ἕξ, ἑπτά, ὀκτώ, ἐννέα, δέκα, ἕνδεκα, δώδεκα, (καὶ δυοκαίδεκα), τρισκαίδεκα καὶ οὐδ. τριακαίδεκα, τεσσαρεσκαίδεκα καὶ οὐδ. τεσσαρακαίδεκα, (ἡ δοτικὴ τεσσαρσικαίδεκα), πεντεκαίδεκα, ἑκκαίδεκα, ἑπτακαίδεκα, ὀκτωκαίδεκα, ἐννεακαίδεκα, εἴκοσι, τριάκοντα, τεσσαράκοντα, πεντήκοντα, ἑξήκοντα, ἑβδομήκοντα, ὀγδοήκοντα, ἐνενήκοντα, ἑκατόν. Ἀπὸ δὲ τῶν διακοσίων καὶ ἑξῆς κλίνονται τριγενῶς εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν· οἷον, οἱ διακόσιοι, αἱ διακόσιαι, τὰ διακόσια, οὕτω τριακόσιοι, τετρακόσιοι, πεντακόσιοι, ἑξακόσιοι, ἑπτακόσιοι, ὀκτακόσιοι, ἐννακόσιοι, χίλιοι, δισχίλιοι, τρισχίλιοι, τετρακισχίλιοι .... μύριοι, δισμύριοι, δεκακισμύριοι, κτλ.

§ 32. Τὰ τακτικὰ σημαίνουσι τὸν τόπον ἢ τὸν βαθμὸν, τὸν ὁποῖον ἔχει τὸ πρᾶγμα ἢ τὸ πρόσωπον ὡς πρὸς τἄλλα· εἶναι δὲ ταῦτα· πρῶτος, δεύτερος, τρίτος, τέταρτος, πέμπτος, ἕκτος, ἕβδομος, ὄγδοος, ἔνατος, δέκατος, ἑνδέκατος, δωδέκατος, τρισκαιδέκατος, τεσσαρακαιδέκατος, (ἡ δέκατος πρῶτος, δέκατος δεύτερος, δέκατος τρίτος, δέκατος τέταρτος), ... εἰκοστὸς, τριακοστὸς, τεσσαρακοστὸς, πεντηκοστὸς, ἑξηκοστὸς, ἑβδομηκοστὸς, ὀγδοηκοστὸς, ἐνενηκοστὸς, ἑκατοστὸς, διακοσιοστὸς, τριακοσιοστὸς, ... χιλιοστὸς, μυριοστὸς, κτλ.

§ 33. Ἀναλογικὰ ἢ πολλαπλασιαστικὰ εἶναι, ὅσα φανερόνουσι ποσάκις τι ἐμπεριέχει ἄλλο· ὡς, ἁπλοῦς, διπλοῦς, τριπλοῦς, τετραπλοῦς, πενταπλοῦς, ἑξαπλοῦς, ἑπταπλοῦς, ὀκταπλοῦς, ἐννεαπλοῦς, δεκαπλοῦς .... ἑκατονταπλοῦς, χιλιαπλοῦς, πολλαπλοῦς· ἢ διπλά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σιος, τριπλάσιος, τετραπλάσιος, πενταπλάσιος, ἑξαπλάσιος, ἑπταπλάσιος, ὀκταπλάσιος, ἐννεαπλάσιος, δεκαπλάσιος, ἑκατονταπλάσιος, χιλιοπλάσιος, πολλαπλάσιος.

§ 34. Χρονικὰ λέγονται, ὅσα φανερόνουσι τὴν τάξιν τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν γίνεταί τι· οἷον, δευτεραῖος, τριταῖος, τεταρταῖος, προτεραῖος, ὑστεραῖος.

§ 35. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν γίνονται καὶ ὀνόματα οὐσιαστικὰ ἀρρημένα, μονὰς, δυὰς, τριὰς καὶ τριτὺς, τετρὰς καὶ τετρακτὺς, πεντὰς, ἑξὰς, ἑβδομὰς, ὀγδοὰς, ἐννεὰς, δεκὰς, ἑνδεκὰς, δωδεκὰς, . . εἰκὰς, τριακὰς, τεσσαρακοντὰς . . . ἑκατοντὰς καὶ ἑκατοστὺς, χιλιὰς καὶ χιλιοστὺς, μυριάς.

Ἀντωνυμίαι.

§ 36. Ἀντωνυμίαι εἶναι λέξεις τινὲς, τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα πρὸς διάκρισιν τῶν προσώπων τῆς ὁμιλίας, καὶ πρὸς δεῖξιν ἢ ἀναφορὰν ἢ ἔκφρασιν ἄλλων τινῶν περιστάσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἡ χρῆσις τῶν ὀνομάτων φέρει διὰ τὴν ἐπανάληψιν ἀηδίαν ἢ ἀσάφειαν.

§ 37. Τὰ εἴδη τῶν ἀντωνυμιῶν εἶναι ἐννέα· προσωπικαὶ ἢ πρωτότυποι, κτητικαὶ, δεικτικαὶ, ἀναφορικαὶ, αὐτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθεῖς, ἐρωτηματικαὶ, ἀόριστοι καὶ σχετικαί· ἐκ τῶν ἀορίστων διακρίνουσί τινες τὰς ἀρνητικὰς, ἀπογορευτικὰς καὶ ἐπιμεριστικὰς, καὶ ἐκ τῶν ἀναφορικῶν τὴν ὁριστικὴν ἢ διασταλτικὴν αὐτός.

§ 38. Προσωπικαὶ εἶναι ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα, ἵνα διακρίνωμεν τὰ συνομιλοῦντα πρόσωπα· εἶναι δὲ τρεῖς, διότι τρία εἶναι καὶ τὰ πρόσωπα τῆς ὁμιλίας, καὶ κλίνονται οὕτω·

	Α'. Προσώπου.	Β'. Προσώπου.	Γ'. Προσώπου.	
		Ἑνικός.		
ὀνομ.	ἐγὼ	σὺ	(θς)	
γεν.	ἐμοῦ καί μου	σοῦ καί σου	(οὗ καὶ οὑ)	
δοτ.	ἐμοὶ καί μοι	σοὶ καί σοι	οἱ καὶ οἱ	
αἰτ.	ἐμὲ καί με	σὲ καί σε	ἑ καὶ ἑ	
		Πληθυντικός.		
			Ἀρσεν. θηλ	οὐδετ.
ὀνομ.	ἡμεῖς	ὑμεῖς	σφεῖς	σφέα
γεν.	ἡμῶν	ὑμῶν	σφῶν	
δοτ.	ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι	
αἰτ.	ἡμᾶς	ὑμᾶς	σφᾶς	σφέα
		Δυϊκός.		
ὀν. αἰτ.	νῶϊ καὶ νὼ	σφῶϊ καὶ σφὼ	(σφωὲ)	
γεν. δοτ.	νῶϊν καὶ νῷν.	σφῶϊν καὶ σφῷν.	σφωϊν καί σφωϊν.	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 39. Πρὸς περισσοτέραν ἔμφασιν προστίθεται τὸ μόριον γε καὶ τότε αἱ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου κλίνονται οὕτως·

ἔγωγε, ἐμοῦγε ἔμοιγε, ἔμεγε·
σύγε, σοῦγε, σοίγε, σέγε.

§ 40. Ὅλαι αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ἄνευ ἄρθρου· αἱ δὲ τοῦ ἁ καὶ β΄ προσώποι εἶναι παντὸς γένους.

§ 41. Τὰ πληθυντικὰ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν περισπῶνται πλὴν τοῦ σφέα καὶ σφίσιν, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἑνικὴ γενικὴ, καὶ μόνη ἡ δοτικὴ οἱ· ἔτι δὲ προπερισπῶνται τὰ, νῶϊ, σφῶϊ, καὶ ἡ δυϊκὴ γενικὴ καὶ δοτικὴ, πλὴν τῆς τοῦ γ΄ προσώπου σφῶϊν.

Κτητικαί.

§ 42. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι αἱ φανερόυουσαι, ὅτι ἀντικειμενόν τι εἶναι κτῆμα προσώπου τινός. Γίνονται δὲ ἀπὸ τῶν προσωπικῶν, εἶναι τριγενεῖς καὶ κλίνονται ὁμαλῶς ἐπὶ τῆς ἁ καὶ β΄ κλίσεως.

Α΄. Προσώπου.

Ἐπὶ κτήτορος ἑνὸς ἐμός, ἐμή, ἐμόν, ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ,
Ἐπὶ κτητόρων δύο νωΐτερος, νωΐτερα, νωΐτερον, ἀπὸ τοῦ νῶϊν,
» » πολλῶν ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον, ἀπὸ τοῦ ἡμῶν.

Β΄. Προσώπου.

Ἐπὶ κτήτορος ἑνὸς σός, σή, σόν, ἀπὸ τοῦ σοῦ.
Ἐπὶ κτητόρων δύο σφωΐτερος, σφωΐτερα, σφωΐτερον, ἀπὸ τοῦ σφῶϊν.
» » πολλῶν ὑμέτερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον ἀπὸ τοῦ ὑμῶν.

Γ΄. Προσώπου.

Ἐπὶ κτήτορος ἑνὸς ἑός, ἑή, ἑόν, ἀπὸ τοῦ ἕο (οὗ).
Ἐπὶ κτητόρων πολλῶν σφέτερος σφετέρα, σφέτερον, ἀπὸ τοῦ σφῶν.

Δεικτικαί.

§ 43. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα εἰς δεῖξιν τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων· εἶναι δὲ τρεῖς, οὗτος, ἐκεῖνος, ὅδε· καὶ ἡ μὲν ἐκεῖνος λέγεται ἐπὶ τῶν μακρὰν, ἡ δὲ οὗτος ἐπὶ τῶν πλησίον, καὶ ἡ ὅδε συνήθως ἐπὶ τῶν λεχθησομένων. Προσλαμβάνουσι δὲ ὀξύτονον μακρὸν ι κατὰ προσχηματισμόν· ὡς, οὑτοσί(ν), ἐκεινοσί(ν), ὁδί, καὶ κλίνονται εἰς τὰ τρία γένη κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

	Ἀρσενικόν.	Θηλυκόν.	Οὐδέτερον.
	Ἑνικός.		
ὀνομ.	οὗτος καὶ οὑτοσὶ	αὕτη	τοῦτο καὶ τουτὶ
γεν.	τούτου καὶ τουτουὶ	ταύτης καὶ ταυτησὶ	τούτου καὶ τουτουὶ
δοτ.	τούτῳ καὶ τουτῳὶ	ταύτῃ	τούτῳ καὶ τουτῳὶ
αἰτ.	τοῦτον καὶ τουτονὶ	ταύτην καὶ ταυτηνὶ	τοῦτο καὶ τουτὶ
κλ.	ὦ οὗτος	ὦ αὕτη	
	Πληθυντικός.		
ὀνομ.	οὗτοι καὶ οὑτοιὶ	αὗται	ταῦτα ταὶ ταυτὶ
γεν.	τούτων καὶ τουτωνὶ	τούτων καὶ τουτωνὶ	τούτωνκαὶ τουτωνὶ
δοτ.	τούτοις καὶ τουτοισὶ	ταύταις	τούτοις καὶ τουτοισὶ.
αἰτ.	τούτους καὶ τουτουσὶ	ταύτας καὶ ταυτασὶ	ταῦτα καὶ ταυτὶ
κλ.	ὦ οὗτοι	ὦ αὗται	
	Δυϊκός.		
ὀν. αἰτ.	τούτω καὶ τουτωὶ	ταύτα	τούτω καὶ τουτωὶ
γεν.δοτ.	τούτοινκαὶτουτοινί.	ταύταιν.	τούτοιν καὶ τουτοινί
	Ἑνικός.		
ὀνομ.	ἐκεῖνος καὶ ἐκεινοσὶ	ἐκείνη	ἐκεῖνο
γεν.	ἐκείνου	ἐκείνης	ἐκείνου
δοτ.	ἐκείνῳ	ἐκείνῃ	ἐκείνῳ
αἰτ.	ἐκεῖνον	ἐκείνην	ἐκεῖνο
	Πληθυντικός.		
ὀνομ.	ἐκεῖνοι	ἐκεῖναι	ἐκεῖνα
γεν.	ἐκείνων	ἐκείνων	ἐκείνων
δοτ.	ἐκείνοις	ἐκείναις	ἐκείνοις
αἰτ.	ἐκείνους	ἐκείνας	ἐκεῖνα
	Δυϊκός.		
ὀν. αἰτ.	ἐκείνω	ἐκείνα	ἐκείνω
γεν δοτ.	ἐκείνοιν.	ἐκείναιν.	ἐκείνοιν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

	Ἀρσενικόν.	Θηλυκόν.	Οὐδέτερον.
		Ἐνικός.	
ὀνομ.	ὅδε καὶ ὁδί	ἥδε	τόδε καὶ τοδί
γεν.	τοῦδε	τῆσδε	τοῦδε
δοτ.	τῷδε	τῇδε	τῷδε
αἰτ.	τόνδε	τήνδε	τόδε καὶ τοδί
		Πληθυντικός.	
ὀνομ.	οἵδε	αἵδε	τάδε
γεν.	τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε
δοτ.	τοῖσδε	ταῖσδε	τοῖσδε
αἰτ.	τούσδε	τάσδε	τάδε
		Δυϊκός.	
ὀν. αἰτ.	τώδε	τάδε	τώδε
γεν. δοτ.	τοῖνδε.	ταῖνδε.	τοῖνδε.

Ἀναφορικαί.

§ 44. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα, ὅταν ἀναφέρωμεν τὸν νοῦν εἰς τὰ προλεχθέντα.

§ 45. Ἀναφορικὴ κυρίως εἶναι μόνον ἡ ὅς, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἀναφορικῶν συγκαταλέγεται καὶ ἡ ὁριστικὴ ἢ διασταλτικὴ αὐτός.

§ 46. Αἱ δύο ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι, ὅς καὶ αὐτός, ἔχουσιν ἑκατέρα τρία γένη, τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κλίνεται κατὰ τὴν δευτέραν, τὸ δὲ θηλυκὸν κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν.

§ 47. Ἡ ὅς λαμβάνει πολλάκις καὶ τὸ τίς, τὸ ὁποῖον συγκλίνεται μετὰ τοῦ ὅς, φυλάττον τὴν ἰδίαν κλίσιν, ἢ τὸ περ, τὸ ὁποῖον μένει ἄκλιτον. Ἀλλὰ ἡ ὅστις εἶναι μᾶλλον ἀοριστολογική· διὸ θέλει τεθῇ ἐν ταῖς ἀορίστοις.

§ 48. Ἡ δ' αὐτὸς λαμβάνουσα καὶ τὸ ἄρθρον κλίνεται μετ' αὐτοῦ, πάσχουσα ὅπου ἐγχωρεῖ καὶ κρᾶσιν, οἷον ὁ αὐτός, τοῦ αὐτοῦ καὶ ταὐτοῦ, τῷ αὐτῷ καὶ ταὐτῷ, κ.τ.λ.

§ 49. Κλίνονται λοιπὸν αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι οὕτως·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός.

ὀνομ. αὐτὸς	αὐτὴ	αὐτὸ	ἕς	ἥ	ἕ
γεν. αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ	οὗ	ἧς	οὗ
δοτ. αὐτῷ	αὐτῇ	αὐτῷ	ᾧ	ᾗ	ᾧ
αἰτ. αὐτὸν	αὐτὴν	αὐτὸ	ἕν	ἥν	ἕ

Πληθυντικός.

ὀνομ. αὐτοὶ	αὐταὶ	αὐτὰ	οἵ	αἵ	ἅ
γεν. αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν	ὧν	ὧν	ὧν
δοτ. αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς	οἷς	αἷς	οἷς
αἰτ. αὐτοὺς	αὐτὰς	αὐτὰ	οὕς	ἅς	ἅ

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. αὐτὼ	αὐτὰ	αὐτὼ	ὅ	ἅ	ὅ
γεν. δοτ. αὐτοῖν.	αὐταῖν.	αὐτοῖν.	οἷν.	αἷν.	οἷν

Ἑνικός.

ὀνομ. ὅσπερ	ἥσπερ	ὅπερ
γεν. οὗπερ	ἧσπερ	οὗπερ
δοτ. ᾧπερ	ᾗπερ	ᾧπερ
αἰτ. ὅνπερ	ἥνπερ	ὅπερ

Πληθυντικός.

ὀνομ. οἵπερ	αἵπερ	ἅπερ
γεν. ὧνπερ	ὧνπερ	ὧνπερ
δοτ. οἷσπερ	αἷσπερ	οἷσπερ
αἰτ. οὕσπερ	ἅσπερ	ἅπερ

Δυϊκός.

ὀν αἰτ. ὥπερ	ἅπερ	ὥπερ
γεν. δοτ. οἷνπερ.	αἷνπερ.	οἷνπερ.

Αὐτοπαθεῖς.

§ 50. Αὐτοπαθεῖς λέγονται ἐκεῖναι αἱ ἀντωνυμίαι, αἵτινες φανερόνουσιν, ὅτι τὸ ἴδιον ὑποκείμενον πάσχει, συντίθενται δὲ ἀπὸ τῶν προσωπικῶν καὶ τῆς διασταλτικῆς αὐτὸς, καὶ εἶναι τριγενεῖς, ἐκφερόμεναι ἐν συνθέσει μόνον εἰς τὴν γενικὴν, δοτικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ. Καὶ εἶναι ἡ μὲν τοῦ ἀ. καὶ β'. προσώπου γένους ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ, ἡ δὲ τοῦ γ' καὶ τῶν τριῶν γενῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ά. προσώπου.	β΄. προσώπου.	γ΄. προσώπου.

Ενικός.

γεν.	ἐμαυτοῦ,—ῆς	σ(ε)αυτοῦ,—ῆς	(ἑ)αὐτοῦ,-ῆς,—οῦ
δοτ.	ἐμαυτῷ,—ῇ	σ(ε)αυτῷ,—ῇ	(ἑ)αὐτῷ,-ῇ,-ῷ
αἰτ.	ἐμαυτόν,—ήν	σ(ε)αυτὸν,—ήν	(ἑ)αὐτόν,-ἥν,—ὸ

Πληθυντικός.

γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	σφῶν αὐτῶν
δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς,—αῖς	ὑμῖν αὐτοῖς,—αῖς	σφίσιν αὐτοῖς,—αῖς
αἰτ.	ἡμᾶς αὐτούς,—άς	ὑμᾶς αὐτοὺς,—άς	σφᾶς αὐτοὺς,—άς.

§ 51. Ἀντὶ τοῦ τρίτου πληθ. προσώπου σφῶν αὐτῶν κτλ. εὑρηται καὶ ἕτερος πληθυντικός. Γεν. (ἑ)αὐτῶν· δοτ. (ἑ)αὐτοῖς,—αῖς,—οῖς· αἰτ. (ἑ)αὐτούς,—άς,—ά. Τὰ δὲ σύνθετα πληθυντικὰ τοῦ γ΄. προσώπου ἑαυτῶν, κ.τ.λ. λαμβάνονται πολλάκις καὶ ἐπὶ τοῦ ά καὶ β΄ προσώπου· οἷον, ῥονεύομεν ἑαυτοὺς, ῥίψατε ἑαυτάς.

Ἀλληλοπαθῆς.

§ 52. Ἀλληλοπαθὴς ἀντωνυμία εἶναι μία, τὴν ὁποίαν μεταχειριζόμεθα, ἵνα φανερώσωμεν τὴν μεταξὺ δύο ἢ καὶ περισσοτέρων προσώπων ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν· κλίνεται δὲ εἰς μόνον τὸν δυϊκὸν καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἄνευ ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς οὕτως·

	Ἀρσ.	Θηλυκ.	Οὐδετ.

Πληθυντικός.

γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἄλληλα

Δυϊκός.

γεν. δοτ.	ἀλλήλοιν	ἀλλήλαιν	ἀλλήλοιν
αἰτ.	ἀλλήλω.	ἀλλήλα.	ἀλλήλω.

Ἐρωτηματικαί.

§ 53. Ἀντωνυμίαι ἐρωτηματικαὶ εἶναι, ὅσας μεταχειριζόμεθα, ὅταν ἐρωτῶμεν περί τινος προσώπου ἢ πράγματος, εἶναι δὲ ἑπτά· τίς, πότερος, ποῖος, πόσος, πηλίκος, πόστος, ποσταῖος, ποδαπός.

§ 54. Ἐκ τούτων ἡ τίς εἶναι δικατάληκτος, καὶ κλίνεται περιττοσυλλάβως· αἱ δὲ λοιπαὶ πᾶσαι εἶναι ὁμαλὰ τρικατάληκτα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐπίθετα, τῶν ὁποίων τὰ μὲν ἀρσενικὰ καὶ οὐδέτερα κλίνονται εἰς τὴν 6η. κλίσιν, τὰ δὲ θηλυκὰ εἰς τὴν πρώτην· ὅλα δὲ στεροῦνται ἄρθρου καὶ κλητικῆς.

Κλίσις τῆς τίς

ἀρσ θηλ.	ἑν.	τίς,	τίνος καὶ τοῦ, τίνι καὶ τῷ, τίνα
	πλ.	τίνες,	τίνων, τίσι, τίνας
	δυϊκ	τίνε,	τίνοιν ;
οὐδέτερ.	ἑν.	τί,	τίνος καὶ τοῦ, τίνι καὶ τῷ, τί
	πλ.	τίνα,	τίνων, τίσι, τίνα
	δυϊκ.	τίνε,	τίνοιν ;

Ἀόριστοι.

§ 55. Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα, ὅταν προσωπόν τι ἢ πρᾶγμα δὲν ἦναι προσδιωρισμένον, ἀλλ' ἄγνωστον ἢ ἀόριστον· ἀποχωριζομένων δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν ἐπιμεριστικῶν καὶ τῶν ἀρνητικῶν εἶναι ἰδίως ἑπτά, τίς, ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος, ὁπότερος, ὁ ἤ τὸ δεῖνα, καὶ ἕνιοι. Κλίνονται δὲ χωρὶς ἄρθρου καὶ κλητικῆς, ἡ μὲν ὁποῖος, ὁπόσος, ὁπότερος ὡς τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα, αἱ δὲ λοιπαὶ οὕτως.

ἀρσ. θηλ.	ἑν.	τὶς,	τινὸς καί του, τινὶ καί τῳ, τινὰ
	πλ.	τινὲς,	τινῶν, τισὶ, τινὰς
	δυϊκ.	τινὲ,	τινοῖν.
οὐδέτερ.	ἑν.	τὶ,	τινὸς καί του, τινὶ καί τῳ, τινὰ
	πλ.	τινὰ καὶ ἄττα,	τινῶν, τισὶ, τινὰ καὶ ἄττα
	δυϊκ.	τινὲ,	τινοῖν.

Ἀρσεν. Θηλυκ. Οὐδέτ.

Ἑνικός.

ὀνομ.	ὅστις	ἥτις	ὅ τι
γεν.	οὑτινος καὶ ὅτου	ἧστινος	οὑτινος καὶ ὅτου
δοτ.	ᾧτινι καὶ ὅτῳ	ᾗτινι	ᾧτινι καὶ ὅτῳ
αἰτ.	ὅντινα	ἥντινα	ὅ τι

Πληθυντικός.

ὀνομ.	οἵτινες	αἵτινες	ἅτινα καὶ ἄττα
γεν.	ὧντινων καὶ ὅτων	ὧντινων	ὧντινων καὶ ὅτων
δοτ.	οἷστισι(ν)καὶὅτοις(ιν)	αἷστισιν	οἷστισι καὶ ὅτοις(ιν)
αἰτ.	οὕστινας	ἅστινας	ἅτινα καὶ ἄττα

Δυϊκός.

ὀν. αἰτ. ὥτινε	ἅτινε	ὥτινε
γεν. δοτ. οἵντινοιν.	αἵντινοιν.	οἵντινοιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 56. Τὸ δεῖνα λαμβανόμενον καὶ ὡς ἐπίθετον καὶ ὡς ἀόριστος ἀντωνυμία εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀκλίτως, ἀλλὰ καὶ κλίνεται εἰς μόνον τὸν ἑνικὸν ἀριθμόν, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν ἀπαντᾶται μόνον ὀν. καὶ γεν. δεῖνες, δείνων (Δημοσθ.)· τὸ δ' ἔνιοι εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν οὕτως·

	1) Δεῖνα				2) Ἔνιοι		
	Ἑνικός.				Πληθυντικός.		
					ἀρσ.	θηλ.	οὐδέτ.
ὀνομ.	ὁ,	ἡ,	τὸ	δεῖνα	ἔνιοι,	ἔνιαι	ἔνια
γεν.	τοῦ,	τῆς,	τοῦ	δεῖνος	ἐνίων		
δοτ.	τῷ,	τῇ,	τῷ	δεῖνι	ἐνίοις	ἐνίαις	ἐνίοις
αἰτ.	τὸν,	τὴν,	τὸ	δεῖνα.	ἐνίους	ἐνίας	ἔνια.

Ἐπιμεριστικαί.

§ 57. Ἐπιμεριστικαὶ λέγονται, ὅσας μεταχειριζόμεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ ἐπιμερίσωμεν, καὶ εἶναι ἑξ· ἕτερος, ἑκάτερος, ἕκαστος, ἄλλος, ἄμφω, ἀμφότεροι.

§ 58. κλίνονται δὲ αἱ μὲν ἕτερος, ἑκάτερος, ἕκαστος, ἄλλος, ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα, ἡ δὲ ἄμφω εἰς μόνον τὸν δυϊκὸν, καὶ ἡ ἀμφότεροι εἰς τὸν δυϊκὸν καὶ πληθυντικόν· ὡς ἀκολούθως.

Δυϊκὸς	ὀν. καὶ αἰτ.		ἄμφω	γεν καὶ δοτ.		ἀμφοῖν
Δυϊκὸς ἀρσ.	»	»	ἀμφοτέρω	»	»	ἀμφοτέροιν
θηλ.	»	»	ἀμφοτέρα	»	»	ἀμφοτέραιν
οὐδ.	»	»	ἀμφοτέρω	»	»	ἀμφοτέροιν

	Πληθυντικός.		
	Ἀρσεν.	Θηλ.	Οὐδέτ.
ὀν.	ἀμφότεροι	ἀμφότεραι	ἀμφότερα
γεν.	ἀμφοτέρων		
δοτ.	ἀμφοτέροις	ἀμφοτέραις	ἀμφοτέροις
αἰτ.	ἀμφοτέρους	ἀμφοτέρας	ἀμφότερα.

Ἀρνητικαί.

§ 59. Ἀρνητικαὶ ἀντωνυμίαι ὀνομάζονται ὑπό τινων αἱ, οὐδεὶς οὐδέτερος, οὔτις, καὶ ἀπαγορευτικαὶ αἱ, μηδεὶς, μηδέτερος, μήτις· αὗται εἶναι σύνθετοι ἐκ τῶν ἀρνητικῶν μορίων, οὐ, οὐδὲ, μὴ, μηδὲ, καὶ τῶν, εἷς, ἕτερος, τὶς, τὰ ὁποῖα μόνα κλίνονται.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 60. Αἱ οὐδέτερος καὶ μηδέτερος δύνανται καὶ νὰ χωρισθῶσι, παρεντιθεμένης προθέσεως μεταξὺ τοῦ ἀρνητικοῦ μορίου καὶ τῆς ἑπομένης αὐτῷ ἀντωνυμίας· οἷον, οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἀντὶ μετ' οὐδετέρων, μηδ' ἐν ἑτέροις ἀντὶ ἐν μηδετέροις.

Συσχετικαί.

§ 61. Συσχετικὰς ἀντωνυμίας ὀνομάζομεν ἐκείνας, τῶν ὁποίων αἱ ἔννοιαι ἀναπαλοῦσιν εἰς τὸ πνεῦμα ἀλλήλας, εἶναι δὲ ἓξ, ἔχουσαι ἑκάστη τρία γένη· καὶ αἱ μὲν ἀρχόμεναι ἀπὸ συμφώνου εἶναι δεικτικαί, αἱ δ' ἀπὸ φωνήεντος ἀναφορικαί.

Ἄρσ. τοῖος, τοιόσδε, τοιοῦτος, οἷος, ὁποῖος· τόσος, τοσόσδε, τοσοῦτος, ὅσος, ὁπόσος· τηλίκος, τηλικόσδε, τηλικοῦτος, ἡλίκος ὁπηλίκος.

Θηλ. τοία, τοιάδε, τοιαύτη, οἵα, ὁποία· τόση, τοσαύτη, ὅση, ὁπόση· τηλίκη, τηλικαύτη, ἡλίκη, ὁπηλίκη.

Οὐδ. τοῖον, τοιόνδε, τοιοῦτον, οἷον, ὁποῖον· τόσον, τοσόνδε, τοσοῦτον, ὅσον, ὁπόσον· τηλίκον, τηλικόνδε, τηλικοῦτον, ἡλίκον, ὁπηλίκον.

§ 62. Ἐκ τούτων αἱ μὲν ἀρσενικαὶ καὶ οὐδέτεραι κλίνονται κατὰ τὴν δευτέραν, αἱ δὲ θηλυκαὶ κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν· κλητικὴν δὲ δὲν ἔχουσιν.

§ 63. Αἱ δεικτικαὶ τῶν συσχετικῶν προσλαμβάνουσι τὸ δὲ καὶ τὸ οὗτος, ὅταν ἀπαιτῆται νὰ ἐκφρασθῇ ἡ ἀμοιβαία σχέσις αὐτῶν πλέον ὡρισμένως, αἱ δὲ ἀναφορικαὶ τὴν συλλαβὴν ὁπ.

§ 64. Αἱ ἀναφορικαὶ ἵνα μετατραπῶσιν εἰς ἐρωτηματικὰς λαμβάνουσιν ἐν ἀρχῇ π (ἀπὸ τοῦ πῶς)· οἷον, αἱ, ὅσος, οἷος, ἡλίκος, γίνονται πόσος, ποῖος, πηλίκος· καὶ αἱ ἐρωτηματικαὶ, ἐὰν καταβιβάσωσι τὸν τόνον εἰς τὴν λήγουσαν, γίνονται ἀόριστοι, ποσός, ποιός, πλὴν τῆς πηλίκος, ἥτις μένει πάλιν πηλίκος.

§ 65. Τῶν συσχετικῶν αἱ ἀναφορικαὶ, καὶ ἡ ὅστις καὶ ὅσπερ προσλαμβάνουσι καὶ τὰ μόρια, οὖν, δή, δήποτε, δηποτοῦν, καὶ τότε αὐτὰ τονίζονται· οἱονοῦν, οἱοσοῦν, οἱοσδήποτε, οἱοσδηποτοῦν, ὁποσοσοῦν, ὁσοσδήποτε, ὁστισδή, ὁστισδήποτε, ὁστισοῦν, ὁσπεροῦν, ὁσπερδήποτε, κτλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Περὶ ῥήματος καὶ μετοχῆς.

§ 66. Ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις ἐκεῖναι, διὰ τῶν ὁποίων φανερόνομεν ἐνέργειαν, ἢ πάθος, ἢ κατάστασιν τῶν ὀνομάτων.

§ 67. Εἰς τὰ ῥήματα θεωροῦνται διάθεσις, ἔγκλισις, χρόνος, πρόσωπον, ἀριθμός, φωνὴ καὶ συζυγία.

§ 68. Αἱ διαθέσεις εἶναι τέσσαρες· ἐνεργητικὴ, παθητικὴ, μέση, καὶ οὐδετέρα· οἷον, τύπτω, τύπτομαι, λούομαι, ζῶ.

§ 69. Αἱ ἐγκλίσεις εἶναι πέντε, ὁριστικὴ, ὑποτακτικὴ, εὐκτικὴ, προστακτικὴ καὶ ἀπαρέμφατος.

§ 70. Οἱ χρόνοι εἶναι ἓξ, ἐνεστὼς, παρατατικὸς, μέλλων, ἀόριστος, παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικός· οἱ τέσσαρες δὲ τελευταῖοι εἰς πολλὰ ῥήματα εἶναι διπλοῖ καὶ ὀνομάζονται πρῶτοι καὶ δεύτεροι· ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλος μέλλων καλούμενος μετ' ὀλίγον μέλλων. Εἰς τας λοιπὰς ἐγκλίσεις, ἐκτὸς τῆς ὁριστικῆς, ὁ παρατατικὸς συγχωνεύεται μετὰ τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ ὁ ὑπερσυντελικὸς μετὰ τοῦ παρακειμένου.

§ 71. Ἡ προστακτικὴ καὶ ὑποτακτικὴ μέλλοντας δὲν ἔχουσι.

§ 72. Τὰ πρόσωπα εἶναι τρία, πρῶτον, δεύτερον καὶ τρίτον.

§ 73. Ἕκαστος δὲ ἀριθμὸς ἔχει τρία πρόσωπα, ἀλλ' εἰς τὰ ἐνεργητικὰ, ὡς καὶ εἰς τοὺς παθητικοὺς ἀορίστους, τὸ ἀ. πρόσωπον τοῦ δυϊκοῦ εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ἀ. τοῦ πληθυντικοῦ, διὸ παραλείπεται.

§ 74. Ἡ προστακτικὴ πρῶτον πρόσωπον δὲν ἔχει.

§ 75. Αἱ φωναὶ εἶναι δύο, ἐνεργητικὴ καὶ παθητικὴ· καὶ ἐνεργητικὴ μὲν λέγεται, ὅταν τὸ ἀ. πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς, τὸ ὁποῖον καλεῖται θέμα, λήγῃ εἰς ω ἢ εἰς μι, παθητικὴ δὲ, ὅταν λήγῃ εἰς μαι. Ὅσα δὲ ῥήματα εἶναι εὔχρηστα ἐν μόνῃ τῇ παθητικῇ φωνῇ καλοῦνται ἀποθετικά.

§ 76. Τὰ ῥήματα διαιροῦνται εἰς βαρύτονα, περισπώμενα καὶ εἰς μι. Καὶ βαρύτονα μὲν ῥήματα ὀνομάζονται ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς λήγει εἰς ω (ἄτονον)· περισπώμενα δὲ ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα λήγει εἰς ῶ (περισπώμενον), καὶ εἰς μι ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα λήγει εἰς μι.

§ 77. Αἱ συζυγίαι εἶναι ἀκτώ· μία τῶν βαρυτόνων, τρεῖς τῶν περισπωμένων καὶ τέσσαρες τῶν εἰς μι.

§ 78. Μετοχαὶ δὲ ὀνομάζονται τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα τὰ σχηματιζόμενα ἐξ ἑκάστου χρόνου τῶν ῥημάτων.

§ 79. Εἰς τὰς μετοχὰς ἐξετάζομεν διάθεσιν, χρόνον, ἀριθμὸν, γένος καὶ πτῶσιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Συζυγία τῶν

§ 80.

Φωνὴ

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
Ἐνεστώς.	Ἑνικ.	1.	λείπω	λείπω
		2.	λείπεις	λείπῃς
		3.	λείπει	λείπῃ
	Πληθ.	1.	λείπομεν	λείπωμεν
		2.	λείπετε	λείπητε
		3.	λείπουσι	λείπωσι
	Δυϊκ.	2.	λείπετον	λείπητον
		3.	λείπετον	λείπητον
Παρατατικός.	Ἑνικ.	1.	ἔλειπον	
		2.	ἔλειπες	
		3.	ἔλειπε	
	Πληθ.	1.	ἐλείπομεν	
		2.	ἐλείπετε	
		3.	ἔλειπον	
	Δυϊκ.	2.	ἐλείπετον	
		3.	ἐλειπέτην	
Μέλλων ἁ.	Ἑνικ.	1.	λείψω	
		2.	λείψεις	
		3.	λείψει	
	Πληθ	1.	λείψομεν	
		2.	λείψετε	
		3.	λείψουσι	
	Δυϊκ.	2.	λείψετον	
		3.	λείψετον	
Μέλλων β'.	Ἑνικ.	1.	λιπῶ	
		2	λιπεῖς	
		3.	λιπεῖ	
	Πληθ.	1.	λιποῦμεν	
		2.	λιπεῖτε	
		3.	λιποῦσι	
	Δυϊκ.	2.	λιπεῖτον	
		3.	λιπεῖτον	
Ἄοριστος ἁ.	Ἑνικ.	1.	ἔλειψα (ἄχρηστος)	λείψω
		2	ἔλειψας	λείψῃς
		3.	ἔλειψε	λείψῃ
	Πληθ.	1.	ἐλείψαμεν	λείψωμεν
		2.	ἐλείψατε	λείψητε
		3.	ἔλειψαν	λείψωσι
	Δυϊκ.	2.	ἐλείψατον	λείψητον
		3.	ἐλειψάτην	λείψητον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Βαρυτόνων ρημάτων.

ἐνεργητική.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡΕΜ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
λείπομι λείποις λείποι λείπομεν λείποτε λείποιεν λείποιτον λειποίτην	λεῖπε λειπέτω λείπετε λειπέτωσαν (όντων) λείπετον λειπέτων	λείπειν	ἀρσ. λείπων θηλ. λείπουσα οὐδ. λεῖπον
λείψομι λείψοις λείψοι λείψομεν λείψοτε λείψοιεν λείψοιτον λειψοίτην		λείψειν	ἀρσ. λείψων θηλ. λείψουσα οὐδ. λεῖψον
λιποῖμι λιποῖς λιποῖ λιποῖμεν λιποῖτε λιποῖεν λιποῖτον λιποίτην		λιπεῖν	ἀρσ. λιπών θηλ. λιποῦσα οὐδ. λιπούν
λείψαιμι λείψαις ἢ λείψειας λείψαι ἢ λείψειε λείψαιμεν λείψαιτε λείψαιεν, ἢ λείψειαν λείψαιτον λειψαίτην	λεῖψον λειψάτω λείψατε λειψάτωσαν (άντων) λείψατον λειψάτων	λεῖψαι	ἀρσ. λείψας θηλ. λείψασα οὐδ. λεῖψαν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι.	Αριθμοί καὶ πρόσωπα.		Ἐγκλί	
			ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἀόριστος β'.	Ἑνικ.	1.	ἔλιπον	λίπω
		2.	ἔλιπες	λίπῃς
		3.	ἔλιπε	λίπῃ
	Πληθ.	1.	ἐλίπομεν	λίπωμεν
		2.	ἐλίπετε	λίπητε
		3.	ἔλιπον	λίπωσι
	Δυϊκ.	2.	ἐλίπετον	λίπητον
		3.	ἐλιπέτην	λίπητον
Παρακείμενος ἁ.	Ἑνικ.	1.	λέλειφα	λελείφω
		2.	λέλειφας	λελείφῃς
		3.	λέλειφε	λελείφῃ
	Πληθ.	1.	λελείφαμεν	λελείφωμεν
		2.	λελείφατε	λελείφητε
		3.	λελείφασι	λελείφωσι
	Δυϊκ.	2.	λελείφατον	λελείφητον
		3	λελείφατον	λελείφητον
Παρακείμενος β'.	Ἑνικ.	1.	λέλοιπα	λελοίπω
		2.	λέλοιπας	λελοίπῃς
		3.	λέλοιπε	λελοίπῃ
	Πληθ.	1.	λελοίπαμεν	λελοίπωμεν
		2.	λελοίπατε	λελοίπητε
		3.	λελοίπασι	λελοίπωσι
	Δυϊκ.	2.	λελοίπατον	λελοίπητον
		3.	λελοίπατον	λελοίπητον
Ὑπερσυντελικὸς ἁ.	Ἑνικ.	1.	ἐλελείφειν	
		2.	ἐλελείφεις	
		3.	ἐλελείφει	
	Πληθ.	1.	ἐλελείφειμεν	
		2.	ἐλελείφειτε	
		3.	ἐλελείφεισαν (εσαν)	
	Δυϊκ.	2	ἐλελείφειτον	
		3.	ἐλελειφείτην	
Ὑπερσυντελικὸς β'	Ἑνικ.	1.	ἐλελοίπειν	
		2.	ἐλελοίπεις	
		3.	ἐλελοίπει	
	Πληθ.	1.	ἐλελοίπειμεν	
		2.	ἐλελοίπειτε	
		3.	ἐλελοίπεισαν (εσαν)	
	Δυκ.	2.	ἐλελοίπειτον	
		3.	ἐλελοιπείτην	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σελ.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚ.	ΑΠΑΡΕΜΦ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
λίποιμι			
λίποις	λίπε		
λίποι	λιπέτω		
λίποιμεν		λιπεῖν	ἀρσ. λιπών
λίποιτε	λίπετε		θηλ. λιποῦσα
λίποιεν	λιπέτωσαν (όντων)		οὐδ. λιπόν
λίποιτον	λίπετον		
λιποίτην	λιπέτων		
λελείφοιμι			
λελείφοις	λέλειφε		
λελείφοι	λελειφέτω		
λελείφοιμεν		λελειφέναι	ἀρσ. λελειφώς
λελείφοιτε	λελείφετε		θηλ. λελειφυῖα
λελείφοιεν	λελειφέτωσαν		οὐδ. λελειφός
λελείφοιτον	λελείφετον		
λελειφοίτην	λελειφέτων		
λελοίποιμι			
λελοίποις	λέλοιπε		
λελοίποι	λελοιπέτω		
λελοίποιμεν		λελοιπέναι	ἀρσ. λελοιπώς
λελοίποιτε	λελοίπετε		θηλ. λελοιπυῖα
λελοίποιεν	λελοιπέτωσαν		οὐδ. λελοιπός
λελοίποιτον	λελοίπετον		
λελοιποίτην	λελοιπέτων		

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		Ἐγκλίσεις: ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ.	1.	λείπομαι	λείπωμαι
		2.	λείπῃ	λείπῃ
		3.	λείπεται	λείπηται
	Πληθ.	1.	λειπόμεθα	λειπώμεθα
		2.	λείπεσθε	λείπησθε
		3.	λείπονται	λείπωνται
	Δυϊκ.	1.	λειπόμεθον	λειπώμεθον
		2.	λείπεσθον	λείπησθον
		3.	λείπεσθον	λείπησθον
Παρατατικός.	Ἑνικ.	1.	ἐλειπόμην	
		2.	ἐλείπου	
		3.	ἐλείπετο	
	Πληθ.	1.	ἐλειπόμεθα	
		2.	ἐλείπεσθε	
		3.	ἐλείποντο	
	Δυϊκ.	1.	ἐλειπόμεθον	
		2.	ἐλείπεσθον	
		3.	ἐλειπέσθην	
Μέλλων μέσος ἁ.	Ἑνικ.	1.	λείψομαι	
		2.	λείψῃ	
		3.	λείψεται	
	Πληθ.	1.	λειψόμεθα	
		2.	λείψεσθε	
		3.	λείψονται	
	Δυϊκ.	1.	λειψόμεθον	
		2.	λείψεσθον	
		3.	λείψεσθον	
Μέλλων μέσος β'.	Ἑνικ.	1.	λιποῦμαι	
		2.	λιπῇ	
		3.	λιπεῖται	
	Πληθ.	1.	λιπούμεθα	
		2.	λιπεῖσθε	
		3.	λιποῦνται	
	Δυϊκ.	1.	λιπούμεθον	
		2.	λιπεῖσθον	
		3.	λιπεῖσθον	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παθητική.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡΕΜΦ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
λειποίμην			
λείποιο	λείπου		
λείποιτο	λειπέσθω		
λειποίμεθα			ἀρσ. λειπόμενος
λείποισθε	λείπεσθε	λείπεσθαι	θηλ. λειπομένη
λείποιντο	λειπέσθωσαν		οὐδ. λειπόμενον
λειποίμεθον	καὶ λειπέσθων		
λείποισθον	λείπεσθον		
λειποίσθην	λειπέσθων		
λειψοίμην			
λείψοιο			
λείψοιτο			
λειψοίμεθα			ἀρσ. λειψόμενος
λείψοισθε		λείψεσθαι	θηλ. λειψομένη
λείψοιντο			οὐδ. λειψόμενον
λειψοίμεθον			
λείψοισθον			
λειψοίσθην			
λιποίμην			
λιποῖο			
λιποῖτο			
λιποίμεθα			ἀρσ λιπούμενος
λιποῖσθε		λιπεῖσθαι	θηλ. λιπουμένη
λιποῖντο			οὐδ. λιπούμενον
λιποίμεθον			
λιποῖσθον			
λιποίσθην			

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		Ἐγκλ΄ ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
	Ἑνικ.	1.	λειφθήσομαι	
		2.	λειφθήσῃ	
		3.	λειφθήσεται	
Μέλλων	Πληθ.	1.	λειφθησόμεθα	
παθητικὸς		2.	λειφθήσεσθε	
ά.		3.	λειφθήσονται	
	Δυϊκ.	1.	λειφθησόμεθον	
		2.	λειφθήσεσθον	
		3.	λειφθήσεσθον	
	Ἑνικ.	1.	λιπήσομαι	
		2.	λιπήσῃ	
		3.	λιπήσεται	
Μέλλων	Πληθ.	1.	λιπησόμεθα	
παθητικὸς		2.	λιπήσεσθε	
β΄.		3.	λιπήσονται	
	Δυϊκ.	1.	λιπησόμεθον	
		2.	λιπήσεσθον	
		3.	λιπήσεσθον	
	Ἑνικ.	1.	λελείψομαι	
		2.	λελείψῃ	
		3.	λελείψεται	
Μετ' ὀλίγον	Πληθ.	1.	λελειψόμεθα	
μέλλων.		2.	λελείψεσθε	
		3.	λελείψονται	
	Δυϊκ.	1.	λελειψόμεθον	
		2.	λελείψεσθον	
		3.	λελείψεσθον	
	Ἑνικ.	1.	ἐλειψάμην	λείψωμαι
		2.	ἐλείψω	λείψῃ
		3	ἐλείψατο	λείψηται
Μέσος	Πληθ.	1.	ἐλειψάμεθα	λειψώμεθα
ἀόριστος		2.	ἐλείψασθε	λείψησθε
ά.		3.	ἐλείψαντο	λείψωνται
	Δυϊκ.	1.	ἐλειψάμεθον	λειψώμεθον
		2.	ἐλείψασθον	λείψησθον
		3.	ἐλειψάσθην	λείψησθον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡΕΜ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
λειφθησοίμην λειφθήσοιο λειφθήσοιτο λειφθησοίμεθα λειφθήσοισθε λειφθήσοιντο λειφθησοίμεθον λειφθήσοισθον λειφθησοίσθην		λειφθήσεσθαι	ἀρσ. λειφθησόμενος θηλ. λειφθησομένη οὐδ λειφθησόμενον
λιπησοίμην λιπήσοιο λιπήσοιτο λιπησοίμεθα λιπήσοισθε λιπήσοιντο λιπησοίμεθον λιπήσοισθον λιπησοίσθην		λιπήσεσθαι	ἀρσ. λιπησόμενος θηλ. λιπησομένη οὐδ. λιπησόμενον
λελειψοίμην λελείψοιο λελείψοιτο λελειψοίμεθα λελείψοισθε λελείψοιντο λελειψοίμεθον λελείψοισθον λελειψοίσθην		λελείψεσθαι	ἀρσ. λελειψόμενος θηλ. λελειψομένη οὐδ. λελειψόμενον
λειψαίμην λείψαιο λείψαιτο λειψαίμεθα λείψαισθε λείψαιντο λειψαίμεθον λείψαισθον λειψαίσθην	λεῖψαι λειψάσθω λείψασθε λειψάσθωσαν λείψασθον λειψάσθων	λείψασθαι	ἀρσ. λειψάμενος θηλ. λειψαμένη οὐδ λειψόμενον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Μέσος ἀόριστος β'.	Ἑνικ. 1.	ἐλιπόμην	λίπωμαι
	2.	ἔλιπου	λίπῃ
	3.	ἐλίπετο	λίπηται
	Πληθ. 1.	ἐλιπόμεθα	λιπώμεθα
	2.	ἐλίπεσθε	λίπησθε
	3.	ἐλίποντο	λίπωνται
	Δυϊκ. 1.	ἐλιπόμεθον	λιπώμεθον
	2.	ἐλίπεσθον	λίπησθον
	3.	ἐλιπέσθην	λίπησθον
Παθητικὸς ἀόριστος ἀ.	Ἑνικ. 1.	ἐλείφθην	λειφθῶ
	2.	ἐλείφθης	λειφθῇς
	3.	ἐλείφθη	λειφθῇ
	Πληθ. 1.	ἐλείφθημεν	λειφθῶμεν
	2.	ἐλείφθητε	λειφθῆτε
	3.	ἐλείφθησαν	λειφθῶσι
	Δυϊκ. 2.	ἐλείφθητον	λειφθῆτον
	3.	ἐλειφθήτην	λειφθῆτον
Παθητικὸς ἀόριστος β'.	Ἑνικ. 1.	ἐλίπην	λιπῶ
	2.	ἐλίπης	λιπῇς
	3.	ἐλίπη	λιπῇ
	Πληθ. 1.	ἐλίπημεν	λιπῶμεν
	2.	ἐλίπητε	λιπῆτε
	3.	ἐλίπησαν	λιπῶσι
	Δυϊκ. 2.	ἐλίπητον	λιπῆτον
	3.	ἐλιπήτην	λιπῆτον
Παρακείμενος.	Ἑνικ. 1.	λέλειμμαι	λελειμμέν-ος ὦ
	2.	λέλειψαι	— -ης ᾖς
	3.	λέλειπται	— -ον ᾖ
	Πληθ. 1.	λελείμμεθα	λελειμμέν-οι ὦμεν
	2.	λέλειφθε	— -αι ἦτε
	3.	λελειμμένοι εἰσὶ	— -α ὦσι
	Δυϊκ. 1.	λελείμμεθον	λελειμμέν-ω ὄντον
	2.	λέλειφθον	— -α ὄντον
	3.	λέλειφθον	— -ω ὄντον
Ὑπερσυντελικός.	ἑν. 1.2.3.	ἐλελείμμην, ἐλέλειψο, ἐλέλειπτο	
	πλ. 1.2.3.	ἐλελείμμεθα, ἐλέλειφθε, λελειμμένοι ἦσαν	
	δυ. 1.2.3.	ἐλελείμμεθον, ἐλέλειφθον, ἐλελείφθην.	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σεις

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
λιποίμην			
λίποιο	λιποῦ		
λίποιτο	λιπέσθω		
λιποίμεθα			ἀρσ. λιπόμενος
λίποισθε	λίπεσθε	λιπέσθαι	θηλ. λιπομένη
λίποιντο	λιπέσθωσαν καὶ		οὐδ. λιπόμενον
λιποίμεθον	λιπέσθων		
λίποισθον	λίπεσθον		
λιποίσθην	λιπέσθων		
λειφθείην			
λειφθείης	λείφθητι		
λειφθείη	λειφθήτω		
λειφθείημεν-εῖμεν			ἀρσ. λειφθείς
λειφθείητε-εῖτε	λείφθητε	λειφθῆναι	θηλ. λειφθεῖσα
λειφθείησαν-εῖεν	λειφθήτωσαν		οὐδ. λειφθέν
λειφθείητον-εῖτον	λείφθητον		
λειφθειήτην-είτην	λειφθήτων		
λιπείην			
λιπείης	λίπηθι		
λιπείη	λιπήτω		
λιπείημεν-εῖμεν			ἀρσ. λιπείς
λιπείητε-εῖτε	λίπητε	λιπῆναι	θηλ. λιπεῖσα
λιπείησαν-εῖεν	λιπήτωσαν		οὐδ. λιπέν
λιπείητον-εῖτον	λίπητον		
λιπειήτην-είτην	λιπήτων		
λελειμμέν-ος εἴην			
— -η εἴης	λέλειψο		
— -ον εἴη	λελείφθω		
λελειμμέν-οι εἴημεν			ἀρσ. λελειμμένος
— -αι εἶτε	λέλειφθε	λελεῖφθαι	θηλ. λελειμμένη
— -α εἶεν	λελείφθωσαν (φθων)		οὐδ. λελειμμένον
λελειμμέν-ω εἴητον	λέλειφθον		
— -α εἰήτην	λελείφθων		
— -ω			

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 82. ά.) Ἐνταῦθα ἐπισυνάπτομεν παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν, ἐν οἷς ἐκτίθενται μόνον τὰ πρῶτα πρόσωπα τῶν χρόνων τῆς ὁριστικῆς κατὰ τὴν ἀκόλουθον τάξιν· ἐνεστὼς, παρατατικὸς, μέλλων, ἀόριστος, παρακείμενος, ὑπερσυντελικός· εἰς δὲ τὴν παθητικὴν φωνὴν μετὰ τὸν μέσον ἀόριστον τίθεται ὁ μετ' ὀλίγον μέλλων, ὅπου ὑπάρχει, καὶ μετὰ τὸν ὑπερσυντελικὸν ὁ παθητικὸς ἀόριστος καὶ μέλλων, πρῶτοι καὶ δεύτεροι· ὁπόταν δ' εἶναι ἀνάγκη, ἐπισυνάπτεται καὶ ὁ σχηματισμὸς ὁλοκλήρου τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ.

1) Τρίβω, ἔτριβον, τρίψω, ἔτριψα, τέτριφα, ἐτετρίφειν, τέτριβα, ἐτετρίβειν. Τρίβομαι. ἐτριβόμην, τρίψομαι, ἐτριψάμην, τετρίψομαι, τέτριμμαι, ἐτετρίμμην, ἐτρίφθην, τριφθήσομαι, ἐτρίβην, τριβήσομαι.

2) Κόπτω, ἔκοπτον, κόψω, ἔκοψα, κέκοφα, ἐκεκόφειν, κέκοπα, ἐκεκόπειν. Κόπτομαι, ἐκοπτόμην, κόψομαι, ἐκοψάμην, κεκόψομαι, κέκομμαι, ἐκεκόμμην, ἐκόφθην, κοφθήσομαι, ἐκόπην, κοπήσομαι.

3) Κάμπτω, ἔκαμπτον, κάμψω, ἔκαμψα, κέκαμφα, ἐκεκεκάμφειν. Κάμπτομαι, ἐκαμπτόμην, κάμψομαι, ἐκαμψάμην, κέκαμμαι, ἐκεκάμμην, ἐκάμφθην, καμφθήσομαι.

4) Κωλύω, ἐκώλυον, κωλύσω, ἐκώλυσα, κεκώλυκα, ἐκεκωλύκειν. Κωλύομαι, ἐκωλυόμην, κωλύσομαι, ἐκωλυσάμην, κεκώλυμαι, ἐκεκωλύμην, ἐκωλύθην, κωλυθήσομαι.

Παρακείμενος.

Ὁριστ. ἑνικ. κεκώλυμαι, κεκώλυσαι, κεκώλυται·
πλ. κεκωλύμεθα, κεκώλυσθε, κεκώλυνται·
δυϊκ. κεκωλύμεθον, κεκώλυσθον, κεκώλυσθον.

Ὑπερσυντελικός.

ἑνικ. ἐκεκωλύμην, ἐκεκώλυσο, ἐκεκώλυτο·
πλ. ἐκεκωλύμεθα, ἐκεκώλυσθε, ἐκεκώλυντο·
δυϊκ. ἐκεκωλύμεθον, ἐκεκώλυσθον, ἐκεκωλύσθην.

Προστ. κεκώλυσο, κεκωλύσθω· κεκώλυσθε, κεκωλύσθωσαν καὶ κεκωλύσθων· κεκώλυσθον, κεκωλύσθων. Ἀπαρεμ. κεκωλύσθαι. Μετοχ. κεκωλυμένος. Ὑποτακτ. κεκωλυμένος ὦ. Εὐκτ. κεκωλυμένος εἴην.

5) Βουλεύω, ἐβούλευον, βουλεύσω, ἐβούλευσα, βεβούλευκα, ἐβεβουλεύκειν. Βουλεύομαι, ἐβουλευόμην, βουλεύσομαι, ἐβουλευσάμην, βεβουλεύσομαι, βεβούλευμαι, ἐβεβουλεύμην, ἐβουλεύθην, βουλευθήσομαι.

6) Κελεύω, ἐκέλευον, κελεύσω, ἐκέλευσα, κεκέλευκα, ἐκεκελεύ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κειν. Κελεύομαι, ἐκελευόμην, κελεύσομαι, ἐκελευσάμην, κεκελεύσομαι, κεκέλευσμαι, ἐκεκελεύσμην, ἐκελεύσθην, κελευσθήσομαι.

Παρακείμενος.

Ὁριστ. ἑνικ. κεκέλευσμαι, κεκέλευσαι, κεκέλευσται·
πλ. κεκελεύσμεθα κεκέλευσθε, κεκελευσμένοι εἰσί·
δυϊκ. κεκελεύσμεθον, κεκέλευσθον, κεκέλευσθον.

Ὑπερσυντελικός.

ἑνικ. ἐκεκελεύσμην, ἐκεκέλευσο, ἐκεκέλευστο·
πλ. ἐκεκελεύσμεθα, ἐκεκέλευσθε, κεκελευσμένοι ἦσαν·
δυϊκ. ἐκεκελεύσμεθον, ἐκεκέλευσθον, ἐκεκελεύσθην.

Προστ. κεκέλευσο, κεκελεύσθω· κεκέλευσθε, κεκελεύσθωσαν καὶ κεκελεύσθων· κεκέλευσθον, κεκελεύσθων. Ἀπαρέμ. κεκελεῦσθαι. Μετοχ. κεκελευσμένος. Ὑποτ. κεκελευσμένος ὦ. Εὐκτ. κεκελευσμένος εἴην.

7) Ψεύδω, ἔψευδον, ψεύσω, ἔψευσα, ἔψευκα, ἐψεύκειν. Ψεύδομαι, ἐψευδόμην, ψεύσομαι, ἐψευσάμην, ἔψευσμαι, ἐψεύσμην, ἐψεύσθην ψευσθήσομαι.

8) Φράζω, ἔφραζον, φράσω, ἔφρασα, πέφρακα, ἐπεφράκειν, πέφραδα, ἐπεφράδειν. Φράζομαι, ἐφραζόμην, φράσομαι, ἐφρασάμην, πεφράσομαι, πέφρασμαι, ἐπεφράσμην, ἐφράσθην, φρασθήσομαι.

9) Πλέκω, ἔπλεκον, πλέξω, ἔπλεξα, πέπλεχα, ἐπεπλέχειν. Πλέκομαι, ἐπλεκόμην, πλέξομαι, ἐπλεξάμην, πεπλέξομαι πέπλεγμαι, ἐπεπλέγμην, ἐπλέχθην, πλεχθήσομαι, ἐπλάκην ἢ ἐπλέκην, πλακήσομαι.

Παρακείμενος.

Ὁριστ. ἑνικ. πέπλεγμαι, πέπλεξαι, πέπλεκται·
πλ. πεπλέγμεθα, πέπλεχθε, πεπλεγμένοι εἰσὶ καὶ
δυϊκ. πεπλέγμεθον, πέπλεχθον, πέπλεχθον· [πεπλέχαται·

Ὑπερσυντελικός.

ἑνικ. ἐπεπλέγμην, ἐπέπλεξο, ἐπέπλεκτο· [ἐπεπλέχατο·
πλ. ἐπεπλέγμεθα, ἐπέπλεχθε, πεπλεγμένοι ἦσαν καὶ
δυϊκ. ἐπεπλέγμεθον, ἐπέπλεχθον, ἐπεπλέχθην.

Προστ. πέπλεξο, πεπλέχθω· πέπλεχθε, πεπλέχθωσαν καὶ πεπλέχθων· πέπλεχθον, πεπλέχθων.

Ἀπαρέμ. πεπλέχθαι. Μετοχ. πεπλεγμένος. Ὑποτ. πεπλεγμένος ὦ. Εὐκτ. πεπλεγμένος εἴην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

10) Σρίγγω, ἔσριγγον, σρίγξω, ἔσριγξα, ἔσριγχα, ἐσρίγχειν. Σρίγγομαι, ἐσριγγόμην, σρίγξομαι, ἐσριγξάμην, ἔσριγμαι, (ἔσριγξαι, ἔσριγται), ἐσρίγμην, (ἔσφιγξο, ἔσφιγτο), ἐσρίγχθην, σριγχθήσομαι.

11) Τάσσω, ἔτασσον, τάξω, ἔταξα, τέταχα ἐτετάχειν, τέταγα, ἐτετάγειν. Τάττομαι, ἐταττόμην, τάξομαι, ἐταξάμην, τετάξομαι, τέταγμαι, ἐτετάγμην, ἐτάχθην, ταχθήσομαι, ἐτάγην, ταγήσομαι.

12) Πράττω, ἔπραττον, πράξω, ἔπραξα, πέπραχα, ἐπεπράχειν, πέπραγα ἐπεπράγειν. Πράττομαι, ἐπραττόμην, πράξομαι, ἐπραξάμην, πεπράξομαι, πέπραγμαι, ἐπεπράγμην, ἐπράχθην, πραχθήσομαι, ἐπράγην, πραγήσομαι.

13) Σφάλλω, ἔσφαλλον, σφαλῶ, ἔσφηλα, ἔσφαλκα, ἐσφάλκειν. Σφάλλομαι, ἐσφαλλόμην, σφαλοῦμαι, ἐσφηλάμην, ἔσφαλμαι, ἐσφάλμην, ἐσφάλθην, σφαλθήσομαι, ἐσφάλην, σφαλήσομαι.

14) Ψάλλω, ἔψαλλον, ψαλῶ, ἔψηλα, ἔψαλκα, ἐψάλκειν. Ψάλλομαι, ἐψαλλόμην, ψαλοῦμαι, ἐψηλάμην, ἔψαλμαι, ἐψάλμην, ἐψάλθην, ψαλθήσομαι, ἐψάλην, ψαλήσομαι.

15) Βδάλλω, ἔβδαλλον, βδαλῶ, ἔβδαλα καὶ ἔβδηλα, ἔβδαλκα, ἐβδάλκειν. Βδάλλομαι, ἐβδαλλόμην, βδαλοῦμαι, ἐβδαλόμην, ἔβδαλμαι, ἐβδάλμην, ἐβδάλην, βδαλήσομαι.

16) Ἄλλομαι, ἠλλόμην, ἀλοῦμαι, ἠλάμην καὶ ἠλόμην, (ἀπαρ. ἄλασθαι, καὶ ἀλέσθαι), ἧλμαι, ἥλμην.

17) Ἀγγέλλω, ἤγγελλον, ἀγγελῶ, ἤγγειλα, ἤγγελον, ἤγγελκα, ἠγγέλκειν. Ἀγγέλλομαι, ἠγγελλόμην, ἀγγελοῦμαι, ἠγγειλάμην, ἠγγελόμην, ἤγγελμαι, ἠγγέλμην, ἠγγέλθην, ἀγγελθήσομαι, ἠγγέλην, ἀγγελήσομαι.

18) Στέλλω, ἔστελλον, στελῶ, ἔστειλα, ἔσταλκα, ἐστάλκειν, ἔστολα, ἐστόλειν. Στέλλομαι, ἐστελλόμην, στελοῦμαι, ἐστειλάμην, ἔσταλμαι, ἐστάλμην, ἐστάλθην, σταλθήσομαι, ἐστάλην, σταλήσομαι.

19) Τίλλω, ἔτιλλον, τιλῶ, ἔτιλα, τέτιλκα, ἐτετίλκειν. Τίλλομαι, ἐτιλλόμην, τιλοῦμαι, ἐτιλάμην, τέτιλμαι, ἐτετίλμην, ἐτίλθην, τιλθήσομαι.

20) Νέμω, ἔνειμον, νεμῶ, ἔνειμα, νενέμηκα, ἐνενεμήκειν, νένομα, ἐνενόμειν. Νέμομαι, ἐνεμόμην, νεμοῦμαι, ἐνειμάμην, νενέμημαι, ἐνε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νεμήμην, ἐνεμήθην, νεμηθήσομαι.

21) Φαίνω, ἔφαινον, φανῶ, ἔφηνα, πέφαγκα, ἐπεφάγκειν, πέφηνα, ἐπεφήνειν. Φαίνομαι, ἐφαινόμην, φανοῦμαι, ἐφηνάμην, πέφασμαι, ἐπεφάσμην, ἐφάνθην, φανθήσομαι, ἐφάνην, φανήσομαι.

22) Ξηραίνω, ἐξήραινον, ξηρανῶ, ἐξήρανα, ἐξήραγκα, ἐξηράγκειν. Ξηραίνομαι, ἐξηραινόμην, ξηρανοῦμαι, ἐξηρανάμην, ἐξήραμμαι, ἐξηράμμην, ἐξηράνθην, ξηρανθήσομαι.

23) Τείνω, ἔτεινον, τενῶ, ἔτεινα, τέτακα, ἐτετάκειν, τέτονα, ἐτετόνειν. Τείνομαι, ἐτεινόμην, τενοῦμαι, ἐτεινάμην, τέταμαι, ἐτετάμην, ἐτάθην, ταθήσομαι.

Ἀντιπαράθεσις τῶν τριῶν παρακειμένων.

Ὁριστ. ἐν.	1.	πέφασμαι	ἐξήραμμαι	τέταμαι
	2.	πέφανσαι	ἐξήρανσαι	τέτασαι
	3.	πέφανται	ἐξήρανται	τέταται
πλ.	1.	πεφάσμεθα	ἐξηράμμεθα	τετάμεθα
	2.	πέφανθε	ἐξήρανθε	τέτασθε
	3.	πεφασμένοι εἰσὶ	ἐξηραμμένοι εἰσὶ	τέτανται
Δυϊκ.	1.	πεφάσμεθον	ἐξηράμμεθον	τετάμεθον
	2.	πέφανθον	ἐξήρανθον	τέτασθον
	3.	πέφανθον	ἐξήρανθον	τέτασθον
Προστ. ἐν.	2.	πέφανσο	ἐξήρανσο	τέτασο
	3.	πεφάνθω	ἐξηράνθω	τετάσθω
πλ.	2.	πέφανθε	ἐξήρανθε	τέτασθε
	3.	πεφάνθωσανκαὶ	ἐξηράνθωσαν καὶ	τετάσθωσανκαὶ
		πεφάνθων	ἐξηράνθων	τετάσθων
δυϊκ.	2.	πέφανθον	ἐξήρανθον	τέτασθον
	3.	πεφάνθων	ἐξηράνθων	τετάσθων
Ἀπαρ.		πεφάνθαι	ἐξηράνθαι	τετάσθαι.
Μετοχ.		πεφασμένος	ἐξηραμμένος	τεταμένος

24) Κλίνω, ἔκλινον, κλινῶ, ἔκλινα, κέκλικα, ἐκεκλίκειν. Κλίνομαι, ἐκλινόμην, κλινοῦμαι, ἐκλινάμην, κέκλιμαι, ἐκεκλίμην, ἐκλίθην, κλιθήσομαι, ἐκλίνην, κλινήσομαι.

25) Κρίνω, ἔκρινον, κρῖνῶ, ἔκρῖνα, κέκρῖκα, ἐκεκρίκειν. Κρίνομαι, ἐκρινόμην, κρινοῦμαι, ἐκρινάμην, κέκριμαι, ἐκεκρίμην, ἐκρίθην, κριθήσομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

26) Μολύνω, ἐμόλυνον, μολυνῶ, ἐμόλυνα, μεμόλυγκα, ἐμεμολύγκειν. Μολύνομαι, ἐμολυνόμην, μολυνοῦμαι, ἐμολυνάμην, μεμόλυσμαι, ἐμεμολύσμην, ἐμολύνθην, μολυνθήσομαι.

27) Πλύνω, ἔπλυνον, πλυνῶ, ἔπλυνα, πέπλυκα, ἐπεπλύκειν. Πλύνομαι, ἐπλυνόμην, πλυνοῦμαι, ἐπλυνάμην, πέπλυμαι, ἐπεπλύμην, ἐπλύθην, πλυθήσομαι.

28) Αἰσχύνω, ᾔσχυνον, αἰσχυνῶ, ᾔσχυνα, ᾔσχυγκα, ᾐσχύγκειν. Αἰσχύνομαι, ᾐσχυνόμην, αἰσχυνοῦμαι, ᾐσχυνάμην, ᾔσχυμαι, ᾐσχύμην, καὶ ᾔσχυμμαι, ᾐσχύμμην, ᾐσχύνθην, αἰσχυνθήσομαι.

29) Αἴρω, ἦρον, ἀρῶ, ἦρα, (ἄρω, ἄραιμι, ἄρον, ἆραι, ἄρας), ἦρκα, ἤρκειν. Αἴρομαι, ᾐρόμην, ἀροῦμαι, ἠράμην, ἦρμαι, ἤρμην, ἤρθην, ἀρθήσομαι.

30) Καθαίρω, ἐκάθαιρον, καθαρῶ, ἐκάθηρα, κεκάθαρκα, ἐκεκαθάρκειν. Καθαίρομαι, ἐκαθαιρόμην, καθαροῦμαι, ἐκαθηράμην, κεκάθαρμαι, ἐκεκαθάρμην, ἐκαθάρθην, καθαρθήσομαι.

31) Σύρω, ἔσυρον, συρῶ, ἔσυρα, σέσυρκα, ἐσεσύρκειν. Σύρομαι, ἐσυρόμην, συροῦμαι, ἐσυράμην, σέσυρμαι, ἐσεσύρμην, ἐσύρθην, συρθήσομαι, ἐσύρην, συρήσομαι.

32) Σπείρω, ἔσπειρον, σπερῶ, ἔσπειρα, ἔσπαρκα, ἐσπάρκειν, ἔσπορα, ἐσπόρειν. Σπείρομαι, ἐσπειρόμην, σπεροῦμαι, ἐσπειράμην, ἔσπαρμαι, ἐσπάρμην, ἐσπάρθην, σπαρθήσομαι, ἐσπάρην, σπαρήσομαι.

33) Ἰμείρω, ἵμειρον, ἱμερῶ, ἵμειρα, ἵμερκα, ἱμέρκειν. Ἱμείρομαι, ἱμειρόμην, ἱμεροῦμαι, ἱμειράμην, ἵμερμαι, ἱμέρμην, ἱμέρθην, ἱμερθήσομαι.

34) Αἰνίττομαι, ᾐνιττόμην, αἰνίξομαι, ᾐνιξάμην, ᾔνιγμαι, ᾐνίγμην, ᾐνίχθην, αἰνιχθήσομαι.

35) Ἀσπάζομαι, ἠσπαζόμην, ἀσπάσομαι, ἠσπασάμην, ἔσπασμαι, ἠσπάσμην, ἠσπάσθην, ἀσπασθήσομαι.

36) Βιάζομαι, ἐβιαζόμην, βιάσομαι, ἐβιασάμην, βέβιασμαι, ἐβεβιάσμην, ἐβιάσθην, βιασθήσομαι

37) Δέχομαι, ἐδεχόμην, δέξομαι, ἐδεξάμην, δέδεγμαι, ἐδεδέγμην, ἐδέχθην, δεχθήσομαι

38) Ἐργάζομαι, εἰργαζόμην, ἐργάσομαι, εἰργασάμην, εἴργασμαι, εἰργάσμην, εἰργάσθην, ἐργασθήσομαι.

39) Εὔχομαι, ηὐχόμην, εὔξομαι, ηὐξάμην, ηὖγμαι, ηὔγμην, ηὐχθην, εὐχθήσομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

40) Λογίζομαι, ἐλογιζόμην, λογίσομαι, ἐλογισάμην, λελόγισμαι, ἐλελογίσμην, ἐλογίσθην, λογισθήσομαι.

41) Μαίνομαι, ἐμαινόμην, μανοῦμαι, ἐμηνάμην, μέμηνα, ἐμεμήνειν, ἐμάνην, μανήσομαι.

42) Μέμφομαι, ἐμεμφόμην, μέμψομαι, ἐμεμψάμην, μέμεμμαι, ἐμεμέμμην, ἐμέφθην, μεμφθήσομαι.

43) Νήχομαι ἐνηχόμην, νἕξομαι, ἐνηξάμην, νένηγμαι, ἐνενήγμην, ἐνήχθην, νηχθήσομαι.

44) Ξυλεύομαι, ἐξυλευόμην, ξυλεύσομαι, ἐξυλευσάμην, ἐξύλευμαι, ἐξυλεύμην, ἐξυλεύθην, ξυλευθήσομαι.

45) Ξυλίζομαι, ἐξυλιζόμην, ξυλίσομαι, ἐξυλισάμην, ἐξύλισμαι, ἐξυλίσμην, ἐξυλίσθην, ξυλισθήσομαι.

46) Ὀδύρομαι, ὠδυρόμην, ὀδυροῦμαι, ὠδυράμην, ὤδυρμαι, ὠδύρμην, ὠδύρθην, ὀδυρθήσομαι.

47) Σκέπτομαι, ἐσκεπτόμην, σκέψομαι, ἐσκεψάμην, ἔσκεμμαι, ἐσκέμμην, ἐσκέφθην, σκεφθήσομαι.

48) Στοχάζομαι, ἐστοχαζόμην, στοχάσομαι, ἐστοχασάμην, ἐστόχασμαι, ἐστοχάσμην, ἐστοχάσθην, στοχασθήσομαι.

49) Φείδομαι, ἐφειδόμην, φείσομαι, ἐφεισάμην, πέφεισμαι, ἐπεφείσμην, ἐφείσθην, φεισθήσομαι.

50) Ὡμίζομαι, ὡμιζόμην, ὡμίσομαι, ὡμισάμην, ὤμισμαι, ὡμίσμην, ὡμίσθην, ὡμισθήσομαι.

51) Κατὰ ταῦτα δύναται νὰ σχηματίσῃ ὁ μαθητὴς τῇ προτάσει καὶ βοηθείᾳ τοῦ διδασκάλου καὶ ἄλλα πολλά. π. χ. ἀμείβω, ἀλάσ(ττ)ω, ἀμέλγω, ἁρμόττ(ζ)ω, ἁρπάζω, ἀμβλύνω, βάπτω, βρέχω, βάσσ(ττ)ω, βαστάζω, γλύφω, γράφω, γνωρίζω, διώκω, δρέπω, δακρύω, δεσπόζω, ἐλέγχω, ἕρπω, ἐλπίζω, ἐρέσσω, ἑορτάζω, ζέω, θάλπω, θέλγω, θλίβω, θραύω, θύω, θάλλω, ἱκετεύω, ἱδρύω, ἰθύνω, κρύπτω, κηρύσσ(ττ)ω, κράζω, κρούω, λείβω, λήγω, λύω, λυμαίνω, μαλάσσω, μηνύω, μαραίνω, μένω, ξαίνω, ὀρέγω, ὀργίζω, ὀξύνω, πνίγω, πρέπω, πρίω, πιδύω, πορίζω, περαίνω, ῥίπτω, σκέπω, στρέφω, στέργω, σράττω, στάζω, σπεύδω, σπουδάζω, ταράσ(ττ)ω, τεκμαίρω, τεκταίνω, ὑβρίζω, φλέγω, φυλάσσ(ττ)ω, φράζω, φύρω, χορεύω, χρίω, ψύχω, ψέγω, ψεύδω, ψαύω, ὠστίζω, ὠρύομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 83.

1. Συζυγία

Α΄. Φωνὴ

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		Ἐγκλί	
			ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς	Ἑνικ.	1.	τιμάω-τιμῶ	τιμάω-τιμῶ
		2.	τιμάεις-τιμᾷς	τιμάῃς-τιμᾷς
		3.	τιμάει-τιμᾷ	τιμάῃ-τιμᾷ
	Πληθ	1.	τιμάομεν-τιμῶμεν	τιμάωμεν-τιμῶμεν
		2.	τιμάετε-τιμᾶτε	τιμάητε-τιμᾶτε
		3.	τιμάουσι-τιμῶσι	τιμάωσι-τιμῶσι
	Δυϊκ.	2.	τιμάετον-τιμᾶτον	τιμάητον-τιμᾶτον
		3.	τιμάετον-τιμᾶτον	τιμάητον-τιμᾶτον
Παρατατικός.	Ἑνικ.	1.	ἐτίμαον-ἐτίμων	
		2.	ἐτίμαες-ἐτίμας	
		3.	ἐτίμαε-ἐτίμα	
	Πληθ.	1.	ἐτιμάομεν-ἐτιμῶμεν	
		2.	ἐτιμάετε-ἐτιμᾶτε	
		3.	ἐτίμαον-ἐτίμων	
	Δυϊκ.	2.	ἐτιμάετον-ἐτιμᾶτον	
		3.	ἐτιμαέτην-ἐτιμάτην	
Μέλλων.	ἑν.	1.2.3.	τιμήσω,-εις,-ει,	
	πλ.	1.2.3.	τιμήσομεν,-ετε,-ουσι	
	δυϊκ.	2.3.	τιμήσετον,-ετον	
Ἀόριστος.	Ἑνικ.	1.	ἐτίμησα	τιμήσω
		2.	ἐτίμησας	τιμήσῃς
		3.	ἐτίμησε	τιμήσῃ
	Πληθ.	1.	ἐτιμήσαμεν	τιμήσωμεν
		2.	ἐτιμήσατε	τιμήσητε
		3.	ἐτίμησαν	τιμήσωσι
	Δυϊκ.	2.	ἐτιμήσατον	τιμήσητον
		3.	ἐτιμησάτην	τιμήσητον
Παρακείμενος.	ἑν.	1.2.3.	τετίμηκα,-ας,-ε	τετιμήκω,-ῃς,-ῃ
	πλ.	1.2.3.	τετιμήκαμεν,-ατε,-ασι	τετιμήκωμεν,-ητε,-ωσι
	δυϊκ.	2.3.	τετιμήκατον,-ατον	τετιμήκητον,-ητον
Ὑπερσυντελικός	ἑν.	1.2.3.	ἐτετιμήκειν,-εις,-ει	
	πλ.	1.2.3.	—ειμεν,-ειτε,-εισαν	
	δυϊκ.	2.3.	ἐτετιμήκειτον,-είτην	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν περισπωμένων.

ἐνεργητική.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
τιμάοιμι-τιμῷμι τιμάοις-τιμῷς τιμάοι-τιμῷ τιμάοιμεν-τιμῷμεν τιμάοιτε-τιμῷτε τιμάοιεν-τιμῷεν τιμάοιτον-τιμῷτον τιμαοίτην-τιμῴτην	τίμαε-τίμα τιμαέτω-τιμάτω τιμάετε-τιμᾶτε τιμαέτωσαν-τιμάτωσαν καὶ τιμώντων τιμάετον-τιμᾶτον τιμαέτων-τιμάτων	τιμάειν τιμᾶν ἢ τιμᾷν	ἀρσ τιμάων-τιμῶν θηλ. τιμάουσα τιμῶσα οὐδ. τιμάον-τιμῶν
καὶ τιμῶην τιμῷης τιμῷη τιμῷημεν τιμῷητε τιμῷεν τιμῴητον τιμῳήτην			
τιμήσοιμι,-οις,-οι τιμήσοιμεν,-οιτε,-οιεν τιμησοίτον,-οίτην		τιμήσειν	ἀρσ. τιμήσων θηλ. τιμήσουσα οὐδ τιμῆσον
τιμήσαιμι τιμήσαις ἢ τιμήσειας τιμήσαι ἢ τιμήσειε τιμήσαιμεν τιμήσαιτε τιμήσαιεν ἢ τιμήσειαν τιμήσαιτον τιμησαίτην	τίμησον τιμησάτω τιμήσατε τιμησάτωσαν (σάντων) τιμήσατον τιμησάτων	τιμῆσαι	ἀρσ. τιμήσας θηλ. τιμήσασα οὐδ. τιμῆσαν
τετιμήκοιμι,-οις,οι —οιμεν,-οιτε,-οιεν τετιμήκοιτον,-οίτην	τετίμηκε,-έτω τετιμήκετε,-έτωσαν τετιμήκετον,-έτων	τετιμηκέναι	ἀρ. τετιμηκώς θη. τετιμηκυῖα οὐδ. τετιμηκός

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εγκλί

Χρόνοι.	Αριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ.	1.	τιμάομαι-τιμῶμαι	τιμάωμαι-τιμῶμαι
		2.	τιμάᾳ-τιμᾷ	τιμάῃ-τιμᾷ
		3.	τιμάεται-τιμᾶται	τιμάηται-τιμᾶται
	Πληθ.	1.	τιμαόμεθα-τιμώμεθα	τιμαώμεθα-τιμώμεθα
		2.	τιμάεσθε-τιμᾶσθε	τιμάησθε-τιμᾶσθε
		3.	τιμάονται-τιμῶνται	τιμάωνται-τιμῶνται
	Δυϊκ.	1.	τιμαόμεθον-τιμώμεθον	τιμαώμεθον-τιμώμεθον
		2.	τιμάεσθον-τιμᾶσθον	τιμάησθον-τιμᾶσθον
		3.	τιμάεσθον-τιμᾶσθον	τιμάησθον-τιμᾶσθον
Παρατατικός.	Ἑνικ.	1.	ἐτιμαόμην-ἐτιμώμην	
		2.	ἐτιμάου-ἐτιμῶ	
		3.	ἐτιμάετο-ἐτιμᾶτο	
	Πληθ.	1.	ἐτιμαόμεθα-ἐτιμώμεθα	
		2.	ἐτιμάεσθε-ἐτιμᾶσθε	
		3.	ἐτιμάοντο-ἐτιμῶντο	
	Δυϊκ.	1.	ἐτιμαόμεθον-ἐτιμώμεθον	
		2.	ἐτιμάεσθον-ἐτιμᾶσθον	
		3.	ἐτιμαέσθην ἐτιμάσθην	
Μέσος μέλλων.	Ἑνικ.	1.	τιμήσομαι	
		2.	τιμήσῃ	
		3.	τιμήσεται	
	Πληθ.	1.	τιμησόμεθα	
		2.	τιμήσεσθε	
		3.	τιμήσονται	
	Δυϊκ.	1.	τιμησόμεθον	
		2.	τιμήσεσθον	
		3.	τιμήσεσθον	
Μέλλων παθητικός.	Ἑνικ.	1.	τιμηθήσομαι	
		2.	τιμηθήσῃ	
		3.	τιμηθήσεται	
	Πληθ.	1.	τιμηθησόμεθα	
		2.	τιμηθήσεσθε	
		3.	τιμηθήσονται	
	Δυϊκ.	1.	τιμηθησόμεθον	
		2.	τιμηθήσεσθον	
		3.	τιμηθήσεσθον	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παθητική.

σεις

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
τιμαοίμην-τιμῴμην τιμάοιο-τιμῷο τιμάοιτο-τιμῷτο τιμαοίμεθα-τιμῴμεθα τιμάοισθε-τιμῷσθε τιμάοιντο-τιμῷντο τιμαοίμεθον-τιμῴμεθον τιμάοισθον-τιμῷσθον τιμαοίσθην-τιμῴσθην	τιμάου-τιμῶ τιμαέσθω-τιμάσθω τιμάεσθε-τιμᾶσθε τιμαέσθωσαν-τι- (μάσθωσαν καὶ -σθων τιμάεσθον-τιμᾶ- [σθον τιμαέσθων-τιμά- [σθων	τιμάε- σθαι-τι- μᾶσθαι	ἀρσ. τιμαόμε- νος-τιμώμενος θηλ. τιμαομέ- νη-τιμωμένη οὐδ. τιμαόμε- νον-τιμώμενον
τιμησοίμην τιμήσοιο τιμήσοιτο τιμησοίμεθα τιμήσοισθε τιμήσοιντο τιμησοίμεθον τιμήσοισθον τιμησοίσθην		τιμήσε- σθαι	ἀρσ. τιμησό- μενος θηλ. τιμησο- μένη οὐδ. τιμησό- μενον
τιμηθησοίμην τιμηθήσοιο τιμηθήσοιτο τιμηθησοίμεθα τιμηθήσοισθε τιμηθήσοιντο τιμηθησοίμεθον τιμηθήσοισθον τιμηθησοίσθην		τιμηθή- σεσθαι	ἀρσ. τιμηθη- σόμενος θηλ. τιμηθη- σομένη οὐδ. τιμηθη- σόμενον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι.	Αριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		ΕγκλίΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Μέσος ἀόριστος	Ἑνικ.	1.	ἐτιμησάμην	τιμήσωμαι
		2.	ἐτιμήσω	τιμήσῃ
		3.	ἐτιμήσατο	τιμήσηται
	Πληθ.	1	ἐτιμησάμεθα	τιμησώμεθα
		2.	ἐτιμήσασθε	τιμήσησθε
		3.	ἐτιμήσαντο	τιμήσωνται
	Δυϊκ.	1.	ἐτιμησάμεθον	τιμησώμεθον
		2.	ἐτιμήσασθον	τιμήσησθον
		3.	ἐτιμησάσθην	τιμήσησθον
Ἀόριστος παθητικός.	Ἑνικ.	1.	ἐτιμήθην	τιμηθῶ
		2.	ἐτιμήθης	τιμηθῇς
		3.	ἐτιμήθη	τιμηθῇ
	Πληθ.	1.	ἐτιμήθημεν	τιμηθῶμεν
		2.	ἐτιμήθητε	τιμηθῆτε
		3.	ἐτιμήθησαν	τιμηθῶσι
	Δυϊκ.	2.	ἐτιμήθητον	τιμηθῆτον
		3.	ἐτιμηθήτην	τιμηθῆτον
Παρακείμενος.	Ἑνικ.	1.	τετίμημαι	τετιμημέν-ος ὦ
		2.	τετίμησαι	— -η ἦς
		3.	τετίμηται	— -ον ἦ
	Πληθ.	1.	τετιμήμεθα	τετιμημέν-οι ὦμεν
		2.	τετίμησθε	— -αι ἦτε
		3.	τετίμηνται	— -α ὦσι
	Δυϊκ.	1.	τετιμήμεθον	τετιμημέν-ω
		2.	τετίμησθον	— -α ἦτον
		3.	τετίμησθον	— -ω ἦτον
Ὑπερσυντελικός.	Ἑνικ.	1.	ἐτετιμήμην	καὶ τετιμῶμαι
		2.	ἐτετίμησο	τετιμῇ
		3.	ἐτετίμητο	τετιμῆται
	Πληθ.	1.	ἐτετιμήμεθα	τετιμώμεθα
		2.	ἐτετίμησθε	τετιμᾶσθε
		3.	ἐτετίμηντο	τετιμῶνται
	Δυϊκ.	1.	ἐτετιμήμεθον	τετιμώμεθον
		2.	ἐτετίμησθον	τετιμᾶσθον
		3.	ἐτετιμήσθην	τετιμᾶσθον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
τιμησαίμην			
τιμήσαιο	τίμησαι		
τιμήσαιτο	τιμησάσθω		
τιμησαίμεθα			ἀρ. τιμησάμενος
τιμήσαισθε	τιμήσασθε	τιμήσασθαι	θη. τιμησαμένη
τιμήσαιντο	τιμησάσθωσαν καὶ		οὐ. τιμησάμενον
τιμησαίμεθον	τιμησάσθων		
τιμήσαισθον	τιμήσασθον		
τιμησαίσθην	τιμησάσθων		
τιμηθείην	τιμήθητι		
τιμηθείης	τιμηθήτω		
τιμηθείη			ἀρσ. τιμηθείς
τιμηθείημεν-εἶμεν'	τιμήθητε	τιμηθῆναι	θηλ. τιμηθεῖσα
τιμηθείητε-εἶτε	τιμηθήτωσαν		οὐδ. τιμηθέν
τιμηθείησαν-εἶεν			
τιμηθείητον-εἶτον	τιμήθητον		
τιμηθειήτην-είτην	τιμηθήτων		
τε τιμημέν-ος εἴην			
— -η εἴης	τετίμησο		
— -ον εἴη	τετιμήσθω		
τετιμημέν- οι εἴημεν			ἀρ. τετιμημένος
— -αι εἶητε	τετίμησθε	τετιμῆσθαι	θη τετιμημένη
— -α εἶεν	τετιμήσθωσαν		οὐ. τετιμημένον
τετιμημέν-ω			
— -α εἴητον	τετίμησθον		
— -ω εἰήτην	τετιμήσθων		
καὶ τετιμήμην			
τετιμῆο			
τετιμῆτο			
τετιμήμεθα			
τετιμῆσθε			
τετιμῆντο			
τετιμήμεθον			
τετιμῆσθον			
τετιμήσθην			

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 84.

2. Συζυγία

Α΄. Φωνή

Ἐγκλ

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς	Ἑνικ.	1.	ποιέω-ποιῶ	ποιέω-ποιῶ
		2.	ποιέεις-ποιεῖς	ποιέῃς-ποιῇς
		3.	ποιέει-ποιεῖ	ποιέῃ-ποιῇ
	Πληθ.	1.	ποιέομεν-ποιοῦμεν	ποιέωμεν-ποιῶμεν
		2.	ποιέετε-ποιεῖτε	ποιέητε-ποιῆτε
		3.	ποιέουσι-ποιοῦσι	ποιέωσι-ποιῶσι
	Δυϊκ.	2.	ποιέετον-ποιεῖτον	ποιέητον-ποιῆτον
		3.	ποιέετον-ποιεῖτον	ποιέητον-ποιῆτον
Παρατατικός.	Ἑνικ.	1.	ἐποίεον-ἐποίουν	
		2.	ἐποίεες,-ἐποίεις	
		3.	ἐποίεε-ἐποίει	
	Πληθ.	1.	ἐποιέομεν-ἐποιοῦμεν	
		2.	ἐποιέετε-ἐποιεῖτε	
		3.	ἐποίεον-ἐποίουν	
	Δυϊκ.	2.	ἐποιέετον-ἐποιεῖτον	
		3.	ἐποιεέτην-ἐποιείτην	
Μέλλων.	ἑν.	1.2.3.	ποιήσω,-εις,-ει	
	πλ.	1.2.3.	ποιήσομεν,-ετε,-ουσι	
	δυϊκ.	2.3.	ποιήσετον,-ετον	
Ἀόριστος.	Ἑνικ.	1.	ἐποίησα	ποιήσω
		2.	ἐποίησας	ποιήσῃς
		3.	ἐποίησε	ποιήσῃ
	Πληθ.	1.	ἐποιήσαμεν	ποιήσωμεν
		2.	ἐποιήσατε	ποιήσητε
		3.	ἐποίησαν	ποιήσωσι
	Δυϊκ.	2.	ἐποιήσατον	ποιήσητον
		3.	ἐποιησάτην	ποιήσητον
Παρακείμενος.	ἑν.	1.2.3.	πεποίηκα,-ας,-ε	πεποιήκω,-ῃς,-ῃ
	πλ.	1.2.3.	πεποιήκαμεν,-ατε,-ασι	πεποιήκωμεν,-ητε,-ωσι
	δυϊκ.	2.3.	πεποιήκατον,-ατον	πεποιήκητον,-ητον
Ὑπερσυντελικός.	ἑν.	1.2.3	ἐπεποιήκειν,-εις,-ει	
	πλ.	1.2.3.	— ειμεν,-ειτε,-εισαν	
	δυϊκ.	2.3.	ἐπεποιήκειτον,-είτην	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς εω.

ἐνεργητικὴ.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ.
ποιέοιμι-ποιοῖμι ποιέοις-ποιοῖς ποιέοι-ποιοῖ ποιέοιμεν-ποιοῖμεν ποιέοιτε-ποιοῖτε ποιέοιεν-ποιοῖεν ποιέοιτον-ποιοῖτον ποιεοίτην-ποιοίτην	ποίεε-ποίει ποιεέτω-ποιείτω ποιέετε-ποιεῖτε ποιεέτωσαν-ποιείτωσαν καὶ ποιούντων ποιέετον-ποιεῖτον ποιεέτων-ποιείτων	ποιέειν ποιεῖν	ἀρσ. ποιέων ποιῶν θη. ποιέουσα ποιοῦσα οὐδ. ποιέον ποιοῦν
καὶ ποιοίην ποιοίης ποιοίη ποιοίημεν ποιοίητε ποιοῖεν ποιοίητον ποιοιήτην			
ποιήσοιμι,-οις,-οι —οιμεν,-οιτε,-οιεν ποιήσοιτον,-οίτην		ποιήσειν	ἀρ. ποιήσων θη. ποιήσουσα οὐδ. ποιῆσον
ποιήσαιμι ποιήσαις ἢ ποιήσειας ποιήσαι ἢ ποιήσειε ποιήσαιμεν ποιήσαιτε ποιήσαιεν ἢ ποιήσειαν ποιήσαιτον ποιησαίτην	ποίησον ποιησάτω ποιήσατε ποιησάτωσαν (-άντων) ποιήσατον ποιησάτων	ποιῆσαι	ἀρ. ποιήσας θη. ποιήσασα οὐδ. ποιῆσαν
πεποιήκοιμι,-οις,-οι —οιμεν,-οιτε,-οιεν πεποιήκοιτον,-οίτην	πεποικε πεποικέτω πεποιήκετε,-έτωσαν πεποιήκετον,-έτων	πεποιηκέναι	ἀρ. πεποιηκώς θ. πεποιηκυῖα οὐ. πεποιηκός

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Β'. Φωνή

Ἐγκλ

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ.	1.	ποιέομαι-ποιοῦμαι	ποιέωμαι-ποιῶμαι
		2.	ποιέῃ-ποιῇ	ποιέῃ-ποιῇ
		3.	ποιέεται-εἶται	ποιέηται-ποιῆται
	Πληθ.	1.	ποιεόμεθα-ποιούμεθα	ποιεώμεθα-ποιώμεθα
		2.	ποιέεσθε-ποιεῖσθε	ποιέησθε-ποιῆσθε
		3.	ποιέονται-ποιοῦνται	ποιέωνται-ποιῶνται
	Δυϊκ.	1.	ποιεόμεθον-ποιούμεθον	ποιεώμεθον-ποιώμεθον
		2.	ποιέεσθον-ποιεῖσθον	ποιέησθον-ποιῆσθον
		3.	ποιέεσθον-ποιεῖσθον	ποιέησθον-ποιῆσθον
Παρατατικός.	Ἑνικ.	1.	ἐποιεόμην-ἐποιούμην	
		2.	ἐποιέου-ἐποιοῦ	
		3.	ἐποιέετο-ἐποιεῖτο	
	Πληθ.	1.	ἐποιεόμεθα ἐποιούμεθα	
		2.	ἐποιέεσθε-ἐποιεῖσθε	
		3.	ἐποιέοντο-ἐποιοῦντο	
	Δυϊκ.	1.	ἐποιεόμεθον-ούμεθον	
		2.	ἐποιέεσθον-ἐποιεῖσθον	
		3.	ἐποιεέσθην-ἐποιείσθην	
Μέσος μέλλων.	Ἑνικ.	1.	ποιήσομαι	
		2.	ποιήσῃ	
		3.	ποιήσεται	
	Πληθ.	1.	ποιησόμεθα	
		2.	ποιήσεσθε	
		3.	ποιήσονται	
	Δυϊκ.	1.	ποιησόμεθον	
		2.	ποιήσεσθον	
		3.	ποιήσεσθον	
Μέλλων παθητικός.	Ἑνικ.	1.	ποιηθήσομαι	
		2	ποιηθήσῃ	
		3	ποιηθήσεται	
	Πληθ.	1.	ποιηθησόμεθα	
		2.	ποιηθήσεσθε	
		3.	ποιηθήσονται	
	Δυϊκ.	1.	ποιηθησόμεθον	
		2.	ποιηθήσεσθον	
		3.	ποιηθήσεσθον	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παθητική.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
ποιεοίμην-ποιοίμην			ἀρσ.
ποιέοιο-ποιοῖο	ποιέου-οῦ		ποιεόμενος
ποιέοιτο-ποιοῖτο	ποιεέσθω-ποιείσθω		ποιούμενος
ποιεοίμεθα-ποιοίμεθα		ποιέ-	θηλ.
ποιέοισθε-ποιοῖσθε	ποιέεσθε-ποιεῖσθε	σθαι	ποιεομένη
ποιέοιντο-ποιοῖντο	ποιεέσθωσαν-είσθωσαν	ποιεῖ-	ποιουμένη
ποιεοίμεθον-ποιοίμεθον	καὶ ποιείσθων	σθαι	οὐδ.
ποιέοισθον-ποιοῖσθον	ποιέεσθον-ποιεῖσθον		ποιεόμενον
ποιεοίσθην-ποιοίσθην	ποιεέσθων-ποιείσθων		ποιούμενον
ποιησοίμην			
ποιήσοιο			
ποιήσοιτο			ἀρσ. ποιησό-
ποιησοίμεθα		ποιήσε-	μενος
ποιήσοισθε		σθαι	θηλ. ποιη-
ποιήσοιντο			σομένη
ποιησοίμεθον			οὐδ. ποιησό-
ποιήσοισθον			μενον
ποιησοίσθην			
ποιηθησοίμην			
ποιηθήσοιο			
ποιηθήσοιτο			ἀρσ. ποιηθη-
ποιηθησοίμεθα		ποιηθή-	σόμενος
ποιηθήσοισθε		σεσθαι	θηλ. ποιηθη-
ποιηθήσοιντο			σομένη
ποιηθησοίμεθον			οὐδ. ποιηθη-
ποιηθήσοισθον			σόμενον
ποιηθησοίσθην			

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		Ἑκλί	
			ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Μέσος ἀόριστος	Ἑνικ.	1.	ἐποιησάμην	ποιήσωμαι
		2.	ἐποιήσω	ποιήσῃ
		3.	ἐποιήσατο	ποιήσηται
	Πληθ.	1.	ἐποιησάμεθα	ποιησώμεθα
		2.	ἐποιήσασθε	ποιήσησθε
		3.	ἐποιήσαντο	ποιήσωνται
	Δυϊκ.	1.	ἐποιησάμεθον	ποιησώμεθον
		2.	ἐποιήσασθον	ποιήσησθον
		3.	ἐποιησάσθην	ποιήσησθον
Ἀόριστος παθητικός.	Ἑνικ.	1.	ἐποιήθην	ποιηθῶ
		2.	ἐποιήθης	ποιηθῇς
		3.	ἐποιήθη	ποιηθῇ
	Πληθ.	1.	ἐποιήθημεν	ποιηθῶμεν
		2.	ἐποιήθητε	ποιηθῆτε
		3.	ἐποιήθησαν	ποιηθῶσι
	Δυϊκ.	2.	ἐποιήθητον	ποιηθῆτον
		3.	ἐποιηθήτην	ποιηθῆτον
Παρακείμενος.	Ἑνικ.	1.	πεποίημαι	πεποιημέν-ος ὦ — -η ᾖς — -ον ᾖ
		2.	πεποίησαι	
		3.	πεποίηται	
	Πληθ.	1.	πεποιήμεθα	πεποιημέν-οι ὦμεν — -αι ἦτε — -α ὦσι
		2.	πεποίησθε	
		3.	πεποίηνται	
	Δυϊκ.	1.	πεποιήμεθον	πεποιημέν-ω — -α ἦτον — -ω ἦτον
		2.	πεποίησθον	
		3.	πεποίησθον	
Ὑπερσυντελικός.	Ἑνικ.	1.	ἐπεποιήμην	καὶ πεποιῶμαι
		2.	ἐπεποίησο	πεποιῇ
		3.	ἐπεποίητο	πεποιῆται
	Πληθ.	1.	ἐπεποιήμεθα	πεποιώμεθα
		2.	ἐπεποίησθε	πεποιῆσθε
		3.	ἐπεποίηντο	πεποιῶνται
	Δυϊκ.	1.	ἐπεποιήμεθον	πεποιώμεθον
		2.	ἐπεποίησθον	πεποιῆσθον
		3.	ἐπεποιήσθην	πεποιῆσθον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
ποιησαίμην			
ποιήσαιο	ποίησαι		
ποιήσαιτο	ποιησάσθω		
ποιησαίμεθα			ἀρσ. ποιησάμενος
ποιήσαισθε	ποιήσασθε	ποιήσα-	θηλ. ποιησαμένη
ποιήσαιντο	ποιησάσθωσαν	σθαι	οὐδ. ποιησάμενον
ποιησαίμεθον	καὶ ποιησάσθων		
ποιήσαισθον	ποιήσασθον		
ποιησαίσθην	ποιησάσθων		
ποιηθείην			
ποιηθείης	ποιήθητι		
ποιηθείη	ποιηθήτω		
ποιηθείημεν-εἶμεν			ἀρσ. ποιηθείς
ποιηθείητε-εἶτε	ποιήθητε	ποιη-	θηλ. ποιηθεῖσα
ποιηθείησαν-εἶεν	ποιηθήτωσαν	θῆναι	οὐδ. ποιηθέν
ποιηθείητον-εἶτον	ποιήθητον		
ποιηθειήτην-είτην	ποιηθήτων		
πεποιημέν-ος εἴην			
— -η εἴης	πεποίησο		
— -ον εἴη	πεποιήσθω		
πεποιημέν-οι εἶημεν		πεποιῆ-	ἀρσ. πεποιημένος
— -αι εἶητε	πεποίησθε	σθαι	θηλ. πεποιημένη
— -α εἶεν	πεποιήσθωσαν		οὐδ. πεποιημένον
πεποιημέν-ω			
— -α εἶητον	πεποίησθον		
— -ω εἰήτην	πεποιήσθων		
καὶ πεποιήμην			
πεποιῆο			
πεποιῆτο			
πεποιήμεθα			
πεποιῆσθε			
πεποιῆντο			
πεποιήμεθον			
πεποιῆσθον			
πεποιήσθην			

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 85. **3. Συζυγία τῶν**

Α΄. Φωνή

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.	Ἐγκλί	
		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ. 1.	δηλόω-δηλῶ	δηλόω-δηλῶ
	2.	δηλόεις-δηλοῖς	δηλόῃς-δηλοῖς
	3.	δηλόει-δηλοῖ	δηλόῃ-δηλοῖ
	Πληθ. 1.	δηλόομεν-δηλοῦμεν	δηλόωμεν-δηλῶμεν
	2.	δηλόετε-δηλοῦτε	δηλόητε-δηλῶτε
	3.	δηλόουσι-δηλοῦσι	δηλόωσι-δηλῶσι
	Δυϊκ. 2.	δηλόετον-δηλοῦτον	δηλόητον δηλῶτον
	3.	δηλόετον δηλοῦτον	δηλόητον-δηλῶτον
Παρατατικός.	Ἑνικ. 1.	ἐδήλοον-ἐδήλουν	
	2.	ἐδήλοες-ἐδήλους	
	3.	ἐδήλοε-ἐδήλου	
	Πληθ. 1.	ἐδηλόομεν-ἐδηλοῦμεν	
	2.	ἐδηλόετε-ἐδηλοῦτε	
	3.	ἐδήλοον-ἐδήλουν	
	Δυϊκ. 2.	ἐδηλόετον-ἐδηλοῦτον	
	3.	ἐδηλοέτην-ἐδηλούτην	
Μέλλων.	ἑν. 1.2.3.	δηλώσω,-εις,-ει	
	πλ. 1.2.3.	δηλώσομεν,-ετε,-ουσι	
	Δυϊκ. 2.3.	δηλώσετον,-ετον	
Ἀόριστος.	Ἑνικ. 1.	ἐδήλωσα	δηλώσω
	2.	ἐδήλωσας	δηλώσῃς
	3.	ἐδήλωσε	δηλώσῃ
	Πληθ. 1.	ἐδηλώσαμεν	δηλώσωμεν
	2.	ἐδηλώσατε	δηλώσητε
	3.	ἐδήλωσαν	δηλώσωσι
	Δυϊκ. 2.	ἐδηλώσατον	δηλώσητον
	3.	ἐδηλωσάτην	δηλώσητον
Παρακείμενος.	ἑν. 1.2.3.	δεδήλωκα,-ας,-ε	δεδηλώκω,-ῃς,-ῃ
	πλ. 1.2.3.	δεδηλώκαμεν,-ατε,-ασι	δεδηλώκωμεν,-ητε,-ωσι
	δυϊκ. 2.3.	δεδηλώκατον,-ατον	δεδηλώκητον,-ητον
Ὑπερσυντελικός.	ἑν. 1.2.3.	ἐδεδηλώκειν,-εις,-ει	
	πλ. 1.2.3.	—ειμεν,-ειτε,-εισαν	
	δυϊκ. 2.3.	ἐδεδηλώκειτον,-είτην	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς οω.

ἐνεργητική.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
δηλόοιμι-δηλοῖμι δηλόοις-δηλοῖς δηλόοι-δηλοῖ δηλόοιμεν-δηλοῖμεν δηλόοιτε-δηλοῖτε δηλόοιεν-δηλοῖεν δηλόοιτον-δηλοῖτον δηλοοίτην-δηλοίτην	δήλοε-δήλου δηλοέτω-δηλούτω δηλόετε-δηλοῦτε δηλοέτωσαν-ούτωσαν καὶ δηλούντων δηλόετον-δηλοῦτον δηλοέτων-δηλούτων	δηλόειν δηλοῦν	ἀρσ. δηλόων-ῶν θ.δηλόουσα-οῦσα οὐδ. δηλόον-οῦν
καὶ δηλοίην δηλοίης δηλοίη δηλοίημεν δηλοίητε δηλοῖεν δηλοίητον δηλοιήτην			
δηλώσοιμι,-οις,-οι —οιμεν,-οιτε,-οιεν δηλώσοιτον,-οίτην		δηλώσειν	ἀρσ. δηλώσων θηλ. δηλώσουσα οὐδ. δηλῶσον
δηλώσαιμι δηλώσαις, ἢ—ειας δηλώσαι, ἢ δηλώσειε δηλώσαιμεν δηλώσαιτε δηλώσαιεν, ἢ—ειαν δηλώσαιτον δηλωσαίτην	δήλωσον δηλωσάτω δηλώσατε δηλωσάτωσαν (σάντων) δηλώσατον δηλωσάτων	δηλῶσαι	ἀρσ. δηλώσας θηλ. δηλώσασα οὐδ. δηλῶσαν
δεδηλώκοιμι,-οις,-οι —οιμεν,-οιτε,-οιεν δεδηλώκοιτον,-οίτην	δεδήλωκε,-έτω δεδηλώκετε-έτωσαν δεδηλώκετον-έτων	δεδηλωκέναι	ἀρσ. δεδηλωκώς θηλ.δεδηλωκυῖα οὐδ. δεδηλωκός

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι.	Αριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		Ἐγκλί	
			ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ.	1.	δηλόομαι-δηλοῦμαι	δηλόωμαι-δηλῶμαι
		2.	δηλόῃ-δηλοῖ	δηλόῃ-δηλοῖ
		3.	δηλόεται-δηλοῦται	δηλόηται-δηλῶται
	Πληθ.	1.	δηλοόμεθα-δηλούμεθα	δηλοώμεθα-δηλώμεθα
		2.	δηλόεσθε-δηλοῦσθε	δηλόησθε-δηλῶσθε
		3.	δηλόονται-δηλοῦνται	δηλόωνται-δηλῶνται
	Δυϊκ.	1.	δηλοόμεθον-δηλούμεθον	δηλοώμεθον-δηλώμεθον
		2.	δηλόεσθον-δηλοῦσθον	δηλόησθον-δηλῶσθον
		3.	δηλόεσθον-δηλοῦσθον	δηλόησθον-δηλῶσθον
Παρατατικός.	Ἑνικ.	1.	ἐδηλοόμην-ἐδηλούμην	
		2.	ἐδηλόου-ἐδηλοῦ	
		3.	ἐδηλόετο-ἐδηλοῦτο	
	Πληθ.	1.	ἐδηλοόμεθα-ἐδηλούμεθα	
		2.	ἐδηλόεσθε-ἐδηλοῦσθε	
		3.	ἐδηλόοντο-ἐδηλοῦντο	
	Δυϊκ.	1.	ἐδηλοόμεθον-λούμεθον	
		2.	ἐδηλόεσθον-ἐδηλοῦσθον	
		3.	ἐδηλοέσθην-ἐδηλούσθην	
Μέσος μέλλων.	Ἑνικ.	1.	δηλώσομαι	
		2.	δηλώσῃ	
		3.	δηλώσεται	
	Πληθ.	1.	δηλωσόμεθα	
		2.	δηλώσεσθε	
		3.	δηλώσονται	
	Δυϊκ.	1.	δηλωσόμεθον	
		2.	δηλώσεσθον	
		3.	δηλώσεσθον	
Μέλλων παθητικός.	Ἑνικ.	1.	δηλωθήσομαι	
		2.	δηλωθήσῃ	
		3.	δηλωθήσεται	
	Πληθ.	1.	δηλωθησόμεθα	
		2.	δηλωθήσεσθε	
		3.	δηλωθήσονται	
	Δυϊκ.	1.	δηλωθησόμεθον	
		2.	δηλωθήσεσθον	
		3.	δηλωθήσεσθον	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παθητική.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ
δηλοοίμην-δηλοίμην δηλόοιο-δηλοῖο δηλόοιτο-δηλοῖτο δηλοοίμεθα-δηλοίμεθα δηλόοισθε-δηλοῖσθε δηλόοιντο-δηλοῖντο δηλοοίμεθον-δηλοίμεθον δηλόοισθον-δηλοῖσθον δηλοοίσθην-δηλοίσθην	δηλόου-δηλοῦ δηλοέσθω δηλούσθω δηλόεσθε-δηλοῦσθε δηλοέσθωσαν-δηλούσθωσαν καὶ δηλούσθων δηλόεσθον-δηλοῦσθον δηλοέσθων-ούσθων	δηλόεσθαι δηλοῦσθαι	ἀρσ. δηλοόμενος δηλούμενος θηλ. δηλοομένη δηλουμένη οὐδ. δηλοόμενον δηλούμενον
δηλωσοίμην δηλώσοιο δηλώσοιτο δηλωσοίμεθα δηλώσοισθε δηλώσοιντο δηλωσοίμεθον δηλώσοισθον δηλωσοίσθην		δηλώσεσθαι	ἀρσ. δηλωσόμενος θηλ. δηλωσομένη οὐδ. δηλωσόμενον
δηλωθησοίμην δηλωθήσοιο δηλωθήσοιτο δηλωθησοίμεθα δηλωθήσοισθε δηλωθήσοιντο δηλωθησοίμεθον δηλωθήσοισθον δηλωθησοίσθην		δηλωθήσεσθαι	ἀρσ. δηλωθησόμενος θηλ. δηλωθησομένη οὐδ. δηλωθησόμενον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι	Αριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		ΕγκλίΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Μέσος ἀόριστος.	Ἑνικ.	1.	ἐδηλωσάμην	δηλώσωμαι
		2.	ἐδηλώσω	δηλώσῃ
		3.	ἐδηλώσατο	δηλώσηται
	Πληθ.	1.	ἐδηλωσάμεθα	δηλωσώμεθα
		2.	ἐδηλώσασθε	δηλώσησθε
		3.	ἐδηλώσαντο	δηλώσωνται
	Δυϊκ.	1.	ἐδηλωσάμεθον	δηλωσώμεθον
		2.	ἐδηλώσασθον	δηλώσησθον
		3.	ἐδηλωσάσθην	δηλώσησθον
Ἀόριστος παθητικός.	Ἑνικ.	1.	ἐδηλώθην	δηλωθῶ
		2.	ἐδηλώθης	δηλωθῇς
		3.	ἐδηλώθη	δηλωθῇ
	Πληθ.	1.	ἐδηλώθημεν	δηλωθῶμεν
		2.	ἐδηλώθητε	δηλωθῆτε
		3.	ἐδηλώθησαν	δηλωθῶσι
	Δυϊκ.	2.	ἐδηλώθητον	δηλωθῆτον
		3.	ἐδηλωθήτην	δηλωθῆτον
Παρακείμενος.	Ἑνικ.	1.	δεδήλωμαι	δεδηλωμένος ὦ
		2.	δεδήλωσαι	— -η ᾖς
		3.	δεδήλωται	— -ον ᾖ
	Πληθ.	1.	δεδηλώμεθα	δεδηλωμένοι ὦμεν
		2.	δεδήλωσθε	— -αι ἦτε
		3.	δεδήλωνται	— -α ὦσι
	Δυϊκ.	1.	δεδηλώμεθον	δεδηλωμένω ὦ
		2.	δεδήλωσθον	— -α ἦτον
		3.	δεδήλωσθον	— -ω ἦτον
Ὑπερσυντελικός.	Ἑνικ.	1.	ἐδεδηλώμην	καὶ δεδηλῶμαι
		2.	ἐδεδήλωσο	δεδηλῶ
		3.	ἐδεδήλωτο	δεδηλῶται
	Πληθ.	1.	ἐδεδηλώμεθα	δεδηλώμεθα
		2.	ἐδεδήλωσθε	δεδηλῶσθε
		3.	ἐδεδήλωντο	δεδηλῶνται
	Δυϊκ.	1.	ἐδεδηλώμεθον	δεδηλώμεθον
		2.	ἐδεδήλωσθον	δεδηλῶσθον
		3.	ἐδεδηλώσθην	δεδηλῶσθον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
δηλωσαίμην			
δηλώσαιο	δήλωσαι		
δηλώσαιτο	δηλωσάσθω		
δηλωσαίμεθα			ἀρ. δηλωσάμενος
δηλώσαισθε	δηλώσασθε	δηλώσασθαι	θη. δηλωσαμένη
δηλώσαιντο	δηλωσάσθωσαν		οὐ. δηλωσάμενον
δηλωσαίμεθον			
δηλώσαισθον	δηλώσασθον		
δηλωσαίσθην	δηλωσάσθων		
δηλωθείην	δηλώθητι		
δηλωθείης	δηλωθήτω		
δηλωθείη			ἀρ. δηλωθείς
δηλωθείημεν-είμεν	δηλώθητε	δηλωθῆναι	θη. δηλωθεισα
δηλωθείητε-είτε	δηλωθήτωσαν		οὐδ. δηλωθέν
δηλωθείησαν-είεν			
δηλωθείητον-είτον	δηλώθητον		
δηλωθειήτην-είτην	δηλωθήτων		
δεδηλωμέν-ος εἴην			
— -η εἴης	δεδήλωσο		
— -ον εἴη	δεδηλώσθω		
δεδηλωμέν-οι εἴημεν			ἀρ. δεδηλωμένος
— -αι εἶητε	δεδήλωσθε	δεδηλῶσθαι	θη. δεδηλωμένη
— -α εἶεν	δεδηλώσθωσαν		οὐ. δεδηλωμένον
δεδηλωμέν-ω			
— -α εἴητον	δεδήλωσθον		
— -ω εἰήτην	δεδηλώσθων		
καὶ δεδηλώμην			
δεδηλῶο			
δεδηλῶτο			
δεδηλώμεθα			
δεδηλῶσθε			
δεδηλῶντο			
δεδηλώμεθον			
δεδηλῶσθον			
δεδηλώσθην			

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 86. Ἐν τοῖς προηγουμένοις τύποις συντομίας χάριν παρελείφθη ὁ μετ' ὀλίγον μέλλων ὡς ὁμοιότατος μὲ τὸν μέσον μέλλοντα. Κατ' αὐτοὺς δὲ σχηματίζονται τὰ ἀκόλουθα ῥήματα.

1) Νικάω-ῶ, ἐνίκαον-ων, νικήσω, ἐνίκησα, νενίκηκα, ἐνενικήκειν. Νικάομαι-ῶμαι, ἐνικαόμην-ώμην, νικήσομαι, ἐνικησάμην, νενικήσομαι, νενίκημαι, ἐνενικήμην, ἐνικήθην, νικηθήσομαι.

2) Φιλέω-ῶ, ἐφίλεον-ουν, φιλήσω, ἐφίλησα, πεφίληκα, ἐπεφιλήκειν. Φιλέομαι-οῦμαι, ἐφιλεόμην-ούμην, φιλήσομαι, ἐφιλησάμην, πεφιλήσομαι, πεφίλημαι, ἐπεφιλήμην, ἐφιλήθην, φιληθήσομαι.

3) Μισθόω-ῶ, ἐμίσθοον-ουν, μισθώσω, ἐμίσθωσα, μεμίσθωκα, ἐμεμισθώκειν. Μισθόομαι-οῦμαι, ἐμισθοόμην-ούμην, μισθώσομαι, ἐμισθωσάμην, μεμισθώσομαι, μεμίσθωμαι, ἐμεμισθώμην, ἐμισθώθην, μισθωθήσομαι.

4) Σπάω-ῶ, ἔσπαον-ων, σπάσω, ἔσπασα, ἔσπακα, ἐσπάκειν. Σπάομαι-ῶμαι, ἐσπαόμην-ώμην, σπάσομαι, ἐσπασάμην, ἔσπασμαι, ἐσπάσμην, ἐσπάσθην, σπασθήσομαι.

5) Φωράω-ῶ, ἐφώραον-ων, ῥωράσω, ἐρώρᾶσα, πεῤῥώρακα, ἐπεῤῥωράκειν. Φωράομαι-ῶμαι, ἐρωραόμην-ώμην, ῥωράσομαι, ἐρωρᾶσάμην, πεῤῥωράσομαι, πεῤῥώραμαι, ἐπεῤῥωράμην, ἐρωράθην, ῥωραθήσομαι.

6) Βοάω-ῶ, ἐβόαον-ων, βοήσω, ἐβόησα, βεβόηκα, ἐβεβοήκειν. Βοάομαι-ῶμαι, ἐβοαόμην-ώμην, βοήσομαι, ἐβοησάμην, βεβοήσομαι, βεβόημαι, ἐβεβοήμην, ἐβοήθην, βοηθήσομαι.

7) Τελέω-ῶ, ἐτέλεον-ουν, τελέσω, ἐτέλεσα, τετέλεκα, ἐτετελέκειν. Τελέομαι-οῦμαι, ἐτελεόμην-ούμην, τελέσομαι, ἐτελεσάμην, τετέλεσμαι, ἐτετελέσμην, ἐτελέσθην, τελεσθήσομαι.

8) Αἰνέω-ῶ, ἤνεον-ουν, αἰνέσω, ἤνεσα, ἤνεκα, ἠνέκειν. Αἰνέομαι-οῦμαι, ἠνεόμην-ούμην, αἰνέσομαι, ἠνεσάμην, ἤνημαι, ἠνήμην, ἠνέθην, αἰνεθήσομαι.

9) Ποθέω-ῶ, ἐπόθεον-ουν, ποθήσω, ἐπόθησα καὶ ἐπόθεσα, πεπόθηκα, ἐπεποθήκειν. Ποθέομαι-οῦμαι, ἐποθεόμην-ούμην, ποθέσομαι, ἐποθέσθην, πεπόθημαι, ἐπεποθήμην.

10) Ἀρόω-ῶ, ἤροον-ουν, ἀρόσω, ἤροσα, ἀρήροκα, ἀρηρόκειν. Ἀρόομαι-οῦμαι, ἠροόμην-ούμην, ἀρόσομαι, ἠροσάμην, ἀρήρομαι, ἀρηρόμην, ἀρόθην, ἀροθήσομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 87. Ἐπειδὴ ὁ μαθητὴς ὀφείλει βοηθούμενος ἤδη ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ν' ἀσκηθῇ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων ῥημάτων, ἐπισυνάπτομεν ἐνταῦθα κατάλογόν τινα κατ' ἀλφάβητον περισπωμένων ῥημάτων καὶ τῶν τριῶν συζυγιῶν ἀναμίξ.

1) Ἀγαπάω-ῶ, ἀγνοέω-ῶ, ἀδικέω-ῶ, αἰδημονέω-ῶ, αἱματάω-ῶ, αἰτέω-ῶ, αἰτιάομαι-ῶμαι, ἀκέομαι-οῦμαι, ἀκολουθέω-ῶ, ἀκριβόω-ῶ, ἀλάομαι-ῶμαι, ἀλγέω-ῶ, ἀκροάομαι-ῶμαι, ἀλέω-ῶ, ἀλοάω-ῶ, ἀμάω-ῶ, ἀμφισβητέω-ῶ, ἀνιάω-ῶ, ἀξιόω-ῶ, ἀπαντάω-ῶ, ἀπειλέω-ῶ, ἀράομαι-ῶμαι, ἀριθμέω-ῶ, ἀρκέω-ῶ, ἀρνέομαι-οῦμαι, ἀρτάω-ῶ, ἀσκέω-ῶ, αὐλέω-ῶ. 2) Βιόω-ῶ, βουκολέω-ῶ, βροντάω-ῶ. 3) Γελάω-ῶ, γεννάω-ῶ. 4) Δαπανάω-ῶ, δεξιόομαι-οῦμαι, δηλέω-ῶ, διαιτάω-ῶ, διακονέω-ῶ, δράω-ῶ, δυστυχέω-ῶ. 5) Ἐάω-ῶ, ἐγγυάω-ῶ, ἐγχειρέω-ῶ, ἐλεέω-ῶ, ἐμέω-ῶ, ἐναντιόομαι-οῦμαι, ἐνθυμέομαι-οῦμαι, ἐνοχλέω-ῶ, ἐπιθυμέω-ῶ, ἐπιχειρέω-ῶ, ἐράω-ῶ, ἐρευνάω-ῶ, ἐρημόω-ῶ, ἐρυθριάω-ῶ, εὐωχέω-ῶ. 6) Ζηλέω-ῶ, ζημιέω-ῶ, ζητέω-ῶ, ζωγραφέω-ῶ. 7) Ἡδάω-ῶ, ἡγέομαι-οῦμαι, ἡμερόω-ῶ, ἡνιοχέω-ῶ, ἡττάομαι-ῶμαι, ἠχέω-ῶ. 8) Θαῤῥέω-ῶ, θεάομαι-ῶμαι, θηράω-ῶ, θλάω-ῶ, θυμιάω-ῶ, θυμόω-ῶ. 9) Ἰάομαι-ῶμαι, ἱδρόω-ῶ, ἰμάω-ῶ, ἱστορέω-ῶ. 10) Κακόω-ῶ, καυχάομαι-ῶμαι, κεντέω-ῶ, κινέω-ῶ, κλάω-ῶ, κληρόω-ῶ, κνάω-ῶ, κοιμάω-ῶ, κοινόω-ῶ, κοινωνέω-ῶ, κολλάω-ῶ, κολυμβάω-ῶ, κορέω-ω, κοσμέω-ῶ, κοτέω-ῶ, κρατέω-ῶ, κροτέω-ῶ, κτάομαι-ῶμαι, κτυπέω-ῶ, κυβερνάω-ῶ. 11) Λαλέω-ῶ, λιπαρέω-ῶ, λοιδορέω-ῶ, λυπέω-ῶ, λωβάομαι-ῶμαι, λωράω-ῶ. 12) Μαρτυρέω-ῶ, μειδιάω-ῶ, μηχανάομαι-ῶμαι, μιμέομαι-οῦμαι, μισέω-ῶ. 13) Νοέω-ῶ, νουθετέω-ῶ. 14) Ξεναγέω-ῶ, ξενοδοχέω-ῶ, ξενοδυτέω-ῶ, ξενοκοπέω-ῶ, ξενομανέω-ῶ, ξενοπαθέω-ῶ, ξενόω-ῶ, ξηρόω-ῶ, ξιροκτονέω-ῶ, ξυλοκοπέω-ῶ, ξυλουργέω-ῶ, ξυλόω-ῶ, ξυροφορέω-ῶ. 15) Οἰκέω-ῶ, οἰκοδομέω-ῶ, ὀνέω-ῶ, ὀπτάω-ῶ, ὀρθόω-ῶ, ὁρμάω-ῶ, ὁρμέω-ῶ, ὀρχέομαι-οῦμαι, οὐρέω-ῶ, ὀχέω-ῶ. 16) Παραινέω-ῶ, πατέω-ῶ, πειράω-ῶ, περάω-ῶ, πλανάω-ῶ, πλεονεκτέω-ῶ, πληρόω-ῶ, πονέω-ῶ, πτερόω-ῶ, πωλέω-ῶ. 17) Ῥιζόω-ῶ. 18) Σημειόω-ῶ, σιγάω-ῶ, σιτέομαι-οῦμαι, σιωπάω-ῶ, σκιρτάω-ῶ, σμάω-ῶ, στεφανόω-ῶ, συλάω-ῶ, σφριγάω-ῶ. 19) Τηρέω-ῶ, τιμωρέω-ῶ, τολμάω-ῶ, τρυπάω-ῶ, τρυχάω-ῶ. 20) Ὑβόω-ῶ, ὑβριοπαθέω-ῶ, ὑδατόω-ῶ, ὑδριάω-ῶ, ὑδροποτέω-ῶ, ὑλακτέω-ῶ, ὑψηλοφρονέω-ῶ, ὑψόω-ῶ. 21) Φθονέω-ῶ, φοβέομαι-οῦμαι, φοιτάω-ῶ, φυσάω-ῶ. 22) Χαλάω-ῶ, χειρόω-ῶ, χρυσόω-ῶ, χωρέω-ῶ. 23) Ψεδνόω-ῶ, ψευδομαρτυρέω-ῶ, ψηλαφ(άω)έω-ῶ, ψηφοφορέω-ῶ, ψυχαγωγέω-ῶ, ψάω-ῶ. 24) Ὠδινάω-ῶ, ὠμοθυτέω-ῶ, ὠμοτομέω-ῶ, ὠρολογέω-ῶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι.	Αριθμοί και πρόσωπα.	Εγκλί ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ενεστώς.	Ενικ. 1.	ἵστημι	ἱστῶ
	2.	ἵστης	ἱστῇς
	3.	ἵστησι	ἱστῇ
	Πληθ. 1.	ἵσταμεν	ἱστῶμεν
	2.	ἵστατε	ἱστῆτε
	3.	ἱστᾶσι	ἱστῶσι
	Δυϊκ. 2.	ἵστατον	ἱστῆτον
	3.	ἵστατον	ἱστῆτον
Παρατατικός.	έν. 1.2.3.	ἵστην, ἵστης, ἵστη	
	πλ. 1.2.3.	ἵσταμεν, ἵστατε, ἵστασαν	
	δυϊκ. 2.3.	ἵστατον, ἱστάτην	
Μέλλων.	έν. 1.2.3.	στήσω, -εις, -ει	
	πλ. 1.2.3.	στήσο μεν, -ετε, -ουσι	
	δυϊκ. 2.3.	στήσετον, -ετον	
Αόριστος α'.	έν. 1.2.3.	ἔστησα, -ας, -ε	στήσω, -ῃς, -ῃ
	πλ. 1.2.3.	ἐστήσαμεν, -ατε, -αν	στήσωμεν, -ητε, -ωσι
	δυϊκ. 2.3.	ἐστήσατον, -άτην	στήσητον, -ητον
Αόριστος β'.	Ενικ. 1.	ἔστην	στῶ
	2.	ἔστης	στῇς
	3.	ἔστη	στῇ
	Πληθ. 1.	ἔστημεν	στῶμεν
	2.	ἔστητε	στῆτε
	3.	ἔστησαν	στῶσι
	Δυϊκ. 2.	ἔστητον	στῆτον
	3.	ἐστήτην	στῆτον
Παρακείμενος	έν. 1.2.3.	ἑστηκα, -ας, -ε	ἑστήκω, -ῃς, -ῃ
	πλ. 1.2.3.	ἑστήκαμεν, -ατε, -ασι	ἑστήκωμεν, -ητε, -ωσι
	δυϊκ. 2.3.	ἑστήκατον, -ατον	ἑστήκητον, -ητον
καὶ συγκεκομμένος.	έν. 1.2.3.		ἑστῶ, -ῇς, -ῇ
	πλ. 1.2.3.	ἕσταμεν, -ατε, -ᾶσι	ἑστῶμεν, -ῆτε, -ῶσι
	δυϊκ. 2.3.	ἕστατον, -ατον	ἑστῆτον, -ἑστῆτον
Υπερσυντελικός.	έν. 1.2.3.	ἑ(εἰ)στήκειν, -εις, -ει	
	πλ. 1.2.3.	ἑ(εἰ)στήκειμεν, -ειτε, -εισαν	
	δυϊκ. 2.3.	ἑ(εἰ)στήκειτον, -είτην	
συγκεκομμένος.	πλ. 1.2.3.	ἵσταμεν, -ατε, -ασαν	
	δυϊκ. 2.3.	ἵστατον, -άτην	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ.
ἱσταίην			
ἱσταίης	ἵσταθι καὶ ἵστη		
ἱσταίη	ἱστάτω		
ἱσταίημεν αἴμεν	ἵστατε		ἀρσ. ἱστάς,-άντος
ἱσταίητε-αἶτε	ἱστάτωσαν καὶ	ἱέναι	θηλ. ἱᾶσα,-άσης
ἱσταῖεν	ἱστάντων		οὐδ. ἱᾶν,-άντος
ἱσταίητον-αἶτον	ἵστατον		
ἱσταιήτην-αίτην	ἱστάτων		
στήσοιμι,-οις,-οι			ἀρ. στήσων,-οντος
στήσοιμεν,-οιτε,-οιεν		στήσειν	θ. στήσουσα,-ούσης
στήσοιτον,-οίτην			οὐ. στῆσον,-οντος
στήσαιμι,-αις,-αι	στῆσον,-άτω		ἀρ. στήσας,-αντος
στήσαιμεν,-αιτε,-αιεν	στήσατε,-άτωσαν	στῆσαι	θη. στήσασα,-άσης
στήσαιτον,-αίτην	στήσατον,-άτων		οὐδ.στῆσαν,-αντος
σταίην			
σταίης	στῆθι		
σταίη	στήτω		ἀρ. στὰς, στάντος
σταίημεν-αἶμεν		στῆναι	θη. στᾶσα, στάσης
σταίητε-αἶτε	στῆτε		οὐ. στάν, στάντος
σταῖεν	στήτωσαν(στάντων)		
σταίητον-αἶτον	στῆτον		
σταιήτην-αίτην	στήτων		
ἑστήκοιμι,-οις,-οι	ἕστηκε,-έτω		ἀρ. ἑστηκώς,-ότος
ἑστήκοιμεν,-οιτε,-οιεν	ἑστήκετε,-έτωσαν	ἑστηκέ-	θη. ἑστηκυῖα,-υίας
ἑστήκοιτον,-οίτην	ἑστήκετον,-έτων	ναι	οὐδ. ἑστηκός,-ότος
ἑσταίην,-ης,-η	ἕσταθι,-άτω		ἀρ. ἑστώς, ἑστῶτος
ἑσταίημεν,-αίητε,-αίεν	ἕστατε,-άτωσαν	ἑστάναι	θη.ἑστῶσα,ἑστώσης
ἑσταίητον,-αιήτην	ἕστατον,-άτων		οὐδ.ἑστώς, ἑστῶτος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ.	1.	ἵσταμαι	ἱστῶμαι
		2.	ἵστασαι	ἱστῇ
		3.	ἵσταται	ἱστῆται
	Πληθ.	1.	ἱστάμεθα	ἱστώμεθα
		2.	ἵστασθε	ἱστῆσθε
		3.	ἵστανται	ἱστῶνται
	Δυϊκ.	1.	ἱστάμεθον	ἱστώμεθον
		2.	ἵστασθον	ἱστῆσθον
		3.	ἵστασθον	ἱστῆσθον
Παρατατικός.	ἑν	1.2.3.	ἱστάμην, ἵστασο, καὶ ἵστω, ἵστατο	
	πλ.	1.2.3.	ἱστάμεθα, ἵστασθε ἵσταντο	
	δυ.	1.2.3.	ἱστάμεθον, ἵστασθον, ἱστάσθην	
Μέσος μέλλων.	ἑν.	1.2.3.	στήσομαι,-ῇ,-εται	
	πλ.	1.2.3.	στησόμεθα,-εσθε,-ονται	
	δυ.	1.2.3.	στησόμεθον, εσθον,-εσθον	
Μέλλων παθητικός.	ἑν.	1.2.3.	σταθήσομαι,-ῇ,-εται	
	πλ.	1.2.3.	—όμεθα,-εσθε,-ονται	
	δυ.	1.2.3.	—όμεθον,-εσθον,-εσθον	
Μέσος ἀόριστος.	ἑν.	1.2.3.	ἐστησάμην,-ω,-ατο	στήσωμαι,-ῇ,-ηται
	πλ.	1.2.3.	ἐστησάμεθα,-ασθε,-αντο	-ώμεθα,-ησθε,-ωνται
	δυ.	1.2.3.	-άμεθον,-ασθον,-άσθην	-ώμεθον,-ησθον,-ησθον
Ἀόριστος παθητικός.	ἑν.	1.2.3.	ἐστάθην,-ης,-η	σταθῶ,-ῇς,-ῇ
	πλ.	1.2.3.	ἐστάθημεν,-ητε,-ησαν	σταθῶμεν,-ῆτε,-ῶσι
	δυϊκ.	2.3.	ἐστάθητον,-ήτην	σταθῆτον,-ῆτον
Παρακείμενος.	ἑν.	1.2.3.	ἕσταμαι,-ασαι,-αται	ἑστῶμαι,-ᾖ,-ᾖται
	πλ.	1.2.3.	ἑστάμεθα,-ασθε,-αται	ἑστώμεθα,-ᾖσθε,-ῶνται
	δυ.	1.2.3.	ἑστάμεθον,-ασθον,-ασθον	-ώμεθον,-ᾖσθον,-ᾖσθον
Ὑπερσυντελικός.	ἑν.	1.2.3.	ἑστάμην,-ασο,-ατο	
	πλ.	1.2.3.	ἑστάμεθα,-ασθε,-αντο	
	δυ.	1.2.3.	ἑστάμεθον,-ασθον,-άσθην	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παθητική.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
ἱσταίμην ἱσταῖο ἱσταῖτο ἱσταίμεθα ἱσταῖσθε ἱσταῖντο ἱσταίμεθον ἱσταῖσθον ἱσταίσθην	ἵστασο καὶ ἵστω ἱστάσθω ἵστασθε ἱστάσθωσαν καὶ ἱστάσθων ἵστασθον ἱστάσθων	ἵστασθαι	ἀρσ. ἱστάμενος θηλ. ἱσταμένη οὐδ. ἱστάμενον
στησοίμην,-οιο,-οιτο —οίμεθα,-οισθε,-οιντο -οίμεθον,-οισθον,-οίσθην		στήσεσθαι	ἀρσ. σησόμενος θηλ. σησομένη οὐδ. σησόμενον
σταθησοίμην -οιο,-οιτο —οίμεθα,-οισθε,-οιντο -οίμεθον,-οισθον,-οίσθην		σταθήσεσθαι	σταθησόμενος σταθησομένη σταθησόμενον
στησαίμην,-αιο,-αιτο —αίμεθα,-αισθε,-αιντο αίμεθον,-αισθον-αίσθην	στῆσαι,-άσθω -ασθε,-άσθωσαν σήσασθον,-άσθων	σήσασθαι	ἀρσ σησάμενος θηλ. σησαμένη οὐδ. σησάμενον
σταθείην,-είης,-είη —είημεν,-είητε,-εῖεν σταθείητον,-ειήτην	στάθητι,-ήτω στάθητε,-ήτωσαν στάθητον,-ήτων	σταθῆναι	ἀρσ. σταθεὶς θηλ. σταθεῖσα οὐδ. σταθὲν
ἑσταίμην,-αῖο,-αῖτο -αίμεθα,-αῖσθε,-αῖντο -αίμεθον,-αῖσθον,-αίσθην	ἕστασο,-άσθω ἕστασθε-άσθωσαν ἕστασθον,-άσθων	ἑστάσθαι	ἀρσ. ἑσταμένος θηλ. ἑσταμένη οὐδ. ἑσταμένον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 89.

2. Συζυγία τῶν

Α'. Φωνή

Ἐγκλ

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ. 1.	τίθημι	τιθῶ
	2.	τίθης καὶ τιθεῖς	τιθῇς
	3.	τίθησι καὶ τιθεῖ	τιθῇ
	Πληθ. 1.	τίθεμεν	τιθῶμεν
	2.	τίθετε	τιθῆτε
	3.	τιθέασι καὶ τιθεῖσι	τιθῶσι
	Δυϊκ. 2.	τίθετον	τιθῆτον
	3.	τίθετον	τιθῆτον
Παρατατικός.	ἑν. 1.2.3.	ἐτίθην,-ης,-η καὶ ἐτίθουν,-εις,-ει	
	πλ. 1.2.3.	ἐτίθεμεν,-ετε,-εσαν	
	δυϊκ. 2.3.	ἐτίθετον,-έτην	
Μέλλων.	ἑν. 1.2.3.	θήσω,-εις,-ει	
	πλ. 1.2.3.	θήσομεν,-ετε,-ουσι	
	δυϊκ. 2.3.	θήσετον,-ετον	
Ἀόριστος ἀ.	ἑν. 1.2.3.	ἔθηκα,-ας,-ε	
	πλ. 1.2.3.	(ἐθήκαμεν,-ατε,-αν	
	δυϊκ. 2.3.	ἐθήκατον,-άτην)	
Ἀόριστος β'.	Ἑνικ. 1.	(ἔθην	θῶ
	2.	ἔθης	θῇς
	3.	ἔθη)	θῇ
	Πληθ. 1.	ἔθεμεν	θῶμεν
	2.	ἔθετε	θῆτε
	3.	ἔθεσαν	θῶσι
	Δυϊκ. 2.	ἔθετον	θῆτον
	3.	ἐθέτην	θῆτον
Παρακείμενος.	ἑν. 1.2.3.	τέθεικα,-ας,-ε	τεθείκω,-ῃς,-ῃ
	πλ. 1.2.3.	τεθείκαμεν,-ατε,-ασι	τεθείκωμεν,-ητε,-ωσι
	δυϊκ. 2.3.	τεθείκατον,-τεθείκατον	τεθείκητον,-ητον
Ὑπερσυντελικός.	ἑν. 1.2.3.	ἐτεθείκειν,-εις,-ει	
	πλ. 1.2.3.	-είκειμεν,-ειτε,-εισαν	
	δυϊκ. 2.3.	ἐτεθείκειτον,-είτην	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς μι.

ἐνεργητικὴ.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
τιθείην			
τιθείης	τίθετι καὶ τίθει		
τιθείη	τιθέτω		
τιθείημεν-εῖμεν			ἀρσ. τιθεὶς-τιθέντος
τιθείητε-εῖτε	τίθετε	τιθέναι	θη. τιθεῖσα-τιθείσης
τιθείησαν-εῖεν	τιθέτωσαν(έντων)		οὐδ. τιθὲν-τιθέντος
τιθείητον-εῖτον	τίθετον		
τιθειήτην-είτην	τιθέτων		
θήσοιμι,-οις,-οι			ἀρσ. θήσων-οντος
θήσοιμεν,-οιτε,-οιεν		θήσειν	θηλ. θήσουσα-ούσης
θήσοιτον,-οίτην			οὐδ. θῆσον-οντος
θείην			
θείης	θέτι ἢ θὲς		
θείη	θέτω		
θείημεν-θεῖμεν			ἀρσ. θεὶς-θέντος
θείητε-θεῖτε	θέτε	θεῖναι	θηλ. θεῖσα-θείσης
θείησαν-θεῖεν	θέτωσαν (θέντων)		οὐδ. θὲν-θέντος
θείητον-θεῖτον	θέτον		
θειήτην-θείτην	θέτων		
τεθείκοιμι,-οις,-οι	τέθεικε,-έτω	τεθει-	ἀρσ. τεθεικὼς-ότος
-οιμεν,-οιτε,-οιεν	τεθείκετε,-έτωσαν	κέναι	θηλ. τεθεικυῖα-υίας
τεθείκοιτον,-οίτην	τεθείκετον,-έτων		οὐδ. τεθεικὸς-ότος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.	Ἐγκλί	
		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ. 1.	τίθεμαι	τιθῶμαι
	2.	τίθεσαι	τιθῇ
	3.	τίθεται	τιθῆται
	Πληθ. 1.	τιθέμεθα	τιθώμεθα
	2.	τίθεσθε	τιθῆσθε
	3.	τίθενται	τιθῶνται
	Δυϊκ. 1.	τιθέμεθον	τιθώμεθον
	2.	τίθεσθον	τιθῆσθον
	3.	τίθεσθον	τιθῆσθον
Παρατατικός.	ἑν. 1.2 3.	ἐτιθέμην, ἐτίθ(εσο)ου, ἐτίθετο	
	πλ. 1.2.3.	ἐτιθέμεθα, ἐτίθεσθε, ἐτίθεντο	
	δυϊκ. 1.2.3.	ἐτιθέμεθον, ἐτίθεσθον, ἐτιθέσθην	
Μέσος μέλλων.	ἑν. 1.2 3.	θήσομαι, -ῃ, -εται	
	πλ. 1.2.3.	θησόμεθα, -εσθε, -ονται	
	δυ. 1.2.3.	-όμεθον, -εσθον, -εσθον	
Μέλλων παθητικός.	ἑν. 1.2.3	τεθήσομαι, -ῃ, -εται	
	πλ. 1.2.3.	-όμεθα, -εσθε, -ονται	
	δυϊκ 1.2.3.	-όμεθον, -εσθον, -εσθον	
Μέσος ἀόριστος β'.	Ἑνικ. 1.	ἐθέμην	θῶμαι
	2.	ἔθεσο καὶ ἔθου	θῇ
	3.	ἔθετο	θῆται
	Πληθ. 1.	ἐθέμεθα	θώμεθα
	2.	ἔθεσθε	θῆσθε
	3.	ἔθεντο	θῶνται
	Δυϊκ. 1.	ἐθέμεθον	θώμεθον
	2.	ἔθεσθον	θῆσθον
	3.	ἐθέσθην	θῆσθον
Ἀόριστος παθητικός.	ἑν. 1.2.3.	ἐτέθην, -ης, η	τεθῶ, -ῇς, -ῇ
	πλ. 1.2.3.	—ημεν, -ητε, -ησαν	τεθῶμεν, -ῆτε, -ῶσι
	δυϊκ. 2.3.	—ητον, -ήτην	τεθῆτον, -ῆτον
Παρακείμενος.	ἑν. 1.2.3.	τέθειμαι, -εισαι, -ειται	τεθῶμαι, -ῇ, -ῆται
	πλ. 1.2.3.	-είμεθα, -εισθε -εινται	-ώμεθα, -ῆσθε, -ῶνται
	δυ. 1.2.3.	είμεθον, -εισθον, -εισθον	-ώμεθον, -ῆσθον, -ῆσθον
Ὑπερσυντελικός.	ἑν. 1.2.3	ἐτεθείμην, -εισο, -ειτο	
	πλ. 1.2.3.	-είμεθα, -εισθε, -ειντο	
	δυ. 1.2 3.	-είμεθον, -εισθον, -είσθην	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παθητική.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
τιθείμην τιθειο τιθεῖτο τιθείμεθα τιθεῖσθε τιθεῖντο τιθείμεθον τιθεῖσθον τιθείσθην	τίθεσο καὶ τίθου τιθέσθω τίθεσθε τιθέσθωσαν-έσθων τίθεσθον τιθέσθων	τίθεσθαι	ἀρσ τιθέμενος θηλ τιθεμένη οὐδ. τιθέμενον
θησοίμην,-οιο,-οιτο -οίμεθα,-οισθε,-οιντο οίμεθον,-οισθον,-οίσθην		θήσεσθαι	ἀρσ.θησόμενος θηλ. θησομένη οὐδ.θησόμενον
τεθησοίμην,-οιο,-οιτο -οίμεθα,-οισθε,-οιντο οίμεθον,-οισθον,-οίσθην		τεθήσεσθαι	ἀρ. τεθησόμενος θη.τεθησομένη οὐδ. τεθησόμενον
θείμην θειο θεῖτο θείμεθα θεῖσθε θεῖντο θείμεθον θεῖσθον θείσθην	θέσο καὶ θοῦ θέσθω θέσθε θέσθωσαν-έσθων θέσθον θέσθων	θέσθαι	ἀρσ. θέμενος θηλ. θεμένη οὐδ. θέμενον
τεθείην,-είης,-είη τεθείημεν,-είητε, εἶεν τεθείητον,-ειήτην	τέθητι,τεθήτω τέθητε,τεθήτωσαν τέθητον, τεθήτων	τεθῆναι	ἀρσ. τεθεὶς θηλ. τεθεῖσα οὐδ. τεθὲν
τεθείμην,-εῖο,-εῖτο τεθείμεθα,-εῖσθε,-εῖντο -είμεθον,-εῖσθον,-είσθην	τέθεισο, τεθείσθω τέθεισθε-είσθωσαν τέθεισθον-είσθων	τεθεῖσθαι	ἀρ. τεθειμένος θηλ. τεθειμένη οὐδ.τεθειμένον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 80. 3. Συζυγία τῶν

Α'. Φωνή

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		Ἐγκλ	
			ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ.	1.	δίδωμι	διδῶ
		2.	δίδως καὶ διδοῖς	διδῷς
		3.	δίδωσι καὶ διδοῖ	διδῷ
	Πληθ.	1.	δίδομεν	διδῶμεν
		2.	δίδοτε	διδῶτε
		3.	διδόασι καὶ διδοῦσι	διδῶσι
	Δυϊκ.	2.	δίδοτον	διδῶτον
		3.	δίδοτον	διδῶτον
Παρατατικός.	ἑν. 1.2.3		ἐδίδων, ἐδίδως, ἐδίδω· καὶ ἐδίδουν,-ους,-ου	
	πλ. 1.2.3.		ἐδίδομεν,-ἐδίδοτε, ἐδίδοσαν	
	δυϊκ. 2.3.		ἐδίδοτον, ἐδιδότην	
Μέλλων.	ἑν. 1.2.3.		δώσω,-εις,-ει	
	πλ. 1.2.3.		δώσομεν,-ετε,-ουσι	
	δυϊκ. 2.3.		δώσετον, -ετον	
Ἀόριστος ά.	ἑν. 1.2.3.		ἔδωκα,-ας, -ε	
	πλ. 1.2.3.		(ἐδώκαμεν,-ατε,-αν	
	δυϊκ. 2.3.		ἐδώκατον,-άτην)	
Ἀόριστος β'.	Ἑνικ.	1.	(ἔδων	δῶ
		2.	ἔδως	δῷς
		3.	ἔδω)	δῷ
	Πληθ.	1.	ἔδομεν	δῶμεν
		2.	ἔδοτε	δῶτε
		3.	ἔδοσαν	δῶσι
	Δυϊκ.	2.	ἔδοτον	δῶτον
		3.	ἐδότην	δῶτον
Παρακείμενος.	ἑν. 1.2.3.		δέδωκα,-ας,-ε	δεδώκω,-ῃς,-ῃ
	πλ. 1.2.3.		δεδώκαμεν,-ατε,-ασι	δεδώκωμεν,-ητε,-ωσι
	δυϊκ. 2.3.		δεδώκατον,-ατον	δεδώκητον,-ητον
Ὑπερσυντελικός.	ἑν. 1.2.3.		ἐδεδώκειν,-εις,-ει	
	πλ. 1.2.3.		-δώκειμεν,-ειτε,-εισαν	
	δυϊκ. 2.3.		ἐδεδώκειτον,-είτην	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς μι.

ἐνεργητική.

σεις.

ΕΓΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
διδοίην			
διδοίης	δίδοθι καὶ δίδου		
διδοίη	διδότω		ἀρσ. διδούς
διδοίημεν διδοῖμεν		διδόναι	θηλ. διδοῦσα
διδοίητε διδοῖτε	δίδοτε		οὐδ. διδόν
διδοίησαν-διδοῖεν	διδότωσαν (διδόντων)		
διδοίητον-διδοῖτον	δίδοτον		
διδοιήτην-διδοίτην	διδότων		
δώσομι,-οις,-οι			ἀρσ. δώσων
δώσομεν,-οιτε,-οιεν		δώσειν	θηλ. δώσουσα
δώσοιτον,-οίτην			οὐδ. δῶσον
δοίην			
δοίης	δόθι καὶ δός		
δοίη	δότω		ἀρσ. δούς
δοίημεν-δοῖμεν		δοῦναι	θηλ. δοῦσα
δοίητε-δοῖτε	δότε		οὐδ. δόν
δοίησαν-δοῖεν	δότωσαν (δόντων)		
δοίητον-δοῖτον	δότον		
δοιήτην-δοίτην	δότων		
δεδώκοιμι,-οις,-οι	δέδωκε,-έτω		ἀρσ. δεδωκώς
—οιμεν,-οιτε,-οιεν	—ετε,-έτωσαν	δεδωκέναι	θηλ. δεδωκυῖα
δεδώκοιτον,-οίτην	—ετον,-έτων		οὐδ. δεδωκός

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ. 1.	δίδομαι	διδῶμαι
	2.	δίδοσαι	διδῷ
	3.	δίδοται	διδῶται
	Πληθ. 1.	διδόμεθα	διδώμεθα
	2.	δίδοσθε	διδῶσθε
	3.	δίδονται	διδῶνται
	Δυϊκ. 1.	διδόμεθον	διδώμεθον
	2.	δίδοσθον	διδῶσθον
	3.	διδόσθον	διδῶσθον
Παρατατικός.	ἑν. 1.2.3.	ἐδιδόμην, ἐδίδοσο(ου), ἐδίδοτο	
	πλ. 1.2.3.	ἐδιδόμεθα, ἐδίδοσθε, ἐδίδοντο	
	δυ. 1.2.3.	ἐδιδόμεθον, ἐδίδοσθον, ἐδιδόσθην	
Μέσος μέλλων.	ἑν. 1.2.3.	δώσομαι, -ῃ, -εται	
	πλ. 1.2.3.	δωσόμεθα, -εσθε, -ονται	
	δυ. 1.2.3.	δωσόμεθον, -εσθον, -εσθον	
Μέλλων παθητικός	ἑν. 1.2.3.	δοθήσομαι, -ῃ, -εται	
	πλ. 1.2.3.	δοθησόμεθα, -εσθε, -ονται	
	δυ. 1.2.3.	—όμεθον, -εσθον, -εσθον	
Μέσος ἀόριστος β'.	Ἑνικ. 1.	ἐδόμην	δῶμαι
	2.	ἔδοσο καὶ ἔδου	δῷ
	3.	ἔδοτο	δῶται
	Πληθ. 1.	ἐδόμεθα	δώμεθα
	2.	ἔδοσθε	δῶσθε
	3.	ἔδοντο	δῶνται
	Δυϊκ. 1.	ἐδόμεθον	δώμεθον
	2.	ἔδοσθον	δῶσθον
	3.	ἐδόσθην	δῶσθον
Ἀόριστος παθητικός.	ἑν. 1.2.3.	ἐδόθην, -ης, -η	δοθῶ, -ῇς, -ῇ
	πλ. 1.2.3.	ἐδόθημεν, -ητε, -ησαν	δοθῶμεν, -ῆτε, -ῶσι
	δυϊκ. 2.3.	ἐδόθητον, -ήτην	δοθῆτον, -ῆτον
Παρακείμενος.	ἑν. 1.2.3	δέδομαι, -σαι, -ται	δεδῶμαι, -ῷ, -ῶται
	πλ. 1.2.3.	δεδόμεθα, -σθε, -ονται	-ώμεθα, -ῶσθε, -ῶνται
	δυ. 1.2.3.	δεδόμεθον, -σθον, -σθον	-ώμεθον, -ῶσθον, -ῶσθον
Ὑπερσυντελικός.	ἑν. 1.2.3.	ἐδεδόμην, -σο, -το	
	πλ. 1.2.3.	ἐδεδόμεθα, -σθε, -οντο	
	δυ.		

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παθητική.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
διδοίμην διδοῖο διδοῖτο διδοίμεθα διδοῖσθε διδοῖντο διδοίμεθον διδοῖσθον διδοίσθην	δίδοσο καὶ δίδου διδόσθω δίδοσθε διδόσθωσαν καὶ διδόσθων δίδοσθον διδόσθων	δίδοσθαι	ἀρσ. διδόμενος θηλ. διδομένη οὐδ. διδόμενον
δωσοίμην,-οιο,-οιτο δωσοίμεθα,-οισθε -οιντο -οίμεθον,-οισθον,-οίσθην		δώσεσθαι	ἀρσ. δωσόμενος θηλ. δωσομένη οὐδ. δωσόμενον
δοθησοίμην,-οιο,-οιτο --οίμεθα,-οισθε,-οιντο -οίμεθον,-οισθον,οίσθην		δοθήσεσθαι	ἀρ. δοθησόμενος θηλ. δοθησομένη οὐ. δοθησόμενον
δοίμην δοῖο δοῖτο δοίμεθα δοῖσθε δοῖντο δοίμεθον δοῖσθον δοίσθην	(δόσο καὶ) δοῦ δόσθω δόσθε δόσθωσαν καὶ δόσθων δόσθον δόσθων	δόσθαι	ἀρσ. δόμενος θηλ. δομένη οὐδ. δόμενον
δοθείην,-είης,-είη -είημεν,-είητε,-είησαν δοθείητον,-ειήτην	δόθητι, δοθήτω δόθητε, δοθήτωσαν δόθητον, δοθήτων	δοθῆναι	ἀρσ. δοθείς θηλ. δοθεῖσα οὐδ. δοθέν
δεδοίμην,-οιο,-οῖτο δεδοίμεθα,-οισθε,-οῖντο -οίμεθον,-οισθον,-οίσθην	δέδοσο,-δεδόσθω δέδοσθε,-όσθωσαν δέδοσθον,-όσθων	δεδόσθαι	ἀρσ. δεδομένος θηλ. δεδομένη οὐδ. δεδομένον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 91. 4. Συζυγία τῶν

Α'. Φωνή

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς	Ἑνικ.	1.	δείκνυμι	δεικνύω
		2.	δείκνυς	δεικνύῃς
		3.	δείκνυσι	δεικνύῃ
	Πληθ.	1.	δείκνυμεν	δεικνύωμεν
		2.	δείκνυτε	δεικνύητε
		3.	δεικνύασι καὶ δεικνῦσι	δεικνύωσι
	Δυϊκ.	2.	δείκνυτον	δεικνύητον
		3.	δείκνυτον	δεικνύητον
Παρατατικός.	ἑν.	1.2.3.	ἐδείκνυν, ἐδείκνυς, ἐδείκνυ· καὶ ἐδείκνυον, -ες, -ε	
	πλ.	1.2.3.	ἐδείκνυμεν, ἐδείκνυτε, ἐδείκνυσαν	
	δυϊκ.	2.3.	ἐδείκνυτον, ἐδεικνύτην	
Μέλλων.	ἑν.	1.2.3.	δείξω, -εις, -ει	
	πλ.	1.2.3.	δείξομεν, -ετε, -ουσι	
	δυϊκ.	2.3.	δείξετον, -ετον	
Ἀόριστος.	Ἑνικ.	1.	ἔδειξα	δείξω
		2.	ἔδειξας	δείξῃς
		3.	ἔδειξε	δείξῃ
	Πληθ.	1.	ἐδείξαμεν	δείξωμεν
		2.	ἐδείξατε	δείξητε
		3.	ἔδειξαν	δείξωσι
	Δυϊκ.	2.	ἐδείξατον	δείξητον
		3.	ἐδειξάτην	δείξητον
Παρακείμενος.	Ἑνικ.	1.	δέδειχα	δεδείχω
		2.	δέδειχας	δεδείχῃς
		3.	δέδειχε	δεδείχῃ
	Πληθ.	1.	δεδείχαμεν	δεδείχωμεν
		2.	δεδείχατε	δεδείχητε
		3.	δεδείχασι	δεδείχωσι
	Δυϊκ.	2.	δεδείχατον	δεδείχητον
		3.	δεδείχατον	δεδείχητον
Ὑπερσυντελικός.	ἑν.	1.2.3.	ἐδεδείχειν, -εις, -ει	
	πλ.	1.2.3.	—ειμεν, -ειτε, -εισαν	
	δυϊκ.	2.3.	ἐδεδείχειτον, -είτην	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς μι.

ἐνεργητικά.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
δεικνύοιμι			
δεικνύοις	δείκνυθι καὶ δεί-		
δεικνύοι	δεικνύτω [κνῦ		
δεικνύοιμεν			ἀρ. δεικνὺς-ύντος
δεικνύοιτε	δείκνυτε [ύντων	δεικνύ-	θη. δεικνῦσα-ύσης
δεικνύοιεν	δεικνύτωσαν [ῆ	ναι	οὐ. δεικνύν-ύντος
δεικνύοιτον	δείκνυτον		
δεικνυοίτην	δεικνύτων		
δειξοιμι,-οις,-οι			ἀρσ. δείξων-οντος
δειξοιμεν,-οιτε,-οιεν		δεῖξειν	θηλ. δείξουσα-ούσης
δειξοιτον,-οίτην			οὐδ. δεῖξον-οντος
δείξαιμι			
δείξαις καὶ δείξειας	δεῖξον		
δείξαι καὶ δείξειε	δειξάτω		
δείξαιμεν			ἀρσ. δείξας-αντος
δείξαιτε	δείξατε [-άντων	δεῖξαι	θη. δείξασα-άσης
δείξαιεν καὶ δείξειαν	δειξάτωσαν [ῆ		οὐδ. δείξαν-αντος
δείξαιτον	δείξατον		
δειξαίτην	δειξάτων		
δεδείχοιμι			
δεδείχοις	δέδειχε		
δεδείχοι	δεδειχέτω		
δεδείχοιμεν			ἀρ. δεδειχὼς-ότος
δεδείχοιτε	δεδείχετε	δεδειχέ-	θη δεδειχυῖα-υίας
δεδείχοιεν	δεδειχέτωσαν	ναι	οὐ. δεδειχὸς-ότος
δεδείχοιτον	δεδείχετον		
δεδειχοίτην	δεδειχέτων		

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		Ἐγκλ. ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ.	1.	δείκνυμαι	δεικνύωμαι
		2.	δείκνυσαι	δεικνύῃ
		3.	δείκνυται	δεικνύηται
	Πληθ.	1.	δεικνύμεθα	δεικνυώμεθα
		2.	δείκνυσθε	δεικνύησθε
		3.	δείκνυνται	δεικνύωνται
	Δυϊκ.	1.	δεικνύμεθον	δεικνυώμεθον
		2.	δείκνυσθον	δεικνύησθον
		3.	δείκνυσθον	δεικνύησθον
Παρατατικός.	ἑν.	1.2.3.	ἐδεικνύμην, ἐδείκνυσο, ἐδείκνυτο	
	πλ.	1.2.3.	ἐδεικνύμεθα, ἐδείκνυσθε, ἐδείκνυντο	
	δυ.	1.2.3.	ἐδεικνύμεθον, ἐδείκνυσθον, ἐδεικνύσθην	
Μέσος μέλλων.	ἑν.	1.2.3.	δείξομαι,-ῃ,-εται	
	πλ.	1.2.3.	-όμεθα,-εσθε,-ονται	
	δυ.	1.2.3.	-όμεθον,-εσθον,-εσθον	
Μέλλων παθητικός.	ἑν.	1.2.3.	δειχθήσομαι,-ῃ,-εται	
	πλ.	1.2.3.	-όμεθα,-εσθε,-ονται	
	δυ.	1.2.3.	-όμεθον,-εσθον,-εσθον	
Μέσος ἀόριστος.	ἑν.	1.2.3.	ἐδειξάμην,-ω,-ατο	δείξωμαι,-ῃ,-ηται
	πλ.	1.2.3.	-άμεθα,-ασθε,-αντο	-ώμεθα,-ησθε,-ωνται
	δυ.	1.2.3.	-άμεθον,-ασθον,-άσθην	-ώμεθον,-ησθον,-ησθον
Ἀόριστος παθητικός.	ἑν.	1.2.3.	ἐδείχθην,-ης,-η	δειχθῶ,-ῇς,-ῇ
	πλ.	1.2.3.	-ημεν,-ητε,-ησαν	δειχθῶμεν,-ῆτε,-ῶσι
	δυϊκ.	2.3.	-ητον,-ήτην	δειχθῆτον,-ῆτον
Παρακείμενος.	Ἑνικ.	1.	δέδειγμαι	δεδειγμέν-ος ὦ
		2.	δέδειξαι	— -η ᾖς
		3.	δέδεικται	— -ον ᾖ
	Πληθ.	1.	δεδείγμεθα	δεδειγμέν-οι ὦμεν
		2.	δέδειχθε	— -αι ἦτε
		3.	δεδειγμένοι εἰσὶ	— -α ὦσι
	Δυϊκ.	1.	δεδείγμεθον	δεδειγμέν-ω
		2.	δέδειχθον	— -α ἦτον
		3.	δέδειχθον	— -ω ἦτον
Ὑπερσυντελικός.	ἑν.	1.2.3.	ἐδεδείγμην, ἐδέδειξο, ἐδέδεικτο	
	πλ.	1.2.3.	ἐδεδείγμεθα, ἐδέδειχθε, δεδειγμένοι ἦσαν	
	δυ.	1.2.3.	ἐδεδείγμεθον, ἐδέδειχθον, ἐδεδείχθην.	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
δεικνυοίμην δεικνύοιο δεικνύοιτο δεικνυοίμεθα δεικνύοισθε δεικνύοιντο δεικνυοίμεθον δεικνύοισθον δεικνυοίσθην	δείκνυσο δεικνύσθω δείκνυσθε δεικνύσθωσαν δείκνυσθον δεικνύσθων	δείκνυσθαι	ἀρσ.δεικνύμενος θηλ. δεικνυμένη οὐδ.δεικνύμενον
δειξοίμην,-οιο,-οιτο -οίμεθα,-οισθε,-οιντο -οίμεθον,-οισθον,-οίσθην		δείξεσθαι	ἀρσ. δειξόμενος θηλ. δειξομένη οὐδ. δειξόμενον
δειχθησοίμην,-οιο,-οιτο -οίμεθα,-οισθε,-οιντο -οίμεθον,-οισθον,-οίσθην		δειχθήσεσθαι	ἀρ. δειχθησόμενος θ.δειχθησομένη οὐ. δειχθησόμενον
δειξαίμην,-αιο,-αιτο -αίμεθα,-αισθε,-αιντο -αίμεθον,-αισθον,-αίσθην	δεῖξαι,-άσθω -ασθε,-άσθωσαν -ασθον,-άσθων	δείξασθαι	ἀρσ. δειξάμενος θηλ. δειξαμένη οὐδ. δειξάμενον
δειχθείην,-είης,-είη -είημεν,-είητε,-εῖεν -είητον,-εἰήτην	δείχθητι,-ήτω -ητε,-ήτωσαν -ητον,-ήτων	δειχθῆναι	ἀρσ. δειχθείς θηλ. δειχθεῖσα οὐδ. δειχθέν
δεδειγμέν-ος εἴην — -η εἴης — -ον εἴη δεδειγμέν-οι εἴημεν — -αι εἴητε — -α εἶεν δεδειγμέν-ω — -α εἴητον — -ω εἰήτην	δέδειξο δεδείχθω δέδειχθε δεδείχθωσαν δέδειχθον δεδείχθων	δεδεῖχθαι	ἀρ. δεδειγμένος θηλ. δεδειγμένη οὐδ.δεδειγμένον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 92. Καὶ εἰς τοὺς τύπους τῶν εἰς μι παρελείφθησαν οἱ μετ' ὀλίγον μέλλοντες, ἑστάσομαι ἢ ἑστήξομαι, τεθείσομαι, δεδώσομαι, δεδείξομαι, ὡς κλινόμενοι ἐπὶ τῶν μέσων μελλόντων. Ἐνταῦθα δ' ἐπισυνάπτομεν παραδείγματα ἀορίστων δευτέρων, κλινομένων κατὰ τὸν τύπον τῶν εἰς μι, ἐκ βαρυτόνων θεμάτων.

Ἀόριστος β'. τοῦ

Βαίνω-Βάω. Σβέ(ω)ννυμι. Γνόω-γινώσκω. Δύω

ΟΡΙΣΤ.	Ἑνικ.	1.	ἔβην	ἔσβην	ἔγνων	ἔδῡν
		2.	ἔβης	ἔσβης	ἔγνως	ἔδῡς
		3.	ἔβη	ἔσβη	ἔγνω	ἔδῡ
	Πληθ.	1.	ἔβημεν	ἔσβημεν	ἔγνωμεν	ἔδῡμεν
		2.	ἔβητε	ἔσβητε	ἔγνωτε	ἔδῡτε
		3.	ἔβησαν	ἔσβησαν	ἔγνωσαν	ἔδῡσαν
	Δυϊκ.	2.	ἔβητον	ἔσβητον	ἔγνωτον	ἐδῡτον
		3.	ἐβήτην	ἐσβήτην	ἐγνώτην	ἐδῡτην
ΥΠΟΤ.	Ἑνικ.	1.	βῶ	σβῶ	γνῶ	δύω
		2.	βῇς	σβῇς	γνῷς	δύῃς
		3.	βῇ	σβῇ	γνῷ	δύῃ
	Πληθ.	1.	βῶμεν	σβῶμεν	γνῶμεν	δύωμεν
		2.	βῆτε	σβῆτε	γνῶτε	δύητε
		3.	βῶσι	σβῶσι	γνῶσι	δύωσι
	Δυϊκ.	2.	βῆτον	σβῆτον	γνῶτον	δύητον
		3.	βῆτον	σβῆτον	γνῶτον	δύητον
ΕΥΚΤ.	Ἑνικ.	1.	βαίην	σβείην	γνοίην	
		2.	βαίης	σβείης	γνοίης	
		3.	βαίη [μεν	σβείη [μεν	γνοίη	
	Πληθ.	1.	βαίημεν-αῖ-	σβείημεν-εῖ-	γνοίημεν-γνοῖμεν	
		2.	βαίητε-αῖτε	σβείητε-εῖτε	γνοίητε-γνοῖτε	
		3.	βαῖεν [τον	σβεῖεν [τον	γνοῖεν	
	Δυϊκ.	2.	βαίητον-αῖ-	σβείητον-εῖ-	γνοίητον-γνοῖτον	
		3.	βαιή(αί)την	σβειή(εί)την	γνοιήτην-γνοίτην	
ΠΡΟΣ.	Ἑνικ.	2.	βᾶθι	σβῆθι	γνῶθι	δῦθι
		3	βήτω	σβήτω	γνώτω	δύτω
	Πληθ.	2.	βᾶτε	σβῆτε	γνῶτε	δῦτε
		3.	βάντων	σβέντων	γνόντων	δύντων
			βήτωσαν	σβήτωσαν	γνώτωσαν	δύτωσαν
	Δυϊκ.	2.	βᾶτον	σβῆτον	γνῶτον	δῦτον
		3.	βήτων	σβήτων	γνώτων	δύτων
ΑΠΑΡ.			βῆναι	σβῆναι	γνῶναι	δῦναι
ΜΕΤ.	ἀρσ.		βάς.	σβείς.	γνούς.	δύς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1. Εἰμί.

Χρόνοι	Ἀριθ. καὶ πρόσ.	Ἐγκλίσεις. Ὁριστική	Ὑποτ.	Εὐκτική.	Προστακτ.	Ἀπ.	Μετοχαί
Ἐνεστώς.	ἑν. 1	εἰμί	ὦ	εἴην		εἶναι	ἀρσ. ὤν θηλ. οὖσα οὐδ. ὄν
	2	(εἶς καὶ) εἶ	ᾖς	εἴης	ἔσο καὶ ἴσθι		
	3	ἐστί	ᾖ	εἴη [μεν	ἔστω καὶ ἤτω		
	πλ. 1	ἐσμέν	ὦμεν	εἴημεν-εἶ-			
	2	ἐστέ	ἦτε	εἴητε-εἶτε	ἔστε [ἔστων		
	3	εἰσί	ὦσι	εἴησαν-εἶεν	ἔστωσαν καὶ		
	δυ. 2	ἐστόν	ἦτον	εἴητον-εἶτον	ἔστον		
	3	ἐστόν	ἦτον	εἰήτην-εἰ-ην	ἔστων		
Παρατατικός.	ἑν. 1	ἦν (καὶ ἤμην)					
	2	(ἦς καὶ) ἦσθα					
	3	ἦ καὶ ἦν					
	πλ. 1	ἦμεν					
	2	(ἦτε καὶ) ἦστε					
	3	ἦσαν					
	δυ. 2	(ἦτον καὶ) ἦστον					
	3	(ἤτην καὶ) ἤστην					
Μέλλων.	ἑν. 1	ἔσομαι		ἐσοίμην		ἔσεσθαι	ἀρσεν. ἐσόμενος θηλ. ἐσομένη οὐδ. ἐσόμενον
	2	ἔσῃ		ἔσοιο			
	3	(ἔσεται καὶ) ἔσται		ἔσοιτο			
	πλ. 1	ἐσόμεθα		ἐσοίμεθα			
	2	ἔσεσθε		ἔσοισθε			
	3	ἔσονται		ἔσοιντο			
	δυ. 1	ἐσόμεθον		ἐσοίμεθον			
	2	ἔσεσθον		ἔσοισθον			
	3	ἔσεσθον		ἐσοίσθην			

2. Εἶμι (πορεύομαι).

Ἐνεστώς.	ἑν. 1	εἶμι	ἴω	ἴοιμι καὶ		ἰέναι	ἀρσ. ἰὼν θη. ἰοῦσα οὐδ. ἰόν
	2	(εἶς καὶ) εἶ	ἴῃς	ἴοις [ἰοίην	ἴθι (καὶ εἶ)		
	3	εἶσι	ἴῃ	ἴοι	ἴτω		
	πλ. 1	ἴμεν	ἴωμεν	ἴοιμεν			
	2	ἴτε	ἴητε	ἴοιτε	ἴτε [των		
	3	ἴασι	ἴωσι	ἴοιεν	ἴτωσαν-ἰόν-		
	δυ. 2	ἴτον	ἴητον	ἴοιτον	ἴτον		
	3	ἴτον	ἴητον	ἰοίτην	ἴτων		

Παραταπ.	1	ᾔειν καὶ ᾖα	ᾖειμεν καὶ ᾖμεν		
	2	ᾔεις » ᾔεισθα	ᾖειτε » ᾖτε	ᾖειτον καὶ ᾖτον	
	3	ᾔει » ᾔειν	ᾖε(ι)σαν » ᾖσαν	ᾐείτην » ᾔτην	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

3. Ἵημι

Α'. Φωνή

Ἐγκλί

Χρόνοι	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ. 1.	ἵημι	ἰῶ
	2.	ἵης	ἰῇς
	3.	ἵησι	ἰῇ
	Πληθ. 1.	ἵεμεν	ἰῶμεν
	2.	ἵετε	ἰῆτε
	3.	(ἰᾶσι καὶ) ἱᾶσι	ἰῶσι
	Δυϊκ. 2.	ἵετον	ἰῆτον
	3.	ἵετον	ἰῆτον
Παρατατικός.	ἑν. 1.2 3.	ἵην καὶ ἵειν (καὶ ἵουν), ἵεις καὶ ἵεις, ἵη καὶ ἵει	
	πλ. 1.2.3.	ἵεμεν, ἵετε, ἵεσαν	
	δυ. 2.3.	ἵετον, ἱέτην	
Μέλλων.	ἑν. 1.2 3.	ἥσω, ἥσεις, ἥσει	
	πλ. 1.2.3.	ἥσομεν, ἥσετε, ἥσουσι	
	δυϊκ. 2.3.	ἥσετον, ἥσετον	
Ἀόριστος ά.	ἑν. 1.2.3.	ἧκα, ἧκας, ἧκε	
	πλ. 1.2.3.	(ἥκαμεν, ἥκατε, ἧκαν	
	δυ. 2.3.	ἥκατον, ἡκάτην)	
Ἀόριστος β.	Ἑνικ. 1.	(ἦν	ὦ
	2.	ἦς	ἧς
	3.	ἦ)	ἧ
	Πληθ. 1.	ἕμεν καὶ εἶμεν	ὦμεν
	2.	ἔτε καὶ εἶτε	ἦτε
	3.	ἔσαν καὶ εἶσαν	ὦσι
	Δυϊκ. 2.	ἔτον καὶ εἶτον	ἦτον
	3.	ἔτην καὶ εἴτην	ἦτον
Παρακείμενος.	ἑν. 1.2.3.	εἷκα, εἷκας, εἷκε	εἷκω, εἵκῃς, εἵκῃ
	πλ. 1.2.3.	εἵκαμεν, εἵκατε, εἵκασι	εἵκωμεν, εἵκητε,-ωσι
	δυ. 2.3.	εἵκατον, εἵκατον	εἵκητον, εἵκητον
Ὑπερσυντελικός.	ἑν. 1.2.3.	εἵκειν, εἵκεις, εἵκει	
	πλ. 1.2.3.	εἵκειμεν, εἵκειτε,-εισαν	
	δυ. 2.3.	εἵκειτον, εἱκείτην	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(πέμπω).

ἐνεργητική.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
ἰείην			
ἰείης	(ἴεθι καὶ) ἵει		
ἰείη	ἰέτω		ἀρσ. ἰείς
ἰείημεν-ἰεῖμεν		ἰέναι	θηλ. ἰεῖσα
ἰείητε-ἰεῖτε	ἵετε		οὐδ. ἰέν
ἰείησαν-ἰεῖεν	ἰέτωσαν καὶ ἱέντων		
ἰείητον-ἰεῖτον	ἵετον		
ἰειήτην-ἰείτην	ἰέτων		
ἥσοιμι, ἥσοις, ἥσοι			ἀρσ. ἥσων
ἥσοιμεν,ἥσοιτε,-οιεν		ἥσειν	θηλ. ἡσουσά
ἥσοιτον, ἡσοίτην			οὐδ. ἥσον
εἵην			
εἵης	ἕς		
εἵη	ἕτω		
εἴημεν-εἶμεν			ἀρσ. εἷς
εἴητε-εἶτε	ἕτε	εἶναι	θηλ. εἶσα
εἵησαν-εἶεν	ἕτωσαν καὶ ἕντων		οὐδ. ἕν
εἴητον-εἶτον			
εἰήτην-εἴτην	ἕτον		
	ἕτων		
εἵκοιμι,εἵκοις, εἵκοι	εἶκε, εἰκέτω		ἀρσ. εἰκὼς
εἵκοιμεν,-οιτε,-οιεν	εἴκετε, εἰκέτωσαν	εἰκέναι	θηλ. εἰκυῖα
εἵκοιτον, εἰκοίτην	εἴκετον, εἰκέτων		οὐδ. εἰκός

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.	Ἐγκλ
Ἐνεστώς.	Ἑνικ. 1.	ἵεμαι	ἱῶμαι καὶ ἵωμαι	
	2.	ἵεσαι	ἱῇ ἵῃ	
	3.	ἵεται	ἱῆται ἵηται	
	Πληθ. 1.	ἱέμεθα	ἱώμεθα ἱώμεθα	
	2.	ἵεσθε	ἱῆσθε ἵησθε	
	3.	ἵενται	ἱῶνται ἵωνται	
	Δυϊκ. 1.	ἱέμεθον	ἱώμεθον ἱώμεθον	
	2.	ἵεσθον	ἱῆσθον ἵησθον	
	3.	ἵεσθον	ἱῆσθον ἵησθον	
Παρατατικός.	ἑν. 1.2.3.	ἱέμην, ἵεσο καὶ ἵου, ἵετο		
	πλ. 1.2.3.	ἱέμεθα, ἵεσθε, ἵεντο		
	δυ. 1.2.3.	ἱέμεθον, ἵεσθον, ἱέσθην		
Μέσος μέλλων.	ἑν. 1.2.3.	ἥσομαι, ἥσῃ, ἥσεται		
	πλ. 1.2.3.	ἡσόμεθα, ἥσεσθε, -ονται		
	δυ. 1.2.3.	ἡσόμεθον, -εσθον, -εσθον		
Μέλλων παθητικός.	ἑν. 1.2.3.	εἰθήσομαι, -ῃ, -εται		
	πλ. 1.2.3.	εἰθησόμεθα, -εσθε, -ονται		
	δυ. 1.2.3.	-όμεθον, -εσθον, -εσθον		
Μέσος ἀόριστος ά.	ἑν. 1.	ἡκάμην		
Μέσος ἀόριστος β΄.	Ἑνικ. 1.	ἕμην καὶ εἵμην	ὦμαι	
	2.	ἕσο εἷσο	ᾖ	
	3.	ἕτο εἷτο	ἧται	
	Πληθ. 1.	ἕμεθα εἵμεθα	ὥμεθα	
	2.	ἕσθε εἷσθε	ἦσθε	
	3.	ἕντο εἷντο	ὦνται	
	Δυϊκ. 1.	ἕμεθον εἵμεθον	ὥμεθον	
	2.	ἕσθον εἷσθον	ἦσθον	
	3.	ἕσθην εἵσθην	ἦσθον	
Ἀόριστος παθητικός.	ἑν. 1.2.3.	εἰθην, -ης, -η ἢ εἴθην-ης-η	εἰθῶ, -ῇς, -ῇ	
	πλ. 1.2.3.	εἰθημεν, -ητε, -ησαν	εἰθῶμεν, -ἦτε, -ῶσι	
	δυϊκ. 2.3.	εἰθητον, -ήτην	εἰθῆτον, -ῆτον	
Παρακείμενος.	ἑν. 1.2.3.	εἷμαι, -εἶσαι, -εἶται		
	πλ. 1.2.3.	εἵμεθα, -εἶσθε, -εἷ(ἕω)νται		
	δυ. 1.2.3.	εἵμεθον, -εἶσθον, -εἶσθην		
Ὑπερσυντελικός.	ἑν. 1.2.3.	εἵμην, εἶσο, εἶτο		
	πλ. 1.2.3.	εἵμεθα, εἶσθε, εἶντο		
	δυ. 1.2.3.	εἵμεθον, εἶσθον, εἶσθην		

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
ἱείμην καὶ ἰοίμην			
ἱεῖο ἷοιο	ἷεσο καὶ ἷου		
ἱεῖτο ἷοιτο	ἱέσθω		
ἱείμεθα ἰοίμεθα			ἀρσ. ἱέμενος
ἱεῖσθε ἷοισθε	ἷεσθε [ἱέσθων	ἷεσθαι	θηλ. ἱεμένη
ἱεῖντο ἷοιντο	ἱέσθωσαν καὶ		οὐδ. ἱέμενον
ἱείμεθον ἰοίμεθον			
ἱεῖσθον ἷοισθον	ἷεσθον		
ἱείσθην ἰοίσθην	ἱέσθων		
ἡσοίμην,- οιο,- οιτο			ἀρσ. ἡσόμενος
ἡσοίμεθα,-οισθε,-οιντο		ἥσεσθαι	θηλ. ἡσομένη
ἡσοίμεθον,-οισθον,- οίσθην			οὐδ. ἡσόμενον
ἐθησοίμην,-οιο,-οιτο			ἀρ. ἐθησόμενος
ἐθησοίμεθα,-οισθε,-οιντο		ἐθήσεσθαι	θηλ.ἐθησομένη
-σοίμεθον,-οισθον,-οίσθην			οὐ. ἐθησόμενον
εἵμην			
εἷο	οὗ		
εἷτο	ἕσθω		
εἵμεθα			ἀρσ. ἕμενος
εἷσθε	ἕσθε	ἕσθαι	θηλ. ἑμένη
εἷντο	ἕσθωσαν-ἑσθων		οὐδ. ἕμενον
εἵμεθον			
εἷσθον	ἕσθον		
εἵσθην	ἕσθων		
ἐθείην, ἐθείης, ἐθείη	ἔθητι,-ἐθήτω		ἀρσ. ἐθεὶς
ἐθείημεν, ἐθείητε, ἐθεῖεν	ἔθητε,-ήτωσαν	ἐθῆναι	θηλ. ἐθεῖσα
ἐθείητον, ἐθειήτην	ἔθητον,-ήτων		οὐδ. ἐθὲν
	εἶσο,-εἴσθω		ἀρσ. εἱμένος
	εἶσθε,-εἴσθωσαν	εἶσθαι	θηλ. εἱμένη
	εἴσθον,-εἴσθων		οὐδ. εἱμένον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4. Κάθη

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		ΕγκλίΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστὼς	Ἑνικ.	1.	κάθημαι	κάθωμαι
		2.	κάθησαι (καὶ κάθῃ)	κάθῃ
		3.	κάθηται	κάθηται
	Πληθ.	1	καθήμεθα	καθώμεθα
		2.	κάθησθε	κάθησθε
		3.	κάθηνται	κάθωνται
	Δυϊκ.	1.	καθήμεθον	καθώμεθον
		2.	κάθησθον	κάθησθον
		3.	κάθησθον	κάθησθον
Παρατατικός.	ἑν. 1.2.3.		ἐκαθήμην, ἐκάθησο, ἐκάθητο· καὶ καθήμην, -ἧσο, -ἧστο	
	πλ. 1.2.3.		ἐκαθήμεθα, ἐκάθησθε, ἐκάθηντο	
	δυϊ. 1.2.3.		ἐκαθήμεθον, ἐκάθησθον, ἐκαθήσθην	

5. Κεῖ

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		ΕγκλίΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ.	1.	κεῖμαι	(κέωμαι
		2.	κεῖσαι	κέῃ)
		3.	κεῖται	κέηται
	Πληθ.	1.	κείμεθα	(κεώμεθα
		2.	κεῖσθε	κέησθε)
		3.	κεῖνται	κέωνται
	Δυϊκ.	1.	κείμεθον	(κεώμεθον
		2.	κεῖσθον	κέησθον
		3.	κεῖσθον	κέησθον)
Παρατατικός.	ἑν. 1.2.3.		ἐκείμην, ἔκεισο, ἔκειτο	
	πλ. 1.2.3.		ἐκείμεθα, ἔκεισθε, ἔκειντο	
	δυϊ. 1.2.3.		ἐκείμεθον, ἔκεισθον, ἐκείσθην	
Μέλλων.	ἑν. 1.2.3.		κείσομαι, κείσῃ, κείσεται	
	πλ. 1.2.3.		κεισόμεθα, κείσεσθε, κείσονται	
	δυϊ. 1.2.3.		κεισόμεθον, κείσεσθον, κείσεσθον	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μαι.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
καθοίμην			
κάθοιο	κάθησο(καὶκάθου)		
κάθοιτο	καθίσθω		
καθοίμεθα			ἀρσ. καθήμενος
κάθοισθε	κάθησθε	καθῆσθαι	θηλ. καθημένη
κάθοιντο	καθίσθωσαν		οὐδ. καθήμενον
καθοίμεθον			
κάθοισθον	κάθησθον		
καθοίσθην	καθίσθων		

μαι.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
(κοίμην			
κέοιο)	(κεῖσο		
κέοιτο	κείσθω		
(κοίμεθα			ἀρσ. κείμενος
κέοισθε)	κεῖσθε [σθων	κεῖσθαι	θηλ. κειμένη
κέοιντο	κείσθωσαν-κεί-		οὐδ. κείμενον
(κοίμεθον			
κέοισθον	κεῖσθον		
κοίσθην)	κείσθων		
κεισοίμην, κείσοιο, κείσοιτο			ἀρσ. κεισόμενος
κεισοίμεθα, κείσοισθε, κείσοιντο		κείσεσθαι	θηλ. κεισομένη
κεισοίμεθον, κείσοισθον, κεισοίσθην			οὐδ. κεισόμενον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.		Ἐγκλί	
			ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστώς.	Ἑνικ.	1.	φημὶ	ῥῶ
		2.	φῄς ἢ φῇς	ῥῇς
		3.	φησὶ	ῥῇ
	Πληθ.	1.	φαμὲν	ῥῶμεν
		2.	φατὲ	ῥῆτε
		3.	φασὶ	ῥῶσι
	Δυϊκ.	2.	φατὸν	ῥῆτον
		3.	φατὸν	ῥῆτον
Παρατατικός.	ἑν. 1.2.3.		ἔφην, ἔφης καὶ ἔφησθα, ἔφη	
	πλ. 1.2.3.		ἔφαμεν, ἔφατε, ἔφασαν	
	δυϊκ. 2.3.		ἔφατον, ἐφάτην	
Μέλλων.	Ἑνικ.	1.	φήσω	
		2.	φήσεις	
		3.	φήσει	
	Πληθ.	1.	φήσομεν	
		2.	φήσετε	
		3.	φήσουσι	
	Δυϊκ.	2.	φήσετον	
		3.	φήσετον	
Ἀόριστος	Ἑνικ.	1.	ἔφησα	φήσω
		2.	ἔφησας	φήσῃς
		3.	ἔφησε	φήσῃ
	Πληθ.	1.	ἐφήσαμεν	φήσωμεν
		2.	ἐφήσατε	φήσητε
		3.	ἔφησαν	φήσωσι
	Δυϊκ.	2.	ἐφήσατον	φήσητον
		3.	ἐφησάτην	φήσητον
Παρατατικός. ἀντὶ μέσου ἀορίστου β΄.	Ἑνικ.	1.	(ἐφάμην	
		2.	ἔφασο	
		3.	ἔφατο	
	Πληθ.	1.	ἐφάμεθα	
		2.	ἔφασθε)	
		3.	ἔφαντο	
	Δυϊκ.	1.	(ἐφάμεθον	
		2.	ἔφασθον	
		3.	ἐφάσθην)	
Παρακεί.	Ἑνικ.	3.	πέφα ται	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ.
φαίην	φάθι ἤ φαθί		
φαίης	φάτω		
φαίη			ἀρσ. (φὰς
φαίημεν-φαῖμεν	φάτε	φάναι	θηλ. φᾶσα
φαίητε-φαῖτε	φάτωσαν-φάντων		οὐδ. φὰν)
φαίησαν-φαῖεν	φάτον		
φαίητον-φαῖτον	φάτων		
φαιήτην-φαίτην			
φήσοιμι			
φήσοις			
φήσοι			ἀρσ φήσων
φήσοιμεν		φήσειν	θηλ. φήσουσα
φήσοιτε			οὐδ. φῆσον
φήσοιεν			
φήσοιτον			
φησοίτην			
φήσαιμι			
φήσαις καὶ φήσειας	φῆσον		
φήσαι καὶ φήσειε	φησάτω		ἀρσ. φήσας
φήσαιμεν		φῆσαι	θηλ. φήσασα
φήσαιτε	φήσατε		οὐδ. φῆσαν
φήσαιεν καὶ φήσειαν	-σάτωσαν-σάντων		
φήσαιτον	φήσατον		
φησαίτην	φησάτων		
	φάσο		
	φάσθω		
			ἀρσ. φάμενος
	φάσθε	φάσθαι	θηλ. φαμένη
	φάσθωσαν		οὐδ. φάμενον
	φάσθον		
	φάσθων		
	περφάσθω		ἀρ. περασμένος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

7. Οἶδα

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.	Ἐγκλί	
		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Παρακείμενος β΄. ἀντὶ ἐνεστῶτος	Ἑνικ. 1.	οἶδα	εἰδῶ
	2.	οἶσθα	εἰδῇς
	3.	οἶδε	εἰδῇ
	Πληθ. 1.	ἴσμεν (οἴδαμεν	εἰδῶμεν
	2.	ἴστε οἴδατε	εἰδῆτε
	3.	ἴσασι οἴδασι)	εἰδῶσι
	Δυϊκ. 2.	ἴστον	εἰδῆτον
	3.	ἴστον	εἰδῆτον
Ὑπερσ. ἀντὶ παρατατικοῦ.	ἑν. 1.2.3.	ᾔδειν, ᾔδεις καὶ ᾔδεισθα, ᾔδει(ν) καὶ Ἀττικῶς ᾔδη, ᾔδης καὶ ᾔδησθα, ᾔδη	
	πλ. 1.2.3.	ᾔδειμεν (ᾖσμεν), ᾔδειτε (ᾖστε), ᾔδεσαν (ᾖσαν)	
	δυϊκ. 2.3.	ᾔδειτον (ᾖστον), ᾐδείτην (ᾖστην)	
Μέλλων.	ἑν. 1. κτλ.	εἴσομαι καὶ εἰδήσω κτλ.	

8. Δέδοικα

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.	Ἐγκλί	
		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Παρακείμενος β΄. ἀντὶ ἐνεστῶτος	Ἑνικ. 1.	δέδοικα καὶ δέδια	δεδοικω
	2.	δέδοικας δέδιας	δεδοίκῃς
	3.	δέδοικε δέδιε	δεδοίκῃ
	Πληθ. 1.	δεδοίκαμεν δέδιμεν	δεδοίκωμεν
	2.	δεδοίκατε δέδιτε	δεδοίκητε
	3.	δεδοίκασι δεδίασι	δεδοίκωσι
	Δυϊκ. 2.	δεδοίκατον δέδιτον	δεδοίκητον
	3.	δεδοίκατον δέδιτον	δεδοίκητον
Ὑπερσυντελικός. καὶ συγκεκομμένος.	ἑν. 1.2.3.	ἐδεδοίκειν, ἐδεδοίκεις, ἐδεδοίκει	
	πλ. 1.2.3.	ἐδεδοίκειμεν, ἐδεδοίκειτε, ἐδεδοίκεισαν	
	δυϊκ. 2.3.	ἐδεδοίκειτον, ἐδεδοικείτην	
	ἑν. 1.2.3.	ἐδεδίειν, ἐδεδίεις, ἐδεδίει	
	πλ. 1.2.3.	ἐδεδίειμεν, ἐδεδίειτε, ἐδεδίεισαν	
	δυϊκ. 2.3.	ἐδεδίειτον, ἐδεδίειτην	
Μέλλων	1. κτλ.	δείσω καὶ δείσομαι κτλ.	
Ἀόριστος	1. κτλ.	ἔδεισα κτλ.	δείσω κτλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(γιγνώσκω)

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
εἰδείην			
εἰδείης	ἴσθι		
εἰδείη	ἴστω		ἀρσ. εἰδώς
εἰδείημεν-εἰδεῖμεν		εἰδέναι	θηλ. εἰδυῖα
εἰδείητε-εἰδεῖτε	ἴστε		οὐδ. εἰδός
εἰδείησαν-εἰδεῖεν	ἴστωσαν		
εἰδείητον-εἰδεῖτον	ἴστον		
εἰδειήτην-εἰδείτην	ἴστων		
εἰσοίμην κ τ λ.		εἴσεσθαι	ἀρσ. εἰσόμενος

(φοβοῦμαι).

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
δεδοίκοιμι			
δεδοίκοις	δέδιθι		
δεδοίκοι	δεδίτω	δεδοικέναι καὶ δεδιέναι.	ἀρσ. δεδοικώς καὶ δεδιώς
δεδοίκοιμεν			
δεδοίκοιτε	δέδιτε		
δεδοίκοιεν	δεδίτωσαν		
δεδοίκοιτον	δέδιτον		
δεδοικοίτην	δεδίτων		
δείσοιμι,-οις,-οι κτλ.		δείσειν	ἀρσ. δείσων
δείσαιμι κτλ.	δεῖσον κτλ.	δεῖσαι	ἀρσ. δείσας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 94. Κατάλογος ανωμάλων, ελλιπῶν καὶ ἄλλων τινῶν ἰδιοτρόπων ῥημάτων, ἐκτεθειμένων καὶ ἐνταῦθα κατὰ τὸν § 82, πρὸς ἄσκησιν ἐπὶ τῶν τύπων.

1) Ἀγάλλω, ἤγαλλον, ἀγαλῶ, ἤγηλα (ἀγῆλαι). Ἀγάλλομαι, ἠγαλλόμην.

2) Ἄγαμαι, ἠγάμην, ἀγάσομαι, ἠγασάμην, ἠγάσθην.

3) Ἀγείρω, ἤγειρον, ἀγερῶ, ἤγειρα, ἀγήγερκα, ἀ(ἠ)γηγέρκειν. Ἀγείρομαι, ἠγειρόμην, ἀγεροῦμαι, ἠγειράμην, ἀγήγερμαι, ἀ(ἠ)γηγέρμην.

4) Ἄγνυμι, ἤγνυν, ἄξω, ἦξα καὶ ἔαξα, (καὶ κατεάξαντες ἀντὶ κατάξαντες), ἔᾶγα, ἐᾴγειν. Ἄγνυμαι, ἠγνύμην, ἔαγμαι, ἐάγμην, ἐάγην.

5) Ἄγω, ἦγον, ἄξω, ἤαγον, ἦχα καὶ ἀγήοχα, ἤχειν καὶ ἀ(ἠ)γηόχειν. Ἄγομαι, ἠγόμην, ἄξομαι, ἠγαγόμην, ἦγμαι, ἤγμην, ἤχθην, ἀχθήσομαι.

6) Ἄιδω, ᾖδον, (ἄσω), ἄσομαι, ἠσα. Ἄιδομαι, ᾐδόμην, ᾖσμαι (ᾖσθαι), ᾔσμην, ᾔσθην (ἀσθῆναι), ἀσθήσομαι. Τὸ παθητ. συνήθως τριτοπροσώπως.

7) Αἰδέομαι-οῦμαι, ᾐδεόμην-ούμην, αἰδέσομαι, (ᾐδεσάμην), ᾔδεσμαι, ᾐδέσμην, ᾐδέσθην, αἰδεσθήσομαι.

8) Αἱρέω-ῶ, ἥρεον-ουν, αἱρήσω (καὶ ἑλῶ), εἷλον, ἥρηκα, ἡρῆκειν. Αἱρέομαι-οῦμαι, ἡρεόμην-ούμην, αἱρήσομαι, εἱλόμην, ἡρήσομαι, ἥρημαι, ἡρήμην, ἡρέθην, αἱρεθήσομαι.

9) Αἰσθάνομαι, ᾐσθανόμην, αἰσθήσομαι, ᾐσθόμην, ἴσθημαι, ᾐσθήμην.

10) Ἀκούω, ἤκουον, (ἀκούσω), ἀκούσομαι, ἤκουσα, ἀκήκοα, ἀ(ἠ)κηκόειν. Ἀκούομαι, ἠκούόμην, ἤκουσμαι, ἠκούσμην, ἠκούσθην, ἀκουσθήσομαι.

11) Ἀλείφω, ἤλειφον, ἀλείψω, ἤλειψα, (ἤλοιφα, ἀλοίφειν), ἀλήλιφα, ἀ(ἠ)κηλίφειν. Ἀλείφομαι, ἠλειφόμην, ἀλείψομαι, ἠλειψάμην, (ἤλειμμαι, ἠλείμμην), ἀλήλιμμαι, ἀ(ἠ)κηλίμμην, ἠλείφθην, (ἠλίφην), ἀλειφθήσομαι.

12) Ἀλέξω, ἤλεξον, ἀλεξήσω, ἠλέξησα. Ἀλέξομαι, ἠλεξόμην, ἀλεξήσομαι, ἠλεξάμην, ἠλέξημαι, ἠλεξήμην.

13) Ἀλέω-ῶ, ἤλεον-ουν, ἀλέσω καὶ ἀλῶ, ἤλεσα, ἀλήλεκα, ἀ(ἠ)κη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λέκειν. Ἀλέομαι-οῦμαι, ἠλεόμην-ούμην, ἀλέσομαι καὶ ἀλοῦμαι, ἠλεσάμην, ἀλάλε(σ)μαι, ἀ(ἠ λελέ(σ)μην, ἠλέσθην, ἀλεσθήσομαι.

14) Ἁλίσκομαι, ἡλισκόμην, ἁλώσομαι, ἥλων καὶ ἑάλων, (ἁλῶ, ἁλοίην καὶ ἁλφην, ἅλωθι, ἁλῶναι, ἁλοὺς), (ἥλωκα καὶ) ἑάλωκα, ἑαλώκειν.

15) Ἁμαρτάνω, ἡμάρτανον, ἁμαρτήσομαι, ἥμαρτον, ἡμάρτηκα, ἡμαρτήκειν. Ἁμαρτάνεται, ἡμαρτάνετο, ἡμάρτηται, ἡμάρτητο, ἡμαρτήθη, ἁμαρτηθήσεται.

16) Ἀμβλώσσ(ττ)ω, ἀντὶ ἀμβλυώσσ(ττ)ω, ἀμβλυώξω.

17) Ἀμβλίσκω καὶ ἀμβλώσκω, ἀντὶ ἀμβλόω-ῶ, ἤμβλι(ω)σκον, ἀμβλώσω, ἤμβλωσα, ἤμβλωκα, ἠμβλώκειν. Ἀμβλοῦμαι, ἠμβλούμην, ἠμβλώθην, ἀμβλωθήσομαι.

18) Ἀμπέχω, ἀμπεῖχον ἀμφέξω, ἤμπισχον, (ἀμπισχεῖν). Ἀμπέχομαι, ἠμπειχόμην, ἀμφέξομαι, ἠμπισχόμην.

19) Ἀμφιέννυμι, ἠμφίεννυν, ἀμφιέσω καὶ ἀμφιῶ, ἠμφίεσα, ἠμφίεκα, ἠμφιέκειν. Ἀμφιέννυμαι, ἠμφιεννύμην, ἀμφιέσομαι, ἠμφιεσάμην, ἠμφίεσμαι, ἠμφιέσμην.

20) Ἀναίνομαι, ἠναινόμην (καὶ ἠνηνόμην), ἀνηνάμην καὶ ἀνηνάμην (ὑποτ. ἀνήνωμαι-ῃ-ται· ἀπαρέμ. ἀνήνασθαι).

21) Ἀναλίσκω, ἀνήλισκον, καὶ ἀναλόω-ῶ, ἀνήλοον-ουν, ἀναλώσω, ἀνήλωσα καὶ ἀνάλωσα (καὶ κατηνάλωσα), (ἀνήλωκα καὶ ἠνάλωκα καὶ) ἀνάλωκα, ἀνηλώκειν. Ἀναλίσκομαι, ἀνηλισκόμην, καὶ ἀναλόομαι-οῦμαι, ἀνη(α)λούμην-ούμην, ἀναλώσομαι, ἀνηλωσάμην, ἀνήλωμαι καὶ ἀνάλωμαι, ἀνηλώμην, ἀνηλώθην καὶ ἀνᾱλώθην, ἀναλωθήσομαι.

22) Ἀνέχομαι, ἠνειχόμην, ἀνέξομαι, ἠνεσχόμην.

23) Ἀνοίγω καὶ ἀνοίγνυμι, ἤνοιγον καὶ ἀνέῳγον, ἀνοίξω, ἤνοιξα καὶ ἀνέῳξα (ἀπαρέμ. ἀνοῖξαι), ἀνέῳχα, ἀνεῴχειν, ἀνέῳγα, ἀ(ἠ)νεῴγειν. Ἀνοίγομαι, ἠνοιγόμην καὶ ἀνεῳγόμην, ἀνοίξομαι, ἠνοιξάμην καὶ ἀνεῳξάμην, ἀνέῳγμαι, ἀνεῴγμην, ἠνοίχθην καὶ ἀνεῴχθην, ἀνοιχθήσομαι, (ἠνοίγην, ἀνοιγήσομαι).

24) Ἀνορθῶ, ἠνώρθουν, ἀνορθώσω, ἠνώρθωσα, ἠνώρθωκα, ἠνωρθώκειν. Ἀνορθοῦμαι, ἠνωρθούμην, ἀνορθώσομαι, ἠνωρθωσάμην, ἠνώρθωμαι, ἠνωρθώμην, ἠνωρθώθην, ἀνορθωθήσομαι.

25) Ἀνύτω καὶ ἀνύ'ω, ἤνυτον καὶ ἤνυον, ἀνύ'σω, ἤνυσα, ἤνυκα,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἠνῦκειν. Ἀνύτομαι καὶ ἀνύομαι, ἠνυτόμην καὶ ἠνυόμην, ἀνύσομαι, ἠνυσάμην, ἤνυσμαι (καὶ ἤνυμαι), ἠνύσμην (καὶ ἠνύμην), ἠνύσθην, ἀνυσθήσομαι.

26) Ἀπεχθάνομαι, ἀπηχθανόμην, ἀπεχθήσομαι, ἀπηχθόμην, ἀπήχθημαι, ἀπηχθήμην.

27) Ἀπολαύω, ἀπέλαυον καὶ ἀπήλαυον, ἀπολαύσομαι (καὶ ἀπολαύσω), ἀπολέλαυκα, ἀπελελαύκειν.

28) Ἀπόχρη (ἀποχρῶσιν), ἀπέχρη (Ὑποτ. ἀποχρῇ. Ἀπαρ. ἀποχρῆν. Μετοχ. ἀποχρῶν-ῶσα-ῶν), ἀποχρήσει (ἀποχρήσουσιν), ἀπέχρησεν.

29) Ἄρδω, ἦρδον, ἀρδεύσω, ἤρδευσα καὶ ἦρσα, ἤρδευκα, ἠρδεύκειν.

30) Ἀρέσκω, ἤρεσκον, ἀρέσω, ἤρεσα, (ἀρήρεκα). Ἀρέσκομαι, ἠρεσκόμην, ἀρέσομαι (ἠρεσάμην, ἤρεσμαι, ἠρέσμην), ἠρέσθην.

31) Ἁρμόζω καὶ ἁρμόττω, ἥρμοζον καὶ ἥρμοττον, ἁρμόσω, ἥρμοσα, ἥρμοκα, ἠρμόκειν. Ἁρμόζομαι, ἡρμοζόμην, ἁρμόσομαι, ἡρμοσάμην, ἥρμοσμαι, ἡρμόσμην, ἡρμόσθην, ἁρμοσθήσομαι.

32) Ἀρύτω καὶ ἀρύω, ἤρυτον καὶ ἤρυον, ἀρῦσω, ἤρῦσα, ἤρυκα, ἠρύκειν. Ἀρύομαι, ἠρυόμην, ἀρύσομαι, ἠρυσάμην, ἤρυ(σ)μαι, ἠρύ(σ)μην, ἠρύσθην, ἀρυσθήσομαι.

33) Αὔξω καὶ αὐξάνω, ηὔξον καὶ ηὔξανον, αὐξήσω, ηὔξησα, ηὔξηκα, ηὐξήκειν. Αὔξομαι καὶ αὐξάνομαι, ηὐξόμην καὶ ηὐξανόμην, αὐξήσομαι, ηὐξήθην, ηὔξημαι, ηὐξήμην.

34) Ἀφικνέομαι-οῦμαι, ἀφῑκνεόμην-ούμην, ἀφίξομαι, ἀφῖκόμην, (ἀπαρ. ἀφῖκέσθαι), ἀφῖγμαι (ἀπαρ. ἀφῖχθαι), ἀφίγμην (γ'. πρ. ἀφῖκτο).

35) Ἄχθομαι, ἠχθόμην, ἀχθέσομαι καὶ ἀχθεσθήσομαι, ἠχθέσθην.

36) Βαίνω, ἔβαινον, βήσομαι, ἔβην (§ 92), βέβηκα (βεβήκως καὶ βεβώς), ἐβεβήκειν.

37) Βάλλω, ἔβαλλον, βαλῶ, ἔβαλον, βέβληκα, ἐβεβλήκειν. Βάλλομαι, ἐβαλλόμην, βαλοῦμαι, ἐβαλόμην, βεβλήσομαι, βέβλημαι, ἐβεβλήμην, ἐβλήθην, βληθήσομαι.

38) Βαρύνω, ἐβάρυνον, βαρυνῶ καὶ βαρήσω, ἐβάρυνα. Βαρύνομαι, ἐβαρυνόμην, βεβάρημαι, ἐβεβαρήμην, ἐβαρύνθην, βαρυνθήσομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

39) Βαστάζω, ἐβάσταζον, βαστάσω, ἐβάστασα, καὶ βαστάξω, ἐβάσταξα, βεβάσταχα, ἐβεβαστάχειν. Βαστάζομαι, ἐβασταζόμην, βαστάσομαι, ἐβαστασάμην, καὶ βαστάξομαι, ἐβασταξάμην, βεβάσταγμαι, ἐβεβαστάγμην, ἐβαστάχθην, βασταχθήσομαι.

40) Βιβρώσκω, ἐβίβρωσκον, βρώσομαι, (ἔβρων), βέβρωκα, ἐβεβρώκειν. Βιβρώσκομαι, ἐβιβρωσκόμην, βέβρωμαι, ἐβεβρώμην, (ἐβρώθην, βρωθήσομαι, βεβρώσομαι).

41) Βιόω-ῶ, ἐβίοον-ουν, βιώσομαι, ἐβίωσα καὶ ἔβιον, (βιῶ, βιοίην καὶ βιψην, βιῶναι, βιοὺς καὶ βιώσας), βεβίωκα, ἐβεβιώκειν. Βεβίωται, (βεβιωμένα).

42) Βλάπτω, ἔβλαπτον, βλάψω, ἔβλαψα, βέβλαβα, ἐβεβλάβειν. Βλάπτομαι, ἐβλαπτόμην, βλάψομαι, ἐβλαψάμην, βέβλαμμαι, ἐβεβλάμμην, ἐβλάφθην, βλαφθήσομαι, ἐβλάβην, βλαβήσομαι.

43) Βλαστάνω, ἐβλάστανον, βλαστήσω, ἐβλάστησα, ἔβλαστον, ἐβλάστηκα, ἐβλαστήκειν, (καὶ βεβλάστηκα, ἐβεβλαστήκειν).

44) Βλέπω, ἔβλεπον, βλέψω, ἔβλεψα, βέβλεφα, ἐβεβλέφειν. Βλέπομαι, ἐβλεπόμην, βέβλεμμαι, ἐβεβλέμμην, ἐβλέφθην.

45) Βόσκω, ἔβοσκον, βοσκήσω, ἐβόσκησα. Βόσκομαι, ἐβοσκόμην, ἐβοσκήθην, βοσκηθήσομαι.

46) Βούλομαι (βούλει), ἐβουλόμην καὶ ἠβουλόμην, βουλήσομαι, ἐβουλήθην καὶ ἠβουλήθην, βεβούλημαι, ἐβεβουλήμην.

47) Βύω καὶ βυνέω-ῶ, ἔβυον καὶ ἐβύνεον-ουν, βύσω, ἔβυσα, βέβυκα, ἐβεβύκειν. Βύομαι καὶ βυνέομαι-οῦμαι, ἐβυόμην καὶ ἐβυνεόμην-ούμην, βέβυσμαι, ἐβεβύσμην, ἐβύσθην, βυσθήσομαι.

48) Γαμέω-ῶ, ἐγάμεον-ουν, (γαμήσω καὶ) γαμῶ, (ἐγάμησα καὶ) ἔγημα, γεγάμηκα, ἐγεγαμήκειν. Γαμέομαι-οῦμαι, ἐγαμεόμην-ούμην, (γαμήσομαι καὶ) γαμοῦμαι, ἐγημάμην, γεγάμημαι, ἐγεγαμήμην, (ἐγαμήθην, γαμηθήσομαι).

49) Γελάω-ῶ, ἐγέλαον-ων, (γελάσω), γελάσομαι, ἐγελάσα, γεγέλακα, ἐγεγελάκειν. Γελάομαι-ῶμαι, ἐγελαόμην-ώμην, γεγέλασμαι, ἐγεγελάσμην, ἐγελάσθην, γελασθήσομαι.

50) Γηθέω-ῶ, ἐγήθεον-ουν, γηθήσω, ἐγήθησα, γέγηθα, ἐγεγήθειν.

51) Γηράσκω, ἐγήρασκον, γηράσ(ω)ομαι, ἐγήρασα (γηρᾶσαι καὶ γηρᾶναι), γεγήρακα, ἐγεγηράκειν.

52) Γίγνομαι, ἐγιγνόμην, (καὶ γίνομαι, ἐγινόμην), γενήσομαι,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐγενόμην, ἐγεινάμην, γέγονα, ἐγεγόνειν, γεγένημαι, ἐγεγενήμην, (ἐγενήθην).

53) Γιγνώσκω, ἐγίγνωσκον, (καὶ γινώσκω, ἐγίνωσκον), γνώσομαι, ἔγνων (§ 92), ἔγνωκα, ἐγνώκειν. Γιγνώσκομαι, ἐγιγνωσκόμην, ἔγνωσμαι, ἐγνώσμην, ἐγνώσθην, γνωσθήσομαι.

54) Δάκνω, ἔδακνον, δήξω καὶ δήξομαι, ἔδακον, δέδηχα, ἐδεδήχειν. Δάκνομαι, ἐδακνόμην, δέδηγμαι, ἐδεδήγμην, ἐδήχθην, δηχθήσομαι.

55) Δαμάω-ῶ καὶ δαμάζω, ἐδάμαον-ων καὶ ἐδάμαζον, δαμάσω, ἐδάμασα, δέδμηκα, ἐδεδμήκειν. Δαμάζομαι, ἐδαμαζόμην, δέδμημαι, ἐδεδμήμην, ἐδμήθην, δμηθήσομαι, καὶ ἐδάμην, δαμήσομαι.

56) Δαρθάνω, ἐδάρθανον, δαρθήσομαι, ἔδαρθον, δεδάρθηκα, ἐδεδαρθήκειν, ἐδάρθην. Συνήθως καταδαρθάνω.

57) Δεῖ, ἔδει, (δέῃ, δέοι, δεῖν, δέον καὶ δεῖν), δεήσει, (δεήσοι, δεῆσον), ἐδέησε. Καὶ προσωπικῶς δέω, ἔδεον, δεήσω, ἐδέησα, (δεδέηκα ἐδεδεήκειν). Δέομαι, ἐδεόμην, δεήσομαι, (δεδέημαι, ἐδεδεήμην, ἐδεήθην, δεηθήσομαι).

58) Δείω, ἔδειον (ἄχρηστα, καὶ ἀντ' αὐτῶν δεδίττομαι, ἐδεδιττόμην), δείσω καὶ δείσομαι, ἔδεισα, δέδοικα, ἐδεδοίκειν, καὶ δέδια, ἐδεδίειν (§ 93. ἐδ. 8).

59) Διδάσκω, ἐδίδασκον, διδάξω, ἐδίδαξα, δεδίδαχα, ἐδεδιδάχειν. Διδάσκομαι, ἐδιδασκόμην, διδάξομαι, ἐδιδαξάμην, δεδιδάξομαι, δεδίδαγμαι, ἐδεδιδάγμην, ἐδιδάχθην, διδαχθήσομαι.

60) Δέρκομαι, ἐδερκόμην, δέρξομαι, δέδορκα, ἐδεδόρκειν, ἐδέρχθην καὶ ἐδράκην.

61) Δέρω, ἔδερον (Ἀττικῶς, καὶ δαίρω, ἔδαιρον, ὁμαλῶς) ἔδειρα. Δέρομαι, ἐδερόμην, δέδαρμαι, ἐδεδάρμην, ἐδάρθην, δαρθήσομαι, ἐδάρην, δαρήσομαι.

62) Δέω (δένω), ἔδεον (τὸ δοῦν, τοῦ δοῦντος), δήσω, ἔδησα, δέδε(η)κα, ἐδεδέκειν. Δέομαι, ἐδεόμην, δήσομαι, ἐδησάμην, δεδήσομαι, δέδεμαι, ἐδεδέμην, ἐδέθην, δεθήσομαι.

63) Διαιτάω-ῶ, ἐδιήταον-ων, καὶ διήταον-ων, διαιτήσω, ἐδιήτησα, δεδιήτηκα, ἐδεδιητήκειν. Διαιτάομαι-ῶμαι, (ἐ)διηταόμην-ώμην, διαιτήσομαι, διητήθην, δεδιήτημαι, ἐδεδιητήμην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

64) Διακονέω-ῶ, ἐδιακόνεον-ουν (ἐδιηκόνεον-ουν καὶ διηκόνεον-ουν), διακονήσω, ἐδιακόνησα καὶ διηκόνησα, δεδιη(α)κόνηκα, ἐδεδιη(α)κονήκειν. Διακονέομαι-οῦμαι κτλ.

65) Διδράσκω, ἐδίδρασκον, δράσομαι, ἔδρᾱν, (ἔδρᾱς, ἔδρᾱ, ἔδρᾱμεν, ἔδρᾱτε, ἔδρᾱσαν, ἔδρᾱτον, ἐδρᾱ́την, δρῶ, δραίην, δρᾶθι, δρᾶναι, δρᾱ́ς), δέδρακα, ἐδεδράκειν. Εὔχρηστον μετὰ προθέσεων.

66) Διψάω-ῶ, (-ῇς, -ᾖ), ἐδίψαον-ων, (-ης,-η), διψήσω, ἐδίψησα, δεδίψηκα, ἐδεδιψήκειν.

67) Δοκέω-ῶ, ἐδόκεον-ουν, δόξω, ἔδοξα. Δέδοκται, ἐδέδοκτο, (καταδοκεῖσθαι, καταδοχθῆναι).

68) Δύναμαι, ἐδυνάμην (ἐδύνω) καὶ ἠδυνάμην (δύνωμαι, δυναίμην, δυνάσθω, δυνάσθωσαν, δύνασθαι, δυνάμενος), δυνήσομαι, ἐδυνήθην καὶ ἐδυνάσθην, δεδύνημαι, ἐδεδυνήμην.

69) Δύω, ἔδυον, δύσω, ἔδυσα, δέδυκα, ἐδεδύκειν. Δύομαι, ἐδυόμην, δύσομαι, ἐδυσάμην, καὶ ἔδυν (§ 92), δέδυμαι, ἐδεδύμην, ἐδύθην, δυθήσομαι.

70) Ἐᾰ́ω-ἐῶ, εἴαον-εἶων, ἐᾰ́σω, εἴασα, εἴακα, εἰάκειν. Ἐάομαι-ῶμαι, εἰαόμην-ώμην, εἴαμαι, εἰάμην, εἰάθην.

71) Ἐγείρω, ἤγειρον, ἐγερῶ, ἤγειρα, ἐγήγερκα, ἐγηγέρκειν, καὶ ἐγρήγορα, ἐγρηγόρειν. Ἐγείρομαι, ἠγειρόμην, ἐγεροῦμαι, ἠγειράμην, ἐγήγερμαι, ἐγηγέρμην, ἠγέρθην, ἠγρόμην, ἐγερθήσομαι.

72) Ἐθέλω καὶ θέλω, ἤθελον καὶ ἔθελον, ἐθελήσω καὶ θελήσω, ἠθέλησα καὶ ἐθέλησα, ἠθέληκα, ἠθεληκέιν, (καὶ τεθέληκα, ἐτεθεληκέιν).

73) Ἐθίζω, εἴθιζον, ἐθίσω, εἴθισα, εἴθικα, εἰθίκειν, εἴωθα, εἰώθειν. Ἐθίζομαι, εἰθιζόμην, ἐθίσομαι, εἰθισάμην, εἴθισμαι, εἰθίσμην, εἰθίσθην, ἐθισθήσομαι.

74) Εἰκάζω, εἴκαζον καὶ ᾔκαζον, εἰκάσω, εἴκασα καὶ ᾔκασα, εἴκακα, εἰκάκειν. Εἰκάζομαι, εἰκαζόμην καὶ ᾐκαζόμην, εἰκάσομαι, εἰκασάμην καὶ ᾐκασάμην, εἴκασμαι, εἰκάσμην, καὶ ᾔκασμαι, ᾐκάσμην, εἰκάσθην, εἰκασθήσομαι.

75) Εἴκω (ὑποτάσσομαι) εἶκα, εἶξω, εἶξα.

76) Εἴκω (ἄχρηστον, ἔχει παρακείμενον ἀντὶ ἐνεστῶτος) ἔοικα, ἐοίκειν, (μετοχ. ἐοικὼς καὶ εἰκώς· θηλ. ἐοικυῖα· οὐδ. ἐοικὸς καὶ εἰκός).

77) Εἴλω, εἶλον, καὶ εἰλέω-ῶ, εἵλεον-ουν, εἰλήσω, εἴλησα, εἴληκα,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰλήκειν. Εἵλομαι, εἱλόμην, καὶ εἱλοῦμαι, εἱλούμην, εἱλήσομαι, εἱλησάμην, εἵλημαι, εἱλήμην, εἱλήθην, εἱληθήσομαι.

78) Εἵμαρται, εἵμαρτο, εἱμαρμένη, ἐκ τοῦ ἀχρήστου μείρομαι.

79) Εἶπον (ἀόρ. β'. τοῦ ἔπω· εἴπω, εἴποιμι, εἰπὲ, εἰπεῖν, εἰπών), καὶ ἀ. εἶπα, (Ηρ. εἰπάτω, εἴπατε, εἰπάτωσαν, εἴπατον, εἰπάτων).

80) Εἴργω καὶ εἴργνυμι, εἶργον καὶ εἴργνυν, εἴρξω, εἶρξα.

81) Εἴργω, εἶργον, εἴρξω, εἶρξα.

82) Εἴρομαι ἢ ἔρομαι, ἄχρηστα καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐρωτάω-ῶ, ἠρώταον-ων, ἐρήσομαι, ἠρόμην (ἔρομαι, ἐροίμην, ἔροῦ, ἐρέσθαι, ἐρόμενος) ἠρώτηκα, ἠρωτήκειν. Ἐρωτάομαι-ῶμαι, ἠρωταόμην-ώμην, ἐρωτήσομαι, ἠρωτησάμην, ἠρώτημαι, ἠρωτήμην, ἠρωτήθην, ἐρωτηθήσομαι.

83) Ἐλαύνω, ἤλαυνον, ἐλάσω καὶ ἐλῶ (ᾰς, ᾰ, ἐλᾰν), ἤλασα, ἤλακα καὶ ἐληλάκα, ἠλάκειν καὶ ἐληλάκειν. Ἐλαύνομαι, ἠλαυνόμην, ἐλάσομαι, ἠλασάμην, ἤλαμαι καὶ ἐληλάμαι, ἠλάμην καὶ ἐληλάμην, ἠλάθην, ἐλαθήσομαι. Ἀπαντῶνται δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐλάω-ῶ. Προστ. ἔλα-ἐλάτω. Εὐκτ. ἐλῴην,-ῃς,-ῃ,-ῄμεν,-ῄτε, ἐλῷεν.

84) Ἐλέγχω, ἤλεγχον, ἐλέγξω, ἤλεγξα, (ἐλήλεγχα, ἐληλέγχειν.) Ἐλέγχομαι, ἠλεγχόμην, ἐλέγξομαι, ἠλεγξάμην, ἐλήλεγμαι, ἐληλέγμην, ἠλέγχθην, ἐλεγχθήσομαι.

85) Ἐλίσσω, εἵλισσον, ἑλίξω, εἵλιξα, εἵλιχα, εἱλίχειν. Ἑλίσσομαι, εἱλισσόμην, ἑλίξομαι, εἱλιξάμην, εἵλιγμαι, εἱλίγμην, καὶ ἐλήλιγμαι, ἐληλίγμην, εἱλίχθην, ἑλιχθήσομαι.

86) Ἕλκω, εἵλκον, ἕλξω καὶ ἑλκύσω, εἵλκυσα, εἵλκυκα, εἱλκύκειν. Ἕλκομαι, εἱλκόμην, εἵλκυσμαι, εἱλκύσμην, εἱλκύσθην, ἑλκυσθήσομαι.

87) Ἕλπω, ἤλπον, καὶ ἔλπομαι, ἠλπόμην καὶ ἐλπόμην, ἔολπα, ἐώλπειν.

88) Ἐμέω-ῶ, ἤμεον-ουν, ἐμέσω καὶ ἐμοῦμαι, ἤμεσα, ἐμήμεκα, ἐμημέκειν. Ἐμήμεσμαι.

89) Ἐνοχλέω-ῶ, ἠνώχλεον-ουν, ἐνοχλήσω, ἠνώχλησα, ἠνώχληκα, ἠνωχλήκειν Ἐνοχλέομαι-οῦμαι, ἠνωχλεόμην-ούμην, ἐνοχλήσομαι, ἠνωχλησάμην, ἠνώχλημαι, ἠνωχλήμην, ἠνωχλήθην, ἐνοχληθήσομαι.

90) Ἐξετάζω, ἐξήταζον, ἐξετάσω καὶ ἐξετῶ, τ.λ.π. ὁμαλῶς.

91) Ἔοργα, ἐώργειν, παρακ. καὶ ὑπερ. τοῦ ἀχρήστου ἔργω.

92) Ἑορτάζω, ἑώρταζον, ἑορτάσω, ἑώρτασα, ἑώρτακα, ἑωρτάκειν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑορτάζομαι, ἑωρταζόμην, ἑορτάσομαι, ἑωρτασάμην, ἑώρτασμαι, ἑωρτάσμην, ἑωρτάσθην, ἑορτασθήσομαι.

93) Ἐπίσταμαι, (ἐπίστασαι, ἐπίσταται· ἐπίστωμαι-ῃ,-ηται, ἐπισταίμην-αιο,-αιτο, ἐπίστω, ἐπίστασθαι, ἐπιστάμενος), ἠπιστάμην (ἠπίστω,ἠπίστατο), ἐπιστήσομαι, ἠπιστήθην καὶ ἠπιστάσθην, (ἠπίστημαι, ἠπιστήμην).

94) Ἔπω, εἶπον, ἕψω, (ἔσπον.) Ἕπομαι, εἱπόμην, ἕψομαι, ἑσπόμην, (σπέσθαι, σποῦ, ἐπίσπου, σπόμενος), ἔσπηται. Τὸ ἐνεργ. εὔχρηστον μετὰ προθέσεων.

95) Ἔραμαι καὶ ἐράω-ῶ, ἠράμην καὶ ἤρασ-ων,ἤρασμαι, ἠράσμην, ἠράσθην, ἐρασθήσομαι. Ἐράομαι-ῶμαι, ἠραόμην-ώμην.

96) Ἐργάζομαι, εἰργαζόμην, ἐργάσομαι, εἰργασάμην, εἴργασμαι, εἰργάσμην, εἰργάσθην, ἐργασθήσομαι.

97) Ἐρείδω, ἤρειδον, ἐρείσω, ἤρεισα, ἐρήρεικα, ἐρηρείκειν. Ἐρείδομαι, ἠρειδόμην, ἐρείσομαι, ἠρεισάμην, ἤρεισμαι καὶ ἐρήρεισμαι, ἠρείσμην καὶ ἐρηρείσμην.

98) Ἐρέσσ(ττ)ω, ἤρεσσ(ττ)ον, ἐρέσω, ἤρεσα. Ἐρέσσ(ττ)ομαι, ἠρεσσ(ττ)όμην, ἐρέσομαι, ἠρεσάμην.

99) Ἕρπω καὶ ἑρπύζω, εἷρπον καὶ εἵρπυζον, (ἕρψω καὶ) ἑρπύσω, (εἷρψα καὶ) εἵρπυσα.

100) Ἐρῥώ, (προστ. ἔρρε-ἐρρέτω, μετοχ. ἐρρών) ἐρρήσω, ἠρρήσα.

101) Ἔρχομαι, ἠρχόμην, ἐλεύσομαι, ἦλθον (ἐλθὲ), ἐλήλυθα, ἐληλύθειν.

102) Ἐσθίω, ἤσθιον, ἔδομαι, ἔφαγον, ἐδήδοκα, ἐδηδόκειν. Ἐσθίομαι, ἠσθιόμην, ἐδήδεσμαι, ἐδηδέσμην, ἠδέσθην.

103) Ἑστιάω-ῶ, εἱστίασ-ων, ἑστιάσω(ομαι), εἱστίασα, εἱστίακα, εἱστιάκειν.

104) Εὑρίσκω, εὕρισκον, εὑρήσω, εὗρον (εὑρὲ), εὕρηκα, εὑρήκειν. Εὑρίσκομαι, εὑρισκόμην, εὑρήσομαι, εὑρόμην, (καὶ εὑράμην), εὕρημαι, εὑρήμην, εὑρέθην, εὑρεθήσομαι.

105) Ἔχω, εἶχον, ἕξω καὶ σχήσω, ἔσχον (σχῶ, σχοίην, σχὲς, σχεῖν, σχών· παράσχω, παράσχοιμι, παράσχες, παρασχεῖν, παρασχών), ἔσχηκα, ἐσχήκειν. Ἔχομαι, εἱχόμην, ἕξομαι, ἐσχόμην, (σχοῦ, σχέσθαι· παράσχου, παρασχέσθαι), ἔσχημαι, ἐσχήμην, ἐσχέθην, σχεθήσομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

106) Ἕψω, ἥψον (καὶ ἐκ τοῦ ἑψέω γ'. προσ. ἕψεε-ει), ἑψήσω, ἑψήσομαι, ἥψησα. Ἕψομαι, ἡψόμην, ἥψημαι, ἡψήμην, ἡψήθην, ἑψηθήσομαι.

107) Ζάω-ζῶ, (ζῇς, ζῇ, ζῆτε, ζῶντον· ζῶ, ζῴην, ζῆθι, ζήτω, ζῆν, ζῶν), ἔζαον-ων, (ἔζης-ης, ἦτε, ἦτον, ἤτην), ζήσω(ομαι), ἔζησα.

108) Ζέννυμι καὶ ζέω, (ζεῖς, ζεῖ), ἔζέννυν καὶ ἔζεον, (ἔζεις-ει), ζέσω, ἔζεσα. Ζέννυμαι, ἐζεννύμην, ἐζέσμαι, ἐζέσμην, ἐζέσθην, ζεσθήσομαι.

109) Ζεύγνυμι, ἔζεύγνυν, ζεύξω, ἔζευξα. Ζεύγνυμαι, ἐζευγνύμην, ἔζευγμαι, ἐζεύγμην, ἐζεύχθην, ἐζεύγην, ζευχθήσομαι.

110) Ζώννυμι, ἔζώννυν, ζώσω, ἔζωσα, (ἔζωκα, ἐζώκειν). Ζώννυμαι, ἐζωννύμην, ζώσομαι, ἐζωσάμην, ἐζωσμαι, ἐζώσμην, ἐζώσθην, ζωσθήσομαι.

111) Ἠβάσκω, ἤβασκον, καὶ ἡβάω-ῶ, ἤβαον-ων, ἡβήσω, ἤβησα, ἤβηκα, ἡβήκειν.

112) Ἅδομαι, ἡδόμην, ἅσθην, ἁσθήσομαι. (Ἐκ τοῦ παρακειμένου ἁσμένος παράγεται τὸ μὲ Αἰολικὸν τονισμὸν καὶ πνευματισμὸν ἐπίθετον ἄσμενος).

113) Ἁδύνομαι, ἡδυνόμην, ἥδυσμαι, ἡδύνθην.

114) Ἵκω, ἷκον, ἵξω, (ἷκα).

115) Θάλλω, ἔθαλλον, τέθηλα, ἐτεθήλειν.

116) Θάλπω (ὑμαλὸν, ἔχει δὲ ἀχρήστους τοὺς χρόνους, τοὺς ἔχοντας εἰς τὴν κατάληξιν μ).

117) Θάπτω, ἔθαπτον, θάψω, ἔθαψα, (τέθαφα, ἐτεθάφειν). Θάπτομαι, ἐθαπτόμην, τεθάψομαι, τέθαμμαι, (τετάφαται, τεθάφθαι), ἐτεθάμμην, ἐτάφην, ταφήσομαι.

118) Θέω (θεῖς, θεῖ, θεῖτε. Ηρ. θεῖ. Ἀπαρ. θεῖν. Μετοχ. θέων), ἔθεον, θεύσομαι ἢ θευσοῦμαι, ἐδραμον, δεδράμηκα, ἐδεδραμήκειν.

119) Θάπω, ἔθηπον, (ἄχρηστα, καὶ ἀντ' αὐτῶν ὁ β' παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικὸς) τέθηπα, ἐτεθήπειν, ἔταφον (ταφών).

120) Θιγγάνω, ἐθίγγανον, θίξω καὶ θιξομαι, ἔθιγον.

121) Θλάω-ῶ, ἔθλαον-ων, θλάσω, ἔθλασα, τέθλακα, ἐτεθλάκειν. Θλάομαι-ῶμαι, ἐθλαόμην-ώμην, θλάσομαι, ἐθλασάμην, τέθλασμαι, ἐτεθλάσμην, ἐθλάσθην, θλασθήσομαι.

122) Θνήσκω, ἔθνησκον, θανοῦμαι, ἔθανον, τέθνηκα, ἐτεθνήκειν, τεθνάξω καὶ τεθνάξομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παρακείμ.	ΟΡΙΣΤ.	ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤ. συγκεκομ.
τεθν	ἑν.	αἴην-αίης-αίη	αθι-άτω		
	πλ. αμεν-ατε-ᾶσι	αίημεν-αίητε-αίεν	ατε-άτωσαν	άναι	εώς.
	δυϊκ. ατον-ατον	αίητον-αιήτην	ατον-άτων		

123) Θραύω, ἔθραυον, θραύσω, ἔθραυσα, τέθραυκα, ἐτεθραύκειν. Θραύομαι, ἐθραυόμην, θραύσομαι, ἐθραυσάμην, τέθραυ(σ)μαι, ἐτεθραύ(σ)μην, ἐθραύσθην, θραυσθήσομαι.

124) Θρώσκω, ἔθρωσκον, θροῦμαι, ἐθορον, τέθορα, ἐτεθόρειν.

125) Θύω, ἔθυον, θύσω, ἔθυσα, τέθυκα, ἐτεθύκειν. Θύομαι, ἐθυόμην, θύσομαι, ἐθυσάμην, τεθύσομαι, τέθυμαι, ἐτεθύμην, ἐτύθην, τυθήσομαι.

126) Ἱδρύω, ἵδρυον, ἱδρύσω, ἱδρῦσα, ἵδρυκα, ἱδρύκειν. Ἱδρύομαι, ἱδρυόμην, ἱδρύσομαι, ἱδρυσάμην, ἵδρυμαι, ἱδρύμην, ἱδρύθην, ἱδρυθήσομαι.

127) Ἰζάνω, ἴζανον, ἰζήσω, ἴζησα, ἵζηκα, ἰζήκειν. Εὔχρηστον μετὰ προθέσεων.

128) Ἱκνέομαι. Εὔχρηστον μετὰ προθέσεων· ὅρα ἀφικνέομαι.

129) Ἱλάσκομαι, ἱλασκόμην, ἱλάσομαι ἱλασάμην, ἵλασμαι, ἱλάσμην, ἱλάσθην, ἱλασθήσομαι.

130) Ἵπταμαι καὶ πέτομαι, ἱπτάμην καὶ ἐπετόμην, πτήσομαι, ἐπτόμην (πτέσθαι), ἐπτάμην (πτάσθαι), ἔπτην (πτῆναι, πτὰς), πεπότημαι.

131) Ἰσχναίνω, ἴσχναινον, ἰσχνανῶ, ἴσχνανα.

132) Καθαίρω· (ὅρα § 82. 30).

133) Καθέζομαι, ἐκαθεζόμην ἢ καθεζόμην, καθεδοῦμαι, ἐκαθέσθην.

134) Κάθημαι, ἐκαθήμην (ὅρα § 93. 4).

135) Καθεύδω, ἐκάθευδον καὶ καθηῦδον, καθευδήσω, ἐκαθεύδησα.

136) Καθίζω, ἐκάθιζον, καθίσω καὶ καθιῶ, ἐκάθισα καὶ καθῖσα. Καθίζομαι, ἐκαθιζόμην, καθιζήσομαι, ἐκαθισάμην.

137) Καίω ἢ κάω, ἔκαιον ἢ ἔκων, καύσω, ἔκαυσα καὶ ἔκηα (ἐγκήαντι), κέκαυκα, ἐκεκαύκειν. Καίομαι, ἐκαιόμην, καύσομαι, ἐκαυσάμην, κέκαυμαι, ἐκεκαύμην, ἐκαύθην, (ἐκάην, καυθήσομαι.

138) Καλέω-ῶ, ἐκάλεον-ουν, καλέσω καὶ καλῶ, ἐκάλεσα, κέκληκα, ἐκεκλήκειν Καλέομαι-οῦμαι, ἐκαλεόμην-ούμην, καλέσομαι καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καλοῦμαι, ἐκαλεσάμην, κεκλήσομαι, κέκλημαι, ἐκεκλήμην (κεκλῆμην, κεκλῆο, κεκλῆτο), ἐκλήθην, κληθήσομαι.

139) Κάμνω, ἔκαμνον, καμοῦμαι, ἔκᾰμον, κέκμηκα, ἐκεκμήκειν.

140) Κείρω, ἔκειρον, κερῶ, ἔκειρα, κέκαρκα, ἐκεκάρκειν. Κείρομαι, ἐκειρόμην, κεροῦμαι, ἐκειράμην, κέκαρμαι, ἐκεκάρμην, ἐκάρην, καρήσομαι.

141) Κεράννυμι, ἐκεράννυν, κερᾰ́σω καὶ κερῶ, ἐκέρᾰσα, κεκέρακα, ἐκεκεράκειν, καὶ κέκρᾱκα, ἐκεκράκειν. Κεράννυμαι, ἐκερανν́υμην, κεράσομαι, ἐκερασάμην, κέκρᾱμαι, ἐκεκράμην, καὶ κεκέρασμαι, ἐκεκεράσμην, ἐκρᾰ́θην, κραθήσομαι, καὶ ἐκεράσθην, κερασθήσομαι.

142) Κερδαίνω, ἐκέρδαινον, κερδανῶ, ἐκέρδᾱνα (κερδᾶναι), κεκέρδακα, ἐκεκερδάκειν.

143) Κίχρημι, ἐκίχρην (κιχρέναι), χρήσω, ἔχρησα. Κίχραμαι, ἐκιχράμην, χρήσομαι, ἐχρησάμην.

144) Κλάζω, ἔκλαζον, κλάγξω, ἔκλαγξα, κέκλαγγα, ἐκεκλάγγειν. Κεκλάγξομαι.

145) Κλαίω, ἔκλαιον, καὶ κλᾰ́ω, ἔκλᾰον (ἀσυναιρέτως), κλαύσομαι ἢ κλαυσοῦμαι, καὶ κλαιήσω ἢ κλαήσω, ἔκλαυσα, (κέκλαυκα, ἐκεκλαύκειν). Κλαίομαι, ἐκλαιόμην, κεκλαύσομαι, κέκλαυμαι, ἐκεκλαύμην, ἐκλαύθην, κλαυθήσομαι, (καὶ κέκλαυσμαι, ἐκεκλαύσμην, ἐκλαύσθην, κλαυσθήσομαι).

146) Κλάω-ῶ, ἔκλαον-ων, κλᾰ́σω, ἔκλᾰσα, κέκλακα, ἐκεκλάκειν. Κλάομαι-ῶμαι, ἐκλαόμην-ώμην, κλάσομαι, ἐκλασάμην, κέκλασμαι, ἐκεκλάσμην, ἐκλάσθην, κλασθήσομαι.

147) Κλείω, ἔκλειον, κλείσω, ἔκλεισα, κέκλεικα, ἐκεκλείκειν. Κλείομαι, ἐκλειόμην, κλείσομαι, ἐκλεισάμην, κέκλεισμαι, ἐκεκλείσμην, καὶ κέκλεισμαι, ἐκεκλείσμην, ἐκλείσθην, κλεισθήσομαι. Καὶ Ἀττικῶς κλήω, κέκληκα, κέκλημαι, ἐκλήσθην.

148) Κλέπτω, ἔκλεπτον, κλέψω, ἔκλεψα, κέκλοφα, ἐκεκλόφειν, κέκλοπα, ἐκεκλόπειν. Κλέπτομαι, ἐκλεπτόμην, κλέψομαι, ἐκλεψάμην, κέκλεμμαι, ἐκεκλέμμην, ἐκλέφθην, κλεφθήσομαι, ἐκλάπην, κλαπήσομαι.

149) Κλίνω, ἔκλινον, κλινῶ, ἔκλινα, κέκλικα, ἐκεκλίκειν. Κλίνο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μαι, ἐκλινόμην, κλινοῦμαι. ἐκλινάμην, κέκλι῎μαι, ἐκεκλίμην, ἐκλι῎θην, κλιθήσομαι, καὶ ἐκλίνην, κλινήσομαι.

150) Κνάω-ῶ, (ἀπαρ. κνῆν), ἔκναον-ων, καὶ κνήθω, ἔκνηθον, κνήσω, ἔκνησα, κέκνηκα, ἐκεκνήκειν. Κνάομαι-ῶμαι (κνᾶσθαι καὶ κνῆσθαι), ἐκναόμην-ώμην, κνήσομαι, ἐκνησάμην, κέκνησμαι, ἐκεκνήσμην, ἐκνήσθην, κνησθήσομαι.

151) Κοΐζω, ἐκόϊζον, κοΐσω καὶ κοΐξω, ἐκόϊσα καὶ ἐκόϊξα.

152) Κοιλαίνω, ἐκοίλαινον, κοιλανῶ, ἐκοίλᾱνα καὶ ἐκοίληνα, κεκοίλαγκα, ἐκεκοιλάγκειν. Κοιλαίνομαι, ἐκοιλαινόμην, κοιλανοῦμαι, ἐκοιλανάμην, κεκοίλασμαι, ἐκεκοιλάσμην, ἐκοιλάνθην, κοιλανθήσομαι.

153) Κολούω, ἐκόλουον, κολούσω, ἐκόλουσα, κεκόλουκα, ἐκεκολούκειν. Κολούομαι, ἐκολουόμην, κολούσομαι, ἐκολουσάμην, κεκόλουμαι, ἐκεκολούμην, ἐκολούθην καὶ ἐκολούσθην, κολου(σ)θήσομαι.

154) Κορέννυμι, ἐκορέννυν, καὶ κορεννύω, ἐκορέννυον, κορέσω, ἐκόρεσα, κεκόρεκα, ἐκεκορέκειν. Κορέννυμαι, ἐκορεννύμην, κορέσομαι, ἐκορεσάμην, κεκορέσομαι, κεκόρεσμαι, ἐκεκορέσμην, ἐκορέσθην, κορεσθήσομαι.

155) Κράζω, ἔκραζον, κράξω, ἔκραξα, ἔκραγον, κέκραγα (προστ. κέκραγε καὶ κέκραχθι, κεκράγετε καὶ κέκραχθε), ἐκεκράγειν. Κεκράξομαι.

156) Κρεμάννυμι, ἐκρεμάννυν, κρεμάσω καὶ κρεμῶ (ᾰς, ᾱ), ἐκρέμασα, κεκρέμακα, ἐκεκρεμάκειν. Κρεμάννυμαι, ἐκρεμαννύμην, καὶ κρέμαμαι, ἐκρεμάμην (κρέμωμαι, κρεμαίμην), κρεμάσομαι, ἐκρεμασάμην, (κεκρέμασμαι, ἐκεκρεμάσμην), ἐκρεμάσθην (κρεμασθήσομαι καὶ) κρεμήσομαι.

157) Κρίνω, ἔκρινον, κρινῶ, ἔκρινα, κέκρῐκα, ἐκεκρίκειν. Κρίνομαι, ἐκρινόμην, κρινοῦμαι, ἐκρινάμην, κέκρι῎μαι, ἐκεκρίμην, (ἐκρι῎θην).

158) Κρούω, ἔκρουον, κρούσω, ἔκρουσα, κέκρουκα, ἐκεκρούκειν. Κρούομαι, ἐκρουόμην, κρούσομαι, ἐκρουσάμην, κέκρουμαι, ἐκεκρούμην, ἢ κέκρουσμαι, ἐκεκρούσμην, ἐκρούσθην, κρουσθήσομαι.

159) Κρώζω, ἔκρωζον, κρώξω, ἔκρωξα.

160) Κτάομαι-ῶμαι, ἐκταόμην-ώμην, κτήσομαι, ἐκτησάμην, κέκτημαι ἢ ἔκτημαι, ἐκεκτήμην (κεκτῶμαι, κεκτῇ, κεκτῆται· κεκτήμεθ', κεκτῆσθε, κεκτῆντο, ἢ κεκτώμην, κεκτῷο, κεκτῶτο), ἐκτήθην,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

161) Κτείνω, ἔκτεινον, κτενῶ, ἔκτεινα, ἔκτανον, ἐκτα(γ)κα, ἐκτάκειν, ἔκτονα, ἐκτόνειν. Κτείνομαι, ἐκτεινόμην, κτενοῦμαι, ἐκτεινάμην, ἔκταμαι, ἐκτάμην, ἐκτάθην καὶ ἐκτάνθην, κταθήσομαι.

162) Κυλί˙ω, ἐκύλιον, κυλίσω, ἐκύλισα, κεκύλικα, ἐκεκυλίκειν. Κυλίομαι, ἐκυλιόμην, κυλίσομαι, ἐκυλισάμην, κεκύλισμαι, ἐκεκυλίσμην, ἐκυλίσθην, κυλισθήσομαι.

163) Κυνέω-ῶ, ἐκύνεον-ουν, κύσω, ἔκυσα, ἐκυσάμην. Τὸ σύνθετον προσκυνέω κλίνεται ὁμαλῶς.

164) Κύω, ἔκυον, κυήσω, ἐκύησα.

165) Κυΐσκω, ἐκύϊσκον. Κυΐσκομαι, ἐκυϊσκόμην.

166) Λαγχάνω, ἐλάγχανον, λήξομαι, ἔλαχον, εἴληχα, εἰλήχειν, καὶ λέλογχα, ἐλελόγχειν. Εἴλαγμαι.

167) Λαμβάνω, ἐλάμβανον, λήψομαι, ἔλαβον (λάβε καὶ λαβὲ), ἐλαβόμην, εἴληφα, εἰλήφειν. Λαμβάνομαι, ἐλαμβανόμην, εἴλημμαι, εἰλήμμην, ἐλήφθην, ληφθήσομαι.

168) Λανθάνω, ἐλάνθανον, λήσω, ἔλαθον, λέληθα, ἐλελήθειν. Λανθάνομαι καὶ λήθομαι, ἐλανθανόμην καὶ ἐληθόμην, λήσομαι, ἐλαθόμην, λελήσομαι, λέλησμαι, ἐλελήσμην, ἐλήσθην, λησθήσομαι. Ὁ εἰς μαι τύπος μόνον ἐν συνθέσει εἶναι εὔχρηστος.

169) Λέγω, ἔλεγον, λέξω καὶ ἐρῶ, ἔλεξα καὶ εἶπον, εἴρηκα, εἰρήκειν, (καὶ ἐν τῷ συλλέγω = συνάζω, συνείλοχα, συνειλόχειν). Λέγομαι, ἐλεγόμην, λέξομαι, ἐλεξάμην, λέλεγμαι, ἐλελέγμην, καὶ εἴλεγμαι, εἰλέγμην, ἐλέχθην, λεχθήσομαι, ἐλέγην, λεγήσομαι. Εἴρημαι, εἰρήμην, εἰρήσομαι, ἐρρήθην (καὶ ἐρρέθην μόνον ἐν τῇ ὁριστικῇ) ῥηθήσομαι.

170) Λεύω, ἔλευον, λεύσω, ἔλευσα, λέλευκα, ἐλελεύκειν. Λεύομαι, ἐλευόμην, λεύσομαι, ἐλευσάμην, λέλευσμαι, ἐλελεύσμην, ἐλεύσθην, λευσθήσομαι. Εὔχρηστον συνάθως ἐν συνθέσει μετὰ προθέσεων.

171) Λούω ἔλουον (ἔλουες, ἔλουε-ἔλου, ἐλούομεν-ἐλοῦμεν, ἐλούετε-ἐλοῦτε, ἔλουον), λούσω, ἔλουσα, λέλουκα, ἐλελούκειν. Λούομαι-οῦμαι (λούεται-οῦται, λούου-λοῦ, λούεσθαι-οῦσθαι), ἐλουόμην-ἐλούμην (ἐλούετο-ἐλοῦτο, ἐλούοντο-ἐλοῦντο), λούσομαι, ἐλουσάμην, λέλου(σ)μαι, ἐλελού(σ)μην, ἐλού(σ)θην, λου(σ)θήσομαι.

172) Λύω, ἔλυον, λῡ́σω, ἔλῡσα, λέλῡκα, ἐλελῡ́κειν. Λύομαι,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐλυόμην, λῦ΄σομαι, ἐλῦσάμην, λέλῦμαι, ἐλελῦ΄μην, ἐλῠ΄θην, λῠθήσομαι.

173) (Μαίνω εὔχρηστον ἐν συνθέσει μετὰ τῆς ἐκ). Ἐκμαίνω, ἐξέμαινον, ἐξέμηνα. Μαίνομαι, ἐμαινόμην, μανήσομαι, ἐμάνην, μέμηνα, ἐμεμήνειν.

174) Μανθάνω, ἐμάνθανον, μαθήσομαι, ἔμαθον, μεμάθηκα, ἐμεμαθήκειν.

175) Μαρτῠ΄ρέω-ῶ, ἐμαρτύρεον-ουν, μαρτυρήσω, ἐμαρτύρησα, μεμαρτύρηκα, ἐμεμαρτυρήκειν. Μαρτῠ΄ρομαι, ἐμαρτυρόμην, μαρτυροῦμαι, ἐμαρτυράμην, μεμαρτύρημαι, ἐμεμαρτυρήμην, ἐμαρτυρήθην, μαρτυρηθήσομαι.

176) Μαστίζω, ἐμάστιζον, μαστίξω, ἐμάστιξα, κτλ.

177) Μάσσω, ἔμασσον, μάξω, ἔμαξα, μέμαχα, ἐμεμάχειν. Μάσσομαι, ἐμασσόμην, μέμαγμαι, ἐμεμάγμην, ἐμάχθην, μαχθήσομαι, ἐμάγην, μαγήσομαι.

178) Μάχομαι, ἐμαχόμην, (μαχέσομαι καὶ) μαχοῦμαι, ἐμαχεσάμην (καὶ ἐμαχησάμην), μεμάχημαι, ἐμεμαχήμην, (καὶ μεμάχεσμαι, ἐμεμαχέσμην).

179) Μέλει, ἔμελε, μελήσει, ἐμέλησε, μεμέληκε, ἐμεμελήκει (μέμηλε, ἐμεμήλει). Καὶ προσωπικῶς μέλω, μέλομαι κτλ.

180) Μέλλω, ἔμελλον καὶ ἤμελλον, μελλήσω, ἐμέλλησα, καὶ ἠμέλλησα.

181) Μένω, ἔμενον, μενῶ, ἔμεινα, μεμένηκα, ἐμεμενήκειν, μέμονα, ἐμεμόνειν.

182) Μιαίνω, ἐμίαινον, μιανῶ, ἐμίανα (μιᾶναι), μεμίαγκα, ἐμεμιάγκειν. Μιαίνομαι, ἐμιαινόμην, μιανοῦμαι, ἐμιανάμην, μεμίασμαι, ἐμεμιάσμην, ἐμιάνθην, μιανθήσομαι.

183) Μίγνυμι, ἐμίγνυν, μίξω, ἔμιξα (μῖξαι), μέμιχα, ἐμεμίχειν, μέμιγα, ἐμεμίγειν. Μίγνυμαι, ἐμιγνύμην, μεμίξομαι, μέμιγμαι, ἐμεμίγμην, ἐμίχθην, μιχθήσομαι, ἐμῐ΄γην, μῐγήσομαι.

184) Μιμνήσκω, ἐμίμνησκον, μνήσω, ἔμνησα. Μιμνήσκομαι, ἐμιμνησκόμην, μνήσομαι, (ἐμνησάμην), μεμνήσομαι, μέμνημαι, ἐμεμνήμην (μέμνωμαι,-ῃ,-ται· μεμνήμην,-ῇο,-ῆτο, καὶ μεμνώμην, μεμνῷο ἢ μέμνοιο, μεμνῷτο), ἐμνήσθην, μνησθήσομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

185) Μύζω, ἔμυζον, μύσω ἢ μύξω. Ἐκ τούτου μυζέω καὶ μυζάω, μυζήσω, ἐμύζησα.

186) Μῦ́ω, ἔμῡον, μῡ́σω, ἔμῡσα, μέμῡκα, ἐμεμῡ́κειν.

187) Νάσσω, ἔνασσον, νάξω, ἔναξα. Νάσσομαι, ἐνασσόμην, νάξομαι, ἐναξάμην, (νέναγμαι, ἐνενάγμην καὶ) νένασμαι, ἐνενάσμην.

188) Νέω (κολυμβῶ), (νεῖς, νεῖ, νεῖν), ἔνεον, νεύσομαι καὶ νευσοῦμαι, ἔνευσα, νένευκα· καὶ ἕτερα ὁμαλά. Νέω (σωρεύω), ἔνεον νήσω, ἔνησα, νένησμαι καὶ νένημαι, ἐνήσθην καὶ ἐνήθην. Νεύω, νεύσω, ἔνευσα, νεύσομαι, ἐνεύθην.

189) Νίζω καὶ νίπτω, ἔνιζον καὶ ἔνιπτον, νίψω, ἔνιψα, νένιφα, ἐνενίφειν. Νίζομαι καὶ νίπτομαι, ἐνιζόμην καὶ ἐνιπτόμην, νίψομαι, ἐνιψάμην, νένιμμαι, ἐνενίμμην, ἐνίφθην, νιφθήσομαι.

190) Νίφω, ἔνιφον, νίψω, ἔνιψα. Νίφομαι, ἐνιφόμην.

191) Νυστάζω, ἐνύσταζον, νυστάσω καὶ νυστάξω, ἐνύστασα καὶ ἐνύσταξα.

192) Ξέω καὶ ξύω, ἔξεον καὶ ἔξυον, ξέσω, ἔξεσα καὶ ἔξυσα, ἔξεκα, ἐξέκειν. Ξέομαι, ἐξεόμην, ξέσομαι, ἐξεσάμην, ἐξεσμαι, ἐξέσμην, ἐξέσθην καὶ ἐξύσθην, ξεσθήσομαι.

193) Ξυρά(ε)ω-ῶ, ἐξύρα(ε)ον-ων (-ουν), ξυρήσω, ἐξύρησα, ἐξύρηκα, ἐξυρήκειν. Ξύρομαι, ἐξυρόμην, ξυρήσομαι καὶ ξυροῦμαι, ἐξυράμην, ἐξύρημαι, ἐξυρήμην.

194) Ὀδάζω, ὤδαζον, ὀδάξω, ὤδαξα.

195) Ὄζω, ὀζήσω καὶ ὀζέσω, ὤζη(ε)σα, ὄδωδα, ὀδώδειν.

196) Οἰακίζω, οἰάκιζον, οἰακίσω, οἰάκισα.

197) Οἰκουρέω-ῶ, οἰκούρεον-ουν, οἰκουρήσω, οἰκούρησα.

198) Οἰκτείρω, ᾤκτειρον, οἰκτειρήσω, ᾠκτείρησα καὶ ᾤκτειρα.

199) Οἰμώζω, ᾤμωζον, οἰμώξω καὶ οἰμώξομαι, ᾤμωξα.

200) Οἴομαι καὶ οἶμαι (οἴει, οἴεται), ᾠόμην καὶ ᾤμην (ᾠου, ᾤετο), οἰήσομαι, ᾠήθην (οἰηθῆναι).

201) Οἴχομαι, ᾠχόμην, οἰχήσομαι, ᾤχηκα, ᾤχημαι, (παρωχηκώς, παρωχημένος).

202) Ὀλισθάνω ἢ ὀλισθαίνω, ὠλίσθανον ἢ ὠλίσθαινον, ὀλισθήσω, ὠλίσθησα, ὤλισθον, ὠλίσθηκα, ὠλισθήκειν.

203) Ὄλλῡμι, ὤλλῡν, καὶ ὀλλύω, ὤλλυον, ὀλέσω καὶ ὀλῶ (-εῖς,-εῖ),

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὤλεσα, ὀλώλεκα, ὀλωλέκειν. Ὄλλῦμαι, ὠλλύμην, ὀλοῦμαι, ὠλόμην, ὄλωλα, ὀλώλειν.

204) Ὀλολύζω καὶ ὀλολύττω, ὠλόλυζον καὶ ὠλόλυττον, ὀλολύξω, ὠλόλυξα.

205) Ὄμνῡμι, ὤμνῡν καὶ ὀμνύω, ὤμνυον, ὀμόσω καὶ ὀμοῦμαι (-εῖ,-εῖται· ὀμεῖσθαι), ὤμοσα, ὀμώμοκα, ὀμωμόκειν. Ὄμνῡμαι, ὠμνύμην, ὀμόσομαι, ὠμοσάμην, ὀμώμοσμαι (-οσαι,-ο(σ)ται), ὠμωμόσμην (-οσο,-οτο), ὠμόθην, ὀμοθήσομαι.

206) Ὀμόργνυμι, ὠμόργνυν, ὀμόρξω, ὤμορξα.

207) Ὀνίνημι, (ὀνινάναι), ὀνήσω, ὤνησα. Ὀνίναμαι, ὀνήσομαι, ὠνάμην καὶ ὠνήμην (-ησο,-ητο· ὄνησο, ὀναίμην, ὄνασθαι, ὀνήμενος), ὠνήθην.

208) Ὁράω-ῶ, ἑώραον-ων, ὄψομαι (ὄψει), εἶδον (ἴδω, ἴδοιμι, ἶδε καὶ ἰδέ, ἰδεῖν, ἰδών), ἑώρᾱκα, ἑωράκειν. Ὁράομαι-ῶμαι, ἑωραόμην-ώμην, εἰδόμην (ἰδέσθαι, ἰδοῦ, καὶ ὡς δεικτικὸν ἐπίῤῥημα ἰδού), ἑώρᾱμαι, ἑωράμην, καὶ ὦμμαι (ὦψαι, ὦπται. Ἀπαρ. ὦφθαι), ὤμμην, ὤφθην (ὀφθῆναι), ὀφθήσομαι.

209) Ὀργαίνω, ὤργαινον, ὀργανῶ, ὤργηνα.

210) Ὀργίζω, ὤργιζον, ὀργίσω, ὤργισα. Ὀργίζομαι, ὠργιζόμην, ὀργισοῦμαι, ὠργισάμην, ὤργισμαι, ὠργίσμην, ὠργίσθην, ὀργισθήσομαι.

211) Ὀρέγω, ὤρεγον, ὀρέξω, ὤρεξα, ὀρώρεχα, ὀρωρέχειν. Ὀρέγμαι, ὠρεγόμην, ὀρέξομαι, ὠρεξάμην, ὀρώρεγμαι, ὀρωρέγμην, ὠρέχθην, ὀρεχθήσομαι.

212) (Ὄρνυμι, ὤρνυν, ὄρσω, ὦρσα, ὄρωρα, ὀ(ὠ)ρώρειν. Ὄρνυμαι, ὠρνύμην, ὄρσομαι καὶ ὀροῦμαι, ὠρόμην).

213) Ὀρύσσω, ὤρυσσον, ὀρύξω, ὤρυξα, ὀρώρυχα, ὀρωρύχειν. Ὀρύσσομαι, ὠρυσσόμην, ὀρύξομαι, ὠρυξάμην, ὀρώρυγμαι, ὀρωρύγμην, ὠρύχθην, ὠρύχην (καὶ ὠρύγην), ὀρυχθήσομαι.

214) Ὀσφραίνομαι, ὠσφραινόμην, ὀσφρήσομαι, ὠσφρησάμην ἢ ὠσφράμην, ὠσφρόμην, (ὠσφράνθην, ὀσφρανθήσομαι).

215) Ὀφείλω, ὤφειλον, ὀφειλήσω, ὠφείλησα, καὶ β'. ὤφελον, -ες,-ε (καὶ ὡς ἐπίῤῥημα εὐκτικὸν καὶ ἀναυξήτως ὄφελον, ἢ μόνον ἢ μετὰ τοῦ εἴθε), ὠφείληκα, ὠφειλήκειν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

216) Ὀρλισκάνω, ὠρλίσκανον, ὀρλήσω, (ὤρλησα), ὤρλον, ὤρληκα, ὠρλήκειν. Ὠρλημένος.

217) Παίζω, ἔπαιζον, παίξομαι καὶ παιξοῦμαι, ἔπαιξα καὶ ἔπαισα. πέπαιχα, ἐπεπαίχειν. Παίζομαι, ἐπαιζόμην, πέπαιγμαι, ἐπεπαίγμην, καὶ πέπαισμαι, ἐπεπαίσμην, ἐπαίχθην, παιχθήσομαι.

218) Παίω, ἔπαιον, παιήσω καὶ παίσω, ἔπαισα, πέπαικα, ἐπεπαίκειν. Παίομαι, ἐπαιόμην, παίσομαι, ἐπαισάμην, πέπαισμαι, ἐπεπαίσμην, ἐπαίσθην, παισθήσομαι.

219) Παλαίω, ἐπάλαιον, παλαίσω, ἐπάλαισα καὶ ἐπάλησα. Παλαίομαι, ἐπαλαιόμην, πεπάλαισμαι, ἐπεπαλαίσμην, ἐπαλαίσθην, παλαισθήσομαι.

220) Παροινέω-ῶ, ἐπαρῴνεον-ουν, παροινήσω, ἐπαρῴνησα, πεπαρῴνηκα, ἐπεπαρῳνήκειν. Καὶ παθ. πεπαρῴνημαι, ἐπεπαρῳνήμην.

221) Πάσσω, ἔπασσον, πάσω, ἔπασα. Πάσσομαι, ἐπασσόμην, πέπασμαι, ἐπεπάσμην.

222) Πάσχω, ἔπασχον, πείσομαι, ἔπαθον, πέπονθα, ἐπεπόνθειν.

223) Παύω, ἔπαυον, παύσω, ἔπαυσα, πέπαυκα, ἐπεπαύκειν. Παύομαι, ἐπαυόμην, παύσομαι, ἐπαυσάμην, πεπαύσομαι, πέπαυμαι, ἐπεπαύμην, ἐπαύσθην καὶ ἐπαύθην, παυθήσομαι.

224) Πείθω, ἔπειθον, πείσω, ἔπεισα, (ἔπιθον), πέποιθα, ἐπεποίθειν. Πείθομαι, ἐπειθόμην, πείσομαι, ἐπεισάμην, (ἐπιθόμην), πέπεισμαι, ἐπεπείσμην, ἐπείσθην, πεισθήσομαι.

225) Πεινάω-ῶ (-ᾷς,-ᾷ. Ἀπαρ. πεινᾶν), ἐπείναον-ων (-ας,-α), πεινήσω καὶ πεινάσω, ἐπείνασα.

226) Πείρω, ἔπειρον κτλ. Πείρομαι, ἐπειρόμην, παρήσομαι, ἐπειράμην, πέπαρμαι, ἐπεπάρμην, ἐπάρην.

227) Πέμπω, ἔπεμπον, πέμψω, ἔπεμψα, πέπομφα, ἐπεπόμφειν. Πέμπομαι, ἐπεμπόμην, πέμψομαι, ἐπεμψάμην, πέπεμμαι (πέπεμπται), ἐπεπέμμην, ἐπέμφθην, πεμφθήσομαι.

228) Πεπαίνω, ἐπέπαινον, πεπανῶ, ἐπέπηνα. Πεπαίνομαι, ἐπεπαινόμην, ἐπεπάνθην, πεπανθήσομαι.

229) Πέπρωται, ἐπέπρωτο, πεπρωμένος,-η,-ον.

230) Πέρδω, ἔπερδον, καὶ πέρδομαι, ἐπερδόμην, παρδήσομαι, ἐπάρδην, ἔπαρδον, πέπορδα, ἐπεπόρδειν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

231) Πέσσ(ττ)ω καὶ πέπτω, ἔπεσσ(ττ)ον καὶ ἔπεπτον, πέψω, ἔπεψα. Πέπεμμαι, ἐπέφθην.

232) Πετάννυμι, ἐπετάννυν, πετάσω καὶ πετῶ, ἐπέτασα, πεπέτακα, ἐπεπετάκειν, καὶ πέπτακα, ἐπεπτάκειν. Πετάννυμαι, ἐπετανύμην, (πεπέτασμαι, ἐπεπετάσμην), πέπταμαι, ἐπεπτάμην, ἐπετάσθην, πετασθήσομαι.

233) Πήγνυμι, ἐπήγνυν, πήξω, ἔπηξα, πέπηγα, ἐπεπήγειν. Πήγνυμαι, ἐπηγνύμην, πήξομαι, ἐπηξάμην, πέπηγμαι, ἐπεπήγμην, ἐπάγην, παγήσομαι.

234) Πίμπλημι, ἐπίμπλαν (πιμπλάναι· καὶ ἐμπίπλημι, ἐνεπίμπλην, ἐμπιπλάναι), πλήσω, ἔπλησα, πέπλησα, ἐπεπλήκειν. Πίμπλαμαι, ἐπιμπλάμην (πίμπλασθαι· καὶ ἐμπίπλαμαι, ἐνεπιμπλάμην, ἐμπίπλασθαι), πλήσομαι, ἐπλησάμην, πέπλησμαι, ἐπεπλήσμην, ἐπλήσθην, πλησθήσομαι.

235) Πίμπρημι, ἐπίμπρην (πιμπράναι· καὶ ἐμπίπρημι, ἐνεπίμπρην, ἐμπιπράναι), πρήσω, ἔπρησα. Πίμπραμαι, ἐπιμπράμην (πίμπρασθαι· καὶ ἐμπίπραμαι, ἐνεπιμπράμην, ἐμπίπρασθαι), πρήσομαι, πεπρήσομαι, πέπρησμαι, ἐπεπρήσμην, ἐπρήσθην, πρησθήσομαι.

236) Πίνω, ἔπινον, πίομαι καὶ πιοῦμαι, ἔπιον (πίε καὶ πῖθι, πιεῖν, πιών), πέπωκα, ἐπεπώκειν. Πίνομαι, ἐπινόμην, πέπομαι, ἐπεπόμην, ἐπόθην, ποθήσομαι.

237) Πιπίσκω, ἐπίπισκον, πι΄σω, ἔπι΄σα.

238) Πιπράσκω, ἐπίπρασκον, πέπρᾶκα, ἐπεπράκειν. Πιπράσκομαι, ἐπιπρασκόμην, πεπράσομαι, πέπραμαι (πεπρᾶσθαι), ἐπεπράμην, ἐπράθην, πραθήσομαι.

239) Πίπτω (πιπτε), ἔπιπτον, πεσοῦμαι, ἔπεσον, πέπτωκα, ἐπεπτώκειν.

240) (Πλάζω, ἔπλαζον, πλάγξω, ἔπλαγξα. Πλάζομαι, ἐπλαζόμην, ἐπλάγχθην, πλαγχθήσομαι).

241) Πλάσσ(ττ)ω, ἔπλασσ(ττ)ον, πλάσω, ἔπλασα, πέπλακα, ἐπεπλάκειν. Πλάσσ(ττ)ομαι, ἐπλασσ(ττ)όμην, πλάσομαι, ἐπλασάμην, πέπλασμαι, ἐπεπλάσμην, ἐπλάσθην, πλασθήσομαι.

242) Πλέω (πλέεις-εῖς, πλέει-εῖ πλέειν-εῖν), ἔπλεον (ἔπλεες-εις,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἔπλεε-ει), πλεύσομαι καὶ πλευσοῦμαι, ἔπλευσα. Πλέομαι, ἐπλεόμην, πέπλευσμαι, ἐπεπλεύσμην, ἐπλεύσθην, πλευσθήσομαι.

243) Πλήττω, ἔπληττον, πλήξω, ἔπληξα, πέπληγα, ἐπεπλήγειν. Πλήττομαι, ἐπλησσόμην, πλήξομαι, ἐπληξάμην, πεπλήξομαι, πέπλημμαι, ἐπεπλήγμην, ἐπλήγην, πληγήσομαι, (καὶ ἐπλάγην, πλαγήσομαι ἐν συνθέσει).

244) Πλύνω, ἔπλυνον, πλυνῶ, ἔπλυνα, πέπλυκα, ἐπεπλύκειν. Πλύνομαι, ἐπλυνόμην, πλυνοῦμαι, ἐπλυνάμην, πέπλυμαι, ἐπεπλύμην, ἐπλύθην καὶ ἐπλύνθην, πλυθήσομαι (§ 82. 27).

245) Πνέω (πνέεις-εῖς,-έει-εῖ· πνέειν-εῖν), ἔπνεον (ἔπνεες εις,-εε-ει), πνεύσομαι καὶ πνευσοῦμαι, ἔπνευσα, πέπνευκα, ἐπεπνεύκειν. Πνέομαι, ἐπνεόμην, πέπνευσμαι, ἐπεπνεύσμην, ἐπνεύσθην, πνευσθήσομαι.

246) Πνίγω, ἔπνιγον, πνίξω καὶ πνιξοῦμαι, ἔπνιξα, πέπνιχα, ἐπεπνίχειν. Πνίγομαι, ἐπνιγόμην, πέπνιγμαι, ἐπεπνίγμην, ἐπνίγην, πνιγήσομαι.

247) Ποθέω-ῶ, ἐπόθεον-ουν, ποθήσω καὶ ποθήσομαι, ἐπόθησα καὶ ἐπόθεσα, πεπόθηκα, ἐπεποθήκειν. Ποθέομαι-οῦμαι, ἐποθεόμην-ούμην, πεπόθημαι, ἐπεποθήμην, ἐποθέσθην, ποθεσθήσομαι.

248) Πονέω-ῶ, ἐπόνεον-ουν, πονέσω καὶ πονήσω, ἐπόνεσα καὶ ἐπόνησα, πεπόνηκα, ἐπεπονήκειν. Πονέομαι-οῦμαι, ἐπονεόμην-ούμην, πονήσομαι, ἐπονησάμην, πεπόνημαι, ἐπεπονήμην, ἐπονήθην, πονηθήσομαι.

249) Πρήθω, ἔπρηθον, πέπρηθα, ἐπεπρήθειν.

250) Πρίαμαι (ἄχρηστον θέμα, ἐξ οὗ εὔχρηστος ὁ μέσος ἀόριστος) ἐπριάμην, (πρίωμαι, πριαίμην, πρίασο καὶ πρίω, πρίασθαι, πριάμενος).

251) Πρῑ́ω, ἔπριον, πρίσω, ἔπρισα, πέπρικα, ἐπεπρίκειν. Πρίομαι, ἐπριόμην, πρίσομαι, ἐπρισάμην, πέπρισμαι, ἐπεπρίσμην, ἐπρίσθην, πρισθήσομαι.

252) Προσήκει, προσῆκε, (προσήκῃ, προσήκοι, προσήκειν, προσῆκον).

253) Πταίω, ἔπταιον, πταίσω, ἔπταισα, ἔπταικα, ἐπταίκειν. Πταίομαι, ἐπταιόμην, πταίσομαι, ἐπταισάμην, ἔπταισμαι, ἐπταίσμην, ἐπταίσθην, πταισθήσομαι.

254) Πτάρνυμαι, ἐπταρνύμην, πταροῦμαι, ἔπταρον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

255) Πτίσσω, ἔπτισσον, πτίσω, ἔπτισα, ἔπτικα, ἐπτίκειν. Πτίσσομαι, ἐπτισσόμην, πτίσομαι, ἐπτισάμην, ἔπτισμαι, ἐπτίσμην, ἐπτίσθην, πτισθήσομαι.

256) Πτήσσω, ἔπτησσον, πτήξω, ἔπτηξα, ἔπτηχα, ἐπτήχειν.

257) Πτύσσω, ἔπτυσσον, πτύξω, ἔπτυξα, ἔπτυχα, ἐπτύχειν. Πτύσσομαι, ἐπτυσσόμην, πτύξομαι, ἐπτυξάμην, ἔπτυγμαι, ἐπτύγμην, ἐπτύχθην καὶ ἐπτύγην, πτυχθήσομαι.

258) Πτύω, ἔπτυον, πτύσω, ἔπτυσα. Πτύομαι, ἐπτυόμην, πτύσομαι, ἐπτυσάμην, ἔπτυσμαι, ἐπτύσμην, ἐπτύσθην, πτυσθήσομαι.

259) Πυνθάνομαι, ἐπυνθανόμην, πεύσομαι, ἐπυθόμην, πέπυσμαι, ἐπεπύσμην.

260) Ῥέω (ῥέεις-ῥεῖς, ῥέει-ῥεῖ κτλ.), ἔῤῥεον (ἔῤῥεες-εις,-εε-ει), ῥεύσομαι καὶ ῥυήσομαι, ἔῤῥευσα, ἐῤῥύην, ἐῤῥύηκα, ἐῤῥυήκειν.

261) (Ῥέζω, ἔῤῥεζον, ῥέξω, ἔῤῥεξα, καὶ παθητ. ἐῤῥέχθην).

262) Ῥήγνυμι, ἐῤῥήγνυν, ῥήξω, ἔῤῥηξα. Ῥήγνυμαι, ἐῤῥηγνύμην, ῥήξομαι, ἐῤῥηξάμην, ἔῤῥωγα, ἐῤῥώγειν, ἐῤῥάγην, ῥαγήσομαι.

263) Ῥιγόω-ῶ, ἐῤῥίγοον-ων (ὑποτ. ῥιγῶ-ῷς, ῥιγῷ· εὐκτ. ῥιγοίην καὶ ῥιγῴην· ἀπαρ. ῥιγοῦν καὶ ῥιγῶν· μετοχ. ῥιγῶν-ῥιγῶντος, ῥιγῶσα), ῥιγώσω, ἐῤῥίγωσα.

264) Ῥίπτω (ῥῖπτε) καὶ ῥιπτέω-ῶ, ἔῤῥιπτον καὶ ἐῤῥίπτεον-ουν, ῥίψω, ἔῤῥιψα (ῥῖψαι), ἔῤῥιφα, ἐῤῥίφειν. Ῥίπτομαι, ἐῤῥιπτόμην, ῥίψομαι, ἐῤῥιψάμην, ἐῤῥῖψομαι, ἐῤῥῖμμαι, ἐῤῥίμμην, ἐῤῥίφθην, ῥιφθήσομαι, ἐῤῥίφην, ῥιφήσομαι.

265) Ῥύομαι, ἐῤῥυόμην, ῥύσομαι, ἐῤῥυσάμην, ἐῤῥύσθην, ῥυσθήσομαι.

266) Ῥυστάζω, ἐῤῥύσταζον, ῥυστάσω, ἐῤῥύστασα.

267) Ῥώννυμι, ἐῤῥώννυν, ῥώσω, ἔῤῥωσα. Ῥώννυμαι, ἐῤῥωνύμην, ἔῤῥωμαι (προστ. ἔῤῥωσο, ἀπαρ. ἐῤῥῶσθαι), ἐῤῥώμην, ἐῤῥώσθην, ῥωσθήσομαι.

268) Σαίνω, ἔσαινον, σανῶ, ἔσανα καὶ ἔσηνα.

269) Σαίρω, ἔσαιρον, σαρῶ, ἔσηρα, σέσηρα, ἐσεσήρειν.

270) Σαλπίζω, ἐσάλπιζον, σαλπίγξω, ἐσάλπιγξα.

271) Σβέννυμι, ἐσβέννυν, σβέσω, ἔσβεσα, ἔσβηκα, ἐσβήκειν. Σβέννυμαι, ἐσβεννύμην, σβήσομαι, ἔσβην (§ 92), ἔσβεσμαι, ἐσβέσμην, ἐσβέσθην, σβεσθήσομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

272) Σέβομαι, ἐσεβόμην, ἐσέφθην.

273) Σείω, ἔσειον, σείσω, ἔσεισα, σέσεικα, ἐσεσείκειν. Σείομαι, ἐσειόμην, σείσομαι, ἐσεισάμην, σέσεισμαι, ἐσεσείσμην, ἐσείσθην, σεισθήσομαι.

274) Σήπω καὶ σήπομαι, ἔσηπον καὶ ἐσηπόμην, σήψομαι, ἐσάπην, σέσηπα, ἐσεσήπειν.

275) Σκεδάννυμι, ἐσκεδάννυν, καὶ σκεδαννύω, ἐσκεδάννυον, σκεδάσω καὶ σκεδῶ (ᾰς, ᾰ), ἐσκέδασα. Σκεδάννυμαι, ἐσκεδαννύμην, ἐσκέδασμαι, ἐσκεδάσμην, ἐσκεδάσθην, σκεδασθήσομαι.

276) Σκέλλω καὶ σκλάω-ῶ, σκλήσομαι, ἔσκλην (σκλαίην, σκλῆναι), ἔσκληκα, ἐσκλήκειν.

277) Σμάω-ῶ, (σμᾷς, ᾖ σμᾷν), ἔσμαον-ων, σμήσω, ἔσμησα.

278) Σμήχω, ἔσμηχον, σμήξω, ἔσμηξα, ἔσμαχα, ἐσμήχειν. Σμήχομαι, ἐσμηχόμην, σμήξομαι, ἐσμηξάμην, ἔσμαγμαι, ἐσμάγμην, ἐσμάχθην, σμαχθήσομαι.

279) Σμύχω, ἔσμυχον, σμύξω, ἔσμυξα. Σμύχομαι, ἐσμυχόμην, ἐσμύγην, σμυγήσομαι.

280) Σπάω-ῶ, ἔσπαον-ων, σπάσω, ἔσπασα, ἔσπακα, ἐσπάκειν. Σπάομαι-ῶμαι, ἐσπαόμην-ώμην, σπάσομαι, ἐσπασάμην, ἔσπασμαι, ἐσπάσμην, ἐσπάσθην, σπασθήσομαι.

281) Σπένδω, ἔσπενδον, σπείσω, ἔσπεισα. Σπένδομαι, ἐσπενδόμην, σπείσομαι, ἐσπεισάμην, ἔσπεισμαι (ἐσπεῖσθαι), ἐσπείσμην.

282) Σπεύδω, ἔσπευδον, σπεύσω, ἔσπευσα, ἔσπευκα, ἐσπεύκειν. Σπεύδομαι, ἐσπευδόμην, σπεύσομαι, ἐσπευσάμην, ἔσπευσμαι, ἐσπεύσμην.

283) Στάζω, ἔσταζον, στάξω, ἔσταξα, ἔσταχα, ἐστάχειν. Στάζομαι, ἐσταζόμην, στάξομαι, ἐσταξάμην, ἔσταγμαι, ἐστάγμην, ἐστάχθην, σταχθήσομαι.

284) Σταλάζω, ἐστάλαζον, σταλάξω, ἐστάλαξα, ἐστάλαχα, ἐσταλάχειν. Σταλάζομαι, ἐσταλαζόμην, σταλάξομαι, ἐσταλαξάμην, ἐστάλαγμαι, ἐσταλάγμην, ἐσταλάχθην, σταλαχθήσομαι.

285) Στενάζω, ἐστέναζον, στενάξω, ἐστέναξα, ἐστέναχα, ἐστενάχειν.

286) Στερέω-ῶ καὶ στερίσκω, ἐστέρεον-ουν καὶ ἐστέρισκον, στερήσω, ἐστέρησα. Στερίσκομαι καὶ στεροῦμαι, ἐστερισκόμην καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐστερούμην, στερήσομαι καὶ στερηθήσομαι, ἐστερήθην. ἐστέρημαι, ἐστερήμην.

287) Στηρίζω, ἐστήριζον, στηριξω, ἐστήριξα καὶ ἐστήρισα, ἐστήριχα, ἐστηρίχειν. Στηρίζομαι, ἐστηριζόμην, στηρίξομαι, ἐστηριξάμην, ἐστήριγμαι, ἐστηρίγμην, ἐστηρίχθην, στηριχθήσομαι.

288) Στίζω, ἔστιζον, στίξω, ἔστιξα, ἔστιχα, ἐστίχειν. Στίζομαι, ἐστιζόμην, στίξομαι, ἐστιξάμην, ἔστιγμαι, ἐστίγμην, ἐστίχθην, στιχθήσομαι.

289) Στορέννυμι καὶ στόρνυμι, ἐστορέννυν καὶ ἐστόρνυν, στορέσω καὶ στορῶ, ἐστόρεσα, ἐστόρεκα, ἐστορέκειν. Στορέννυμαι, ἐστορεννύμην, ἐστόρεσμαι, ἐστορέσμην, ἐστορέσθην, στορεσθήσομαι.

290) Στρώννυμι, ἐστρώννυν, καὶ στρωννύω, ἐστρώννυον, στρώσω, ἔστρωσα. Στρώννυμαι, ἐστρωννύμην, στρώσομαι, ἐστρωσάμην, ἔστρωμαι, ἐστρώμην, ἐστρώθην, στρωθήσομαι.

291) Στρέφω, ἔστρεφον, στρέψω, ἔστρεψα, ἔστροφα, ἐστρόφειν. Στρέφομαι, ἐστρεφόμην, στρέψομαι, ἐστρεψάμην, ἔστραμμαι, ἐστράμμην, ἐστράφην (καὶ ἐστρέφθην), στραφήσομαι.

292) Συρίζ(ττ)ω, ἐσύριζ(ττ)ον, συρίξω καὶ συρίσω, συρίζομαι, ἐσύριξα καὶ ἐσύρισα, ἐσυριξάμην, σεσύριχα, ἐσεσυρίχειν. Συρίζ(ττ)ομαι, ἐσυριζ(ττ)όμην, σεσύριγμαι, ἐσεσυρίγμην, ἐσυρίχθην, συριχθήσομαι.

293) Σφάζ(ττ)ω, ἔσφαζ(ττ)ον, σφάξω, ἔσφαξα, ἔσφαχα, ἐσφάχειν. Σφάζ(ττ)ομαι, ἐσφαζ(ττ)όμην, σφάξομαι, ἐσφαξάμην, ἔσφαγμαι, ἐσφάγμην, ἐσφάχθην, σφαχθήσομαι, ἐσφάγην, σφαγήσομαι.

294) Σχάζω καὶ σχάω-ῶ, ἔσχαζον καὶ ἔσχαον-ων, σχάσω, ἔσχασα.

295) Σώζω, ἔσωζον, σώσω, ἔσωσα, σέσωκα, ἐσεσώκειν. Σώζομαι, ἐσωζόμην, σώσομαι, ἐσωσάμην, σέσωμαι καὶ σέσωσμαι, ἐσεσώμην καὶ ἐσεσώσμην, ἐσώθην, σωθήσομαι.

296) Τέμνω, ἔτεμνον, τεμῶ, ἔτεμον καὶ ἔταμον, τέτμηκα, ἐτετμήκειν, τέτομα, ἐτετόμειν. Τέμνομαι, ἐτεμνόμην, τεμοῦμαι, ἐτε(α)μόμην, τετμήσομαι, τέτμημαι, ἐτετμήμην, ἐτμήθην, τμηθήσομαι.

297) Τετραίνω καὶ τιτραίνω, ἐτέτραινον καὶ ἐτίτραινον, τρήσω,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἔτρησα, καὶ ἐτέτρη(α)να (ἀπαρέμ. τετρῆναι), τέτρηκα, ἐτετρήκειν. Τιτραίνομαι, ἐτιτραινόμην, τρήσομαι, ἐτρησάμην, τέτρημαι, ἐτετρήμην.

298) Τήκω, ἔτηκον, τήξω, ἔτηξα. Τήκομαι, ἐτηκόμην, τήξομαι, ἐτηξάμην, τέτηκα, ἐτετήκειν, (τέτηται), ἐτάκην, καὶ σπανίως ἐτήχθην, τακήσομαι.

299) Τίκτω, ἔτικτον, τέξω καὶ τέξομαι, ἔτεκον, τέτοκα, ἐτετόκειν. Τίκτομαι, ἐτικτόμην, (τέτεγμαι, ἐτετέγμην, καὶ τέτογμαι, ἐτετόγμην, ἐτέχθην, τεχθήσομαι).

300) Τί'νω, ἔτινον, τι'σω, ἔτι'σα, τέτικα, ἐτετίκειν. Τίνομαι, ἐτινόμην, τίσομαι, ἐτισάμην, τέτισμαι, ἐτετίσμην, ἐτίσθην, τισθήσομαι.

301) Τιτρώσκω, ἐτίτρωσκον, τρώσω, ἔτρωσα. Τιτρώσκομαι, ἐτιτρωσκόμην, τρώσομαι, ἐτρωσάμην, τετρώσομαι, τέτρωμαι, ἐτετρώμην, ἐτρώθην, τρωθήσομαι.

302) Τλάω καὶ τλῆμι, ἄχρηστα θέματα, ἐξ ὧν τλήσω καὶ τλήσομαι, ἔτλην (τλαίην, τλῆθι, τλὰς), τέτληκα, ἐτετλήκειν, (καὶ τὰ συγκεκομένα, τέτλαμεν, τέτλατε, τετλᾶσι).

303) Τρέπω, ἔτρεπον, τρέψω, ἔτρεψα, ἔτραπον, τέτρο(α)ρα, ἐτετρό(ά)φειν, τέτροπα, ἐτετρόπειν. Τρέπομαι, ἐτρεπόμην, τρέψομαι, ἐτρεψάμην, τετρέψομαι, ἐτραπόμην, τέτραμμαι, ἐτετράμμην, (ἐτρέφθην), ἐτράπην, τραπήσομαι.

304) Τρέφω, ἔτρεφον, θρέψω, ἔθρεψα, τέτροφα, ἐτετρόφειν. Τρέφομαι, ἐτρεφόμην, θρέψομαι, ἐθρεψάμην, τέθραμμαι, ἐτεθράμμην, (ἐθρέφθην), ἐτράφην, τραφήσομαι.

305) Τρέχω, ἔτρεχον, δραμοῦμαι, ἔδραμον (καὶ θρέξομαι, ἔθρεξα), δεδράμηκα, ἐδεδραμήκειν, δέδρομα, ἐδεδρόμειν.

306) Τρέω, ἔτρεον, τρέσω, ἔτρεσα.

307) Τρίζω, ἔτριζον, τριῶ, ἔτριξα, (τέτριγα, ἐτετρίγειν).

308) Τρώγω, ἔτρωγον, (τρώξομαι, ἔτραγον), φαγοῦμαι, ἔραγον. Τρώγομαι, ἐτρωγόμην, τέτρωγμαι, ἐτετρώγμην.

309) Τυγχάνω, ἐτύγχανον, τεύξομαι, ἔτυχον, τετύχηκα, ἐτετυχήκειν καὶ σπανίως τέτευχα, ἐτετεύχειν.

310) Τύπτω, ἔτυπτον, τύψω (καὶ τυπτήσω), ἔτυψα (καὶ ἐτύπτησα), ἔτυπον, τέτυφα (καὶ τετύπτηκα), ἐτετύφειν, τέτυπα, ἐτε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τύπειν. Τύπτομαι, ἐτυπτόμην, τύψομαι (καὶ τυπτήσομαι), ἐτυψάμην, τετύψομαι, τέτυμμαι, ἐτετύμμην, ἐτύφθην, τυφθήσομαι, ἐτύπην, τυπήσομαι.

311) Τύφω, ἔτυφον, θύψω, ἔθυψα. Τύφομαι, ἐτυφόμην, τέθυμμαι, ἐτεθύμμην, ἐτύφην, τυφήσομαι.

312) Ὑπισχνέομαι-οῦμαι, ὑπισχνεόμην-ούμην, ὑποσχήσομαι, ὑπεσχόμην (προστ. ὑπόσχου), ὑπέσχημαι, ὑπεσχήμην.

313) Ὑραίνω, ὕραινον, ὑφανῶ, ὕρηνα καὶ ὕρανα, ὕραγκα, ὑράγκειν. Ὑραίνομαι, ὑφαινόμην, ὑφανοῦμαι, ὑρανάμην, ὕρασμαι, ὑράσμην, ὑράνθην, ὑφανθήσομαι.

314) Ὑω, ὗσω, ὗσα. Ὗομαι, ὕσομαι, ὕσθην, (ὑσμένος). Συνήθως τριτοπροσώπως.

315) Φέρω, ἔφερον, οἴσω, ἤνεγκα, ἤνεγκον, ἐνήνοχα, ἐνηνόχειν. Φέρομαι, ἐφερόμην, οἴσομαι, ἠνεγκάμην, (ἠνεγκόμην), ἐνήνεγμαι, ἐνηνέγμην, ἠνέχθην, ἐνεχθήσομαι καὶ οἰσθήσομαι.

316) Φεύγω, ἔφευγον, φεύξομαι καὶ φευξοῦμαι, ἔφυγον, πέφευγα, ἐπεφεύγειν. (Πεφυγμένος).

317) Φημί, ἔφην, (ἦν δ' ἐγώ, ἦ δ' ὅς), καὶ φάσκω, ἔφασκον, φήσω, ἔφησα, καὶ ἐρῶ, εἶπα, ἦ εἶπον, εἴρηκα, εἰρήκειν. Φάσκομαι, ἐφασκόμην, ἐ'ρήσομαι καὶ ἐροῦμαι, ἐφάμην καὶ εἰπάμην, εἴρημαι, εἰρήμην, ἐρρήθην, ῥηθήσομαι.

318) Φθάνω, ἔφθανον, φθάσω καὶ φθήσομαι, ἔφθασα, ἔφθην, (φθῶ, φθαίην, φθῆναι, φθὰς), ἐφθάμην (φθάμενος), ἔφθακα, ἐφθάκειν.

319) Φθείρω, ἔφθειρον, φθερῶ, ἔφθειρα, ἔφθαρκα, ἐφθάρκειν, ἔφθορα, ἐφθόρειν. Φθείρομαι, ἐφθειρόμην, φθεροῦμαι, ἐφθειράμην, ἔφθαρμαι, ἐφθάρμην, ἐφθάρην, φθαρήσομαι.

320) Φθίνω, ἔφθινον.

321) Φλύζω, ἔφλυζον, φλύσω καὶ φλύξω, ἔφλυσα καὶ ἔφλυξα.

322) Φρίττω, ἔφριττον, φρίξω, ἔφριξα, πέφρικα, ἐπεφρίκειν.

323) Φύω, ἔφυον, φύσω, ἔφυσα. Φύομαι, ἐφυόμην, φύσομαι, ἔφυν, (φύω, φῦναι, φύς), πέφυκα ἐπεφύκειν, ἐφύην, φυήσομαι.

324) Χαίρω, ἔχαιρον, χαιρήσω, ἐχάρην, κεχάρηκα, ἐκεχαρήκειν, κεχάρημαι, ἐκεχαρήμην.

325) Χαλάω-ῶ, ἐχάλαον-ων, χαλάσω, ἐχάλασα, κεχάλακα, ἐκε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χαλάκειν. Χαλάομαι-ῶμαι, ἐχαλαώμην-ώμην, χαλάσομαι, ἐχαλασάμην, κεχάλασμαι, ἐκεχαλάσμην, ἐχαλάσθην, χαλασθήσομαι.

326) Χάσκω, ἔχασκον, καὶ μεταγ. χαίνω, ἔχαινον, χανοῦμαι, ἔχανον, κέχηνα, ἐκεχήνειν.

327) Χέζω, ἔχεζον, χεσοῦμαι καὶ χέσομαι, ἔχεσα (καὶ ἔχεσον), κέχοδα, ἐκεχόδειν. Κεχέσθαι, κεχεσμένος.

328) Χέω (χέεις-εῖς,-χέει-εῖ), ἔχεον, χέω, ἔχεα. (Ὑποτ. χέω. Προστ. χέον-άτω. Ἀπαρ. χέαι), κέχυκα, ἐκεχύκειν. Χέομαι, ἐχεύμην, χέομαι, ἐχεάμην, κέχυμαι, ἐκεχύμην, ἐχύθην, χυθήσομαι.

329) Χόω καὶ χώννυμι. ἔχουν καὶ ἐχώννυν, χώσω, ἔχωσα, κέχωκα, ἐκεχώκειν. Χώννυμαι ἐχωννύμην, χώσομαι, ἐχωσάμην, κέχωσμαι, ἐκεχώσμην, ἐχώσθην, χωσθήσομαι.

330) Χράομαι-ῶμαι, (χρᾶ, χρᾶται, χρᾶσθαι), ἐχρώμην-ώμην (ἐχρᾶτο), χρήσομαι, ἐχρησάμην, κέχρημαι, ἐκεχρήμην, ἐχρήσθην.

331) Χράω-ῶ, (χρᾷς, χρᾷ, χρᾷν καὶ χρᾶν), ἔχρων (-ας-ης,-α-η), χρήσω, ἔχρησα. Χράομαι-ῶμαι (χρᾶ, χρᾶται, χρᾶσθαι καὶ χρῆσθαι,), ἐχρώμην-ώμην, (ἐχρᾶτο), χρήσομαι ἐχρησάμην, κέχρησμαι, ἐκεχρήσμην, ἐχρήσθην, χρησθήσομαι.

332) Χρή, ἐχρῆν καὶ χρῆν (χρῇ, χρείη, χρῆναι, χρεών), χρήσει.

333) Χρίω, ἔχριον, χρίσω, ἔχρισα, κέχρικα, ἐκεχρίκειν. Χρίομαι, ἐχριόμην, χρίσομαι, ἐχρισάμην, κέχρισμαι (κεχρῖσθαι), ἐκεχρίσμην, ἐχρίσθην, χρισθήσομαι.

334) Χρώννυμι καὶ χρωννύω, ἐχρώννυν καὶ ἐχρώννυον, χρώσω, ἔχρωσα, κέχρωκα, ἐκεχρώκειν. Χρώννυμαι, ἐχρωννύμην, χρώσομαι, ἐχρωσάμην, κέχρωσμαι, ἐκεχρώσμην, ἐχρώσθην, χρωσθήσομαι.

335) Χωρέω-ῶ, ἐχώρεον-ουν, χωρήσομαι, (καὶ χωρήσω μάλιστα ἐν τοῖς συνθέτοις), ἐχώρησα, κεχώρηκα, ἐκεχωρήκειν.

336) Ψαύω, ἔψαυον, ψαύσω, ἔψαυσα, ἔψαυκα, ἐψαύκειν. Ψαύομαι, ἐψαυόμην, ψαύσομαι, ἐψαυσάμην, ἔψαυσμαι, ἐψαύσμην, ἐψαύσθην, ψαυσθήσομαι.

337) Ψάω-ῶ, (-ᾄς,-ᾖς, καὶ -ᾇς,-ᾗς), ἔψων ων, ψήσω, ἔψησα, ἐψηκα, ἐψήκειν. Ψάομαι-ῶμαι, ἐψώμην-ώμην, ἔψημαι καὶ ἔψησμαι, ἐψήμην καὶ ἐψήσμην, ἐψή(σ)θην, ψηθήσομαι.

338) Ψήχω, ἔψηχον, ψήξω, ἔψηξα. Ἔψηγμαι, ἐψήγμην, ἐψήχθην, ψηχθήσομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

339) Ψύ'χω, ἔψυχον, ψύξω, ἔψυξα. Ἔψυγμαι, ἐψύγμην, ἐψύχθην (ἐψύχην), καὶ ἐψύγην, ψυγήσομαι.

340) Ὠθέω-ῶ, ὤθεον-ουν καὶ ἐώθεον-ουν, ὠθήσω καὶ ὤσω, ὦσα καὶ ἔωσα (ἀπαρ. ὦσαι), ὦθμαι, ὠθήκειν, καὶ ἔωκα, ἐώκειν. Ὠθέομαι-οῦμαι, ἐωθεόμην-ούμην, ὤσομαι, ὠσάμην καὶ ἐωσάμην, ἔωσμαι, ἐώσμην, ὤσθην καὶ ἐώσθην, ὠσθήσομαι.

341 Ὠνέομαι-οῦμαι, ἐωνεόμην-ούμην, ὠνήσομαι, ἐωνησάμην, ἐώνημαι, ἐωνήμην.

342) Ὠρύω, ὤρυον, ὠρύσω, ὤρυσα. Ὠρύομαι, ὠρυόμην, ὠρύσομαι, ὠρυσάμην.

343) Ὠστίζω, ὤστιζον, ὠστίσω καὶ ὠστιῶ, ὤστισα. Ὠστίζομαι, ὠστιζόμην, ὠστίσομαι καὶ ὠστιοῦμαι, ὠστισάμην.

344) Ὠχραίνω, ὤχρανον, ὠχρανῶ, ὤχρανα.

Περὶ προθέσεως.

§ 95. Αἱ προθέσεις εἶναι δεκαοκτὼ ἄκλιτοι λέξεις, ἐξ μονοσύλλαβοι καὶ δώδεκα δισύλλαβοι, συντιθέμεναι μὲ ῥήματα καὶ ὀνόματα, ἢ συνταττόμεναι μὲ διαφόρους πτώσεις, καὶ εἶναι αὗται· ἐν, εἰς (καὶ ἐς), ἐξ (καὶ ἐκ), σὺν (καὶ ξύν), πρὸς, πρό· ἀνὰ, κατὰ, διὰ, μετὰ, παρὰ, ἀντὶ, ἐπὶ, περὶ, ἀμφὶ, ἀπὸ, ὑπὸ, ὑπέρ.

§ 96. Μετὰ τῶν προθέσεων δύνανται νὰ συγκαταλεχθῶσι καὶ τὰ ἀκόλουθα μόρια·

1) Ἄτερ, ἄνευ, ἕνεκα, ἕνεκεν, ἄχρι, μέχρι, πλὴν, χωρὶς, τῆλε, ἕως, ὡς, τὰ ὁποῖα πάντα συντάσσονται μετὰ γενικῆς, πλὴν τοῦ τελευταίου ἀπαιτοῦντος αἰτιατικήν· ὡς τὸν θεὸν=πρὸς τὸν θεόν. Δὲν συντίθενται ὅμως μετ' ἄλλων λέξεων, ἐξαιρουμένου τοῦ ἐξαιρετικοῦ πλήν, τὸ ὁποῖον συντίθεται μετὰ τοῦ μέλος, καὶ οὕτω παράγει τὰ, πλημμελὴς, πλημμέλεια, πλημμελῶ.

2) Τὰ λεγόμενα ἀχώριστα μόρια, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε εὑρίσκονται κατὰ σύνταξιν, ἀλλὰ πάντοτε κατὰ σύνθεσιν μετὰ ῥημάτων καὶ ἐπιθέτων· τοιαῦτα εἶναι·

ἀ) Τὸ α ἢ αν, τὸ ὁποῖον σημαίνει 1) στέρησιν· οἷον ἄκακος, ἄνυδρος· 2) τὸ πολὺ· οἷον, ἄξυλος=ὁ πολλὰ ξύλα ἔχων· 3) τὸ ὁμοῦ ἀκοίτης=ὁμόκοιτος, σύζυγος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

β') Τὰ μόρια ἄρι, ἔρι, βου, δα, ζα, τὰ ὁποῖα σημαίνουσι τὸ πολύ· ἀρίδηλος, ἐρίγδουπος, βουλιμιῶ, δαφοινός, ζάπλουτος.

γ') τὸ δυς, τὸ ὁποῖον σημαίνει δυσκολίαν ἢ τὸ κακόν· οἷον, δύσπνοια, δυστυχία.

δ') Τὸ νη, τὸ ὁποῖον σημαίνει στέρεσιν· οἷον, νηνεμία.

Περὶ ἐπιῤῥήματος.

§ 97. Ἐπίῤῥημα εἶναι μέρος λόγου ἄκλιτον προσδιορίζον παντοδαπῶς τὸ ῥῆμα. Σημαίνουσι δὲ τὰ ἐπιῤῥήματα διαφόρους σχέσεις ἢ περιστάσεις, καὶ ἑπομένως λαμβάνουσι διαφόρους ὀνομασίας, αἵτινες καλοῦνται τρόποι· διὸ ὀνομάζονται ἐπιῤῥήματα.

1) Χρόνου, ὅσα σημαίνουσι καιρόν· νῦν, τότε, ἔπειτα, σήμερον, αὔριον, ἐχθὲς ἢ χθὲς, πέρυσι, πᾶτες, πρωΐ, ὀψὲ, πάλαι, ἄρτι, ἀεί, πρὶν, τέως, εἶτα, νεωστὶ κτλ.

2) Τόπου, ὅσα σημαίνουσι τόπον· ἄνω, κάτω, ἔσω, ἔνδον, ἐντὸς, ἔξω, ἐκτὸς, ἐγγὺς, πόῤῥω, χαμαὶ, δεῦρο, ἐνταῦθα, πανταχοῦ, πανταχόθεν, πανταχόσε, πανταχοῖ κτλ.

3) Ποιότητος, ὅσα σημαίνουσι τρόπον, ἢ ἔθος, ἢ τάξιν· εὖ, καλῶς, σαφῶς, ἡδέως, οὕτως, ὥσπερ, κυνηδὸν, πανδημεί, ἑλληστὶ, ὁδάξ, ἡσυχῇ, κρύβδην, ἑξῆς, ἐφεξῆς, καθεξῆς.

4) Ποσότητος, ὅσα σημαίνουσι τὸ ποσάκις· ἅπαξ, δὶς, τρὶς, πολλάκις, ἅλις.

5) Ἐπιτάσεως, ὅσα φανερόνουσι τὸ πολύ· λίαν, ἄγαν, σφόδρα, πάνυ, μάλιστα, ἥκιστα.

6) Ὅρκου, ὅσα μεταχειριζόμεθα, ἵνα ὀμόσωμεν, νὴ, μὰ, ναὶ μὰ, οὐ μά.

7) Ἀρνήσεως, ὅσα σημαίνουσιν ἄρνησιν· οὐ, (οὐκ, οὐχ), οὐδαμῶς, οὐχὶ, ἥκιστα.

8) Ἀπαγορεύσεως· μὴ, μηδαμῶς.

9) Ἐξαγήσεως· ἄγουν, ἤτοι, οἷον.

10) Βεβαιώσεως· ναὶ, ναίχι, δὴ, δήπουθεν, ῥᾴ, τοι, γε, ἀμέλει.

11) Ἀθροίσεως· ἅμα, ὁμοῦ, συλλήβδην, ἀθρόον.

12) Δείξεως· ἰδοὺ, ἰού.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

13) Εἰκασμοῦ ἢ διασταγμοῦ· τάχα, τυχὸν, ἴσως, ποῦ, δῆθεν κ. τ. λ.

14) Εὐχῆς· εἴθε.

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐπιρρήματα.

§ 98. Τῶν ἐπιρρημάτων πολλὰ ἔχουσι ρίζαν ἰδίαν ἢ τὴν τῆς συγγενικῆς των προθέσεως καὶ ὀνομάζονται πρωτότυπα· οἷον, οὐ, μὴ, ἔτι, ἀεὶ, πολὺ, ἄγχι, πάλιν, ἄνω-ἀνὰ, κάτω-κατὰ, ἔσω-ἐς, πρόσω-πρός.

§ 99. Ἐκτὸς τῶν πρωτοτύπων τούτων εὑρίσκονται καὶ ἄλλα ἐξ ἄλλων λέξεων παραγόμενα· τὰ δ' ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα σχηματίζονται προσαρτωμένης εἰς τὴν ρίζαν τοῦ ἐπιθέτου τῆς συλλαβῆς ως. Τὰ τοιαῦτα δὲ πάντα ποιότητος σημαντικὰ ἐπιρρήματα ὀνομάζουσί τινες καὶ μεσότητος, ὡς παραγόμενα, κατὰ τροπὴν τοῦ καταληκτικοῦ ς εἰς ν, ἐκ τῆς γενικῆς πληθυντικῆς, ἥτις διὰ τὴν κοινὴν εἰς ὅλα τὰ γένη κατάληξίν της λέγεται μέση. Γίνονται δὲ ἐκ θετικῶν καὶ σπανιώτερον συγκριτικῶν, οὐχὶ δὲ καὶ ἐξ ὑπερθετικῶν. Παραδείγματος χάριν·

Ἐπίθετα.	Γενικὴ πληθυντική.	Ἐπιρρήματα.
ῥίλος	ῥίλων	ῥίλως
καλὸς	καλῶν	καλῶς
ἁπλοῦς	ἁπλῶν	ἁπλῶς
πᾶς	πάντων	πάντως
ταχὺς	ταχέων	ταχέως
μέγας	μεγάλων	μεγάλως
ἀληθὴς	ἀληθῶν	ἀληθῶς
συνήθης	συνήθων	συνήθως
βεβαιότερος	βεβαιοτέρων	βεβαιοτέρως
καλλίων	καλλιόνων	καλλιόνως
βελτίων	βελτιόνων	βελτιόνως
ἐλάσσων	ἐλασσόνων	ἐλασσόνως
ἐχθίων	ἐχθιόνων	ἐχθιόνως.

§ 100. Ὡς ποιότητος ἐπίρρημα λαμβάνεται καὶ ἡ αἰτιατικὴ τῶν οὐδετέρων ἐπιθέτων, παρὰ μὲν ποιηταῖς ἡ ἑνικὴ τῶν θετικῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, παρὰ δὲ πεζογράφοις ἡ ἑνικὴ τῶν συγκριτι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κῶν καὶ ἡ πληθυντικὴ τῶν ὑπερθετικῶν· οἷον, καλὸν ἀειδειν, ταχὺ ἥκειν, σωφρονέστερον, σωφρονέσταται. βεβαιότερον, βεβαιότατα, κάλλιον, κάλλιστα.

§ 101. Καὶ ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ καὶ ἡ αἰτιατικὴ οὐσιαστικῶν ἔτι δὲ καὶ ἐπιθέτων, κατ' ἔλλειψιν οὐσιαστικοῦ, λαμβάνεται ὡς ἐπίρρημα πολλάκις, τὸ ὁποῖον διὰ τὸν σχηματισμὸν ὀνομάζεται γενικορανὲς, δοτικορανὲς, αἰτιατικορανὲς, καὶ ἀνάγεται εἰς ἕνα τῶν προεκτεθέντων τρόπων· οὐδαμοῦ, πανταχοῦ, ἰδίᾳ, κρυφῇ ἀρχὴν, ἀρχὴν, μακρὰν κτλ.

§ 102. Τὰ ἐπιρρήματα, ὅσα εἶναι ἐπιδεκτικὰ τοῦ περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον ἔχουσι κατάληξιν θετικὴν, συγκριτικὴν καὶ ὑπερθετικὴν (§ 100)· οἷον,

Θετικά.	Συγκριτικά.	Υπερθετικά.
σοφῶς	σοφώτερον	σοφώτατα
σαφῶς	σαφέστερον	σαφέστατα
χαριέντως	χαριέστερον	χαριέστατα
εὐδαιμόνως	εὐδαιμονέστερον	εὐδαιμονέστατα
αἰσχρῶς	αἴσχιον	αἴσχιστα
ἡδέως	ἥδιον	ἥδιστα
ἀσμένως	ἀσμενέστερον	ἀσμεν(αί)έστατα
κεχαρισμένως	κεχαρισμενώτερον	κεχαρισμενώτατα
τηλοῦ	τηλοτέρω	τηλοτάτω
πρωΐ καὶ πρῴ	πρωΐ(αί)τερον	πρωΐ(αί)τατα
καλῶς	κάλλιον	κάλλιστα
ἀγαθῶς	βέλτιον	βέλτιστα
ἐγγὺς	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω
	ἔγγιον	ἔγγιστα
ἑκὰς	ἑκαστέρω	ἑκαστάτω
μακρὰν	μακρότερον	μακρότατα καὶ μήκιστον
ἄνω	ἀνωτέρω	ἀνωτάτω
κάτω	κατωτέρω	κατωτάτω
ἄγχι	ἄσσον	ἄγχιστα
ταχέως	θᾶττ(σ)ον	τάχιστα
μάλα	μᾶλλον	μάλιστα
μικρὸν	ἧσσον	ἥκιστα
πέρα	περαιτέρω	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 103. Καὶ πτώσεις δέ τινων πτωτικῶν μετὰ προθέσεων ὑφ' ἓν γραφόμεναι λαμβάνονται ἐπιῤῥηματικῶς καὶ ὑπάγονται εἰς ἕνα τῶν προεκτεθέντων τρόπων τῶν ἐπιῤῥημάτων· οἷον, παραχρῆμα =παρὰ χρῆμα· καθά=καθ' ἃ· καθάπερ=καθ' ἅπερ· προὔργου =πρὸ ἔργου· ἐξαίφνης=ἐξ αἴφνης· ἐκποδών=ἐκ ποδῶν· ἐμποδών=ἐν ποδῶν· κατόπιν=κατὰ ὄπιν.

§ 104. Ἐπιῤῥήματα γεννῶνται καὶ ἐκ ῥημάτων καὶ σημαίνουσι τρόπον· οἷον, ἀναστᾰδόν, κυκλᾰδόν, σωρηδόν, κρύβδην, συλλήβδην καὶ ξυλλήβδην.

§ 105. Καὶ ῥηματικοί τινες σχηματισμοὶ μετέπεσαν εἰς ἐπιῤῥηματικὴν χρῆσιν, τοιοῦτοι δὲ εἶναι τὰ λεγόμενα ἐπιῤῥήματα.

1) Παρακελευσματικά· ἄγε, ῥέρε, ἴθι, δεῦτε.

2) Δεικτικά· ἰδού, ἴδε, ἰνίδε, ἰνί.

3) Συγκαταθετικά· εἶεν, ἔστω.

4) Εὐκτικά. ὄ(ὤ)φελον,-ες,-ε, κτλ.

§ 106. Τινὲς σχηματίζουσιν ἄλλας τάξεις ἐπιῤῥημάτων· ὡς ἐρωτήσεως, πότε; ποῦ; πῇ; πόθεν; πῶς; πῇ; πηνίκα; ἀναφορᾶς, ὅπου, οὗ, ὅτε, ὁπότε, ὅθεν, ὁπόθεν, ἡνίκα, ὁπηνίκα, ἕως, ὅπως κτλ. ἀνταποδόσεως, ἐκεῖ, τότε, ἐνθάδε, ἐνταῦθα, τηνικάδε, ταύτῃ, τῇδε. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα κυρίως ἀνάγονται εἰς τὰ χρονικά, τροπικά, ἢ τοπικὰ ἐπιῤῥήματα, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ συνιστῶσι χωριστὴν τάξιν.

§ 107. Αἱ συλλαβαὶ θεν, σε, δε, θι σι, προσαρτώμεναι εἰς τὴν ῥίζαν ἢ τὴν κατάληξιν τῶν ἀντωνυμιῶν, ὀνομάτων καὶ τοπικῶν ἐπιῤῥημάτων, σχηματίζουσιν ἐπιῤῥήματα τοπικά. Σημαίνουσι δὲ

1) Τὰ μὲν εἰς θεν τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν· οἷον, αὐτόθεν, ἄλλοθεν, πανταχόθεν, ἐντεῦθεν, οὐρανόθεν, τηλόθεν, πόῤῥωθεν, ἄνωθεν, κάτωθεν.

2) Τὰ δὲ εἰς δε ἢ σε κίνησιν εἰς τόπον, οἴκαδε, Μεγάραδε, Ἀθήναζε, Θήβαζε, ἄλλοσε, ἐκεῖσε.

3) Τὰ δὲ εἰς θι ἢ σι στάσιν ἐν τόπῳ, ἄλλοθι, αὐτόθι, ἀγρόθι, θύρασιν, Ἀθήνησι, Πλαταιᾶσι, Ὀλυμπιᾶσι.

§ 108. Τὰ εἰς σι, ἐὰν μὲν πρὸ τῆς παραληγούσης προηγῆται ρωνῆεν, παραλήγουσιν εἰς α, ἐὰν δ' ἡ παραλήγουσα ἄρχηται ἀπὸ συμφώνου, εἰς ι, τὸ ὁποῖον δὲν θέλει ὑπογεγραμμένην· διότι ἐκ τῶν εἰς ασι φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι δοτικὴ πληθυντικὴ Ἰωνική.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 109. Τὰ τοπικά, τροπικά, ἢ χρονικὰ ἐπιρρήματα ἔχουσι πρὸς ἄλληλα ἀναφορὰν καταδεικνυμένην ἐν τῷ ἑπομένῳ διαγράμματι.

Ἐπιρρήματα.

Ἐρωτημ.	Ἀόριστα.	Δεικτικὰ	Ἀναφ.	Ἀοριστολογ.
ποῦ;	πού	ἐνταῦθα, ἐκεῖ,	οἷ, οὗ	ὅπου
πῇ;	πὴ	τῇδε, ταύτῃ,	ᾗ	ὅπῃ
ποῖ;	ποὶ	ἐνθάδε, ἐκεῖσε,	οἷ	ὅποι
πόθεν;	ποθὲν,	ἐνθένδε, ἐκεῖθεν, ἐντεῦθεν	ὅθεν,	ὁπόθεν
πῶς;	πὼς	οὕτω(ς), (ὡς), ὧδε,	ὡς,	ὅπως
πότε;	ποτὲ,	τότε,	ὅτε,	ὁπότε
πηνίκα;		τηνικάδε, τηνικαῦτα	ἡνίκα,	ὁπηνίκα

§ 110. Τὰ δὲ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα πλὴν τῶν τριῶν πρώτων λήγουσιν εἰς ακις καὶ δηλοῦσι τὸ ποσάκις ἄγουν πόσαις φοραῖς.

1. ἅπαξ	18. ὀκτωκαιδεκάκις
2. δὶς	19. ἐννεακαιδεκάκις
3. τρὶς	20. εἰκοσάκις
4. τετράκις	30. τριακοντάκις
5. πεντάκις	40. τεσσαρακοντάκις
6. ἑξάκις	50. πεντηκοντάκις
7. ἑπτάκις	60. ἑξηκοντάκις
8. ὀκτάκις	70. ἑβδομηκοντάκις
9. ἐννεάκις καὶ ἐν(ν)άκις	80. ὀγδοηκοντάκις
10. δεκάκις	90. ἐνενηκοντάκις
11. ἑνδεκάκις	100. ἑκατοντάκις
12. δωδεκάκις	200. διακοσιάκις
13. τρισκαιδεκάκις	300. τριακοσιάκις
14. τεσσαρεσκαιδεκάκις	1000. χιλιάκις
15. πεντεκαιδεκάκις	2000. δισχιλιάκις
16. ἑκκαιδεκάκις	10000. μυριάκις
17. ἑπτακαιδεκάκις	20000. δισμυριάκις

§ 111. Κατὰ ταῦτα σχηματίζονται καὶ ποσοτικῶν ἐπιθέτων ἐπιρρήματα προσθέσει τῆς καταληξεως ακις εἰς τὰ οὐδέτερα πληθυντικά· οἷον, ὀλιγάκις, ἐλαττονάκις, πολλάκις, πλειστάκις, ἰσάκις, ἑκατεράκις, τοσαυτάκις, ὁσάκις, ὁποσάκις.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 112. Ἄλλα ἐπιῤῥήματα ἀριθμητικὰ λήγουσιν εἰς χα, γα, γως, χόθεν ἢ χοῦ, σημαίνοντα διαίρεσιν εἰς μέρη· οἷον, μοναχῇ, δίχα, διχῇ, διχῶς, διχόθεν, τρίχα, τριχῇ, τριχῶς, τριχόθεν, τέτραχα, τετραχῇ, τετραχῶς, τετραχόθεν, πένταχα, πενταχῇ, πενταχῶς, πενταχοῦ, ἑξαχῇ, ἑξαχῶς, ἕπταχα, ἑπταχῇ, ὀκταχῶς, δεκαχῇ, ὁσαχῇ.

Περὶ συνδέσμων.

§ 113. Σύνδεσμοι εἶναι ἄκλιτοί τινες λέξεις, αἱ ὁποῖαι συνδέουσι τὰ διάφορα μέρη τοῦ λόγου πρὸς ἄλληλα· εἶναι δὲ πολυειδεῖς κατὰ τὴν χρῆσιν καὶ σημασίαν, ἀλλ' ἐνταῦθα μόνον οἱ κυριώτεροι ἀναφέρονται.

1) Συμπλεκτικοί· μὲν, δὲ, τὲ, καὶ, ἀλλὰ, ἀτὰρ, οὔτε, μήτε, οὐδὲ, μηδέ· ἐκ τούτων ὁ μὲν, ὁ δὲ, καὶ ὁ ἀλλὰ, συμπλέκουσι πάντοτε μετ' ἀντιθέσεως καὶ δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν ἀντιθετικοί· οἱ δ' οὔτε, οὐδὲ, ἀρνητικοὶ καὶ οἱ μήτε, μηδὲ, ἀπαγορευτικοί.

2) Διαζευκτικοί· ἤτοι, ἤ, εἴτε, ἄντε.

3) Ὑποθετικοὶ καὶ χρονικοί· εἰ, εἴπερ, ἐὰν, ἄν, ἤν· ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, πρὶν, ἕστε.

4) Αἰτιολογικοί· ἵνα, ὅφρα, ὅπως, γὰρ, ὡς, ὅτι, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδή. Οἱ, ἵνα, ὅφρα καὶ ὅπως, ἐπειδὴ ἐκφράζουσι τελικὸν αἴτιον, δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι καὶ τελικοί.

5) Συλλογιστικοί· ἄρα, οὖν, τοίνυν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν, ἀλλαμὴν, ὡς, ὥστε, ὅθεν, διό.

6) Ἐναντιωματικοί· καίτοι, καίπερ, ὅμως, καὶ μὴν, εἰ καί.

7) Ἀπορρηματικοί· ἄρα, εἶτα, μῶν, μὴ, ἆρ' οὐ, ἆρα μή.

8) Ἐλαττωτικοί· γοῦν, γέ.

9) Δυνητικός· ἄν, ὅστις προσαρτώμενος εἰς ἄλλους συνδέσμους ἀποτελεῖ τοὺς, ὅταν, ἐπὰν, ἐπειδὰν, κτλ.

10) Βεβαιωτικοὶ ἢ ἐμφαντικοί· δὴ, δῆτα, πὲρ, τοι, μήν.

Περὶ ἐπιφωνήματος.

§ 114. Ἐπιφωνήματα εἶναι λέξεις τινὲς ἄκλιτοι διαφόρων παθῶν ἐμφαντικαί· εἶναι δὲ ἐξ εἰδῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1) Τὸ κλητικόν· ὦ.

2) Σχετλιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουσιν, ἀγανάκτησιν, ἢ λύπην, ἢ ἀπειλήν· ἰού, ἰαῦ, οὐαί, αἴ, οἴ, οἴμοι, ὤμοι, ἰώ, ἰάβαλε, ἰατταταί, ἰατταταιαῖ.

3) Θαυμαστικά· οἷον, ὦ, φεῦ, βαβαί, παπαί.

4) Ἐκπληκτικόν· ἆ.

5) Θειαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουσιν ἔπαινον· εὐοῖ, εὐάν, εὖγε.

6) Γελαστικά· ἃ, ἄ-ἄ-ἄ.

Περὶ μορίων ἐν γένει.

§ 115. Αἱ προθέσεις, τὰ ἐπιρρήματα, οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ ἐπιφωνήματα καλοῦνται μὲ κοινὸν ὄνομα μόρια ὑπὸ τῶν νεωτέρων γραμματικῶν, οἵτινες διαστέλλοντες πρῶτον, ὡς προθέσεις μετὰ γενικῆς μὲν συντασσομένας τὴν, ἀπό, ἐκ (ἐξ), πρό, ἀντί, ἕνεκα (ἕνεκεν), μετὰ αἰτιατικῆς δὲ τὴν, ἀνά, εἰς, ὡς, μετὰ δοτικῆς δὲ τὴν ἐν καὶ σύν, μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς τὴν διά, κατά, μετά, ὑπέρ· καὶ μετὰ τῶν τριῶν πλαγίων τὴν ἀμφί, ἐπί, περί, πρός, παρά, ὑπό· καὶ δεύτερον τὰ ἐπιρωνήματα, κατατάττουσιν ἔπειτα ὑρ' ἓν τὰ ἐπιρρήματα καὶ τοὺς συνδέσμους ὡς μόρια, χρονικά, τοπικά, αἰτιολογικά, τελικά, τροπικά, συλλογιστικά, ἀρνητικά, ἐπιμεριστικά, καταφατικά, ἐπιτατικά κτλ. Ἴσως δὲ ἡ τοιαύτη διάταξις παρέχει μεγαλειτέραν εὐκολίαν εἰς τοὺς μαθητάς.

§ 116. Λόγος δὲν δύναται ν' ἄρχηται ἐκ τῶν ἑξῆς μορίων, ἂν (δυνητικοῦ), ἄρα, αὖ, γάρ, γε, δαί, δὲ, δή, δήπου(θεν), δῆτα, μέν, μέντοι, μήν, οὖν, τέ, τοί, τοίνυν· ἀλλ' ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ ἄλλο τι προτεταγμένον αὐτῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν πάσης περιόδου. Οὕτω πρὸ τοῦ γὰρ προτάττεται πολλάκις ὁ καί, οὐδεμίαν ἔχων προσθετικὴν σημασίαν, ἀλλὰ διότι δὲν δύναται νὰ τεθῇ ἐν ἀρχῇ ὁ γάρ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΝ.

Εἰσαγωγή.

§ 117. Γραμματικὴ ὀνομάζεται ἡ τέχνη, ἥτις ἐξετάζει τὸν λόγον. Λόγος δὲ λέγεται ἡ πρὸς ἄλλους φανέρωσις τοῦ τί διανοούμεθα.

§ 118. Αἱ φωναὶ, τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα ἵνα ἐκφράσωμεν πρὸς τοὺς ἄλλους ὅσα διαλογιζόμεθα, ὀνομάζονται λέξεις.

§ 119. Αἱ λέξεις σύμπασαι καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν συνάπτονται μετ' ἀλλήλων πρὸς ἔκφρασιν τῶν διανοημάτων, ὀνομάζονται γλῶσσα.

§ 120. Ἑκάστη λέξις δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς φωνὰς μικροτέρας, αἵτινες καλοῦνται συλλαβαὶ, καὶ αὗται εἰς ἄλλας μικροτάτας μὴ δυναμένας πλέον νὰ διαιρεθῶσιν.

§ 121. Αἱ μικρόταται καὶ ἀδιαίρετοι φωναὶ ὀνομάζονται στοιχεῖα. Τὰ δὲ ὁρατὰ σημεῖα, τὰ παριστῶντα τὰ στοιχεῖα λέγονται γράμματα.

§ 122. Τὸ ἄθροισμα τῶν γραμμάτων, ὅσα ἔθνος τι μεταχειρίζεται ἵνα γράφῃ τὰ διανοήματά του, λέγεται ἀλφάβητον.

§ 123. Τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τὸ ἀλφάβητον ἔχει εἰκοσιτέσσαρα γράμματα, α, β, γ, κτλ., τὰ ὁποῖα διαιροῦνται εἰς φωνήεντα ἑπτὰ, α, ε, η, ι, ο, υ, ω, καὶ σύμφωνα δεκαεπτὰ, β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Περὶ τῶν φωνήεντων καὶ διφθόγγων.

§ 124. Τῶν φωνηέντων τὸ ε, καὶ ο, λέγονται βραχέα· τὸ η, καὶ ω, μακρά· τὸ α, ι, υ, δίχρονα. Ἵνα σημειώσωσι δὲ, ὅτι δίχρονόν τι εἶναι μακρὸν ἢ βραχύ, θέτουσιν ἐπ' αὐτοῦ μικρὰν κεραίαν (˘) ἢ τὸ (˘).

§ 125. Δύο φωνήεντα, μονοφώνως προφερόμενα, λέγονται δίφθογγος.

§ 126. Αἱ δίφθογγοι εἶναι δώδεκα· ἐννέα κύριαι, αι, αυ, ει, ευ, οι, ου, υι, ηυ, ωυ· καὶ τρεῖς καταχρηστικαὶ ᾳ, ῃ, ῳ.

§ 127. Ὅταν δύο τοιαῦτα φωνήεντα δὲν συνάπτωνται εἰς δίφθογγον, χωρίζονται διὰ τοῦ διαιρετικοῦ σημείου· οἷον, ἄϋπνος, ἀΐδιος, (ἐϋκτίμενος), εὔϊνος, εὐΐππος, εὐζυρός.

§ 128. Ὅταν τὰ συναπτόμενα φωνήεντα δὲν ἀποτελῶσι δίφθογγόν, ἀλλὰ διηρημένως πάντοτε προφέρωνται, δὲν λαμβάνουσι διαιρετικὸν σημεῖον· οἷον, περιίπταμαι, περιυβρίζω, εὐυδρία, ελαερία.

§ 129. Τὸ πρῶτον φωνῆεν τῶν διφθόγγων λέγεται προτακτικὸν, καὶ τὸ δεύτερον (πάντοτε ι ἢ υ) ἐπιτακτικόν· τὸ δὲ ι, τὸ ὑπὸ τὸ α, η, ω, λέγεται ὑπογεγραμμένον, καὶ τὸ παρὰ τὸ υ προσγεγραμμένον.

§ 130. Τὸ ἐπιτακτικὸν υ τῶν διφθόγγων αυ, ηυ, καὶ ευ προφέρεται ὡς β μὲν, πρὸ τῶν φωνηέντων, ἀμεταβόλων, μέσων καὶ τοῦ ζ, ὡς φ δὲ, πρὸ τῶν λοιπῶν γραμμάτων, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ λόγου· οἷον, Εὔηνος, εὔλογος, αὐγὴ, αὐδὴ, εὔζωνος, αὖθις, εὐτυχὴς, εὐψυχία, εὖ, αὖ.

§ 131. Τὸ ὑπογεγραμμένον ι εἰς τὰ ὁλοκλήρως διὰ κεφαλαιωδῶν γραμμάτων γραφόμενα προσγράφεται· καθὼς, ΤΩι ΦΙΑΤΑΤΩι ΤΙΩι, ΤΩι ΑιΔΙι=τῷ ᾄδῃ.

§ 132. Ὅλαι αἱ δίφθογγοι εἶναι μακραί· ὅμως ἡ αι καὶ οι, ὅταν ἦναι εἰς τὴν λήγουσαν τῶν λέξεων, δίχως λατικοῦ συμφώνου, λογίζονται βραχεῖαι ὡς πρὸς τὸν τονισμόν.

§ 133. Ἡ αι καὶ οι, καὶ ἐν τέλει οὖσαι, εἶναι πάλιν μακραί, 1) εἰς τὰ παπαί, βαβαί, χαμαί, εὐοῖ· 2) ὁσάκις γίνονται ἐκ συναιρέσεως· οἷον, Ἀητοῖ-Ἀητοῖ, μνάαι-μναῖ, πλὴν τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς τῶν ἐκ τοῦ νοῦς συνθέτων δευτεροκλίτων· οἷον, εὖνοι·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

3) εἰς τὰ ἐπιῤῥήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀρχαῖαι δοτικαί· οἷον, οἴκοι (ἀντὶ οἴκῳ), Φαληροῖ (ἀντὶ Φαληρῷ)· 4) εἰς τὴν εὐκτικὴν ἔγκλισιν τῶν ῥημάτων· οἷον, ποιήσαι, τιμήσαι, δηλώσαι.

Περὶ πνευματισμοῦ τῶν φωνηέντων.

§ 134. Οὐδὲν φωνῆεν δύναται νὰ ἐκφωνηθῇ ἄνευ πνεύματος, συνήθως ὅμως τοῦτο σημειοῦται μόνον εἰς τὰ λέξεως ἀρκτικὰ φωνήεντα.

§ 135. Διακρίνεται δὲ τὸ πνεῦμα εἰς ψιλὸν καὶ δασύ· καὶ τοῦ μὲν ψιλοῦ σημεῖον εἶναι τὸ (᾽), τοῦ δὲ δασέος τὸ (῾), ἐγώ, ἅγιος.

§ 136. Πᾶσα λέξις ἀρχομένη ἀπὸ φωνήεντος ἀναγκαίως δασύνεται ἢ ψιλοῦται.

§ 137. Τὰ πνεύματα τίθενται εἰς τὸ ἐπισακτικὸν φωνῆεν τῶν κυρίων ἀρκτικῶν διῤῥόγγων.

§ 138. Καὶ τὸ ῥ δὲν δύναται νὰ ἐκφωνηθῇ ἄνευ ἰσχυροῦ πνεύματος, καὶ διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες βέτουσιν ἐπ᾽ αὐτοῦ τὴν δασεῖαν. Ὅταν δὲ εὑρεθῶσι ῥῥ ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως, πρὸς ἀπορυγὴν τῶν δύο δασέων, τὸ πρῶτον ψιλοῦται καὶ τὸ δεύτερον δασύνεται· οἷον, ῥέω, ἔῤῥεον. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ψιλοῦται καὶ τὸ ἀρκτικὸν ῥ τῶν, ῥάρος, ῥάριος, ῥάριον, ραριάς. Οἱ δὲ νεώτεροι παραιτοῦσιν ἀμφότερα τὰ πνεύματα τῶν ἐν τῷ μέσῳ τῶν λέξεων ῥῥ.

Γενικοὶ κανόνες τῆς δασείας καὶ τῆς ψιλῆς.

§ 139. Αἱ ἀπὸ τοῦ υ ἀρχόμεναι λέξεις εἰς τὴν κοινὴν διάλεκτον πάντοτε δασύνονται· ὕδρις, ὑγρός, κτλ.

§ 140. Τὰ κατ᾽ ἀφαίρεσιν συμφώνου γινόμενα δασύνονται· οἷον, τόσος, ὅσος, πηλίκος, ἡλίκος, τοῖος, οἷος, τέως, ἕως· πλὴν τοῦ ὧρα καὶ ἧμος.

§ 141. Τὰ ἄρθρα καὶ τὰ ἀριθμητικὰ ὀνόματα δασύνονται· οἷον, ὁ, οἱ, ἡ, αἱ, εἷς ἅπαξ, ἑπτά, ἑκατὸν πλὴν τοῦ ἑκατὸν, ἐννέα, εἴκοσιν.

§ 142. Ἐκ τῶν ἀντωνυμιῶν ψιλοῦνται τὰ ἐνικὰ τοῦ πρώτου προσώπου τῶν πρωτοτύπων, καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν κτητικαὶ καὶ αὐτοπαθεῖς· οἷον, ἐγὼ, ἐμοῦ, ἐμὸς, ἐμαυτοῦ· ἔτι δὲ αἱ, ἐκεῖνος, αὐτὸς, ἄλλος, ἀλλήλων, ἅμφω, ἕνιοι, οὐδείς· αἱ δὲ λοιπαὶ δασύνονται.

§ 143. Τὸ ἐν συνθέσει α ψιλοῦται· ἄκακος, ἀῤῥιπτος, πλὴν τοῦ ἅλης, ἀ(ἄ)λυτις, ἅπας,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 144. Τὸ ε τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως ψιλοῦται· οἷον, ἔλεγον, πλὴν τοῦ ἔστηκα.

§ 145. Τὸ ω ψιλοῦται πάντοτε· πλὴν τοῦ ὡς, ὧδε, ὥσα.

§ 146. Τὸ ἐν ἀρχῇ λέξεως πλεονάζον ε φυλάττει τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχικῆς λέξεως οἷον, εἴκοσιν-ἐείκοσιν, ὠνοῦμαι-ἐωνούμην, ὁρῶ-ἑώρων.

§ 147. Αἱ προθέσεις καὶ οἱ σύνδεσμοι ψιλοῦνται, πλὴν τῶν, ὑπὸ, ὑπὲρ (ὃ.ἀ τὸν § 139), ἵνα, ἕνεκα, ὅτι, ὅμως.

§ 148. Τὰ παράγωγα, ἐὰν φυλάττωσι τὴν ἀρχὴν τοῦ πρωτοτύπου, τηροῦσι καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ· οἷον, ἑξ-ἑξήκοντα, ἑπτὰ-ἑβδομήκοντα, ἅγιος-ἁγιωσύνη· πλὴν τοῦ ἁμυδὶς ἀπὸ τοῦ ἅμα, εἱρμὸς ἀπὸ τοῦ εἴρω, ἱδρὼς ἀπὸ τοῦ ἱδύω, ὀπαδὸς ἀπὸ τοῦ ἕπομαι.

§ 149. Τὸ πνεῦμα τῆς ἀναμαστικῆς φυλάττεται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνεστῶτος εἰς ὅλους τοὺς χρόνους πασῶν τῶν ἐγκλίσεων. Καὶ τὸ δασυνόμενον ἔξω, ἀπὸ τοῦ ψιλουμένου ἔχω γινόμενον, φρίνεται μὲν ὅτι παραβαίνει τὸν κανόνα τοῦτον, πραγματικῶς ὅμως κατ' ἀκρίβειαν τὸν φυλάττει.

§ 150. Τὰ ξένα ὀνόματα φυλάττουσι καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τὸ πνεῦμα τῆς ἰδίας των ἐθνικῆς φωνῆς· οἷον, Ἱσπανὸς, Ὁλλανδὸς, Ἄγγλος, Ἰταλιώτης.

Κατάλογος τῶν ψιλουμένων καὶ δασυνομένων.

§ 151. 1) Τὸ α πρὸ τοῦ α ψιλοῦται πάντοτε.

2) Τὸ α πρὸ τοῦ β ψιλοῦται, ἐπιφερομένου δὲ ρ μετὰ τὸ β δασύνεται· ἄ(ἀ)βρα, ἁβρός· (πλὴν τῶν ὑπαγομένων εἰς τὸν § 143).

3) Τὸ α πρὸ τοῦ γ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἅγιος, ἁγνός.

4) Τὸ α πρὸ τοῦ δ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἅλις (§ 143)· ἐπιφερομένου δὲ ρ δασύνεται· ἁβρός.

5) Τὸ α πρὸ τῶν ε, ζ, η, θ, ι, κ, ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἅζομαι.

6) Ἡ αι δίφθογγος ψιλοῦται· πλὴν τοῦ αἱρέω-αἱρῶ, καὶ τῶν ἐχόντων μ μετὰ τὴν αι· οἷον, αἷμα, αἱμύλος, κτλ.

7) Τὸ α πρὸ τοῦ λ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἅλις, Ἁλικαρνασσὸς, ἁλίσκω, ἅλλομαι, ἅλς, ἅλως.

8) Τὸ α πρὸ τοῦ μ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἅμα, ἁμαρτάνω, ἅμιλλα, ἁ(ἀ)μίς.

9) Τὸ α πρὸ τοῦ ν ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἀνδάνω.

10) Τὸ α πρὸ τοῦ ξ, ο, καὶ π, ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἅπαλὸς, ἅπαξ, ἁπλοῦς, ἅπτω.

11) Τὸ α πρὸ τοῦ ρ ψιλοῦται· ἐπιφερομένου δὲ μ, ἢ π, δασύνεται· ἅρμα, ἁρπάζω.

12) Τὸ α πρὸ τοῦ σ, τ, υ, φ, χ, ψ, ω, καὶ ἡ αυ δίφθογγος ψιλοῦται· πλὴν τῶν δύο διαφερουμένων, ἁρὴ, ἅψις, καὶ τῶν ἅψεα, ἅψις.

§ 152. 1) Τὸ ε πρὸ τοῦ α, β, γ, δ, ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἕνα, καὶ ἕδος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2) Τὸ ε πρὸ τοῦ ζ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἕζομαι.

3) Τὸ ε πρὸ τοῦ θ καὶ τ ψιλοῦται.

4) Ἡ ει δίφθογγος ψιλοῦται· πλὴν τοῦ εἰλέω, εἶμα, εἵμαρται, καὶ εἴργω (τὸ φυλακίζω), ἐξ οὗ εἱρκτή.

5) Τὸ ε πρὸ τοῦ κ δασύνεται, πλὴν τοῦ ἐκεῖ, καὶ ἐκεχειρία.

6) Τὸ ε πρὸ τοῦ λ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ Ἑλένη, Ἕλη, Ἕλλη, Ἕλλας, Ἑλικών, Ἕλιξ, Ἕλμινς, Ἕλος, Ἕλω.

7) Τὸ ε πρὸ τοῦ μ καὶ ν ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἕνος (ὁ ἐνιαυτός).

8) Τὸ ε πρὸ τοῦ ξ καὶ ο δασύνεται· πλὴν τοῦ ἕξω ἐπιῤῥήματος.

9) Τὸ ε πρὸ τοῦ ρ ψιλοῦται, δασύνεται δὲ εἰς τὰ ἔχοντα ἐπιφερόμενον μ· οἷον, ἕρμα, καὶ εἰς τὰ ἑ(ἐ)ρδω, ἕρκος, ἕρπω, ἕρση.

10) Τὸ ε πρὸ τοῦ σ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἕσπερος καὶ ἑσπέρα, καὶ τῶν ἐχόντων αὐτὸ μετὰ τοῦ τ· οἷον, ἑστία.

11) Τὸ ε πρὸ τοῦ τ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἕτοιμος, ἕτερος, καὶ ἑταῖρος.

12) Τὸ ε πρὸ τοῦ υ, καὶ ἡ ευ δίφθογγος ψιλοῦται, πλὴν τοῦ εὖδω, εὑρίσκω, καὶ τοῦ διφορουμένου εὖω.

13) Τὸ ε πρὸ τοῦ φ καὶ χ ψιλοῦται.

14) Τὸ ε πρὸ τοῦ ψ καὶ ω δασύνεται· πλὴν τοῦ ἔω (ὑπάρχω), καὶ ἐῶ.

§ 153. 1) Τὸ η πρὸ τοῦ β καὶ γ δασύνεται· πλὴν τοῦ ἠγάθεος.

2) Τὸ η πρὸ τοῦ δ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἡδὺς καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ, ἥδομαι.

3) Τὸ η πρὸ τοῦ ε, ζ, ι, θ, ι, ψιλοῦται.

4) Τὸ η πρὸ τοῦ κ δασύνεται· πλὴν τοῦ ἧκα (ἠσύχως).

5) Τὸ η πρὸ τοῦ λ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἥλιξ, ἥλιος, ἥλος.

6) Τὸ η πρὸ τοῦ μ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἡμέρα, ἥμερος, ἥμισυς, ἥμων.

7) Τὸ η πρὸ τοῦ ν ψιλοῦται· πλὴν τοῦ, ἡ ἡνία, καὶ τὰ ἡνία.

8) Τὸ η πρὸ τοῦ π ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἧπαρ.

9) Τὸ η πρὸ τοῦ ρ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ Ἥρα, Ἡρώδης, Ἡρωδιανὸς, Ἥρων, ἥρως.

10) Τὸ η πρὸ τοῦ σ δασύνεται.

11) Τὸ η πρὸ τοῦ τ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἧττα, ἥττων.

12) Τὸ η πρὸ τοῦ υ, φ, χ, ψ, ω, ψιλοῦται· πλὴν τοῦ Ἥραιστος.

§ 154. 1) Τὸ ι πρὸ τοῦ α, β, γ, δ, ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἱδρύω, καὶ ἱδρώς.

2) Τὸ ι πρὸ τοῦ ε καὶ ζ δασύνεται.

3) Τὸ ι πρὸ τοῦ η ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἵημι.

4) Τὸ ι πρὸ τοῦ κ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἵκω, ἱκάνω, ἱκανὸς, ἱκέτης, ἵκνοῦμαι.

5) Τὸ ι πρὸ τοῦ λ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἵλεως, καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἱλαρὸς, ἱλάσκω.

6) Τὸ ι πρὸ τοῦ μ, φωνήεντος μὲν ἐπιφερομένου, δασύνεται, συμφώνου δὲ ψιλοῦται· οἷον, ἵμερος, Ἴμβρος.

7) Τὸ ι πρὸ τοῦ ν, ξ, ο, ψιλοῦται.

8) Τὸ ι πρὸ τοῦ π ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ἵππος, καὶ ἵπταμαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

9) Τὸ ι πρὸ τοῦ ρ καὶ σ ψιλοῦται.

10) Τὸ ι πρὸ τοῦ στ δασύνεται· πλὴν τοῦ Ἴστρος.

11) Τὸ ι πρὸ τοῦ τ, υ, φ, χ, ψ, ω, ψιλοῦται.

§ 155. 1) Τὸ ο πρὸ τοῦ α, ϐ, γ, δ, ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ὁδός.

2) Τὸ ο πρὸ τοῦ ζ, ϊ, κ, λ, καὶ ἡ οι δίφθογγος ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ὁλκὰς, ὁλκὴ, ὅλμος, ὅλος.

3) Τὸ ο πρὸ τοῦ μ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ὁμοῦ καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ, ὁμόψηφος ὁμόδουλος, ὁμοιος, ὅμιλος, ὁμαλὸς, καὶ τοῦ, ὅμηρος, Ὅμηρος.

4) Τὸ ο πρὸ τοῦ ν, ξ, π, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἁπλῆ, ὅπλον.

5) Τὸ ο πρὸ τοῦ ρ ψιλοῦται· πλὴν τοῦ ὁρῶ, καὶ ὁ ὅρος (τὸ σύνορον), καὶ τῶν ἐχόντων ἐπιφερόμενον κ, ἢ μ· οἷον, ὅρκος, ὅρμος.

6) Τὸ ο πρὸ τοῦ σ ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ὅσιος.

§ 156. 1) Ἐκτὸς τοῦ ψιλοῦ καὶ δασέος πνεύματος εὑρίσκεται ἀρχικῶς εἰς πολλὰς λέξεις καί τις μεταξὺ τῶν χειλέων σχηματιζόμενος πνευματισμὸς, προσομοιάζων μὲ τὸ φ καὶ ϐ, ὅστις μετὰ ταῦτα ἐξέλιπεν.

2) Ὁ πνευματισμὸς οὗτος, ὡς ἀπὸ τῆς μορφῆς του μὲν (F), ὀνομάζεται δίγαμμα, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθη αὐτὸ παλὺν χρόνον, καὶ ἀφοῦ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἔπαυσαν νὰ τὸ μεταχειρίζωνται, ὠνομάσθη Αἰολικόν· π. χ. Ϝέργον, Ϝέαρ, ὄϜις, τὰ ὁποῖα μετέπειτα ἐγράφοντο, ἔργον, ἔαρ, ὄϊς.

3) Τὸ Αἰολικὸν δίγαμμα φαίνεται εἰς πολλὰς λέξεις Λατινικὰς (ovis, ver) παραγομένας ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν (ὄϊς, ἔαρ). Τὴν προφορὰν δὲ μόνον τούτου σώζει ἡ καθομιλουμένη γλῶσσα, προφέρουσα αὐτὸ ὡς ϐ, ἢ γ (ϐαῖμα, ϐαϐύζει, ἀντὶ αἷμα, ϐαΰζει), καὶ τὸ σχῆμά του ὑπάρχει ἠλλοιωμένον εἰς τὸ Τ, τὸ ὁποῖον εἰς τὰ ἀριθμητικὰ ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ 6, καὶ εἰς τὴν γραφὴν τῶν συμφώνων στ.

Περὶ τῶν συμφώνων.

§ 157. Τῶν δεκαεπτὰ συμφώνων τὰ μὲν ἐννέα, κ, π, τ, ϐ, γ, δ, θ, φ, χ, καλοῦνται ἄφωνα, τὰ δ' ἀπὸ ζ, ξ, ψ, λ, μ, ν, ρ, σ, ἡμίφωνα.

§ 158. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται α) ὡς πρὸς τὸν πνευματισμὸν, ὅστις τὰ συνοδεύει προφερόμενα 1) εἰς τρία ψιλὰ, κ, π, τ, 2) εἰς τρία μέσα, γ, ϐ, δ, καὶ 3) εἰς τρία δασέα, χ, φ, θ· β') ὡς πρὸς τὰ φωνητήρια ὄργανα, δι' ὧν προφέρονται, 1) εἰς χειλικὰ, π, ϐ, φ,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2) ὑπερῳϊκά, κ, γ, χ, καὶ 3) γλωσσικά, τ, δ, θ· κατὰ τὸ ἀκόλουθον διάγραμμα, ἐν ᾧ ὁριζοντίως μὲν συγγενεύουσι κατὰ τὰ φωνητήρια ὄργανα, καὶ λέγονται ἀντίστοιχα, καθέτως δὲ κατὰ τὸν πνευματισμόν, ὅστις εἶναι λεπτότατος μὲν εἰς τὰ ψιλά, παχύτατος δὲ εἰς τὰ δασέα, καὶ μέσος εἰς τὰ μέσα, καὶ λέγονται σύστοιχα.

Ψιλά.	Μέσα.	Δασέα.	
κ	γ	χ	Ὑπερῳϊκά.
π	β	φ	Χειλικά.
τ	δ	θ	Γλωσσικά.

§ 159. Τὰ ἡμίφωνα μοιράζονται εἰς τρία διπλᾶ, ζ, ξ, ψ, τέσσαρα ἀμετάβολα λ, μ, ν, ρ, καὶ τὸ μοναδικὸν ἢ συριστικὸν σ.

§ 160. 1) Τῶν διπλῶν τὸ μὲν ζ γίνεται ἀπὸ σδ, τὸ δὲ ψ ἀφ' ἑκάστου τῶν χειλικῶν καὶ τοῦ σ, τὸ δὲ ξ, ἀφ' ἑκάστου τῶν ὑπερῳϊκῶν καὶ τοῦ σ.

2) Τὴν σύμπτωσιν τοῦ σ καὶ δ ὑποφέρει ἡ γλῶσσα, εἰς τὰ σύνθετα ἐκ τῆς προθέσεως εἰς· οἷον, εἰσδύω.

Περὶ τροπῆς ἀφώνων πρὸ ἀφώνων.

§ 161. 1) Ὅταν χειλικὸν (π, β, φ), ἢ ὑπερῳϊκὸν (κ, γ, χ), συμπέσῃ πρὸ γλωσσικοῦ (τ, δ, θ), τούτου τὸν πνευματισμὸν λαμβάνει· τουτέστιν, ἂν τὸ γλωσσικὸν ἦναι δασύ, ἢ μέσον, ἢ ψιλόν, τρέπονται καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ χειλικὰ ἢ ὑπερῳϊκὰ εἰς τὰ ἀντίστοιχά των δασέα, ἢ μέσα, ἢ ψιλά.

2) Οὕτως, ἐὰν τὰ μὲν ψιλὰ σημειωθῶσι μὲ ἐκθέτην τὴν μονάδα $κ^1$, $π^1$, $τ^1$, ὡς ἔχοντα τὸν πρῶτον βαθμὸν τοῦ ἐπαισθητοῦ πνεύματος, τὰ δὲ μέσα διὰ τοῦ 2, $β^2$, $γ^2$, $δ^2$, τὰ δὲ δασέα διὰ τοῦ 3, $φ^3$, $χ^3$, $θ^3$, τότε πᾶν χειλικὸν ($π^1$, $β^2$, $φ^3$), ἢ ὑπερῳϊκὸν ($κ^1$, $γ^2$, $χ^3$), συμπίπτον πρὸ γλωσσικοῦ ($τ^1$, $δ^2$, $θ^3$), πρέπει νὰ λαμβάνῃ τὸν ἀριθμὸν ἐκείνου, ἂν δὲν τὸν ἔχῃ ἤδη.

3) Κατὰ τὸν κανόνα τοῦτον καλῶς μὲν ἔχουσι τὰ τέτυπ^{1}τ^{1}αι, ἐπέπλεκτ^{1}τ^{1}ο, ἐγράφ^{3}θ^{3}ην, ἐτεύχ^{3}θ^{3}ην, μεταβάλλονται δὲ τὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τέτριβ^{2}τ^{1}αι,	εἰς	τέτριπ^{1}τ^{1}αι	λέγεγ^{2}τ^{1}αι,	εἰς	λέλεκ^{1}τ^{1}αι
ἐστραφ^{3}τ^{1}αι,	—	ἔστραπ^{1}τ^{1}αι	βέβρεχ^{3}τ^{1}ται,	—	βέβρεκ^{1}τ^{1}αι
ῥάπ^{1}δ^{2}ος,	—	ῥάβ^{2}δ^{2}ος	ὀκ^{1}δ^{2}ος,	—	ὄγ^{2}δ^{2}ος
ἐπιγράφ^{3}δ^{3}ην,	—	ἐπιγράβ^{2}δ^{3}ην	ἐπιβρέχ^{3}δ^{3}ην,	—	ἐπιβρέγ^{2}δ^{3}ην
ἐτύπ^{1}θ^{3}ην,	—	ἐτύφ^{3}θ^{3}ην	ἐπλέκ^{1}θ^{3}ην,	—	ἐπλέχ^{3}θ^{3}ην
τριβ^{2}θ ήσομαι,	—	τριφ^{3}θ^{3}ήσομαι	λεγ^{2}θ^{3}ήσομαι,	—	λεχ^{3}θ^{3}ήσομαι.

§ 162. Τὸ ὑπερῷκὸν κ τῆς προθέσεως ἐκ συμπίπτον πρὸ τῶν γλωσσικῶν δ καὶ θ δὲν λαμβάνει τὸν πνευματισμόν των, ἀλλὰ μένει ἀμετάβλητον· οἷον, ἐκδέρω (γδέρνω δὲ λέγει ἡ καθομιλουμένη κατὰ τὸν κανόνα), ἔκθεσις, ἔκθετος.

§ 163. Τὰ γλωσσικὰ πρὸ ἀλλήλων τρέπονται συνήθως εἰς σ· οἷον τὰ, ἐπείσθην, πέφραδται, ἤνυσται, γίνονται ἐπείσθην, πέφρασται, ἤνυσται.

§ 164. Ἕκαστον ἄφωνον δύναται νὰ διπλασιασθῇ· καὶ σπανίως μὲν διπλασιάζονται τὰ π καὶ κ, συνηθέστατα δὲ τὰ τ καὶ σ καὶ τὰ ἀμετάβολα. Οὐδέποτε δὲ διπλασιάζονται τὰ μέσα πλὴν τῶν γγ· οἷον, ἵππος, λάκκος, ταράττω, γλῶσσα, ἄγγειον.

§ 165. Ἐὰν τὸ διπλασιαζόμενον ἄφωνον ἦναι δασὺ, τὸ πρῶτον τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλὸν, ὥστε οὔτε δασέα διπλασιασμένα ἀπαντῶνται· οἷον Σαπρὼ, Βάκχος, Ἴακχος, Ἀθῖς, τίθθι, ἐπίῤῥημα, ἀντὶ Σαῤῥὼ, Βάγχος, Ἴαγχος, Ἄθθις, τίθθι, ἐπίῤῥημα.

§ 166. Αἱ διὰ σσ γραφόμεναι λέξεις, ἂν δὲν προῆλθον ἐκ συνθέσεως (ὡς σύσσιτος) γράφονται καὶ διὰ ττ· οἷον, θάλασσα καὶ θάλαττα, πράσσω καὶ πράττω· οὐδέποτε ὅμως γράφονται μὲ ττ, αἱ λέξεις ἄβυσσος, αἰθύσσω, ἀφύσσω, βυσσὸς, βασίλισσα, πάσσω, πτήσσω, πτίσσω, πτώσσω, πτύσσω, σάρισσα. Τὰ δὲ ττ ἀντικαθιστῶσι πολλάκις τὸ ζ· οἷον, σράττω καὶ σράζω, ἁρμόττω καὶ ἁρμάζω.

§ 167. Τὸ ρ διπλασιάζεται εἴτε ἐκ σχηματισμοῦ εἴτε ἐκ συνθέσεως· ἀντὶ δὲ τῶν ῥῥ, ὁσάκις δὲν προῆλθον ἐκ συνθέσεως, μεταχειρίζονται εἰς τινας περιστάσεις καὶ ρσ, π. χ. ῥίπτω, ἔῤῥιπτον, ῥυθμὸς, ἄῤῥυθμος, ἄῤῥην καὶ ἄρσην, θαῤῥεῖν καὶ θαρσεῖν.

§ 168. Ὅταν εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς τῆς αὐτῆς λέξεως ἐπαναλαμβάνηται τὸ αὐτὸ δασὺ, τότε τὸ τῆς προηγουμένης συλλαβῆς δασὺ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν· οἷον, πεφόνευκα, κεχώνευκα, ἐτύθην, ἀντὶ φεφόνευκα, χεχώνευκα, ἐθύθην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 169. Ὅταν κατὰ σύνθεσιν συμπέσῃ τὸ αὐτὸ δασὺ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβάς, τότε τὸ μὲν θ καὶ φ μένουσιν ἄτρεπτα· οἷον, ὀρνιθοθήρας, ἀμφιφορεύς· τὸ δὲ χ μόνον τρέπεται· οἷον, ἐκχειρία, πλὴν τοῦ ταχυχειλής, ταχύχειρ, ταχυχειρία.

§ 170. Ὅταν τὰ εἰς ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς δασέα ἦναι διαφόρων ὀργάνων, τότε τὸ μὲν θ, ἐὰν προηγῆται, τρέπεται εἰς ψιλόν· τὸ δὲ φ καὶ χ μένουσιν ἄτρεπτα ἑπομένου θ· οἷον, τάφος, ἐτάφην, τέθηπα, ταφών, (ἀντὶ θάφος, ἐθάφην, θέθηπα, θαφών)· φάθι, χυθῆναι, πανταχόθεν.

§ 171. Ὅταν ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων συλλαβῶν τῆς μιᾶς τὸ δασὺ συμπλέκηται μὲ ἄλλο σύμφωνον, τότε τῆς ἄλλης τὸ δασὺ δὲν τρέπεται εἰς ψιλόν· πλὴν τοῦ ἐν ἀρχῇ λέξεως θ, τὸ ὁποῖον τρέπεται, ὅταν ἐπιρέρηται ἄλλο δασὺ ἁπλοῦν· οἷον ἐθρέφθην, θρερθῆναι, θρερθήσεσθαι, ἐθάφθην, θαφθῆναι, θαφθήσεσθαι, τεθάφθαι, ἐθέλχθην, ὠρθώθην, πυθέσθαι· καὶ τρέφω, τρέχω, τρίχες, ἀντὶ θρέφω, θρέχω, θρίχες, ἐξ ὧν τὰ θρέψω, θρέξω, θριξί.

§ 172. Ὅταν ἐκλίπῃ τῆς ἑπομένης συλλαβῆς τὸ δασὺ, τότε ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρώτην τὸ δι' αὐτὸ ψιλωθέν· οἷον, τρέφω, θρέμμα, θρεπτήρ· ταφὴ, θάπτω, θάψω, τέθαμμαι· τρύφος, θρύπτω, θρύψω, τέθρυμμαι· τρέχω, θρέξομαι· ἀλλὰ τεύχω, τεύξω, καὶ τρύχω, τρύξω καὶ τρύτω, διότι τὰ ἀρχικὰ δὲν ἦσαν θεύχω, καὶ θρύχω.

§ 173. Τὰ δασυνόμενα φωνήεντα, ἑπομένου δασέος, ἀποβάλλουσι τὸ δασὺ πνεῦμα, καὶ ψιλοῦνται· οἷον, ἔχω ἀντὶ ἕχω, ὄρρα ἀντὶ ὅρρα, ἴχνος ἀντὶ ἶχνος, (ἐκ τοῦ ἱκνέομαι). Ὅταν δὲ ἐκλίπῃ τὸ ἑπόμενον δασὺ, ἐπανέρχεται ἡ ἀρχικὴ δασεῖα· οἷον, ἕχω, ἕξω, ἕξις, κτλ.

§ 174. Εἰς τὰ ὅθεν, ὅθι, ἔθεν, Ἥραιστος, ὑραίνω καὶ τὸ διῤῥούμενον ἀῤῥὴ, ὅταν δασύνηται, τὸ δασὺ πνεῦμα δὲν ἀποβάλλεται, καί τοι ἑπομένου δασέος.

§ 175. Εἰς τὸν ἀναδιπλασιασμὸν τῶν λέξεων, ἤγουν τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου μετὰ τοῦ ε ἢ ι, γίνεται πάντοτε ἡ μεταβολὴ τῶν δασέων, καὶ ὅταν ἀκόμη ἦναι συμπεπλεγμένα, ἐναντίον τοῦ § 171· οἷον, φεύγω—πέφευγα, θέω—τέθημι, θνήσκω-τέθνηκα.

§ 176. Τὸ μετὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ παρακειμένου μένον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θ, καὶ ἄλλο δασὺ ἂν ἀκολουθῇ, δὲν μεταβάλλεται· οἷον, τέθαρα καὶ ὄχι τέταρα.

§ 177. Οἱ ἀ. παθητικοὶ ἀόριστοι τῆς προστακτικῆς ἐγκλίσεως ἐκ τῶν δύο θ τρέπουσι τὸ δεύτερον· οἷον, τύρθητι, γράρθητι, ἐκ τοῦ τύρθηθι, γράρθηθι.

Περὶ τῶν ἀφώνων πρὸ τοῦ σ.

§ 178. Ὅταν χειλικὸν συμπέσῃ πρὸ τοῦ σ, συίγονται καὶ τὰ δύο εἰς ψ· οἷον, βλέψω, τρίψω, γράψω, ἀντὶ βλέπσω, τρίβσω, γράρσω.

§ 179. 1) Ὅταν ὑπερῴϊκὸν συμπέσῃ πρὸ τοῦ σ, συίγονται καὶ τὰ δύο εἰς ξ· οἷον λέξω, πλέξω, βρέξω, ἀντὶ λέγσω, πλέκσω, βρέχσω.

2) Τῆς ἐκ προθέσεως τὸ κ μένει ἀμετάβλητον πρὸ τοῦ σ· οἷον, ἐκσείω, ἐκσαρόω, ἐκσαλεύω, ἐκσώζω, κτλ.

§ 180. Ὅταν γλωσσικὸν συμπέσῃ πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται· οἷον, ἀνύσω, ἀρείσω, πείσω, ἐκ τῶν ἀνύττω, ἀρείδω, πείθω.

Περὶ τῶν ἀφώνων πρὸ τοῦ μ.

§ 181. Ὅταν χειλικὸν συμπέσῃ πρὸ τοῦ μ, τρέπεται εἰς μ· οἷον,

τὰ	τέτυπμαι,	τέτριβμαι,	γέγραφμαι,
γίνονται	τέτυμμαι,	τέτριμμαι,	γέγραμμαι.

§ 182. Ὅταν ὑπερῴϊκὸν συμπέσῃ πρὸ τοῦ μ, τρέπεται εἰς γ· οἷον,

τὰ	πέπλεκμαι,	βέβρεχμαι,	λέλεγμαι.
γίνονται	πέπλεγμαι,	βέβρεγμαι,	—

§ 183. Ὅταν γλωσσικὸν συμπέσῃ πρὸ τοῦ μ, τρέπεται εἰς σ· οἷον,

τὰ	ἤνυτμαι,	ἤρειδμαι,	πέπειθμαι,
γίνονται	ἤνυσμαι,	ἤρεισμαι,	πέπεισμαι.

§ 184. Τὰ ὑπερῴϊκὰ κ, χ, καὶ τὰ γλωσσικὰ εὑρίσκονται καὶ ἄτρεπτα πρὸ τοῦ μ εἴς τινας λέξεις, οἷον, ἀκμὴ, αἰχμὴ, ἄτμὸς, πυθμὴν, φράδμων, ἄσθμα.

Περὶ τοῦ ν.

§ 185. Τὸ ν πρὸ τῶν χειλικῶν ἑπομένως καὶ πρὸ τοῦ ψ, τρέπεται εἰς μ· οἷον, ἐμπίπτω, ἐμβαίνω, ἐμψὺς, ἔμψυχος,

ἀντὶ ἐνπίπτω, ἐνβαίνω, ἐνψὺς, ἔνψυχος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 186. Τὸ ν πρὸ τῶν ὑπερωϊκῶν, ἑπομένως καὶ πρὸ τοῦ ξ, τρέπεται εἰς γ' οἷον σύγκοιτος, συγγενὴς, συγχέω, συγξέω,
ἀντὶ σύνκοιτος, συνγενὴς, συνχέω, συνξέω.

§ 187. Τὸ ν πρὸ τῶν γλωσσικῶν μένει ἀμετάβλητον· οἷον, συνδέω, συνθέω, συντείνω.

§ 188. Τὸ ν πρὸ τῶν ἀμεταβόλων τρέπεται εἰς αὐτὰ ταῦτα· οἷον,
συλλέγω, συμμένω, συῤῥάπτω.
ἀντὶ συνλέγω, συνμένω, συνράπτω.

§ 189. Τῆς ἐν προθέσεως τὸ ν, πρὸ τοῦ ρ, μένει ἄτρεπτον· οἷον ἐνράπτω, ἔνριζος.

§ 190. Τὸ ν πρὸ τοῦ σ καὶ ζ, συνήθως ἀποβάλλεται· οἷον, δαίμοσι, συζυγία, ἀντὶ δαίμονσι, συνζυγία.

§ 191. Διατηροῦσι δὲ τὸ ν πρὸ τοῦ σ, τὰ β'. πρόσωπα τοῦ παθητ. παρακειμ. καὶ ὑπερσυντ. τῶν εἰς αινω ῥημάτων, καὶ τὰ ἐκ τούτων οὐσιαστικὰ εἰς σις· οἷον, πέρανσαι, ξήρανσις.

§ 192. Τὸ ν τῆς ἐν προθέσεως δὲν ἀποβάλλεται οὐδὲ τρέπεται πρὸ τοῦ σ ἢ ζ· οἷον, ἐνσείω, ἔνζυμος.

§ 193. Τὸ ν τῆς σὺν προθέσεως πρὸ μὲν τοῦ ζ πάντοτε ἀποβάλλεται· πρὸ δὲ τοῦ σ, εἰ μὲν τοῦτο εἶναι συμπεπλεγμένον μὲ ἄλλο σύμφωνον, ἀποβάλλεται, εἰ δὲ μόνον, τρέπεται εἰς αὐτό· οἷον, συζῶ, συστρέφω, συστέλλω, σύσσιτος.

§ 194. Τὰ ἑνικὰ καὶ πληθυντικὰ τρίτα πρόσωπα τῶν ῥημάτων, τὰ λήγοντα εἰς ε ἢ ι, καὶ αἱ εἰς σι, ξι, ψι, δοτικαὶ πληθυντικαὶ τῶν ὀνομάτων, καὶ τὰ εἰς σι ἐπιῤῥήματα, ὅταν ἀκολουθῇ φωνῆεν, προσλαμβάνουσι ν, τὸ ὁποῖον λέγεται εὐφωνικὸν ἢ ἐφελκυστικόν· εἶπεν αὐτὸς, τίθησιν ἐν τῇ τραπέζῃ, λέγουσιν αὐτοί, πᾶσιν ἔλεξα, σὺν κόραξιν ἦλθε, τοῖς Ἄραψιν ἔλεγε, παντάπασιν οὐχ ὁρῶ, ἡ Πλαταιᾶσιν ἡγεμονία, Ἀθήνησιν ἦν.

§ 195. Τὸ εὐφωνικὸν ν προσλαμβάνει καὶ τὸ εἴκοσι (ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε), καὶ τὸ πέρυσι, καὶ το ι, ὁ προσχηματισμὸς εἰς τὰς δεικτικὰς ἀντωνυμίας ἡγουμένου σ' οἷον, σὺν εἴκοσιν οὗτοσὶν ἦλθε πέρυσιν ἐνταῦθα, ἐκεινοσὶν ἔφυγε.

§ 196. Ἔτι δὲ καὶ τὸ στερητικὸν α συντιθέμενον μετὰ λέξεων ἀρχομένων ἀπὸ φωνήεντος λαμβάνει ἐνίοτε ν εὐφωνικόν. Ὅταν δὲ δὲν λαμβάνῃ φαίνεται, ὅτι αἱ ἑπόμεναι λέξεις εἶχον τὸ δίγαμμα·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οἷον, ἀνίκανος, ἀνήκουστος, ἀνωφελὴς, ἀνύποπτος, ἀόμματος, ἀέκων, ἀήττητος.

§ 197. Εὐφωνικὸν ἢ ἐφελκυστικὸν ς τίθεται ἐνίοτε καὶ εἰς τὰ ἐπιῤῥήματα, οὕτω, ἄχρι, μέχρι, ἀτρέμα, πρὸ φωνήεντος· οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα, ἄχρις ἡμῶν, μέχρις ἐω (ἀλλὰ καὶ μέχρι οὗ, ἄχρι Ἀλεξάνδρου), ἀτρέμας ἔχε.

§ 198. Τὸ ἀρνητικὸν οὐ πρὸ φωνήεντος ψιλουμένου γίνεται οὐκ, καὶ πρὸ δασυνομένου οὐχ· οὐ μὴ φάγω κρέας, οὐκ ἔχω τί φῶ, οὐχ ἁμεῖς ἐσμὲν κακοί.

§ 199. Τὸ οὐ καὶ μὴ, πρὸ τοῦ ἔτι τιθέμενα, προσλαμβάνουσι τὸ εὐφωνικὸν ν· οἷον, οὐκέτι, μηκέτι.

§ 200. Τὸ οὐ ἐν τέλει λόγου ἢ προτάσεως δὲν λαμβάνει τὸ εὐφωνικὸν ν καὶ φωνήεντος ἑπομένου, ἐκτὸς ἐὰν ἅπηται ὁ ἀλλὰ ἢ ὁ εἰ.

§ 201. Εὐφωνίας δὲ χάριν καὶ ἡ πρόθεσις ἐκ τίθεται μόνον πρὸ συμφώνου, πρὸ φωνήεντος δὲ γίνεται ἐξ· οἷον, ἐξ εἰρήνης, ἐκ πολέμου, ἐξελαύνω, ἐκτελῶ.

Περὶ τοῦ σ.

§ 202. Τὸ σ, ὅταν συμπέσῃ μεταξὺ δύο συμφώνων, ἀποβάλλεται· ὅθεν ἐκ τῶν, λελειπσθων, τετρίβσθαι, λελέγσθωσαν, γίνονται πρῶτον τὰ λελειπθων, τετρίβθαι, λελέγθωσαν, καὶ ἀκολουθως κατὰ τὸν § 161 τὰ, λελείφθων, τετρίφθαι, λελέχθωσαν.

§ 203. Αἱ ἀπὸ σ ἀρχόμεναι λέξεις συντιθέμεναι μετὰ τῆς εἰς ἢ πρὸς προθέσεως δὲν ἀποβάλλουσι τὸ ἀρκτικὸν αὐτῶν σ, καὶ ἂν μετ' αὐτὸ ἀκολουθῇ ἓν ἢ δύο σύμφωνα· οἷον, εἰσπάω, πρόσκαψις, προσκώπτω, προσπαίρω, προσταυρόω, προστρατοπεδεύω, προσφίγγω, προσχηματισμός.

§ 204. Τὸ σ ἀποβάλλεται καὶ ἐκ τοῦ μέσου δύο φωνηέντων, καὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς τῶν λέξεων· οἷον, λείπεσαι--λείπεαι--λείπῃ, σῦς, ὗς.

§ 205. Ὅταν πρὸ τοῦ σ ἀποβληθῇ μόνον γλωσσικὸν, ἢ μόνον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ν, τότε τὸ πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν οὐδεμίαν μεταβολὴν πάσχει· οἷον,

ἐλπί̓σι, σώμᾱσι, κόρῡσι, μείζοσι

ἐκ τῶν ἐλπίδι, σώματι, κόρυθι, μείζονι.

§ 206. Ἐνίοτε τὸ πρὸ τοῦ σ φωνῆεν, καὶ μόνον ν, ἢ μόνον δ, ἐὰν ἀποβληθῇ, ἐκτείνεται· οἷον, εἷς ἀπὸ τοῦ ἕνς, κτεὶς ἀπὸ τοῦ κτένς, τᾱλᾶς, μέλᾱς, ἐκ τῶν τάλανς, μέλανς, ποὺς ἐκ τοῦ πόδς.

§ 207. Ὅταν πρὸ τοῦ σ ἀποβληθῇ ν μὲ γλωσσικὸν, τὰ πρὸ αὐτοῦ βραχέα φωνήεντα ἐκτείνονται, τὸ μὲν ε εἰς ει, τὸ δὲ ο εἰς ου· τὰ δὲ βραχέα δίχρονα α, ι, υ, εἰς μακρά· τὰ δὲ μακρὰ φωνήεντα μένουσιν ἀμετάβλητα· οὕτω,

τὰ τυρθέντσι γίνονται	τυρθεῖσι,	ἱστᾶντσι	γίνεται	ἱστᾶσι,
σπένδομαι	»	σπείσομαι,	ἕλμινθσι	»	ἕλμῑσι,
λέοντσι	»	λέουσι,	δεικνῦντσι	»	δεικνῦσι,
τύπτοντσι	»	τύπτουσι,	τιμῶντσι	»	τιμῶσι.

§ 208. Τὰ εἰς εις-εσσα-εν ἐπίθετα, εἰς τὴν δοτικὴν πληθυντικὴν, μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ ντ πρὸ τοῦ σ, δὲν ἐκτείνουσι τὸ ε εἰς ει, καθὼς οὐδ' εἰς τὸ θηλυκὸν, τὸ ὁποῖον ἀντὶ νὰ ἐκτείνῃ τὸ ε εἰς ει, τὸ κάμνει θέσει μακρὸν, προσλαμβάνον καὶ ἕτερον σ· οἷον, χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεσ(σ)ι, πυρόεις, πυρόεσσα, πυρόεσ(σ)ι.

§ 209. Τὸ τελικὸν ς, ἐν συνθέσει, πρέπει νὰ γράφηται σ· οἷον, προστίθημι, καὶ οὐχὶ προςτίθημι, τὸ ὁποῖον ἐπετεχνάσθησαν, ὡς φαίνεται, οἱ ξένοι, μόνον καὶ μόνον ἵνα διακρίνωσιν οἱ πρωτόπειροι αὐτῶν εὐκολώτερον τὰς συνθέτους λέξεις, καθὼς ἐπενόησαν καὶ τὴν διάλυσιν τῶν διφθόγγων, ἵνα εὐκολύνωσι ὄπθεν τὴν μάθησιν τῆς ὀρθογραφίας.

Περὶ ἀρχῆς καὶ διαιρέσεως τῶν συλλαβῶν.

§ 210. Συλλαβὴ γεννᾶται, ὅταν ἓν φωνῆεν, ἢ μία δίφθογγος, προφέρηται μόνη, ἢ μετὰ συμφώνου ἢ συμφώνων· οἷον, ἀ-εί-δω, ἔ-λει-πον, φά-λαγξ, σφρα-γίς.

§ 211. Ἀκατικὰ γράμματα τῶν λέξεων γίνονται μόνον τὰ φωνήεντα καὶ τὰ τρία σύμφωνα ν, ρ, σ, ἐν οἷς ἀνάγονται καὶ τὸ ξ καὶ ψ· οἷον, μέλι, τύπτων, πατὴρ, λόγος, Ἅραψ, πύξ. Μόνην δὲ φαινομένην ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσιν αἱ λέξεις ἐκ καὶ οὐκ ἢ οὐχ, ἀλλ' οὐχὶ ἐν τέλει λόγου. Ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ σύμφωνα, ἂν τύχωσιν εἰς τὸ τέλος ἀποκόπτονται, ἢ ἐκθλίβονται προσλαμβανομένου τοῦ ς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οἷον, τὰ σώματ, μέλιτ, γίνονται σῶμα, μέλι, τὸ ἐλπιδ-ἐλπίδ, ἐλπὶς, γίγαντ-γίγαντ, γίγα, τυφθέντ-τυφθέντ, τυφθεὶς (§ 207).

§ 212. Ἐκ τῶν συλλαβῶν γίνονται αἱ λέξεις καὶ ἐκ τῶν λέξεων ὁ λόγος.

§ 213. Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ μίαν μόνην συλλαβήν, λέγεται μονοσύλλαβος, ὅταν δὲ δύο, δισύλλαβος, ὅταν δὲ τρεῖς ἢ περισσοτέρας, τρισύλλαβος ἢ πολυσύλλαβος· οἷον, οὐ, οὐρὰ, οὐρανὸς, οὐρανομήκης.

§ 214. Ἡ συλλαβὴ λέγεται λήγουσα μὲν, ἐὰν ἦναι εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, παραλήγουσα δὲ, ἐὰν ἦναι πρὸ τῆς λαγούσης, καὶ προπαραλήγουσα, ἐὰν ἦναι πρὸ τῆς παραληγούσης· οἷον, ἄν-θρω-πος.

§ 215. Ἡ συλλαβὴ, ἐὰν δὲν ἔχῃ ἀρκτικὸν σύμφωνον, καὶ ἔχῃ πρὸ αὐτῆς φωνῆεν, λέγεται καθαρά· οἷον, εἰς τὸ ἅγιος, ἁγία, τὸ ος καὶ α εἶναι συλλαβαὶ καθαραί.

§ 216. Συλλαβισμὸς εἶναι ἡ ἐκφώνησις ἑκάστης συλλαβῆς λέξεώς τινος ἰδιαιτέρως, καὶ γίνεται κατὰ τοὺς ἀκολούθους κανόνας.

§ 217. Ἕκαστον φωνῆεν εὑρισκόμενον πρὸ ἄλλου φωνήεντος καὶ μὴ ἀποτελοῦν μὲ αὐτὸ δίφθογγον, συλλαβίζεται μόνον του. Σύμφωνον δὲ ἢ σύμφωνα μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐν μέσῳ λέξεως εὑρισκόμενα συλλαβίζονται μὲ τὸ ἀκόλουθον φωνῆεν· οἷον, ἄ-ϋ-λος, αὐ-λός, ἄ-γι-ος, ἀ-ρι-στε-ρὸς, ἁ-πλοῦς, ἐ-χθρὸς, ὄ-γδο-ος, ἀ-γνὸς, ἀ-κτὶς, ἄ-στρον.

§ 218. Χωρίζονται δὲ παρὰ τὸν κανόνα 1) τὰ ἀμετάβολα (πλὴν τῶν μν) καὶ τὸ ἔνρινον γ προηγούμενον ἄλλων συμφώνων· 2) τὰ διπλασιασμένα σύμφωνα, καὶ ὅταν ἀκόμη τὸ πρῶτον τούτων ἦναι μεταβεβλημένον εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλὸν (§ 165)· π. χ. 1 ἄρ-μα, ἀ-δελ-φὸς, ἔν-δον, ἄμ-φω, (κά-μνω, τέ-μνω), καγ-χάζω, ἀνάγ-κη· 2) ἄλ-λος, ἵπ-πος, τάτ-τω, Ηὐρ-ῦρος, Ηιτ-θεὺς, Βάκ-χος, Σαπ-φὼ, Ἀτ-θίς.

§ 219. Τὰ σύνθετα χωρίζονται εἰς τὰ μέρη των, τὰ δὲ σύμφωνα τοῦ ἀποστραφέντος φωνήεντος συλλαβίζονται μὲ τὸ ἀκόλουθον φωνῆεν· οἷον, συν-α-να-βαίνω μετ' αὐ-τοῦ, ἀλ-λ' οὐ-πά-ρει-μι.

Περὶ ποσότητος τῶν συλλαβῶν.

§ 220. Ἡ περὶ ποσότητος τῶν συλλαβῶν θεωρία παρατηρεῖ μόνον τὰ φωνήεντα τῶν συλλαβῶν, καὶ τὰ μετ' αὐτὰ ἑπόμενα σύμ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φωνα· π. χ. εἰς τὴν λέξιν ἐχθρὸς, ἐπὶ τῆς λαγούσης παρατηροῦμεν μόνον τὸ ο καὶ τὸ ς, διότι τὰ προηγούμενα χθρ ἰσχύουσι μόνον ἐπὶ τῆς προηγουμένης συλλαβῆς ἐ, κτλ.

§ 221. Ἡ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, ὅταν τὸ φωνῆεν αὐτῆς ἦναι βραχὺ ἄ, ἴ, ὕ, ε, ο, καὶ ἀκολουθεῖ τὸ πολὺ κατόπιν της ἓν ἁπλοῦν σύμφωνον· οἷον, ἔ-λῐ-πῠν, ἔ-θεν, ὁ πᾰ-λῠ-φᾰ-τὸς.

§ 222. Ἡ συλλαβὴ εἶναι φύσει μακρὰ, ὅταν τὸ φωνῆεν αὐτῆς ἦναι μακρὸν (η, ω, ᾱ, ῑ, ῡ), ἢ δίφθογγος· ὡς, φεύ-γειν, ᾰ-ᾱ-δω, ἥ-ρως, ναῦς, κρῑ-νω, γέ-ρᾱ-ρᾱ.

§ 223. Ἡ συλλαβὴ εἶναι θέσει μακρὰ, ὅταν τὸ φωνῆέν της ἦναι βραχὺ, κατόπιν του ὅμως ἕπωνται δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα, ἢ καὶ μόνον διπλοῦν· ὡς σᾰ́λπῐγξ, ὄγθος, ἔχθρὸς, ἔκστᾰ́λλω, τῠ́ψᾱντες, κόρᾰξ, τράπεζα.

§ 224. Ὅταν μετὰ τὸ βραχὺ φωνῆεν ἀκολουθῇ ἄφωνον πρὸ ἀμεταβόλου, ἡ συλλαβὴ λέγεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κοινὴ, ὡς εἰς ἄλλα μὲν βραχεῖα (1), εἰς ἄλλα δὲ μακρὰ (2) ἐκλαμβανομένη· οἷον, 1) ἄτεκνος, ἄπεπλος, ἄκμὴ, βῦτρυς, διδρᾰχμος· 2) ἔκνέμω, βῐ́βλος, εὖσμος, πέπλεγμαι.

§ 225. Τὰ δίχρονα ἐν ἑκάστῃ λέξει ἔχουσιν ὡρισμένον καὶ συνήθως σταθερὸν χρόνον, πρὸς γνῶσιν δὲ τούτου καθοδηγοῦσιν ἡμᾶς οἱ γραμματικοὶ κανόνες καὶ τὰ λεξικά.

Περὶ συστολῆς τῶν μακρῶν συλλαβῶν.

§ 226. Δὲν συστέλλεται μακρὰ συλλαβὴ, ἂν ἐξ ἀρχῆς δὲν ἦτο βραχεῖα· συστελλομένη δ' ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρώτην μορφήν της.

§ 227. Ἐπὶ τῶν μακρῶν φωνηέντων καὶ τῶν διπλασιαζομένων συμφώνων δὲν εἶναι χρεία ἄλλου περαιτέρω κανόνος περὶ τῆς συστολῆς· διότι ἐνταῦθα τὸ διπλοῦν συνίσταται ἐκ δύο ὁμοίων μερῶν καὶ εἶναι ἀδιάφορον, ὁποῖον ἐκ τῶν δύο ἀποβληθῇ· οἷον, τὰ, ἤθελον, ἦκον, βάλλον, ὁππότε, συστέλλονται εἰς τὰ ἔθελον, ἔκον, βάλον, ὁπότε.

§ 228. Ἐὰν τὸ η προέκυψεν ἐκ τοῦ α, τότε μετὰ τὴν συστολὴν, φυσικῷ τῷ λόγῳ ἐπανέρχεται πάλιν τὸ α· οἷον, ἀκούω, ἤκουσα, ἀκούσας, οὕτω καὶ τὰ ηδ, μηθ, στη, θη, φη, συστέλλονται εἰς αδ, μαθ, στα, θα, φα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 229. Ἐν γένει δὲ, ὅπου ἀπαιτεῖται νὰ γείνῃ συστολὴ ἀποβάλλεται πάντοτε ἐκ τῶν δύο γραμμάτων τὸ δεύτερον· πλὴν τῆς ευ, ἥτις ἀποβάλλει πάντοτε τὸ πρῶτον, καὶ τῆς ει πρὸ ἀρώνου, καὶ πλὴν τοῦ ζ=σδ, ὅπου ἀποβάλλεται ὡσαύτως τὸ πρῶτον· ὅθεν αἱ συλλαβαὶ, πνει, τειν, πνοι, ακου, αιρ, τεμν, τύπτ, συσταλεῖσαι γίνονται πνε, τεν, πνο, ακο, αρ, τεμ, τυπ.

Αἱ δὲ συλλαβαὶ πειθ, πευθ, φευγ, στειχ, φραζ, συσταλεῖσαι γίνονται πιθ, πυθ, φυγ, στιχ, φραδ.

Καὶ αἱ μακραὶ ῥίζαι ἔρμει, ἀγγελλ, πλω, βασιλει, καρ, λειπ συστέλλονται εἰς τὰς ἔρμε, ἀγγελ, πλο, βασιλε, κερ, λιπ.

Περὶ τῶν ἐκ συμπτώσεως τῶν φωνηέντων συμβαινουσῶν εἰς τὰς λέξεις μεταβολῶν.

§ 230. Ὅταν συμπέσωσιν ἀλλεπαλλήλως δύο φωνήεντα εἰς τὴν αὐτὴν λέξιν, ἢ εἰς τὸ τέλος τῆς μιᾶς καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἄλλης ἐκ δύο ἀλλεπαλλήλων λέξεων, τότε αὐτὰ τὰ διεστῶτα φωνήεντα συγχωνεύονται ποικιλοτρόπως εἰς ἕν.

§ 231. Ὅταν ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐτῆς λέξεως δύο ἀλλεπάλληλα φωνήεντα, ἢ φωνὴεν καὶ δίφθογγος, συνάπτωνται εἰς ἕν, τότε ἡ συνάφεια αὐτῶν ὀνομάζεται συναίρεσις· π. χ. τιμάω-τιμῶ, ἀοιδὴ-ᾠδή.

§ 232. Ἡ συναίρεσις διαιρεῖται εἰς κυρίαν καὶ καταχρηστικήν.

§ 233. Κυρία μὲν εἶναι ἡ συναίρεσις, ὅταν δι' αὐτῆς δύο διεστῶτα φωνήεντα συνάπτωνται εἰς ἕν, ἀλλὰ τοῦτο συμπεριλαμβάνῃ ἐν ἑαυτῷ ἀμφότερα· ὡς Χίος-Χῖος, δέελος δῆλος, τείχεϊ-τείχει, ἠχόϊ-ἠχοῖ.

§ 234. Καταχρηστικὴ δὲ εἶναι ἡ συναίρεσις, ὅταν ἐκ τῶν δύο συναπτομένων φωνηέντων, ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου, τὸ ἕν μένει ἐπικρατέστερον τοῦ ἄλλου, καὶ αὐτὸ τότε πολλάκις μεταβάλλῃ καὶ τὴν μορφήν του καὶ τὴν ποσότητά του· π. χ. ἂν ἦναι ε γίνεται η ἢ ει, ἂν ἦναι ο, γίνεται ω. ἁπλ. οἷον, ῥιλέειν-ῥιλεῖν, τιμάειν-τιμᾶν, λείπεαι-λείπῃ, πόλεας-πόλεις, τιμάομαι-τιμῶμαι.

§ 235. Ὅταν συμπέσωσιν οἱ φθόγγοι α καὶ ε, τότε μετὰ τὴν συναίρεσιν μένει ἐπικρατέστερος ὁ προηγούμενος φθόγγος· οἷον, λείπεαι-λείπῃ, τίμαε-τίμα, τείχεα-τείχη, πόλεας-πόλεις.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 236. Τὸ εα εἰς τὴν δευτέραν κλίσιν τῶν ὀνομάτων πάντοτε, καὶ εἰς τὴν πρώτην, ὅταν προηγῆται ρ, συναιρεῖται κατ' ἐξαίρεσιν εἰς α' οἷον, ὀστέα-ὀστᾶ, βορέας-βορρᾶς, ἀργυρέα-ἀργυρᾶ.

§ 237. Ὅπου εὑρεθῇ ὁ φθόγγος ο, μένει μετὰ τὴν συναίρεσιν ἐπικρατέστερος αὐτός, οἱ δὲ φθόγγοι α καὶ ε, εἴτε πρὸ αὐτοῦ εἴτε μετ' αὐτὸν τύχωσιν, ἀποβάλλονται· ὡς νόε-νοῦ, ὀστέον-ὀστοῦν, βόας-βοῦς, τιμάομι-τιμῶμι, φιλέουσι-φιλοῦσι.

§ 238. Τὸ οη καὶ οα ἐν τοῖς ἐπιθέτοις συναιροῦνται κατ' ἐξαίρεσιν εἰς η καὶ α' οἷον, ἁπλόη—ἁπλῆ, ἁπλόα—ἁπλᾶ.

§ 239. Ὅταν μετὰ μακρὸν φωνῆεν (μάλιστα, η, ω), ἕπηται ἄλλο βραχὺ (μάλιστα, α, ε, ο), τοῦτο μὲν ἀποβάλλεται, τὸ δὲ μακρὸν μένει ἀμεταποίητον (ἰ). Ὡσαύτως τὰ α, ι, υ, καταστρέφουσιν ἑπόμενον βραχὺ φωνῆεν πλὴν τοῦ ο' οἷον, 1) ὑλήεσσα-ὑλῆσσα, ἥρωα-ἥρω· 2) ἄεθλα-ἆθλα, ἀέθριες-ἄεθριες, ἰχθύας-ἰχθῦς.

§ 240. Ἐὰν τὸ δεύτερον συναιρετέον φωνῆεν ἦναι δίφθογγος, ἔχουσα ι προσγεγραμμένον ἢ ὑπογεγραμμένον, τότε συναιροῦνται κανονικῶς τὰ δύο φωνήεντα, καὶ τὸ ι, ἐὰν μὲν ἐκ τῆς συναιρέσεως προκύψῃ α, η, ω, ὑπογράφεται, ἄλλως δὲ ἀποβάλλεται· οἷον, ἀείδω-ᾄδω, ποιέῃς-ποιῇς, τιμάομι-τιμῶμι, τιμάει-τιμᾷ, Ὀπόεις-Ὁποῖς, μαθέειν-μαθεῖν.

§ 241. Ὅταν δύο ἀλλεπαλλήλων λέξεων διεστῶτα φωνήεντα συνάπτωνται εἰς ἕν, τοῦτο λέγεται συναλοιφή.

§ 242. Τῆς συναλοιφῆς εἴδη εἶναι τρία, ἡ κρᾶσις, ἡ ἔκθλιψις καὶ ἡ ἀφαίρεσις.

§ 243. Ἡ κρᾶσις συμβαίνει, ὅταν ἀμφότερα τὰ φωνήεντα συνάπτωνται εἰς ἕν, καὶ οὕτως αἱ δύο λέξεις γίνονται τρόπον τινὰ μία. Σημεῖον δὲ τῆς κράσεως εἶναι ἡ κορωνίς, ὁμοιάζουσα τὴν ψιλὴν (᾽), καὶ τίθεται ἐπὶ τοῦ νοηθέντος φωνήεντος· οἷον, τοῦ αὐτοῦ —ταὐτοῦ, τὸ ἐμὸν—τοὐμόν.

§ 244. Συνήθως παραλείπουσι τὴν κορωνίδα, ἐὰν συμπίπτῃ μὲ τὴν δασεῖαν, ἥτις μεταβαίνει ἐκ τοῦ συγκεκριμένου φωνήεντος εἰς τὸ συγκραθέν· οἷον, ὁ ἀνὴρ-ἁνήρ, ὁ ἑμὸς-ἱμός.

§ 245. Ἡ κρᾶσις εἶναι κυρία καὶ καταχρηστική· δι' οὓς λόγους καὶ ἡ συναίρεσις· τὰ ἀγαθὰ—ταγαθὰ (κυρία), τὸ ἔπος-τοὔπος, τὸ ὄνομα—τοὔνομα (καταχρηστική).

§ 246. Τὸ ἐκ τῆς κράσεως προκύπτον φωνῆεν εἶναι μακρόν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ τὰ προηγούμενα ψιλὰ σύμφωνα δασύνονται, ἂν τὸ ἀκόλουθον φωνῆεν ἐδασύνετο· οἷον, τὰ ἄλλα—τἄλλα, τὸ ἱμάτιον—θοἱμάτιον, τὰ ὅπλα—θὅπλα. Φρονοῦσιν ὅμως τινὲς, ὅτι τὸ ἐκ τῆς κράσεως προκύπτον μακρὸν δίχρονον, ἂν δὲν ἦτον ἐξ ἀρχῆς μακρὸν, δὲν περισπᾶται πρὸ βραχέος· διὸ γράφουσι τἄλλα, ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ τἆλλα.

§ 247. Εἰς τὸ ἐκ τῆς κράσεως προκύπτον α, ι, ω, πρέπει νὰ ὑπογράφηται τὸ ι, ὅταν εὑρίσκηται εἰς τὴν ἐπιφερομένην συλλαβὴν, οὐχὶ δὲ ὅταν εἰς τὴν προηγουμένην, ὡς ὑπογράφεται παρὰ τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν· οἷον, καὶ εἶτα—κἆτα, ἐγὼ οἶμαι—ἐγῶμαι, ἐγὼ οἶδα—ἐγῶδα· καὶ ἐκεῖ—κἀκεῖ, καὶ ἐγὼ—κἀγὼ, καὶ ἐκεῖνος—κἀκεῖνος.

§ 248. Συμβαίνει δὲ ἡ κρᾶσις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ ἄρθρον, εἰς τὸν σύνδεσμον καὶ, ἔτι δὲ εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὃ, ἃ, καὶ τὰ μόρια, πρό, μέντοι, ἤτοι, οὔτοι, ὦ· οἷον, τὸ ἐμὸν—τοὐμὸν, καὶ ἔπειτα—κἄπειτα, καὶ ὅταν-χὤταν, ὃ ἐρῶ—οὑρῶ, ὃ ἐγὼ—οὐγὼ, ἃ ἐγὼ—ἀγὼ, ἃ ἀν-ἂν, πρὸ ὀλίγου—προὐλίγου, ὦ ἄνθρωπε-ὠνθρωπε.

§ 249. Ἐνίοτε ἡ δασεῖα τοῦ ἑπομένου φωνήεντος ἐμποδίζει τὴν μετὰ τοῦ προηγουμένου, κρᾶσιν· οἷον προέξω, προορῶ, προέσχα· ἐνῶ λέγομεν, προέχω-προὔχω, πρόοπτος-προῦπτος, προέσχην-προὔστην.

§ 250. Τῶν ἄρθρων τὸ φωνῆεν διὰ τῆς κράσεως συνήθως ἐξαφανίζεται· οἷον, ὁ ἀνὴρ—ἀνὴρ, τοῦ ἀνδρὸς—τἀνδρὸς, τῷ ἀνδρὶ—τἀνδρὶ, ὁ ἄνθρωπος—ἄνθρωπος, τὸ αὐτὸ—ταὐτὸ, τοῦ αὐτοῦ—ταὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ ἔπος-τοὔπος, τὸ ἔργον-τοὔργον, κ.τ.λ.

§ 251. Εἰς τὰ ἐκ τοῦ ταὐτὸ παραγόμενα κυρίως πρέπει νὰ γράφηται καὶ ἡ κορωνὶς, ἀλλὰ συνήθως παραλείπεται, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις τισὶ, λησμονουμένης τῆς κράσεως.

§ 252. Τὸ ἕτερος μετὰ τὴν κρᾶσιν τρέπει τὸ ἀρκτικόν του ε εἰς α καὶ δὲν φυλάττει τὴν κορωνίδα· οἷον, ὁ ἕτερος-ἄτερος, τοῦ ἑτέρου-θατέρου, τῷ ἑτέρῳ-θατέρῳ, τὰ ἕτερα-θάτερα, τὸ ἕτερον-θάτερον· ἐσφαλμένως δὲ λέγονται αἱ αἰτιατικαὶ, τὸν ἕτερον, τὴν ἑτέραν, θάτερον, θατέραν, διότι δὲν ὑπάρχουσιν ἀλλεπάλληλα φωνήεντα πρὸς κρᾶσιν, καὶ ἀπροσέκτως εἶπον ἀκολούθως, ὁ θάτερος, ἡ θατέρα κτλ. ἄτινα εἶναι ψευκτέα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 253. Ἔκθλιψις εἶναι ἀποβολὴ τοῦ τελικοῦ βραχέος φωνήεντος τῆς προηγουμένης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ τῆς ἐπιφερομένης.

§ 254. Σημεῖον δὲ τῆς ἐκθλίψεως εἶναι ἡ ὁμοία μὲ τὴν κορωνίδα ἀπόστροφος, τιθεμένη παρὰ τὸ σύμφωνον, τοῦ ὁποίου τὸ φωνῆεν ἀποστράφη· ὁ δὲ ἀγαθὸς-ὁ δ' ἀγαθός, ἀλλὰ ἐγὼ-ἀλλ' ἐγώ.

§ 255. Τοῦ ἀποστραφέντος φωνήεντος τὸ ψιλὸν σύμφωνον τρέπεται εἰς δασύ, ἐὰν τὸ ἐπιφερόμενον φωνῆεν δασύνηται (1)· ἐὰν δὲ μετὰ τὸ πρὸ δασέος ἀποστραφὲν φωνῆεν ἦναι δύο ψιλὰ ὅμοια, μόνον τὸ τελευταῖον τρέπεται εἰς δασὺ (2) διὰ τὸν § 165· οἷον, 1) ἔθηκα οὕτω-ἔθηχ' οὕτω, νύκτα ὅλην-νυχθ' ὅλην, καὶ κατὰ τὸν § 161 νυχθ' ὅλην, ἑπτὰ ἡμέραι-ἑπθήμερος, καὶ κατὰ τὸν § 161 ἑρθήμερος, ἀνθ' ὧν, ἀνθέλκω, δεχήμερος, θέσραθ' ἅ· 2) ὃ θρᾷτθ' ἕπου.

§ 256. Ἐὰν μετὰ τὴν τροπὴν τοῦ τελικοῦ ψιλοῦ συμφώνου εἰς δασὺ ἕπηται ἄλλο δασύ, τὸ πρῶτον δὲν τρέπεται εἰς ψιλόν, ἐναντίον τοῦ § 168· οἷον, ἐρυφαίνω.

§ 257. Τὰ δασέα σύμφωνα δὲν μεταβάλλονται εἰς ψιλὰ πρὸ ψιλουμένου φωνήεντος· οἷον, ἀμφ' αὐτὸν, οὐκ ἠρνούμεθ' ἄν.

§ 258. Τὰ μέσα πρὸ δασυνομένου φωνήεντος μένουσιν ἄτρεπτα· π.χ. λέγ' ἑτέραν, τρίβ' οὕτως, ἐγὼ δ' ὁρῶ, ἔγωγ' ὁρῶ· ἐὰν δὲ εὑρεθῶσι θ καὶ χ, ταῦτα προκύπτουσιν ἐκ τῶν τε, κε, ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τῶν δὲ καὶ γέ.

§ 259. Ἐκθλίβεται δὲ εἰς τὸ πεζὸν τὸ τελικὸν φωνῆεν ἡ διρθογγος μάλιστα τῶν ἑξῆς· 1) τῶν προθέσεων πλὴν τῆς πρό, περὶ καὶ ἀμφὶ ἐνίοτε, τῆς δὲ ἐπὶ μόνον εἰς τὰ σύνθετα ἐπίορκος καὶ ἐπιεικής· 2) τῶν συνδέσμων ἀλλὰ, ἄρα, ἆρα, γὲ, δὲ, (οὐδὲ, μηδὲ), τε, (οὔτε, μήτε, εἴτε), τοὶ, κὲ, ὅτε, ὁπότε, ἵνα, ὥστε· 3) τῶν ἐπιῤῥημάτων ἔτι, (οὐκέτι), ἅμα, εἶτα, ἔπειτα, τότε, ποτὲ, μάλα, τάχα, καὶ τῶν ἐπιῤῥηματικῶς ἐκλαμβανομένων οὐδετέρων τῶν ὑπερθετικῶν· 4) τῶν ἀντωνυμιῶν· 5) τῶν ῥηματικῶν καταλήξεων μαι, σαι, ται, σο, το, σθαι, τε, σθε καὶ τὸ ι τοῦ ἐστὶ πολλάκις· 6) τῆς αἰτιατικῆς Δία μετὰ τὰ μόρια, νὴ, ἦμὰ, καὶ τοῦ ῥήματος φημί· οἷον, 1) παρ' ἐμοῦ, κατ' ἄλλο, ἐφ' ᾧ, ἀντ' αὐτοῦ, καθ' ἡμῶν, μεθ' ὑμῶν, περὶ αὐτοῦ, πρὸ ἄλλου, ἀμφιέννυμι, ἀμφὶ Ἴλιον· 2) ἀλλ' αὐτὸς, ἄρ' ἐγὼ, ἆρ' οὖν, ἔγωγ' οὖν, ὥστ' αὐτός· 3) οὐκετ' εἶδον, ἀρ' ἀκούσας· 4) ταὐτ' εἰκὼς, τοῦθ' ἑλόμενος, τοὔτ' ἔτι, ταὔτ' εἰπών· 5) λέγομ' ἐγὼ, ἀπαγγέλλεθ' ἡ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μὴν, ἐσθ' ὅτι, οὐ ἐσθ' ὁ πάσας, εἴπερ ἔστ' ἔτι, ἀλλὰ καὶ ἔστιν ὅστις· β) οὐ μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, νὴ Δι' ἀτεχνῶς, φήμ' ἔγωγε.

§ 260. Προσέτι εὑρίσκονται εἰς τὸν παζὸν λόγον ἐκτεθλιμμένα καὶ τὰ τελικὰ βραχέα φωνήεντα ὀνομάτων (μάλιστα τὸ α τῆς δευτέρας καὶ τρίτης κλίσεως), καὶ ῥημάτων (τὸ α, ι, ε)· οἷον, τὰ κράτιστ' ἔσεσθ' ἐψηφισμένοι, χρήματ' εἰσφέρει, οἶδ' ὅτι, ἀκάκο' αὐτόν, ἔχουμ' ἂν, ἠδίκηχ' ἡμᾶς, φέρετ' ὦ φίλοι.

§ 261. Ὁ τόνος τοῦ ἀποστραφέντος φωνήεντος τῶν μὲν μερίων καὶ τῆς ἀντωνυμίας τινὰ ἀποβάλλεται (1), τῶν δὲ κλιτῶν ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (ἢ προπαραλήγουσαν) ὡς ὀξεῖα· οἷον, 1) παρὰ ἐμοῦ- παρ' ἐμοῦ, ἀπὸ ἑαυτοῦ-ἀφ' ἑαυτοῦ, οὐδὲ ἐγὼ-οὐδ' ἐγὼ, τινὰ ἔλεγε-τιν' ἔλεγε· 2) πολλὰ ἔπαθον-πόλλ' ἔπαθον, δεινὰ ἐρωτᾷς-δείν' ἐρωτᾷς, ῥημὶ ἐγὼ-ῥήμ' ἐγώ, αἰσχρὰ ἐλεξας-αἴσχρ' ἔλεξας, ἑπτὰ ἦσαν-ἑπτ' ἦσαν, κακὰ ἀγγελεῖν-κάκ' ἀγγελεῖν, τὰ λοιπὰ ὑπηρετεῖν--τὰ λοίπ' ὑπηρετεῖν, (ξυγγνωστὰ ἃ δ' ἂν, ξύγγνωστ' ἃ δ' ἂν), ταυτὶ δῆτα ἀνεκτὰ ἀκούειν--ταυτὶ δῆτ' ἀνέκτ' ἀκούειν.

§ 262. Εἰς τοὺς ποιητὰς ἡ ἔκθλιψις ἀκολουθεῖ ἄλλους κανόνας, διαφέροντας ἀλλήλων κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς καὶ τὰ διάφορα εἴδη τῶν ποιημάτων· π. χ. ἡ ἀμφὶ παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἐκθλίβεται, εἰς δὲ τοὺς παζοὺς ἀξιοσημείωτον εἶναι τὸ ἀμπέχω, γινόμενον ἐκ τοῦ ἀμφὶ ἔχω, κατὰ παράβασιν δύο κανόνων τοῦ § 259 καὶ τοῦ § 257.

§ 263. Ἀφαίρεσις δ' εἶναι ἀποβολὴ τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τῆς ἐπιφερομένης λέξεως, ἐὰν τὸ τῆς προηγουμένης τελικὸν ἦναι μακρόν. Σημεῖον δὲ καὶ ταύτης εἶναι ἡ ἀπόστροφος, τιθεμένη εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀφαιρεθέντος φωνήεντος· οἷον, ὦ ἄναξ,-ὦ 'ναξ ὦ ἀγαθὲ-ὦ 'γαθὲ, ἡ ἐκείνη-ἠ 'κείνη.

§ 264. Ἡ ἀφαίρεσις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνειθίζεται παρὰ τοῖς ποιηταῖς, οἵτινες καὶ τὴν ἔκθλιψιν καὶ κρᾶσιν μεταχειρίζονται περισσότερον τῶν παζῶν. Εἰς τὸ παράδειγμα, «ταῦτ' ἐκεῖν' οὐγὼ λέγον» (Ἀρφ. Ἀχαρ. 41), βλέπει τις καὶ τὰ τρία εἴδη τῆς συναλοιφῆς.

Περὶ τονισμοῦ τῶν λέξεων.

§ 265. Εἰς πᾶσαν λέξιν σημειοῦται συνήθως μόνον μία συλλαβὴ ὡς δυνατώτερα προφερομένη δι' ἰδιαιτέρου τόνου, διὰ τῆς ὀξείας,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἢ βαρεῖας, ἢ διὰ τῆς περισπωμένης· καλὸς κἀγαθός· ἀγαπῶμεν, μοῦσαι.

§ 266. Τὸ σημεῖον τοῦ ὀξέος τόνου, καλούμενον ὀξεῖα, εἶναι γραμμίδιον (΄) τιθέμενον ἐπὶ τοῦ φωνήεντος τῆς συλλαβῆς, καὶ κλίνον πρὸς τὰ ἀριστερά· δύναται δὲ νὰ τεθῇ μόνον εἰς τὰς τρεῖς ἀπὸ τοῦ τέλους συλλαβάς· οἷον, ἐξύς, ῥίλος, ἄριλος.

§ 267. Ἡ ὀξεῖα δὲν ἐκτείνει ἀλλ' ὀξύνει τὴν συλλαβήν, ἤγουν σημειόνει ποῦ πρέπει νὰ ὑψώσωμεν τὴν φωνὴν ἡμῶν· διότι εἰς ὅλας τὰς συλλαβὰς ὑπάρχει φυσικός τις τόνος, καὶ διὰ τοῦτο νοεῖται ὑπάρχουσα ἐφ' ὅλων τῶν ἀτόνων συλλαβῶν ἡ βαρεῖα.

§ 268. Ἡ βαρεῖα εἶναι γραμμίδιον (΄) ὡς ἡ ὀξεῖα, ἔχουσα τὴν ἐναντίαν ἐκείνης διεύθυνσιν πρὸς τὰ δεξιά, καὶ τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς λήγούσης, ὅταν ἡ ὀξύτονος λέξις δὲν χωρίζηται ἀπὸ τῆς ἀκολούθου διὰ τελείας ἢ ἄνω στιγμῆς· πλὴν τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας τίς, τί, ἥτις πάντοτε ὀξύνεται· οἷον, καλὸς καὶ ἀγαθός· ἀγαθὸς καὶ καλός.

§ 269. Ἡ πρὸ τοῦ ἁπλοῦ κόμματος ὀξύτονος λέξις βαρύνεται, ἂν δὲν στηρίζηται πολὺ ἐπὶ τῆς λήγούσης ὁ προφέρων· διατηρεῖ δὲ τὴν ὀξεῖαν, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάπαυσις πραγματική· οἷον, ὁ μὲν Κῦρος ἐπέρασε τὸν ποταμόν, οἱ δὲ πολέμιοι ἀπέργον.

§ 270. Τὸ σημεῖον τῆς περισπωμένης εἶναι ἡ ἐξ ὀξείας καὶ βαρείας συγκεμένη κεκλασμένη γραμμὴ (῀), ἥτις ἀπαιτεῖ συλλαβὴν ῥύσει μακρὰν, καὶ τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς λήγούσης ἢ παραλήγούσης, δεικνύουσα τῆς συλλαβῆς τὴν ἔκτασιν· οἷον, καλοῦ, φεῦγε.

§ 271. Ὅσαι λέξεις ἔχουσι τὴν ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς λήγούσης ὀνομάζονται ὀξύτονοι (1)· ὅσαι δὲ ἐπὶ τῆς παραλήγούσης παροξύτονοι (2)· καὶ ὅσαι ἐπὶ τῆς προπαραλήγούσης προπαροξύτονοι (3)· οἷον, 1) ὀξύς, κακός, πονηρός· 2) ῥάβδος, μάλος, κλέος· 3) ἅγιος, ὅσιος, ῥιλόκαλος.

§ 272. Ἡ λέξις ἡ ἔχουσα βαρεῖαν ἐπὶ τῆς λήγούσης καλεῖται βαρύτονος. Βαρύτονοι δ' ὀνομάζονται καὶ ὅσαι λέξεις δὲν ἔχουσι κανένα τόνον εἰς τὴν λήγουσαν, διότι ἐννοεῖται ἐπ' αὐτῆς ἡ βαρεῖα.

§ 273. Ὅσαι λέξεις ἔχουσι τὴν περισπωμένην ἐπὶ τῆς λήγούσης λέγονται περισπώμεναι (1)· ὅσαι δ' ἐπὶ τῆς παραλήγούσης προπε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρισπώμεναι (2)· οἷον, 1)· ποιῶ, τιμῶ, ἀγαθῶν, καλοῦ· 2) μοῦσαι, ποιοῦσι, τυρθεῖσι κτλ.

§ 274. Ὁ τόνος, καθὼς καὶ τὸ πνεῦμα, τίθεται ἐπὶ τῶν φωνήεντων τῶν συλλαβῶν, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπισακτικοῦ φωνήεντος τῶν κυρίων διφθόγγων· ἐὰν δ' εὑρίσκηται τόνος καὶ πνεῦμα, τότε ἡ μὲν ὀξεῖα τίθεται μετ' αὐτό, ἡ δὲ περισπωμένη ἐπ' αὐτοῦ· οἷον, ἄλλος, οἶκου, οἶκον, αἷμα.

§ 275. Δέκα μονοσύλλαβα λεξείδια δὲν ἔχουσι κανένα τόνον, καὶ διὰ τοῦτο λέγονται ἄτονα. Εἶναι δὲ ταῦτα· τέσσαρα ἄρθρα ὁ, ἡ, οἱ, αἱ· τρεῖς προθέσεις, ἐν, ἐς, (ἢ εἰς), ἐκ (ἢ ἐξ)· δύο ἐπιρρήματα, ὡς, οὐ (οὐκ, οὐχ)· καὶ ὁ σύνδεσμος εἰ.

§ 276. Τὸ εἰ ἐνούμενον μετὰ τοῦ ὡς, τὸ ὡς ποιητικῶς, καὶ ὅταν ἦναι ἀντὶ τοῦ οὕτως, καὶ τὸ οὐ ἐντέλει περιόδου, τονίζονται· οἷον, ὡσεὶ, λέων ὥς, ὥς ἔφατο, οὐδ' ὥς, καὶ ὡς, πῶς γὰρ οὔ;

§ 277. Ὅταν ἡ λήγουσα ἦναι φύσει μακρά, ἡ προπαραλήγουσα κοινῶς δὲν τονίζεται, πλὴν τῶν Ἀττικῶν· οἷον ἄνθρωπος, ἀνθρώπου, ἵλεως, πόλεως, σινάπεως, πήχεων.

§ 278. Ἡ προπαραλήγουσα τονιζομένη δέχεται πάντοτε ὀξεῖαν· οἷον, πνεύματος, εὐδαίμονος.

§ 279. Ἡ παραλήγουσα τονιζομένη δέχεται περισπωμένην, ὅταν αὕτη μὲν ἦναι φύσει μακρὰ, ἡ δὲ λήγουσα δὲν ἦναι· εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν λαμβάνει καὶ αὕτη ὀξεῖαν· οἷον, φεῦγε, τίλον, σκῶλοψ, κᾶπος, τρέχω, τρώγω.

§ 280. Ἡ λήγουσα τονιζομένη λαμβάνει πάντοτε ὀξεῖαν ἢ ἐν συνεπείᾳ λόγου βαρεῖαν· πλὴν 1) τῶν συγκριμένων· 2) τῶν εἰς ως τονιζομένων λαγόντων ἐπιρρημάτων· 3) τῶν μακροκαταλήκτων γενικῶν καὶ δοτικῶν πάσης κλίσεως, ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν· 4) τῶν εἰς ας, ης, υς, ους, ἰδιοκλίτων ὀνομάτων· 5) τῶν εἰς ους καὶ υς μονοσυλλάβων· 6) τῶν λαγόντων εἰς ευ καὶ ου, πλὴν τῶν ἐπιρρημάτων ἰδοὺ, ἰοὺ καὶ οὔ· 7) τῶν γραῦς, ναῦς, πᾶς, πῦρ, νῦν, οὖν, γοῦν καὶ γρῦ· οἷον, 1) φιλεῖς, φιλῶν, τιμᾷς· 2) πῶς, καλῶς, κακῶς, ἀμαθῶς, σοφῶς· 3) καλοῦ, καλῷ, καλῇ, καλῶν, καλοῖς, καλαῖς· 4) Κοσμᾶς, Φιλᾶς, Διονῦς, Ἰησοῦς· 5) οὖς, βοῦς, ποῦς (καὶ πούς), μῦς, δρῦς· 6) εὖ, φεῦ, ποῦ.

§ 281. Ἐν πολλοῖς τῶν ἐξηρημένων ὑπάρχει ὑποκεκρυμμένη

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

συναίρεσις, διὸ λέγομεν ἐν γένει περὶ αὐτῆς, ὅτι τὸ ἐκ συναιρέσεως προκύπτον φωνῆεν τονιζόμενον περισπᾶται. Δὲν περισπᾶται δὲ, 1) ὅταν τύχῃ πρὸ μακρᾶς λήγούσης διὰ τὸν § 279, ἢ εἰς τὴν προπαραλήγουσαν διὰ τὸν § 278. 2) Ὅταν ἐκ τῶν συναιρετέων φωνηέντων τονίζηται τὸ δεύτερον, διὰ τὸν § 270· 3) εἰς τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν τῶν εἰς ω συνῃρημένων, διότι πᾶσα πτῶσις ὁμόφωνος μὲ ἄλλην προηγησαμένην δέχεται καὶ τὸν τόνον αὐτῆς· 4) εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ δυϊκοῦ τῶν συνῃρημένων τῆς δευτέρας κλίσεως· 5) εἰς τὴν ἑνικὴν γενικὴν τῶν ὀξυτόνων Ἀττικῶν ὀνομάτων τῆς β'. κλίσεως μὴ ὑπαγομένην εἰς τὴν 3 ἐξαίρεσιν τοῦ § 280, ἀλλ' ὀξυνομένην κατὰ τὸν γενικὸν τοῦτον κανόνα. Παραδείγματα· τιμάω-τιμῶ, πᾶς-παῦς, φῶς-φῶς· 1) τιμαούσης-τιμώσης, τιμαόμενον-τιμώμενον· 2) ἑσταὼς-ἑστὼς, φωῦς-φῶς (τῆς φωδὸς), δαῖς-δᾷς· 3) ἡ ἠχὼ, τὴν ἠχόα-ἠχὼ, ἡ Λητὼ, τὴν Λητόα-Λητὼ, ἡ λεχὼ, τὴν λεχόα-λεχὼ· 4) τὼ νόω-νὼ, τὼ ὀστέω-ὀστὼ· 5) τοῦ λεὼ, τοῦ νεὼ, τοῦ λαγὼ.

§ 282. Ὁ τόνος, ὅπου τὸ ἐπιτρέπει ἡ λήγουσα, μεταβιβάζεται πρὸς τὰς ἀρτικὰς τῆς λέξεως συλλαβὰς, ὅταν ἡ λέξις αὐξάνῃ ἀρτικῶς, φίλος-ἄριλος, ὁδὸς-σύνοδος.

§ 283. Καταβιβάζεται δὲ ὁ τόνος πρὸς τὸ τέλος, καθ' ὅσον ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν προσλαμβανομένων συλλαβῶν. Π. χ. ἐὰν τὸ ἄριλεον μεταβληθῇ εἰς τὸ ἀφιλέοντο, ὁ τόνος δὲν δύναται πλέον νὰ μένῃ ἐπὶ τῆς συλλαβῆς ρι, ὡς ὑπεράνω τῆς προπαραλήγούσης, ἀλλὰ καταβιβάζεται ἐπὶ τῆς προπαραλήγούσης λε· ἐὰν δὲ τοῦτο γείνῃ ἀφιλεόσθην, ὁ τόνος τότε πρέπει νὰ καταβῇ ἐπὶ τῆς παραλήγούσης διὰ τὸν § 277.

§ 284. Εἰς τὰ ῥήματα πάντοτε ὁ τόνος τίθεται, ὅσον ἐνδέχεται ἀνωτέρω τῆς λήγούσης, ἡ δ' ἀρχικῶς τονιζομένη πρώτη συλλαβὴ τοῦ ἐνεστῶτος μένει τοιαύτη, ἐφ' ὅσον δὲν ἐμποδίζωσιν αἱ περὶ μεταθέσεως τόνου εἰρημέναι περιστάσεις, φεύγω, φιλέω, φεῦγε, φίλεε, ἔρευγε.

§ 285. Τοὺς γραπτοὺς τόνους δὲν μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι, ἐπενόησε δ' αὐτοὺς ὁ γραμματικὸς Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος 200 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ὅτε διὰ τὴν παρακμὴν τῆς γλώσσης συνέβαινον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν πολλαὶ παρατονισμοί.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Περὶ ἐγκλίσεως τόνου.

§ 286. Ἐνίοτε συνδέεται μία λέξις μὲ ἄλλην μικρὰν ἑπομένην της τόσον σφιγκτά, ὥστε ἀμφότεραι δύνανται νὰ προφερθῶσιν ὡς μία. Τοῦτο δ' ἐπιφέρει παντοίας μεταβολὰς εἰς τὸν τόνον· οἷον, πατήρ μου, ἑταῖρός τις.

§ 287. Αἱ μονοσύλλαβοι καὶ δισύλλαβοι λέξεις αἱ συμπροφερόμεναι μετὰ τῶν προηγουμένων καὶ μεταβιβάζουσαι τὸν τόνον των λέγονται ἐγκλιτικαί, αἱ δὲ δεχόμεναι αὐτὸν ἐγκλινόμεναι.

§ 288. Ἐγκλινόμεναι μὲν δύνανται νὰ γείνωσι πᾶσαι αἱ λέξεις. Ἐγκλιτικαὶ δὲ εἶναι 1) αἱ ἀντωνυμίαι μοῦ, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ, οὗ, οἷ, ἕ, τίς, (του, τῳ), σφῶν, σφίσιν· 2) ὁ ἐνεστὼς τοῦ εἰμὶ καὶ φημὶ πλὴν τοῦ εἶς καὶ φής· ἔτι δὲ 3) τὰ μόρια πώς, πῶ, ποὺ, πώ, ποί, πού, ποθέν, ποτὲ, τέ, τοί, γέ, δέ, θέ, νύν, πέρ, (ἐά, κε(ν), νυ, θήν).

§ 289. Τὸ δὲ εἶναι τὸ μόριον τὸ τιθέμενον κατόπιν τῆς αἰτιατικῆς τῶν ὀνομάτων καὶ σημαῖνον κίνησιν ἢ δεῖξιν· οἷον, Ἥρεβός δε, οἷκόν δε· διότι ὁ σύνδεσμος δὲ, ὡς καὶ τὰ ἐρωτηματικῶς ἐκφερόμενα, πῶς, ποῦ, ποῖ, κτλ. δὲν ἐγκλίνονται.

§ 290. Αἱ ἐγκλιτικαὶ ἐγκλίνουσιν ἢ μεταβιβάζουσι τὸν ἴδιον αὐτῶν τόνον ὡς ὀξεῖαν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης, ὅταν αὕτη ἦναι ἄτονος, ἢ προπερισπωμένη, ἢ προπαροξύτονος· οἷον, εἴς τι, σῶμά μου, ἄνθρωπός τις.

§ 291. Αἱ ἐγκλιτικαὶ ἀποβάλλουσι τὸν ἴδιον αὐτῶν τόνον, ὅταν αἱ ἐγκλινόμεναι ὀξύνωνται, ἢ περισπῶνται· οἷον, καλός τις, καλοῦ τινος.

§ 292. Ὁ ἐπὶ τῶν ὀξυτόνων ἐγκλινομένων τόνος πρὸ τῶν ἐγκλιτικῶν δὲν μεταβάλλεται εἰς βαρεῖαν κατὰ τὸν § 268· διότι προφέρεται ἡ ἐγκλινομένη μετὰ τῆς ἐγκλιτικῆς ὡς μία λέξις· οἷον, καλόστις, πατήρμου.

§ 293. Ἐὰν ἡ ἐγκλινομένη λέξις παροξύνηται, τὸ μὲν μονοσύλλαβον ἐγκλιτικὸν ἀποβάλλει ἐπίσης τὸν τόνον του, τὸ δὲ δισύλλαβον δὲν ἐγκλίνεται· οἷον, φίλος μου, φίλου τινός· ἄνδρα τε, ἓν λόγος ποτέ.

§ 294. Ὅταν πολλὰ ἐγκλιτικὰ ἀκολουθῶσιν ἀλλεπάλληλα, τότε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

συνεγκλίνονται, ὥστε τὸ ἔσχατον μόνον μένει ἄτονον· οἷον, πρότερόν ποτέ φασί τινες· εἴ τίς τινά φησί μοι παρεῖναι· εἴ τίς γέ μοί φασί ποτε.

§ 295. Μονοσύλλαβα ἐγκλιτικὰ ἐγκλίνουσι τὸν τόνον των καὶ μετὰ τὴν ἔκθλιψιν· οἷον, ἤ γ' ἐμοί, ἄγουσί τ' αὐτόν.

§ 296. Αἱ ἀντωνυμίαι μετὰ τὰς προθέσεις, ἢ μετὰ τὸν ἤ, καὶ ἀντιθετικῶς ἢ ἐμφαντικῶς προφερόμεναι ὀρθοτονοῦνται (1)· ἀλλ' ἀπαντῶνται μετὰ τὰς ἀτόνους προθέσεις ἐν, εἰς, ἐξ, καὶ ἄλλας, ἐγκλίνοντα τὸν ἴδιον τόνον τά μοῦ, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ (2)· οἷον, 1) ἀντὶ σοῦ, μετ' ἐμοῦ, παρά σοί, δίδωμι ἐκείνῳ ἢ σοί, ἐμὲ μέν, ἀλλ' οὐ σέ, τὸ ὄνομα σοῦ τοῦ πατρός· 2) ἔκ μου, ἔν μοι, ἔς με, ἔκ σου, ἔν σοι· πολὺ ἂν προθυμότερον ἴοιεν ἐπί σε ἢ νῶν σύν σοι.

§ 297. Διατηροῦσιν ἔτι τὸν τόνον των αἱ ἐγκλιτικαί· 1) ὅταν αἱ ἐγκλινόμεναι καταλήγωσιν εἰς διπλοῦν σύμφωνον ἢ ἀποστροφῶνται· 2) ὅταν αἱ ἐγκλιτικαὶ ἀρχίζωσι τὰς προτάσεις, ἢ περικλείωνται διὰ στιγμῶν· οἷον, 1) φρονιμός ἐστιν οὗτος· πολλοὶ δ' εἰσὶν οἱ ἀχθόμενοι, καλὸς δ' ἐστὶν οὗτος· 2) εἰσὶ θεοί· τινὰ ἐπίθετα· μένει δὲ, φησίν, οἶκοι.

§ 298. Τὸ ἐστὶ 1) εὑρισκόμενον κατόπιν τῶν μορίων, ἀλλά, εἰ, καὶ, οὐ, ὡς, ναί, μέν, οὐδέ, ὅτι, ποῦ, ἢ τῆς ἀντωνυμίας τοῦτο, καὶ 2) ὅταν ἦναι ἀρκτικὸν λόγου, ἢ τῶν, ὅτε, ὅς, ὅπου, ἀντὶ νὰ ἐγκλιθῇ ἀναβιβάζει τὸν τόνον εἰς τὴν παραλήγουσάν του· οἷον, ἀλλ' ἔστι, εἰ ἔστι, καὶ ἔστι, οὐκ ἔστι . . . . τοῦτ' ἔστι· 2) ἔστι πόλις Ἐφύρη, ἔστιν ἱερὸν, ἔστιν ἀνὴρ ἀγαθὸς, ἔστιν ὅτε, ἔστιν ὅς, ἔστιν ὅπου.

§ 299. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων, οὗτινος, ἥστινος, ὅτινι, ἅτινι, ὅντινων, οἵστισιν, αἵστισι, οὔτε, εἴθε, ὥσπερ, εἴτε, τήνδε, κτλ. φαίνεται ἐναντίος τῶν περὶ τονισμοῦ κανόνων (§ 278 καὶ 279), ἀλλὰ δικαιολογεῖται, διότι τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὰς μέρη εἶναι λέξεις ἐγκλινόμεναι (οὗ, ἧς, ᾧ, ᾗ, ὧν, οἷς, αἷς οὐ, εἰ, ὡς, τήν), καὶ ἐγκλιτικαὶ (τινός, τινί, τινῶν, τισί, τέ, θέ, πέρ, δέ), καὶ ὑπάγονται εἰς τοὺς περὶ τούτων κανόνας. Ὁτάκις δ' εἶναι μία λέξις τονίζεται κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας· οἷον, δῆθεν.

§ 300. Λύεται αἱ ἐκ τῶν ἐγκλιτικῶν σύνθετοι λέξεις, ἐὰν ἔχωσι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κατόπιν ἄλλα ἐγκλιτικὰ θεωροῦνται πρὸς ταῦτα ὡς αὐτοτελεῖς, καὶ τὰ δεύτερα μέρη των δὲν ὑπάγονται εἰς τὸν κανόνα τῶν συνεγκλιτικῶν (§ 294)· οἷον, εἴτε τις, εἴτε τινά.

§ 301. Πρὸς ἄσκησιν τῶν ἐγκλιτικῶν κανόνων καλὸν εἶναι νὰ κλίνωσι καὶ νὰ γράφωσιν οἱ μαθηταὶ ὀνόματα συνοδευόμενα ὑπὸ ἐγκλιτικῶν λέξεων· π. χ. ἄνθρωπός τις, κάμηλός τις, πρόβατόν τι, Ἆραψ ποτὲ, γυνή τις, σῶμά τι, βῆμά μου, πίθηκός μου, κάρυόν μου, κύων τίς ποτε, μήτηρ τίς ποτε, παῖς τίς ποτε, κτῆνός τί ποτε, κτλ.

Περὶ διαστολῶν τοῦ λόγου καὶ τῶν μερῶν αὐτοῦ.

§ 302. Ὁ λόγος ἀποτελεῖται ἐξ εὐτάκτου σειρᾶς λέξεων φανερουούσης νόημα τέλειον. Ἐγὼ λέγω, ὅτι σὺ ἔχεις ἄδικον.

§ 303. Ὁ λόγος καλεῖται· 1) ἐνδιάθετος, ὅταν ἔχωμεν αὐτὸν εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν· 2) προφορικὸς, ὅταν τὸν ἀπαγγέλλωμεν· καὶ 3) γραπτὸς, ὅταν τὸν γράφωμεν.

§ 304. Τὰ ἁπλούστατα μέρη, ἐξ ὧν ὁ λόγος σύγκειται, καλοῦνται ἁπλαῖ προτάσεις· τοιαῦται εἶναι εἰς τὸ προλεχθὲν παράδειγμα, 1) ἐγὼ λέγω· 2) σὺ ἔχεις ἄδικον.

§ 305. Αἱ ἁπλαῖ προτάσεις, αἵτινες πρὸς ἐντελῆ συνθέτου τινὸς ἐννοίας ἔκθεσιν συνάπτονται ὡς μέρη αὐτῆς τῆς ἐννοίας, διαιροῦνται ἀπ' ἀλλήλων διὰ τοῦ κόμματος (,).

§ 306. Ἐὰν δὲ πρότασίς τις καθ' ἑαυτὴν μὲν ἀποτελῇ ἓν ὅλον, ἦναι ὅμως σφιγκτὰ συνδεδεμένη μὲ τὴν προηγουμένην πρότασιν, τότε χωρίζεται διὰ τῆς ἄνω στιγμῆς, ἥτις τίθεται εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ στίχου· οἷον, ἐὰν μὲν ἔλθῃ, καλὸν ἐστιν· ἐὰν δὲ μὴ, οὐ λυπηρόν.

§ 307. Εἰς τὸ τέλος ὁλομεροῦς προτάσεως τίθεται τελεία (.), ἢ ἂν ἡ πρότασις ἦναι ἐρωτηματικὴ, ἐρωτηματικόν (;).

§ 308. Τὰ δὲ διακεκριμένα εἴδη, εἰς τὰ ὁποῖα κατατάττονται ὅλαι αἱ λέξεις, καθ' ἑαυτὰς θεωρούμεναι, λέγονται μέρη τοῦ λόγου.

§ 309. Τὰ μέρη τοῦ λόγου εἶναι δέκα· ἓξ κλιτὰ, ἄρθρον, ὄνομα, ἐπίθετον, ἀντωνυμία, ῥῆμα, μετοχὴ, καὶ τέσσαρα ἄκλιτα, πρόθεσις, ἐπίῤῥημα, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα. Οἱ ἀρχαῖοι γραμματικοὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

συγκαταλέγοντες τὸ ἐπίθετον εἰς τὸ οὐσιαστικὸν ὄνομα, καὶ τὸ ἐπιρώνυμα εἰς τὸ ἐπίρρημα, ἀριθμοῦσιν ἐκτὸς τὰ μέρη τοῦ λόγου.

§ 310. Τὰ ὀνόματα, ἐπίθετα, ἄρθρα, καὶ αἱ ἀντωνυμίαι λέγονται μ' ἓν κοινὸν ὄνομα πτωτικά.

Παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν καὶ γενικαὶ παρατηρήσεις ἐπ' αὐτῶν.

§ 311. Ὅσα ἐξετάζομεν εἰς τὰ πτωτικὰ ὀνομάζονται παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν. Ταῦτα δὲ εἶναι γένος, ἀριθμός, πτῶσις καὶ κλίσις.

§ 312. Γένη εἶναι τρία, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον. Καὶ ἀρσενικὰ μὲν ἔπρεπε νὰ ἦναι, ὅσα ὀνόματα φανερόνουσιν ἀρσενικὰ ὄντα, ὡς ὁ ἀνὴρ, ὁ λέων· θηλυκὰ δὲ ὅσα ἀνήκουσιν εἰς θηλυκὰ ὄντα· ὡς, ἡ γυνὴ, ἡ λέαινα· οὐδέτερα δὲ ὅλα τὰ ἄψυχα. Ὅμως ἡ γραμματικὴ δὲν ἐξετάζει τὸ γένος κατὰ ῥύσιν, εἰς τὴν ὁποίαν βέβαια ὑπάρχουσι δύο μόνον γένη ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν, ἀλλὰ μόνον τὸ κατὰ φωνὴν, διακρίνουσα τὰ γένη διὰ τῶν ἄρθρων προτασσομένων τῶν ὀνομάτων. Διότι ὅσα ὀνόματα ἔχουσι κλινόμενα ἀρσενικὸν ἄρθρον εἶναι ἀρσενικὰ, ὅσα ἔχουσι θηλυκὸν ἄρθρον εἶναι θηλυκὰ, καὶ ὅσα ἔχουσιν οὐδέτερον εἶναι οὐδέτερα· ὡς ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, τὸ ἄρρεν ἢ τὸ θῆλυ παιδίον.

§ 313. Ὅταν θέλωμεν ν' ἀναφέρωμεν γένη ζώων ἁπλῶς, τότε μεταχειριζόμεθα διὰ μὲν τὰ λογικὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος (1), διὰ δὲ τὰ ἄλογα ἄλλοτε τὸ ἀρσενικὸν καὶ ἄλλοτε τὸ θηλυκὸν, περιλαμβάνοντα ἀμφότερα τὰ γένη, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἐπίκοινον γένος (2)· ὅταν δ' ἐν τούτοις θέλωμεν νὰ διευκρινήσωμεν τὸ γένος, προσθέτομεν τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυς ἢ θήλεια (3). 1) Π. χ. ὁ ἄνθρωπος, οἱ ἄνθρωποι, θεὸς, θεοί· 2) ὁ ἀετὸς, ὁ κύκνος, ὁ λύκος, ὁ λαγὼς, ἡ περιστερὰ, ἡ ἀλώπηξ, ἡ ἄρκτος, ἡ ἔλαφος· 3) ἄρσην ἢ θήλεια κάμηλος.

§ 314. Ἵνα διακρίνωμεν καὶ ἄνευ ἄρθρου τὸ γένος τῶν ὀνομάτων παρατηροῦμεν, ὅτι ἀρσενικὰ εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνέμων καὶ ποταμῶν (ἐξαιρεῖται ἡ Λήθη), θηλυκὰ δὲ τὰ τῶν νήσων, καὶ πλείστων δένδρων, χωρῶν καὶ πόλεων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 315. Ἐκ τῶν τριῶν ἀριθμῶν ὁ ἑνικὸς φανερόνει ἕν, ὁ δυϊκὸς δύο, καὶ ὁ πληθυντικὸς πολλὰ ἀορίστως. Τὰ δ' ὡρισμένως πολλὰ ἐκφράζονται δι' ἀριθμητικοῦ ὀνόματος παριστῶντος ὡρισμένην μονάδων συλλογήν.

§ 316. Τῶν πέντε πτώσεων ἡ μὲν ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ λέγονται ὀρθαί, αἱ δ' ἄλλαι πλάγιαι.

§ 317. Ὅταν ἐκθέτωμεν τὰ πτωτικὰ καθ' ὅλους τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰς πτώσεις αὐτῶν, τότε λέγομεν ὅτι κλίνομεν αὐτά.

§ 318. Οἱ τύποι, κατὰ τοὺς ὁποίους τὰ πτωτικὰ κλίνονται, ἤγουν μεταβάλλονται κατὰ τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰς πτώσεις, ὀνομάζονται κλίσεις.

§ 319. Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς, δύο ἰσοσύλλαβοι, ἡ δὲ τρίτη περιττοσύλλαβος. Περιέχουσι δὲ ὀνόματα ἀσυναίρετα καὶ συνηρημένα.

§ 320. Τὸ μέρος τῶν πτωτικῶν, τὸ ὁποῖον μένει ἀμετάβλητον καὶ ἀμεταπόητον εἰς τὴν κλίσιν ὀνομάζεται ῥίζα, τὸ δὲ μεταβαλλόμενον κατάληξις.

§ 321. Ὅταν λέξις τις ἔχῃ δύο ῥίζας, τότε τὴν μὲν ἔχουσαν μακρὰν λήγουσαν ὀνομάζομεν μακράν, τὴν δὲ ἄλλην βραχεῖαν· οἷον, χεῖρ καὶ χἔρ.

§ 322. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς ἔχει δύο καταλήξεις, μίαν διὰ τὴν γενικὴν καὶ δοτικήν, καὶ μίαν διὰ τὰς ἄλλας τρεῖς πτώσεις.

§ 323. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ ὅλων τῶν κλίσεων λήγει εἰς ων, καὶ δι' αὐτὸ λέγεται μέση.

§ 324. Τὰ οὐδέτερα ἔχουσι τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικήν.

§ 325. Τῶν οὐδετέρων ἡ πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ λήγει εἰς α βραχύ.

§ 326. Ἡ ἑνικὴ δοτικὴ ὅλων τῶν κλίσεων ἔχει τελικὸν ι, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν πρώτην καὶ δευτέραν κλίσιν ὑπογράφεται, εἰς δὲ τὴν τρίτην προσγράφεται.

§ 327. Τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κλίσεως ἡ ἑνικὴ γενικὴ καὶ δοτικὴ, ὅλος ὁ δυϊκὸς, καὶ αἱ πλάγιαι πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ μακροκαταληκτοῦσιν. Ἐξαιρεῖται ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τῶν οὐδετέρων διὰ τὸν § 325.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 328. Αἱ καταλήξεις τῶν πλαγίων πτώσεων ι, α, ας τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι βραχεῖαι.

§ 329. Τὰ δίχρονα εἰς τὸ τέλος τῶν οὐδετέρων, ἐὰν δὲν προκύπτωσιν ἐκ συναιρέσεως, εἶναι βραχέα.

§ 330. Ἡ ἑνικὴ αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κλίσεως ἔχει καὶ τὸν τόνον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς.

§ 331. Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τονιζομένη εἰς τὴν λήγουσαν ὀξύνεται, καὶ μακρὰν ἐὰν ἔχῃ αὐτήν. Ἡ δὲ μακροκατάληκτος γενικὴ καὶ δοτικὴ τονιζομένη εἰς τὴν λήγουσαν περισπᾶται (§ 280, 3), πλὴν τῆς ἑνικῆς γενικῆς τῶν ὀξυτόνων Ἀττικῶν ὀνομάτων τῆς δ'. (§ 281, 5.)

Περὶ ὀνομάτων, ἐπιθέτων καὶ ἄρθρων.

§ 332. Αἱ λέξεις αἱ σημαίνουσαι οὐσίαν αἰσθητὴν ἢ νοητὴν καλοῦνται ὀνόματα οὐσιαστικά. Ὅλαι λοιπὸν αἱ λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων ὀνομάζομεν τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ζῶα, τὰ φυτά, τὰ ὀρυκτά, καὶ ἐν γένει τὰ πράγματα, ὅσα αἰσθανόμεθα ἢ νοοῦμεν, λέγονται ὀνόματα οὐσιαστικά· οἷον, ἄνθρωπος, πίθηκος, ἐλαία, ἄργυρος, τράπεζα, χεὶρ, ἀλήθεια, σύνεσις κτλ.

§ 333. Τῶν ὀνομάτων ὅσα μὲν ἁρμόζουσιν εἰς ἓν μόνον ἄτομον, ἤγουν φανερώνουσιν ἓν μόνον πρόσωπον, ἢ ἓν μόνον πρᾶγμα, λέγονται κύρια (1), ὅσα δὲ ἁρμόζουσιν εἰς ὅλα τὰ ὁμοειδῆ ἄτομα λέγονται προσηγορικὰ (2)· π. χ. 1) Παῦλος, Μαρία, Κέρβερος, Κηφισσὸς, Ὑμηττὸς, Ἑλλὰς, Ἀθῆναι· 2) ἄνθρωπος, ἀνὴρ, γυνὴ, κύων, ποταμὸς, ὄρος, χώρα, πόλις.

§ 334. Αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα, ἵνα ἐκφράσωμεν τὰς ποιότητας ἢ ἰδιότητας τὰς ὑπαρχούσας εἰς τὰς οὐσίας, λέγονται ὀνόματα ἐπίθετα· οἷον, (ῥόδον) κόκκινον, εὔοσμον, ἀνθηρόν, ξηρόν, χλωρόν, κτλ· (ἵππος) λευκὸς, μέλας, ἐρυθρὸς, εὔμορφος, ἰσχνὸς, παχὺς, ταχὺς, κτλ.

§ 335. Ἄρθρα εἶναι μονοσύλλαβοί τινες κλιταὶ λέξεις, τὰς ὁποίας βάτομεν πρὸ τῶν ὀνομάτων καὶ ἐπιθέτων καὶ λοιπῶν με-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρῶν τοῦ λόγου ὅταν θέλωμεν νὰ παραστήσωμεν αὐτὰ ὡς προσδιωρισμένα· οἷον ἦλθεν ὁ ἄνθρωπος, ἄφερον τὸν κλέπτην κτλ.

§ 336. Τὸ ἄρθρον ἄρχεται ἀπὸ τ καθ' ὅλας τὰς πτώσεις πλὴν τῆς ἑνικῆς καὶ πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ, ὁ, ἡ, οἱ, αἱ, ὅπου φαίνεται ὅτι τὸ τ ἀναπληρόνει ἡ δασεῖα.

§ 337. Τὸ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον ἄρθρον κλίνεται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, τὸ δὲ θηλυκὸν κατὰ τὴν πρώτην, ἀλλὰ τοῦ ἀρσενικοῦ ἡ ἑνικὴ ὀνομαστικὴ δὲν ἔχει τελικὸν ς, καὶ τοῦ οὐδετέρου δὲν ἔχει ν' διότι εἶναι ὁ, ἀντὶ ὃς ἢ τὸς, καὶ τὸ, ἀντὶ δν ἢ τόν.

§ 338. Ἀντὶ τῶν δυϊκῶν τοῦ θηλυκοῦ γένους τοῦ ἄρθρου μεταχειρίζονται οἱ πεζογράφοι σχεδὸν πάντοτε τὰ ἀρσενικά· οἷον τὼ τέχνα, τὼ ἡμέρα, τοῖν χεροῖν.

§ 339. Τὸ ἄρθρον κλητικὴν δὲν ἔχει, εἰς δὲ τὴν κλητικὴν τῶν ἄλλων πτωτικῶν προτάσσομεν τὸ κλητικὸν ἐπιρώνυμα ὦ.

§ 340. Τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ἐπίθετα κλίνονται κατὰ τοὺς αὐτοὺς τύπους.

§ 341. Ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ συνειθίσῃ νὰ ἐννοῇ πᾶν ὄνομα καὶ ἐπίθετον ὡς λέξιν, περιέχουσαν ὡρισμένον γένος, ἀριθμόν, πτῶσιν καὶ κλίσιν. Πρὸς τοῦτο δὲ καταλληλότατος εἶναι ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐκπαλαι οἱ διδάσκαλοι τεχνολογοῦσι· π. χ. ἐπὶ τῆς λέξεως ἄνθρωπος, ὁ διδάσκαλος ἐρωτᾷ.

ποίου γένους; ὁ δὲ μαθητὴς ἀποκρίνεται	(γένους) ἀρσενικοῦ
ποίου ἀριθμοῦ;	(ἀριθμοῦ) ἑνικοῦ
ποίας πτώσεως;	(πτώσεως) ὀνομαστικῆς
ποίας κλίσεως;	(κλίσεως) τῆς δευτέρας.

Ἢ μόνος ὁ μαθητὴς λέγει φ. ε. ἐπὶ τῆς λέξεως, γονάτων· ὄνομα, γένους οὐδετέρου, ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ, πτώσεως γενικῆς, κλίσεως τῆς τρίτης.

Πρώτη κλίσις καὶ παρατηρήσεις ἐπ' αὐτῆς.

§ 342. Αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι αὗται.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀσυναίρετα.

	Ἑνικός.			Πληθ.	Δυϊκός.
	Ἀρσενικά.		Θηλυκά.	ἀμφοτέρων.	
ὀν	ᾱς,	ης	η, ᾰ	αι	ᾱ
γεν.	ου (ᾱ),	ου	ης, ης (ᾱς)	ων	αιν
δοτ.	ᾳ,	ῃ,	ῃ, η (ᾳ)	αις	αιν
αἰτ.	ᾶν,	ην,	ην, ᾶν	ᾱς	ᾱ
κλ.	ᾱ,	η (ᾰ)	η, ᾰ	αι	ᾱ

§ 343. Εἰς τὰ συναιρούμενα δὲν ὑπάρχουσι νέαι καταλήξεις· ἀλλ' εἰς μὲν τὸ ἀσυναίρετον μέρος εἶναι αὐταὶ ἐκεῖναι τῶν ἀσυναιρέτων ὀνομάτων αἱ καταλήξεις, εἰς δὲ τὸ συνῃρημένον αἱ ἴδιαι πάλιν, ἀλλὰ περισπώμεναι.

§ 344. Εἰς δὲ τὴν συναίρεσιν αἱ μὲν καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ καταπίνουσι τὸ πρὸ αὐτῶν φωνῆεν, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ἑνικοῦ ἡ οὐ δίφθογγος· τῶν δὲ λοιπῶν τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ πτώσεων τὰ μὲν ὅμοια φωνήεντα συναιροῦνται εἰς τὸ ὁμώνυμον μακρόν, τὰ δὲ ἀνόμοια εἰς η, πλὴν τῶν εἰς ρεα ληγόντων ἐπιθέτων, ἅτινα διατηροῦσι τὸ α' οἷον, σιδηρέα-σιδηρᾶ. Κατὰ ταῦτα δύναται καὶ ὀφείλει ὁ μαθητὴς νὰ γράψῃ μόνος πάσας τὰς καταλήξεις τῶν συνῃρημένων πρωτοκλίτων.

§ 345. Τὸ ὄνομα Βορέᾱς δὲν θεωροῦσί τινες συναιρούμενον, ἀλλὰ ἐκ τοῦ βορέας, κατὰ πρόσληψιν τοῦ ρ μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ ε, γινόμενον, καθὼς τὸ στερῤῥὸς ἐκ τοῦ στερεός. Πολλὰ δὲ τῶν εἰς εας ὀνομάτων δὲν συναιροῦνται· οἷον, Ἀνδρέας.

§ 346. Τὰ πλεῖστα τῶν εἰς εα θηλυκῶν ὀνομάτων δένδρων καὶ δάμνων συναιροῦνται (1)· εἶναι ὅμως καί τινα τούτων ἀσυναίρετα, ὡς καὶ ἄλλα (2)· οἷον, 1) ἀμυγδαλέα-ᾶ, συκέα-ᾶ, ῥοδέα-ᾶ, κτλ· 2) μηλέα, μορέα, πτελέα, Τεγέα, κτλ.

§ 347. Ὀνόματά τινα κύρια εἰς ας κάμνουσι τὴν γενικὴν καὶ εἰς α. Ταῦτα δ' ἀκολουθοῦσι καὶ ἄλλα τινά· οἷον, ὁ Πυθαγόρας-τοῦ Πυθαγόρα, ὁ Λεωνίδας-τοῦ Λεωνίδα, ὁ Ἀννίβας-τοῦ Ἀννίβα, ὁ Βάρκας-τοῦ Βάρκα, ὁ Σύλλας-τοῦ Σύλλα, ὁ Χαρώνδας-τοῦ Χαρώνδα, ὁ Πλειστόλας-τοῦ Πλειστόλα, ὁ Ὀρόντας-τοῦ Ὀρόντα, ὁ ὀρνιθοθήρας-τοῦ ὀρνιθοθήρα, ὁ πατραλοίας-τοῦ πατραλοία, ὁ μητραλοίας-τοῦ μητραλοία.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 348. Πολλὰ εἰς ᾱς καὶ ᾰς μὴ συναιρούμενα, ἀλλὰ μόνον περισπώμενα, ἀρσενικὰ ρυλάττουσιν εἰς τὴν ἑνικὴν γενικὴν τὸ ἴδιον τῆς ὀνομαστικῆς φωνῆεν, καὶ τότε ὑπάγονται εἰς τὰ ἰδιόκλιτα· οἷον, ὁ Νουμᾶς-τοῦ Νουμᾶ, ὁ Γαζῆ-τοῦ Γαζῆ.

§ 349. Ἡ ἑνικὴ αἰτιατικὴ τῶν πρωτοκλίτων γίνεται ἀπὸ τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς, τῶν μὲν ἀρσενικῶν κατὰ τροπὴν τοῦ σ εἰς ν, τῶν δὲ θηλυκῶν κατὰ πρόσληψιν τοῦ ν.

§ 350. 1) Ἡ ἑνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς ης ἀρσενικῶν λήγει ἢ σχηματίζουσι δὲ αὐτὴν εἰς α βραχὺ τὰ εἰς της, τὰ εἰς πης σύνθετα, τὰ ἐθνικά, καὶ τὰ σύνθετα ἐκ τῶν ῥημάτων, ἄρχω, τρίβω, πωλῶ, μετρῶ, ὠνοῦμαι, λατρεύω· οἷον, ὦ ποιητά, κυνῶπα, Σκύθα, πατριάρχα, παιδοτρίβα, βιβλιοπῶλα, γεωμέτρα, τελῶνα, εἰδωλολάτρα.

2) Τὸ Αἰάντης, Καλλιπάτης, αἰναρέτης, φιλοθερσίτης, καὶ τὸ Πέρσης ὡς κύριον ὄνομα, δὲν κάμνουσι τὴν κλητικὴν εἰς α, ἀλλ' εἰς η, κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα· οἷον, ὦ Αἰάντη, . . . ὦ Πέρση.

§ 351. Πᾶσαι αἱ πτώσεις τοῦ ἑνικοῦ καὶ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν πρωτοκλίτων, ἂν ἡ ὀνομαστικὴ δὲν ἦναι προπαροξύτονος, τονίζουσι τὴν αὐτὴν συλλαβήν, ἣν καὶ ἡ ὀνομαστική· μόνον δὲ τὸ δεσπότης ἀναβιβάζει τὸν τόνον ἐν τῇ κλητικῇ καὶ κάμνει, ὦ δέσποτα.

§ 352. 1) Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῶν πρωτοκλίτων περισπᾶται, πλὴν τῶν οὐσιαστικῶν, χρήστων, χλοΐνων, ἐτησίων, καὶ ἀφύων· καὶ τῶν ἐπιθέτων, ὅσα ἔχουσι τὸ ἀρσενικὸν δευτερόκλιτον μὴ ὀξύτονον· διότι τούτων ἡ γενικὴ πληθυντικὴ ὁμοτονεῖ μὲ τὴν γενικὴν τοῦ ἰδίου ἀρσενικοῦ· οἷον, πασῶν τῶν ἀρετῶν, μουσῶν προσκλητηθεισῶν, τιμῶν καθαρῶν, βροχῶν ῥαγδαίων, εὐθειῶν πλαγίων, ἡμερῶν εὐδίων, κορῶν ὁσίων, βροντῶν αἰσίων, ἀστραπῶν ἀπαισίων κτλ.

2) Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ θηλυκὰ ἐπίθετα, τῶν ὁποίων τὸ ἀρσενικὸν εἶναι δευτερόκλιτον, ὅταν ἀποβάλλοντα τὴν ἐπιθετικὴν αὐτῶν σημασίαν ἐκλαμβάνωνται ὡς οὐσιαστικά, περισπῶνται εἰς τὴν γενικὴν πληθυντικήν· οἷον, ἡ χάρα-τῶν χαρῶν. Κατὰ ταῦτα, θέλομεν εἰπεῖ ἡ ψυχὴ κυρία ἐστὶ τοῦ σώματος, αἱ ψυχαὶ κύριαι τῶν σωμάτων εἰσὶ, ψυχῶν οὐσῶν κυρίων τῶν σωμάτων· καὶ ἄλλων καλαί τινες κυρίαι παρακολουθοῦμεναι ὑπ' ἄλλων ἀσχήμων κυριῶν. Διότι τὸ κυρία ὡς οὐσιαστικὸν πρέπει νὰ κλίνηται ὡς καὶ ἡ σοφία.

3) Ἵνα ἐννοηθῇ ἡ γενικὴ ἰσχὺς τοῦ κανόνος τούτου (§ 352. 1.) καὶ τὸ εὔλογον τῆς προηγουμένης παρατηρήσεως (ἰδ. 2), ἀνάγκη νὰ ἀναζητηθῇ ὁ λόγος τῶν ἐξαιρέσεων αὐτοῦ· τὸ μὲν χρήστης (δανειστὴς) ἐξαιρεῖται, ἵνα μὴ καταταθῇ εἰς τὴν γενικὴν πληθυντικὴν μὲ τὸ χρηστὸς (ἀγαθός)· τὸ δὲ χλοΐ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νης (ἐπίθετον χοίρου σημαῖνον τὸν κοιμώμενον εἰς τὴν χλόην), ἵνα διαφέρῃ ἀπὸ τοῦ χλουνὸς (ἐπίθετον τοῦ χρυσοῦ)· τὸ δὲ ἀφύη (ἰχθύδιόν τι), ἵνα διαφέρῃ ἀπὸ τοῦ ἀφυής· τὸ δ' ἐτησίαι (οἱ κατ' ἔτος πνέοντες ἄνεμοι τὰ κοινῶς μελτέμια) φυλάττει ἴσως τὸν τόνον τοῦ ἐτήσιος, ἐξ οὗ παρήχθη. Τῶν δὲ θηλυκῶν ἐπ.θέτων τῶν ἐχόντων τὸ ἀρσενικὸν δευτερόκλιτον ἡ γενικὴ πληθυντικὴ ὁμοφωνοῦσα μὲ τὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχει καὶ τὸν τόνον αὐτῆς καὶ τὸν χρόνον· ἀλλ' ὅταν τὸ θηλυκὸν ἐπίθετον λαμβάνῃ οὐσιαστικοῦ χαρακτῆρα, δὲν ἔχει πλέον σχέσιν μὲ τὸ ἀρσενικὸν καὶ ὑπόκειται εἰς τοὺς περὶ τῶν οὐσιαστικῶν κανόνας· ἐνίοτε δὲ ἡ πληθ. γενικὴ τῶν θηλυκῶν περισπᾶται, ἵνα διακριθῇ ἀπὸ τῆς τοῦ δευτερόκλιτου ἀρσενικοῦ· οἷον, Ῥοδίων (ἀρσ.) καὶ Ῥοδίων (θηλ.).

§ 353. Τῶν εἰς α θηλυκῶν πρωτοκλίτων τὰ λήγοντα εἰς α καθαρὸν ἢ συνῃρημένον, ἢ εἰς ρα, καί τινα κύρια φυλάττουσι τὸ α ἄτρεπτον εἰς ὅλον τὸν ἑνικὸν ἀριθμόν· οἷον, ἡ καρδία, τῆς καρδίας, τῇ καρδίᾳ· ἡ μνᾶ, τῆς μνᾶς, τῇ μνᾷ· ἡ ἡμέρα, τῆς ἡμέρας, τῇ ἡμέρᾳ· ὡσαύτως ἡ Λήδα, ἡ Γέλα, ἡ Φιλομήλα, ἡ Ἀνδρομέδα, ἡ Νέδα, ἡ Μάρθα, ἡ Κισσαίθα, ἡ Διοτίμα, ἡ Ἀπάμα· κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἡ ἀλαλᾷ, ἡ σκανδάλα, ἡ νάρθα.

§ 354. Ἡ ἑνικὴ κλητικὴ τῶν θηλυκῶν εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ἑνικὴν ὀνομαστικήν.

§ 355. Τὰ εἰς ας τῆς πρώτης κλίσεως μακροκαταληκτοῦσιν.

§ 356. Τὰ εἰς α θηλυκὰ ἐπίθετα ἔχουσιν εἰς τὴν ἑνικὴν ὀνομαστικὴν τὸ α μακρὸν μέν, ὅταν τὸ ἀρσενικόν των ἦναι δευτερόκλιτον, βραχὺ δὲ, ὅταν ἦναι τριτόκλιτον· οἷον, δίκαιος, δικαία· ταχὺς, ταχεῖα· τυφθείς, τυφθεῖσα· ἐξαιρεῖται ἐκ τῶν πρώτων τὸ πέπειρος, πέπειρα, πότνιος-πότνια (Ὁμηρ.), καὶ τὰ πάσχοντα κυρίαν συναίρεσιν εἰς τὴν παραλήγουσαν· οἷον, δίιος-δῖος-δῖα, Χίιος-Χῖος-Χῖα.

§ 357. Τῶν εἰς εια ἔχουσι τὸ α μακρὸν μὲν 1) τὰ δισύλλαβα καὶ 2) τὰ ἀπὸ ῥημάτων εἰς εύω ληγόντων παραγόμενα· βραχὺ δὲ 1) τὰ γινόμενα ἀπὸ τῶν εἰς ευς προσηγορικῶν· καὶ 2) τὰ εἰς εια ἀφῃρημένα γινόμενα ἀπὸ τῶν εἰς ης τριτοκλίτων ἐπιθέτων· οἷον, 1) μνεία, χρεία· 2) βασιλεύω-βασιλεία, πρεσβεύω-πρεσβεία· 1) ἱερεὺς-ἱέρεια, Ἀλεξανδρεὺς-Ἀλεξάνδρεια· 2) ἀληθὴς-ἀλήθεια, εὐσεβὴς-εὐσέβεια.

§ 358. Τὰ εἰς ρα δισύλλαβα, ἐὰν μὲν παραλήγωσιν εἰς φωνῆεν, ἔχουσι τὸ α μακρὸν (1)· ἐὰν δὲ εἰς δίφθογγον βραχὺ (2)· οἷον, 1) ὥρα, πῦρα κτλ. πλὴν τοῦ πρῶρα, χύτρᾶ, σρῦρα· 2) σφαῖρα, πεῖρα κτλ. πλὴν τοῦ Αἴθρα, Φαίδρα, αὖρα, λαύρα, σαύρα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 359. Τὰ εἰς αια ὑπερδισύλλαβα μὲν ἔχουσι τὸ α μακρὸν, δισύλλαβα δὲ βραχύ· οἷον, ἐλαία, μαῖα· πλὴν τοῦ Νίκαια, Φώκαια Πλάταια.

§ 360. Ἔχουσιν ἔτι τὸ α μακρὸν 1) ὅλα τὰ ὀξύτονα· 2) τὰ εἰς ια, οα, καὶ εα, παροξύτονα· 3) τὰ εἰς δα καὶ θα· π.χ. 1) χαρᾶ, λαλιᾶ, δωρεᾶ, γενεᾶ, στοᾶ· 2) σοφίᾱ, ευδαιμονίᾱ, ἡλικίᾱ, καρδίᾱ, χρόᾱ, πόᾱ, μηλέᾱ, Τεγέᾱ· 3) Ἀΐδᾱ, Κιναίθᾱ.

§ 361. Ἔχουσι δὲ τὸ α βραχὺ 1) τὰ εἰς οια ἀφῃρημένα γινόμενα ἀπὸ τῶν εἰς ους ἐπιθέτων· 2) τὰ εἰς υια οὐσιαστικὰ ὀξύτονα καὶ παροξύτονα· 3) ὅσα τρέπουσιν εἰς τὴν γενικὴν τὸ α εἰς η· 4) τὰ εἰς ρια καὶ τειρα, γινόμενα ἀπὸ τῶν εἰς της καὶ τηρ, καὶ ὅλα τὰ προπαροξύτονα. Π. χ. 1) εὔνους-εὔνοια,-εὔπλους-εὔπλοια,-ἄνους-ἄνοια· 2) ὀργυιὰ, ἀγυιὰ, μυῖα, Αἴθυια, Ἄρπυια· 3) μοῦσα, γλῶσσα, χλαῖνα· 4) ποιητὴς-ποιήτριᾰ, σωτὴρ-σώτειρᾰ, τράπεζᾰ, θάλασσᾰ.

§ 362. Τὰ εἰς ιτης καὶ υτης ἀρσενικὰ μακροπαραληκτοῦσιν· οἷον, ὁ πολίτης, ὦ πολῖτα, ὁ πρεσβύτης-ὦ πρεσβῦτα.

§ 363. Τὰ εἰς ια οὐσιαστικὰ μὲν βραχυπαραληκτοῦσιν, ἐπίθετα δὲ ὁμοχρονοῦσι τοῖς ἀρσενικοῖς· οἷον, καρδί᾽α, Χῖος-Χῖα.

Δευτέρα κλίσις καὶ παρατηρήσεις ἐπ᾽ αὐτῆς.

§ 364. Αἱ καταλήξεις τῆς δευτέρας κλίσεως εἶναι αὗται.

Ἑνικός.

Ἀσυναίρετα.			Συναιρούμενα.		Ἀττικά.	
Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἀρσ. Θηλ.	Οὐδέτ.	Ἀρσ. Θηλ.	Οὐδέτ.
ὀν.	ος	ον	οος-ους	οον-ουν	ως	ων
γεν.	ου	ου	οου-ου	οου-ου	ω	ω
δοτ.	φ	φ	οφ-φ	οφ-φ	φ	φ
αἰτ.	ον	ον	οον-ουν	οον-ουν	ων	ων
κλ.	ε(ος)	ον	οε-ου	οον-ουν	ως	ων

Πληθυντικός.

ὀν.	οι	α	οοι-οι	οα-α	φ	ω
γεν.	ων	ων	οων-ων	οων-ων	ων	ων
δοτ.	οις	οις	οοις-οις	οοις-οις	φς	φς
αἰτ.	ους	α	οους-ους	οα-α	ως	ω
κλ.	οι	α	οοι οι	οα-α	φ	ω

Δυϊκός.

ὀν. αἰ. κλ.	ω	ω	οω-ω	οω-ω	ω	ω
γεν. δοτ.	οιν	οιν	οοιν-οιν	οοιν-οιν	ῳν	ῳν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 365. Τῶν ἀσυναιρέτων κοινῶν ὀνομάτων τῆς δευτέρας κλίσεως τὰ μὲν εἰς ος εἶναι ἀρσενικὰ ἢ θηλυκά, τὰ δὲ εἰς ον οὐδέτερα. Ὅμως ὑποκοριστικά τινα γυναικῶν ὀνόματα εἰς ον, εἶναι θηλυκά· οἷον, ἡ Μουσάριον, ἡ Κλωνάριον, ἡ Λεόντιον καὶ ἄλλα.

§ 366. Τὰ εἰς ως Ἀττικὰ ἐπίθετα εἶναι δικατάληκτα· οἷον, ὁ, ἡ ἵλεως, τὸ ἵλεων, ἐξαιρεῖται τὸ πλέως, πλέα, πλέων, τὸ ὁποῖον καὶ εἰς τὸ πληθυντικὸν τοῦ οὐδετέρου κάμνει πλέα.

§ 367. Πολλὰ ὀνόματα ἀλλάσσοντα γένος, ἀλλάσσουσι καὶ σημασίαν· οἷον, ὁ ζυγὸς, ἡ ζυγὸς (ἡ ζυγαριά)· ὁ ἵππος (τὸ ἄλογον), ἡ ἵππος (τὸ ἱππικόν).

§ 368. Πολλὰ ὀνόματα εἰς τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν ἀρσενικὰ ἢ θηλυκὰ ὄντα εἰς τὸν πληθυντικὸν γίνονται οὐδέτερα· ὁ δεσμὸς-τὰ δεσμὰ, ὁ πλοῦτος-τὰ πλούτη, ἡ κέλευθος-τὰ κέλευθα, καὶ ἄλλα πολλά· καὶ τότε ἀνάγονται εἰς τὰ ἑτερόκλιτα.

§ 369. Ἡ ἑνικὴ κλητικὴ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν τῆς δευτέρας κλίσεως Ἀττικῶς εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικήν· οἷον, ὦ θεὲ καὶ ὦ θεὸς, ὦ παρθένε καὶ ὦ παρθένος.

§ 370. Τῶν δευτεροκλίτων τὰ μὲν ὀξύτονα περισπῶνται εἰς πᾶσαν γενικὴν καὶ δοτικὴν (1) κατὰ τὸν § 280. 3· τὰ δὲ προπαροξύτονα καὶ προπερισπώμενα παροξύνονται, ὅταν μακροκαταληκτήσωσι (2) (§ 277 καὶ 279)· τὰ δὲ παροξύτονα καὶ περισπώμενα φυλάττουσι καὶ εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις τὸν τόνον τῆς ὀνομαστικῆς (3). Π. χ. 1) ὁδὸς, ὁδοῦ, ὁδῷ, ὁδοῖς· 2) κάμηλος, καμήλου, καμήλῳ, καμήλοιν, καμήλων, καμήλοις, καμήλους· μῆλον, μήλου, μήλῳ, μήλῳ, μήλοιν, μήλων, μήλοις· λόγος, λόγου· νοῦς, νοῦ, κτλ.

§ 371. Συναίρεσις εἰς τὴν δευτέραν κλίσιν γίνεται, ὅταν πρὸ τοῦ καταληκτικοῦ τῆς ῥίζης φωνήεντος προηγῆται ε, ο.

§ 372. Τὰ μὲν εο, οε, οο συναιροῦνται εἰς ου, τὰ δὲ οα, εα, εἰς α. Καὶ τὸ ε καὶ ο πρὸ τῶν μακρῶν φωνηέντων καὶ διφθόγγων ἀποβάλλονται.

§ 373. Τὸ εα τῶν θηλυκῶν συνήθως μὲν συναιρεῖται εἰς η, ἐὰν δ' ἔχῃ προηγούμενον φωνῆεν ἢ ρ εἰς α· οἷον, ἡ χρυσέα-χρυσῆ, ἐρεέα-ἐρεᾶ, ἀργυρέα-ἀργυρᾶ.

§ 374. 1) Τὰ ἀπὸ τοῦ νόος καὶ πλόος σύνθετα συναιρούμενα παροξύνονται πάντοτε· διότι συνειθίζοντο μόνον συγγραμμένα καὶ δὲν παρετηρεῖτο ὁ ἀρχαῖος διαλελυμένος αὐτῶν τύπος· οἷον, (εὔνοος) εὔνους-εὔνου-εὔνοι, (περίπλοος) περίπλους-περίπλου-περί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πλοι, κακόνους-κακόνου-κακόνοι· ὡσαύτως καὶ τὰ (ἀντίξους) ἀντίξους-ἀντίξου, (πρόχρους) πρόχρους-πρόχρου, ἀθρόος-ἄθρους, ἐμπνόου-ἔμπνου, εὐχρόου-εὔχρου.

2) Τῶν ἁπλῶν ὅμως, νοῦς, πλοῦς, χροῦς, ῥοῦς, τῶν ἐξ αὐτῶν συνθέτων καὶ ἄλλων, πτώσεις τινὲς τοὐλάχιστον εἶχον συνηθέστερον τὸν ἀσυναίρετον τύπον· οἷον, πλόων, δύσνοος, εὐνόων, κακονόους, κρυψινόους, σιδήρεοι, κτλ.

3) Πολλὰ τοιαῦτα ἀποβάλλουσι τὸ πρὸ τῆς πτωτικῆς καταλήξεως ο· καὶ τὸ παραλῆγον δίχρονον ἐκτείνεται εἰς τὰ ἐκ τοῦ νόος σύνθετα κύρια. Π. χ. δορυξόος-δορυξοῦς-δόρυξος καὶ δορυξός, κλ. δορυξέ· Κρατῖνος, Εὐθῦνος, Καλλῖνος· (παράβαλε τὴν ἐκ τοῦ διπλόος, χρύσεος μετατροπὴν τῆς καθομιλουμένης εἰς διπλὸς, χρυσός).

§ 375. Τὰ εἰς οος καὶ οον πολλαπλασιαστικὰ καὶ τὰ εἰς εος καὶ εον μετουσιαστικὰ ἐπίθετα ἀνήκουσιν εἰς τὰ συνῃρημένα τῆς δευτέρας κλίσεως.

§ 376. Τὸ ὄγδοος καὶ λιθοξόος οὐδέποτε συναιροῦνται καὶ τοῦ χρύσεος-οῦς ἡ ἑνικὴ κλητικὴ μένει ἀσυναίρετος, χρύσεε.

§ 377. Τὸ κάνεον καὶ τὰ εἰς εος μετουσιαστικὰ ἐπίθετα καταβιβάζουσι τὸν τόνον ἐπὶ τῆς συναιρεθείσης συλλαβῆς, ἂν καὶ πρὸ τῆς συναιρέσεως ὁ τόνος δὲν ὑπάρχει εἰς οὐδέτερον τῶν συναιρετέων φωνηέντων· οἷον, κάνεον-κανοῦν, χρύσεος-χρυσοῦς, ἀργύρεος-ἀργυροῦς.

§ 378. Τὰ πληθυντικὰ τῶν εἰς οος καὶ εος οὐδετέρων συναιροῦσι τὸ οα εἰς ᾶ (1). Τὰ εἰς οα ὅμως πληθυντικὰ τῶν οὐδετέρων, τῶν γινομένων ἐκ τῶν εἰς οος-ους παροξυτόνων ἀρσενικῶν, μένουσιν ἀσυναίρετα (2)· οἷον, 1) τὰ ἁπλόα-ἁπλᾶ, τὰ χρύσεα-χρυσᾶ· 2) ὁ ἄνους-τὰ ἄνοα, ὁ εὔπλους-τὰ εὔπλοα.

§ 379. Ἀττικὰ δευτερόκλιτα ὀνομάζονται ὀνόματά τινα εἰς ως καὶ ων, τὰ ὁποῖα οἱ Ἀττικοὶ ἔκλινον κατὰ ἰδιαίτερον σχηματισμὸν προτιμῶντες αὐτὸν ἀντὶ τοῦ κοινοῦ· ἴδιον δ' αὐτῶν εἶναι, ὅτι ρυλάττουσιν εἰς τὴν κατάληξιν τὸ ω ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσιν, ὑπὸ τὸ ὁποῖον καὶ ὑπογράφεται τὸ ι, ὁσάκις κατὰ τὸν κοινὸν σχηματισμὸν ἢ προσγράφεται ἢ ὑπογράφεται· οἷον, νεώς, λεώς, ἀντὶ ναός, λαός· νεῴ, λεῷ, ἀντὶ ναοί, λαῷ.

§ 380. Ὅταν τὸ κοινὸν ὄνομα τῆς β' κλίσεως ἔχῃ εἰς τὴν προ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παραλήγουσαν α μακρόν, εἰς τὴν Ἀττικὴν κλίσιν τὸ μεταβάλλει εἰς ε˙ ὡς, Μενέλᾱος-Μενέλεως. Ὅταν δὲ βραχὺ, φυλάττει αὐτό˙ ὡς, τᾱ̃ος--ταὼς, λᾰγὼς--λαγώς. Ἐνίοτε δὲ τὸ ᾱος συναιρεῖται εἰς ως˙ οἷον, ἀγήραος-ἀγήρως.

§ 381. Τῆς ἑνικῆς αἰτιατικῆς τῶν Ἀττικῶν ὀνομάτων τὸ ν ἐνίοτε παραλείπεται, καὶ μάλιστα τῶν τόπου σημαντικῶν κυρίων ὀνομάτων˙ οἷον, ἡ ἕω, τὴν ἕω, ἡ ἅλως, τὴν ἅλω, ὁ ἀγήρως-τὸν ἀγήρω, ὁ ἐπίπλεως-τὸν ἐπίπλεω, ὁ ὑπέρχρεως-τὸν ὑπέρχρεω, ὁ λαγὼς-τὸν λαγὼ, ὁ Ἄθως-τὸν Ἄθω, ἡ Κέως-τὴν Κέω, ἡ Κῶς-τὴν Κῶ, ἡ Τέως-τὴν Τέω.

§ 382. Κατὰ τὰ Ἀττικὰ κλίνονται μάλιστα τὰ ἑξῆς˙ 1) τὰ ἐκ τοῦ γέα, γῆρας, κέρας, κρέας καὶ χρέος σύνθετα˙ οἷον, εὔγεως, ὑπέργηρως, τρίκερως, ἀπόκρεως, ὑπόχρεως˙ 2) τὰ ἐπίθετα, ἄνεως, ἀξιόχρεως, ἵλεως, πλέως, σῶς, καὶ τὰ οὐσιαστικὰ, ἡ γάλως καὶ γάλοως, ἡ ἕως, ὁ κάλως, ὁ λαγὼς, ὁ ὀρφώς˙ 3) πολλὰ κύρια ὀνόματα, ὅσα μάλιστα κοινῶς καταλήγουσιν εἰς αος ἢ ειος˙ (πλὴν τῶν εἰς μαος˙ οἷον, Μενέλεως ἀντὶ Μενέλαος, Ἀμφιάρεως ἀντὶ Ἀμφιάραος, Ἀνδρόγεως ἀντὶ Ἀνδρόγειος, Τυνδάρεως, Μίνως, Τάλως, Πετεὼς, (Οἰνόμαος).

§ 383. Πολλὰ τῶν Ἀττικῶν κλίνονται καὶ περιττοσυλλάβως, καὶ τότε ἀνήκουσιν εἰς τὰ ἀνώμαλα (ι)˙ ἄλλα δ' ἔχουσι καὶ τύπους τῆς κοινῆς β'. κλίσεως (ε)˙ οἷον, 1) ὁ Μίνως-τοῦ Μίνω καὶ Μίνωος, ὁ ῥινόκερως-τοῦ ῥινόκερω καὶ ῥινοκέρωτος, ὁ ταὼς-τοῦ ταὼ καὶ ταῶνος (ἐκ τοῦ ταών), ὁ κάλως-τοῦ κάλω καὶ κάλωος, ὁ φιλόγελως--τοῦ φιλόγελω καὶ φιλογέλωτος˙ 2) οἱ ἔμπλεοι, τὸ ἔμπλεον, τὰ ἔμπλεα, τὰ περίπλεα, τὰ ἵλεα.

§ 384. Τὰ προπαροξύτονα Ἀττικὰ τῆς δευτέρας, ὡς καὶ τὰ Ἀττικῶς σχηματιζόμενα τῆς τρίτης κλίσεως, διατηροῦσι τὸν τόνον εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, καί τοι μακροκατάληκτα˙ διότι ἡ λήγουσα καὶ ἡ παραλήγουσα αὐτῶν ἀναγινωσκόμεναι κατὰ συνίζησιν θεωροῦνται ὡς μία συλλαβή (1). Τὸ περίεργον δ' εἶναι ὅτι καὶ παρεμπίπτοντος συμφώνου ρ ἢ λ, ἡ ἐνίοτε καὶ μακρᾶς οὔσης τῆς παραληγούσης, ἰσχύει ἡ συνίζησις (2)˙ οἷον, 1) Μενέλεως, πόλεων˙ 2) μονόκερως, φιλόγελως, ὑπέργηρως˙ οὐχὶ ὅμως καὶ ἄγηρως, ἀλλ' ἀγήρως.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τρίτη Κλίσις.

Διαίρεσις τῶν τριτοκλίτων.

§ 385. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως λέγονται περιττοσύλλαβα, ἐπειδὴ εἰς τὰ ἀσυναίρετα τούτων ἔχουσι μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν παρὰ τὴν ἑνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

§ 386. Καὶ τὰ περιττοσύλλαβα ὀνόματα διαιροῦνται εἰς ἀσυναίρετα καὶ συναιρούμενα. Ἐκ τούτων δὲ τὰ μὲν ἀσυναίρετα ὑποδιαιροῦνται εἰς ἀφωνόληκτα, ὑγρόληκτα καὶ φωνηεντόληκτα. Τὰ δὲ συναιρούμενα εἰς ὁλοπαθῆ, ὀλιγοπαθῆ καὶ πολυπαθῆ.

§ 387. Πρὸς διάκρισιν τῶν διαιρέσεων τούτων ἀνάγκη νὰ λεχθῇ, ὅτι ἡ ῥίζα τῶν τριτοκλίτων συνήθως δὲν δύναται νὰ γνωρισθῇ εἰς τὴν ἑνικὴν ὀνομαστικὴν διὰ τὰ προσλαμβανόμενα γράμματα. Διακρίνεται δέ, ἐὰν ἀπὸ τῆς ἀσυναιρέτου γενικῆς ἀποβληθῇ ἡ πτωτικὴ κατάληξις ος· π. χ. τὰ πτέρυξ, Αἴας, λέων, βασιλεὺς, ἀληθὴς, σχηματίζοντα τὴν γενικὴν, πτέρυγος, Αἴαντος, λέοντος, βασιλέως, ἀληθέος, ἔχουσι ῥίζας τὰ, πτέρυγ, Αἴαντ, λέον, βασιλέ, ἀληθέ.

§ 388. Τὸ δὲ πρὸ τῆς καταλήξεως γράμμα τῆς ῥίζης καλεῖται χαρακτήρ· π.χ. εἰς τὰ κύκλωψ-κύκλωπος, ἅρπαξ-ἅρπαγος, πατρὶς-πατρίδος, σέλας-σέλαος, αἰδὼς-αἰδό-ος, χαρακτῆρες εἶναι τὰ καταληκτικὰ γράμματα τῆς ῥίζης, π, γ, δ, α, ο.

§ 389. Κατὰ ταῦτα ὀνομάζονται ἐκ τῶν τριτοκλίτων ἀσυναιρέτων ὀνομάτων 1) ἀφωνόληκτα, ὅσα ἔχουσι χαρακτῆρα ἄφωνον (π, β, φ, κ, γ, χ, τ, δ, θ)· 2) ὑγρόληκτα, ὅσα ἔχουσι χαρακτῆρα ἀμετάβολον (λ, ν, ρ)· καὶ 3) φωνηεντόληκτα, ὅσα ἔχουσι χαρακτῆρα φωνῆεν (ε, ο, ᾰ, ῐ, ῠ, ω). Παραδείγματα 1) λαῖλαψ-λαίλαπος, μάστιξ-μάστιγος, ἐλπὶς-ἐλπίδος· 2) ἅλς,-ἁλὸς (μοναδικὸν), μὴν -μηνός, σωτὴρ-σωτῆρος· 3) ἀληθὴς-ἀληθέος, αἰδὼς-αἰδόος, σέλας-σέλαος, κὶς-κιὸς, ἰχθὺς-ἰχθύος, θὼς-θωός.

§ 390. Εὑρίσκονται πολλαὶ ῥίζαι, ἔχουσαι χαρακτῆρα ἀμετάβολον πρὸ ἀφώνου, δηλ, ντ, ρκ, γγ (νγ), καὶ κτ· οἷον, Αἴας-Αἴαντος, λέων-λέοντος, σὰρξ-σαρκὸς, σάλπιγξ-σάλπιγγος, φόρμιγξ-φόρμιγγος, νὺξ-νυκτός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 391. Τῶν ὑγρολήκτων λέγονται συγκοπτόμενα, ὅσα λήγοντα εἰς ηρ καὶ σχηματίζοντα τὴν γενικὴν εἰς ερος ἀποβάλλουσιν εἰς τὴν ἑνικὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τὸ ῥιζικὸν ε, καὶ ἐὰν μετὰ τὴν συγκοπὴν συμπέσῃ ν, παρενθέτουσι δ πρὸς εὐφωνίαν· οἷον, ὁ πατὴρ, τοῦ πατέρος-πατρός· ὁ ἀνὴρ, τοῦ ἀνέρος-ἀνδρός.

§ 392. Τῶν συγκοπτομένων τὸ θυγάτηρ, θυγατέρος-θυγατρός, καὶ τὸ Δημήτηρ, ὅπερ ἀναβιβάζει τὸν τόνον, Δημήτερος-Δήμητρος, συγκόπτονται καὶ εἰς τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν, θύγατρα, Δήμητρα. Τὸ τελευταῖον δὲ γίνεται καὶ πρωτόκλιτον.

§ 393. Τῶν συναιρουμένων 1) ὁλοπαθῆ μὲν εἶναι, ὅσα συναιροῦνται καθ' ὅλας τὰς πτώσεις· 2) ὀλιγοπαθῆ, ὅσα συναιροῦνται εἰς τὰς ὀλιγωτέρας πτώσεις, καὶ ταῦτα καταλήγουσιν εἰς ις, ευς, υς, υ, ι, ους, αυς· 4) πολυπαθῆ, ὅσα συναιροῦνται εἰς τὰς περισσοτέρας πτώσεις καὶ καταλήγουσιν εἰς ας, ης, ες, ος, ω, ως. Παραδείγμ. 1) πλακόεις-πλακοῦς, τιμήεις-τιμῆς, φιλέων-φιλῶν, ἀγαπάων-ἀγαπῶν, Ξενοφάων-Ξενοφῶν, χρυσόων-χρυσῶν, Θρᾴξ-Θρᾷξ, ὄϊς-οἷς, ἔαρ-ἦρ· 2) πόλις-πόλεως, βασιλεὺς-βασιλέως, ἰχθὺς-ἰχθύος, γλυκὺ-γλυκέος, σίναπι-σινάπεως, βοῦς-βοὸς, γραῦς-γραός· 3) κέρας-κέραος-ως, ἀληθὴς-ἀληθέος-οῦς, ἀληθὲς-ἀληθέος-οῦς, πάθος-πάθεος-ους, ἠχὼ-ἠχόος-οῦς, αἰδὼς-αἰδόος-αἰδοῦς.

Κανόνες τῆς συναιρέσεως τῶν τριτοκλίτων.

§ 394. Ἡ συναίρεσις τῶν τριτοκλίτων συμβαίνει κατὰ δύο τρόπους. 1) ἐντὸς αὐτῆς τῆς ῥίζης τούτων, ὡς εἰς τὰ ὁλοπαθῆ. 2) συναιρουμένης τῆς πτωτικῆς καταλήξεως μὲ τὸ πρὸ αὐτῆς βραχὺ φωνῆεν, ὡς εἰς τὰ ὀλιγοπαθῆ καὶ πολυπαθῆ. Π. χ. 1) τὸ πλακοῦς δὲν γίνεται ἐκ τοῦ πλακόεις, ἀλλ' ἀμφότερα ἐκ τῆς ῥίζης πλακόεντ· ἦγουν πλακόεντ-ς-πλακόεις, πλακόεντ-πλακοῦντ-ς πλακοῦς (§ 207), Ξενοφάοντ-ς-Ξενοφάων, Ξενοφάοντ-Ξενοφῶντ-Ξενοφῶντ-ς—Ξενοφῶν· 2) ἀληθέος-ἀληθοῦς, αἰδόος-αἰδοῦς, ἰχθύας-ἰχθῦς, ἀκοίτιες-ἀκοίτις κ.τ.λ.

§ 395. Ἡ ἐντὸς τῆς ῥίζης συναίρεσις ἀπὸ τῆς γενικῆς μεταβαίνει καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς πτώσεις ὁμοιομόρφως· ὡς, πλακοῦντι,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πλακοῦντα, πλακοῦσι, πλακοῦντας, τιμῆσι, φιλοῦσι, ἀγαπῶσι, χρυσοῦσι.

§ 396. Δὲν εἶναι λοιπὸν χρεία ἰδιαιτέρου τύπου τῶν καταλήξεων τῶν ὁλοπαθῶν, ἀλλὰ σημειωτέον μόνον, ὅτι ἡ συναίρεσις αὐτὴ ἐνόνει τὰ ρωνήεντα οὕτω.

2) Τὸ αο εἰς ω, π. χ. Ξενοφάοντος-ῶντος, ἀγαπάοντος-ῶντος.

2) Τὸ αϊ » α, » Θραΐξ-Θρᾷξ Θρακός.

3) Τὸ οϊ » οι, » ὄϊς-οἷς ὄϊος-οἰός.

4) Τὸ εα » η, » ἔαρ-ἦρ ἔαρος, ἦρος, δέλεαρ, φρέαρ, (ἡ ὀνομαστικὴ τούτων εἶναι πάντοτε ἀσυναίρετος) δελέατος -δέλητος, φρέατος-φρητὸς, στέαρ-στῆρ,-στέατος-στητός.

5) Τὸ οε εἰς ου » πλακόεντος-πλακοῦντος· οὕτω καὶ εἰς τὰ Ἀμαθοῦς, φοινικοῦς, Ῥαμνοῦς.

6) Τὸ κε εἰς κ » τιμήεντος — τιμῆντος.

7) Τὸ εο καὶ οο εἰς ου φιλέοντος-φιλοῦντος, χρυσόοντος-χρυσοῦντος.

§ 397. Ὁ δὲ δεύτερος τρόπος τῆς συναιρέσεως (§ 394. 2)ἐνόνει ά. τὸ α μὲ τοὺς φθόγγους ε, ο, ω, οι· οἷον· 1) αε-α, κέραε-κέρα· 2) αο-ω, κέραος-κέρως· 3) αω-ω, κεράων-κερῶν· 4) αοι-ῳ, κεράοιν-κερῶν.

β΄. Τὸ ε μὲ τὰ ρωνήεντα, α, ε, ες, ας, ο, ω, οι. Π. χ. 1) εα—η, τείχεα—τείχη· 2) εε—η, τείχεε—τείχη· 3) εες—εις, ἀληθέες—ἀληθεῖς· 4) εας—εις, τριήρεας—τριήρεις· 5) εο—ου, τείχεος—τείχους· 6) εω—ω, τειχέων—τειχῶν· 7) εοιν—οιν, ἀληθέοιν—ἀληθοῖν.

γ΄. Τὸ ο μὲ τὸ α καὶ ο· οἷον, 1) οα—ω, ἀχόα—ἀχώ· 2) οος—ους, ἀχόος—ἀχοῦς.

δ΄. Τὸ ι μὲ τὸ ες καὶ ας εἰς ις· οἷον, πόρτιες-πόρτις, πόρτιας, πόρτις.

ε΄. Τὸ υ μὲ τὸ ες καὶ ας εἰς υς· οἷον, ἰχθύες—ἰχθῦς, ἰχθύας—ἰχθῦς.

ς΄. Ἀναιρεῖ τὴν διαίρεσιν ἐν τοῖς υϊ, εϊ, οϊ, εἰς τὴν ἑνικὴν δοτικήν· οἷον, νέκυϊ-νέκυι, βασιλέϊ-βασιλεῖ, ἀχόϊ-ἀχοΐ.

§ 398. Ἐν τοῖς εις ιες, ιας, υες, υα ς,δὲν γίνεται κυρίως συναίρεσις, ἀλλ' ἀποβάλλονται τὸ ε, ἢ α, καὶ διπλασιάζονται ἐκτεινόμενα τὸ ι καὶ υ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 399. Τὸ εα καὶ εε μένει ἀσυναίρετον ἐν τοῖς εἰς ευς μὴ καθαρολήκτοις, καὶ ἐν τοῖς εἰς υ οὐδετέροις ἐπιθέτοις· καὶ μόνον τὸ εε ἐν τοῖς εἰς υ καὶ ι οὐδετέροις οὐσιαστικοῖς, καὶ τοῖς εἰς υς ἐπιθέτοις (1). Τὸ εα ὅμως τῶν εἰς ης καθαρολήκτων ἀρσενικῶν καὶ τῶν εἰς ες οὐδετέρων συναιρεῖται Ἀττικῶς εἰς α· διφοροῦνται δὲ τὰ ἐκ τοῦ ῥώ σύνθετα ἐπίθετα (2)· οἷον, 1) ὁ βασιλεὺς-τὸν βασιλέατὼ βασιλέε· τὸ ἡδὺ-τὼ ἡδέε-τὰ ἡδέα· τὸ ἄστυ, τὼ ἄστεε· τὸ σίναπι-τὼ σινάπεε· ὁ γλυκὺς-τὼ γλυκέε· 2) ὁ ὑγιὴς-τὸν ὑγιέαὑγιᾶ· τὸ ἐνδεὲς-τὰ ἐνδεέα-ἐνδεᾶ· ὁμοίως χρέα ἀντὶ χρέη ἐκ τοῦ χρέεα· ὁ εὐφυὴς-τὸν εὐφυέα-εὐφυᾶ καὶ εὐφυῆ.

§ 400. Τὸ εας καὶ εες τῶν πληθυντικῶν τῶν εἰς ευς συναιρεῖται εἰς εις, συνηθεστέρα ὅμως καὶ ἀττικωτέρα εἶναι ἡ χρῆσις τῶν εἰς εας ἀσυναιρέτων· οἷον, βασιλέες—βασιλεῖς, καὶ βασιλέας (βασιλεῖς), καὶ μοναδικὴ ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικὴ Θησέες.

§ 401. Τὸ εα καὶ εε τῶν εἰς ης, τῶν ἐχόντων πρὸ τοῦ η σύμφωνον, καὶ τῶν εἰς ος οὐδετέρων συναιρεῖται εἰς η (1)· εἴς τινα μόνον τῶν οὐδετέρων ἡ συναίρεσις γίνεται εἰς η καὶ ει (2)· οἷον, 1) ὁ ἀληθὴς, τὸν ἀληθέα-ῆ, τὼ ἀληθέε-ῆ· τὸ τεῖχος, τὰ τείχεα-η, τὼ τείχεε-τείχη· (2) τὼ γένεε-γένη, τὼ σκέλεε-σκέλει.

§ 402. Τὸ εω καὶ εοι συναιροῦσιν εἰς ω καὶ οι μόνον τὰ εἰς ης, ες, καὶ ος (1)· πάντα δὲ τὰ ἄλλα φυλάττουσιν αὐτὰ ἀσυναίρετα (2)· οἷον, 1) ἀληθέων-ἀληθῶν, τριηρέοιν-τριηροῖν, εὐτυχέωνεὐτυχῶν, παθέων-παθῶν· 2) βασιλέων-βασιλέοιν, πήχεων-πηχέοιν.

§ 403. Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν εἰς ος οὐδετέρων ἡ πληθυντικὴ γενικὴ μένει ἐνίοτε Ἀττικῶς ἀσυναίρετος· οἷον, ἀνθέων, κερδέων, ὀρέων, χειλέων.

§ 404. Τινὰ τῶν εἰς ευς καθαρολήκτων συναιροῦσι τῆς ἑνικῆς γενικῆς τὸ εως εἰς ως, τῆς ἑνικῆς αἰτιατικῆς τὸ εα εἰς α, τῆς αἰτιατικῆς πληθυντικῆς τὸ εας εἰς ας, καὶ σπανίως τῆς γενικῆς τὸ εων εἰς ων· οἷον, Πειραιεὺς, Πειραιέως-ῶς, Πειραιέα-ᾶ· χορεὺς, χορέως-χορῶς, χορέα-χορᾶ, χορέας-χορᾶς· Ἐρετριεὺς, Ἐρετριέων-ῶν· Δωριεὺς, Δωριέων-ῶν. Ἀλλὰ τὸ ἁλιεὺς κάμνει μόνον ἁλιέως, ἁλιέα, καὶ εἰς τὴν αἰτιατικὴν πληθυντικὴν ἁλιέας-ἁλιεῖς.

§ 405. Τῶν εἰς ευς ἡ πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἀττικοὺς συναιρεῖται εἰς ης· οἷον, ἱππῆς, βασιλῆς, ἀντὶ ἱππεῖς,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βασιλεῖς· ἢ μᾶλλον χωρὶς ὑπογεγραμμένης ἱππῆς, βασιλῆς ἐξ ἀλλων κατὰ διάλεκτον σχηματισμῶν, ἱππῆες, βασιλῆες.

§ 406. Τὸ εο μένει ἀσυναίρετον μόνον εἰς τὰ ὀνόματα, τῶν ὁποίων ἡ λήγουσα τῆς ὀνομαστικῆς ἔχει ι ἢ υ· τινὰ δὲ τούτων ἔχουσι τὴν γενικὴν καὶ εἰς εως, ὡς τὸ ἥμισυ, τὸ ὁποῖον μόνον παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις συναιρεῖ καὶ τὸ εο τῆς γενικῆς εἰς ου· οἷον, τὸ πέπερι-τοῦ πεπέρεος, τὸ ἄστυ-τοῦ ἄστεος καὶ ἄστεως, ὁ ταχὺς-τοῦ ταχέος, ὁ ἡδὺς-τοῦ ἡδέος, τὸ ἥμισυ-τοῦ ἡμίσεως καὶ ἡμίσεος (ἡμίσους).

§ 407. Τὰ ἐκ τοῦ κλέος κύρια ὀνόματα συναιροῦσι δὶς τὴν ἑνικὴν δοτικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, πάσας τὰς πτώσεις τοῦ δυϊκοῦ, καὶ ἔτι τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, ἂν σχηματισθῶσι καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀριθμούς. Τὰ δ' ἐπίθετα ὀξύνονται καὶ κλίνονται ὁμαλῶς· οἷον, ὁ Περικλέης-Περικλῆς, τοῦ Περικλέεος-Περικλέους, τῷ Περικλέεϊ-Περικλέει-Περικλεῖ, τὸν Περικλέεα-Περικλέα-Περικλῆ, ὦ Περίκλεες-Περίκλεις· ὁ περικλεὴς, τοῦ περικλεέος-οῦς, κτλ.

§ 408. Τῶν συναίρεσιν πασχόντων οἱ Ἀττικοὶ πεζογράφοι μεταχειρίζονται μόνον τοὺς συνηρημένους τύπους, διὰ τοῦτο σημειοῦμεν καὶ ἐνταῦθαιδίως ποῦ προτιμῶσι τοὺς ἀσυναιρέτους.

§ 409. Τῶν εἰς υς λαγόντων καὶ φυλαττόντων τὸ υ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις ἡ ἑνικὴ δοτικὴ μένει ἀσυναίρετος εἰς τοὺς πεζούς· οἷον, ἰχθὺς—ἰχθύος—ἰχθύϊ, νέκυς—νέκυος—νέκυϊ.

§ 410. Τὰ εἰς υ οὐδέτερα ἐπίθετα δὲν συναιροῦνται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν· οἷον, τὰ ἡδέα—τῶν ἡδέων κτλ. (§ 399), καὶ τὸ πῶϋ οὐδεμίαν λαμβάνει συναίρεσιν.

§ 411. Οἱ Ἀττικοὶ συνειθίζουσι νὰ μεταχειρίζωνται ἀσυναιρέτως τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν τῶν εἰς υς, καὶ μάλιστα τῶν μονοσυλλάβων· τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συναιρημένως, λέγοντες, οἱ ἰχθύες, νέκυες, μύες, σύες· καὶ τοὺς ἰχθῦς, νέκυς, μῦς, σῦς.

§ 412. Τὸ ἔγχελυς, ἐνῷ ἔχει τὴν ἑνικὴν γενικὴν εἰς υος, σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν εἰς εις, καὶ τὰ δυϊκὰ εἰς εε—εοιν· οἷον, ἡ ἔγχελυς, τῆς ἐγχέλυος, τῇ ἐγχέλυϊ,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν ἔγχελυν, ὦ ἔγχελυ· αἱ ἐγχέλειες, τῶν ἐγχέλεων, ταῖς ἐγχέλεσι, τὰς ἐγχέλειας, ὦ ἐγχέλειες· τὰ ἐγχέλεε, ταῖν ἐγχελέοιν.

§ 413. Τὰ λήγοντα εἰς ις καὶ ι μεταβάλλουσι τὸ λῆκτικὸν τῆς ὀνομαστικῆς φωνῆεν συνήθως εἰς ε ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσι, πλὴν τῆς ἑνικῆς αἰτιατικῆς· καὶ πάσχουσι πάντοτε συναίρεσιν εἰς τὴν ἑνικὴν δοτικήν, καὶ τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικήν· ὅπου δὲ τὸ ε δὲν συναιρεῖται, προφέρεται κατὰ συνίζησιν μὲ τὴν ἑπομένην κατάληξιν, καὶ διὰ τοῦτο τονίζεται ἡ προπαραλήγουσα, ἂν καὶ ἡ λήγουσα εἶναι μακρά (§ 384)· οἷον, ὁ ὄφις, τοῦ ὄφεως, τῷ ὄφει-ει, τὸν ὄφιν, ὦ ὄφις· τὰ σινάπεα-η, τῶν σινάπεων, τοῖς σινάπεσι τὰ σινάπεα-η, ὦ σινάπεα-η· (ὁ, ἡ) πόρτις, πόρτιος, πόρτιϊ-πόρτι, πόρτιν, πόρτι, πόρτιες-πόρτις, πορτίων, πόρτισι, πόρτιας-πόρτῑς-πόρτιες-πόρτις-πόρτιε-πορτίοιν.

§ 414. Τῶν λημόντων εἰς υς, ις καὶ ι τὰ μεταβάλλοντα τὸ λῆκτικὸν φωνῆεν τῆς ὀνομαστικῆς εἰς ε ἔχουσι τὴν δυϊκὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν Ἀττικῶς εἰς ων προπαροξυτόνως ἀπὸ τῆς παροξυτόνου εἰς οιν, κατὰ τροπὴν τοῦ ο εἰς ω καὶ ὑπογραφὴν τοῦ ι· οἷον, τοῖν (πηχέοιν καὶ) πήχεων, ταῖν (πολέοιν καὶ) πόλεων, τοῖν (σινηπέοιν καὶ) σινήπεων.

§ 415. Ἐκ τῶν εἰς ας οὐδετέρων τὸ μὲν κέρας ἔχει τὴν γενικὴν εἰς ατος-αος-ως, καὶ τὰς λοιπὰς πτώσεις ὁμοίως· τὰ δὲ τέσσαρα, γῆρας, γέρας, κρέας, κνέφας δὲν κλίνονται συνήθως διὰ τοῦ τ· (ἀπαντᾶται ὅμως κνέφατος καὶ κνέφους)· τὸ δέπας δὲ καὶ σέλας κλινόμενα καθαρολήκτως συναιροῦνται εἰς τὴν ἑνικὴν δοτικήν, καὶ εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικήν· τὸ δὲ τέρας συναιρεῖται εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν, τέρα, τερῶν· καὶ τὸ πέρας κλίνεται μόνον διὰ τοῦ τ.

§ 416. Τὰ βοῦς καὶ γραῦς συναιροῦσι μόνην τὴν πληθυντικὴν αἰτιατικήν, ἥτις ἀσυναίρετος δὲν εἶναι δόκιμος.

§ 417. Τὸ α τῆς ἑνικῆς αἰτιατικῆς τῶν εἰς ω θηλυκῶν συναιρεῖται εἰς ώ (§ 281. 3), καὶ τῶν εἰς ως εἰς ῶ, ἀμφοτέρων δὲ ἀπαντᾶται κατὰ διάλεκτον εἴς τινα κύρια καὶ εἰς οῦν· οἷον, ἡ Ἰὼ-τὴν Ἰὼ καὶ Ἰοῦν, ἡ Λητὼ-τὴν Λητὼ καὶ Λητοῦν, ἡ Ἠὼς-τὴν Ἠῶ καὶ Ἠοῦν.

§ 418. Τῶν εἰς ω καὶ ως θηλυκῶν τὰ δυϊκὰ καὶ πληθυντικά, ἂν εὑρεθῶσιν, εἶναι ἀσυναίρετα καὶ κλίνονται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν ἰσοσυλλάβως.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σχηματισμὸς τῶν τριτοκλίτων.

§ 419. Ἐκ τῶν εἰς ης κλίνονται εἰς μὲν τὴν τρίτην κλίσιν, ὅσα συντίθενται ἐξ οὐδετέρων ὀνομάτων ληγόντων εἰς ος ἢ ἐκ τοῦ ῥήματος φαίνομαι· εἰς δὲ τὴν πρώτην 1) τὰ εἰς δης πατρωνυμικὰ ἢ πατρωνυμικὴν κατάληξιν ἔχοντα κύρια· 2) τὰ εἰς της καὶ στης προσηγορικὰ καὶ τὰ ἐθνικά· 3) τὰ ἀπ' ἄλλων ῥημάτων, πλὴν τοῦ φαίνομαι, σύνθετα προσηγορικὰ ἢ κύρια· 4) τὰ ἀπὸ θηλυκῶν ὀνομάτων τῆς ᾱ. κλίσεως σύνθετα. Π. χ. τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι τὰ, Ἱπποκράτης, Διομήδης, Διογένης, Δημοσθένης, Ἀριστοφάνης, ὡς ἐκ τοῦ κράτος, μῆδος, γένος, σθένος, φαίνομαι σύνθετα· τῆς δὲ πρώτης εἶναι 1) Πηλείδης, Κρονίδης, Ἀριστείδης, Μιλτιάδης, Ἱπποτάδης, Ἀλκιβιάδης· 2) ποιητὴς, ὀρχηστὴς, Ἀβδηρίτης, Σικελιώτης· 3) ἰχθυοπώλης, σιτομέτρης, παιδοτρίβης· 4) Πυθιονίκης, ἀρχιδίκης.

§ 420. Οἱ γραμματικοὶ συνειθίζουσι νὰ σημειώνωσι κανόνας τινὰς, δι' ὧν δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ καὶ χωρὶς τῆς βοηθείας τῶν ἄρθρων τὰ γένη τῶν τριτοκλίτων, ἀλλ' ὁ ἀσφαλέστερος ὁδηγὸς εἶναι ἡ συνήθεια· οἱ γενικώτεροι δὲ τούτων εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

1) Ἀρσενικὰ πάντα τὰ εἰς ευς· βασιλεὺς, Θησεὺς, Πηλεύς.

2) Θηλυκὰ πάντα τὰ εἰς ω, ὼς, καὶ τὰ εἰς σις, ξις, ψις ῥηματικὰ καὶ τὰ εἰς της ἀφῃρημένα· οἷον, ᾠδὴ, αἰδὼς, ποίησις, δίωξις, θλῖψις, ἰσότης, ἡδύτης.

3) Οὐδέτερα πάντα τὰ εἰς α, ι, υ, ος, ες· οἷον, σῶμα, μέλι, ἄστυ, πάθος, ἀλήθες.

§ 421. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως κλίνονται προσλαμβάνοντα τὴν πτωτικὴν κατάληξιν πρὸς τὴν ῥίζαν.

Πτωτικαὶ καταλήξεις.

Τῶν ἀσυναιρέτων			Τῶν συναιρουμένων			
Ἑνικός.						
ἀρσ. θηλ.	οὐδ.	ἀρσ. θηλ.	ἀρσ.	οὐδ.	ἀρσ. θηλ.	οὐδ. θηλ.
Ὀν. ἀπροσδιόριστος		ις ευς, υς, ι, υ,			ης, ες, ος,	ω, ως
γεν. ος		ἐος ἢ εως			εος-ους	οος-ους
δοτ. ῐ		εῖ = εῖ			εϊ-ει	οϊ-οῖ
αἰτ. ᾰ		ιν εα, υν, ι, υ			εα-ῆ, ες, ος,	οα-ω
κλ. ὡς ἡ ὀνομαστική.		ι, ευ, υ, ι, υ.			ες ες, ος,	οι
Πληθυντικός.						
ὀνομ. ες ᾰ		εες-εις εα-η			εες-εῖς, εα-η	
γεν. ων		εων			εων-ῶν	
δοτ. σι		εσι εῦσι, εσι			εσι	
αἰτ. ῦς ᾰ		εας-εις εα-η			εας-εις, εα-η	
κλ. ες ᾰ						
Δυϊκός.						
ὀνομ. αἰτ. κλ. ε		εε — η				
γεν. καὶ δοτ. οιν		εοιν — οιν ἢ εων				

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 422. Τῶν εἰς υς—υος, καὶ ις—ιος καὶ τῶν σπανίων εἰς αυς, ους, καὶ τῶν εἰς ας οὐδετέρων αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις παρελείφθησαν πρὸς ἁπλοποίησιν τοῦ τύπου· βλέπε δὲ τὴν κλίσιν καὶ συναίρεσιν τούτων εἰς τὸ τυπικόν.

Σχηματισμὸς τῶν πτώσεων.

Ὀνομαστικὴ τῶν ἀφωνολήκτων.

§ 423. Τὰ ἀφωνόληκτα σχηματίζουσι τὴν ὀνομαστικήν των, ἀφοῦ εἰς τὴν ῥίζαν προσλάβωσι τὸ σ, καὶ κάμωσι τὰς προσηκούσας μεταβολὰς καὶ ἀποβολὰς (κατὰ τοὺς §§ 178, 179, 180, 205, 207, κτλ.)· οἷον, (ὠπ-ς) ὤψ, (βᾶλακ-ς) βᾶλαξ, (ἐλπίδ-ς) ἐλπίς, (χαριεντ-ς) χαρίεις. Τὸ δὲ κτεν-ς κάμνει κτείς, καὶ τὸ ποδ-ς-ποῦς ἢ πούς (§ 206).

§ 424. Τὰ οὐδέτερα, ὧν ἡ ῥίζα λήγει εἰς τ, δὲν προσλαμβάνουσι τὸ σ εἰς τὴν ὀνομαστικήν· ἀλλ' ἀποκόπτουσι καὶ τὸ τ καὶ φυλάττουσι τὴν βραχύτητα τοῦ φωνήεντος τῆς ῥίζης (1). Τὰ δ' οὐδέτερα τῶν μετοχῶν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ τ λαμβάνουσι τὸ σ, καὶ τὰ ἀρσενικὰ αὐτῶν ἐκτείνουσι καὶ τὸ ο εἰς ω (2)· οἷον, 1) μέλιτος—μέλι, σώματος—σῶμα, τιθέντος, τιθὲν, διδόντος, διδόν· 2) λελυκότος—λελυκὼς—λελυκὼς, πεποιθότος—πεποιθὼς—πεποιθώς.

§ 425. Ὅταν πρὸ τοῦ σ συμπέσωσι ντ, ἢ νθ, τότε γίνονται αἱ ἀπαιτούμεναι μεταβολαί (§ 207). Τὸ ο ὅμως τῆς ῥίζης εἴς τινα ὀνόματα καὶ τὰς εἰς ων μετοχὰς δὲν τρέπεται εἰς ους, ἀλλ' εἰς ων· οἷον, ὀδόντος-ὀδοὺς, γέροντος-γέρων, τένοντος-τένων, τύπτοντος τύπτων. Μόνον δὲ τὸ ἕλμινθος-ἕλμινς, καὶ Τίρυνθος-Τίρυνς, φυλάττουσι τὸ ν πρὸ τοῦ σ. Τὸ δὲ λέων-λέοντος φαίνεται, ὅτι εἶχεν ἀρχικὴν ῥίζαν ἄνευ τ, δηλαδὴ λέονος-λέων (leo-leonis), ὡς δαίμονος-δαίμων. Οὕτω καὶ τὰ (Κλήμεντ) Κλήμης-Κλήμεντος, καὶ (Οὐάλεντ) Οὐάλης-Οὐάλεντος γράφονται διὰ τοῦ η καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ ει, ὡς ἐκ τῶν λατινικῶν Clemens-Clementis, Valens-Valentis γινόμενα.

§ 426. Τὰ πρὸ τῶν ἀφώνων βραχέα φωνήεντα καὶ μετὰ τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρόσληψιν τοῦ σ δὲν ἐκτείνονται, ἀλλὰ μένουσιν ἀμετάβλητα· οἷον, (φλόγς) φλόξ, (φλεβς) φλέψ· ἐξαιρεῖται τὸ (ἀλώπεκς) ἀλώπηξ-ἀλώπεκος.

§ 427. Οὐδὲ τὰ δίχρονα ἐκτείνονται· οἷον, (ἐλπίδ-ς), ἐλπὶς-ἐλπίδος, ἔριδ-ς-ἔριδος, βῶλαξ βώλακος, κόραξ-κόρακος, καὶ κατῆλιψ κατήλιφος.

§ 428. Εἶναι ὅμως πολλὰ τριτόκλιτα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὸ δίχρονον μακρὸν εἰς τὴν ῥίζαν αὐτὴν (1), καὶ μάλιστα τὰ θηλυκὰ ὀξύτονα τῶν ἐχόντων χαρακτῆρα γλωσσικόν (2)· καί τινα παροξύτονα (3)· οἷον, 1) ἱέρᾱξ ἱέρᾱκος, θώρᾱξ-θώρᾱκος, οἴᾱξ-οἴᾱκος, Φαίᾱξ-Φαίᾱκος, βλᾱξ-βλᾱκὸς, κόρδᾱξ κόρδᾱκος, λάβρᾱξ-λάβρᾱκος, σύρφᾱξ-σύρφᾱκος, πέρδῑξ-πέρδῑκος, φοίνῑξ-φοίνῑκος, ῥάδῑξ ῥάδῑκος, σκάνδῑξ-σκάνδῑκος, βέμβῑξ-βέμβῑκος, σπάδῑξ-σπάδῑκος, βόμβῡξ-βόμβῡκος, δοίδῡξ-δοίδῡκος, μάρμῡξ-μάρμῡκος, κήρῡξ-κήρῡκος, κόκκῡξ,-κόκκῡγος, φρῑξ-φρῑγὸς, τέττῑξ-τέττῑγος, βᾰ̀ξ-βᾰγὸς, μάστῑξ-μάστῑγος, πέμφῑξ-πέμφῑκος. ψῖ̀ξ-ψῖχὸς, ῥῖ̀ψ-ῥῖπὸς, ἶ̀ψ-ἶπὸς, κνῖ̀ψ-κνῖπὸς, θρῖ̀ψ-θρῖπὸς, γῡ̀ψ-γῡπὸς, γρῡ̀ψ-γρῡπὸς· 2) βαλβῖ̀ς-βαλβῖδος, κηλῖ̀ς-κηλῖδος, κνημῖ̀ς-κνημῖδος, ῥαφανῖ̀ς-ῥαφανῖδος, ψηφῖ̀ς-ψηφῖδος, δαγῦ̀ς-δαγῦδος, κακῖ̀ς-κακῖδος, καρῖ̀ς-καρῖδος· 3) ἄγλῑ̀ς-ἄγλῑθος, ὄρνῑ̀ς-ὄρνῑθος, μέρμῑ̀ς-μέρμῑθος, κώμῡ̀ς-κώμῡθος.

§ 429. Πολλῶν ὅμως θηλυκῶν εἰς ις-ιδος, τὸ ι διφορεῖται, ποτὲ μὲν βραχὺ, ποτὲ δὲ μακρὸν ἀπαντώμενον· οἷον, σφραγὶς-σφραγῖδος καὶ σφραγίδος, ἀψὶς-ἀψῖδος καὶ ἀψίδος, καὶ ἄλλων.

Ὀνομαστικὴ τῶν ὑγρολήκτων.

§ 430. Ἐν τοῖς ὑγρολήκτοις μόνον εἰς τὰ οὐδέτερα μένει τὸ βραχὺ φωνῆεν τῆς ῥιζικῆς καταλήξεως ἀμετάβλητον (1)· ἐκτείνεται δὲ εἰς τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά (2)· τὰ δὲ δίχρονα εἶναι ἐν πᾶσι φύσει μακρά (3)· ἐκτείνονται δὲ μόνον ἐν τοῖς, τᾰλᾱς-τᾰλᾶνος, μέλᾱς-μέλᾶνος, πῦρ, πῡρός τῑς-τῑνός. Π. χ. 1) τὸ ἦτορ-τοῦ ἤτορος, τὸ ἄῤῥεν-τοῦ ἄῤῥενος· 2) ὁ ῥήτωρ τοῦ ῥήτορος, ὁ ποιμὴν τοῦ ποιμένος, ὁ δαίμων-τοῦ δαίμονος, ἡ ἀηδὼν-τῆς ἀηδόνος· 3) Πᾶν-Πᾶνὸς, Κᾶρ-Κᾶ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρος, ψᾶρ-ψᾶρος, μόσῦν-μόσῦνος, φρέᾶρ-φρέᾶτος, στέᾶρ-στέᾶτος.

§ 431. Τὰ ἔχοντα τὴν ῥίζαν εἰς ῖν καὶ καὶ ῦν συνήθως σχηματίζουσι τὴν ὀνομαστικὴν προσλαμβάνοντα τὸ ς καὶ ἀποβάλλοντα τὸ ν (1)· τοῦ δὲ ῖν ἄνευ ς ἔμειναν μοναδικά τινα ἴχνη μεταγενεστέρας χρήσεως, καὶ ἡ υν ἰδιάζει εἰς τὰ οὐδέτερα τῶν εἰς υς μετοχῶν (2). π. χ. 1) ἴς-ῖνος, ἀκτὶς-ἀκτῖνος, ὠδὶς-ὠδῖνος, θὶς-θῖνος, Ἐλευσὶς-Ἐλευσῖνος, Σαλαμὶς Σαλαμῖνος, Τραχὶς-Τραχῖνος, γλωχὶς-χλωχῖνος, Γόρτῦς-Γόρτῦνος, Φόρκῦς Φόρκῦνος· 2) θίν-θῖνός, δελφὶν-δελφῖνος, μόσῦν-μόσῦνος, Ἐλευσὶν-ῖνος, Σαλαμὶν-ῖνος, φὺς, φῦν, φύντος.

§ 432. 1) Τῶν δὲ ἐχόντων ω εἰς τὴν λήγουσαν τῆς ὀνομαστικῆς, ἤγουν, ληγόντων εἰς ων ἢ ωρ, κ. τ. λ., τὸ ω δυνατὸν ἢ νὰ προέρχηται κατ' ἔκτασιν ἐκ τοῦ ο, ἢ νὰ ὑπάρχῃ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ῥίζαν ω· π. χ. κηδεμὼν-κηδεμόνος, κώδων-κώδωνος, ῥήτωρ-ῥήτορος, ἰχὼρ-ἰχῶρος.

2) Εἰς τὴν πρώτην περίστασιν φαίνεται, ὅτι τὸ ω τῆς ὀνομαστικῆς τρέπεται εἰς ο ἐν τῇ γενικῇ καὶ ταῖς λοιπαῖς πτώσεσιν, εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ὅτι φυλάττεται. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ σημειωθῶσιν ἐνταῦθα τίνα τῶν εἰς ων καὶ τῶν εἰς ωρ κτλ. φυλάττουσι τὸ ω εἰς τὴν γενικὴν καὶ τίνα τὸ τρέπουσιν, ἂν καὶ δὲν ὑπάγονται εἰς ἀκριβεῖς κανόνας.

§ 433. Φυλάττουσι μὲν εἰς τὴν γενικὴν τὸ ω τῆς ὀνομαστικῆς ταῦτα.

1) Τὰ ἐξ ὀνομάτων παραγόμενα παροξύτονα ἀρσενικά· οἷον θεὸς-Θέων-Θέωνος, τρυφή-Τρύφων-Τρύφωνος, πλατὺς-Πλάτων-ωνος.

2) Τὰ περιεκτικὰ ἢ ὡς περιεκτικά, τὰ μεγεθυντικὰ καὶ τὰ συναιρούμενα· οἷον, ἀμπελὼν-ἀμπελῶνος, ἀγκὼν-ἀγκῶνος, μάκρων-ωνος, κοπίλων-ωνος, σαλάκων-ωνος, γάστρων-ωνος, Ποσειδῶν-Ποσειδῶνος.

3) Τὰ παροξύτονα θηλυκὰ, καὶ τὰ ὀξύτονα πόλεων ὀνόματα· οἷον, ἡ μήκων -ῶνος μήκωνος, ἡ ἄλων-ῶνος ἄλωνος, ἡ βλήχων -ῶνος βλήχωνος, ἡ Σιδὼν-ῶνος Σιδῶνος.

4) Τὰ πρὸ τοῦ ων ἔχοντα ἄφωνον ἢ ἀμετάβολον· οἷον, κώδων-κώδωνος, κλύδων-ωνος, κώθων-ωνος, πώγων-ωνος, ῥώθων ωνος, σάπων-ωνος, σίφων -ωνος, σπάθων-ωνος, τρίβων-ωνος, κρότων-ωνος, Σόλων-ωνος, χειμὼν-ῶνος, λειμὼν-ῶνος, κευθμὼν-ῶνος.

5) Τὰ εἰς σων κύρια, Βράτων-Βράτωνος, καὶ τὸ Λάκων-Λάκωνος.

6) Τὰ μονοσύλλαβα· κλὼν-κλωνὸς, πλὴν τοῦ χθὼν-χθονός.

7) Τὰ ἔχοντα πρὸ τοῦ ων, αι, ι, υ, ει· Αἰγαίων-ωνος, Ἀνδοτίων-ωνος, Ἀμφικτύων-ωνος, Ἠλείων-ωνος.

8) Τὰ εἰς ωρ ὀξύτονα καὶ τὰ πρὸ τοῦ ωρ ἔχοντα λ, ἢ μ, παροξύτονα· ἀχὼρ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

-ῶρος, ἰχὼρ-ἰχῶρος, φὼρ-φωρὸς, κέλωρ-ωρος, τέκμωρ-τέκμωρος· ἔτι δὲ καὶ μάστωρ μάστωρος.

9) Τὰ εἰς ως καθαρόληκτα ἢ διὰ τοῦ τ κλινόμενα, καὶ μόναι αἱ μετοχαὶ τῶν συγκεκομμένων παρακειμένων· ἥρως-ἥρωος, ἱδρὼς-ἱδρῶτος, ἑστὼς-ἑστῶτος, τεθνεὼς-ῶτος.

10) Τὰ εἰς ωψ· κώνωψ-ωπος, κύκλωψ-ωπος, μύωψ-ωπος.

§ 434. Τρέπουσι δὲ τὸ ω εἰς ο πάντα τὰ μὴ ὑπαγόμενα εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας καὶ προσέτι τὰ ἀκόλουθα ἐξαιρούμενα· 1) Ὀλισσὼν-όνος, Χαλκηδὼν-όνος, Ἀνθηδὼν-όνος, Λακεδαίμων-ονος, Ἰξίων-ονος, Ἀμφίων-ονος, Ὑπερίων-ονος, ἀλεκτρυὼν-όνος, κανὼν-όνος, πλαγγὼν-όνος, λαγὼν-όνος, σιαγὼν-όνος, τρυγὼν-όνος, ἀηδὼν-όνος, μελῳδὼν-όνος, χιὼν-όνος, βραχίων-ονος, πρίων-ονος, κίων-ονος· 2) τὰ ῥηματικὰ ἢ ἐθνικὰ, ἢ δικατάληκτα ἐπίθετα τὰ ἔχοντα τὸ οὐδέτερον εἰς ον· φιλῶ-φιλήμων-ονος, ἄγω-ἄξων-ονος, ἰῶμαι-Ἰάσων-ονος, αἴθω-Αἴσων-ονος, ἡγοῦμαι-ἡγεμὼν-όνος, κήδομαι-κηδεμὼν-όνος, Παφλαγὼν-όνος, Μακεδὼν-όνος, σώφρων-ονος· 3) τὰ εἰς ων συγκριτικὰ μείζων-ονος, πλείων-ονος, κτλ.

Ὀνομαστικὴ τῶν καθαρολήκτων.

§ 435. Αἱ ῥίζαι τῶν καθαρολήκτων λήγουσιν ἄλλαι μὲν εἰς ἓν τῶν βραχέων ε, ο, ἄλλαι δὲ εἰς δίχρονον, α, ι, υ.

§ 436. Τὸ ε μετὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ ς ἐκτείνεται εἰς τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά (1)· τῶν δὲ οὐδετέρων τὰ μὲν ἐπίθετα φυλάττουσιν αὐτὸ, τὰ δὲ οὐσιαστικὰ τὸ τρέπουσιν εἰς ο (2)· οἷον, 1) (ἀληθὲ) ἀληθὴς -έος-οῦς· (τριήρε) τριήρης,-εος-ους· (εὐμενὲ) εὐμενὴς-έος-οῦς· 2) τὸ ἀληθὲς, τὸ εὐμενές, (τείχε) τεῖχος, εος-ους· (πάθε) πάθος,-εος-ους.

§ 437. Τὸ ο τρέπεται εἰς ω καὶ ἐνίοτε προσλαμβάνει καὶ ς· οἷον, (ἠχὸ) ἠχὼ,-ἠχόος-οῦς, (πειθο) πειθὼ, πειθόος-οῦς, (αἰδο) αἰδὼς -όος-οῦς, (ἠο) ἠὼς,-ήόος-οῦς· εἰς μόνα δὲ τὰ βοῦς, νοῦς, χοῦς, ἐκτείνεται τὸ ο εἰς ου· οἷον, (βο) βοῦς-βοός, (νο) νοῦς,-νοός, (χο) χοῦς-χοός.

§ 438. 1) Τὸ α εἰς τὰ οὐδέτερα τὰ προσλαμβάνοντα ς εἶναι βραχύ· 2) τὸ ι μετὰ τοῦ ς εἶναι μακρὸν μὲν εἰς τὰ μονοσύλλαβα, βραχὺ δὲ εἰς τὰ πολυσύλλαβα· 3) τὸ υ μετὰ τοῦ ς εἶναι μακρὸν μὲν εἰς ὅλα, ὅσα εἰς τὴν γενικὴν τὸ φυλάτουσι, βραχὺ δὲ εἰς τὰ τρέποντα αὐτὸ εἰς ε· 4) τὰ εἰς υ οὐδέτερα δὲν προσλαμβάνουσι τὸ ς καὶ ἔχουσι τὸ υ βραχύ. Ιδ. χ. 1) σέλᾰς-σέλᾰος, γέρᾰς-ᾰος-ως·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2) κῖς-κῖδος, πόλῐς, ἴδρῐς, ὄρῐς· 3) δρῦς-δρῦδος, μῦς-μῦδος, ἰχθῦς-ἰχθῦος, ἔρινῦς-ἐρινῦος, ἡδῦς-ἡδέος, γλυκῦς-γλυκέος· 4) δάκρῦ-δάκρῦος.

Αἰτιατικὴ τῶν τριτοκλίτων.

§ 439. Ἡ ἑνικὴ αἰτιατικὴ τῶν εἰς ης (καὶ μάλιστα τῶν εἰς νης) κυρίων ὀνομάτων προσλαμβάνει ἐνίοτε ν᾽ ὡς, Δημοσθένη καὶ Δημοσθένην, Σωκράτη καὶ Σωκράτην, ὡς ἐὰν ἦσαν τῆς πρώτης κλίσεως, καθ᾽ ἣν σχηματίζονται ἑτεροκλίτως καὶ ἄλλαι πτώσεις, ὡς οἱ Σωκράται, τοὺς Σωκράτας.

§ 440. Ἡ ἑνικὴ αἰτιατικὴ τῶν εἰς ις, υς, αυς, καὶ ους καθαρολήκτων λήγει εἰς ν, ἰσοσύλλαβος οὖσα μὲ τὴν ὀνομαστικήν (1)· τῶν δὲ συνθέτων καὶ τῶν παροξυτόνων ἀρωνολήκτων, τῶν ὁποίων ἡ ῥίζα λήγει εἰς ιτ, ιδ, οδ, ιθ, υθ, ἡ αἰτιατικὴ λήγει εἰς ν ἰσοσυλλάβως, καὶ εἰς α περιττοσυλλάβως· οἷον, 1) πόλις-πόλεως-πόλιν, βότρυς-βότρυος-βότρυν, ναῦς-νεώς-ναῦν, βοῦς-βοός-βοῦν· 2) χάρις-χάριτος-χάριτα καὶ χάριν, ἔρις-ἔριδος-ἔριδα καὶ ἔριν, εὐέλπις-εὐέλπιδος-εὐέλπιδα καὶ εὔελπιν, πολύπους-πολύποδος πολύποδα καὶ πολύπουν, ὄρνις-ὄρνιθος-ὄρνιθα καὶ ὄρνιν, κόρυς-κόρυθος-κόρυθα καὶ κόρυν.

§ 441. Τῶν διπλῆν αἰτιατικὴν ἐχόντων ἡ εἰς α εἶναι μόνον παρὰ ποιηταῖς εὔχρηστος. Χάρις δὲ ἡ θεὰ ἔχει τὴν αἰτιατικὴν εἰς α, Χάριτα (σπανιώτατα δὲ καὶ εἰς ιν)· καὶ ἡ χάρις, οὐσιαστικὸν ὄνομα, πάντοτε χάριν.

Κλητικὴ τῶν τριτοκλίτων.

§ 442. Ἡ κλητικὴ τῶν τριτοκλίτων εἰς τὰ ὑγρόληκτα καὶ φωνηεντόληκτα εἶναι αὐτὴ τοῦ ὀνόματος ἡ ῥίζα· μὴν-μηνός-ῶ μήν, θυγατέρος-ῶ θύγατερ, δαίμονος-ῶ δαῖμον, ῥήτορος-ῶ ῥῆτορ, βότρυος-ῶ βότρυ, πόλιος-ῶ πόλι, Νεμέσιος-ῶ Νέμεσι, ξυνέσιος-ῶ ξύνεσι.

§ 443. Τὰ δ᾽ ἀφωνόληκτα σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν ἀποβάλλοντα τὸ ἄφωνον τῆς ῥίζης· ὅταν δ᾽ ἡ ῥίζα τοῦ ὀνόματος λήγῃ εἰς ντ, τότε ἡ κλητικὴ ἀποβάλλει τὸ τ᾽ εἰς τινα δὲ κύρια καὶ τὸ ν μετὰ τοῦ τ᾽ οἷον, Κάλχαντος-ῶ Κάλχαν, Αἴαντος-ῶ Αἶαν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Θόαντος-ῶ Θόαν· Ἄτλαντος-ῶ Ἄτλα, Πολυδάμαντος-ῶ Πολυδάμα, οὕτω καὶ πλακοῦντος-ῶ πλακοῦ.

§ 444. Ὡσαύτως ἀποβάλλεται 1) τὸ δ εἰς τὰ παιδὸς-ῶ παῖ, Ἀρτέμιδος-ῶ Ἄρτεμι, Δωρίδος-ῶ Δωρὶ, τυραννίδος-ῶ τυραννί· 2) τὸ κ εἰς τὸ γυναικὸς-ῶ γύναι· 3) τὸ κτ εἰς τὸ ἄνακτος-ῶ ἄνα, μόνον ὅταν λέγηται περὶ θεοῦ, διότι ἐπὶ ἀνδρὸς ποιεῖ, ὦ ἄναξ.

§ 445. Τὰ ἀφωνόληκτα τὰ ἔχοντα εἰς τὴν ῥίζαν τ καὶ προσλαμβάνοντα μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν σ, φυλάττουσι τὸ σ καὶ εἰς τὴν κλητικήν· οἷον, ἔρως-ἔρωτος, ὦ ἔρως.

§ 446. Τὰ δ' εἰς ης, εος-ους, πρὸς σχηματισμὸν τῆς κλητικῆς προσλαμβάνουσιν εἰς τὴν ῥίζαν καὶ σ, οἷον Σωκράτης, Σωκράτεος, Σώκρατες· ἀληθὴς, ἀληθέος, ἀληθές· (τὸ δὲ Τισαφέρνης ὡς ξένον ἔχει τὴν κλητικὴν εἰς η, ὡς ἂν ἦτο τῆς ἀ. κλίσεως).

§ 447. Τὰ εἰς ευς καὶ αυς, τὰ ἐκ τοῦ πους σύνθετα καὶ τὰ διὰ τοῦ εω(ο)ς κλινόμενα εἰς ις καὶ υς, σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν ἀποβάλλοντα τὸ σ τῆς ὀνομαστικῆς· τὰ δὲ εἰς ω καὶ ως ἐκτείνουσι τὸ ληκτικὸν τῆς ῥίζης ο εἰς ου· οἷον, ὁ βασιλεὺς-ῶ βασιλεῦ, ἡ ναῦς-ῶ ναῦ, ὁ πολύπους-ῶ πολύπου, ὁ ὄφις-τοῦ ὄφεως-ῶ ὄφι, ὁ πῆχυς-τοῦ πήχεως ῶ πῆχυ, γλυκὺς-γλυκέος-ῶ γλυκύ, ἡ πειθὼ-ῶ πειθοῖ, ἡ αἰδὼς-ῶ αἰδοῖ.

§ 448. Τὸ ἀρχῆθεν μακρὸν φωνῆεν διατηρεῖται καὶ εἰς τὴν κλητικήν· οἷον, ὦ Πλάτων, ὦ φιλότης, πλὴν τοῦ, Ἀπόλλων-ῶ Ἄπολλον, Ποσειδῶν-ῶ Πόσειδον, σωτὴρ-ῶ σῶτερ, ἅτινα ἀναβιβάζουσι καὶ τὸν τόνον, ὡς τὰ, πάτερ, ἄνερ, θύγατερ, δάερ κτλ. Τὸ δ' ἐκταθὲν μένει μακρὸν εἰς τὰς μετοχὰς καὶ εἰς τὰ ὀξυτονούμενα οὐσιαστικὰ, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ συστέλλεται· οἷον, περικλείων-οντος-ῶ περικλεῖων, λιμὴν-ένος-ῶ λιμήν, Ἀγαμέμνων-ονος ὦ Ἀγάμεμνον, Ἀμφίων-ονος, ὦ Ἄμφιον, Δημοσθένης-εος-ους, ὦ Δημόσθενες, Ἡρακλῆς-έους-έους, ὦ Ἡράκλεες-Ἡράκλεις, καὶ μόνον ὡς ἐπιφώνημα κατὰ συγκοπὴν Ἥρακλες παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις.

§ 449. Εἰς πάσας τὰς τριτοκλίτους μετοχὰς, καὶ τὰ μετοχικὰς καταληξεις ἔχοντα ἐπίθετα, καὶ ἄλλα τινὰ ὀνόματα, ἡ κλητικὴ ταυτίζεται μὲ τὴν ὀνομαστικὴν (1), καὶ πολλάκις εἶναι ὁμοία μὲ αὐτὴν, καὶ ὅταν ἔχῃ καὶ ἕτερον σχηματισμόν· π. χ. 1) γράψας-γράψαντος-ῶ γράψας, λέγων-λέγοντος-ῶ λέγων, ἱστὰς-ἱστάντος ῶ ἱστὰς, διδοὺς-διδόντος-ῶ διδοὺς, ἑκὼν-ἑκόντος-ῶ ἑκών, ἄκων-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄκοντος-ᾧ ἄκων, πᾶς-παντὸς-ᾧ πᾶς, ὁδοὺς-ὁδόντος-ᾧ ὀδούς, ποὺς-ποδὸς-ᾧ ποὺς, ἥρως-ἥρωος-ᾧ ἥρως, ὁ θώς-τοῦ θωὸς-ᾧ θώς· 2) ᾧ ἀληθὲς καὶ ᾧ ἀληθής, ᾧ τλῆμον καὶ ᾧ τλήμων.

Δοτικὴ πληθυντική.

§ 450. Ἡ πληθυντικὴ δοτικὴ τῶν τριτοκλίτων σχηματίζεται, ἐὰν εἰς τὴν ῥίζαν προστεθῇ ἡ κατάληξις σι, καὶ γείνωσιν αἱ προσήκουσαι μεταβολαὶ καὶ ἀποβολαί. Ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς ευς, αυς, καὶ ους, φωνηεντόληκτα, φυλάττουτι τὸ υ πρὸ τοῦ σι τῆς δοτικῆς, πλὴν τοῦ δρομεὺς καὶ υἱεύς, τὰ ὁποῖα κάμνουσιν εἰς τὴν δοτικὴν, δρομέσι καὶ υἱέσι. Τὰ δὲ συγκοπτόμενα παρενθέτουσιν α βραχὺ μεταξὺ τῆς καταλήξεως καὶ τῆς συγκεκομμένης ῥίζης, πλὴν τοῦ γαστὴρ, ὅπερ ποιεῖ γαστῆρσι καὶ γαστράσι· π. χ. βότρυς βότρυος-βότρυσι, ποὺς-ποδὸς- ποσὶ, οὖς-ὠτὸς-ὠσὶ, τυφθεὶς-τυφθέντος-τυφθεῖσι, ἄρχων-ἄρχοντος-ἄρχουσι, ἱμὰς-ἱμάντος-ἱμᾶσι, χαρίεις-χαρίεντος-χαρίεσσι καὶ χαρίεσι, χεὶρ-χειρὸς καὶ χερὸς-χερσὶ, ἁλιεὺς· ἁλιέως-ἁλιεῦσι, ναῦς-νεὼς-ναυσὶ, χοῦς-χοὸς-χουσὶ, μήτηρ-μητρὸς-μητράσι, θυγάτηρ-θυγατέρος-θυγατράσι.

Τονισμὸς τῶν τριτοκλίτων.

§ 451. Τὰ μονοσύλλαβον ῥίζαν καὶ ὀνομαστικὴν ἔχοντα ὀξύνονται (1)· τὰ δ' ἐκτείνοντα τὸ ῥιζικὸν δίχρονον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν (2), ἢ συναιρούμενα ἐξ ὀξείας καὶ βαρείας (3) περισπῶνται· οἷον, 1) μὴν, θὴρ, χεὶρ, φθεὶρ, θὶς, ἵς κτλ. 2) πῦρ-πυρὸς, σῦς-συὸς, μῦς-μυὸς, ναῦς-νεὼς, γραῦς-γραὸς· 3) (φάος) φῶς, (ὀάτς) οὖς, (πάϊς) παῖς· ἡ φῶς δὲ καὶ ἡ δᾶς ὀξύνονται ὡς ἐκ τοῦ φωὸς καὶ δαὸς (§ 282).

§ 452. Τὸ γυνὴ καὶ πάντα τὰ τριτόκλιτα μονοσύλλαβα τῆς μὲν γενικῆς καὶ δοτικῆς παντὸς ἀριθμοῦ τονίζουσι τὴν πτωτικὴν κατάληξιν, τῶν δ' ἄλλων πτώσεων τὴν ῥιζικὴν συλλαβήν· ἐξαιροῦνται 1) αἱ γενικαὶ καὶ δοτικαὶ τῶν μονοσυλλάβων μετοχῶν, καί τινων ὀνομάτων μονοσυλλάβων ἐκ συναιρέσεως· 2) τὸ ἐρωτηματικὸν τίς καὶ τί καθ' ὅλας τὰς πτώσεις καὶ ἀριθμούς· 3) αἱ πληθυντικαὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἢ καὶ αἱ δυϊκαὶ γενικαὶ ἢ καὶ δοτικαὶ τῶν ἀκολούθων δεκατριῶν· παῖς, θώς, δμώς, Τρώς, ῥώς (θηλ.), ῥῶς (οὐδέτ.), δᾶς, κρᾶς, οὖς, σύς, πᾶς, οὐδείς, μηδείς. Π. χ. μήν, μηνός, μηνί, μῆνα, μῆνες, μηνῶν, μησί, μῆνας· ὁ ῥώς, τοῦ ῥωτός, τῷ ῥωτί, τὸν ῥῶτα, οἱ ῥῶτες, τῶν ῥωτῶν κτλ. 1) θείς, θέντος, θέντι, θέντα, θέντες, θέντων, θεῖσι, θέντας· λᾶς, λᾶος, λάων· ἦρ, ἦρος· κῆρ, κῆρος· 2) τίς, τί, τίνος, τίνι, τίνα, τίνες, τίνων, τίσι, τίνας· 3) παίδων, θώων, θώσιν, δμώων, Τρώων, Τρώσιν, ῥώδων, ῥώτων, δᾴδων, κράτων, ὤτων, ὤτοιν, σέων, πάντων, πάντοιν, πᾶσι, μηδένων, οὐδένων, μηδέσιν, οὐδέσιν.

§ 453. Τὰ εἰς ης σύνθετα ἐπίθετα, ὅσα προπαροξύνουσι τὴν ὀνομαστικὴν τῶν οὐδετέρων, παροξύνουσι τὴν πληθυντικὴν γενικήν· ὡς, ὁ καὶ ἡ ἀήθης, τὸ ἄηθες, τῶν ἀήθων· ὁ καὶ ἡ χρηστοήθης, τὸ χρηστόηθες, τῶν χρηστοήθων· Κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸ κοινὸν τριηρέων-τριήρων, λέγεται Ἀττικῶς καὶ τριήρεων-τριήρων.

§ 454. Τῶν δὲ πολυσύλλαβον ῥίζαν ἐχόντων τριτοκλίτων πάντα τὰ οὐδέτερα οὐσιαστικὰ τονίζονται, ὅσον ἐνδέχεται ἀνωτέρω τῆς λήγούσης· οἷον, σῶμα, σώματος, σωμάτων· ἄγγελμα, ἀγγέλματος, ἀγγελμάτων.

§ 455. Ἡ κλητικὴ βραχείας οὔσης τῆς λήγούσης ἀναβιβάζει τὸν τόνον, ὅσον ἐνδέχεται. Μένει ὅμως οὗτος ἐπὶ τοῦ ἐσχάτου εἰς τὴν ἀρχικὴν του θέσιν· οἷον, ὁ χαρίεις-ῶ χαρίεν (καὶ Ἀττικῶς ὦ χάριεν), ὁ Ἰάσων-ῶ Ἴασον, ὁ Εὐθύφρων-ῶ Εὔθυφρον.

§ 456. Οὐδέποτε τονίζονται αἱ πρωτικαὶ καταλήξεις τῆς ὑπὲρ μίαν συλλαβὴν ἐχούσης ἑνικῆς αἰτιατικῆς, καὶ τῆς ὀνομαστικῆς, αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τοῦ πληθυντικοῦ καὶ δυϊκοῦ τῶν τριτοκλίτων, πλὴν τῆς ἀορίστου τινὰ, τινὲ, τινές, τινάς.

§ 457. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων πολυσυλλάβων ἀρσενικῶν ἢ θηλυκῶν τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα χειλικὸν ἢ ὑπερῳϊκὸν τονίζουσι τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς τὴν παραλήγουσαν (1)· τῶν δ' ἐχόντων τ ἢ θ, τὰ μὲν τὴν παραλήγουσαν, τὰ δὲ τὴν λήγουσαν, καὶ δύο διφθόγγους· οἷον, 1) Ἅλαψ, λαῖλαψ, κατῆλιψ, ἶβηξ, ὄρτυξ, ὄνυξ· 2) φιλότης, ὄρνις, ὀπιστὴς, ἰδρὼς, ταχύτης καὶ ταχυτὴς, βραδύτης καὶ βραδυτής.

§ 458. Τὰ δ' ἔχοντα χαρακτῆρα δ ὀξύνονται· οἷον, λαμπὰς, ἐλπὶς, κνημὶς· ἐξαιρεῖται τὸ ἔρις καὶ τὰ εἰς τις θηλυκὰ προσηγορικὰ τὰ ἔχοντα ἀρσενικὸν εἰς της· οἷον, ἡ Σπαρτιᾶτις, ἡ προφῆτις.

§ 459. Τὰ ὀγρόληκτα οὐσιαστικὰ τονίζονται ἐπὶ τῆς λήγούσης, τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς· οἷον, ποιμὴν, ἀκτὶς, ἀλγηδών· ἐξαιροῦνται τὸ Ἕλλην, θυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γάτηρ, μήτηρ, εἰνάτηρ, Δημήτηρ, καὶ προπάτωρ καὶ τινα τῶν εἰς ων· οἷον, Κρονίων, ῥήτωρ.

§ 460. Τὰ φωνηεντόληκτα οὐσιαστικὰ τονίζονται διαφόρως, ἤγουν 1) τὰ εἰς ευς, ως, ω καὶ πολλὰ τῶν εἰς υς ἐπὶ τῆς ληγούσης τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς· 2) τὰ εἰς ις καὶ τινα τῶν εἰς υς ἀνωτέρω τῆς ληγούσης· οἷον 1) βασιλεὺς, αἰδὼς, ἠχὼ, ἰσχὺς, ἡδύς· 2) πόλις, δύναμις, γένυς, πέλεκυς.

Ἀνωμαλία κλίσεως.

§ 461. Ἀνωμαλία κλίσεως εἶναι, ὅταν πτωτικοῦ τινος πτώσεις δὲν ἔχωσι τὸν σχηματισμὸν, τὸν ὁποῖον ὑπαγορεύει ἡ ὀνομαστικὴ κατὰ τοὺς δεδομένους κανόνας τῆς γλώσσης.

§ 462. Εἰς τὴν ἀνωμαλίαν ἀνάγεται καὶ ἡ ὕπαρξις μακροῦ φωνήεντος εἰς τὴν ῥίζαν τῶν τριτοκλίτων· π. χ. Τρώς-Τρωὸς, θώς, θωὸς, δμώς-δμωὸς, γραῦς-γρᾱὸς, διότι φαίνεται ὅτι αἱ μακραὶ αὗται ῥίζαι δὲν εἶναι αἱ ἀρχικαὶ, ἀλλ' ἔγειναν ἐκ συναιρέσεως ἢ δι' ἐπεκτάσεως.

§ 463. Τὰ ἀνώμαλα ὀνόματα διαιροῦνται εἰς ἑτερόκλιτα ἢ δίκλιτα, ἰδιόκλιτα, ἐλλειπτικὰ καὶ ἄκλιτα.

Α'. ἑτερόκλιτα.

§ 464. Ἑτερόκλιτα λέγονται ἐκεῖνα τὰ ὀνόματα, ὅσων πτώσεις τινὲς ἢ πᾶσαι κλίνονται κατὰ δύο κλίσεις, ἢ ἔχουσι διπλοῦς σχηματισμοὺς τῆς αὐτῆς κλίσεως.

§ 465. Οἱ δύο σχηματισμοὶ τῶν ἑτεροκλίτων ἄρχονται πολλάκις ἀπὸ τῆς ὀνομαστικῆς (1)· ἄλλοτε δὲ εὑρίσκονται εἰς τὴν γενικὴν ἢ εἰς ἄλλας πτώσεις (2). Παραδείγματα.

1) ὁ λαγὼς τοῦ λαγὼ	καὶ ὁ λαγωὸς τοῦ λαγωοῦ	
ὁ ναὸς τοῦ ναοῦ	καὶ ὁ νεὼς τοῦ νεὼ	
ὁ λαὸς τοῦ λαοῦ	καὶ ὁ λεὼς τοῦ λεὼ	
τὸ δάκρυ τοῦ δάκρυος	καὶ τὸ δάκρυον τοῦ δακρύου	
ὁ ὄχος τοῦ ὄχου	καὶ τὸ ὄχος τοῦ ὄχεος-ους	
ὁ σκότος τοῦ σκότου	καὶ τὸ σκότος τοῦ σκότεος-ους	
ὁ σκῦφος τοῦ σκύφου	καὶ τὸ σκύφος τοῦ σκύφους	
ὁ σίελος τοῦ σιέλου	καὶ τὸ σίαλον τοῦ σιάλου	
ἡ ὀχθη τῆς ὄχθης	καὶ ὁ ὄχθος τοῦ ὄχθου	
ἡ νάπη τῆς νάπης	καὶ τὸ νάπος τοῦ νάπους	
ἡ δίψα τῆς δίψης	καὶ τὸ δίψος τοῦ δίψους	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁ Οἰδίπους τοῦ Οἰδίποδος καὶ ὁ Οἰδιπόδης τοῦ Οἰδιπόδου
ὁ Ἡρακλῆς τοῦ Ἡρακλέους καὶ ὁ Ἡρακλῆς τοῦ Ἡρακλέους
ὁ Θαλῆς τοῦ Θάλητος καὶ ὁ Θαλῆς τοῦ Θαλοῦ καὶ Θάλεω.

2) Ἡ γάλως τῆς γάλω καὶ γάλωος· ὁ πάτρως, τοῦ πάτρω καὶ πάτρωος· ὁ μήτρως, τοῦ μήτρω καὶ μήτρωος· ὁ κάλως, τοῦ κάλω καὶ κάλωος· πληθ. κάλοι, κάλους, καὶ κάλωες· ὁ σής, τοῦ σητός καὶ σεός, γεν. πληθ. σέων· ὁ Ζεύς, τοῦ Διός καὶ Ζηνός· ἡ χείρ, τῆς χειρὸς καὶ χερός· ὁ υἱός, τοῦ υἱοῦ καὶ υἱέος· ὁ Ἄρης, τοῦ Ἄρεος καὶ Ἄρεως· ὁ Οἰδίπους τοῦ Οἰδίποδος καὶ Οἰδίπου, τὸν Οἰδίποδα καὶ Οἰδίπουν· ὁ Ἐτεοκλῆς, τὸν Ἐτεοκλῆ, καὶ δοτ. τῷ Ἐτεόκλῳ· ἡ ἅλως, τῆς ἅλω καὶ ἅλωνος· ὁ ταώς, τοῦ ταὼ καὶ ταῶνος, ταῶνι, ταῶσιν· ὁ Ἀριστοφάνης, τὸν Ἀριστοφάνη καὶ Ἀριστοφάνην, οἱ Ἀριστοφάναι, τοὺς Ἀριστοφάνας· ὁ Ἀπόλλων τὸν Ἀπόλλωνα καὶ Ἀπόλλω· ὁ γέλως, τὸν γέλωτα καὶ γέλων· ὁ ἥρως τὸν ἥρωα καὶ ἥρω, τοὺς ἥρωας καὶ ἥρως· ὁ χρώς, τοῦ χρωτός, τῷ χρωτὶ καὶ χρῷ· ἡ πρόχρος-πρόχρους, τοῖς προχόοις καὶ πρόχρυσι· μόσ(σ)υν-μόσ(σ)υνος, δοτ. πληθ. μοσύνοις· τὸ κρίνον, τὰ κρίνα καὶ κρίνεα· τὸ δένδρον, τοῖς δένδροις καὶ δένδρεσι· τὸ πῦρ, τὰ πυρά· τὸ χρέος καὶ χρέως, τὰ χρέα· ἡ τίγρις, τῆς τίγριδος καὶ τίγριος· ὁ Ἀναχάρσις, τοῦ Ἀναχάρσιδος καὶ Ἀναχάρσιος.

§ 466. Ὀνόματά τινα θηλυκά, εἰς ων· ονος, ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ ποιηταῖς καὶ τύπους τινάς, οἵτινες προϋποθέτουσιν ὀνομαστικὴν εἰς ὼ—οῦς· οἷον, εἰκών, εἰκόνα καὶ εἰκώ· ἀηδών-ὼ ἀηδοῦ, χελιδών-ὼ χελιδοῦ.

§ 467. Ἡ ἀνωμαλία τῶν ἑτεροκλίτων συμβαίνει καὶ κατὰ γένος· διότι πολλὰ ὀνόματα ἐν τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ ἀρσενικὰ ἢ θηλυκὰ ὄντα, ἐν τῷ πληθυντικῷ γίνονται οὐδέτερα, καὶ ἄλλα ἄλλως μεταβάλλουσι τὸ γένος των· οἷον, ὁ δεσμὸς-τὰ δεσμά, ὁ δίφρος-τὰ δίφρα, ὁ ἐρετμὸς-τὰ ἐρετμά, ὁ ζυγὸς-τὰ ζυγά, ὁ μοχλὸς-τὰ μοχλά, ὁ νῶτος-τὰ νῶτα, ὁ σταθμὸς (ἡ ζυγαριά)-τὰ σταθμά, ὁ σταθμὸς (ὁ σωλος) οἱ σταθμοὶ καὶ τὰ σταθμά, ὁ ὄνειρος-τὰ ὀνείρατα, ὁ τάρταρος-τὰ τάρταρα, ὁ τράχηλος-τὰ τράχηλα, ἡ κέλευθος-αἱ κέλευθοι καὶ τὰ κέλευθα, ὁ λύγνος-οἱ λύγνοι καὶ τὰ λύχνα, ἡ ἅλς-οἱ ἅλες.

§ 468. Τὰ ἑτερόκλιτα σχηματίζουσι πολλάκις τὰς πτώσεις των οὐχὶ ἐκ τῆς εὐχρήστου ὀνομαστικῆς, ἀλλ' ἐξ ἄλλης ἀχρήστου· οἷον, τὸ οὖς-τοῦ ὠτός· ὁ μάρτυς-τοῦ μάρτυρος-τοῖς μάρτυσι· ἡ γυνὴ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

-τῆς γυναικός· ὁ κτεὶς-τοῦ κτενός· τὸ δόρυ-τοῦ δόρατος-τῷ δόρατι καὶ δορί· τὸ γόνυ-τοῦ γόνατος· τὸ γάλα-τοῦ γάλακτος· τὸ σκῶρ (ἢ σκῶρ) τοῦ σκατὸς, καὶ μεταγενεστέρως (τὸ σκάτος) τοῦ σκάτους· ὁ κύων-τοῦ κυνός· ὁ ἀμνὸς-τοῦ ἀρνός, κτλ.

§ 469. Πολλάκις ὁ χαρακτὴρ τῶν τριτοκλίτων, ὅταν ἦναι τ, δ, θ, ν, συγκόπτεται, καὶ τότε γίνεται κανονικὴ συναίρεσις· π. χ.

1) τ. ἡ χάρις, τῇ χάριτι καὶ χάρι-χάρι· ὁ ἱδρὼς, τῷ ἱδρῶτι καὶ ἱδρῶι-ἱδρῷ, τὸν ἱδρῶτα καὶ ἱδρῶα-ἱδρῶ· τοῦτο δὲ καὶ παροξυτόνως λέγεται, ἵδρως, ἵδρωτι-ἵδρωι-ἵδρῳ, ἵδρωτα-ἵδρωα-ἵδρω. Κατὰ τοιαύτην δὲ συγκοπὴν ἔγεινε καὶ τὸ κέρας-κέρατος-κέραος-ως, κρέας (κρέατος)-κρέαος-ως.

2) δ. ἡ κλεὶς-τῆς κλειδὸς-τὴν κλεῖδα καὶ κλεῖν· αἱ κλεῖδες καὶ κλεῖς, τὰς κλεῖδας καὶ κλεῖς. Τὰ δὲ, Θέτις-Θέτιν, Μῆτις-Μῆτιν, ἔγειναν κατὰ τὸν § 440.

3) θ. ἡ ὄρνις-αἱ ὄρνιθες καὶ ὄρνεις, τῶν ὀρνίθων καὶ ὀρνέων, τὰς ὄρνιθας καὶ ὄρνεις. Τὸ δὲ, ὄρνιθα καὶ ὄρνιν, ὡς κόρυθα καὶ κόρυν κατὰ τὸν § 440.

4) Ἀπόλλων, Ἀπόλλωνα-Ἀπόλλω, Ποσειδῶν-Ποσειδῶνα-ῶ.

§ 470. Τῶν εἰς ων καὶ ον συγκριτικῶν αἱ πτώσεις, ὅσαι λήγουσιν εἰς ονα, ονες, ονας, ἀποβάλλουσαι τὸ ν συναιροῦσι τὸ οα εἰς ω καὶ τὸ οες καὶ οας εἰς ους· οἷον, τὸν, τὴν, ἢ τὰ, μειζονα μειζω-μειζω, οἱ, αἱ μειζονες-μείζοες-μειζους, τοὺς, τὰς μειζονας-μειζοας-μειζους.

§ 471. Τὸ ὅϊς-οἷς (§ 16) δὲν συναιρεῖται μὲν εἰς τὴν ἑνικὴν κλητικὴν, πάσχει δὲ διπλῆν συναίρεσιν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, καὶ ἔχει εὐχρηστοτέρας τὰς συνῃρημένας πτώσεις.

§ 472. Ἡ χεὶρ ἔχει εὔχρηστα παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ἐκ τῆς βραχείας ῥίζης μόνον τὰ χεροῖν καὶ χερσίν.

§ 473. Τὸ πρέσβυς κλίνεται ὁμαλῶς, ἀλλά, ὅταν σημαίνῃ τὸν γέροντα, ἔχει ἐκ τοῦ τριτοκλίτου τύπου μόνον τὴν ἑνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις του ἀναπληρόνει ἀπὸ τοῦ πρεσβύτης· ὅταν δὲ σημαίνῃ τὸν ἀπεσταλμένον, ἔχει τὴν ἑνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἀπὸ τοῦ πρεσβευτὴς, τὰς δὲ λοιπὰς πτώσεις ἀπὸ τοῦ πρέσβυς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 474. Τῶν δὲ ἀνωμάλων ἐπιθέτων τὸ πρᾶος (ἡ πρᾶος) ἔχει τὸ θηλυκὸν ὁλόκληρον ἀπὸ τοῦ ἀρχαιοτέρου καὶ καθ' ὅλους τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰ γένη ὁμαλοῦ σχηματισμοῦ πραΰς, ἀναπληροῖ δὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ τὰ πληθυντικὰ τοῦ οὐδετέρου καὶ τὴν γενικὴν πληθυντικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ.

§ 475. Τὸ δὲ σῶς συναιρούμενον ἀπὸ τοῦ ἀχρήστου σάος εἶναι κοινὸν κατὰ γένος, καὶ ἔχει ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ τούτου μόνον 1) σῶς (ἀ. ἑνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικήν, β'. αἰτιατικὴν πληθυντικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ)· 2) σῶν (ἀ. ἑνικὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ, β'. ἑνικὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδετέρου)· καὶ 3) ἁπανίως σᾶ (πληθυντικὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδετέρου)· πᾶσαι δὲ, αἱ ἄλλαι πτώσεις αὐτοῦ γίνονται ἐκ τοῦ ὁμαλοῦ καὶ κατὰ πάντα εὐχρήστου, σῶος, σώα, σῶον.

§ 476. Τὸ μέγας καὶ πολὺς σχηματίζουσι τριτοκλίτως τὴν ἑνικὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου, τὰς δὲ λοιπὰς πτώσεις καὶ πάσας τὰς τοῦ θηλυκοῦ σχηματίζουσι ἀπὸ τοῦ μεγάλος καὶ πολλός. Διὰ τοῦτο τὸ πολὺς γράφεται μὲ ἓν λ εἰς τὴν ἑνικὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου, εἰς ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ μὲ δύο λ.

Ε'. Ἰδιόκλιτα.

§ 477. Ἰδιόκλιτα ὀνομάζονται, ὅσα ὀνόματα κλίνονται κατὰ ἰδιαίτερόν τινα τύπον. Ἀήγουσι δὲ εἰς ᾶς, ᾶς, ῦς καὶ οῦς. Τούτων τὰ μὲν εἰς ᾶς καὶ ᾶς εἶναι κύρια ἢ προσηγορικὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα ἔγειναν κατ' ἀποκοπὴν καὶ ἐδίδοντο εἴς τινας ὑποκοριστικῶς καὶ σκωπτικῶς, δύνανται δὲ νὰ κλιθῶσιν ἐπὶ τῆς πρώτης κλίσεως κατὰ τὸν § 348, καὶ δὲν ἀπαιτοῦσιν ἰδιαίτερον τύπον· οἷον, Δρᾶς, Δρᾶ, Δρᾶν. Τοιαῦτα προσέτι εἶναι τὰ, δανᾶς, τρεσᾶς, κατωραγᾶς· καὶ Θευδᾶς, Ἀλεξᾶς, Ἀρποκρᾶς, Δημᾶς, Ἐπαφρᾶς, Ἑρμᾶς, Μητρᾶς, Φιλᾶς, ἀντὶ Θεόδωρος, Ἀλέξανδρος, Ἀρποκράτης, Δημήτριος, Ἐπαφρόδιτος, Ἑρμόδωρος, Μητρόδωρος, Φιλόδημος.

§ 478. Τὰ δὲ εἰς ῦς καὶ οῦς κλίνονται κατὰ τὰ ἀκόλουθα παραδείγματα.

Ὁ Διονῦς-τοῦ Διονῦ-τῷ Διονῦ-τὸν Διονῦν-ὦ Διονῦ.
Ὁ Ἰησοῦς-τοῦ Ἰησοῦ-τῷ Ἰησοῦ-τὸν Ἰησοῦν-ὦ Ἰησοῦ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γ'. Ἐλλειπτικά.

§ 479. Ἐλλειπτικὰ λέγονται, ὅσα ὀνόματα δὲν ἔχουσιν εὐχρήστους πάντας τοὺς ἀριθμοὺς, ἢ πάσας τὰς πτώσεις.

§ 480. Εἰς ἕνα μόνον ἀριθμὸν ἀπαντῶνται 1) ὁ ἀὴρ, ὁ αἰθὴρ, ἡ γῆ, τὸ ἔλαιον, τὰ ἔγκατα, οἱ ἐτησίαι, αἱ δυσμαί· 2) τὰ τῶν ἑορτῶν ὀνόματα· οἷον, τὰ Διονύσια, τὰ Ὀλύμπια, τὰ Νέμεα, τὰ Ἴσθμια, τὰ Πύθια, τὰ Παναθήναια, κ.τ.λ· 3) τὰ ἀριθμητικὰ, εἷς, δύο, τρεῖς, κ.τ.λ· 4) τὰ κύρια ὀνόματα ἀνθρώπων, τόπων, πόλεων, ποταμῶν, ὀρέων, ἀνέμων, τὰ ὁποῖα κλίνονται εἰς ὅντινα ἀριθμὸν ἀπαντῶνται· οἷον, Μιλτιάδης, Ἑλλὰς, Κόρινθος, Ἀθῆναι, Μέγαρα, Κηρισσὸς, Ἰλισσὸς, Ὑμηττὸς, Πάρνης, Εὖρος, Ἀπηλιώτης.

§ 481. Τὰ ὀνόματα τῶν ἀνθρώπων, κτλ. δυνάμεθα νὰ κλίνωμεν πάντοτε καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν, ὅταν θέλωμεν νὰ φανερώσωμεν πολλοὺς ἔχοντας τὸ αὐτὸ κύριον ὄνομα, ἢ ὄντας τοιούτους, οἷος ἦν ὁ τὸ ὄνομα ἐκεῖνο ἔχων.

§ 482. Ἀπαντῶνται δὲ μόνον εἴς τινας φράσεις, καὶ ἐπομένως δὲν ἔχουσιν εὐχρήστους ὅλας τὰς πτώσεις· 1) τὰ οὐδέτερα, ὄναρ, ὕπαρ, ὄρφνος, ἦδος, βράτας, δέμας, δέπας, σέβας, τὰ ὁποῖα ἔχουσι μόνον ὀνομαστικὴν ἢ καὶ αἰτιατικὴν καὶ κλητικήν· 2) ἡ γενικὴ μάλης καὶ ἡ αἰτιατικὴ νέωτα εἰς τὰς φράσεις, ὑπὸ μάλης, εἰς νέωτα, καὶ ἡ αἰτιατικὴ λίπα μετὰ τοῦ ῥήματος ἀλείφειν· 3) ἡ κλητικὴ ὦ τᾶν (ἢ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους γραμματικοὺς ὦ 'τᾶν)· ἡ ὀνομαστικὴ κατακλῶθες· καὶ ἡ ὀνομαστικὴ λῖς, αἰτιατικὴ λῖν· 4) πολλὰ, τὰ ὁποῖα ἐξέπεσαν εἰς ἐπιῤῥηματικὴν σημασίαν καὶ ἀπαντῶνται μόνα ἢ καὶ μετὰ προθέσεως σύνθετα· οἷον, αἴφνης, ἐξαίφνης, ἐπίκλην, οὐδαμοῦ, πανταχοῦ, ἐμποδὼν καὶ ἄλλα πλεῖστα.

§ 483. Τῶν δ' ἐπιθέτων ἐλλειπτικὰ εἶναι 1) τὸ εἰς μόνον τὸν δυϊκὸν ἀριθμὸν εὔχρηστον, ἄμφω, ἀμφοῖν· 2) τὸ ῥοῦδος, γινόμενον κατὰ κρᾶσιν ἐκ τοῦ πρὸ ὁδὸς (ὡς ῥοίμιον ἐκ τοῦ προοίμιον, καὶ ῥοῦρος ἐκ τοῦ προορὸς), τοῦ ὁποίου εἶναι εὔχρηστοι μόναι αἱ ὀνομαστικαὶ καὶ τῶν τριῶν γενῶν καὶ ἡ ἑνικὴ γενικὴ ῥοῦδου (Χορολ. Αἴας στιχ. 257 καὶ ἐν ἐκδόσει Δούκα 260). Τῶν δ' ἀντωνυμιῶν ἐλλειπτικὴ εἶναι ἡ ἀλληλοπαθὴς, καὶ ἡ αὐτοπαθὴς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δ'. Ἄκλιτα.

§ 484. Ἄκλιτα ὀνόματα λέγονται, ὅσα ἀπαντῶνται κατὰ διαφόρους πτώσεις χωρὶς μεταβολῆς τῆς καταλήξεώς των.

§ 485. Ἄκλιτα εἶναι 1) ὀνόματά τινα ξένων γλωσσῶν, τὰ ὁποῖα παρεδέχθη ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα δίχως μεταβολῆς καταλήξεως· οἷον, τὸ Πάσχα, ὁ Ἀδάμ, ὁ Ἰωσήφ, κτλ· 2) τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ τῶν πέντε μέχρι τῶν ἑκατόν· 3) τὰ τῶν γραμμάτων ὀνόματα, ὡς ξένα καὶ αὐτά· 4) τὸ χρεών-τοῦ χρεών· 5) τὰ μιμητικὰ τῆς φωνῆς τῶν ζώων ὡς, κοάξ, καί· 6) τὸ δύο καὶ ἄμφω ὡς καὶ τὸ θέμις εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀκλίτως· 7) ἐν γένει πᾶν ὄνομα λαμβανόμενον ὡς ὑποκείμενον ὁρισμοῦ ἢ ἄλλου τινὸς λόγου δύναται νὰ λαρθῇ ἀκλίτως μὲ τὸ οὐδέτερον ἄρθρον· οἷον τὸ θεὸς εἶναι ὄνομα ἀρσενικόν, τοῦ θεὸς ἡ λήγουσα εἶναι καθαρά.

Περὶ ἐπιθέτου.

§ 486. Τὸ ἐπίθετον ὡς σημαῖνον ποιότητα ἢ ἰδιότητα ἐπιτεθειμένην εἰς οὐσίαν ἔχει τὰ αὐτὰ μὲ τὸ οὐσιαστικὸν παρεπόμενα, ἤγουν γένος, ἀριθμόν, πτῶσιν καὶ κλίσιν, καὶ διαφόρους καταλήξεις πρὸς δήλωσιν τῶν διαφόρων γενῶν· οἷον, ὁ καλὸς κῆπος, ἡ καλὴ οἰκία, τὸ καλὸν ἄνθος.

§ 487. Ἐὰν τὸ ἐπίθετον συνεκφράζῃ μετὰ τῶν εἰρημένων ἰδιοτήτων καὶ τὸν χρόνον, ὀνομάζεται μετοχή, ὡς ἐπίθετον ἔχον ἐκ τῶν παρεπομένων τοῦ ῥήματος τὸν χρόνον καὶ τὴν διάθεσιν· π. χ. ὁ ἀγαπήσας ἢ ἀγαπηθεὶς ἀνήρ, δὲν σημαίνει μόνον ἰδιότητά τινα τοῦ ἀνδρὸς, ἀλλὰ καὶ ὅτι αὕτη ἡ ἰδιότης δὲν εὑρίσκεται πλέον εἰς αὐτόν.

§ 488. Αἱ μετοχαὶ πρὸς δήλωσιν ἑκάστου γένους ἔχουσιν ἰδιαιτέρους τύπους, καὶ εἶναι ἐπίθετα τρικατάληκτα. Σχηματίζουσι δὲ τὸ θηλυκὸν εἰς ᾶ αἱ ἐνεργητικαὶ πᾶσαι καὶ αἱ τῶν ά. καὶ β'. παθητικῶν ἀορίστων, αἱ δὲ λοιπαὶ εἰς η.

§ 489. Καὶ τῶν ἐπιθέτων ἴδιον εἶναι νὰ ἔχωσι τρία γένη. Καταστάττουσιν ὅμως τινὲς μεταξὺ τῶν ἐπιθέτων προσηγορικά τινα ὀνόματα ἔχοντα δύο γένη ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν. Τοιαῦτα δὲ εἶναι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰ σημαίνοντα· 1) ἀξίαν, ἢ ἐπάγγελμα, ἢ ἐπιτήδευμα· καὶ 2) συγγενικὴν ἢ ἄλλην τινὰ σχέσιν· π. χ. 1) ὁ βασιλεύς, ἡ βασιλὶς, ἡ βασίλισσα καὶ ἡ βασίλεια· ὁ ἄναξ, ἡ ἄνασσα· ὁ δεσπότης, ἡ δέσποινα καὶ ἡ δεσπότις· ὁ προστάτης, ἡ προστάτις καὶ προστάτρια· ὁ ποιητὴς, ἡ ποιήτρια· ὁ ἱερεὺς, ἡ ἱέρεια· ὁ ψάλτης, ἡ ψάλτρια· ὁ αὐλητὴς, ἡ αὐλητρὶς· ὁ κωμήτης, ἡ κωμῆτις· ὁ τυμπανιστὴς, ἡ τυμπανίστρια· ὁ βαλανεὺς, ἡ βαλανεύτρια καὶ ἡ βαλανὶς· ὁ κάπηλος, ἡ καπηλὶς· ὁ λαχανοπώλης, ἡ λαχανοπῶλις· ὁ πένης, (ἡ πένησσα καὶ) ἡ πενιχρά· ὁ πότης, ἡ πότις· ὁ πρεσβύτης, ἡ πρεσβῦτις· ὁ πρέσβυς, ἡ γεραιὰ (ἀντὶ ἡ πρέσβειρα)· ὁ γέρων, ἡ γραῦς· ὁ μάκαρ, ἡ μάκαιρα· ὁ πίων, ἡ πίειρα· ὁ δοτὴρ, ἡ δότειρα· ὁ σωτὴρ, ἡ σώτειρα· 2) ὁ πατὴρ, ἡ μήτηρ· ὁ υἱὸς, ἡ θυγάτηρ· ὁ δαὴρ, ἡ γάλως· ὁ πάππος, ἡ μάμμη κτλ.

§ 490. Εἰς ἄλλα πάλιν προσηγορικὰ ὀνόματα ἀρκεῖ ὁ αὐτὸς τύπος νὰ δηλώσῃ διὰ μόνου τοῦ ἄρθρου καὶ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν γένος· οἷον, ὁ, ἡ δαίμων, ὁ, ἡ ἄνθρωπος, ὁ, ἡ τύραννος, ὁ, ἡ ἡγεμὼν, ὁ, ἡ φρενῦς, ὁ, ἡ φύλαξ, ὁ ἡ παῖς, ὁ, ἡ μάρτυς, ὁ, ἡ θεὸς (καὶ σπανιώτατα παρὰ τοῖς δοκίμοις ἡ θεὰ, ἢ ἐν τῇ φράσει ὄμνυμι θεοὺς καὶ θεὰς, ἢ μετὰ τοῦ κυρίου ὀνόματος Ἄρτεμις ἡ θεά).

§ 491. Πρὸς ἔκφρασιν δὲ τῶν τριῶν γενῶν ἄλλα μὲν ἐπίθετα ἔχουσι μίαν μόνον κατάληξιν καὶ λέγονται μονοκατάληκτα, ἄλλα δὲ δύο, ἤγουν μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν, καὶ τὴν ἑτέραν διὰ τὸ οὐδέτερον, καὶ λέγονται δικατάληκτα. Ἄλλα δὲ δι' ἕκαστον γένος ἔχουσιν ἰδίαν κατάληξιν, καὶ ταῦτα καλοῦνται τρικατάληκτα.

§ 492. Ἐκ τῶν εἰς ος ἐπιθέτων τρικατάληκτα εἶναι 1) τὰ εἰς τος καὶ τερος ἁπλᾶ ῥηματικά· 2) τὰ εἰς ικος κτητικὰ ἁπλᾶ καὶ σύνθετα (ἐκτὸς ἂν συντίθενται ἐξ ἁπλῶν εἰς κος)· 3) τὰς εἰς ρος, νος, λος, λέος παράγωγα· 4) τὰ εἰς τερος συγκριτικὰ καὶ πάντα τὰ ὑπερθετικά, πλήν τινων παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς καὶ τοῖς ποιηταῖς εὐχρήστων (5), καὶ ἄλλα τινα (6)· Π. χ. 1) λεκτὸς, λεκτὴ, λεκτὸν· λεκτέος,-έα,-ον· 2) γραφικὸς,-κὴ,-όν· διαλεκτικὸς,-ὴ,-όν· ἐγκλιτικὸς,-ὴ,-όν· (ὁ, καὶ ἡ ψευδάττικος)· 3) τρομερὸς,-ά,-όν· κλεινὸς,-ὴ,-όν· δειλὸς,-ὴ,-όν· ὁ ἡ πάγκαλος, καὶ ἡ πάγκαλη, τὸ πάγκαλον· ψωραλέος,-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

έα,-έον· 4) πονηρότερος,-έρα,-ερον· πονηρότατος,-άτη,-ατον· κάκιστος,-ίστη,-ιστον· 5) δυσεκβολώτατος ἡ Λοκρίς (Θουκ. γ'. 101), τὴν ὕπατον ἀρχὴν (Διον. Ἁλικαρν. Ῥωμ. ἀρχ. ε' 1) καὶ ὁλοώτατος ὀδμὴ (Ὁμηρ. Ὀδυσ. 442)· 6) ἀθρόος,-όα,-όον, αὐτόματος αὐτομάτη,-αὐτόματον, παντοδαπός,-ή,-όν. Μοναδικὰ δὲ εἰς τοὺς πεζογράφους εἶναι ἡ ἀθανάτη, ἡ ἀπελευθέρα, καὶ ἡ διαδόχη.

§ 493. Δικατάληκτα δ' ἐκ τῶν εἰς ος ἐπίθετα εἶναι 1) τὰ σύνθετα (μὴ λήγοντα εἰς τὰς ἐν τῷ 3 ἑδαρίῳ τοῦ § 492 καταλήξεις) καὶ τὰ ἐκ συνθέτων ῥημάτων παράγωγα. 2) πολλὰ τῶν ληγόντων εἰς ως, εως, ωμος, αως. Τούτων δέ τινα διφοροῦνται, καὶ ἄλλα μὲν εἶναι συνηθέστερα δικατάληκτα, ὡς τὰ εἰς ωμος, ἄλλα δὲ συνηθέστερα τρικατάληκτα, ὡς τὰ εἰς αως· Η. χ. 1) ὁ καὶ ἡ ἄσορος, τὸ ἄσορον· ὁ καὶ ἡ ὑπήκοος, τὸ—ον· ὁ καὶ ἡ ἐξαίρετος, τὸ—ον· 2) ὁ, ἡ ἐλευθέριος, τὸ—ον· ὁ ἡ γνήσιος, τὸ—ον· ὁ, ἡ βασίλειος, τὸ—ον· ὁ, ἡ ἀοίδιμος, τὸ—ον· ὁ, ἡ ἀλώσιμος, τὸ—ον· ὁ, ἡ ὁρμαῖος, τὸ—ον. Διφοροῦνται δὲ τὰ, πάτριος, κύριος, κρύριος, χρόνιος, ἀκούσιος, ἐναύσιος, ἡμύλιος, ὑπερόριος, ἐπι(παρα) θαλάσσιος, παράλιος, ἀναίτιος, συναίτιος, διπλάσιος, παραπλήσιος, γυναικεῖος, θήρειος, τέλειος, χρήσιμος, ὠφέλιμος, ἔρημος· συνηθέστερα δὲ δικατάληκτα εἶναι τὰ, αἴσιος, ἐλευθέριος, σωτήριος, ἀΐδιος, αἰφνίδιος, ἀνάξιος, ἀνόσιος, ῥᾴδιος, ἐπιτήδειος, βασίλειος, αὔλειος, καὶ τὰ ἐκ κυρίων ὀνομάτων παράγωγα εἰς ειος, Ὁμήρειος κ.τλ. Συνηθέστερα δὲ τρικατάληκτα τὰ, ἄθλιος, ἴδιος, καίριος, κόσμιος, ἀνάξιος, ἀνόσιος, βέβαιος. Οὕτω λέγονται εἰρήνη βεβαία (Ξεν. Κυρ. Παιδ. Γ. Ι. 11), φιλία χώρα (Θουκ. Α. 4), Ὄρειαι σκοπιαί (Εὐριπιδ. φοιν. 142).

§ 494. Δικατάληκτα ἐπίθετα εἶναι ἔτι 1) τὰ εἰς ων θετικὰ καὶ συγκριτικὰ καὶ τὰ εἰς ωρ σύνθετα 2) τὰ εἰς ως Ἀττικὰ καὶ μάλιστα τὰ ἀπὸ τοῦ γέλως ἢ κέρας σύνθετα, τὰ ὁποῖα κλίνονται καὶ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν Ἀττικῶς καὶ περιττοσυλλάβως· 3) πολλὰ σύνθετα ἐξ οὐσιαστικῶν εἰς ις, υς, ους· Η. χ. 1) ὁ, ἡ σώφρων, τὸ σῶφρον· ὁ, ἡ βελτίων, τὸ βέλτιον· ὁ, ἡ ἀπάτωρ, τὸ ἄπατορ· 2) ὁ, ἡ ἀγήρως, τὸ ἀγήρων· ὁ, ἡ ἴλεως, τὸ ἴλεων· ὁ ἡ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων (ἀλλὰ πλέως, πλέα καὶ ἀνάπλεα)· ὁ, ἡ πολύγελως, τὸ πολύγελων· τοῦ πολύγελω καὶ πολυγέλωτος· ὁ, ἡ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χρυσόκερως, τὸ χρυσόκερων, τοῦ χρυσόκερω καὶ χρυσοκέρωτος· οὕτως ὁ, ἡ δύσερως, τὸ δύσερων, τοῦ δυσέρωτος· 3) ὁ, ἡ ἄχαρις, τὸ ἄχαρι· ὁ, ἡ ἄπολις, τὸ ἄπολι· ὁ, ἡ εὔπολις, τὸ εὔπολι· ὁ, ἡ πολύδακρυς, τὸ πολύδακρυ· ὁ, ἡ δίπους, τὸ δίπουν· ὁ, ἡ καρχαρόδους, τὸ καρχαρόδουν.

§ 495. 1) Ἐπίθετα μονοκατάληκτα εἶναι 1 τὸ δύο καὶ τὰ ἄκλιτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ τῶν πέντε μέχρι τῶν ἑκατόν· 2) ὅσα συντιθέμενα ἐξ οὐσιαστικοῦ ἔχουσιν αὐτὸ ἀμετάβλητον καὶ μετὰ τὴν σύνθεσιν· τοῦτα δὲ εἶναι διγενῆ· καὶ μόνον αἱ γενικαὶ καὶ δοτικαὶ τῶν τοιούτων ἀπαντῶνται παρὰ ποιηταῖς καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον γένος· Π.χ. 1) οἱ δύο ἢ πέντε ἄνδρες, αἱ δύο ἢ πέντε γυναῖκες, τὰ δύο ἢ πέντε ζῶα· τῶν δέκα πήχεων, τὰς δέκα δραχμάς, τὰ δέκα παιδία· 2) ὁ, ἡ ἅπαις, ὁ, ἡ μακρόχειρ, ὁ ἡ εὔριν.

2) Τῶν πλείστων ἐκ τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων οὐδ' εἶναι ἀνάγκη οὐδετέρου, ὅπου ὅμως εἶναι χρεία τούτου σχηματίζεται διὰ παραγωγῆς· οἷον, βλακικόν, ἁρπακτικόν.

§ 496. Τῶν εἰς ος τρικαταλήκτων ἐπιθέτων σχηματίζουσι τὸ θηλυκὸν 1) εἰς η, ὅσα δὲν ἔχουσι τὴν λήγουσαν καθαράν, τὰ εἰς εος-οῦς μετουσιαστικὰ καὶ τὰ εἰς οος· 2) εἰς α, ὅσα λήγουσιν εἰς ος καθαρὸν, εἰς ρος ἢ ρρος, καὶ τὰ εἰς ρέος ἢ ρέεσσος μετουσιαστικά. Π. χ. 1) καλὸς, καλὴ· δεινὸς, δεινὴ· χάλκεος-χαλκοῦς, χαλκέη-χαλκᾶ, ὄγδοος-ὀγδόη, θοὸς-θοὴ, ὁμοίως ἐὸς-ἐὴ, τεὸς-τεή· 2) ἄξιος-ἀξία, τολμηρὸς τολμηρά, ἀθρόος-ἀθρόα, ἀργύρεος-οῦς, ἀργυρέα-ᾶ, ἐρέεος-οῦς, ἐρέεα-ἐρεᾶ.

§ 497. Τὸ οὐδέτερον ἐπίθετον σχηματίζεται ἐκ τοῦ ἀρσενικοῦ τετραχῶς· 1) διὰ μεταβολῆς τοῦ ληκτικοῦ ς εἰς ν· 2) δι' ἀποβολῆς τοῦ ς εἰς τὰ εἰς ις καὶ υς· 3) διὰ τροπῆς τοῦ μακροῦ φωνήεντος τῶν εἰς ης, ως, ων, ην, εἰς βραχύ· καὶ 4) διὰ τροπῆς συνάμα καὶ μεταβολῆς τοῦ ς εἰς ν. Π. χ. 1) ὁ σοφὸς-τὸ σοφὸν, ὁ πᾶς τὸ πᾶν· 2) ὁ ἄχαρις-τὸ ἄχαρι, ὁ παχὺς-τὸ παχύ· 3) ὁ ἀληθὴς τὸ ἀληθὲς, ὁ εἰκὼς-τὸ εἰκὸς, ὁ εὐδαίμων-τὸ εὔδαιμον, ὁ τέρην-τὸ τέρεν· 4) ὁ μέλᾱς-τὸ μέλᾰν, ὁ χαρίεις-τὸ χαρίεν, ὁ δοὺς-τὸ δόν, ὁ ποιήσας-τὸ ποιῆσαν.

§ 498. Πολλὰ τῶν εἰς ων ἢ ως ἔχουσιν ὡς ἐκ τῆς συναιρέσεως τὸ οὐδέτερον ὁμόφωνον μὲ τὸ ἀρσενικὸν, ἀλλὰ τὰ ἀσυναίρετα δια-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων καὶ ὑπάγονται εἴς τινα τῶν προεκτεθειμένων τρόπων. Π. χ. ὁ τιμάων-τιμῶν, τὸ τιμάον-τιμῶν· ὁ ἑσταὼς-ἑστὼς, τὸ ἑσταὸς-ἑστὼς.

§ 499. Τὰ εἰς ος ἐπίθετα ἔχουσι τὸ οὐδέτερον εἰς ον· καλὸς, καλὸν· παραιτοῦσιν ὅμως τὸ ν καὶ σχηματίζουσι τὰ οὐδέτερα εἰς ο τὰ ἐξ ταῦτα· ὁ-τὸ, ἄλλος-ἄλλο, ὃς-ὅ, αὐτὸς-αὐτὸ, ἐκεῖνος-ἐκεῖνο, οὗτος-τοῦτο. Τὰ δὲ κατὰ παραγωγὴν γινόμενα δεικτικὰ διφοροῦνται τοιοῦτος-τοιοῦτο καὶ τοιοῦτον, τοσοῦτος-τοσοῦτο καὶ τοσοῦτον. Ὡσαύτως τηλικοῦτος-τηλικοῦτο(ν), ὁ αὐτὸς-ταὐτό(ν).

Βαθμοὶ παραθέσεως τῶν ἐπιθέτων.

§ 500. Διὰ τῆς παραθέσεως δύο τινῶν ἀντικειμένων παρατηροῦμεν πολλάκις, ὅτι εἰς αὐτὰ εὑρίσκεται κοινή τις ποιότης ἀλλ' εἰς διαφόρους βαθμούς, καὶ τότε λέγομεν π. χ. τὸ ἔαρ εἶναι εὐαρεστότερον τοῦ ὀπωροῦ, ἡ σελήνη φωτίζει ἀμυδρότερον τοῦ ἡλίου.

§ 501. Ἡ τοιαύτη παράθεσις δὲν συγκρίνει ἀμέσως πρὸς ἄλληλα τὰ ἀντικείμενα, ἀλλὰ μίαν τινὰ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν· διὰ τοῦτο, ὅταν παραβάλλωνται δύο ἀντικείμενα, οὐδεμίαν τὰ οὐσιαστικὰ πάσχουσι μεταβολὴν, ἀλλὰ μόνον τὰ ἐπίθετα, ὡς ἰδιοτήτων σημαντικά. Π. χ. καρπὸς γλυκὺς, γλυκύτερος, γλυκύτατος· ἀνὴρ πιστὸς, πιστότερος, πιστότατος· γυνὴ σώφρων, σωφρονεστέρα, σωφρονεστάτη· παιδίον εὐπειθὲς, εὐπειθέστερον, εὐπειθέστατον.

§ 502. Τὰ ἐπίθετα λοιπὸν ὀνομάζονται 1) θετικὰ, ὅταν φανερόνωσιν, ὅτι ποιότης τις ἢ ἰδιότης εὑρίσκεται ἁπλῶς εἴς τι ἀντικείμενον ἄνευ παραθέσεως πρὸς ἄλλο· 2) συγκριτικὰ, ὅταν παριστῶσιν, ὅτι ἡ ποιότης ἢ ἰδιότης εὑρίσκεται ἐν τῷ ἀντικειμένῳ τούτῳ εἰς ὑψηλότερον βαθμὸν ἢ εἰς τἄλλα τὰ ὁμοειδὲς αὐτοῦ· 3) ὑπερθετικὰ, ὅταν φανερόνωσιν, ὅτι ἡ ἰδιότης εὑρίσκεται ἐν τῷ ἀντικειμένῳ τούτῳ, παραβαλλομένῳ πρὸς ἄλλα πολλὰ, εἰς τὸν ὕψιστον βαθμόν.

503. Συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ, κοινῶς λεγόμενα παραθετικὰ, σχηματίζουσι μόνα τὰ ποιότητος σημαντικὰ ἐπίθετα, καὶ ἐκ τούτων πάλιν μόνα τὰ ἐπιδεχόμενα τοιαύτην βαθμολογίαν· ὥστε τὸ θνητὸς καὶ ἀθάνατος δὲν σχηματίζουσι παραθετικά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 504. Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ 1) σχηματίζονται προσαρτωμένης τῆς καταλήξεως τερος καὶ τατος εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ θετικοῦ, καὶ γινομένων τῶν ἀναγκαίων μεταβολῶν, ἢ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τῶν εἰς υς θετικῶν, ἀποβαλλομένου μόνου τοῦ ς· 2) ἐπὶ τῶν εἰς ε ῥιζῶν προσθέτουσιν πρὸ τῶν παραθετικῶν καταλήξεων καὶ ἓν σ· 3) τὰ μὲν εἰς ος-ους καὶ τὰ εἰς ν ῥίζαν ἔχοντα προσλαμβάνουσι συνήθως ε πρὸ τῆς ἐπιτεταμένης ἤδη παραθετικῆς καταλήξεως, στερος, στατος, καὶ τὰ πρῶτα συναιροῦσι τὸ ε εἰς ου· τὰ δ' εἰς ὑπερῳϊκὸν ἐν τῇ ῥίζῃ λήγοντα προσλαμβάνουσι ι ἢ ε. Παραδείγματα.

Θετικά.	Συγκριτικά.	Ὑπερθετικά.
1) τολμηρὸς	τολμηρότερος	τολμηρότατος
ἅγιος	ἁγιώτερος	ἁγιώτατος
ἔνδοξος	ἐνδοξότερος	ἐνδοξότατος
τάλας	ταλάντερος	ταλάντατος
ἐπίχαρις	ἐπιχαριτώτερος	ἐπιχαριτώτατος
χαρίεις	χαριέστερος	χαριέστατος
θρασὺς	θρασύτερος	θρασύτατος
2) ἀπαθὴς	ἀπαθέστερος	ἀπαθέστατος
ἀναιδὴς	ἀναιδέστερος	ἀναιδέστατος
εὐσεβὴς	εὐσεβέστερος	εὐσεβέστατος
οὕτω καὶ πένης	πενέστερος	πενέστατος
3) εὔρους-εὔρους	εὐρώτερος	εὐρώτατος
πορφύρεος-οῦς	πορφυρεώτερος-ώτερος	πορφυρεώτατος-ώτατος
ἁπλόος-οῦς	ἁπλοέστερος-ούστερος	ἁπλοέστατος-ούστατος
εὔχροος-ους	εὐχροώτερος-ούστερος	εὐχροώτατος-ούστατος
εὐδαίμων	εὐδαιμονέστερος	εὐδαιμονέστατος
ἅρπαξ	ἁρπαγίστερος	ἁρπαγίστατος
ἀφηλιξ	ἀφηλικέστερος	ἀφηλικέστατος.

§ 505. Παραθετικά τινα γίνονται ἐκ ῥιζῶν βραχυτέρων παρὰ τὰς τῶν θετικῶν αὐτῶν, τῶν δ' εἰς αιος τινὰ μετὰ τὴν πρόσληψιν τῶν παραθετικῶν καταλήξεων συγκόπτουσι τὸ καταληκτικὸν ο· οἷον, φίλος, φιλαίτερος, φιλαίτατος, καὶ φίλτερος, φίλτατος· πέπων, πεπαίτερος, πεπαίτατος· παλαιὸς, παλαίτερος, παλαίτατος· καὶ παλαιότερος, παλαιότατος, γεραιὸς, γεραίτερος, γεραίτατος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σχολαῖος, σχολαίτερος, σχολαίτατος· περαῖος, περαίτερος, περαίτατος· καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἀναλογίαν, μέσος, μεσαίτερος, μεσαίτατος· ἴδιος, ἰδιαίτερος, ἰδιαίτατος, καὶ ἰδιώτερος, ἰδιώτατος· ὄψιος, ὀψιαίτερος, ὀψιαίτατος· πρώϊος, πρωϊαίτερος, πρωϊαίτατος· ὄρθιος, ὀρθιαίτερος, ὀρθιαίτατος· ἴσος, ἰσαίτερος.

§ 506. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλαι παραθετικαὶ καταλήξεις τοῦ μὲν συγκριτικοῦ ιων, τοῦ δὲ ὑπερθετικοῦ ιστος· ἐπισυνάπτονται δὲ εἰς τὴν ῥίζαν τῶν εἰς υς ἢ ρος μετ' ἐπιπλοκῆς συμφώνου ἐπιθέτων, ἀφοῦ ἀφαιρεθῶσιν αἱ καταλήξεις αὗται· οἷον, αἰσχρὸς, αἰσχίων, αἴσχιστος· ἐχθρὸς, ἐχθίων, ἔχθιστος· κυδρὸς, κυδίων, κύδιστος· γλυκὺς, γλυκίων, γλύκιστος.

§ 507. Τινὰ δὲ τούτων καὶ μάλιστα τὰ πλεῖστα τῶν εἰς υς ἔχουσιν ἀμφοτέρους τοὺς τύπους, ἢ μόνον τοὺς κανονικούς· οἷον, βραδὺς, βραδύτερος, βραδύτατος, καὶ βραδίων, βράδιστος· παχὺς, παχύτερος, παχύτατος, καὶ παχίων (πάσσων), πάχιστος· βαθὺς, βαθύτερος, βαθύτατος, καὶ βαθίων (βάσσων), βάθιστος· ἡδὺς, ἡδύτερος, ὑδύτατος, καὶ ἡδίων, ἥδιστος· ταχὺς, ταχύτερος, ταχύτατος, καὶ ταχίων (θάσσων), τάχιστος· ἐχθρὸς, ἐχθρότερος, ἐχθρότατος, καὶ ἐχθίων, ἔχθιστος· οἰκτρὸς, οἰκτρότερος, οἰκτρότατος (καὶ οἴκτιστος)· καὶ βραχὺς, δασὺς, εὐρὺς, ὀξὺς, πρέσβυς-ύτερος-ύτατος.

§ 508. Ἐν γένει δὲ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν διαφόρων τούτων παραθετικῶν καταλήξεων, τερος-τατος, στερος στατος, έστερος-έστατος-ίστερος-ίστατος, ἔχει μεγάλην ἐλευθερίαν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα προτιμῶσα οὐχὶ σπανίως τὴν μίαν κατάληξιν τῆς ἄλλης. Π. χ. ἄκρατος-ἀκρατέστερος-ἀκρατέστατος, (καὶ ἀκρατώτερος, ἀκρατώτατος)· ὀψοφάγος-ὀψοφαγίστερος-ὀψοφαγίστατος· αἰδοῖος-αἰδοιότερος-αἰδοιότατος, καὶ αἰδοιέστερος-αἰδοιέστατος· λάλος-λαλώτερος-λαλώτατος, καὶ λαλίστερος, λαλίστατος· τερπνὸς-τερπνότερος (τερπνότατος καὶ) τέρπιστος· ἄρθονος, ἀρθονώτερος καὶ ἀρθονέστερος, ἀρθονώτατος καὶ ἀρθονέστατος· κακὸς, κακώτερος, καὶ κακίων, κάκιστος· εὔδιος, εὐδιαίτερος, εὐδιαίτατος, καὶ εὐδιέστερος, εὐδιέστατος· πτωχὸς, πτωχότερος καὶ πτωχίστερος, πτωχίστατος· ἐπίπεδος, ἐπιπεδώτερος καὶ ἐπιπεδέστερος, ἐπιπεδώτατος.

§ 509. Πολλὰ παραθετικὰ, τῶν ὁποίων τὰ θετικὰ εἶναι ἄχρηστα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὑπάγονται εἰς τὸ αὐτὸ θετικὸν ταὐτοσημάντου ἐπιθέτου καὶ ὀνομάζονται ἐλλιπῆ ἢ ἀνώμαλα.

§ 510. Τῶν ἀνωμάλων παραθετικῶν 1) ἄλλα μὲν ἔχουσι βάσιν τῆς παραγωγικῆς των καταλήξεως οὐσιαστικὰ εἰς ος, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται κυρίως νὰ θεωρηθῶσιν ὡς θετικά· 2) ἄλλα δὲ ὑποθέτουσι θετικὸν εἰς υς, καὶ τότε ἡ κατάληξις σίων γίνεται κατὰ τροπὴν τοῦ ι καὶ τοῦ ῥιζικοῦ χαρακτῆρος εἰς σσ· π. χ. 1) ἄλγος, ἀλγίων-ιστος, κάλλος, καλλίων-ιστος· ῥῖγος, ῥιγίων-ιστος· κέρδος, κερδίων-ιστος· 2) (ἐλαχὺς, ἐλαχίων) ἐλάσσων, ἐλάχιστος· (μακὺς, ἐξ οὗ τῆς καθομιλουμένης τὸ μακρὺς, μακίων) μάσσων, μήκιστος· (κρατὺς) κρείσσων, κράτιστος· βαθὺς, βαθίων, βάσσων· ταχὺς, ταχίων-θάσσων· τὸ δὲ μείζων, Ἰωνικῶς μέζων, ἀπὸ τοῦ μεγίων, καὶ τὸ ὀλίζων ἀπὸ τοῦ ὀλίγος, ἔλαβον ζ ἀντὶ σσ.

§ 511. Πολλάκις γίνονται παραθετικὰ 1) ἐκ παραθετικῶν· 2) ἐκ προθέσεων· 3) ἐξ ἐπιῤῥημάτων· 4) ἐκ μετοχῶν· 5) ἐξ οὐσιαστικῶν· οἷον, 1) χρείων, χρειότερος· καλλίων, καλλιώτερος (Θουκυδ. δ'. 118), ἀρείων, ἀρειότερος (Θεογν. 543)· ἔσχατος, ἐσχατώτερος (Ξενοφ. Ἑλλ. 1)· πρῶτος, πρώτιστος· ἐλάχιστος, ἐλαχιστότερος, ἐλαχιστότατος· καὶ ἀμείνων, ἀμεινότερος· 2) πρὸ, πρότερος, πρῶτος· ὑπὲρ, ὑπέρτερος, ὑπέρτατος καὶ ὕπατος· ἔτι δὲ, ὕστερος, ὕστατος, ἐξ ἀδήλου ῥίζης· 3) ἄνω, ἀνώτερος, ἀνώτατος· κάτω, κατώτερος, κατώτατος· ἔνδον, ἐνδότερος, ἐνδότατος· ἔσω, ἐσώτερος, ἐσώτατος· πλησίον, πλησιαίτερος, πλησιαίτατος, καὶ πλησιέστερος, πλησιέστατος· ἐρέμα, ἐρεμέστερος, ἐρεμέστατος· προὔργου, προὐργιαίτερος, προὐργιαίτατος· 4) ἐῤῥωμένος, ἐῤῥωμενέστερος, ἐῤῥωμενέστατος· κεχαρισμένος, κεχαρισμενώτερος, κεχαρισμενώτατος· 5) κλέπτης, κλεπτίστερος, κλεπτίστατος· ὑβριστὴς, ὑβριστότερος, ὑβριστότατος· ψεύστης (ψευδὴς), ψευδίστερος, ψευδίστατος· Οὕτω καὶ τὰ ποιητικὰ, βασιλεὺς, βασιλεύτερος, βασιλεύτατος· κύων, κύντερος· μυχὸς, μυχαίτερος, μυχαίτατος (καὶ μύχατος), καὶ τὸ κωμικὸν αὐτὸς, αὐτότατος.

§ 512. Ἐκ τῶν συγκριτικῶν τοῦ πολὺς οἱ Ἀττικοὶ προτιμῶσι τὸ πλείων διὰ τὸ ἄρσεν. καὶ θηλυκὸν, καὶ τὸ πλέον διὰ τὸ οὐδέτερον. Ἀντὶ δὲ τοῦ πλέον ἔλεγον καὶ πλεῖν, ἐπὶ ἀριθμῶν μετὰ τοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διαζευτικοῦ ἤ, λεγομένου ἢ ἐξυπακουομένου· πλεῖν ἢ τριάκοντ' ἡμέρας, πλεῖν ἑξακοσίους.

§ 513. Τὰ εἰς ότερος καὶ ότατος παραθετικά, εἰ μὲν ἔχουσι τὴν πρὸ τοῦ ο συλλαβὴν μακρὰν φύσει ἢ θέσει, γράφονται μὲ ο, εἰ δὲ βραχεῖαν μὲ ω.

Οἷον, δεινὸς	δεινότερος	δεινότατος
κοῦφος	κουφότερος	κουφότατος
λεπτὸς	λεπτότερος	λεπτότατος
σφοδρὸς	σφοδρότερος	σφοδρότατος.
πικρὸς	πικρότερος	πικρότατος
πιστὸς	πιστότερος	πιστότατος
σοφὸς	σοφώτερος	σοφώτατος
στενὸς	στενώτερος	στενώτατος.

§ 514. Τὰ παραθετικὰ τοῦ στενὸς γράφονται παρὰ τὸν κανόνα καὶ διὰ τοῦ ο ὡς ἀπὸ τοῦ στεινὸς γινόμενα, ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ κενός. Ἀλλὰ ταῦτα φαίνεται, ὅτι εἶναι διαλεκτικοὶ ἰδιωτισμοί.

§ 515. Ὅταν ἡ παραλήγουσα τοῦ θετικοῦ ἦναι δίχρονον, ἀκολουθούμενον ὑφ' ἑνὸς συμφώνου, τότε ἵνα γράψῃ τις ὀρθῶς τὰ παραθετικὰ πρέπει βέβαια νὰ πληροφορηθῇ πρότερον, διὰ τῶν περὶ τοῦ χρόνου τῆς παραληγούσης κανόνων, ἢ διὰ καταλλήλου λεξικοῦ, τὴν ποσότητα τοῦ δισχρόνου, καὶ ἀκολούθως νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν ἀνωτέρω κανόνα. Πρὸς ἄσκησιν θέτομεν ἐνταῦθα τοιαῦτά τινα παραθετικά.

Θετικά.	Συγκριτικά.	Ὑπερθετικά.
ἰσχῡρὸς	ἰσχῡρότερος	ἰσχῡρότατος
ἐντῑμος	ἐντῑμότερος	ἐντῑμότατος
ἄτῑμος	ἀτῑμότερος	ἀτῑμότατος
πρόθῡμος	προθῡμότερος	προθῡμότατος
τρᾰνὸς,	τρᾰνότερος	τρᾰνότατος
πῑῶν	πῑότερος	πῑότατος
ἐ(ὀ)χῠρὸς	ἐ(ὀ)χῠρώτερος	ἐ(ὀ)χῠρώτατος
τίμῐος	τιμῐώτερος	τιμῐώτατος
ἄξῐος	ἀξῐώτερος	ἀξῐώτατος
πλούσῐος	πλουσῐώτερος	πλουσῐώτατος
καίρῐος	καιρῐώτερος	καιρῐώτατος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χρήσῐμος	χρησῐμώτερος	χρησιμώτατος
φρόνῐμος	φρονῐμώτερος	φρονιμώτατος
μάχῐμος	μαχῐμώτερος	μαχῐμώτατος
καθᾰρός	καθαρώτερος	καθαρώτατος
ἱκᾰνός	ἱκανώτερος	ἱκανώτατος
ἄδῐκος	ἀδῐκώτερος	ἀδῐκώτατος.

Ἀριθμητικά.

§ 516. Τὰ ἀριθμητικὰ προσδιορίζουσι τὴν πληθὺν τῶν ἀντικειμένων, καὶ εἶναι ἐπίθετα, ὅταν ἀναφέρωνται εἰς ὡρισμένον τι ἀντικείμενον· οὐσιαστικὰ δὲ, ὅταν παριστῶσιν ἀριθμόν τινα ἀφῃρημένως· καὶ ἐπιῤῥήματα, ἐὰν φανερόνωσι ποσάκις γίνεταί τι ἐν καιρῷ τινι, ἢ εἰς πόσα μέρη εἶναί τι διῃρημένον.

§ 517. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα εἶναι 1) ἀπόλυτα, δηλοῦντα ἁπλῶς τῶν ἀντικειμένων τὸν ἀριθμόν· 2) τακτικὰ καὶ χρονικὰ, δηλοῦντα τάξιν τόπου καὶ ἡμέρας· 3) πολλαπλασιαστικὰ καὶ ἀναλογικὰ, σημαίνοντα ποσάκις τι ἐμπεριέχει ἄλλο.

§ 518. Τῶν ἀπολύτων τὰ, εἷς, μία, ἕν, συντιθέμενα μετὰ τοῦ οὐδὲ, μηδὲ, καὶ μεταγενέστερον μετὰ τοῦ οὔτε, μήτε, παράγαγον τὰ οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδὲν, μηδεὶς, μηδεμία, μηδὲν, οὐθεὶς, οὐθὲν, μηθεὶς, μηθέν· (τὰ ὁποῖα κλίνονται καὶ πληθυντικῶς § 30). Τὰ δὲ διῃρημένα μηδὲ εἷς, μηδὲ ἕν, κτλ. ἐν οἷς παρεντίθεται ἐνίοτε ὁ ἄν, ἢ πρόθεσις συνταξαμένη μετ' αὐτῶν, χρησιμεύουσιν εἰς ἐπίτασιν τῆς ἀρνήσεως καὶ ἀπαγορεύσεως· οἷον, οὐδ' ἂν εἷς ταῦτα φήσειε, οὐδ' ἐν μιᾷ νυκτί, οὐδ' εἰς μίαν ὡλεάν.

§ 519. Τὸ δύο (ἢ δύω) ὡς ἄκλιτον δύναται νὰ τεθῇ ἀντὶ πασῶν τῶν πτώσεων τοῦ δυϊκοῦ καὶ πληθ. ἀριθμοῦ· ἔχει ὅμως γενικὴν καὶ δοτικὴν δυοῖν, (τὸ σπάνιον δυεῖν λέγεται ὅτι τίθεται μόνον ἀντὶ γενικῆς)· ἡ δὲ δοτικὴ δυσὶ δὲν εἶναι Ἀττική.

§ 520. Τῶν τακτικῶν τὸ πρῶτος εἶναι ὑπερθετικὸν γινόμενον ἐκ τῆς προθέσεως πρὸ, πρότατος, πρόατος, πρῶτος, καὶ ἔχει συγκριτικὸν ὁμαλὸν τὸ πρότερος (§ 511. 2.)· τὸ δὲ δεύτερος εἶναι συγκριτικὸν ἔχον καὶ ὑπερθετικὸν εὔχρηστον παρὰ ποιηταῖς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δεύτατος=ἔσχατος, γίνεται δὲ εἴτε ἐκ τοῦ δύο, εἴτε ἐκ τοῦ δεύω =λείπομαι. Τὸ δὲ τέταρτος γίνεται ἐκ τοῦ τέτταρα κατ' ἀποβολὴν τοῦ ἑνὸς τ, τὸ πέμπτος ἐκ τοῦ πέντε, λεγομένου κατὰ διάλεκτον πέμπε, ἐξ οὗ τὸ πεμπάζω· καὶ τὸ ἕβδομος καὶ ὄγδοος, τὰ ὁποῖα ἔχουσι καὶ πεντικὰ ὑπερθετικὰ ἑβδόματος, ὀγδόατος, ἀπὸ τῶν ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ κατὰ μεταβολὴν τῶν γραμμάτων (§ 161).

§ 521. Ἵνα ἐκφράσωμεν, ὅτι τι ἐγένετο εἰς μίαν, δύο τρεῖς κτλ. ἡμέρας, μεταχειριζόμεθα τὰ χρονικὰ ἐπίθετα, αὐθήμερος (τοῦ ὁποίου τὸ ἐπίρρημα εἶναι αὐθημερὸν=μονοημερὶς), δευτεραῖος, τριταῖος, τεταρταῖος, πεμπταῖος, ἑκταῖος, ἑβδομαῖος, ὀγδοαῖος, ἐνναταῖος, δεκαταῖος, καὶ ἐν γένει πρωτεραῖος, ὑστεραῖος· π. χ. Ποσταῖος ἀπ' Ἄργους εἰς Σπάρτην πάρει; Τριταῖος.

§ 522. Τὰ πολλαπλασιαστικὰ ἢ ἀναλογικὰ συντίθενται ἀπὸ τῶν ἀριθμητικῶν ἐπιῤῥημάτων ἁς=εἷς, δίς, τρίς, τετράκις κτλ. (κατ' ἀποβολὴν τοῦ ς ἢ τῆς συλλαβῆς κις) καὶ τοῦ πλόος, γινομένου ἐκ τοῦ πολλὸς κατ' ἀποβολὴν τοῦ ἑνὸς λ καὶ μετάθεσιν τοῦ ἑτέρου· ὅταν δὲ σημαίνωσιν ἕκτασιν, ἢ ὅτι θεωρούμενόν τι σχετικῶς πρὸς ἄλλο περιέχει αὐτὸ δίς, τρὶς κτλ. καταλήγουσιν εἰς άσιος καὶ σπανίως παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς εἰς ασίων· οἷον, 1) ἁπλοῦς, διπλοῦς, ὁκταπλοῦς, δεκαπλοῦς, ἑκατονταπλοῦς, χιλιαπλοῦς, μυριαπλοῦς, καὶ ἐν γένει πολλαπλοῦς, καὶ ἐρωτηματικῶς ποσαπλοῦς· 2) διπλάσιος ἢ διπλασίων, τριπλάσιος ἢ τριπλασίων, τετραπλάσιος-ίων, πενταπλάσιος-ίων, ἑξαπλάσιος-ίων, ἑπταπλάσιος-ίων, ὀκταπλάσιος-ίων, ἐνν[ε]απλάσιος-ίων, δεκαπλάσιος-ίων, ἑκατονταπλάσιος-ίων, μυριαπλάσιος καὶ μυριαπλασίων· καὶ ἐν γένει πολλαπλάσιος καὶ πολλαπλασίων, ἀπειροπλάσιος καὶ ἀπειροπλασίων· καὶ ἐρωτηματικῶς ποσαπλάσιος, καὶ ποσαπλασίων.

§ 523. Συνηθέστατα δ' ἀπαντῶνται καὶ τὰ περιῤῥαστικὰ δὶς δύο, δὶς τρεῖς, δὶς τόσος, δὶς τοσοῦτος· τὰ δ' ἰδιότροπα δισσὸς καὶ τρισσὸς εὑρίσκονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν· οἷον, δισσαὶ Ἀφροδῖται, δισσοὶ στρατηγοί, ἀλλὰ καὶ δισσὼ στρατηγὼ, καὶ δισσὸν γένος.

§ 524. Τὰ οὐσιαστικὰ ἢ ἀφῃρημένα ἀριθμητικὰ πάντα μὲν γίνονται ἀπὸ τῶν ἀπολύτων καὶ καταλήγουσιν εἰς ας-άδος (1)· τέσσαρα δὲ παράγονται καὶ ἀπὸ τακτικῶν καταλήγοντα εἰς υς-ύος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀλλὰ καὶ ταῦτα εἶναι ἧττον τῶν κοινῶν εὔχρηστα (2) οἷον, 1) μονὰς (ἀπὸ τοῦ μόνος), δυάς, τριάς, τετρὰς, πεντὰς καὶ πεμπὰς, ἑξὰς, ἑβδομὰς, ὀγδοὰς, ἐννεὰς, δεκὰς .. εἰκὰς .. τριακὰς, πεντηκοντὰς ... ἑκατοντὰς ... χιλιὰς (γεν. πληθυντ. χιλιάδων καὶ Ἀττικῶς χιλιαδῶν), μυριὰς, δύο, τρεῖς κτλ. μυριάδες, ἢ δισμυρία κτλ. 2) τριτὺς ἀπὸ τοῦ τρίτος, τετρακτὺς ἀπὸ τοῦ τετράκις, ἑκατοστὺς ἀπὸ τοῦ ἑκατοστὸς, χιλιοστὺς ἀπὸ τοῦ χιλιοστός.

§ 525. Εἰς δὲ τὴν σύνθεσιν τῶν ἀπολύτων ἀριθμῶν 1) προτάσσεται ὁ μικρότερος καὶ ἐπιφέρεται ὁ μεγαλείτερος διὰ τοῦ καί· 2) προτάσσεται ὁ μεγαλείτερος καὶ ἐπιφέρεται ὁ μικρότερος ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ καί. Καὶ οἱ μὲν ἐκ τοῦ δέκα σύνθετοι ἀριθμοὶ, εἴτε προτασσόμενοι εἴτε ἐπιτασσόμενοι, συνθέτως γράφονται, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ εἴκοσι καὶ καθεξῆς διηρημένως. Π. χ. 1) πέντε καὶ εἴκοσι· 2) εἴκοσι καὶ πέντε, εἴκοσι πέντε· δυοκαίδεκα ἢ δώδεκα, τριάκοντα ἐννέα.

§ 526. Τὰ τρεῖς καὶ τέσσαρες μετὰ τοῦ δέκα συντιθέμενα οἱ Ἀττικοὶ γράφουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χωριστὰ, κλίνοντες καὶ τὸ πρῶτον μέρος (1)· εὑρηνται ὅμως καὶ ἄκλιτα (2)· τὰ δ' ἑκκαίδεκα χωρίζονται μόνον εἰς τὸν μετὰ τοῦ ἓξ συνδυασμόν (3)· Π. χ. 1) τρεῖς καὶ δέκα, τριῶν καὶ δέκα, κτλ· 2) τρισκαίδεκα ναοὶ, τεσσαρακαίδεκα τοὺς ἐλευθέρους· 3) ἓξ ἢ ἑπτὰ καὶ δέκα, ἀντὶ δεκαὲξ ἢ δεκαεπτά.

§ 527. Ἐνίοτε ὁ μεγαλείτερος ἀριθμὸς τίθεται κατὰ δοτικὴν συντακτικὴν τῆς πρὸς καὶ σπανίως τῆς ἐπὶ· οἷον, ἑπτὰ πρὸς τοῖς εἴκοσιν=27· ὀκτὼ πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα καὶ πεντακοσίοις=578· ἐννάτῃ ἐπὶ δέκα=19.

§ 528. Καὶ τὰ σύνθετα τακτικὰ διττῶς ἐκφέρονται· 1) προτασσομένου τοῦ μικροτέρου, εἴτε ἐν συνθέσει εἴτε ἐν παραθέσει· 2) τὸ ἀνάπαλιν προτασσομένου τοῦ μεγαλειτέρου καὶ ἑπομένου τοῦ μικροτέρου ἀσυνδέτως· οἷον, 1) ἑνδέκατος, πρῶτος καὶ δέκατος· 2) δέκατος πρῶτος.

§ 529. Ἀντὶ δὲ τῶν ὀκτὼ ἢ ἐννέα μονάδας περιεχουσῶν δεκάδων, λέγουσι πολλάκις πλήρη τὴν ἀμέσως ἑπομένην ἀνωτέραν δεκάδα, κατ' ἀφαίρεσιν ἑνὸς ἢ δύο· π. χ. ἔτη ἑνὸς δέοντα πεντήκοντα=49· ναυσὶ δυοῖν δεούσαις πεντήκοντα=48· ἑνὸς δέοντι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τριακοστῷ ἔτει=εἰκοστῷ ἐννάτῳ, ὡς καὶ ἡμεῖς λέγομεν κατὰ τὸν Ἀπόστολον παρὰ μίαν τεσσαράκοντα ἀντὶ 39.

§ 530. Ὅταν δὲ αἱ δεκάδες περιέχωσι μίαν ἢ δύο μονάδας, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀριθμητικῆς συνθέσεως θέτουσι τὰς δεκάδας κατὰ γενικὴν καὶ τὰς μονάδας κατὰ δοτικὴν μετὰ τοῦ συγκριτικοῦ πλείων· οἷον, πλείω τῶν τριάκοντα ἐτῶν ἐνί, δυσί, κ.τ.λ., ἀντὶ 31, 32. κ.τ.λ.

§ 531. Τὰ διακόσιοι, τριακόσιοι, δισχίλιοι, μύριοι, καὶ μυρίοι (ἀναρίθμητοι), ἔχουσι καὶ ἐνικὸν ἀριθμὸν, ἐὰν ἦναι μὲ οὐσιαστικὸν ἔχον περιληπτικὴν ἔννοιαν· οἷον, ἀσπὶς μυρία καὶ τετρακοσία, ἀντὶ ἀσπίσται μύριοι καὶ τετρακόσιοι, ἵππος χιλία τετρακοσία=1400 ἱππεῖς· μυρίος χρόνος.

§ 532. Τὰ διανεμητικὰ ἀνὰ δύο ἢ κατὰ δύο κτλ. ἐκφράζουσι καὶ διὰ τῆς σὺν· οἷον, σύνδυο, σύντρεις, συνδώδεκα, συνεκκαίδεκα. Μεμπτὸν δὲ καὶ ἀπορευκτέον εἶναι τὸ τοῦ Εὐαγγελίου (Λουκ. κά. 21) ἀνὰ εἷς ἕκαστος, τοῦ ὁποίου ἀνάλογον εἶναι τὸ κοινὸν καθ' εἷς ἢ καθείς.

§ 533. Εἰς δὲ τὰς μετὰ κλασματικῶν μονάδων συνθέσεις τῶν ἀκεραίων, ἂν μὲν ὁ ἀκέραιος ἦναι ἡ μονὰς, συντίθεται ἡ ἐπὶ πρόθεσις μὲ τὸν παρονομαστὴν τῆς κλασματικῆς μονάδος διὰ τῶν τακτικῶν (1)· ὅταν δὲ αὐτὴ ἦναι τὸ ἥμισυ, ὁ δ' ἀκέραιος οἱοσδήποτε, παραλαμβάνεται συνήθως εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν συνθέσεων τὸ ἡμι (ἐκ τοῦ ἥμισυ κεκομμένον) καὶ τακτικὸς ἀριθμὸς κατὰ μονάδα ἀνώτερος τοῦ δεδομένου· καὶ σπανιώτερον τίθεται ὁ ἀπόλυτος ἀριθμὸς μετὰ τοῦ, καὶ ἥμισυ (2)· ἢ τρίτον τὸ ὅλον ἀναλύεται εἰς ἡμίσεα καὶ ταῦτα ἀριθμοῦνται, τιθεμένου εἰς τὸ πληθυντικὸν τοῦ οὐσιαστικοῦ τοῦ ἡμι (3. Η. χ. 1) 1 $\frac{1}{3}$=ἐπίτριτος, 1 $\frac{1}{4}$=ἐπιτέταρτος, 1 $\frac{1}{5}$=ἐπίπεμπτος, 1 $\frac{1}{6}$=ἔφεκτος κ.τ.λ. φερ' εἰπεῖν ὁ 4 εἶναι ἐπίτριτος τοῦ 3· δάνεισμα ἐπίτριτον εἶναι ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον πληρώνεται ἑκτὸς τοῦ κεφαλαίου τοῦ παρισταμένου διὰ τῆς 1 καὶ τόκος τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ κεφαλαίου, ἤγουν τὸ τοκιζόμενον πρὸς 33 $\frac{1}{3}$ τοῖς 0/0· ὁ 5 εἶναι ἐπιτέταρτος τοῦ 4· ὁ 6 εἶναι ἐπίπεμπτος τοῦ 5 κ.τ.λ· 2) τάλαντα 3 $\frac{1}{2}$=τέταρτον ἡμιτάλαντον· 1 $\frac{1}{2}$ δαρεικὸς=δαρεικοῦ ἡμιόλιον· δραχμαὶ 2 $\frac{1}{2}$=δύο καὶ ἥμισυ δραχμαί· 3) 1 $\frac{1}{2}$ τάλαντον=τρία ἡμιτάλαντα· 2 $\frac{1}{2}$ τάλαντα=πέντε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἡμιτάλαντα· $1\frac{1}{2}$ δαρεικοὺς=τρία ἡμιδαρεικά κ.τ.λ· πόδες $1\frac{1}{2}$=τριημιπόδιον, πόδες $2\frac{1}{2}$=πενθημιπόδιον καὶ πενθημιμερὲς, $3\frac{1}{2}$=ἑρθημιμερὲς, κτλ.

§ 534. Τὰς κλασματικὰς μονάδας $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{100}$, $\frac{1}{1000}$, $\frac{1}{10000}$, οἱ Ἕλληνες ἐξέφραζον διὰ τῶν, ἥμισυ ἢ τοῦ ἀχωρίστου ἡμι, τριτημόριον, τεταρτημόριον, περμπτημόριον, ἑκτημόριον (ἐξ οὗ ἑκτημόριος καὶ ἑκτήμορος), δεκατημόριον, ἑκατοστημόριον, χιλιοστημόριον, μυριοστημόριον· ἵνα δὲ γράψωσι κλασματικὸν ἀριθμὸν ἔγραφον κατὰ σειρὰν τὸν ἀριθμητὴν καὶ τὸν παρονομαστὴν ὀλίγον μακρὰν τονίζοντες τούτου μόνου τὸ τελευταῖον γράμμα· π. χ. ιε ξδ'.=$\frac{15}{64}$.

§ 535. Προέφερον δὲ τῶν κλασμάτων τὸν μὲν παρονομαστὴν κατὰ γενικὴν, τὸν δ' ἀριθμητὴν καθ' ἣν πτῶσιν ἀπήτει ὁ λόγος, ἀμφοτέρους ὅμως ἐνάρθρως, καὶ ἔχοντος τοῦ ἑτέρου τὸ οὐσιαστικὸν μέρος ἢ μοῖραν· οἷον, $\frac{2}{5}$=τῶν πέντε μερῶν τὰ δύο, ἢ τῶν πέντε αἱ δύο μοῖραι. Παρελείπετο δὲ ὁ παρονομαστὴς, ἐὰν ὑπερεῖχε τοῦ ἀριθμητοῦ κατὰ μίαν μονάδα· οἷον, $\frac{2}{3}$ προεφέρετο τὰ δύο μέρη.

§ 536. Ἀριθμητικὰ σημεῖα οἱ Ἕλληνες εἶχον τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, μετὰ τῶν τριῶν τούτων ἀναπληρωτικῶν τοῦ Βαῦ F ἢ ϛ, τοῦ κόππα ϟ καὶ τοῦ σαμπῖ ϡ, ἅτινα τονιζόμενα μὲν δι' ὀξείας ἄνωθεν παρίστων τὰς τρεῖς δευτερευούσας τάξεις τῶν ἁπλῶν μονάδων, δεχόμενα δὲ κεραίαν ὑπογεγραμμένην ἀριστερόθεν παρίστων τὰς τῶν χιλιάδων.

§ 537. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀριθμητικὰ σημεῖα εἶχον τὰ ἓξ ταῦτα γράμματα, Ι=1, Π=5, Δ=10, Η=100, Χ=1000, Μ=10000, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν ὑπ' αὐτῶν παριστανομένων ἀριθμῶν, ΙΟΣ=μίος=εἷς, ΠΕΝΤΕ, ΔΕΚΑ, ΗΕΚΑΤΟΝ, ΧΙΛΙΑ, ΜΥΡΙΑ· προσέτι δὲ τὴν συνθήκην, ὅτι τὸ Δ, Η, Χ, ἐμπεριλειόμενα ἐντὸς τοῦ Η παριστῶσι τὸ γινόμενον αὐτῶν ἐπὶ πέντε. Μετὰ δὲ τὴν μυριάδα τίθενται πάλιν τὰ σημεῖα τοῦ ἀλφαβήτου μὲ τὸ Μ κάτωθεν ἢ δεξιὰ τοῦ ἀριθμοῦ πρὸς ἔνδειξιν, ὅτι δὲν παριστάνουσι μονάδας ἁπλᾶς ἢ χιλιάδας, ἀλλὰ μυριάδας. Οὕτω δὲ γράφονται καὶ κατὰ τὸ γενικώτερον ἀριθμητικὸν σύστημα οἱ ἀριθμοὶ οἱ μεγαλείτεροι τῶν 10000. π.χ. $\overset{\delta\tau o\beta'}{\text{Μ}}$ ἢ δτοβ'Μ εἶναι τετρακισχίλιαι τριακόσιαι ἑβδομήκοντα δύο μυριάδες, ἤγουν 43720000.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 538. Πολλάκις δὲ πρὸς δήλωσιν τοῦ βάρους ἐπαναλαμβάνουσι τὸ ἀρκτικὸν γράμμα τοῦ ὀνόματος τοσάκις, ὅσας μονάδας ἀπαιτεῖται νὰ παραστήσωσι, καθὼς ἐσημείουν καὶ τὸ ἔτος διὰ τοῦ L=Λ ἀρκτικοῦ τῆς λέξεως Λυκάβας=ἐνιαυτός. Π χ. ΤΤΤ=τρία τάλαντα· ⊞=πέντε τάλαντα κ.τ λ. LΛέ=ἔτη τριάκοντα καὶ πέντε.

§ 539. 1) Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νὰ ἐξασκήσῃ τοὺς μαθητὰς ἐπὶ τῆς χρήσεως τῶν ἀριθμητικῶν ὀνομάτων, ἐν οἷς, ὡς ἐν πᾶσι, ἔχει μεγάλην ποικιλίαν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὡς ὑπόδειγμα δὲ τῆς τοιαύτης ἀσκήσεως ἐπισυνάπτεται ἐνταῦθα κατάλογος τῶν ἀπολύτων καὶ τακτικῶν ἀριθμητικῶν μετὰ τῶν ἀντιστοίχων αὐτῶν σημείων, καὶ μερικά τινα παραδείγματα.

2) Ἀ ρ ι θ μ η τ ι κ ά.

Σημεῖα.			Ἐπίθετα.	
Ἀραβ.	Ἑλλ.	Ἀττικά.	Ἀπόλυτα.	Τακτικά.
1	ἀ.	Ι	εἷς, μία, ἕν	πρῶτος, η, -ον
2	β′.	ΙΙ	δύο	δεύτερος, -ᾶ, -ον
3	γ′.	ΙΙΙ	τρεῖς, τρία	τρίτος, -η, -ον
4	δ′.	ΙΙΙΙ	τέσσ(ττ)αρες, -α	τέταρτος, -η, -ον
5	ἑ.	Π	πέντε	πέμπτος, -η, -ον,
6	ϛ′	ΠΙ	ἕξ	ἕκτος, -η, -ον
7	ζ′.	ΠΙΙ	ἑπτὰ	ἕβδομος, -η, -ον
8	ϗ.	ΠΙΙΙ	ὀκτὼ	ὄγδοος, -η, -ον
9	θ′.	ΠΙΙΙΙ	ἐννέα	ἔνατος, -η, -ον
10	ἰ.	Δ	δέκα	δέκατος, -η, -ον,
11	ιά·	ΔΙ	ἕνδεκα	ἑνδέκατος, -η, -ον
12	ιβ′.	ΔΙΙ	δώδεκα	δωδέκατος, -η, -ον
13	ιγ′.	ΔΙΙΙ	τρισκαίδεκα	τρισκαιδέκατος, -η, -
14	ιδ′.	ΔΙΙΙΙ	τεσσαρεσκαίδεκα	τεσσαρακαιδέκατος-
15	ιέ.	ΔΠ	πεντεκαίδεκα	πεντεκαιδέκατος-
16	ις′.	ΔΠΙ	ἑκκαίδεκα	ἑκκαιδέκατος —
17	ιζ′.	ΔΠΙΙ	ἑπτακαίδεκα	ἑπτακαιδέκατος—
18	ιή.	ΔΠΙΙΙ	ὀκτωκαίδεκα	ὀκτωκαιδέκατος—
19	ιθ′.	ΔΠΙΙΙΙ	ἐννεακαίδεκα	ἐννεακαιδέκατος—
20	κ′.	ΔΔ	εἴκοσι(ν)	εἰκοστός, -ή, -όν—
21	κά.	ΔΔΙ	εἴκοσιν, εἷς, μία, ἕν	εἰκοστὸς-πρῶτος-
30	λ′.	ΔΔΔ	τριάκοντα	τριακοστός, -ή, -όν
40	μ′.	ΔΔΔΔ	τεσσ(ττ)αράκοντα	τεσσ(ττ)ακοστός

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀριθμητικά.

Σημεῖα.			Ἐπίθετα.	
Ἀραβικ.	Ἑλλ.	Ἀττικά.	Ἀπόλυτα.	Τακτικά.
50	ν′.	Π	πεντήκοντα	πεντηκοστὸς,-ἡ,-ὸν
60	ξ.	ΠΔ	ἑξήκοντα	ἑξηκοστὸς,-ἡ,-ὸν
70	ὁ.	ΠΔΔ	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστὸς,-ἡ,-ὸν
80	π′.	ΠΔΔΔ	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστὸς,-ἡ,-ὸν
90	ϟ′.	ΠΔΔΔΔ	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστὸς,-ἡ,-ὸν
100	ρ′.	Η	ἑκατὸν	ἑκατοστὸς,-ἡ,-ὸν
200	σ′.	ΗΗ	διᾱκόσιοι,-αι,-α	διακοσιοστὸς,-ἡ,-ὸν
300	τ′.	ΗΗΗ	τριᾱκόσιοι,-αι,-α	τριακοσιοστὸς,-ἡ,-ὸν
400	υ.	ΗΗΗΗ	τετρακόσιοι,-αι,-α	τετρακοσιοστὸς —
500	φ′.	Ⓗ	πεντακόσιοι,-αι,-α	πεντακοσιοστὸς —
600	χ′.	ⓗΗ	ἑξακόσιοι,-αι,-α	ἑξακοσιοστὸς,-ἡ,-ὸν
700	ψ′.	ⓗΗΗ	ἑπτακόσιοι,-αι,-α	ἑπτακοσιοστὸς —
800	ω.	ⓗΗΗΗ	ὀκτακόσιοι,-αι,-α	ὀκτακοσιοστὸς —
900	ϡ′.	ⓗΗΗΗΗ	ἐν(ν)ακόσιοι,-αι,-α	ἐν(ν)ακοσιοστὸς--
1000	,α.	Χ	χίλιοι, αι,-α	χιλιοστὸς,-ἡ,-ὸν
2000	,β	ΧΧ	δισχίλιοι,-αι,-α	δισχιλιοστὸς,-ἡ,-ὸν
3000	,γ	ΧΧΧ	τρισχίλιοι,-αι,-α	τρισχιλιοστὸς,-ἡ,-ὸν
4000	,δ	ΧΧΧΧ	τετρακισχίλιοι-αι-α	τετρακισχιλιοστὸς—
5000	,ε	⊠	πεντακισχίλιοι-αι-α	πεντακισχιλιοστὸς--
6000	,ϛ	⊠Χ	ἑξακισχίλιοι,-αι,-α	ἑξακισχιλιοστὸς-
7000	,ζ	⊠ΧΧ	ἑπτακισχίλιοι,αι,α	ἑπτακισχιλιοστὸς-
8000	,η	⊠ΧΧΧ	ὀκτακισχίλιοι,αι,α	ὀκτακισχιλιοστὸς--
9000	,θ	⊠ΧΧΧΧ	ἐν(ν)ακισχίλιοι,αι,α	ἐν(ν)ακισχιλιοστὸς-
10000	,ι	$M_{\varepsilon'}$	μύριοι,-αι,-α	μυριοστὸς,-ἡ,-ὸν
20000	,κ	$M^{\beta'}$	δισμύριοι,-αι,-α	δισμυριοστὸς,-ἡ,ὸν
30000	,λ	$M^{\gamma'}_{\delta'}$	τρισμύριοι,-αι,-α	τρισμυριοστὸς,-ἡ,-ὸν
40000	,μ	$M^{\delta'}_{\varepsilon'}$	τετρακισμύριοι,αι,α	τετρακισμυριοστὸς-
50000	,ν	$M^{\varepsilon'}_{\varepsilon'}$	πεντακισμύριοι,αι,α	πεντακισμυριοστὸς-
60000	,ξ	$M^{\varepsilon'}_{\varsigma'}$	ἑξακισμύριοι,-αι,-α	ἑξακισμυριοστὸς -
70000	,ο	$M^{\varepsilon'}_{\zeta'}$	ἑπτακισμύριοι,αι,α	ἑπτακισμυριοστὸς-
80000	,π	$M^{\varepsilon'}_{\eta'}$	ὀκτακισμύριοι,αι,α	ὀκτακισμυριοστὸς-
90000	,ϟ	$M^{\varepsilon'}_{\vartheta'}$	ἐν(ν)ακισμύριοι,αι,α	ἐν(ν)ακισμυριοστὸς-
100000	,ρ	$M^{\varepsilon'}_{\iota'}$	δεκακισμύριοι,αι,α	δεκακισμυριοστός.

3) Κατὰ ταῦτα δύναται ὁ μαθητὴς νὰ γράψῃ οἱουσδήποτε ἀριθμούς· ἀλλὰ βέβαια δὲν θέλει νομίσει ὅτι δύναται ἐπ᾽ αὐτῶν νὰ ἐκτελέσῃ καὶ ἀριθμητικὰς πράξεις, ὡς ἐπὶ τῶν δι᾽ Ἀραβικῶν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ψηφίων γραφομένων. Διὰ ταύτην μάλιστα τὴν ἐπὶ τῶν ἀριθμητικῶν καὶ λογιστικῶν πράξεων δυσκολίαν ἀντησείχθησαν περὶ τὰ 1300 μ. Χ. ἀντὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἀριθμητικῶν σημείων τὰ Ἰνδικὴν ἀρχὴν ἔχοντα Ἀραβικὰ ψηφία ὑπὸ τοῦ Μαξίμου Πλανούδη.

4) 112 = ρι β′ = ΠΔΗ
223 = σκγ′ = ΗΗΔΔΗΗ
334 = τλδ′ = ΗΗΗΔΔΔΗΗΗΗ
445 = υμε′ = ΗΗΗΗΔΔΔΔΔ
556 = ρνς′ = Π[Π]ΗΗ
667 = χξζ′ = Π[Π]Η[Π]ΔΗΗΗ
778 = ψοη′ = Π[Π]ΗΗ[Π]ΔΔΗΗΗΗ
889 = ωπθ′ = Π[Π]ΗΗΗ[Π]ΔΔΔΗΗΗΗ
991 = ϡϟα′ = Π[Π]ΗΗΗΗ[Π]ΔΔΔΔΙ
1832 = ⅅωλβ′ = ⅅΠ[Π]ΗΗΗΔΔΔΗΗ
5674 = ͵εχοδ′ = ͵Π[Π]Η[Π]ΔΗΗΗ

5) Κατάλληλον δ' εἰς ἐφαρμογὴν τῶν ἀριθμητικῶν εἶναι τὸ χωρίον Διονυσίου τοῦ Ἁλικαρνασέως (Ἀρχαιολ. Ῥωμαϊκ. Βιβλ. Α′ § ά) « Σιλουΐου δὲ ἑνὸς δέοντα τριάκοντα ἔτη κατασχόντος τὴν ἀρχήν, Αἰνείας υἱὸς αὐτοῦ διαδεξάμενος τὴν δυναστείαν, ἐνὶ πλείω τριάκοντα ἐτῶν ἐβασίλευσε· μετὰ δὲ τοῦτον ἓν καὶ πεντήκοντα Λατῖνος ἦρξεν ἔτη. Ἄλβας δὲ μετὰ τοῦτον ἑνὸς δέοντα τεσσαράκοντα ἔτη ἐβασίλευσε· μετὰ δὲ τὸν Ἄλβαν Κάπετος ἓξ ἐπὶ τοῖς εἴκοσιν· ἔπειτα Κάπυς, δυοῖν δέοντα τριάκοντα· μετὰ δὲ Κάπυν, Κάλπετος ἄχρι τρισκαίδεκα ἐτῶν κατέσχε τὴν ἀρχήν· ἕξῆς δὲ Τιβερῖνος ὀκταετῆ χρόνον ἐβασίλευσεν.

Ἀντωνυμίαι.

§ 540. Κυρίως ἀντωνυμίαι εἶναι αἱ προσωπικαί, ἢ πρωτότυποι οὐσιαστικαί, αἱ πρὸς δήλωσιν προσώπου χρησιμεύουσαι, δι' ὧν ἀπορεύγομεν καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ τὴν ἐπανάληψιν. Τούτων δὲ τοῦ τρίτου προσώπου ἡ ὀνομαστικὴ συνειθίζεται μόνον εἰς τὰς ῥήσεις, καὶ ὃς=καὶ αὐτὸς, ἢ δ' ὃς=εἶπεν αὐτός· καὶ αἱ λοιπαὶ πτώσεις παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς σπανίως ἀπαντῶνται, ἀλλὰ καὶ τότε ἐπ' αὐτοπαθείας. Ἀντ' αὐτῶν δὲ μεταχειρίζονται τοὺς ἀναλόγους τύπους τῆς αὐτὸς καὶ τῆς τριτοπροσώπου αὐτοπαθοῦς· καὶ ἀντὶ τῶν δυϊκῶν τὰς, ἑκάτερος, ἄμφω, ἀμφότεροι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 541. Τὰς δὲ λοιπὰς ἀντωνυμίας ἐπιθετικὰς καλουμένας μεταχειριζόμεθα· 1) ὅταν θέλωμεν νὰ φανερώσωμεν ὅτι πρᾶγμά τι ἀνήκει εἴς τινα ὡς ἴδιον αὐτοῦ κτῆμα· 2) πρὸς ἀκριβεστέραν τοῦ προσώπου δήλωσιν· 3) πρὸς ἔκφρασιν ἀοριστίας· 4) πρὸς ἐρώτησιν· 5) πρὸς ἀναφοράν· 6) πρὸς ἔκφρασιν ἀρνήσεως ἢ ἀπαγορεύσεως· 7) πρὸς παράστασιν αὐτοπαθείας, ἤγουν πρὸς ἔνδειξιν, ὅτι τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον δέχεται τὴν ἐξ αὐτοῦ προερχομένην ἐνέργειαν· 8) πρὸς δήλωσιν ἀλληλοπαθείας· καὶ 9) πρὸς ἔκφρασιν ἀμοιβαίας σχέσεως καὶ ἀναφορᾶς.

§ 542. Τὰ περὶ τῶν ἀντωνυμιῶν ἐξετέθησαν ἐν ἐκτάσει εἰς τὸ συπικὸν (§ 36—65). Ἐνταῦθα δὲ παρατηροῦμεν ὅτι τῶν ἀρσενικῶν κτητικῶν ἡ κλητικὴ εἶναι ἄχρηστος, καὶ ὅτι ἡ αὐτὸς παρατιθεμένη εἰς τὰ ἑνικὰ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐν διαστάσει αὐτῶν ἐκφερομένη ἀποτελεῖ τὰ ἐγὼ αὐτός, ἐμοῦ αὐτοῦ, ἐμοὶ αὐτῷ, ἐμὲ αὐτὸν, σὺ αὐτός, σοῦ αὐτοῦ, σοὶ αὐτῷ, σὲ αὐτὸν κτλ., ἅτινα δὲν ἔχουσιν αὐτοπάθειαν· οἷον, κατήσχυνε τοὺς παῖδας καὶ ἐμὲ αὐτόν.

§ 543. Ἀποχωρίζουσιν ἔνιαι ἀπὸ τῶν ἐπιθετικῶν ἀντωνυμιῶν τινὰς π. χ. τὰς δεικτικὰς, καὶ κατατάττουσιν αὐτὰς εἰς τὰ ἐπίθετα, ἀλλ' ὁ τοιοῦτος ἀποχωρισμὸς, καὶ εὔλογος ἂν ὑποτεθῇ, οὐδεμίαν ὠφέλειαν παρέχει, καὶ εἶναι μίμησις Γαλλικῆς διατάξεως τῶν τοῦ λόγου μερῶν. Ἄλλοι δὲ κατατάττουσιν εἰς τὰς ἀντωνυμίας, ὅσα ἐπίθετα δὲν σημαίνουσι κυρίως ποιότητα ἢ ἰδιότητα, ἀλλὰ προσδιορίζουσι τὴν ἔκτασιν τῆς σημαινομένης ὑπ' αὐτῶν ἐννοίας, ὡς τὸ πᾶς, ἢ παριστῶσιν ἄλλας περιστάσεις, ὡς τὸ ἡμεδαπὸς, ὁποδαπὸς, κτλ. Ἡμεῖς δ' ἀφίνοντες τὰς τοιαύτας περὶ καταξέως τῶν λέξεων λεπτολογίας ἀρκούμεθα νὰ ἐπισυνάψωμεν ἐνταῦθα διάγραμμα καταδεικνύον τὴν σχέσιν, ἣν ἔχουσι πρὸς ἄλληλα τέσσαρα εἴδη ἐπιθετικῶν ἀντωνυμιῶν, ὡς ἐπράξαμεν καὶ εἰς τὰ ἀνάλογα ἐπιρρήματα (§ 409).

Ἀντωνυμίαι.

	Ἐρωτημ.	Ἀόριστοι.	Δεικτικαί.	Ἀναφ.	Ἀοριστολ.
Οὐσία.	τίς	τίς	οὗτος	ὅς	ὅστις ἂν
Ποσόν.	πόσος	ποσὸς	τόσος	ὅσος	ὁπόσος ἂν
Ποιόν.	ποῖος	ποιὸς	τοῖος	οἷος	ὁποῖος ἂν
Ἀμφότερα.	πηλίκος	πηλίκος	τηλίκος	ἡλίκος	ὁπηλίκος
Τόπος	ποδαπός	—	ἡμεδαπὸς	—	ὁποδαπός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ῥῆμα.

Περὶ παρεπομένων αὐτοῦ.

§ 544. Ἡ λέξις ἡ συνδέουσα τὸ ὑποκείμενον μετὰ τοῦ κατηγορουμένου τῆς προτάσεως εἶναι κυρίως τὸ συνδετικὸν εἰμὶ, τὸ ὁποῖον λέγεται ὑπαρκτικὸν, ὅταν ἐκφέρηται ἄνευ κατηγορήματος. Ἐκ τῆς συγχωνεύσεως δὲ τοῦ εἰμὶ καὶ τῶν κατηγορημάτων γεννῶνται πάντα τὰ λοιπὰ ῥήματα, καλούμενα διὰ τοῦτο κατηγορηματικά.

§ 545. Ἡ ἰδιότης, τὴν ὁποίαν ἔχουσι τὰ ῥήματα νὰ φανερόνωσι τὰς διαφόρους καταστάσεις τοῦ ὑποκειμένου καλεῖται διάθεσις· καὶ ἡ μὲν ἀκριβὴς τῶν διαθέσεων ἐξέτασις ἀνήκει κυρίως εἰς τὸ συντακτικὸν, ἐνταῦθα δ' ἐν συνόψει λέγομεν ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτῶν.

§ 546. Ἐνεργητικῆς διαθέσεως ἢ ἐνεργητικὰ, ἀμετάβατα καὶ μεταβατικὰ, λέγονται ἐκεῖνα τὰ ῥήματα, ὅσα φανερόνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἡ δ' ἐνέργειά του ἢ μένει ἐν αὐτῷ τῷ πάσχοντι ὑποκειμένῳ, ἢ μεταβιβάζεται εἰς ἄλλο τι πρόσωπον ἢ πρᾶγμα διάφορον αὐτοῦ· οἷον, ὁ Γεώργιος κιθαρίζει, ἐγὼ τύπτω τὸν ὄνον.

§ 547. Διαθέσεως παθητικῆς ἢ παθητικὰ λέγονται ἐκεῖνα τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα φανερόνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον δέχεται εἰς ἑαυτὸ τὴν ἐξ ἄλλου ἀντικειμένου προερχομένην ἐνέργειαν· π. χ. ὁ ὄνος τύπτεται ὑπ' ἐμοῦ.

§ 548. Οὐδέτερα δὲ ῥήματα εἶναι, ὅσα φανερόνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον εὑρίσκεται εἴς τινα κατάστασιν, καὶ ἑπομένως οὔτε μεταβιβάζει ἐνέργειαν εἰς ἄλλο ἐκτὸς ἑαυτοῦ, οὔτε δέχεταί τινα παρ' ἄλλου ἐνέργειαν· οἷον, τὸ δένδρον ἀνθεῖ, ὁ ἄνθρωπος ζῇ.

§ 549. Μέσα δὲ ῥήματα καλοῦνται τὰ δηλοῦντα, ὅτι τὸ ὑποκείμενον καὶ ἐνεργεῖ καὶ δέχεται πάλιν τὴν ἐνέργειαν εἰς ἑαυτὸ ἢ εἴς τι τῶν ἑαυτοῦ ἀπ' εὐθείας ἢ ἐμμέσως· π. χ. νίπτομαι, λούομαι, κτενίζομαι, διδάσκομαι τὸν υἱόν, οἰκοδομοῦμαι οἶκον, μισθοῦμαί τινα, αἴρομαι τὸ φορτίον κ.τ.λ.

§ 550. Αἱ μορφαὶ, τὰς ὁποίας λαμβάνει τὸ ῥῆμα ἵνα ἐκφράσῃ ἐπὶ τῶν τριῶν προσώπων ἑκάστου ἀριθμοῦ, ἂν ἡ διάθεσις αὐτοῦ εὑρίσκηται τώρα εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἢ ὑπῆρξεν ἄλλοτέ ποτε, ἢ θέλει ὑπάρξει εἰς τὸ ἑξῆς, καλοῦνται χρόνοι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 551. Τῶν χρόνων ὁ μὲν ἐνεστὼς, παρακείμενος καὶ μέλλων λέγονται πρωτεύοντες ἢ ἀρχικοὶ, ὁ δὲ παρατατικὸς, ὑπερσυντελικὸς καὶ ἀόριστος δευτερεύοντες ἢ παραγόμενοι, ὡς γινόμενοι ἀπὸ τῶν ἀρχικῶν.

§ 552. Φανερόνει δὲ ὁ μὲν ἐνεστὼς, ὅτι τὸ ὑποκείμενον τώρα ἔχει τὴν δεῖνα διάθεσιν, ὁ δὲ μέλλων ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς μέλλει νὰ ἔχῃ αὐτὴν, καὶ ὁ μετ' ὀλίγον μέλλων ὅτι θέλει ἔχει πραγματοποιημένην αὐτὴν εὐθὺς μετ' ἄλλο τι, ἢ ὅτι θέλει ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχῃ αὐτὴν καὶ εἰς τὸ μετέπειτα. Οἱ δὲ λοιποὶ πάντες λεγόμενοι παρωχημένοι καὶ ἱστορικοὶ, διότι ἀναφέρονται πάντες εἰς τὸ παρελθὸν καὶ δι' αὐτῶν ἐξιστοροῦμεν τὰ γενόμενα, σημαίνουσιν, ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου παρῆλθεν ἤδη· ἀλλὰ διὰ μὲν τοῦ παρακειμένου δηλοῦται, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαθέσεως τοῦ ὑποκειμένου διαμένει εἰσέτι, διὰ δὲ τοῦ παρατατικοῦ, ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου ἐξακολούθει, καθ' ὃν καιρὸν ἔγεινεν ἢ ἐγίνετό τι, καὶ διὰ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ, ὅτι παρῆλθε πρὸ ἄλλου πράγματος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἤδη περασμένον· διὰ δὲ τοῦ ἀορίστου ἀναφέρεται ἡ διάθεσις ἀπολύτως καὶ ἀσχέτως.

§ 553. Αἱ συμβαίνουσαι εἰς τὸ ῥῆμα μεταβολαὶ πρὸς παράστασιν τῶν τρόπων, κατὰ τοὺς ὁποίους ἐκφράζεται ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος καθ' ὅλους τοὺς χρόνους, ἀποτελοῦσι τὴν ἔγκλισιν.

§ 554. Ἐκφράζει δὲ τὴν διάθεσιν τοῦ ῥήματος ἡ μὲν ὁριστικὴ ὡς πραγματικῶς ὑπάρχουσαν· ἡ δὲ ὑποτακτικὴ ὡς ὑποκειμένην εἴς τι προηγούμενον ἢ ἐπιφερόμενον, ἄνευ τοῦ ὁποίου ὁ λόγος εἶναι ἀτελής· ἡ δ' εὐκτικὴ ὡς ἐπιθυμητὴν εἰς τὸν ὁμιλοῦντα ἢ καὶ δυνατὴν νὰ γείνῃ· ἡ δὲ προστακτικὴ ὡς προσταγὴν καὶ ἐνίοτε ὡς παράκλησιν· ἡ δ' ἀπαρέμφατος ἐκφράζει ἁπλῶς τὴν διάθεσιν τοῦ ῥήματος, μὴ παρεμφαίνουσα πρόσωπον μηδὲ ἀριθμόν.

§ 555. Εἰς ἕκαστον χρόνον τῆς ἀπαρεμφάτου ὑπάρχει μία μόνη κατάληξις χρησιμεύουσα διὰ πάντα ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον, διὰ τοῦτο ἡ τεχνολογία δὲν δύναται νὰ διακρίνῃ ὡς ἐκ τῆς καταλήξεως τὸ πρόσωπον καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἀπαρεμφάτου· ἀλλ' ἡ σύνταξις ἀνευρίσκει τὸ ὑπάρχον ἢ νοούμενον ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, τὸ προσδιορίζον τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

§ 556. Θέμα ὀνομάζεται τὸ πρῶτον πρόσωπον τοῦ ἐνεργητι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως, τὸ ὁποῖον τίθεται ὡς βάσις ὅλων τῶν καταληκτικῶν μεταβολῶν, ὅσων τὸ ῥῆμα εἶναι ἐπιδεκτικόν.

§ 557. Τὸ ἄθροισμα ὅλων τῶν καταλήξεων πρὸς ἔκφρασιν ἑκάστης διαθέσεως τοῦ ῥήματος καθ' ὅλας τὰς ἐγκλίσεις καλεῖται φωνή. Γλῶσσα τελειοτάτη πρέπει βέβαια νὰ ἔχῃ ἰδίαν φωνὴν δι' ἑκάστην τοῦ ῥήματος διάθεσιν. Ἀλλ' οὐδεμία τῶν ἐγνωσμένων γλωσσῶν εὐτύχησε νὰ λάβῃ τόσον πλουσίαν ἀνάπτυξιν, ὥστε νὰ ἔχῃ διὰ τὰς τέσσαρας διαθέσεις τέσσαρας ἰδιαιτέρας φωνάς. Ἡ δ' Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει δύο φωνάς, τὴν μὲν διὰ τὸ ἐνεργητικόν, τὴν δ' ἑτέραν διὰ τὸ παθητικόν· τὸ δὲ οὐδέτερον καὶ μέσον ἐκφράζει ποτὲ μὲν διὰ τῆς ἐνεργητικῆς, ποτὲ δὲ διὰ τῆς παθητικῆς φωνῆς. Μόνον δὲ διὰ τὸν μέσον ἀόριστον καὶ μέλλοντα εὑρίσκονται ἰδιαίτεροι τύποι καταταττόμενοι εἰς τὴν παθητικὴν φωνήν.

§ 558. Οἱ τύποι, οἵτινες διδάσκουσιν ἡμᾶς πῶς νὰ συνάπτωμεν τὰς καταλήξεις εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ ῥήματος κατ' ἀμφοτέρας τὰς φωνὰς καλοῦνται συζυγίαι, ἔχουσαι τὸν αὐτὸν λόγον πρὸς τὰ ῥήματα, ὃν αἱ κλίσεις πρὸς τὰ ὀνόματα. Οἱ ἀρχαιότεροι γραμματικοὶ διακρίνουσιν εἰς τὰ ῥήματα ὀκτὼ συζυγίας· οἱ δὲ νεώτεροι συνταυτίζοντες τὴν φωνὴν μὲ τὴν συζυγίαν ἀποφεύγουσι τὸν δεύτερον ὡς περιττὸν ὅρον· ἀλλ' ἡ διάκρισις αὐτῶν φαίνεται μᾶλλον ἀναγκαία πρὸς διευκόλυνσιν τῆς καταταξέως ἑκάστου ῥήματος.

§ 559. Ἡ διάθεσις, ὁ χρόνος, ἡ ἔγκλισις, ὁ ἀριθμός, τὸ πρόσωπον, ἡ φωνὴ καὶ ἡ συζυγία λέγονται παρεπόμενα τοῦ ῥήματος. Εἰς αὐτὰ δὲ οἱ ἀρχαιότεροι ἀνήγαγον καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸ σχῆμα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἐξετάζει, ἂν τὸ ῥῆμα ἦναι πρωτότυπον ἢ παράγωγον, τὸ δὲ δεύτερον ἂν ἦναι ἁπλοῦν ἢ σύνθετον. Ἀλλὰ ταῦτα ἀνήκουσι καὶ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου.

§ 560. Τὸ ῥῆμα λοιπὸν πρέπει νὰ θεωρῆται μετὰ πάντων τῶν παρεπομένων αὐτοῦ, π. χ. τύπτω εἶναι ῥῆμα διαθέσεως ἐνεργητικῆς, ἐγκλίσεως ὁριστικῆς, χρόνου ἐνεστῶτος, ἀριθμοῦ ἑνικοῦ, προσώπου πρώτου, φωνῆς ἐνεργητικῆς, συζυγίας τῶν βαρυτόνων.

§ 561. Αἱ δὲ μετοχαὶ εἶναι ἐπίθετα συμπαραδηλοῦντα καὶ τὸν καιρόν, καὶ γεννῶνται ἐκ τῶν πλείστων χρόνων τῶν ῥημάτων, διὰ τοῦτο συνεκτίθενται καὶ αὗται εἰς τοὺς τύπους αὐτῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Περὶ διαιρέσεως τῶν ῥημάτων καὶ διακρίσεως τῶν ἀνωμάλων.

§ 562. Τοῦ ῥήματος ἡ ῥίζα εὑρίσκεται, ὅταν ἀπὸ τοῦ θέματος, ἤγουν τοῦ ἀ. προσώπου τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς, ἀφαιρεθῇ τὸ ω.

§ 563. Τὸ δὲ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ω μένον καταληκτικὸν γράμμα τῆς ῥίζης ὀνομάζεται χαρακτὴρ τοῦ ῥήματος.

§ 564. Ὅσα ῥήματα ἔχουσι χαρακτῆρα ἄφωνον γράμμα, ὀνομάζονται ἀφωνόληκτα (1)· ὅσα δὲ φωνῆεν, καθαρὰ ἢ φωνηεντόληκτα (2)· καὶ ὅσα ἀμετάβολον, ὑγρόληκτα (3)· Π. χ. 1) λείπω, ᾄδω, λέγω, κτλ. 2) τιμάω, φιλέω, χρυσόω· 3) ἀγγέλλω, νέμω, κρίνω, σπείρω.

§ 565. Ὅσα ῥήματα ἔχουσι χαρακτῆρα δύο σύμφωνα μὴ ὄντα ἀμετάβολον πρὸ ἀφώνου π.χ. οὐχὶ ρχ, λκ, μπ, κτλ. ἔχουσι μεταβεβλημένην τὴν ἀρχικήν των ῥίζαν, καὶ ὑπάγονται εἰς τὴν κλάσιν τῶν ἀνωμάλων. Π. χ. ὁμαλὰ μὲν εἶναι τὰ, ἄρχω, ἀμέλγω, εἴργω, ἕλκω, ἕρπω, θάλπω, θέλγω, κάρφω, κλάγγω, λάμπω, μέλπω, καὶ τὰ πεποιημένα βλύζω, κρώζω, ποπύζω, τρύζω, καὶ ἄλλα. Τροπολογημένα δὲ καὶ ἑπομένως ἀνώμαλα τὰ, πράττω, τύπτω, τίκτω, γηράσκω, διότι αἱ ἀρχικαὶ αὐτῶν ῥίζαι δὲν εἶναι πραττ, τυπτ, τικτ, γηρασκ, ἀλλὰ πραγ, τυπ, τεκ, γηρα.

§ 566. Ῥήματα ὅμως τοῦ εἴδους τούτου συγκατατάττονται εἰς τὰ ὁμαλά, ὅταν ἦναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ πάλιν ἡ ἀρχικὴ των ῥίζα διὰ τῶν συνήθων συστολῶν τῆς ληγούσης (§ 226-229), ἢ διὰ τῶν συστοίχων αὐτῶν οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ἢ ἐπιθέτων· π.χ. τὰ ῥήματα ἀγγέλλω, τύπτω, τέμνω, φράζω, τῶν ὁποίων αἱ ῥίζαι εἶναι ἀγγέλ, τύπ, τεμ, φράδ, καὶ τὰ σύστοιχα ὀνόματα ἄγγελος, τύπος, τομὴ, εὐφραδὴς, καὶ τὰ, σφάζω, κράζω, παίζω, ῥίπτω, τῶν ὁποίων τὰ σύστοιχα ὀνόματα εἶναι σφαγὴ, κραυγὴ, παίγνιον, ῥίπη, καὶ αἱ ῥίζαι σφαγ, κραγ, παιγ, ῥιπ, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὁμαλά.

§ 567. Οἱ δὲ χρόνοι τῶν ῥημάτων σχηματίζονται, αὐξανομένων τῶν ῥιζῶν ἀρκτικῶς καὶ τελικῶς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Περὶ αὐξήσεως.

§ 568. Ἡ μεταβολή, τὴν ὁποίαν πάσχει ἐν ἀρχῇ ἡ ῥίζα τοῦ ῥήματος εἰς τὸν παρατατικόν, ὑπερσυντελικὸν καὶ ἀόριστον ἔν τε τῇ ἐνεργητικῇ καὶ παθητικῇ φωνῇ, καλεῖται αὔξησις, καὶ εἶναι δύο εἰδῶν, συλλαβικὴ καὶ χρονική.

§ 569. Συλλαβικὴ αὔξησις εἶναι τὸ ε, τὸ ὁποῖον προστίθεται εἰς τὸν παρατατικόν, ὑπερσυντελικὸν καὶ ἀόριστον πάντων τῶν ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων ῥημάτων· οἷον, λύω, ἔλυον, ἔλυσα ἐλελύκειν.

§ 570. Ἡ χρονικὴ αὔξησις συμβαίνει εἰς τὰ ῥήματα τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ φωνήεντος, καὶ παγάζει ἐκ τῆς συναιρέσεως τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ τοῦ ῥήματος φωνήεντος· ὁρίζεται λοιπὸν ὡς τροπὴ τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τῶν ῥημάτων εἰς μακρὸν καθ' ὅλους τοὺς παρῳχημένους χρόνους. Τρέπεται δὲ τὸ α καὶ ε εἰς η, τὸ ο καὶ οι εἰς ω καὶ ῳ, τὸ αι εἰς ῃ, τὸ αυ καὶ ευ εἰς ηυ, τὸ ῐ καὶ ῠ εἰς ῑ καὶ ῡ.

Παραδείγματα.

Ἐνεστ.	Παρατ.	Ἀόρ.	Παρακ.	Ὑπερσ.
ἀκούω,	ἤκουον,	ἤκουσα,	ἤκουκα,	ἠκούκειν
ἐλπίζω,	ἤλπιζον,	ἤλπισα,	ἤλπικα,	ἠλπίκειν
ὁμιλῶ,	ὡμίλουν,	ὡμίλησα,	ὡμίληκα,	ὡμιλήκειν
οἰκτίζω,	ᾤκτιζον,	ᾤκτισα,	ᾤκτικα,	ᾠκτίκειν
αἰνέω-ῶ,	ἤνεον-ουν,	ἤνεσα,	ἤνεκα,	ἠνέκειν
αὐλέω-ῶ,	ηὔλεον-ουν,	ηὔλησα,	ηὔληκα,	ηὐλήκειν
εὔχομαι,	ηὐχόμην,	ηὐξάμην,	ηὖγμαι,	ηὔγμην
ἱκετεύω,	ἱκέτευον,	ἱκέτευσα,	ἱκέτευκα,	ἱκετεύκειν
ὑβρίζομαι,	ὑβριζόμην,	ὑβρίσθην,	ὕβρισμαι,	ὑβρίσμην.

§ 571. Μένουσι δὲ ἀναύξητα 1) πάντα τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ η, ω, ου, ει, ῑ, ῡ· οἷον, ἠχῶ-ἤχουν, ὠρελῶ-ὠρέλουν, οὐτάζω-οὐταζον, εἴκω-εἶκον, ἱπόω-ἵπωσα, ὑπνόω-ὕπνωσα· 2) πέντε ἀρχόμενα ἀπὸ α βραχέος καὶ τινα τῶν ἀπὸ οι, καὶ μάλιστα τὰ ἐκ τοῦ οἶνος, οἶστρος, οἰωνὸς, οἶκος, σύνθετα ἢ παράγωγα καὶ τινα ποιητικά· οἶον, αὐαίνω-αὔαινον, ἄω-ἄον, ἀΐω-ἄϊον, ἀηδίζομαι-ἀηδίζόμην,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀηθέσσω-ἀήθεσσον, οἰδαίνω-οἴδαινον, οἰκουρῶ-οἰκούρουν, οἰνῶ-οἴνησα, οἰνίζω-οἴνιζον, οἰστρῶ-οἴστρουν, οἰωνίζομαι-οἰωνιζόμην, οἰακίζω-οἰάκιζον, οἰακοστροφῶ-οἰακοστρόφουν, οἰμῶ-οἴμησα, ἑλλινύω-ἑλλίνυον, ἐρυγγάνω-ἐρύγγανον.

§ 572. Πολλάκις ἡ μὲν δίρθογγος ει τρέπεται Ἀττικῶς εἰς ῃ ἡ δ' ευ μένει ἄτρεπτος· οἷον, εἰκάζω-ἤκαζον, ἤκασα, ἤκασμαι· εἰδω, ἤδειν· εὔχομαι-εὐχόμην, εὑρίσκω, εὗρον.

§ 573. Τρέπουσι δὲ κατὰ φαινομένην ἐξαίρεσιν τὸ ἀρκτικὸν ε εἰς ει ἀντὶ η τὰ ἑξῆς· 1) ἔχω-εἶχον, 2) ἔπω-εἶπον, 3) ἔπομαι-εἱπόμην, 4) ἑάω-εἴαον, 5) ἐρύω-εἴρυον, 6) ἕστηκα-εἱστήκειν, 7) ἔθω-εἴωθα, 8) ἐθίζω-εἴθιζον, 9) ἑλίσσω-εἵλισσον, 10) ἑλκύω-εἵλκυον, 11) ἕλκω-εἷλκον, 12) ἕλω-εἷλον, 13) ἕρπω-εἷρπον, 14) ἑρπύζω-εἱρπυζον, 15) ἐργάζομαι-εἰργαζόμην, 16) ἑστιάω-ῶ, εἱστίασον-ων.

§ 574. Ῥήματά τινα ἀφίνουσι τὸ ε τῆς αὐξήσεως ἀσυναίρετον καὶ ἀτροπολόγητον εἰς τινας χρόνους, καὶ τότε φαίνεται, ὅτι ἀντὶ τῆς χρονικῆς λαμβάνουσι τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν, εἰς τὴν ὁποίαν μεταβαίνει καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνεστῶτος· οἷον, ἀλίσκω, ἑάλων· ἄγνυμι, ἔαξα, ἐάγην· ὠνέομαι, ἐωνούμην, ἐώνημαι, ἐωνησάμην· οὐρέω, ἐούρεον· ὠθῶ, ἐώθουν, ὦσα καὶ ἔωσα.

§ 575. Οἱ παρακείμενοι τῶν ῥημάτων εἶκω, ἔργω, ἔλπω, σχηματίζονται τρέποντες τῆς ῥίζης τὸ ε καὶ ει εἰς ο καὶ οι, καὶ προσλαμβάνοντες εἰς τὴν ἀρχὴν ε· οἷον, ἔοικα, ἔοργα, ἔολπα.

§ 576. Τὸ ἑορτάζω καὶ οἱ ὑπερσυντελικοὶ τῶν ἀπὸ τοῦ εο ἀρχομένων παρακειμένων φυλάττουσι τὸ ἀρκτικὸν ε ἄτρεπτον καὶ τρέπουσι τὸ μετ' αὐτὸ ο καὶ οι εἰς ω καὶ ῳ· οἷον, ἑώρταζον, ἑώκειν, ἐώλπειν, ἐώργειν.

§ 577. Τὸ ὁράω, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ οἰνοχοέω καὶ ἀνοίγω ἔχουσι καὶ τὰς δύω αὐξήσεις συγχρόνως· οἷον, ἑώρων, ἐωνοχόουν, ἠνέῳξα.

§ 578. Τὸ βούλομαι, δύναμαι, καὶ μέλλω λαμβάνουσιν ἄλλοτε τὴν συλλαβικὴν, καὶ ἄλλοτε τὴν χρονικὴν αὔξησιν· οἷον, βούλομαι-ἐβουλόμην καὶ ἠβουλόμην, δύναμαι-ἐδυνάμην καὶ ἠδυνάμην, μέλλω-ἔμελλον καὶ ἤμελλον. Τὰ δὲ ἔθελον καὶ ἤθελον γίνονται ὁμαλῶς ἐκ διττῶν ῥιζῶν θέλω καὶ ἐθέλω.

§ 579. Τὰ ἀπὸ τοῦ ρ ἀρχόμενα ῥήματα μετὰ τὴν συλλαβικὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αὐξησιν διπλασιάζουσι τὸ ρ' οἷον, ῥάπτω-ἔρραπ τον, ῥέω-ἐρρέον, ῥύομαι-ἐρρυσάμην.

§ 580. Τὰ ἀπὸ προθέσεων σύνθετα ῥήματα αὐξάνουσιν ἔσωθεν ἤγουν ἐντὸς τῆς προθέσεως εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἁπλοῦ ῥήματος, καὶ τὸ τελικὸν φωνῆεν τῶν προθέσεων ἐκβλίβεται. Ἡ δὲ πρὸ καὶ περὶ, καὶ ἡ ἀμφὶ ἔν τισι, δὲν ἐκβλίβουσι τὸ λῆκτικὸν αὐτῶν φωνῆεν· ἀλλὰ μόνον τὸ ο τῆς πρὸ μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ τῶν ῥημάτων ε, ἢ μετὰ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως, κιρνᾶται εἰς ου.

Παραδείγματα.

ἀποβάλλω,	ἀπέβαλλον,	ἀποβέβληκα,	ἀπεβεβλήκειν
περιβάλλω,	περιέβαλλον,	περιβέβληκα,	περιεβεβλήκειν
προβάλλω,	πρ(οέ)οὔβαλλον,	προβέβληκα,	πρ(οέ)οὐβεβλήκειν
ἐμβάλλω,	ἐνέβαλλον,	ἐμβέβληκα,	ἐνεβεβλήκειν
ἐγγίγνομαι,	ἐνεγιγνόμην,	ἐγγέγονα,	ἐνεγεγόνειν
συσκευάζω,	συνεσκεύαζον,	συνεσκεύακα,	συνεσκευάκειν
συῤῥάπτω,	συνέῤῥαπτον,	συνέῤῥαφα,	συνεῤῥάφειν
συλλέγω,	συνέλεγον,	συνείλοχα,	συνειλόχειν
ἀμφιελίσσω,	ἀμφιείλισσον,	ἀμφιελίξω,	ἀμφιείλιξα
ἁροπλίζω,	ἁρώπλιζον,	ἁροπλίσω,	ἁρώπλισα
προάγω,	προῆγον,	προάξω,	προήγαγον

συγκαταναυμαχῶ, συγκατεναυμάχουν, συγκατανεναυμάχηκα, συγκατενεναυμαχήκειν, συγκαταναυμαχήσω, συγκατεναυμάχησα.

§ 581. Τὰ παραγόμενα ἐξ ὀνομάτων μὴ συνθέτων ἐκ προθέσεως ἢ ἔχοντα πρὸ ἑαυτῶν α στερητικὸν, ἢ ἀντωνυμίαν, ἢ ἐπίῤῥημα αὐξάνουσιν ἔξωθεν, ἤγουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ συνθέτου ῥήματος· οἷον, φιλοσοφῶ-ἐφιλοσόφουν, παῤῥησιάζομαι-ἐπαῤῥησιαζόμην, ἀθυμῶ-ἠθύμουν, οἰκοδομῶ-ᾠκοδόμουν, σωφρονῶ-ἐσωφρόνουν, ἄφρονῶ-ἠφρόνουν, αὐτομολῶ-ηὐτομόλουν, ὁμοφρονῶ-ὡμοφρόνουν.

§ 582. Ὅσα δὲ ῥήματα παράγονται ἀπὸ ὀνομάτων συνθέτων μετὰ προθέσεων αὐξάνουσιν 1) ἔξωθεν· 2) συνθέστερον ἔσωθεν· 3) ὁλίγα ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν· οἷον, 1) ἀντιδικος-ἀντιδικῶ-ἠντιδίκουν, ἐναντίος-ἐναντιοῦμαι-ἠναντιούμην, ἔμπεδος-ἐμπεδῶ-ἐμπέδουν, προοίμιον-προοιμιάζομαι-ἐπροοιμιαζόμην· 2) προφήτης-προφητεύω-προεφήτευον, ἐγκώμιον-ἐγκωμιάζω-ἐνεκωμίαζον, ἐκκλησία-ἐκκλη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σιάζω-ἐξεκλησίαζον καὶ ἀναυξήτως ἐκκλησίαζον, (ἐπι-θυμὰς) ἐπιθυμῶ-ἐπεθύμουν, (ἐν-χεὶρ) ἐγχειρῶ-ἐνεχείρουν· συνεργὸς-συνεργῶ-συνήργουν, ὕποπτος-ὑποπτεύω-ὑπώπτευον, ἐμφανὴς-ἐμφανίζω-ἐνεφάνιζον, (ἐπίτηδες) ἐπιτηδεύω-ἐπετήδευσα· 3) ἐγγὺη-ἐγγυῶ-ἠγγύων καὶ ἐνεγύων, ἠγγύησα καὶ ἐνεγύησα, ἀμφιγνῶ, ἠμφιγνόουν καὶ ἠμφεγνόησα· ἀμφισβητῶ-ἠμφισβήτουν καὶ ἠμφεσβήτουν· ἀντιβολῶ, ἠντιβόλουν καὶ ἠντεβόλησα.

§ 583. Τινὰ σύνθετα ἐκ προθέσεως, τῶν ὁποίων τὸ ἁπλοῦν εἶναι ἀπηρχαιωμένον, ἢ μόνον παρὰ ποιηταῖς εὔχρηστον, αὐξάνουσι πρὸ τῆς προθέσεως· οἷον, ἀντιβολῶ-ἠντιβόλουν, κάθημαι ἐκαθήμην, ἀμφιέννυμι-ἠμφιέννυν, ἐπίσταμαι-ἠπιστάμην, καθίζω-ἐκάθιζον, καθέζομαι-ἐκαθεζόμην, κάθημαι-ἐκαθήμην καὶ καθήμην, καθεύδω-ἐκάθευδον καὶ καθηῦδον.

§ 584. Τὸ ἀπολαύω καὶ παρανομῶ αὐξάνουσι ἔσωθεν ἄλλοτε μὲν συλλαβικῶς, ἄλλοτε δὲ χρονικῶς· οἷον, ἀπολαύω, ἀπέλαυον καὶ ἀπήλαυον· παρανομῶ, παρενόμουν καὶ παρηνόμουν.

§ 585. Τὸ ἀρίημι εἰς τὸν παρατατικὸν αὐξάνει ἔξωθεν, εἰς δὲ τοὺς ἄλλους χρόνους ἔσωθεν· οἷον, ἠρίην καὶ ἠρίουν, ἀρῆκα, ἀφεῖκα, ἀφείκειν.

§ 586. Τινὰ τῶν ἐκ προθέσεως συνθέτων ἔχοντα ἐν τῇ ῥίζῃ ἀρκτικὸν βραχὺ φωνῆεν αὐξάνουσιν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν· οἷον, ἀνέχομαι-ἠνειχόμην-ἠνεσχόμην (τὸ ἀνέχω αὐξάνει ὁμαλῶς ἔσωθεν), ἀμπέχομαι-ἠμπειχόμην-ἠμπεσχόμην, ἀνορθῶ-ἠνώρθουν-ἠνώρθωσα, ἐνοχλῶ-ἠνώχλουν-ἠνώχλησα, παροινῶ-ἐπαρῴνουν, ἐπαρῴνησα.

§ 587. Τὸ διακονῶ καὶ διαιτῶ αὐξάνουσιν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν· οἷον, διηκόνουν καὶ ἐδιηκόνουν (Ἀττικῶς μόνον ἐδιακόνουν), ἐδιήτων καὶ διήτων, κατεδιήτησα καὶ διήτησα, ἐδεδιητήκειν.

§ 588. Τὰ ἀπὸ τοῦ ευ ἢ δυς σύνθετα, ἂν μὲν ἀκολουθῇ μετὰ τὰ μόρια ταῦτα φωνῆεν τρεπτὸν α, ε, ο, αὐξάνουσιν ἔσωθεν (1)· ἂν δὲ φωνῆεν ἄτρεπτον η, ω, ἢ σύμφωνον, τότε τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ δυς αὐξάνουσιν ἔξωθεν, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ εὐ μένουσιν ἀναύξητα ἢ πρὸ συμφώνου τρέπουσι συνήθως τὸ ευ εἰς ηυ (2)· οἷον, 1) δυσαρεστῶ-δυσηρέστουν-δυσηρέστησα· εὐεργετῶ-εὐηργέτουν-εὐηργέτησα· εὐορκῶ-εὐώρκουν-εὐώρκησα· 2) δυσημερῶ-ἐδυσημέρουν-ἐδυσημέρησα· δυσωπῶ-ἐδυσώπουν-ἐδυσώπησα· δυστυχῶ-ἐδυστύχουν-ἐδυστύχησα· εὐη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μερῶ-ἐνημέρουν-ἐνημέρησα· εὐχοῦμαι-εὐχούμην-εὐτυχῶ-εὐτύχουν, καὶ ηὐτύχουν, εὐτύχησα καὶ ηὐτύχησα.

§ 58 β'. Ὁ τόνος τῶν συνθέτων ἀναβιβάζεται· ὅσα ὅμως αὐξάνουσι χρονικῶς ἔσωθεν ἔχουσιν αὐτὸν ἐν τῇ ὁριστικῇ σταθερὸν ἐπὶ τῆς χρονικῆς αὐξήσεως, ὡς καὶ τὸ ἔσχον ἐπὶ τῆς συλλαβικῆς· οἷον, φέρε-πρόσφερε, φεῦγε-ἔκφευγε, λεῖπε-ἀπόλιπε, προσέχω-προσεῖχον καὶ προσέσχον, ἐξάγω-ἐξῆγον· ἀπείργε (γ'. προσ. τοῦ παρατατικοῦ) ἄπειργε (δ'. πρόσ. τοῦ ἐνεστῶτος τῆς προστακτικῆς).

Χρῆσις τῆς αὐξήσεως καὶ ἀναδιπλασιασμός.

§ 590. Ἡ χρονικὴ ἢ συλλαβικὴ αὔξησις τοῦ παρατατικοῦ καὶ ἀορίστου ὑπάρχει μόνον εἰς τὴν ὁριστικὴν ἔγκλισιν, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις καὶ τὴν μετοχὴν ὁ μὲν πρῶτος εἶναι συγκεχωνευμένος μετὰ τοῦ ἐνεστῶτος, ἐν δὲ τῷ ἀορίστῳ ἐπανέρχεται ἡ ἀρχικὴ ῥίζα τοῦ ῥήματος· οἷον, ὀνομάζω, ὠνόμαζον, ὀνομάζω, ὀνομάζοιμι, ὀνόμαζε, ὀνομάζειν, ὀνομάζων, ὀνομάσω, ὠνόμασα, ὀνομάσω, ὀνομάσαιμι, ὄνόμασον, ὀνομάσαι, ὀνομάσας· πρεσβεύω, ἐπρέσβευσα, πρεσβεύσω, πρεσβεύσαιμι, πρέσβευσον, πρεσβεῦσαι, πρεσβεύσας.

§ 591. Ὁ δὲ παρακείμενος ὡς καὶ ὁ ὑπερσυντελικός, ὅταν μὲν τὸ ῥῆμα ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, λαμβάνει τὴν χρονικὴν αὔξησιν, καὶ φυλάττει αὐτὴν εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις καὶ τὴν μετοχὴν (1)· ὅταν δὲ ἡ ῥίζα τοῦ ῥήματος ἄρχηται ἀπὸ ἑνὸς ἁπλοῦ συμφώνου ἢ ἀπὸ δύο, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἀμετάβολον, ἐπαναλαμβάνει τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον τῆς ῥίζης πρὸ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως, ἤγουν ἀναδιπλασιάζεται, καὶ ἡ τοιαύτη ἐπανάληψις καλεῖται ἀναδιπλασιασμός, πρὸ τοῦ ὁποίου ὁ ὑπερσυντελικὸς αὐξάνει πάλιν συλλαβικῶς μόνον εἰς τὴν ὁριστικὴν ἔγκλισιν, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς ταυτίζεται μὲ τὸν παρακείμενον (2). Ὅταν δὲ ἀρκτικὸν τῆς ῥίζης ἦναι διπλοῦν σύμφωνον ἢ ῥ, ἢ δύο σύμφωνα οὐχὶ ὅμως ἄφωνον πρὸ ἀμεταβόλου, τότε ἀναδιπλασιασμὸς δὲν γίνεται, ἀλλὰ μένει εἰς τὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντελικὸν μόνη ἡ συλλαβικὴ αὔξησις, ἥτις ὡς καὶ ὁ ἀναδιπλασια-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μος (ἐν τῷ παρακειμένῳ καὶ τῷ μετ' ὀλίγον μέλλοντι) διατηρεῖται πάντοτε εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις καὶ εἰς τὴν μετοχήν (3).

Παραδείγματα.

1) αἱρέω	ἧρηκα,	ἡρήκειν,	ἡρηκέναι,	ἡρηκώς
ἑλεῶ,	ἑλέηκα,	ἑλεήκειν,	ἑλεηκέναι,	ἑλεηκώς
οἰκῶ,	ᾤκηκα,	ᾠκήκειν,	ᾠκηκέναι,	ᾠκηκώς
2) λύω,	λέλυκα,	ἐλελύκειν,	λελυκέναι,	λελυκώς
θύω,	τέθυκα,	ἐτεθύκειν,	τεθυκέναι,	τεθυκώς
φυτεύω,	πεφύτευκα,	ἐπεφυτεύκειν,	πεφυτευκέναι,	πεφυτευκώς
χορεύω,	κεχόρευκα,	ἐκεχορεύκειν,	κεχορευκέναι,	κεχορευκώς
γράφω,	γέγραφα,	ἐγεγράφειν,	γεγραφέναι,	γεγραφώς
κλίνομαι,	κέκλιμαι,	ἐκεκλίμην,	κεκλίσθαι,	κεκλιμένος
κρίνω,	κέκρικα,	ἐκεκρίκειν,	κεκρικέναι,	κεκρικώς
πλέω,	πέπλευκα,	ἐπεπλεύκειν,	πεπλευκέναι,	πεπλευκώς
πνέω,	πέπνευκα,	ἐπεπνεύκειν,	πεπνευκέναι,	πεπνευκώς
θλάω,	τέθλακα,	ἐτεθλάκειν,	τεθλακέναι,	τεθλακώς
3) ζηλόω-ῶ,	ἐζήλωκα,	ἐζηλώκειν,	ἐζηλωκέναι,	ἐζηλωκώς
ξενόω-ῶ,	ἐξένωκα,	ἐξενώκειν,	ἐξενωκέναι,	ἐξενωκώς
ῥίπτω,	ἔῤῥιφα,	ἐῤῥίφειν,	ἐῤῥιφέναι,	ἐῤῥιφώς
φθείρω,	ἔφθαρκα,	ἐφθάρκειν,	ἐφθαρκέναι,	ἐφθαρκώς
κτίζομαι,	ἔκτισμαι,	ἐκτίσθην,	ἐκτίσθαι,	ἐκτισμένος
πτύσσομαι,	ἔπτυγμαι,	ἐπτύγμην,	ἐπτύχθαι,	ἐπτυγμένος.

§ 592. Κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ προηγουμένου κανόνος δὲν ἀναδιπλασιάζεται μὲν ὁ παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικὸς τῶν ἐχόντων ἀρκτικὸν γν καὶ τοῦ γρηγορέω, καὶ τῶν ἐχόντων λγ ἢ βλ διφορεῖται, ὡς καὶ ὁ παθητικὸς παρακείμενος τῆς μετοχῆς τοῦ ῥυπόω (1)· ἀναδιπλασιάζεται δὲ εἰς τὰ κτῶμαι, μνῶμαι, μνημονεύω, κτενίζομαι, πίπτω (ἐκ τοῦ πτόω) καὶ πετάννυμι (ἐκ τοῦ πτάω)· οἷον,

1) γνόω,	ἔγνωκα,	ἐγνώκειν	
γνωρίζομαι,	ἐγνώρισμαι,	ἐγνωρίσμην	
γρηγορέω,	ἐγρηγόρηκα,	ἐγρηγορήκειν	
βλαστάνω,	ἐβλάστηκα,	ἐβλαστήκειν	
βλάπτομαι,	βέβλαμμαι,	ἐβεβλάμμην	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διαγλύφομαι,	διέγλυμμαι,	διεγλύμμην	
	διαγέγλυμμαι,	διεγεγλύμμην	
ῥυπόω,	(ῥερυπωμένος καὶ) ἐῤῥυπωμένος		
2) κτῶμαι,	κέκτημαι (καὶ ἔκτημαι),	ἐκεκτήμην	
μνῶμαι,	μέμνημαι,	ἐμεμνήμην	
μνημονεύω,	μεμνημόνευκα,	ἐμεμνημονεύκειν	
κτενίζομαι,	κεκτένισμαι,	ἐκεκτενίσμην	
(πτόω) πίπτω,	πέπτωκα,	ἐπεπτώκειν	
(πτάω) πετάννυμαι,	πέπταμαι,	ἐπεπτάμην.	

§ 593. Πέντε ῥήματα ἀρχόμενα ἀπὸ λ, ρ ἢ μ ἐκτείνουσι τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν ε εἰς ει, ἀντὶ ν᾽ ἀναδιπλασιασθῶσιν· οἷον,

λαμβάνω,	εἴληφα,	εἴλημμαι,	εἰλήφειν,	εἰλήμμην
λαγχάνω,	εἴληχα,	(εἴλημμαι),	εἰλήχειν,	(εἰλήγμην)
λέγω, (συναθροίζω)	εἴλοχα,	εἴλεγμαι,	εἰλόχειν,	εἰλέγμην
ῥέω (ἄχρηστον)	εἴρηκα,	εἴρημαι,	εἰρήκειν,	εἰρήμην
μείρομαι,		εἵμαρται,		εἵμαρτο.

§ 594. Τινὰ ῥήματα, ἔχοντα μονοσύλλαβον ἢ δισύλλαβον ῥίζαν καὶ ἀρχόμενα ἀπὸ α, ε, ο, ἐπαναλαμβάνουσιν ἐν ἀρχῇ τοῦ παρακειμένου τὰ δύο ἀρκτικὰ γράμματα τῆς ῥίζης (1), καὶ συστέλλουσι τὴν λήγουσαν αὐτῆς (2)· τότε δὲ ὁ ὑπερσυντελικὸς παραιτεῖ συνήθως τὴν χρονικὴν αὔξησιν, μάλιστα εἰς τὰ ἐκ τοῦ ε καὶ ο ἀρχόμενα, ὡς ἄλλοτε πολλάκις καὶ αὐτὴν τὴν συλλαβικὴν εὐφωνίας χάριν. π.χ.

1) ἀρόω,	ἀρήροκα,	ἀ(ἠ)ρηρόκειν,	ἀρήρομαι,	ἀ(ἠ)ρηρόμην
ἐλαύνω,	ἐλήλακα,	ἐληλάκειν,	ἐλήλαμαι,	ἐληλάμην
ἐλέγχω,	ἐλήλεγχα,	ἐληλέγχειν,	ἐλήλεγμαι,	ἐληλέγμην
ἐμέω,	ἐμήμεκα,	ἐμημέκειν,	ἐμήμεσμαι,	ἐμημέσμην
ὀρύττω,	ὀρώρυχα,	ὀρωρύχειν,	ὀρώρυγμαι,	ὀρωρύγμην
2) ἀλείρω,	ἀλήλιφα,	ἀ(ἠ)ληλίφειν,	ἀλήλιμμαι,	ἀ(ἠ)ληλίμμην
ἀγείρω,	ἀγήγερκα,	ἀ(ἠ)γηγέρκειν,	ἀγήγερμαι,	ἀ(ἠ)γηγέρμην
ἐγείρω,	ἐγήγερκα,	ἐγηγέρκειν,	ἐγήγερμαι,	ἐγηγέρμην.

§ 595. Δὲν συστέλλει τὴν λήγουσαν τῆς ῥίζης τὸ ἀρείδω-ἐρήρεικα, πρὸς διαστολὴν τοῦ ἐρήρικα ἀπὸ τοῦ ἐρίζω· τὸ δ᾽ ἀκούω ἔχει εἰς μόνην τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν ἀκήκοα-ἠκηκόειν, εἰς δὲ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν παθητικὴν, ἤκουσμαι, ἠκούσμην· ὡσαύτως καὶ τὸ ὄζω μόνον ὄδωδα, ὠ(ὀ)δώδειν.

§ 596. Τὸν τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμὸν καλούμενον Ἀττικὸν λαμβάνουσι παρὰ ποιηταῖς καὶ πολλοὶ δεύτεροι ἀόριστοι, ἐξ ὧν εὔχρηστος παρὰ τοῖς πεζοῖς εἶναι μόνος ὁ ἤγαγον, ὅστις μεταθέτει καὶ τὴν αὔξησιν εἰς τὴν ἀρχήν· οἷον, ἄγω (ἀγῆγον) ἤγαγον.

§ 597. Ἐν δὲ τοῖς συνθέτοις οἱ κανόνες τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ παρακολουθοῦσι τοὺς περὶ τῆς αὐξήσεως § 580 καὶ ἑξῆς· ἤγουν, ἐὰν ἡ αὔξησις γίνεται ἔσωθεν ἢ ἔξωθεν τῆς συνθέσεως, ὁμοίως γίνεται καὶ ὁ ἀναδιπλασιασμός. Ἀξιοσημείωτοι δ' εἶναι οἱ παρακείνοι τῶν ἀκολούθων ῥημάτων, ἱπποτροφῶ-ἱπποτετρόφηκα, ἀπολαύω ἀπολέλαυκα, παρανομῶ-παρανενόμηκα, παροινῶ-πεπαρώνηκα, ἐγγυῶ-ἐγγεγύηκα, ἐμπολῶ ἐμπόλημαι καὶ ἐμπεπόλημαι, διαιτῶ-δεδιήτημαι, διακονῶ-δεδιακόνημαι, ὁδοποιῶ-ὁδοπεποίημαι καὶ ὡδοποίημαι.

Περὶ τῶν χρονικῶν καταλήξεων.

§ 598. Αἱ πρὸς σχηματισμὸν τῶν χρόνων προστιθέμεναι εἰς τὰς ῥίζας καταλήξεις εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

	Ἐνεργητικόν.	Μέσον.	Παθητικόν.
Ἐνεστώς.	ω	ομαι	ομαι
Παρατατ.	ον	όμην	όμην
Παρακειμ.	α	μαι	μαι
Ὑπερσυντ.	ειν	μην	μην
Μέλλων ἁ.	σω	σομαι	θήσομαι
Ἀόριστος ἁ.	σα	σάμην	θην
Μέλλων β'.	έω-ῶ	έομαι-οῦμαι	ήσομαι
Ἀόριστος β'.	ον	όμην	ην

§ 599. Τὰς καταλήξεις ταύτας ὀφείλει ὁ μαθητὴς νὰ ἐγχαράξῃ ἀκριβέστατα εἰς τὴν μνήμην του, ὥστε νὰ γινώσκῃ ἀπταίστως ποία κατάληξις ἀνήκει εἰς ἕκαστον χρόνον. Ὅσας δὲ ἄλλας ἰδιότητας ἔχει ἡ γλῶσσα ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν χρόνων, αὐταὶ ἔπονται ἀμέσως διηρημέναι κατὰ τὰς τρεῖς κλάσεις τῶν ῥημάτων.

Ῥήματα ἀφωνόληκτα.

§ 600. Ὅσαι μεταβολαὶ γίνονται, ὅταν συμπέσῃ ἄφωνον πρὸ τοῦ θ, σ, μ, ἐσημειώθησαν ἐν τοῖς § 161, 163 καὶ 178 μέχρι 184.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 601. Ὁ ἀ. ἐνεργητικὸς παρακείμενος ἔχει χαρακτῆρα φ μὲν, ὅταν ὁ τοῦ ἐνεστῶτος ἦναι χειλικόν (1)· χ δὲ, ὅταν ὑπερῴϊκόν (1)· καὶ κ, ὅταν ἦναι γλωσσικόν (3)· οἷον 1) τρίβω-τέτριφα, λείπω-λέλειφα, γράφω-γέγραφα· 2) ἄγω-ἦχα, πλέκω-πέπλεχα, βρέχω-βέβρεχα· 3) ᾄδω-ᾆκα, πείθω-πέπεικα, ἀνύτω-ἤνυκα.

§ 602. Οἱ ἀ. καὶ β΄. ἐνεργητικοὶ παρακείμενοι καὶ ὑπερσυντελικοὶ τρέπουσιν, οἱ μὲν ἀ. πολλάκις, οἱ δὲ β΄. πάντοτε, τὸ ῥιζικὸν ε καὶ ει εἰς ο καὶ οι· οἱ δὲ παθητικοὶ συστέλλουσι τὴν ευ εἰς υ· οἷον, πέμπω, πέπομφα, πέπομμαι, πέπομφθα, πεπόμφειν· ἀλείφω-ἤλοιφα (ἐξ οὗ ἀλοιφὴ), ἀμείβω, ἤμοιβα, (ἐξ οὗ ἀμοιβὴ), λέγω-λέλογα, συλλέγω, συνείλοχα, λείπω-λέλοιπα, τεύχω-τέτυγμαι.

§ 603. Οἱ β΄. λεγόμενοι χρόνοι ἔχουσι πάντοτε τὸν πρωτότυπον χαρακτῆρα τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ οἱ δεύτεροι μέλλοντες καὶ ἀόριστοι, ὅταν ἦναι εὔχρηστοι, σχηματίζονται ἀπὸ τῆς βραχείας ῥίζης· οἷον, ῥάζω (ῥίζα ῥαδ) πέῤῥακα, ἐπεῤῥάκειν, πέῤῥαδα, ἐπεῤῥάδειν· πείθω, ἔπιθον, πέποιθα, ἐπεποίθειν· λείπω, ἔλιπον, λέλοιπα, ἐλελοίπειν, λιπῶ, ἔλιπον.

§ 604. Τῶν ἐχόντων ῥίζαν κλε, πλε, περ, βρε, οἱ δεύτεροι μέλλοντες καὶ ἀόριστοι τρέπουσι τὸ ε εἰς α· οἷον, κλέπτω-ἐκλάπην-κλαπήσομαι· πλέω-ἐπλάκην καὶ ἐπλεύσθην-πλακήσομαι· πέρθω-ἔπαρθον· βρέχω-ἐβράχην-βραχήσομαι.

§ 605. Τὸ ε τῆς ῥίζης τρε, θρε, στρε, ὁ παθητικὸς παρακείμενος καὶ οἱ β΄. μέλλοντες καὶ ἀόριστοι τρέπουσιν εἰς α· οἷον, τρέπομαι, τέτραμμαι, ἐτράπην, τραπήσομαι· τρέφομαι, τέθραμμαι, ἐτράφην, τραφήσομαι· στρέφομαι, ἔστραμμαι, ἐστράφην, στραφήσομαι.

§ 606. Τὰ εἰς ίζω διὰ τοῦ ι γραφόμενα ὑπερδισύλλαβα ῥήματα, καὶ ἔχοντα ῥιζικὸν χαρακτῆρα πρωτότυπον δ, σχηματίζουσι καὶ δεύτερον ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα εἰς ιῶ καὶ ιοῦμαι καλούμενον Ἀττικόν· οἷον, κομίζω, κομίσω καὶ κομιῶ· βαδίζω, βαδίσομαι καὶ βαδιοῦμαι· νομίζω, νομιῶ, νομιοῦμαι· πορίζω, πορῶ, πορισοῦμαι· ἀλλὰ κτίζω μόνον κτίσω, διότι δὲν εἶναι ὑπερδισύλλαβον, καὶ ἀθροίζω, δανείζω, μόνον ἀθροίσω, δανείσω, διότι δὲν γράφονται διὰ τοῦ ι.

§ 607. Ἄλλα δέ τινα εἰς ίζω ἢ άζω ἔχουσι ῥιζικὸν πρωτότυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τον χαρακτῆρα γ (1), τρία δὲ γγ (2), καὶ ὀλίγα ἔχουσιν ἄλλους μὲν χρόνους ὡς ἀπὸ χαρακτῆρος δ, ἄλλους δὲ ἀπὸ γ· ταῦτα δὲ πάντα δὲν ἔχουσι βέβαια τὸν ῥηθέντα Ἀττικὸν μέλλοντα (3)· οἷον 1) αἰάζω-ξω, ἀλλαλάζω,—ξω, κοΐζω,—ξω, κράζω,—ξω, κρώζω,—ξω, μαστίζω,—ξω, ὀδάζω,—ξω, οἰμώζω,—ξω, καὶ-ξομαι, ὀλολύζω,—ξω, ῥυστάζω,—ξω, στάζω,—ξω, σταλάζω,—ξω, στενάζω,—ξω, στριγίζω,—ξω, στίζω,—ξω, συρίζω,—ξω, σφάζω,—ξω, σῴζω,—ξω, τρίζω,—ξω, φλύζω,—ξω· 2) κλάζω, κλάγξω, ἔκλαγξα, κέκλαγγα· πλάζω, πλάγξω, ἐπλάγχθην· σαλπίζω, σαλπίγξω· 3) ἁρπάζω, ἁρπάσω, ἡρπάσθην, ἁρπάξω, ἡρπάχθην· βαστάζω, βαστάσω, βεβάσταγμαι, ἐβαστάχθην· νυστάζω, νυστάσω, νυστάξω· παίζω, παίξομαι καὶ παιξοῦμαι, ἔπαισα, πέπαισμαι.

§ 608. Τινὰ δὲ ῥήματα ἔχουσι τὸν Δωρικὸν λεγόμενον μέλλοντα, ὅστις εἶναι περισπώμενος καὶ ἔχει τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀ. μέλλοντος· οἷον, πίπτω-πεσοῦμαι, φεύγω-φευξοῦμαι, πνίγω-πνιξοῦμαι, παίζω-παιξοῦμαι, κλαίω-κλαυσοῦμαι, πλέω-πλευσοῦμαι.

Ῥήματα καθαρά.

§ 609. Τὰ καθαρόληκτα ῥήματα ἐν τῷ ἐνεργητικῷ παρακειμένῳ λαμβάνουσι χαρακτῆρα κ, καὶ συνήθως δευτέρους μέλλοντας καὶ ἀορίστους δὲν ἔχουσιν.

§ 610. Ὅταν μετὰ τὴν ῥίζαν τῶν καθαρολήκτων ἀκολουθῇ σύμφωνον, ὁ χαρακτὴρ αὐτῆς συνήθως διπλασιάζεται, καὶ οὕτως ἐκτείνεται τὸ α καὶ ε εἰς η, τὸ ο εἰς ω καὶ τὸ ῐ καὶ ῠ εἰς ῑ καὶ ῡ. Π. χ. φιλέω, φιλήσω, πεφίλημαι· νικῶμαι, νικήσομαι, νενίκημαι· χρυσόω, ἐχρυσώθην, χρυσωθήσομαι· μηνῐ́ω, μηνῐ́σω, ἐμήνῐσα· κωλῠ́ω, κωλῠ́σω, ἐκώλῡσα· κωλῠ́ομαι, κωλῠ́σομαι, κεκώλῡμαι.

§ 611. Πολλὰ τῶν καθαρῶν εἰς αω, εω, οω, καὶ υω, κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ ἀνωτέρω κανόνος, δὲν ἐκτείνουσι τὸ ῥιζικὸν αὐτῶν φωνῆεν, καί τινα εἰς ἄλλους μὲν χρόνους ἐκτείνουσιν αὐτό, εἰς ἄλλους δὲ τὸ ἔχουσι βραχύ.

§ 612. Ἐκ τῶν εἰς αω δὲν ἐκτείνουσι μὲν τὸ α 1) ὅσα ἔχουσι ῥίζαν μονοσύλλαβον ἢ δισύλλαβον καὶ λ πρὸ τοῦ α· 2) ὅσα ἔχουσιν σύστοιχον εἰς αννυμι ἢ αζω. Φυλάττουσι δὲ τὸ α, ἀλλὰ τὸ ἐκτεί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νουσιν ὅσα πρὸ τοῦ αω ἔχουσι ρ, ι, ε, ο (3)· οἷον, 1) κλάω, θλάω, σπάω, σχάω, γελάω, ἐλάω, ἰλάω, χαλάω· 2) κρεμάννυμι, κρεμᾰ́σω, σκεδάννυμι-ἐσκέδᾰσα, δαμάω-δαμᾰ́σω· 3) ρωράω-ᾰ́σω, ἐάω-ᾰ́σω, ἀνιάω-ᾰ́σω, ἀκροάομαι,ᾰ́σομαι· πλὴν τῶν τριῶν βοήσω, γοήσω, ἀλοήσω, τὰ ὁποῖα τρέπουσι τὸ α εἰς η κατὰ τὸν § 610.

§ 613. Ἐκ τῶν εἰς εω ῥυλάττουσιν ἄτρεπτον τὸ ε τὰ, αἰδέομαι, ἀκέομαι, ἀλέω, ἀρκέω, ἐμέω, ζέω, κοτέω, ξέω, τρέω· καὶ ὅσα ἔχουσι σύστοιχον εἰς ἐννυμι· οἷον, ἀμφιέννυμι-ἀμφιέσω, κορέννυμι-κορέσω, σβέννυμι-σβέσω, στορέννυμι-στορέσω.

§ 614. Ἐκ τῶν εἰς οω τὸ ο, τὰ ἀρόω, ὀμόω, ὀνόω, βόω (βόσκω)· οἷον, ἀρόσω, ἄροσα, ὀμόσω, ὤμοσα, ὀνόσομαι ὠνοσάμην, κτλ.

§ 615. Ἐκ τῶν εἰς υω δὲν μεταβάλλουσι τὸν χρόνον τοῦ υ, τὰ, ἀνύω, ἀρύω, βύω, ἐρύω, ἑλκύω, μεθύω, πτύω, τανύω.

§ 616. Τύποι μὲ μακρὸν καὶ βραχὺ παραληκτικὸν φωνῆεν.

1) ε. Αἰνέω, αἰνέσω, ᾔνεσα, ᾐνέθην, αἰνεθήσομαι, ᾔνημαι
Αἱρέω, ἑλῶ, εἷλον, ἑάλων, ἁλώσομαι, ἥρηκα, ἥρημαι.
Αἱρέω, ἀρέσω, εἷλον, ἀρεθήσομαι, αἱρήσω, ἄρηκα, ἄρημαι.
Δέω, δεδεκα, δέδεμαι, ἐδέθην, δεθήσομαι, δεδήσομαι
δήσω, ἔδησα, ἐδησάμην.

καλέω, καλέσω καὶ καλῶ, ἐκάλεσα, καλέσομαι καὶ καλοῦμαι, ἐκαλεσάμην, κέκληκα, κέκλημαι, κεκλήσομαι, ἐκλήθην, κληθήσομαι,

Ποθέω, ποθέσομαι, ἐπόθεσα, ἐποθέσθην, καὶ ποθήσω, ἐπόθησα πεπόθηκα, πεπόθημαι.

Πονέω, πονέσω καὶ πονήσω, πεπόνηκα, πεπόνημαι.

2) ι. Χρίω, χρῐ́σω, ἔχρῐσα, (χρίσαι καὶ χρῖσαι), ἐχρῐσάμην, κέχρῐσμαι, ἐχρῐ́σθην.

3) ο· Δίδωμι (δόω) δώσω, ἔδωκα, δέδομαι, ἐδόθην δοθήσομαι.
Πίνω (πόω), πέπωκα, πέπομαι, ἐπόθην, ποθήσομαι.

4) Δύω, δῡ́σω, ἔδῡσα, δέδῡκα, δέδῡμαι, ἐδῡ́θην
Θύω, θῡ́σω, ἔθῡσα, τέθῡκα, τέθῡμαι, ἐτῡ́θην.
Ἰδρύω, ἱδρῡ́σω, ἱδρῦσα, ἱδρῦμαι, ἱδρῡ́θην.
Λύω, λῡ́σω, ἔλῡσα, λέλῡκα, λέλῡμαι, ἐλῡ́θην.
Μῡ́ω, μῡ́σω, ἔμῡσα, μέμῡκα.

§ 617. Εἰς ὅσας ῥίζας τὸ φωνῆεν μένει βραχὺ (§ 612—615) αὗται πρὸ τοῦ συμφώνου τῶν παθητικῶν καταλήξεων προσλαμβάνουσι σ· ὡσαύτως καὶ τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα ου, καί τινα τῶν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐχόντων χαρακτῆρα εὐ· οἷον, ἀκέομαι, αἰδέομαι, ἀνύω, θλάω, κεράω, ὀμόω, σκεδάω, σπάω, τελέω, ἀκούω, κρούω, λεύω, κελεύω. Ἀλλ ἐν γένει ὑπάρχει μεγάλη ποικιλία εἰς τὴν πρόσληψιν ἢ ἀποβολὴν τοῦ σ. Π. χ. λαμβάνουσι σ τὰ (γνόω) γινώσκω, δράω, ἐράω, ἐναύω, θραύω, κλείω, κυλίω, νάω, ξύω, παλαίω, περάω, πταίω, πρίω, ῥαίω, σείω, ὔω, χρίω, ψαύω κτλ. Δὲν λαμβάνουσιν ὅμως τὰ, ἀρόω, βασιλεύω, δέω, δύω, θύω, ἱδρύω, ἐλάω, λύω, ὀνόω, πτάω, παύω κτλ.

§ 618. Ὁ πρῶτος μέλλων τῶν ῥημάτων, ὧν τὸ φωνῆεν α, ε, ο, ἔμεινε βραχὺ, ἀποβάλλει πολλάκις τὸ σ καὶ σχηματίζεται περισπωμένως, καλούμενος τότε Ἀττικὸς μέλλων· οἷον, τελέσω, τελέσομαι καὶ (τελέω, τελέομαι) τελῶ, τελοῦμαι· ὁμόσομαι καὶ ὁμοῦμαι-εῖ-εῖται· κρεμάσω καὶ κρεμῶ, ἐλάσω καὶ ἐλῶ,-ᾷς,-ᾷ, καλέσω καὶ καλῶ, καλέσομαι καὶ καλοῦμαι· κατὰ δὲ τὴν ἀναλογίαν ταύτην ἐσχηματίσθησαν καὶ οἱ μέλλοντες τοῦ μάχομαι καὶ ἕζομαι, μαχοῦμαι καὶ ἑδοῦμαι· προσέτι ἐρημοῦτε ἀντὶ ἐρημώσετε, οἰκειοῦντας ἀντὶ οἰκειώσοντας, βιῶ-ᾷς-ᾷ, ἀντὶ βιβάσω,-εις,-ει, κολῶ,-ᾷς,-ᾷ ἀντὶ κολάσω,-εις,-ει, ἐξετῶ ἀντὶ ἐξετάσω, κατασκιῶ ἀντὶ κατασκιάσω, δικᾷν ἀντὶ δικάσειν· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἶναι σπάνια.

§ 619. Ὅταν ἡ ῥίζα τῶν καθαρολήκτων ἐπιδέχηται συστολὴν τότε ἀπαντῶνται εἰς τὰς διαλέκτους ἐνίοτε καὶ δεύτεροι μέλλοντες καὶ ἀόριστοι· οἷον, ἀκούω, μέλ. β'. ἀκοῦ· δαίω, ἀόριστ. ἔδαον, ἐδάην.

Ῥήματα ὑγρόληκτα.

§ 620. Τὰ ὑγρόληκτα σχηματίζουσι πάντας τοὺς χρόνους, πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ, ἀπὸ τῆς βραχείας ῥίζης.

§ 621. Ὁ β'. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικὸς τῶν ὑγρολήκτων τρέπει τῆς ῥίζης τὸ α εἰς η, το ε καὶ ει εἰς ο, καὶ τὰ λοιπὰ βραχέα φωνήεντα ἐκτείνει· οἷον, θάλλω (θαλ), τέθηλα, ἐτεθήλειν· φαίνω (φαν), πέφηνα, ἐπεφήνειν· στέλλω (στελ),ἔστολα, ἐστόλειν· κτείνω (κτεν), ἔκτονα, ἐκτόνειν· τίλλω (τῖλ), τέτῑλα, ἐτετίλειν.

§ 622. Τὰ ὑγρόληκτα δὲν ἔχουσι πρώτους ἐνεργητικοὺς μέλλοντας ἀλλὰ δευτέρους, καὶ σχηματίζουσι τοὺς πρώτους ἐνεργητικοὺς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ μέσους ἀορίστους δίχως σ (ἁμαν), ἐκτείνοντα τὸ βραχὺ φωνῆεν, ἄγουν τὸ μὲν α εἰς η, τὸ ε εἰς ει, τὸ ι καὶ υ εἰς ῑ καὶ ῡ· οἷον, ψάλλω, ψαλῶ, ἔψηλα· φαίνω, φανῶ, ἔφανα, ἐφηνάμην· νέμω, νεμῶ, ἔνειμα, ἐνειμάμην· τείνω, τενῶ, ἔτεινα, ἐτεινάμην· κρίνω, κρῑνῶ, ἔκρῑνα, ἐκρῑνάμην· πλύνω, πλῡνῶ, ἔπλῡνα, ἐπλῡνάμην.

§ 623. Ἁλλῶν ὑγρολήκτων, καὶ ἰδίως τῶν εἰς ταίνω καὶ ραίνω, ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀ. ἀόριστος δὲν τρέπει τὸ ῥιζικὸν α εἰς η, ἀλλὰ μόνον τὸ μεταβάλλει ἐκ βραχέος εἰς μακρόν· ὡσαύτως καὶ τὸ αἴρω καὶ ἅλλομαι, τῶν ὁποίων οἱ ἀόριστοι εἰς μὲν τὴν ὁριστικὴν ἐγκλισιν τρέπουσι τὸ α εἰς η διὰ τὴν χρονικὴν αὔξησιν, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς ἔχουσιν α μακρόν· τινὰ δὲ τῶν εἰς αινω καὶ αιρω διφοροῦνται· οἷον, μιαίνω-ἐμίᾱνα, μαραίνω-ἐμάρᾱνα, κερδαίνω-ἐκέρδᾱνα, δυσχεραίνω-ἐδυσχέρᾱνα, ἰσχναίνω-ἰσχνᾶναι, λευκαίνω-ἐλεύκᾱνα, σαίνω-ἔσᾱνα, πεπαίνω-ἐπέπᾱνα· ὑραίνω-ὕρᾱνα, αἴρω-ἦρα-ἀράμην, προ. ἄρον, ἀπαρ. ἆραι· ἅλλομαι-ἡλάμην, ἀλάμενος· σημαίνω, ἐσήμανα καὶ ἐσήμηνα, καθαίρω, καθῆραι καὶ (ὀρθότερον) καθᾶραι.

§ 624. Οἱ ποιηταὶ σχηματίζουσι μέλλοντα καὶ ἀόριστον εἰς σω καὶ σα ἔκ τινων ὑγρολήκτων εἰς ρω καὶ λω· οἷον, κέλλω-κέλσω-ἔκελσα, κείρω-κέρσω-ἔκερσα· εὑρίσκονται δὲ τινες τοιοῦτοι σχηματισμοὶ καὶ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις πεζογράφοις.

§ 625. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ παθητικὸς παρακείμενος, ὁ παθητικὸς ἀ. καὶ β'. μέλλων καὶ ἀόριστος τῶν ἐχόντων χαρακτῆρα λ, ν, ρ, τῆς μὲν μονοσυλλάβου ῥίζης· τὸ ε καὶ ει τρέπουσιν εἰς α, τῆς δὲ δισυλλάβου εἰς ε· οἷον, στέλλω, ἔσταλκα, ἐστάλκειν, ἔσταλμαι, ἐστάλμην, ἐστάλθην, σταλθήσομαι, ἐστάλην, σταλήσομαι· τείνω, τέτακα, ἐτετάκειν, τέταμαι, ἐτετάμην, ἐτάθην, ταθήσομαι· σπείρω, ἔσπαρκα, ἐσπάρκειν, ἔσπαρμαι, ἐσπάρμην, ἐσπάρθην, σπαρθήσομαι, ἐσπάρην, σπαρήσομαι· ἀγγέλω, ἤγγελκα, ἠγγέλκειν, ἤγγελμαι, ἠγγέλμην, ἠγγέλθην, ἀγγελθήσομαι· ἐγείρω, ἔγερκα, ἐγέρκειν, ἔγερμαι, ἐγέρμην, ἐγέρθην, ἐγερθήσομαι.

§ 626. Ὁ παρακείμενος τῶν ὑγρολήκτων ἔχει χαρακτῆρα πάντοτε κ· οἷον, στέλλω-ἔσταλκα, πείρω-πέπαρκα.

§ 627. Ὁ χαρακτὴρ λ καὶ ρ φυλάττεται πρὸ τῶν συμφώνων τῶν χρονικῶν καταλήξεων, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ν, τὸ ὁποῖον μόνον πρὸ τοῦ κ τρέπεται εἰς γ, καὶ πρὸ τοῦ μ εἰς σ ἢ μ ἢ καὶ παρα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λείπεται· οἷον στέλλω, ἔσταλκα, ἔσταλμαι, σταλθήσομαι· σπείρω, ἔσπαρκα, ἔσπαρμαι, ἐσπάρθην, σπαρθήσομαι· μολύνω, μεμόλυγκα, μεμόλυσμαι ἢ μεμόλυμμαι, ἐμολύνθην, μολυνθήσομαι· σημαίνω, σεσήμασμαι· ἁδύνω, ἥδυσμαι· ὀξύνω, ὄξυμμαι καὶ ὤξυσμαι· ξηραίνω, (ἐξήρασμαι, ἐξήραμμαι καὶ) ἐξήραμαι· θηλύνω, τεθήλυμαι.

§ 628. Τὰ ῥήματα, κρίνω, κλίνω, τείνω, κτείνω, πλύνω, σχηματίζουσι πολλάκις τύπους ἀπὸ τῶν ῥιζῶν κρι, κλι, τα, κτα, πλυ, ἐξ ὧν καὶ αὐτὰ ἐγεννήθησαν· διὰ τοῦτο εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν παρακείμενον καὶ ἀόριστον πρῶτον, καὶ τὸν παθητικὸν μέλλοντα φαίνονται, ὅτι ἀποβάλλουσι τὸ ν· οἷον, κρίνω, κέκρικα, κέκριμαι, ἐκρίθην, κριθήσομαι· κλίνω, κέκλικα, κέκλιμαι, ἐκλίθην, κλιθήσομαι· τείνω, τέτακα, τέταμαι, ἐτάθην, ταθήσομαι· κτείνω, ἔκτακτα, ἔκταμαι, ἐκτάθην, κταθήσομαι· πλύνω, πέπλυκα, πέπλυμαι, ἐπλύθην, πλυθήσομαι· Οἱ δ' ἀπαντώμενοι ἀόριστοι, ἐκλίνθην, κτανθεὶς καὶ ἄλλοι παρὰ ποιηταῖς, ἔχουσι ν πρὸς ἔκτασιν τῆς προηγουμένης συλλαβῆς.

Περὶ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

Γενικοὶ διορισμοί.

§ 629. Ἀρσῦ κατὰ τοὺς ἀνωτέρω κανόνας σχηματισθῇ ἐκ τῆς ῥηματικῆς ῥίζης, ἥτις εἶναι ἡ βάσις ὅλων τῶν χρόνων, τὸ ἑνικὸν πρῶτον πρόσωπον τοῦ χρόνου εἰς τὴν ὁριστικὴν ἔγκλισιν, τότε ἵνα κλιθῇ καὶ κατὰ τὰ ἄλλα πρόσωπα καὶ τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰς ἐγκλίσεις μεταβάλλεται τελικῶς ἡ καταληξίς του μόνον.

§ 630. Διακρίνομεν λοιπὸν εἰς τὸν χρόνον 1) ἓν μέρος ἀμετάβλητον, ὅπερ καλεῖται χρονικὴ ῥίζα· 2) τὰ εἰς αὐτὸν μεταβλητὰ μέρη, ἄγουν τὰς χρονικὰς καταληξεις, τὰς ὁποίας διαιροῦμεν εἰς ἐγκλιτικὰ φωνήεντα, καὶ προσωπικὰς καταλήξεις. Καὶ ἐγκλιτικὰ μὲν φωνήεντα εἶναι τὰ κατ' ἐγκλίσεις μεταβαλλόμενα καὶ χρησιμεύοντα ὡς χαρακτῆρες διακριτικοὶ τῶν ἐγκλίσεων· προσωπικαὶ δὲ καταλήξεις τὰ καθ' ἕκαστον πρόσωπον μεταβαλλόμενα μέρη τῆς χρονικῆς καταλήξεως. Π. χ. εἰς τὰ λειφθήσομαι, λειφθησοίμην, ἐλειψάμην, λείψωμαι, τὰ μὲν, ομαι, οιμην, αμην, ωμαι, εἶναι αἱ χρονικαὶ καταλήξεις· τούτων δὲ τὰ μὲν, μαι, καὶ μην

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἶναι προσωπικαὶ καταλήξεις, ἐγκλιτικὰ δὲ φωνήεντα τὰ ο, α, οι, καὶ ω· τὸ δὲ λειφθης, καὶ λειψ εἶναι αἱ χρονικαὶ ῥίζαι· τὸ δὲ λειπ ἡ ῥηματικὴ ῥίζα.

§ 631. Πολλάκις τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν καὶ ἡ προσωπικὴ κατάληξις εἶναι συγκεχωνευμένα εἰς ἓν, καὶ πρέπει νὰ ἀναλυθῶσιν, ἵνα διακριθῶσι τὰ τρία ὁρισθέντα μέρη τοῦ χρόνου π. χ. τὸ λείψῃς ἀναλύεται εἰς τὸ λειψ χρονικὴν ῥίζαν, τὸ η ἐγκλιτικὸν φωνῆεν, καὶ τὸ ις προσωπικὴν κατάληξιν.

§ 632. Ὁ μαθητὴς πρέπει ν' ἀσκηθῇ ἐνταῦθα ἱκανῶς, ἵνα ἐννοήσῃ τὴν μεταξὺ χρονικῆς καὶ ῥηματικῆς ῥίζης, καὶ τὴν μεταξὺ προσωπικῆς καταλήξεως καὶ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος διαφοράν. Ἡ μὲν ῥηματικὴ ῥίζα ὡς πηγὴ πάντων τῶν σχηματισμῶν τῶν χρόνων πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἐν πᾶσι, ἡ δὲ χρονικὴ σχηματιζομένη ἐξ ἐκείνης κατὰ πρόσληψιν φωνηέντων καὶ συμφώνων χρησιμεύει ὡς βάσις μόνων τῶν εἰς χρόνον τινὰ ἀνηκόντων τύπων, καὶ μονον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐνίοτε μεταβάλλεται διὰ τῆς ἀποβολῆς τῆς αὐξήσεως ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσιν. Ὅταν δὲ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος, τῆς προσωπικῆς καταλήξεως, καὶ τῆς ῥηματικῆς ῥίζης δὲν μένῃ οὔτε φωνῆεν οὔτε σύμφωνον ὑπόλοιπον πρὸς διάκρισιν τῆς χρονικῆς ῥίζης, τότε αὕτη ταυτίζεται μετὰ τῆς ῥηματικῆς, καθὼς συμβαίνει εἰς τὸν ἐνεστῶτα ἐνεργητικόν τε καὶ παθητικόν. Ἀνάγκη πᾶσα λοιπὸν νὰ συνειθίσῃ τις νὰ διακρίνῃ εἰς πάντα τύπον ἐναργῶς τὰ τέσσαρα ταῦτα 1) τὴν ῥηματικὴν ῥίζαν· 2) τὴν χρονικήν· 3) τὴν προσωπικὴν κατάληξιν· 4) τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν.

Τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα.

§ 633. Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς, ἐὰν γείνωσί τινες ἐξαιρέσεις, εἶναι εἰς μὲν τὰ πρῶτα προσωπα καὶ τὸ πληθυντικὸν τρίτον τῆς ὁριστικῆς τὸ ο, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ τὸ ε. Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν εἶναι τὰ αὐτὰ φωνήεντα διπλασιασμένα ἤγουν ω, καὶ η. Εἰς τὴν εὐκτικὴν οι, εἰς τὴν προστακτικὴν καὶ ἀπαρέμφατον ε, καὶ εἰς τὴν μετοχὴν ο.

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις.

§ 634. Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις προσαρτῶνται εἰς τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα καὶ εἶναι πλήν τινων ἐξαιρέσεων αἱ ἀκόλουθοι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πρωτευόντων χρόνων καὶ τῆς ὑποτακ.			Δευτερευόντων καὶ τῆς εὐκτ.			Προστακτ.	Ἀπαρ.	Μετοχ.
1.	2.	3.	1.	2.	3.	2,	3.	
ἐν,	ο,	ις,	ι,	ν,	σ,	—	θι,	τω,	ιν	ἀρσ. ον
πλ. μεν,	τε,	ντσι	μεν,	τε,	ν,	τε,	τωσαν		θηλ. ντσα
δυϊ.	—	τον,	τον	—	τον,	την	τον,	των		οὐδ. ν.

§ 635. Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου βλέπομεν, [1] ὅτι τὰ δυϊκὰ δεύτερα καὶ τρίτα πρόσωπα τῶν μὲν πρωτευόντων χρόνων τῆς ὁριστικῆς καὶ πάντων τῶν τῆς ὑποτακτικῆς, ἐν οἷς καὶ τὸ γ'. πληθυντικὸν λήγει εἰς ι, εἶναι ὅμοια, τῶν δὲ λοιπῶν ἀνόμοια· 2) ὅτι ἡ προστακτικὴ δὲν ἔχει πρῶτον πρόσωπον, ἀλλὰ μόνον δεύτερον καὶ τρίτον εἰς πάντας τοὺς ἀριθμούς· ἐπειδὴ καὶ ὁ ἑαυτὸν προστάζων θεωρεῖται ὡς β'. πρόσωπον. Π. χ. λέγω καὶ πρὸς ἐμαυτόν, φάγε, πίε, εὐφραίνου, ὡς καὶ πρὸς πᾶν ἄλλο δεύτερον πρόσωπον.

Σχηματισμὸς τῆς ὁριστικῆς.

§ 636. Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα καὶ προσωπικαὶ καταλήξεις.

Α'. τῶν πρωτευόντων χρόνων.

	1) Διηρημένως,			2) Συνημμένως.		
	1	2	3	1	2	3
Ἑνικ.	ο-ο,	ε-ις,	ε-ι	ω,	εις,	ει
Πληθ.	ο-μεν,	ε-τε,	ο-ντσι	ομεν,	ετε,	ουσι
Δυϊκ.	—	ε-τον,	ε-τον	—	ετον,	ετον.

Β'. τῶν δευτερευόντων χρόνων.

	1) Διηρημένως.			2) Συνημμένως.		
	1	2	3	1	2	3
Ἑνικ.	ο-ν,	ε-ς,	ε	ον,	ες,	ε
Πληθ.	ο-μεν,	ε-τε,	ο ν	ομεν,	ετε,	ον
Δυϊκ.	—	ε-τον,	ε-την	—	ετον,	έτην.

§ 637. Αἱ δὲ εἰς τοὺς § 633 καὶ 634 μνημονευθεῖσαι ἐξαιρέσεις εἶναι αὗται· τῶν μὲν ἀρχικῶν χρόνων ὁ παρακείμενος, τῶν δὲ παραγομένων ὁ ἀ. ἀόριστος ἔχουσιν ἐγκλιτικὸν φωνῆεν α· ὁ δ' ὑπερσυντελικὸς ἐγκλιτικὸν μὲν φωνῆεν ει, καὶ εἰς τὸ γ'. πληθυντικὸν πρόσωπον καταλῆξιν σαν, πρὸ τῆς ὁποίας ἐγκλιτικὸν φωνῆεν Ἀττικῶς εἶναι ε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τύποι τῶν ἐξαιρέσεων.

Παρακείμενος.			Ὑπερσυντελικός.			Ἀόριστος.		
Ἑν. α,	ας,	ε	ειν,	εις,	ει,	α,	ας,	ε
Πλ. αμεν,	ατε,	ασι	αμεν,	ειτε,	ει(ε)σαν	αμεν,	ατε,	αν
Δυϊκ. —	ατον,	ατον	—	ειτον,	είτην	—	ατον,	άτην.

§ 638. Τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τὸ μὲν ά. πρόσωπον σχηματίζεται Ἀττικῶς εἰς η, τὸ δὲ γ'. εἰς ειν ἀντὶ ει· οἷον, ἐπεπόνθη ἀντὶ ἐπεπόνθειν, πεποίθειν ἀντὶ ἐπεποίθει.

Σχηματισμὸς τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων.

§ 639. Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα καὶ προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως εἶναι ταῦτα.

	1) Διηρημένως.			2) Συνημμένως.		
	1	3.	2	1	2.	3
Ἑνικ.	ω-ο,	η-ις,	η-τ	ω,	ῃς,	ῃ,
Πληθ.	ω-μεν,	η-τε,	ω-ντσι	ωμεν,	ητε,	ωσι
Δυϊκ.	—	η-τον,	η-τον	—	ητον,	ητον

§ 640. Τῆς εὐκτικῆς ἐγκλίσεως τὸ ἑνικὸν ά. πρόσωπον καταλήγει εἰς μι, τὸ πληθυντικὸν τρίτον εἰς εν, τὰ δὲ λοιπὰ κατὰ τοὺς δευτερεύοντας χρόνους.

§ 641. Ὁ δὲ ἀόριστος ἔχει καὶ ἐνταῦθα ἐγκλιτικὸν φωνῆεν αι, ἀντὶ οι. Τούτου δ' οἱ Ἀττικοὶ ἔχουσι καὶ ἕτερον σχηματισμὸν Αἰολικὸν ὀνομαζόμενον, τοῦ ὁποίου τὸ ἑνικὸν β'. καὶ γ'. πρόσωπον καὶ τὸ πληθυντικὸν γ'. εἶναι πολὺ εὐχρηστότερα τῶν κοινῶν.

§ 642. Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα καὶ προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς εὐκτικῆς.

Α'. τῶν λοιπῶν χρόνων

	1) Διηρημένως.			2) Συνημμένως.		
	1	2	3	1	2	3
Ἑνικ.	οι-μι,	οι-ς,	οι	οιμι,	οις,	οι
Πληθ.	οι-μεν,	οι-τε,	οι-εν	οιμεν,	οιτε,	οιεν
Δυϊκ.	—	οι-τον,	οι-την,	—	οιτον,	οίτην

Β'. τοῦ ἀορίστου

	1) τοῦ κοινοῦ.			2) τοῦ Αἰολικοῦ.		
	1	2	3	1	2	3
Ἑνικ.	αιμι,	αις	αι	ειᾰ	ειας,	ειε
Πληθ.	αιμεν,	αιτε,	αιεν	είαμεν,	είατε	ειαν
Δυϊκ.	—	αιτον,	αίτην	—	είατον	ειάτην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 643. Ἡ κατάληξις θι τοῦ ἑνικοῦ β΄. προσώπου τῆς προστακτικῆς συνήθως ἀποκόπτεται· τοῦ δὲ ἀορίστου καὶ ταύτης ἐγκλιτικὸν φωνῆεν εἶναι α, καὶ τὸ ἑνικὸν β΄. πρόσωπον τοῦ μὲν πρώτου λήγει εἰς ον, τοῦ δὲ δευτέρου εἰς ε· τὸ δὲ γ΄. πληθυντικὸν πρόσωπον τῶν χρόνων αὐτῆς, πλὴν τοῦ παρακειμένου, σχηματίζεται καὶ ὁμοιοσχήμως μὲ τὴν γενικὴν πληθυντικὴν τῆς ἰδίας αὐτῶν μετοχῆς.

§ 644. Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν καὶ προσωπικὴ κατάληξις τῆς προστακτικῆς.

Α΄. Τῶν λοιπῶν χρόνων. Β΄. τοῦ ἀορίστου α.

	1) Διηρημένως.		2) Συνημμένως.			
	2	3	2	3	2	3
Ἑνικ.	ε,	ε-τω	ε,	έτω	ον,	άτω
Πληθ.	ε-τε,	ε-τωσαν	ετε,	έτωσαν	ατε,	άτωσαν
			καὶ όντων		καὶ άντων	
Δυϊκ.	ε-τον,	ε-των	ετον,	έτων	ατον,	άτων

§ 645. 1) Ἡ ἀπαρέμφατος ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ἔχει ε καὶ κατάληξιν ιν, συνημμένως δὲ ἀμφότερα ειν· ἐξαιρεῖται δὲ ὁ παρακείμενος, ὅστις ἔχει ε-ναι=έναι, καὶ ὁ ά. ἀόριστος, ὅστις ἔχει αι.

2) Καταλήξεις τῆς μετοχῆς.

Ἐνεσ. Μέλλων ά. Ἀόρ β΄. Παρακ. Ἀόριστ. Μέλλων β΄.

	Διηρημένως.	Συνημμένως.			
ἀρσ.	ο-ον	ων	ὼς	ας	έων-ῶν
θηλ.	ο-ντσα	ουσα	υῖα	ασα	έουσα--οῦσα
οὐδ.	ο-ν	ον	ός	αν	έον-οῦν.

§ 646. Ὁ παρακείμενος τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τονίζεται ἐπὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος· τετυφέναι, λελοιπέναι.

§ 647. 1) Ὁ τόνος τοῦ β΄. ἀορίστου εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ εἰς τὴν ἐνεργητικὴν μετοχὴν καταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν, καὶ διατηρεῖται ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐν συνθέσει· οἷον, προσλαβεῖν, ἐκλιπεῖν, προσλαβών, παρελθών· εἰς δὲ τὴν προστακτικὴν ὀξύνονται μόνον τὰ τρία ταῦτα ἐλθέ, εὑρέ, εἰπέ, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ λάβε καὶ ἴδε γίνονται λαβὲ καὶ ἰδὲ κατὰ τὴν ἀκριβῆ Ἀττικὴν προφοράν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2) Ἐν δὲ συνθέσει ἀναβιβάζεται ὁ τόνος, ὅσον ἐνδέχεται ἀνωτέρω τῆς λαγούσης, πλὴν τῶν εἰς μι, ἐν οἷς οὐδέποτε ὁ τόνος ἀναβιβάζεται πέραν τῆς τονισμένης συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ μέρους, καὶ εἰς τοὺς ἀορίστους τῆς ὑποτακτικῆς διατηρεῖται, ὅπου ἦτο καὶ πρὸ τῆς συνθέσεως· οἷον, ἔκλαβε, ἔξελθε, κάτειπε, ἔκδος, ἔκδοτε, περίδος περίδοτε, ἀπόδος, ἀπόδοτε, μετάδος, μετάδοτε (ἀλλ᾽ οὐχὶ ἄποδος, πέριδος, μέταδος), ἀποστῶ, ἐκθῶ, διαδῶ, ἀποστῶσιν, ἐκθῶτον, διαδῶμεν, ἐνθῶμαι, ἀποδῶμαι.

Περὶ τῆς παθητικῆς φωνῆς.

§ 648. Ὁ ά. καὶ β΄. ἀόριστος τῆς παθητικῆς φωνῆς ἀνάγονται εἰς τὸν στερούμενον ἐγκλιτικῶν φωνηέντων ἀρχαῖον τύπον τῶν εἰς μι· διὸ ἐκεῖ θέλει γείνει λόγος περὶ τῆς παραγωγῆς τούτων. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν συγκεραλαίωσιν τῶν καταλήξεων συνεκτίθενται καὶ αἱ τοῦ ἀορίστου, παρατηρητέον ἐνταῦθα μόνον, ὅτι ὁ ά. ἀόριστος ἐν γένει μὲν ἔχει πρὸ τοῦ θην σ, ὁσάκις ἔχει καὶ ὁ παρακείμενος πρὸ τῆς καταλήξεως ται τοῦ ἑνικοῦ γ΄. προσώπου (1)· εἰς τινα δὲ ῥήματα προσλαμβάνει σ μὴ εὑρισκόμενον εἰς τὸν παρακείμενον (2)· εἰς ἄλλα πάλιν εὑρισκόμενον τὸ ἀποβάλλει (3)· π.χ. 1) ἤνυσται-ἠνύσθην, πέρρασται-ἐρράσθην, ἔζωσται-ἐζώσθην· 2) πέπαυται-ἐπαύσθην, ἔῤῥωται,-ἐῤῥώσθην,-ἔῤῥυται-ἐῤῥύσθην, κέχρηται-ἐχρήσθην, πεπόθηται-ἐποθέσθην, λέλουται-ἐλούσθην· 3) σέσωσται-ἐσώθην.

§ 649. Οἱ μέσοι μέλλοντες καὶ ἀόριστοι, ὡς καὶ ὁ μετ᾽ ὀλίγον μέλλων, ἔχουσιν ἐντελῆ παθητικὸν σχηματισμὸν τῶν προσωπικῶν καταλήξεων, καὶ διὰ τοῦτο συμπεριλαμβάνονται εἰς τὴν παθητικὴν φωνήν.

§ 650. Ὁ μετ᾽ ὀλίγον μέλλων 1) ἀπαντᾶται μονολεκτικὸς συνήθως, ὅταν ὁ παρακείμενος ἀναδιπλασιάζηται· οὐδέποτε ὅμως εἰς τὰ ὑγρόληκτα, καὶ ἐκ τῶν εἰς μι εἰς μόνον τὸ μίγνυμι· 2) σπανίως εὕρηται εἰς ῥήματα χρονικῶς αὐξάνοντα, ἢ μὴ ἀναδιπλασιαζόμενα· 3) ἐκτείνει τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν, καὶ ἐὰν ὁ παρακείμενος τὸ ἔχῃ βραχύ· 4) ἄλλως σχηματίζεται περιφραστικῶς διὰ τῆς τοῦ παρακειμένου μετοχῆς καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ὑπαρτικοῦ ῥήματος οὐχὶ μόνον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς τὴν παθητικὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν. Π. χ. 1) λέλειμμαι-λελείψομαι, λέλεγμαι-λελέξομαι, μέμιγμαι-μεμίξομαι· 2) εἴρημαι-εἰρήσομαι, ἠτίμωμαι-ἠτιμώσομαι, ἧρημαι-ἡρήσομαι, ἔσκεμμαι-ἐσκέψομαι, ἔῤῥιμαι-ἐῤῥίψομαι, ἔστηκα-ἑστήξομαι· 3) δέδεμαι-δεδήσομαι· 4) ἀπήλλαγμαι-ἀπηλλαγμένος ἔσομαι, γέγραφα-γεγραφὼς ἔσομαι, τέθνηκα-τεθνηκὼς ἔσται.

§ 651. Τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα τῆς παθητικῆς φωνῆς εἶναι ἀπανταχοῦ αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ τῆς ἐνεργητικῆς· ὁ δὲ μέσος ἀόριστος φυλάττει καὶ ἐνταῦθα τὸ α εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς, ὅπου ἔχει τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα τοῦ ἐνεστῶτος.

§ 652. Ὁ παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικὸς δὲν ἔχουσι παντάπασιν ἐγκλιτικὰ φωνήεντα, καὶ διὰ τοῦτο ἐν αὐτοῖς αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις προσαρτῶνται ἀμέσως εἰς τὴν χρονικὴν ῥίζαν.

§ 653. Ἐνταῦθα ἐκτίθενται αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις.

1) Τῶν πρωτευόντων χρόνων τῆς ὁριστικῆς καὶ πάντων τῶν τῆς ὑποτακτικῆς.

	1	2	3
Ἑνικ.	μαι	σαι	ται
Πληθ.	μεθα	σθε	νται
Δυϊκ.	μεθον	σθον	σθον

2) Τῶν παραγωγένων τῆς ὁριστικῆς καὶ πάντων τῶν τῆς εὐκτικῆς.

	1	2	3
Ἑνικ.	μην	σο	το
Πληθ.	μεθα	σθε	ντο
Δυϊκ.	μεθον	σθον	σθην

3) τῆς προστακτικῆς 4) τοῦ ἀπαρεμφάτου· 5) τῆς μετοχῆς.

	2	3		
Ἑνικ.	σο,	σθω	σθαι	ἀρσ. μενος
Πληθ.	σθε,	σθωσαν καὶ σθων		θηλ. μένη
Δυϊκ.	σθον,	σθων		οὐδ. μενον

§ 654. Ἡ κυρία διαφορὰ μεταξὺ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῶν πρωτευόντων καὶ τῶν δευτερευόντων χρόνων καὶ τῆς παθητικῆς φωνῆς συνίσταται εἰς τὰ δύο ταῦτα· 1) τῶν μὲν πρωτευόντων τὸ δυϊκὸν τρίτον πρόσωπον βραχυκαταληκτεῖ, τῶν δὲ δευτερευόν-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

των μακροκαταληκτεῖ· 2) τὰ πληθυντικὰ τρίτα πρόσωπα τῶν πρωτευόντων λήγουσιν εἰς νται, τῶν δὲ δευτερευόντων εἰς ντο.

§ 655. Τὰ πληθυντικὰ τρίτα πρόσωπα τῆς προστακτικῆς ἀπαντῶνται συχνότερα μετὰ καταλήξεως συγκεκομμένης ὁμόφωνα μὲ τὰ δυϊκὰ τρίτα.

§ 656. Ἡ παθητικὴ φωνὴ εἶναι πολὺ ὁμαλωτέρα τῆς ἐνεργητικῆς, καὶ πρέπει οὐχὶ μόνον διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ εὔηχον καὶ πλῆρες τῶν τύπων της νὰ θεωρῆται ὡς τὸ τελειότατον παράδειγμα τῆς διαπλάσεως τῶν γλωσσῶν.

Σχηματισμὸς τῆς ὁριστικῆς.

§ 657. Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα καὶ προσωπικαὶ καταλήξεις.

1) Τῶν πρωτευόντων χρόνων.

	Διαρημένως.			Συνημμένως.		
	1	2	3	1	2	3
Ἑνικ.	ο-μαι,	ε-σαι,	ε-ται,	ομαι,	εσαι(ῃ καὶ ει),	εται
Πληθ.	ο-μεθα,	ε-σθε,	ο-νται	ομεθα,	εσθε,	ονται
Δυϊκ.	ο-μεθον,	ε-σθον,	ε-σθον	όμεθον,	εσθον,	εσθον.

2) Τῶν παραγομένων χρόνων.

	1	2	3	1	2	3
Ἑνικ.	ο-μην,	ε-σο,	ε-το	όμην,	εσο (ου),	ετο
Πληθ.	ο-μεθα,	ε-σθε,	ο-ντο	όμεθα,	εσθε,	οντο
Δυϊκ.	ο-μεθον,	ε-σθον,	ε-σθην	όμεθον,	εσθον,	έσθην.

3) Τοῦ μέσου ἀορίστου ά. ἑν. άμην, ασο (ω), ατο· πλ. άμεθα, ασθε, αντο· δυϊκ. άμεθον, ασθον, άσθην.

§ 658. Τῆς προσωπικῆς καταλήξεως τοῦ ἑνικοῦ β'. προσώπου τῆς παθητικῆς φωνῆς πανταχοῦ ἀποβάλλεται τὸ σ, ὅταν ἔχῃ πρὸ αὐτοῦ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ε, η, α, καὶ τότε τὰ μένοντα διεστῶτα ληκτικὰ φωνήεντα συναιροῦνται, ἤγουν τὸ αω εἰς ω, τὸ εο εἰς ου, καὶ τὸ εαι καὶ ηαι εἰς η. Μόνον δὲ τὸ εαι οἱ ἀρχαῖοι Ἀττικοὶ συναιροῦσι κανονικῶς εἰς ει, τὴν δὲ τοιαύτην συναίρεσιν ἔχουσι καὶ τέσσαρα τῆς κοινῆς διαλέκτου, βούλομαι-βούλει, οἴομαι-οἴει, ὄψομαι-ὄψει, (ἔμαι) εἰμι-εἶ.

Σχηματισμὸς τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ.

§ 659. Ἐπὶ μὲν τῶν καθαρῶν ῥημάτων, προσαρτωμένων τῶν προσωπικῶν καταλήξεων εἰς τὸν χαρακτῆρα τῆς ῥίζης, γίνονται μικραί τινες μεταβολαὶ κανονισθεῖσαι ἐν τοῖς § 610—616.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 660. Ἐπὶ δὲ τῶν ἀρωνολήκτων καὶ ὑγρολήκτων συνεπισωρευόμενα τὰ σύμφωνα τρέπονται ἢ ἀποβάλλονται κατὰ τοὺς γνωστοὺς κανόνας, τῶν ὁποίων τοὺς ἐνταῦθα χρησίμους προσεπισυνάπτομεν εὐκολίας χάριν ἀριθμοῦντες αὐτοὺς κατὰ τάξιν διὰ τῶν Ἀραβικῶν ψηφίων.

1) § 181. 2) § 178. 3) § 202. 4) § 161. 5) § 182. 6) § 179. 7) § 183. 8) § 180, 9) § 163. 10) § 188.

Παραδείγματα.

Α΄. Ῥήματα καθαρά· οἷον, φιλέομαι.

	Παρακείμενος.	Ὑπερσυντελικός.
Ἑν.	πεφίλη-μαι,-σαι,-ται	ἐπεφιλή-μην,-σο,-το
Πλ.	πεφιλή-μεθα,-σθε,-νται	ἐπεφιλή-μεθα,-σθε,-ντο
Δυ.	πεφιλή-μεθον,-σθον,-σθον	ἐπεφιλή-μεθον,-σθον,-σθην.

Β΄. Ἀρωνόληκτα ἤγουν ἔχοντα χαρακτῆρα ἀ. χειλικόν· β΄. ὑπερῳϊκόν· γ΄. γλωσσικόν.

ἀ. Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα χειλικόν· οἷον, λείπ-ομαι.

Παρακείμενος.

Ἑν. λέλει πμαι[1]=μμαι,-πσαι[2]=ψαι,-πται

Πλ. λελεί πμεθα[1]=μμεθα,-πσθε[3]=πθε[4]=φθε,-πνται(*).

Δυϊκ. λελεί πμεθον[1]=μμεθον,-πσθον[3]=πθον[4]=φθον,-πσθον[3]=πθον[4]=φθον.

Ὑπερσυντελικός.

Ἑνικ. ἐλελεί πμην[1]=μμην,-πσο[2]=ψο,-πτο

Πλ. ἐλελεί πμεθα[1]=μμεθα,-πσθε[3]=πθε[4]=φθε,-πντο(*)

Δυϊκ. ἐλελεί πμεθον[1]=μμεθον,-πσθον[3]=πθον[4]=φθον,-πσθην[3]=πθην[4]=φθην.

β΄. Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα ὑπερῳϊκόν· οἷον, βρέχομαι, λέγομαι.

Παρακείμενος.

Ἑνικ. βέβρε χμαι[5]=γμαι,-χσαι[6]=ξαι,-χται[4]=κται

Πλ. βεβρέ χμεθα[5]=γμεθα,-χσθε[3]=χθε,-χνται(*)

Δυϊκ. βεβρέ χμεθον[5]=γμεθον,-χσθον[3]=χθον,-χσθον[3]=χθον.

Ὑπερσυντελικός.

Ἑνικ, ἐλελέ γμην,-γσο[6]=ξο,-γτο[4]=κτο

Πλ. ἐλελέ γμεθα,-γσθε[3]=γθε[4]=χθε,-γντο(*)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δυϊκ. ἐλελέ γμεθον,-γσθον[3]=γθον[1]=χθον,-γσθην[3]=γθην[4]=χθην.

γ'.) Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα γλωττικὸν· οἷον, ἀνύττομαι, ἐρείδομαι. Ἐν τούτοις ἐνίοτε φυλάττεται τὸ σύμφωνον τοῦ ἐνεστῶτος· οἷον, κάδω-κέκαδμαι, ῥάδω-πέρραδμαι, κορύθω-κεκόρυθμαι.

Παρακείμενος.

Ἑνικ. ἅνυ τμαι[7]=σμαι,-ττσαι[8]=σαι,-ττται[9]=σται

Πληθ. ἠνύ τμεθα[7]=σμεθα,-τσθε[3]=τθε[9]=σθε,-τνται(*)

Δυϊκ. ἠνύ τμεθον[7]=σμεθον,-τσθον[3]=τθον[9]=σθον,-τσθον[3]=τθον[9]=σθον

Ὑπερσυντελικός.

Ἑνικ. ἐρηρεί δμην[7]=σμην,-δσο[8]=σο,-δτο[9]=στο

Πληθ. ἐρηρεί δμεθα[7]=σμεθα,-δσθε[3]=δθε[9]=σθε,-δντο(*)

Δυϊκ. ἐρηρεί δμεθον[7]=σμεθον,-δσθον[3]=δθον[9]=σθον,-δσθην[3]=δθην[9]=σθην.

Γ'. Ῥήματα ὑγρόληκτα· οἷον, σφάλλομαι, μολύνομαι.

Παρακείμενος.

Ἑνικ. ἔσφα λμαι,-λσαι,-λται

Πληθ. ἐσφά λμεθα,-λσθε[3]=λθε,-λνται(*)

Δυϊκ. ἐσφά λμεθον,-λσθον[3]=λθον,-λσθον[3]=λθον.

Ὑπερσυντελικός.

Ἑνικ. ἐμεμολύ νμην[10]=μμην ἢ σμην,-νσο,-ντο

Πληθ. ἐμεμολύνμεθα[10]=μμεθα ἢ σμεθα,-νσθε[3]=νθε,-ννται(*)

Δυϊκ. ἐμεμολύνμεθον[10]=μμεθον ἢ σμεθον,-νσθον[3]=νθον,-νσθην[3]=νθην.

§ 661. Τὰ μὲ ἀστερίσκους σημειωθέντα τρίτα πληθ. πρόσωπα διὰ τὴν συνεπισώρευσιν τῶν συμφώνων εἶναι λίαν δυσπρόφορα, καὶ διὰ τοῦτο πάντη ἄχρηστα· πρὸς σχηματισμὸν λοιπὸν ἰδιαιτέρου τύπου τοῦ γ'. πληθυντικοῦ προσώπου τρέπεται τὸ ν τῆς προσωπικῆς καταλήξεως εἰς α, καὶ δασύνονται μόνα τὰ πρὸ αὐτοῦ χειλικά· καὶ ὑπερῳϊκά· εἶναι δ' ἐν χρήσει καὶ ἡ περίφρασις ἡ γινομένη διὰ τοῦ παρακειμένου τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ γ'. πληθ. προσώπου τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ τοῦ εἰμί. Π. χ. (λέλειπνται-λελείπαται) λελείφαται, καὶ λελειμμένοι-αι-α εἰσί· (ἐλέλειπντο-ἐλελείπατο) ἐλελείφατο, καὶ λελειμμένοι-αι-α ἦσαν· (λέλεγνται-λελέγαται) λελέχαται καὶ λελεγμένοι-αι-α εἰσί· (ἐρήρειδντο) ἐρηρείδατο καὶ ἐρηρεισμένοι-αι-α ἦσαν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 662. Ὁ αὐτὸς λόγος τῆς εὐφωνίας ὑπαγορεύει τὴν ἀποβολὴν τοῦ ἑνὸς μ, ὅταν συσσωρευθῶσιν εἰς τὸ ἀ. πρόσωπον τρία, ἢ τοῦ ἑνὸς γ, ὅταν συμπέσωσι δύο πρὸ τοῦ μ. Π. χ. κάμπτομαι-κέκαμπμαι=κέκαμμμαι=κέκαμμαι· μέμφομαι-μέμεμφμαι=μέμεμμαι =μέμεμμαι· ἐλέγχω-ἐλήλεγχμαι-ἐλήλεγγμαι=ἐλήλεγμαι.

Σχηματισμὸς τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων.

§ 663. Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα καὶ προσωπικαὶ καταλήξεις.

1) Τῆς ὑποτακτικῆς.

	Διῃρημένως.			Συνημμένως.		
	1	2	2	1 2		3
Ἑνικ.	ω-μαι,	η-σαι,	η-ται	ωμαι,	ησαι (ῃ),	ηται
Πληθ.	ω-μεθα,	η-σθε,	ω-νται	ώμεθα	ησθε,	ωνται
Δυϊκ.	ω-μεθον,	η-σθον,	η-σθον	ώμεθον,	ησθον,	ησθον

2) Τῆς εὐκτικῆς.

	1	2	3	1	2	3
Ἑνικ.	οι-μην,	οι-σο,	οι-το	οίμην, οισο	(οιο),	οιτο
Πληθ.	οι-μεθα,	οι-σθε,	οι-ντο	οίμεθα,	οισθε,	οιντο
Δυϊκ.	οι-μεθον,	οι-σθον,	οι-σθην	οίμεθον,	οισθον,	οίσθην

2) Τῆς προστακτικῆς.

	2	3	2	3
Ἑνικ.	ε σο,	ε σθω	εσο (ου),	έσθω
Πληθ.	ε-σθε,	ε-σθωσαν	εσθε,	έσθωσαν καὶ έσθων
Δυϊκ.	ε-σθον,	ε-σθων	εσθον,	έσθων

4) Τῆς ἀπαρεμφάτου. 5) Τῆς μετοχῆς.

ε-σθαι, εσθαι | ο-μενος, ο-μενη, ο-μενον | όμενος, ομένη, όμενον.

6) Τοῦ δὲ μέσου ἀορίστου αἱ καταλήξεις ἐν μὲν τῇ εὐκτικῇ εἶναι, ἐν. αιμην, αιο, αιτο· πλ. αίμεθα, αισθε, αιντο· δυϊκ. αίμεθον, αισθον, αίσθην· ἐν δὲ τῇ προστακτικῇ ἑν. αι, άσθω· πλ. ασθε, άσθωσαν· δυϊκ. ασθον, άσθων· ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ, ασθαι· καὶ ἐν τῇ μετοχῇ, άμενος-αμένη-άμενον.

§ 664. Τὸ ἑνικὸν β'. πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ὁ μὲν μέσος ἀόριστος ἀ. τονίζει ἐπὶ τῆς ρίζης, καὶ ἐκ τούτου διακρίνεται, ὅταν ἦναι ὑπερδισύλλαβος, ἀπὸ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου τῆς ἀπαρεμφάτου, καὶ τοῦ τρίτου προσώπου αὐτοῦ εἰς τὴν εὐκτικήν (1)· ὁ δὲ μέσος ἀόριστος β'. ἁπλοῦς καὶ σύνθετος ὢν τονίζει αὐτὸ ἐπὶ τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καταλήξεως, καὶ τὰ ἄλλα πρόσωπα ὅσον ἐνδέχεται ἀνωτέρω τῆς λήγούσης, πλὴν τῶν ἴκου, λάθου, τράπου, τοῦ σχοῦ καὶ σποῦ ἐν συνθέσει καὶ τῶν μετὰ δισυλλάβου προθέσεως συνθέτων μέσων ἀορίστων β΄. τῶν εἰς μι (2). Π. χ. 1) ποίησαι, ποιῆσαι, ποιήσαι· 2) γενοῦ, τυποῦ, ἀντιλαβοῦ, ἐκβαλοῦ, ἀφελοῦ, προθοῦ, ἐνθοῦ, ἀροῦ, ἀπολάβεσθε, πρόδοσθε, κατάθεσθε, ἄφεσθε· ἀρίκου, ἐπιλάθου, ἐντράπου, παράσχου, ἐπίσπου, ἀπόδου, κατάδου, ἀπόθου.

§ 665. Ὁ παρακείμενος εἰς μὲν τὴν προστακτικὴν, ἀπαρέμφατον καὶ μετοχὴν σχηματίζεται, ὡς καὶ εἰς τὴν ὁριστικὴν, δι' ἀποβολῆς καὶ μεταβολῆς τῶν συμφώνων, τονίζει δὲ πάντοτε, ἁπλοῦς καὶ σύνθετος ὤν, εἰς τὸ ἀπαρέμ. καὶ τὴν μετοχὴν τὴν παραλήγουσαν (1)· εἰς δὲ τὴν ὑποτακτικὴν καὶ εὐκτικὴν συνήθως μὲν σχηματίζεται οὐχὶ μονορώνως διὰ τὴν συσσώρευσιν τῶν συμφώνων, ἀλλὰ περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος (2)· σπανίως δὲ καὶ μονορώνως εἴς τινων καθαρολήκτων ῥημάτων παρακειμένους σημασίαν ἔχοντας ἐνεστῶτος (3).

Παραδείγματα.

1) Παρακείμενος τῆς προστακτικῆς, ἀπαρεμφάτου καὶ μετοχῆς.

Προστακτική.

Ἑνικ. λέλει πσο^{2}=ψο, λελεί πσθω^{3}=πθω^{1}=ρθω
Πλ. λέλει πσθε^{3}=πθε^{1}=ρθε, λελείπσθωσαν^{3}=πθωσαν^{1}=ρθωσαν
Δυϊκ. λέλει πσθον^{3}=πθον^{1}=ρθον, λελεί πσθων^{3}=πθων^{1}=ρθων.
Ἑνικ. λέλε γσυ^{6}=ξο, λελέ γσθω^{3}=γθω^{1}=χθω
Πληθ. λέλε γσθε^{3}=γθε^{1}=χθε, λελέ γσθωσαν^{3}=γθωσαν^{1}=χθωσαν
Δυϊκ. λέλε γσθον^{3}=γθον^{1}=χθον, γσθων^{3}=γθων^{1}=χθων.

Ἀπαρέμφατος.	Μετοχή.
λελεῖ πσθαι^{3}=πθαι^{1}=ρθαι	λελει πμένος^{1}=μμένος
λελέ γσθαι^{3}=γθαι^{1}=χθαι	βεβρε χμένος^{3}=γμένος.

2) Παρακείμενος περιφραστικὸς τῆς ὑποτακτικῆς καὶ εὐκτικῆς.

Ἑν.	λελειμμένος	ος, η, ον	ὦ,	ᾖς,	ᾖ	εἴην, εἴης, εἴη
Πλ.	τετιμημένοι / πεποιημένοι	οι, αι, α	ὦμεν	ἦτε,	ὦσι	εἴημεν, εἴητε, εἶεν
Δυϊκ.	δεδηλωμένω	ω, α, ω	—	ἦτον,	ἦτον	— εἴητον, εἰήτην

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

3) Μονόφωνος παρακείμενος

Τῆς ὑποτακτικῆς		Τῆς εὐκτικῆς.
	μεμν	
Ἑν. ὦμαι,-ῇ,-ῆται	ἥμην,-ῆο,-ῆτο	ὥμην,-ῷο,-ῷτο
Πλ. ὡμεθα,-ῆσθε,-ῶνται	ἡμεθα,-ῆσθε,-ῆντο	ὡμεθα,-ῷσθε,-ῷντο
Δυ. ὡμεθον,-ῆσθον,-ῆσθον	ἡμεθον,-ῆσθον,-ήσθην	ὡμεθον,ῷσθον,-ώσθην

§ 666 1) Ἐπὶ τοῦ μονοφώνου τούτου παρακειμένου εἶναι κατάλληλον νὰ παρατηρηθῇ ἅπαξ διὰ παντὸς, ὅτι δὲν πρέπει τις νὰ ζητῇ εἰς ἕκαστον ῥῆμα ἅπαντας τοὺς χρόνους, οἵτινες πρὸς συμπλήρωσιν τῶν τύπων τίθενται εἰς τὰ ῥήματα, ἢ πρὸς ἄσκησιν εἰς τὰ παραδείγματα, διότι πλεῖστα ῥήματα δὲν ἔχουσι τὸν ά. ἢ τὸν β'. παρακείμενον, ἄλλα τὸν ά. ἢ τὸν δ'. ἀόριστον, ἢ τὸν μετ' ὀλίγον μέλλοντα, τὸ δὲ πρῶτον πρόσωπον τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῆς παθητικῆς φωνῆς τὸ λῆγον εἰς μεθον τρὶς μόνον ἀπαντᾶται παρὰ δοκίμοις συγγραφεῦσι, καὶ παρά τινων θεωρεῖται καὶ ἐκεῖ ὕποπτον· τοῦ δ' ἀνωτέρου μονοφώνου παρακειμένου ἐλάχιστα εὑρίσκονται λείψανα· οἷον, κεκλῆ' ἅμα (Σοφ. Φιλοκτ. 496), καὶ μεμνῆτ' ἂν ὅτι (Πλατ. Πολιτ. 7 σελ. 251) καὶ ἄλλα τινὰ, καὶ καθόλου οὐδὲν σχεδὸν ῥῆμα ἔχει εὐχρήστους πάντας τοὺς χρόνους καὶ πάντα τὰ πρόσωπα. Ὀφείλει λοιπὸν ἕκαστος νὰ προσέχῃ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν κλασικῶν συγγραφέων καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἐκ τούτων παραδείγματα ἐχόντων ἀκριβῶν λεξικῶν, ἵνα συγκροτήσῃ αὐτὸν οὕτως, ὥστε νὰ μεταχειρίζηται μόνον τὰ παρ' ἐκείνοις ἀπαντώμενα, ἅτινα ἔχουσι τὸ κῦρος τοῦ ὀρθοῦ. Διότι εἶναι ἀναντίῤῥητον ὅτι ἡ μὲν γραμματικὴ ἀνοίγει τὴν πρὸς τοὺς συγγραφεῖς ὁδὸν, δι' αὐτῶν δὲ μόνον ἀκολούθως γίνεταί τις κάτοχος τῆς γλώσσης.

2) Οἱ θέλοντες ν' ἀποφύγωσι τὸ ἄτοπον τῆς καταχωρίσεως ἐν τοῖς τύποις ἀχρήστων χρόνων ἀποτελοῦσι τὸν τύπον τοῦ βαρυτόνου ῥήματος ἐκ τεσσάρων ῥημάτων· οὕτω π.χ. οἱ χρόνοι τῆς ὁριστικῆς εἶναι, λύω, ἔλυον, λύσω, ἔλυσα, λέλυκα, ἐλελύκειν, πέρχνα, ἐπεφήνειν, ἀγγελῶ, ἔλιπον· λύομαι ἐλυόμην, λύσομαι, ἐλυσάμην, λελύσομαι, λέλυμαι, ἐλελύμην, ἀγγελοῦμαι ἐλιπόμην, ἐτρίβην, τριβήσομαι. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη σύμμιξις τῶν ῥημάτων εἰς ἀρχαρίων μαθητῶν κεφαλὰς μοὶ φαίνεται ὅτι θέλει φέρει τὴν μεγίστην τῶν συγχύσεων, διὰ τοῦτο ἐνόμισα μεθοδικώτερον νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς τοὺς τύπους πλήρη τὰ παραδείγματα, εἰς δὲ τὸ β'. μέρος νὰ καθοδηγῆται ὁ μαθητὴς ὑπὸ τοῦ διδασκάλου καὶ ὑπὸ τοῦ τεχνολογικοῦ εἰς τὴν διάγνωσιν τοῦ εὐχρήστου καὶ ἀχρήστου, τοῦ συνήθους καὶ σπανίου. Διότι τὸ ν' ἀπαιτῇ τις ταῦτα ἀπὸ τῶν δυσκολευομένων εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῶν ἁπλῶν τύπων ἤθελεν εἶσθαι ὅμοιον, ὡς ἂν ἀπήτει ἀπὸ τῶν μόλις συλλαβιζόντων τὸν μετ' ἐμφάσεως καὶ καθ' ὑπόκρισιν τρόπον τῆς ἀναγνώσεως.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 667. Συγκεφαλαίωσις τῶν καταλήξεων ὅλων τῶν ἐγκλίσεων τῆς Φωνῆ

Χρόνοι.	Ἐγκλί					
	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.			ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.		
Ἐνεστὼς καὶ μέλλων.	ω,	εις,	ει	ω,	ῃς,	ῃ
	ομεν,	ετε,	ουσι	ωμεν,	ητε,	ωσι
	—	ετον,	ετον	—	ητον,	ητον
Παρατατικὸς καὶ ἀόριστος β΄.	ον,	ες,	ε			
	ομεν,	ετε,	ον			
	—	ετον,	έτην			
Ἀόριστος ά.	α,	ας,	ε	ω,	ῃς,	ῃ,
	αμεν,	ατε,	αν	ωμεν,	ητε,	ωσι
	—	ατον,	άτην	—	ητον,	ητον
Παρακείμενος.	α,	ας,	ε	ω,	ῃς,	ῃ
	αμεν,	ατε,	ασι	ωμεν,	ητε,	ωσι
	—	ατον,	ατον	—	ητον,	ητον
Ὑπερσυντ.	ειν, εις, ει· ειμεν, ειτε, εισαν καὶ εσαν· ειτον, είτην.					

	Φωνὴ					
Ἐνεστὼς καὶ μέλλοντες.	ομαι,	ῃ,	εται	ωμαι,	ῃ,	ηται
	ὁμεθα,	εσθε,	ονται	ὡμεθα,	ησθε,	ωνται
	ὁμεθον,	εσθον,	εσθον	ὡμεθον,	ησθον,	ησθον
Παρατατικὸς καὶ μέσος ἀόριστος β΄.	ὁμην,	ου,	ετο			
	ὁμεθα,	εσθε,	οντο			
	ὁμεθον,	εσθον,	έσθην			
Μέσος ἀόριστος ά.	ἁμην,	ω,	ατο	ωμαι,	ῃ,	ηται
	ἁμεθα,	ασθε,	αντο	ὡμεθα,	ησθε,	ωνται
	ἁμεθον,	ασθον,	άσθην	ὡμεθον,	ησθον,	ησθον
Ἀόριστος Παθητικὸς ά.	θην,	θῃς,	θη	θῶ,	θῇς,	θῇ
	θημεν,	θητε,	θησαν	θῶμεν,	θῆτε,	θῶσι
	—	θητον,	θήτην	—	θῆτον,	θῆτον
Ἀόρ. παθ. β΄.	Ἔχει τὰς αὐτὰς καταλήξεις τοῦ ά. χωρὶς τοῦ θ, καὶ εἰς τὴν προστ. ηθι, ήτω.					
Παρακείμενος.	μαι,	σαι,	ται			
	μεθα,	σθε,	νται			
	μεθον,	σθον,	σθον			
Ὑπερσυντ.	μαν, σο, το· μεθα, σθε, ντο· μεθον, σθον, σθην.					

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς τῶν βαρυτόνων ῥημάτων.

ἐνεργητική.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧ.
οιμι, οις, οι	ε(θι), έτω		ων
οιμεν, οιτε, οιεν	ετε, έτωσαν καὶ όντων	ειν	ουσα
— οιτον, οίτην	ετον, έτων		ον
αιμι, αις, αι	ον, ατω		ας
αιμεν, αιτε, αιεν	ατε, άτωσαν καὶ άντων	αι	ασα
— αιτον, αίτην	ατον, άτων		αν
οιμι, οις, οι	ο έτω		ὡς
οιμεν, οιτε, οιεν	ετε, έτωσαν	έναι	υῖα
— οιτον, οίτην	ετον, έτων		ός

Παθητική.

οιμην οιο, οιτο	ου, εσθω		όμενος
οίμεθα, οισθε, οιντο	εσθε, έσθωσαν καὶ έσθων	εσθαι	ομένη
οίμεθον, οίσθην, οίσθην	εσθον, έσθων		όμενον
αιμην, αιο, αιτο	αι, άσθω		άμενος
αίμεθα, αισθε, αιντο	ασθε, άσθωσαν καὶ άσθων	ασθαι	αμένη
αίμεθον, αισθον, αίσθην	ασθον, άσθων		άμενον
θείην, θείης, θείη	θητι, θήτω		θεὶς
θείημεν, θείητε, θείεν	θητε, θήτωσαν	θῆναι	θεῖσα
— θείητον, θειήτην	θητον, θήτων		θὲν
	σο, σθω		μένος
	σθε, σθωσαν	σθαι	μένη
	σθον, σθων		μένον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Συγκεκριμένα ρήματα.

Ἀνάπτυξις τῶν δυνατῶν περιστάσεων τῆς συναιρέσεως.

§ 668. Ἡ συναίρεσις ἐνόνει τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ῥίζης φωνῆεν μὲ τὸ μετ' αὐτὸ ἑπόμενον, τὸ ὁποῖον εἰς τὰ ῥήματα εἶναι τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν, ἢ μόνον ἢ συγκεχωνευμένον μὲ τὴν προσωπικὴν κατάληξιν.

§ 669. Ἑπομένως ἡ συναίρεσις συμβαίνει μόνον 1) εἰς ῥήματα καθαρὰ, καὶ μάλιστα συνήθως εἰς τοιαῦτα, τῶν ὁποίων ἡ πολυσύλλαβος ῥίζα ἔχει χαρακτῆρα α, ε, ο· 2) εἰς τὸν δεύτερον ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα τῶν λοιπῶν ῥημάτων· π. χ. ἐν τοῖς τιμάω, φιλέω, χρυσόω, λιπέω, λιπέομαι.

§ 670. Ἡ συναίρεσις γίνεται μόνον εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν τῶν ἄνω ῥηθέντων καθαρῶν ῥημάτων· εἰς δὲ τοὺς ἄλλους χρόνους ἐμποδίζεται, ἐπειδὴ εὐθὺς μετὰ τὴν ῥίζαν ἔπονται σύμφωνα.

§ 671. Ἐπὶ τοῦ ἐνεστῶτος δὲ καὶ παρατατικοῦ τῶν εἰς αω, εω, οω ῥημάτων συμπίπτουσι τὰ φωνήεντα α, ε, ο εἰς μὲν τὴν ὁριστικὴν μὲ τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα ε, ο (ἐξ ὧν μετὰ τὴν πρόσληψιν τῶν προσωπικῶν καταλήξεων προέκυψαν εἰς μὲν τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν τὰ ω, ει, ου, εἰς δὲ τὴν παθητικὴν τὸ η· εἰς δὲ τὴν ὑποτακτικὴν μὲ τὰ ω, η, η· εἰς δὲ τὴν εὐκτικὴν μὲ τὸ οι· εἰς τὴν προστακτικὴν μὲ τὰ, ε, ο, ου· εἰς τὸ ἀπαρέμφατον μὲ τὰ ε, ει· καὶ εἰς τὴν μετοχὴν μὲ τὰ, ω, ου, ο. Πάντα λοιπὸν τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα, μεθ' ὧν συμπίπτουσιν οἱ χαρακτῆρες α, ε καὶ ο, συγκεφαλαιοῦνται, μηδενὸς ἐξαιρουμένου, εἰς ταῦτα, 1) ε· 2) ο· 3) ω, 4) ει· 5) ου· 6) η· 7) ω· 8) η· 9) η· 10) οι· 11) ε· 12) ο· 13) ου· 14) ε· 15) ει· 16) ω· 17) ου· 18) ο.

§ 672. Τὸ ι ἐν τοῖς ει καὶ η οὐδὲν ῥέρει εἰς τὴν συναίρεσιν ἐμπόδιον· ἀλλὰ γίνεται μὲν ἡ συναίρεσις, πλήν τινος κατωτέρω σημειωθησομένης περιπτώσεως, ὡς ἂν ἦναι μόνον ε καὶ η, ὑπογράφεται δὲ, ὅπου εἶναι δυνατὸν, ὑπὸ τὸ προκύπτον ἐκ τῆς συναιρέσεως φωνῆεν τὸ ι.

§ 673. Ὅταν λοιπὸν ἐκκαθαρισθῶσιν ἐκ τῶν ἀνωτέρω 18 ἐγκλιτικῶν φωνηέντων, α) τὰ ἐπαναλαμβανόμενα 7. 8. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. β') τὰ ει καὶ η ἄγουν τὸ 4 καὶ 6, ὑπολεί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πονται ἓξ μόνα, ἅτινα διατιθέμενα κατὰ ταύτην τὴν τάξιν ε, ο, η, ω, οι, ου, δηλαδὴ τὰ δύο βραχέα ε, ο, τὰ δύο μακρὰ η, ω, καὶ αἱ δύο ἀπὸ τοῦ ο ἀρχόμεναι δίφθογγοι, εἶναι λίαν εὐμνημόνευτα.

§ 674. Μὲ ταῦτα λοιπὸν τὰ τέσσαρα φωνήεντα καὶ τὰς δύο διφθόγγους συμπίπτουσι τὰ χαρακτηριστικὰ, α, ε, ο· καὶ ἑπομένως τὰ συναιρετέα φωνήεντα ἐν συνόψει εἶναι ταῦτα.

1) α.	αε,	αο,	αη,	αω,	αοι,	αου.
2) ε.	εε,	εο,	εη,	εω,	εοι,	εου,
3) ο.	οε,	οο,	οη,	οω,	οοι,	οου.

Κανόνες τῆς συναιρέσεως.

§ 675. Τὸ α μὲ τὰ φωνήεντα ε, η, (ῃ), συναιρεῖται εἰς α, (ᾳ), μὲ τὰ ο, ω, (οι) ου, εἰς ω (ῳ). π.χ.

ἀντὶ τίμαε,-άητε,-άῃς,-άομεθα,-άωνται,-άοιμι,-άου,

λέγε, τίμα,-ᾶτε, -ᾷς, -ώμεθα,- ῶνται,- ῶμι, -ῶ.

§ 676. Τὸ ε μετὰ τοῦ ε συναιρεῖται εἰς ει, μετὰ τοῦ ο εἰς ου, καὶ πρὸ τῶν μακρῶν φωνήεντων ἢ διφθόγγων ἀποβάλλεται.

ἀντὶ φιλέετε,-έομεν-έητε,-εώμεθα,-έοιντο,-έου,

λέγε φιλεῖτε,-οῦμεν,-ῆτε,-ώμεθα, -οῖντο, -οῦ.

§ 677. Τὸ ο μετὰ τῶν βραχέων ε καὶ ο συναιρεῖται εἰς ου, μετὰ τῶν μακρῶν η καὶ ω εἰς ω· καὶ πρὸ τῶν διφθόγγων οι καὶ ου ἀποβάλλεται (1). Μὲ τὴν ει δὲ ἢ η ἐν μὲν τῇ ὁριστικῇ καὶ ὑποτακτικῇ συναιρεῖται εἰς οι, ἐν δὲ τῇ ἀπαρεμφάτῳ εἰς ου (2)·

1) ἀντὶ, χρυσόεσθον,-όμεν,-όητε,-όωσι,-όοιεν,-όου,

λέγε, χρυσοῦσθον,-οῦμεν,-ῶτε,-ῶσι, -οῖεν, -οῦ.

2) ἀντὶ, χρυσόεις,-όει,-όῃς,-όῃ,-όειν,

λέγε, χρυσοῖς,-οῖ,-οῖς,-οῖ,-οῦν.

§ 678. Ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων κανόνων στηρίζεται σύμπατα ἡ θεωρία τῆς συναιρέσεως· διὸ ὀφείλει ὁ μαθητὴς νὰ ἐντυπώσῃ αὐτοὺς ἀκριβῶς εἰς τὴν μνήμην του. Πρὸς τοῦτο δὲ συντείνει 1) ἡ συγκεφαλαίωσις ὅλων τῶν συναιρέσεων, καὶ 2) ἡ αἰτιολογία μιᾶς ἑκάστης· ἐνταῦθα γίνεται τὸ πρῶτον, τὸ δὲ δεύτερον ἀφίνεται εἰς τὸν μαθητήν.

1) α + ε = ᾱ	ε + ε = ει	ο + ε = ου	
2) α + η = ᾱ	ε + η = η	ο + η = ω	
2) α + ῃ = ᾳ	ε + ῃ = ᾳ	ο + ῃ = οι	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4) α + ο = ω	ε + ο = ου	ο + ο = ου
5) α + ω = ω	ε + ω = ω	ο + ω = ω
6) α + ει = α	ε + ει = ει	ο + ει = οι (ἀπαρ. ου.)
7) α + οι = φ	ε + οι = οι	ο + οι = οι
8) α + ου = ω	ε + ου = ου	ο + ου = ου.

§ 679. Εἰς τὸ ᾶν τοῦ ἀπαρεμφάτου τῶν εἰς αω συνῃρημένων ὡς ἐκ τοῦ αειν γινόμενον πάντες συνήθως ὑπογράφουσι τὸ ι. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀρχαία καταληξις τοῦ ἀπαρεμφάτου ἦτο εν, ἀπὸ τοῦ αεν ἀπ' εὐθείας παράγοντες οἱ νεώτεροι τὸ ἀπαρέμφατον γράφουσι τὸ ᾶν χωρὶς ὑπογεγραμμένης, ὑποστηρίζοντες τὴν γνώμην των διὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τῶν εἰς οω, γινομένου κυρίως ἐκ τοῦ οεν, καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ οειν.

§ 680. Τὰ ῥήματα, ζῶ, πεινῶ, διψῶ καὶ τὸ χρῶμαι (ὅταν σημαίνῃ τὸ μεταχειρίζομαι), παρὰ δὲ τοῖς ἀκριβεστέροις καὶ τὰ, κνάω, σμάω, ψάω, συναιροῦσι τὸ αε καὶ αει εἰς η καὶ ῃ οἷον, ζῇς, ζῇ, ζῆτον, ζῆτε, ζῶ (προστ.), διψῇς, χρῇ. χρῆται, χρῆσθαι καὶ τὰ μετὰ ὑπογεγραμμένης, ἢ κάλλιον ἄνευ αὐτῆς, ἀπαρέμφατα, ζῆν, διψῆν, πεινῆν, κνῆν, σμῆν, ψῆν, χρῆν (ἀντὶ χρῆναι).

§ 681. Τὰ μονοσύλλαβον ῥίζαν ἔχοντα καθαρὰ εἰς εω συναιροῦσι τὸν χαρακτῆρά των μόνον πρὸ τοῦ ε καὶ ει οἷον,

Ἐνεστὼς ὁρ. πλέω, πλεῖς, πλεῖ, πλέομεν, πλεῖτε, πλέουσι
» ὑπ. πλέω, πλέῃς, πλέῃ, πλέωμεν, πλέητε, πλέωσι.
» προσακτ. πλεῖ. ἀπαρέμ. πλεῖν. μετοχ. πλέων.
Παρατατικ. ἔπλεον, ἔπλεις, ἔπλει, ἐπλέομεν, ἐπλεῖτε, ἔπλεον.
Παθητ. ἐνεστ.ὁρ. πλέομαι, πλέῃ, πλεῖται, πλεόμεθα, πλεῖσθε κ.τ.λ.
» ἀπ πλεῖσθαι. μετοχ. πλεόμενος.

Ὡσαύτως καὶ τὰ δέω (ὀφείλω), ζέω, θέω, νέω, πνέω, ῥέω, τρέω, χέω, καὶ ἄλλα πολλὰ πλὴν τοῦ ξέω· ὁμοίως δὲν συναιρεῖται τὸ β'. πρόσωπον τοῦ δέομαι (ἔχω χρείαν, παρακαλῶ) δέει=δέῃ (§ 658).

§ 682. Τὸ δάω τὸ σημαῖνον δένω, δεσμεύω, συναιρεῖ τὸ ε καὶ μετὰ τοῦ ο, ου, ω· οἷον, ὁ ἀναδέων-ἀναδῶν, ἀναδέομαι-ἀναδοῦμαι, ἀναδέουσι-ἀναδοῦσι, διαδοῦνται, κατέδουν. Καὶ τοῦ ἀπροσώπου δεῖ ἡ μετοχὴ δέον συναιρεῖ τὸ εο εἰς ει ἐν τῇ φράσει ταύτῃ «μικροῦ δεῖν»=ὀλίγον ἔλειψε. Τοιαύτη δὲ συναίρεσις ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον συγκριτικὸν πλέον γινόμενον πλεῖν (§ 512.).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 683. Τὰ δύο ἀντίθετον σημασίαν ἔχοντα ῥήματα ῥιγόω καὶ ἱδρόω ἀντὶ τοῦ ου καὶ οι συναιρούμενα ἔχουσιν ω καὶ ῳ· οἷον ῥιγόειν-ῥιγῶν ἀντὶ ῥιγοῦν, ῥιγόοντος-ῥιγῶντος ἀντὶ ῥιγοῦντος, ῥιγόουσα-ῥιγῶσα ἀντὶ ῥιγοῦσα, ῥιγόῃς-ῥιγῷς ἀντὶ ῥιγοῖς, ῥιγόῃ-ῥιγῷ ἀντὶ ῥιγοῖ, ἐῤῥίγοον-ἐῤῥίγων ἀντὶ ἐῤῥίγουν, ῥιγῴην, ῥιγῴης, ῥιγῴη, ἀντὶ ῥιγοίην, ῥιγοίης, ῥιγοίη· ἱδρῶντι ἀντὶ ἱδροῦντι, ἱδρῶσα ἀντὶ ἱδροῦσα, ἱδρῴη, ἀντὶ ἱδροίη κ.τ.λ.

§ 684. Τὸ ῥῆμα λούω ἂν καὶ δὲν εἶναι κυρίως συνῃρημένον, πάσχει ὅμως συναίρεσιν εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρατατικὸν, καὶ τὸν παθητικὸν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν, πανταχοῦ ὅπου εὑρίσκεται ε ἢ ο (ου) μετὰ τὸ ου. Π. χ. ἔλουε-ἔλου, ἐλούομεν-ἐλοῦμεν, λούομαι-λοῦμαι-λούεται-λοῦται, ἐλούμην, ἐλοῦ, ἐλοῦτο· πρ. λοῦ. ἀπαρ. λοῦσθαι.

§ 685. Τῆς εὐκτικῆς ὁ ἐνεστὼς παρὰ τὰς συνήθεις προσωπικὰς καταλήξεις, ἔχει καὶ τὰς Ἀττικὰς ταύτας· ην, ης, η· ημεν, ητε ησαν· ητον, ητην· δηλ. τὴν προσωπικὴν κατάληξιν τῶν δευτερευόντων χρόνων συνημμένην μὲ τὸ η· οἱ δὲ τοιοῦτοι σχηματισμοὶ εἶναι εὔχρηστοι μόνον εἰς τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν, καὶ εἰς τὸ ἀ. καὶ β'. πληθυντικὸν πρόσωπον τῶν εἰς αω. Διότι οἱ Ἀττικοὶ διὰ τὴν εὐρωνίαν ἐξέλεγον πολλάκις καὶ ἐκ τῶν δύο σχηματισμῶν μέρη· μάλιστα τὸ πληθυντικὸν τρίτον πρόσωπον οἰησαν εἶναι σπάνιον· ὡς δοκοίησαν (Αἰσχ. Παραπρ), ἀμφισβητοίησαν (Ἀριστ. Πολιτ.).

§ 686. Κατὰ τὰ περισπώμενα σχηματίζονται καὶ οἱ λεγόμενοι Ἀττικοὶ καὶ δεύτεροι μέλλοντες, ἐπὶ τῶν ἐνεστώτων τῶν εἰς αω καὶ εω κατὰ τὸ παραληκτικὸν αὐτῶν α, ε, ο, ἄγουν οἱ μὲν τῶν εἰς αω κατὰ τὴν ἀ. συζυγίαν, οἱ δὲ τῶν εἰς εω καὶ οω κατὰ τὴν β', ἔτι δὲ οἱ μέλλοντες τῶν ὑγρολήκτων καὶ οἱ Ἀττικοὶ τῶν εἰς ιζω ἐπὶ τοῦ ἐνεστῶτος τῶν εἰς εω συνῃρημένων. Π. χ. οἱ μέλλοντες, ἑλῶ, σκεδῶ, ὡς ἀπὸ τοῦ ἐλάσω, σκεδάσω σχηματίζονται ἐπὶ τοῦ τιμῶ, οἱ, καλῶ, ἀμφιῶ, ἀπὸ τοῦ καλέσω, ἀμφιέσω, ἐπὶ τοῦ ποιῶ, καὶ ὁ ὀμοῦμαι ἀπὸ τοῦ ὀμόσομαι ἐπὶ τοῦ ποιοῦμαι· οἱ δὲ, ἀγγελῶ, φανῶ, νομιῶ, πορισοῦμαι κτλ, ἐπὶ τοῦ ποιῶ καὶ ποιοῦμαι.

§ 687. Κατὰ τὸν εἰρημένον (§ 685) Ἀττικὸν τύπον τῆς εὐκτικῆς τῶν συνῃρημένων εὑρίσκεται καὶ τὸ ἐροίη (Ξενοφ.), καὶ τὸ φανοίην (Σοφοκλ.) ἀπὸ τῶν μελλόντων ἐρῶ καὶ φανῶ· καὶ οἱ παρακείμενοι πεφευγοίην, πεποιθοίην, ἐληλυθοίην, καὶ τὸ μοναδικὸν σχοίην, ἁπλοῦν ὄν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 688. Καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ τῶν συν

Α'.

1) Ἐνεργητικὴ

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.	Ἐγκλί	
		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστὼς	Ἑν. 1.	ἀω-ῶ	ἀω-ῶ
	2.	ἀεις-ᾷς	ᾷς-ᾷς
	3.	ἀει-ᾷ	ᾷ-ᾷ
	Πλ. 1.	ἀομεν-ῶμεν	ἀωμεν-ῶμεν
	2.	ἀετε-ᾶτε	ᾶτε-ᾶτε
	3.	ἀουσι-ῶσι	ἀωσι-ῶσι
	Δυϊκ. 2.	ἀετον-ᾶτον	ᾶτον-ᾶτον
	3.	ἀετον-ᾶτον	ᾶτον-ᾶτον
Παρατατικός.	ἑν. 1.2.3.	αον-ων, αες-ας, αε-α	
	πλ.1.2.3.	ἀομεν-ῶμεν, ἀετε-ᾶτε, αον-ων	
	δυϊκ. 2.3.	ἀετον-ᾶτον, αέτην-άτην	

2) Παθητική.

Ἐνεστὼς	Ἑν. 1.	ἀομαι-ῶμαι	ἀωμαι-ῶμαι
	2.	ᾷ-ᾷ	ᾷ-ᾷ
	3.	ἀεται-ᾶται	ᾶται-ᾶται
	1.	ἀόμεθα-ώμεθα	ἀώμεθα-ώμεθα
	2.	ἄεσθε-ᾶσθε	ᾶσθε-ᾶσθε
	3.	ἀονται-ῶνται	ἀωνται-ῶνται
	Δυϊκ. 1.	ἀόμεθον-ώμεθον	ἀώμεθον-ώμεθον
	2.	ἄεσθον-ᾶσθον	ᾶσθον-ᾶσθον
	3.	ἄεσθον-ᾶσθον	ᾶσθον-ᾶσθον
Παρατατικός.	ἑν. 1.2.3.	ἀόμην-ώμην, ἀου-ῶ, ἄετο ᾶτο	
	πλ.1.2.3.	ἀόμεθα-ώμεθα, ἄεσθε-ᾶσθε, ἄοντο-ῶντο	
	δυ. 1.2.3.	ἀόμεθον-ώμεθον, ἄεσθον-ᾶσθον, αέσθην ᾶσθην.	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἠρημένων καθ' ὅλας τὰς ἐγκλίσεις.

ΛΩ.

Φωνή.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
ἀοιμι-ῷμι			
ἀοις-ῷς	αε-α		
ἀοι-ῷ	αέτω-άτω		
ἀοιμεν-ῷμεν			ἀρσ. ἀων-ῶν
ἀοιτε-ῷτε	ἀετε-ᾶτε	ἀειν-ᾷν ἦν	θηλ. ἀουσα-ῶσα
ἀοιεν-ῷεν	αέτωσαν-άτωσαν		οὐδ. ἀον-ῶν
ἀοιτον-ῷτον	ἀετον-ᾶτον		
ἀοίτην-ῴτην	αέτων-άτων		

Φωνή.

ἀοίμην-ῴμην			
ἀοιο-ῷο	ἀου-ῶ		
ἀοιτο-ῷτο	αέσθω-άσθω		ἀρσ. αόμενος-ώμενος
ἀοίμεθα-ῴμεθα			
ἀοισθε-ῷσθε	ἀεσθε-ᾶσθε	ἀεσθαι-ᾶσθαι	θηλ. αομένη-ωμένη
ἀοιντο-ῷντο	αέσθωσαν-άσθωσαν		οὐδ. αόμενον-ώμενον
ἀοίμεθον-ῴμεθον			
ἀοισθον-ῷσθον	ἀεσθον-ᾶσθον		
ἀοίσθην-ῴσθην	αέσθων-άσθων		

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Β'.

1) Ἐνεργητικὴ

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.	Ἐγκλίσεις	
		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστὼς	Ἑν. 1.	ἑω-ῶ	ἑω-ῶ
	2.	ἑεις-εῖς	ἑῃς-ῇς
	3.	ἑει-εῖ	ἑῃ-ῇ
	Πλ. 1.	ἑομεν-οῦμεν	ἑωμεν-ῶμεν
	2.	ἑετε-εῖτε	ἑητε-ῆτε
	3.	ἑουσι-οῦσι	ἑωσι-ῶσι
	Δυϊκ. 2.	ἑετον-εῖτον	ἑητον-ῆτον
	3.	ἑετον-εῖτον	ἑητον-ῆτον
Παρατατικός.	ἑν. 1.2.3.	εον-ουν, εες-εις, εε-ει	
	πλ. 1.2.3.	ἑομεν-οῦμεν, ἑετε-εῖτε, εον-ουν	
	δυ. 2.3.	ἑετον-εῖτον, εέτην-είτην.	

2) Παθητικὴ

Ἐνεστὼς	Ἑν. 1.	ἑομαι-οῦμαι	εωμαι-ῶμαι
	2.	ἑῃ-ῇ	ἑῃ-ῇ
	3.	ἑεται-εῖται	ἑηται-ῆται
	Πλ. 1.	εόμεθα-ούμεθα	εώμεθα-ώμεθα
	2.	ἔεσθε-εῖσθε	ἑησθε-ῆσθε
	3.	ἑονται-οῦνται	ἑωνται-ῶνται
	Δυϊκ. 1.	εόμεθον-ούμεθον	εώμεθον-ώμεθον
	2.	ἑεσθον-εῖσθον	ἑησθον-ῆσθον
	3.	ἑεσθον-εῖσθον	ἑησθον-ῆσθον
Παρατατικός.	ἑν. 1.2.3.	εόμην-ούμην, ἑου-οῦ, ἑετο-εῖτο	
	πλ. 1.2.3.	εόμεθα-ούμεθα, ἔεσθε-εῖσθε, ἑοντο-οῦντο	
	δυ. 1.2.3.	εόμεθον-ούμεθον, ἑεσθον-εῖσθον, εέσθην-είσθην.	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΩ.

Φωνή.

σεις

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
έοιμι-οῖμι			
έοις-οῖς	εε-ει		
έοι-οῖ	εέτω-είτω		
έοιμεν-οῖμεν			ἀρσ. έων-ῶν
έοιτε-οῖτε	έετε-εῖτε	έειν-εῖν	θηλ. έουσα-οῦσα
έοιεν-οῖεν	εέτωσαν-είτωσαν		οὐδ. έον-οῦν
έοιτον-οῖτον	έετον-εῖτον		
εοίτην-οίτην	εέτων-είτων		

Φωνή.

εοίμην-οίμην			
έοιο-οῖο	έου-οῦ		
έοιτο-οῖτο	εέσθω-είσθω		ἀρσ.
εοίμεθα-οίμεθα			εόμενος-ούμενος
έοισθε-οῖσθε	έεσθε-εῖσθε	έεσθαι-	θηλ.
έοιντο-οῖντο	εέσθωσαν-είσθωσαν	εῖσθαι	εομένη-ουμένη
εοίμεθον-οίμεθον			οὐδ.
έοισθον-οῖσθον	έεσθον-εῖσθον		εόμενον-ούμενον
εοίσθην-οίσθην	εέσθων-είσθων		

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γ'.

1) Ἐνεργητικὴ

Χρόνοι.	Ἀριθμοὶ καὶ πρόσωπα.	Ἐγκλίσεις: ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστὼς	Ἑνικ. 1.	ὁω-ῶ	ὁω-ῶ
	2.	ὁεις-οῖς	ὁῃς-οῖς
	3.	ὁει-οῖ	ὁῃ-οῖ
	Πληθ. 1.	ὁομεν-οῦμεν	ὁωμεν-ῶμεν
	2.	ὁετε-οῦτε	ὁητε-ῶτε
	3.	ὁουσι-οῦσι	ὁωσι-ῶσι
	Δυϊκ. 2.	ὁετον-οῦτον	ὁητον-ῶτον
	3.	ὁετον-οῦτον	ὁητον-ῶτον
Παρατατικός.	ἑν. 1.2.3.	ουν-ουν, ους-ους, ουτ-ουν	
	πλ. 1.2.3.	ὁομεν-οῦμεν, ὁετε-οῦτε, ουν-ουν	
	δυϊκ. 2.3.	—ὁετον-οῦτον, ὁέτην-ούτην.	

2) Παθητικὴ

Ἐνεστὼς	Ἑνικ. 1.	ὁμαι-οῦμαι	ὁωμαι-ῶμαι
	2.	ὁῃ-οῖ	ὁῃ-οῖ
	3.	ὁεται-οῦται	ὁηται-ῶται
	Πληθ. 1.	ὁόμεθα-ούμεθα	ὁώμεθα-ώμεθα
	2.	ὁεσθε-οῦσθε	ὁησθε-ῶσθε
	3.	ὁονται-οῦνται	ὁωνται-ῶνται
	Δυϊκ. 1.	ὁόμεθον-ούμεθον	ὁώμεθον-ώμεθον
	2.	ὁεσθον-οῦσθον	ὁησθον-ῶσθον
	3.	ὁεσθον-οῦσθον	ὁησθον-ῶσθον
Παρατατικός.	ἑν. 1.2.3.	ὁόμην-ούμην, ὁου-οῦ, ὁετο-οῦτο	
	πλ. 1.2.3.	ὁόμεθα-ούμεθα, ὁεσθε-οῦσθε, ὁοντο-οῦντο	
	δυ. 1.2.3.	ὁόμεθον-ούμεθον, ὁεσθον-οῦσθον, ὁέσθην-ούσθην.	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΟΩ.

Φωνή.

σεις.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΑΙ.
όιμι-οῖμι			
όις-οῖς	οε-ου		
όοι-οῖ	οέτω-ούτω		
όιμεν-οῖμεν			ἀρσ. όων-ῶν
όιτε-οῖτε	όετε-οῦτε	όειν-οῦν	θηλ. όουσα-οῦσα
όιεν-οῖεν	οέτωσαν-ούτωσαν		οὐδ. όον-οῦν
όιτον-οῖτον	όετον-οῦτον		
οοίτην-οίτην	οέτων-ούτων		

Φωνή.

οοίμην-οίμην			
όοιο-οῖο	όου-οῦ		
όοιτο-οῖτο	οέσθω-ούσθω		ἀρσ.
οοίμεθα-οίμεθα			οόμενος-ούμενος
όοισθε-οῖσθε	όεσθε-οῦσθε	όεσθαι-οῦσθαι	θηλ.
όοιντο-οῖντο	οέσθωσαν-ούσθωσαν		οομένη-ουμένη
οοίμεθον-οίμεθον			οὐδ.
όοισθον-οῖσθον	όεσθον-οῦσθον		οόμενον-ούμενον
οοίσθην-οίσθην	οέσθων-ούσθων		

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Περὶ τῶν εἰς μι ῥημάτων.

§ 689. Παρὰ τὰ βαρύτονα καὶ τὰ συνῃρημένα ῥήματα εἶναι καὶ τὰ εἰς μι, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν παντελῆ ἔλλειψιν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων εἰς χρόνους τινὰς ἐπισυνάπτουσι τὰς προσωπικὰς καταλήξεις ἀμέσως εἰς τὰς ῥηματικὰς ῥίζας.

§ 690. Ὁ σχηματισμὸς οὗτος συμβαίνει εἰς πολλὰ καθαρὰ ῥήματα μονοσυλλάβου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ῥίζης ληγούσης εἰς α, ε, ο, ἢ εἰς σύμφωνον ὑγρὸν ἢ ἄφωνον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπισυνάπτεται ἡ συλλαβὴ νυ.

§ 691. Τὰ εἰς μι ἔχουσι κατὰ τὸν ἴδιον αὐτῶν σχηματισμὸν μόνον ἐνεστῶτα, παρατατικὸν καὶ ἀόριστον β΄. τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, καὶ ἐνεστῶτα, παρατατικὸν καὶ μέσον ἀόριστον β΄. εἰς τὴν παθητικὴν, τοὺς δὲ ἄλλους χρόνους σχηματίζουσιν ἐκ τῆς ἁπλουστέρας ῥίζης κατὰ τὰ βαρύτονα καὶ συνῃρημένα.

692. Τὰ εἰς μι μορφόνονται ἀπὸ τῶν πρωτοτύπων αὐτῶν θεμάτων διὰ τροπῆς τῶν καταλήξεων καὶ τοῦ χαρακτῆρος, καὶ διὰ τῆς ἀναδιπλώσεως τοῦ ἀρκτικοῦ ἐκείνων συμφώνου.

§ 693. Πολλὰ τῶν εἰς μι αὐξάνουσι τὴν ῥίζαν προτάσσοντα ἐν ἀρχῇ ι μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου αὐτῆς. Ἐὰν ὅμως ἡ ῥίζα ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνήεντος ἢ στ, ἢ πτ, προτάσσεται μόνον ι δασὺ, τὸ πλάω δὲ καὶ πράω παρενθέτουσι μεταξὺ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ τῆς ῥίζης μ, τὸ ὁποῖον ἀποβάλλεται, ὁσάκις πρὸ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ εὑρίσκεται ἕτερον μ.

§ 694. Ἡ συλλαβὴ νυ προσαρτᾶται εἰς φωνηεντόληκτον ῥίζαν, καὶ τότε τὸ χαρακτηριστικὸν ο ἐκτείνεται εἰς ω· οἷον, ζόω-ζώννυμι.

§ 695. Τὰ χαρακτηριστικὰ φωνήεντα μετὰ τὴν πρόσληψιν τῶν προσωπικῶν καταλήξεων ἐκτείνονται μόνον εἰς τὰ ἑνικὰ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

§ 696. Ἔστωσαν ὡς παραδείγματα αἱ ῥίζαι, στα, θε, δο, σκεδα, κορε, σβε, χο, χρο, ἑ, ρα, πλα, πρα, κτα, δεικ, ζευγ, ἀρ, στορ, καὶ ἂς ἐξηγηθῇ λεπτομερῶς, πῶς ἐξ αὐτῶν σχηματίζονται τὰ, ἵστημι, τίθημι, δίδωμι, σκεδάννυμι, κορέννυμι, σβέννυμι, χώννυμι, χρώννυμι, ἵημι, φημί, πίμπλαμι, πίμπρημι, ἵπταμαι, δείκνυμι, ζεύγνυμι, ἄρνυμι, στόρνυμι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 697. Προσωπικὰς καταλήξεις τὰ εἰς μι ἔχουσι τὰς αὐτὰς τῶν ἄλλων δύο θεμάτων, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν ἐξαιρέσεων. Ἐγκλιτικὰ δὲ φωνήεντα ἔχει ἡ ὑποτακτικὴ τὰ ἴδια αὐτῆς η, ω. Ἡ δ' εὐκτικὴ ἀντὶ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος ἔχει ι, τὸ ὁποῖον συναιρεῖται μετὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ φωνήεντος εἰς δίφθογγον.

Ἐνεργητικὴ φωνή.

§ 698. Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς ὁριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς εἶναι αὗται.

1). Τοῦ ἐνεστῶτος.

	1	2	3
ἑνικ.	μι,	ς,	σι
πληθ.	μεν,	τε,	ντσι
δυϊκ.	—	τον,	τον.

2) Τοῦ παρατατ. καὶ ἀορίστου β'.

1.	2.	3.
ν,	ς,	—
μεν,	τε,	σαν (ν)
—	τον,	την.

§ 699. Τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ καταλήγει καὶ εἰς ν μόνον παρὰ ποιηταῖς· οἷον, ἵσταν, ἔφαν, ἀντὶ ἵστασαν, ἔφασαν.

§ 700. Συνδυάζων τις ἤδη τοὺς ἀνωτέρω § 692-698 θέλει ἐξηγήσει εὐκόλως οὐχὶ μόνον πῶς γίνονται τὰ ἐν τῷ § 696 τεθέντα, ἀλλὰ καὶ διατί εἰς μὲν τὰ ἑνικὰ λέγομεν ἵστημι, ἵστας, ἵστησι, τίθημι τίθης, τίθησι, δίδωμι, δίδως, δίδωσι, εἰς δὲ τὰ πληθυντικὰ ἵσταμεν, ἵστατε, τίθεμεν, τίθετε, δίδομεν, δίδοτε κτλ· προσέτι ὅτι τὰ πληθυντικὰ τρίτα πρόσωπα εἶναι κυρίως μὲν φαντσι, τιθέντσι, ἱστάντσι, ἱέντσι, δεικνύντσι, ζευγνύντσι, σκεδανύντσι, κατὰ δὲ τὸν § 207. γίνονται φασὶ, τιθεῖσιν, ἱστᾶσιν, ἱεῖσι, δεικνῦσι, ζευγνῦσι, σκεδαννῦσιν. Ἀλλὰ ταῦτα σπανίως ἀπαντῶνται παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, οἵτινες μεταχειρίζονται ἐξαιρέτως τὰ γινόμενα κατὰ τροπὴν τοῦ ν εἰς α, καὶ ἀποβολὴν τοῦ τ' οἷον, διδόᾱσι, τιθέᾱσι, δεικνύᾱσι, (ἱέασι καὶ) ἱᾶσι.

§ 701. Ὁ β'. ἀόριστος διαφέρει τοῦ παρατατικοῦ μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν ἐπιδέχεται τὸν ἀναδιπλασιασμὸν οὐδὲ τὸ προτασσόμενον ι. Διὸ τότε μόνον εἶναι τοῦ αὐτοῦ ῥήματος εὔχρηστοι ἀμφότεροι οἱ χρόνοι οὗτοι, ὅταν δύνηται νὰ ὑπάρξῃ ἡ διαφορὰ αὕτη,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀλλὰ καὶ τότε πάλιν οὐχὶ πάντοτε· οἷον, τὰ μὲν, ἵημι, ἵστημι, τίθημι, δίδωμι, ἔχουσι

Παρατ. ἵην, ἵστην, ἐτίθην, ἐδίδων
Ἀόρ. β'. ἧν, ἔστην, ἔθην, ἔδων.

Τὰ δὲ φημὶ, δείκνυμι, ζεύγνυμι, πίμπλημι, πίμπρημι ἔχουσι, μόνον παρατατικοὺς, ἔφην, ἐδείκνυν, ἔζεύγνυν, ἐπίμπλην, ἐπίμπρην.

§ 702. Πολλὰ ῥήματα σχηματίζουσι κατὰ τὰ εἰς μι μόνον β'. ἀορίστους (§ 92), οἵτινες φυλάττουσι τὴν ἔκτασιν τοῦ χαρακτῆρος εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς τῆς ὁριστικῆς καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν καὶ ἀπαρέμφατον, καθὼς καὶ ὁ ἀόριστος β'. τοῦ ἵστημι ἐναντίον τοῦ § 605· π. χ. ἁλίσκομαι, ἑάλων, ἑάλως, ἑάλω, ἑάλωμεν, ἑάλωτε, ἑάλωσαν, ἑάλωτον, ἑαλώτην· ἅλωθι, ἁλῶναι.

§ 703. Τὰς καταλήξεις τοῦ ἔστην, β' ἀορίστου τοῦ ἵστημι, ἔχει καὶ ὁ παθητικὸς β' ἀόριστος, ἤγην ην, ης, η, ημεν, ητε, ησαν, ητον, ητην κτλ. πρὸ τῶν ὁποίων ὁ α ἔχει καὶ θ. (§ 648 καὶ 667).

§ 704. Κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε ῥηθέντα εὐκόλως σχηματίζονται οἱ τρεῖς χρόνοι τῶν εἰς μι εἰς τὴν ὁριστικὴν ἔγκλισιν τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς· (ὅρα § 88—94).

§ 705. Αἱ δ' ἄλλαι ἐγκλίσεις ἔχουσι μόνον παρατατικὸν καὶ ἀόριστον, οἵτινες διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων μόνον κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν μὴ ὑπάρχοντα εἰς τὸν ἀόριστον.

§ 706. Ἡ ὑποτακτικὴ εἶναι μόνον συνῃρημένη εὔχρηστος· συναιρεῖ δὲ τὸ χαρακτηριστικὸν ε καὶ α μετὰ τοῦ καταληκτικοῦ η εἰς η, τὸ δὲ ο μετὰ τοῦ η εἰς ω· ὥστε τὸ ἰδιαίτερον ταύτης τῆς συναιρέσεως εἶναι, ὅτι συναιρεῖ τὸ αη οὐχὶ εἰς α ἀλλ' εἰς η, καὶ τὸ οη οὐχὶ εἰς οι, ἀλλ' εἰς ω· τὰ δὲ εἰς νμι δὲν ἔχουσιν ἴδιον τύπον ὑποταικτικῆς καὶ εὐκτικῆς, ἀλλὰ δανείζονται αὐτὰς ἀπὸ τῶν βαρυτόνων.

§ 707. Ἡ εὐκτικὴ ἔχει τὰς προσωπικὰς καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ συνημμένας μετὰ τοῦ προτεταγμένου ι· οἷον, ιν, ις ι· ιμεν, ιτε, ιεσαν· ιτον, ίτην. Ταύτας ἐπισυνάπτει εἰς τὴν ῥίζαν, καὶ μεταξὺ παρεμβέτει τὸ ι, τὸ ὁποῖον καὶ συναιρεῖται εἰς δίφθογγον μετὰ τοῦ λήκτικοῦ φωνήεντος ἐκείνης· οἷον, ίστα-ι-ην=ίσταίην, τιθε-ι-ην=τιθείην, διδο-ι-ην=διδοίην.

§ 708. Εἰς τὰ δυϊκὰ καὶ πληθυντικὰ πρόσωπα τῶν εὐκτικῶν ἐνεχώ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

των καὶ ἀορίστων β΄. τῶν εἰς μι πολλάκις συγκόπτεται τὸ προτασσόμενον τῶν προσωπικῶν καταλήξεων ν, καὶ τότε τὸ πληθυντικὸν τρίτον καταλήγει εἰς εν (1)· τὴν δὲ τοιαύτην συγκοπὴν πάσχει καὶ ὁ ὁμοιόσχημος (§ 648) παθητικὸς ά καὶ β΄ ἀόριστος (2)· π. χ. 1) ἱσταῖμεν, ἱσταῖτε, ἱσταῖεν, ἱσταῖτον, ἱσταίτην· τιθεῖμεν, τιθεῖτε, τιθεῖεν, τιθεῖτον, τιθείτην· διδοῖμεν, διδοῖτε, διδοῖεν, διδοῖτον διδοίτην· βαῖμεν, βαῖτε, βαῖεν, βαῖτον, βαίτην· σβεῖμεν, σβεῖτε, σβεῖεν, σβεῖτον, σβείτην· γνοῖμεν, γνοῖτε, γνοῖεν, γνοῖτον, γνοίτην· 2) λειφθεῖμεν, λειφθεῖτε, λειφθεῖεν, λειφθεῖτον, λειφθείτην.

§ 709. Τὸ οι τῆς εὐκτικῆς τῆς γ΄. συζυγίας οἱ μεταγενέστεροι τρέπουσιν εἰς ῳ, λέγοντες διδῴην, καὶ δῴην· ἀλλ' ἡ τοιαύτη χρῆσις εἶναι ἐν τοῖς πλείοσιν ἀδόκιμος, ἔν τισι δὲ κανονική· οἷον, διῴην (ἐκ τοῦ ἐδίου) ἀντὶ βιοίην, ἵνα μὴ συγχέηται μετὰ τοῦ ἐνεστῶτος.

§ 710. 1) Ἡ προστακτικὴ ἔχει τὰς πλήρεις προσωπικὰς καταλήξεις, θι, τω, τε, τωσαν, τον, των, καὶ τὸ χαρακτηριστὸν φωνῆεν βραχύ, πλὴν τοῦ στῆθι (ἀντὶ στάθι), τὸ ὁποῖον μόνον ἁπλοῦν ὂν διατηρεῖ τὸ θι, ὡς καὶ οἱ ἐπ' αὐτοῦ ἁπλοῖ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἰς μι κλινόμενοι ἁπλοῖ καὶ σύνθετοι ἀόριστοι β΄. ἐκ βαρυτόνων θεμάτων, ἐνῷ τὰ λοιπὰ τῶν κυρίων εἰς μι ἀποβάλλουσιν αὐτὸ, καὶ εἰς μὲν τὸν ἐνεστῶτα ἐκτείνουσι τὸ χαρακτηριστικὸν φωνῆεν, εἰς δὲ τὸν ἀόριστον προσλαμβάνουσι ς· οἷον, ἵσταθι καὶ ἵστη, τίθετι (ἀντὶ τίτεθι, διότι τὸ πρῶτον θε ὡς ἀνῆκον εἰς τὴν ῥίζαν δὲν τρέπεται, κατ' αὐτὸ δὲ καὶ ὁ β΄. παθητ. ἀόριστος τύφθητι ἀντὶ τύπτηθι § 177.) καὶ τίθει, ἵθι καὶ ἵει, δίδοθι καὶ δίδου, δείκνυθι καὶ δείκνυ, στῆθι (ἀνάστα), βῆθι (ἀνάβα), σβῆθι, ἀπόσβηθι, γνῶθι, διάγνωθι, δῦθι, ἀνάδυθι· θέτι ἢ θὲς, ἕθι ἢ ἕς, δόθι ἢ δὸς, καὶ σχέθι ἢ σχές· ὡσαύτως τὰ τῆς καθομιλουμένης εἰπὲς, ἰδὲς, ὡς ἀπὸ τῶν, εἴπεθι, ἴδεθι. π. χ. εἰπές μου, ὅτι σ' ἔδειραν καὶ ξεύρω πόσαις ἔφαγες. Ἰδές τον πῶς τὸν φέρνουνε αἱματοκυλισμένον.

2) Τὴν κατάληξιν θι προσλαμβάνουσι καὶ οἱ συγκεκομμένοι παρακείμενοι· οἷον, ἕσταθι, δέδιθι, δέδραθι, τέθναθι. κτλ.

§ 711. Τὸ γ΄. πληθυντικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς σχηματίζεται καὶ ἐνταῦθα ὁμόρωνον μὲ τὴν γενικὴν πληθυντικὴν τῆς μετοχῆς. Ἴσως δὲ ἀπηντῶντο οὕτως ἐσχηματισμένα καὶ τὰ τοῦ ά. παθητ. ἀορίστου· οἷον, ἱστάτωσαν καὶ ἱστάντων, τιθέτωσαν καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τιθέντων, διδότωσαν καὶ διδόντων, στήτωσαν καὶ στάντων, θέτωσαν καὶ θέντων, δεικνύτωσαν καὶ δεικνύντων, βήτωσαν καὶ βάντων, σβήτωσαν καὶ σβέντων, γνώτωσαν καὶ γνόντων, δύτωσαν καὶ δύντων· τεθήτωσαν καὶ τεθέντων.

§ 712. Τὸ ἀπαρέμφατον καταλήγει εἰς ναι, καὶ πρὸ αὐτοῦ εἰς μὲν τὸν ἐνεστῶτα ἔχει τὸ χαρακτηριστικὸν φωνῆεν βραχύ, εἰς δὲ τὸν ἀόριστον ἐκτείνει τὸ μὲν α εἰς η, τὸ δὲ ε, ο, ῠ εἰς ει, ου, ῡ, οἱ δ' ἀόριστοι ἔδην, ἔσβην, τρέπουσι τὸ α, καὶ τὸ ε τῆς ῥίζης εἰς η. καὶ οἱ ἅλων, ἔγνων, ἐβίων, φυλάττουσι τὸ ω κατὰ τὸν § 702. οἷον, ἑνεστώς· ἱστάναι, τιθέναι, διδόναι, δεικνύναι· ἀόριστ. β'. στῆναι, θεῖναι, δοῦναι, δῦναι, βῆναι, σβῆναι, γνῶναι, ἁλῶναι, βιῶναι.

§ 713. Ἡ μετοχὴ ἔχει καταλῆξιν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, ντς ντσα, ντ, ὅπου τὸ ντ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται κατὰ τὸν § 207· εἰς δὲ τὸ οὐδέτερον ἀποβάλλεται μόνον τὸ καταληκτικὸν τ (§ 424). Οἷον, ἱστάντς-ἱστάς, τιθέντς-τιθείς, διδόντς-διδούς· ἱστάντ-ἱστάν, τιθέντ-τιθέν, διδόντ διδόν. κτλ.

§ 714. Οἱ χρόνοι οἱ μὴ ὑπαγόμενοι εἰς τὸ θέμα τῶν εἰς μι σχηματίζονται ὁμαλῶς ἀπὸ τῆς πρωτοθέτου ῥίζης ἐκτείνοντες τὸ χαρακτηριστικὸν φωνῆεν αὐτῆς μόνον εἰς τὰ ἐνεργητικὰ καὶ μέσα· εἰς δὲ τὰ παθητικὰ φυλάττοντες αὐτὸ βραχὺ κατὰ τὸν § 616 (2)· μόνοι δ' οἱ παρακείμενοι τοῦ τίθημι καὶ ἵημι τρέπουσι τὸ ε τῆς ῥίζης εἰς ει ἀντὶ η, καὶ φυλάττουσιν αὐτὸ ἀμετάβλητον καὶ εἰς τὴν παθητικὴν φωνήν (2), οἷον·

1) στάω	ἔστησα,	ἕστηκα,	ἕσταμαι,	ἐστάθην,	σταθήσομαι
δώω,	ἔδωκα,	δέδωκα,	δέδομαι,	ἐδόθην,	δοθήσομαι
2) θήω,	ἔθηκα,	τέθεικα,	τέθειμαι,	ἐτέθην,	τεθήσομαι
ἵημι,	ἧκα,	εἷκα,	εἷμαι,	εἵθην,	εἱθήσομαι.

Παθητικὴ φωνή.

§ 715. Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς παθητικῆς καὶ μέσης φωνῆς τῶν εἰς μι εἶναι αὐταὶ ἐκεῖναι τῶν ἄλλων θεμάτων, καὶ ἐπισυνάπτονται εἰς τὴν ῥίζαν χωρὶς ἐκτάσεως τοῦ χαρακτηριστικοῦ φωνήεντος· τὸ δὲ σ τοῦ ἑνικοῦ β' προσώπου μὴ βιαζόμενον ὑπ' οὐδενὸς ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος δὲν ἀποβάλλεται, εἰμὴ μόνον εἰς τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καταλαξιν σο, καὶ τότε συμβαίνει συναίρεσις· οἷον, ἱσταίμην, ἱσαῖο, τιθείμην, τιθεῖο, ἵστασο καὶ ἵστω, ἐπίστασο καὶ ἠπίστασο, ἐπίστω καὶ ἠπίστω, ἐτίθεσο καὶ ἐτίθου, ἔθεσο καὶ ἔθου, τίθεσο καὶ τίθου, θεσο καὶ θοῦ.

§ 716. Σχηματίζονται δὲ ὅλαι αἱ ἐγκλίσεις ὁμαλῶς καὶ κανονικῶς· καὶ τονίζει ἡ μὲν ὑποτακτικὴ τὰ ἐγκλιτικά της φωνήεντα ὡς συναιρούμενα μετὰ τοῦ βραχέος χαρακτηριστικοῦ φωνήεντος, ἡ δὲ εὐκτικὴ τὸ ι τὸ συναπτόμενον μετὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ φωνήεντος εἰς δίφθογγον (1). Πολλὰ δὲ τῶν ἐπὶ τοῦ ἵσταμαι σχηματιζομένων τονίζονται εἰς τὴν ὑποτακτικὴν καὶ εὐκτικήν, ὡς ἂν ἦταν βαρύτονα (2)· οἷον, 1) ἱστῶμαι, ἱστᾷ, ἱστᾶται, ἱσταίμην, ἱσταῖο, ἱσταῖτο· 2) δύνωμαι, δύνῃ, δύνηται· δυναίμην, δύναιο, δύναιτο· ἐπίστωμαι, ἐπίστῃ, ἐπίστηται· ἐπισταίμην, ἐπίσταιο, ἐπίσταιτο· κρέμωμαι, κρέμῃ, κρέμηται· κρεμαίμην, κρέμαιο, κρέμαιτο· πρίωμαι, πρίῃ, πρίηται· πριαίμην, πρίαιο, πρίαιτο· ὀναίμην, ὄναιο, ὄναιτο.

Ἰδιαίτεραί τινες παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν εἰς μι.

§ 717. Τὰ εἰς υμι σχηματίζουσι πάντα σχεδὸν τὰ πρόσωπα καὶ πάντας τοὺς ἀριθμοὺς καὶ βαρυτόνως· εἰς τὴν εὐκτικὴν μάλιστα καὶ ὑποτακτικὴν ἔχουσι μόνον τὸν βαρύτονον τύπον (§ 706).

§ 718. Τῶν εἰς μι ῥημάτων σχηματίζονται πολλάκις καὶ περιαπωμένως 1) τὸ β'. καὶ γ'. πρόσωπον τοῦ ἑνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς, 2) τὰ τρία ἑνικὰ πρόσωπα τοῦ παρατατικοῦ· οἷον, 1) ἱστᾷς, ἱστᾷ, τιθεῖς, τιθεῖ, διδοῖς, διδοῖ· 2) ἵστων, ἵστας, ἵστα, ἐτίθουν, ἐτίθεις ἐτίθει, ἐδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδου.

§ 719. Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ εὐκτικὴ τῆς παθητικῆς καὶ μέσης φωνῆς τῆς β'. καὶ γ'. συζυγίας τῶν εἰς μι ἔχουσι σχηματισμούς τινας ἐκ τῶν εἰς ω βαρυτόνων· οἷον, τίθωμαι, τιθοίμην, ἴωμαι, ἰοίμην, δίδωμαι, διδοίμην. κ.τ.λ. (§ 716).

§ 720. Πολλὰ ῥήματα σχηματιζόμενα κατὰ τὰ εἰς μι εἶναι εὔχρηστα μόνον εἰς τὴν παθητικὴν φωνήν, καὶ ἐνίοτε ἔχουσι καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν φωνῆεν μακρὸν (1)· ἄλλα δὲ φυλάττουσιν αὐτὸ μακρὸν καὶ πανταχοῦ τῆς ἐνεργητικῆς (2)· οἷον, 1) δύναμαι, πρίαμαι, κεῖμαι, δίζημαι· 2) κίχημι, κιχήμεν, ἐκιχήτην, κιχῆναι.

§ 721. Οἱ λοιποὶ χρόνοι τῶν εἰς μι ὑπάγονται εἰς τοὺς συνήθεις

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κανόνας. Μόνον ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος ά. τοῦ τίθημι, ἵημι, δίδωμι, ἔχουσιν Ἀττικῶς χαρακτῆρα κ καὶ οὐχὶ σ (1)· περίεργον δὲ εἶναι ὅτι καὶ εἰς τοὺς σημερινοὺς Ἀθηναίους παρατηρεῖται ἡ χρῆσις τοῦ κ ἀντὶ τοῦ σ εἰς τοὺς πλείστους ἀορίστους, ἐκτὸς ἂν τις ἐκλάβῃ τινὰς αὐτῶν ὡς παρακειμένους (2)· οἷον, 1) θήσω, ἔθηκα, ἐθηκάμην· ἥσω, ἧκα, ἡκάμην· δώσω, ἔδωκα, ἐδωκάμην· 2) ἐσαρώκαμεν, ἐζυμώκαμεν, ἐρουγνίκαμεν, ἐψήκαμεν, ἐστεφανώκαμεν.

§ 722. Ἐπειδὴ δὲν εἶναι εὔχρηστα πάντα τὰ πρόσωπα οὐδὲ πάντες οἱ ἀριθμοὶ τῶν ά καὶ β'. ἀορίστων, ἔθηκα, ἔδωκα, καὶ ἔθην, ἔδων, διὰ τοῦτο συναπτόμενα τὰ συνήθως εὔχρηστα ἑκατέρου πρόσωπα ποιοῦσι σύνθετόν τινα ἐξ ἀμφοτέρων πρωτοδεύτερον ἀόριστον οὕτως·

ἐν. ἔθηκα, ἔθηκας, ἔθηκε	ἔδωκα, ἔδωκας, ἔδωκε
πλ. ἔθεμεν, ἔθετε, ἔθεσαν καὶ ἔθηκαν	ἔδομεν, ἔδοτε, ἔδοσαν καὶ ἔδωκαν
δυ. ἔθετον, ἐθέτην.	ἔδοτον, ἐδότην.

§ 723. Τὰ δυϊκὰ καὶ πληθυντικὰ τοῦ ἕστηκα, ἑστήκειν συγκόπτονται ἀπὸ ἑτέρου σχηματισμοῦ, ἕσταα, ἑστάειν, καὶ σχηματίζονται, ὡς καὶ τὰ τοῦ συστοίχου ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ. Τὴν τοιαύτην δὲ συγκοπὴν πάσχουσι καὶ ἄλλοι τινὲς παρακείμενοι, ὡς ὁ τέθνηκα, κέκραγα, δέδια· οἷον, κέκραγμεν· προστακτικὴ (κέγραθι § 161) κέκραθι, κέκραθε. Τοιαῦτα δὲ εἶναι καὶ τὰ ἐκ τοῦ τλάω, τέτλαθι, τετλαίην, τετλάναι, καὶ μετοχ. τετληὼς ἀντὶ τετληκώς.

§ 724. Ἰδιόκλιτά τινα εἰς μι.

1. Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἀνωμάλων εἰς μι ῥημάτων εἶναι καί τινα πολύχρηστα, ἀνωμαλωτάτους ἔχοντα σχηματισμούς, τὰ ὁποῖα ὠνομάσθησαν ἰδιόκλιτα· τοιαῦτα εἶναι τὰ, εἰμὶ, εἶμι, ἴημι, ἧμαι, κεῖμαι, φημὶ, ἐν οἷς συμπεριελήφθησαν εἰς τὸ τυπικὸν καὶ οἱ βαρύτονοι παρακείμενοι οἶδα καὶ δέδοικα.

2. Τὸ εἰμὶ ἐν πάσαις ταῖς γλώσσαις εἶναι ἀρχαιότατον καὶ ἀνωμαλώτατον· ἐν δὲ τῇ Ἑλληνικῇ ἔμεινεν ἐλλιπέστατον, διότι δὲν μετεχειρίζοντο μὲν αὐτὸ οἱ Ἕλληνες, καθὼς ἄλλα ἔθνη, πρὸς σχηματισμὸν πολλῶν χρόνων τῶν λοιπῶν ῥημάτων, ἀλλ' ἕκαστον χρόνον παντὸς ῥήματος ἐσχημάτιζον ἀπὸ τῆς ἰδίας του ῥηματικῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρίζης· ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἠδύναντο νὰ μεταχειρίζωνται εἰς πολλὰς περιστάσεις καὶ ἄλλα ῥήματα, ὡς τὰ, γίγνομαι, μέλλω, τυγχάνω, κυρῶ, πέφυκα κτλ., παρ' ὧν δανείζεται καὶ τὸ εἰμὶ ὅσους δὲν ἔχει χρόνους.

3. Τῶν δύο ἐνικῶν β'. προσώπων τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ εἰμί, τὸ μὲν εἶ ἐκ Ἰωνικοῦ ὂν γίνεται περισπωμένως ἐκ τοῦ εἰμί, ὡς τὸ τιθεῖς ἐκ τοῦ τίθημι· τὸ δὲ εἶ, ἴδιον τῶν Ἀττικῶν, γίνεται ἐκ τοῦ ἔμαι (§ 658), τοῦ ὁποίου εἶναι εὔχρηστοι οἱ ἀκόλουθοι σχηματισμοὶ ἔχοντες μόνην ἀνωμαλίαν τὸ τ ἀντὶ τοῦ θ, καὶ τὸν καταβιβασμὸν τοῦ τόνου· ἧγουν 1) οἱ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστ. ἐστὲ, ἐστὸν, καὶ πάντες οἱ τῆς προστακτικῆς πλὴν τοῦ ἧτω καὶ ἴσθι· τούτων τὸ δεύτερον σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ ἀῤῥήτου ἔθι, καθὼς τὸ ἴσχω ἀπὸ τοῦ ἔχω, καὶ τὸ ἵζω ἀπὸ τοῦ ἕδω· 2) τοῦ παρατατικοῦ τὸ ὀλίγον εὔχρηστον ἦμην, καὶ τὸ δυϊκὸν β'. καὶ γ'. καὶ τὸ πληθυντικὸν β'. πρόσωπον· 3) ὁ μέλλων ὅλος, τοῦ ὁποίου τὸ μὲν ἔσεται εἶναι Ἰωνικὸν, τὸ δὲ ἔσται Ἀττικόν.

4. Τὸ δὲ γ'. ἑνικὸν ἦν φαίνεται ὅτι ἔγεινεν ἀπὸ τοῦ ἔεν παρατατικοῦ τοῦ ἔω, ὅπου τὸ ἐφελκυστικὸν διετηρήθη καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν, ὡς εἶναι καὶ τὸ ἐχρῆν καὶ χρῆν ἀπὸ τοῦ ἔχρεεν.

5. Εἰς τὸ ἑνικὸν β'. πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ ἰδιοκλίτων τινῶν ῥημάτων προστίθεται Ἀττικῶς ἡ συλλαβὴ θα· οἷον, ἦς καὶ ἦσθα, ἦεις καὶ ἦεισθα, ἔφης καὶ ἔφησθα. Κατὰ τοῦτο ἐσχηματίσθη καὶ τὸ, ᾔδεις, ᾔδεισθα· οἶδας (οἶδασθα καὶ κατὰ συγκοπὴν) οἶσθα.

6. Τὸ εἰμὶ ἐγκλίνεται μόνον, ὅταν συνδέῃ κατηγορούμενον μετὰ ὑποκειμένου (1)· ὅταν δὲ σημαίνῃ ὕπαρξιν ὀρθοτονεῖται (2)· συντιθέμενον δὲ ἐν γένει μὲν ἀναβιβάζει τὸν τόνον ἐπὶ τῆς προθέσεως, μεθ' ἧς συντίθεται (3)· τηρεῖ δ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ εἰς τὸν παρατατικὸν, τὰ ὑποτακτικὰ, τὸ γ'. πληθυντικὸν πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς, τὸ ἀπαρέμφατον, καὶ τὴν μετοχὴν (4)· οἷον 1) οἱ ἀγαθοὶ ἀεὶ ἀγαθοί εἰσιν· 2) ἐγὼ ὁ θεός σου ἀεὶ εἰμί· 3) πάρειμι, πάρει, πάρεστι, πάρεσμεν, πάρεστε, πάρεισι, πάρεστον, πάρεστον· 4) παρῆν, παρᾖς, παρῇ, παρῆμεν, παρῆτε, παρῆσαν, παρῆτον, παρήτην· παρῶ, παρῇς, παρῇ, παρῶμεν, παρῆτε, παρῶσι, παρῆτον, παρῆτον· παρεῖεν, παρεῖναι, παρών, παροῦσα, παρόν.

7. Εἰμὶ τὸ πορεύομαι σχηματίζει ἀπὸ τοῦ ἔω (εο) καὶ ἴω, (τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁποῖον ἀπαντᾶται ἀκόμη εἰς τὸ κίω), ἀναμεμιγμένως καὶ ἄνευ ἐγκλιτικῶν φωνέντων τοὺς χρόνους του· διὸ εἰς μὲν τὰ ἑνικὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς παραλήγει εἰς ει, εἶμι, εἶς, εἶσι, (τὸ δὲ Ἀττικὸν εἶ ἐκ τοῦ ἔομαι), εἰς ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ τούτου τοῦ χρόνου παραλήγει εἰς ι.

8. Καθὼς τὸ γ΄. πληθ. πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ εἰμὶ εἶναι τριπλοῦν ἔστωσαν, ἔστων καὶ ὄντων, οὕτω καὶ τὸ τοῦ εἶμι, ἴτωσαν, ἴτων καὶ ἰόντων, ἐξ ὧν τὰ δύο πρῶτα εἶναι σπανιώτατα.

9. Τὸ εἶμι τίθεται εἰς τὸν πεζὸν λόγον ἀντὶ τοῦ συνήθους μέλλοντος ἐλεύσομαι· ἡ δ' εὐκτική, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ ἔχουσι καὶ τὰς δύο σημασίας ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος. Τούτου δὲ ὁ μέσος ἐνεστὼς ἴεμαι, ἰέμην (ἐπείγομαι, σπεύδω) ἔχει τὸ ε κατ' ἐπένθεσιν, ὡς καὶ τὸ ἀπαρέμφατον ἰέναι· ὁ δὲ μέσος μέλλων καὶ ἀόριστος εἴσομαι, εἰσάμην γίνονται ἀπὸ τοῦ εἶω. Ἡ δὲ μετοχὴ ἰὼν τονίζεται, ὡς ὁ δεύτερος ἀόριστος· καθὼς αἱ κιὼν καὶ ἐὼν μετοχαὶ τοῦ κίω καὶ ἔω.

10. Ἀπὸ ἀρχικοῦ τινος θέματος ἔω γίνεται 1) τὸ ἵημι, ὡς τὸ τίθημι ἀπὸ τοῦ θέω· καὶ 2) τὸ ἕννυμι, ὡς τὸ κορέννυμι ἀπὸ τοῦ κορέω. Ἀμφότερα δὲ ἔχουσιν εὔχρηστα καὶ παθητικὰ ἵεμαι, ἕννυμαι. Ἀλλὰ τὰ ῥήματα ταῦτα σπανιώτατα μὲν ἀπαντῶνται ἁπλᾶ, συχνότατα δὲ σύνθετα· οἷον, ἀφίημι, ἐφίημι, καθίημι, μεθίημι, ξυνίημι, προΐημι, ὑφίημι, ἀμφιέννυμι.

11. Τοῦ παρατατικοῦ τοῦ ἵημι, τὸ ά. πρόσωπον ἵην, καὶ ἵουν, εὑρίσκεται ἐν συνθέσει καὶ ἴειν· οἷον, ἀφίειν ἀντὶ τῶν, ἀφίουν ἢ ἀφίουν.

12. Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β΄. τὰ ἑνικὰ εἶναι ἄχρηστα καὶ ἀναπληροῦνται ἐκ τῶν τοῦ ά. Τὰ δὲ δυϊκὰ καὶ πληθυντικὰ ἐκτείνουσι λόγῳ αὐξήσεως τὴν κατὰ τὸν § 695 βραχεῖαν παραλήγουσαν ε εἰς ει· τὴν δ' αὔξησιν ταύτην ἔχει εἰς ὅλους τοὺς ἀριθμοὺς ὁ μέσος ἀόριστος β΄. γινόμενος οὕτως ὁμόφωνος μὲ τὸν ὑπερσυντελικόν, καὶ ὁ παθητικὸς ά.

13. Τοῦ παρακειμένου ἀρεῖμαι εὑρίσκεται τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον ἀφέωνται, κατὰ τοὺς πλείστους μὲν τῆς ὁριστικῆς, κατά τινας δὲ τῆς ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως· ἀλλ' ὁ σχηματισμὸς οὗτος εἶναι πάντη ἄγνωστος παρὰ τοῖς δοκίμοις.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

14. Τοῦ ἵημι ὁ παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικὸς ἔχουσι καὶ ἕτερον ὁμαλώτερον σχηματισμόν· ἧμαι, ἧμην, εἶναι δὲ διαθέσεως μέσης· διότι τὸ ἧμαι σημαίνει ἔστειλα ἢ ἔβαλον ἐμαυτὸν κάτω, ἧγουν κάθημαι, διὰ τοῦτο λαμβάνεται ἀντὶ ἐνεστῶτος.

	ΟΡΙΣΤ.	ΠΡΟΣΤ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤ.
Παρακ.	ἧμαι, ἧσαι, ἧται ἢ ἧσται ἥμεθα, ἧσθε, ἧνται ἥμεθον, ἧσθον, ἧσθον	ἧσο, ἧσθω ἧσθε, ἧσθωσαν ἧσθον, ἧσθων	ἧσθαι	ἥμενος ἡμένη ἥμενον

Ὑπερσυν. ἧμην, ἧσο, ἧτο, ἢ ἧστο· ἥμεθα, ἧσθε, ἧντο, ἥμεθον, ἧσθον, ἧσθην.

15. Ὁ σχηματισμὸς οὗτος εἶναι εὐχρηστότερος σύνθετος, κάθημαι, καὶ τότε οὐδὲ τὸ γ'. πρόσωπον προσλαμβάνει τὸ σ' τὸ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ ὅμως τὸ προσλαμβάνει, ἐὰν προφέρηται ἀναυξήτως ἢ καὶ τὸ παραλείπει· ἐν δὲ τῇ ὑποτακτικῇ τοῦ κάθημαι ἀντὶ τῶν προσώπων κάθωμαι, κάθηται, κάθηνται, ἀπαντῶνται εὐχρηστότερα τὰ καθῶμαι, καθῆται, καθῶνται. Οἱ δὲ λοιποὶ χρόνοι ἀναπληροῦνται ἀπὸ τοῦ καθέζομαι.

16. Τὸ κεῖμαι γίνεται ἀπὸ τοῦ ἀῤῥήτου κείομαι κατὰ συγκοπὴν τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος, καὶ κλίνεται κατὰ τὸ τίθεμαι. Τὸ δὲ κείω γίνεται ἀπὸ τῆς ῥίζης κε, ἥτις ἀναφαίνεται εἰς τὸ ἑνικὸν καὶ πληθυντικὸν γ' πρόσωπον τῆς ὑποτακτικῆς καὶ εὐκτικῆς, τὰ ὁποῖα μόνα εἰς αὐτὰς τὰς ἐγκλίσεις εἶναι εὔχρηστα· οἷον, κέηται, κέωνται, κέοιτο, κέοιντο. Συντιθέμενον δὲ ἀναβιβάζει τὸν τόνον πανταχοῦ πλὴν τοῦ ἀπαρεμφάτου· οἷον, κατάκειμαι διάκεισαι, πρόκειται, κατακεῖσθαι, διακεῖσθαι, προκεῖσθαι.

17. Ἀπὸ τοῦ κείω παράγεται καὶ τὸ κοίτη· ἐκ τούτου δὲ τὸ τῆς καθομιλουμένης κοιτάζω ἐπὶ τῶν ὀρνίθων (ἀντὶ τοῦ ἐν Τριπόλει συνειθιζομένου κουρνιάζω) (1)· τὸ κοιτάζω δὲ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μὲ τὸ κυττάζω, τὸ ὁποῖον γίνεται ἀπὸ τοῦ κυπτάζω, καὶ σημαίνει σκυμμένος θεωρῶ τι προσεκτικά, ἐνασχολοῦμαι περί τι καὶ ἀκολούθως φροντίζω περὶ αὐτοῦ (2)· π. χ. 1) ἐκοίταξαν τὰ ὄρνίθια = ἐκούρνισαν ἡ κότες = ὑπῆγον εἰς τὴν κοίτην (τὴν κούρνιαν ἢ τὸ κοτέτσι) των· καὶ κατακοιτάμενος, ὁ κλινήρης καὶ κατακείμενος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2) Ἡ μὲν γὰρ ἡμῶν περὶ τὸν ἄνδρ' ἐκύπτασεν
Ἡ δ' οἰκέτην ἤγειρεν· ἡ δὲ παιδίον
Κατέκλινεν· ἡ δ' ἔλουσεν, ἡ δ' ἐψώμισεν.
ἦγον (Ἀριστοφάν. Λυσιστρ. 17)

Ἄλλη ἀπὸ 'μᾶς τὸν ἄνδρα της προσεκτικὰ κυττάζει
Ἄλλη τὸν δοῦλον ἐξυπνᾷ, ἢ τὸ παιδὶ κοιμίζει
Ἄλλη τὸ κανακάρι της, τὸ λούει, τὸ ταΐζει.

18. Τὸ φημὶ γίνεται ἀπὸ τῆς ῥίζης φα, μὴ λαμβάνον ἀναδίπλωσιν, ὡς δὲν λαμβάνουσι καὶ πάντα τὰ εἰς νυμι· κλίνεται δὲ καθὰ τὸ ἵστημι, καὶ ἔχει εὐχρήστους τοὺς ἐν τῷ τυπικῷ ἐκτεθέντας σχηματισμούς § 92. 6.

19. Περὶ τοῦ φῄς, ἑνικοῦ δευτέρου προσώπου τοῦ ὁριστικοῦ ἐνεστῶτος, λέγουσιν οἱ γραμματικοί, ὅτι θέλει μὲν ὑπογεγραμμένην ὡς ἐκ τοῦ φάεις-φῄς ἀντὶ φᾷς γινόμενον· ἔχει δὲ ὀξεῖαν ἀντὶ περισπωμένης, ἵνα διαφέρῃ ἀπὸ τοῦ ὁμοιοῤῥόνου προσώπου τῆς ὑποτακτικῆς φῇς. Ἄλλοι δὲ ὀρθότερον ἀφαιροῦσι τὴν ὑπογεγραμμένην ἀπὸ τοῦ η, καὶ γράφουσι φημὶ, φῂς, φασὶν, ὡς ἵστημι, ἵστης, ἵστησιν. Ἀδιαφιλονείκητον ὅμως εἶναι ὅτι τὸ φῂς τοῦτο ἐν τῇ συνθέσει δὲν ἀναβιβάζει τὸν τόνον του· ἐνῷ τὰ λοιπὰ πρόσωπα ἀναβιβάζουσι αὐτόν· οἷον, ἀντιφῂς, συμφῂς, (καὶ ὑποτ. ἀντιφῶ, ἀντιφῇς) ἀντίφημι, σύμφημι, ἀντίφησι, σύμφησι κ.τ.λ.

20. Καθὼς οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες ἀποκόπτουσι διὰ τὴν περὶ τὸ λέγειν ταχύτητα οὐχὶ μόνον γράμματα, ἀλλὰ καὶ συλλαβὰς ἀπὸ τῶν λέξεων, λέγοντες, λὲς, λέει, πὲς, πᾶς, φᾶς, πᾶμε, τρῶμε, φᾶμε, ἀπαρέλλακτα, καὶ οἱ ἀρχαῖοι μεταχειρίζοντο 1) τὸ ἡμὶ ἀντὶ φημὶ, λέγω ἐγὼ, παρενθετικῶς ἐπαναλαμβάνοντες ζωηρῶς τὸν λόγον· 2) ἦν καὶ ἦ, ἀντὶ ἔφην, ἔφη, διαλογικῶς μόνον εἰς ταύτας τὰς φράσεις, ἦν δ' ἐγὼ=εἶπον δ' ἐγὼ, ἦ δ' ὅς=εἶπε δ' αὐτός.

21. Τὸ οἶδα εἶναι δεύτερος παρακείμενος (§ 602) ἀχρήστου ἐνεστῶτος εἴδω (βλέπω), καὶ σημαίνει κυρίως ἔχω ἰδεῖ, ἐπομένως, γνωρίζω, γινώσκω· διότι ὅστις εἶδέ τι, αὐτὸς καὶ τὸ γνωρίζει· ἔχει δὲ ἐξ αὐτοῦ τοῦ τύπου εὐχρηστα παρὰ τοῖς κλασικοῖς τὰ τρία ἑνικὰ πρόσωπα, οἶδα, οἶσθα, οἶδε· παρὰ δὲ τοῖς μεταγενεστέροις καὶ τὰ ἀδόκιμα, οἴδαμεν, οἴδατε, οἴδασιν. Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, εὐκτικὴν καὶ ἀπαρέμφατον σχηματίζεται ἐπὶ τῶν, τιθῶ, τιθείην,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τιθέναι, ὡς ἂν ἦτο εἰς μι· εἰς δὲ τὴν μετοχὴν ἀναλαμβάνει τὰς καταλήξεις τοῦ βαρυτόνου, ὡς, υῖα, ός.

22. Ἀπὸ τοῦ εἶδω γίνονται ἔτι 1) τὸ ἴδειν, τὸ ὁποῖον τρέπει μὲν εἰς η Ἀττικῶς οὐχὶ μόνον τὸ ἀρκτικὸν ει, καθὼς τὸ ἧκασα ἀπὸ τοῦ εἰκάζω, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς καταλήξεως ἐνίοτε, ἔχει δὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ὑπερσυντελικοῦ· 2) οἱ μέλλοντες εἴσομαι καὶ εἰδήσω· 3) ὁ ἀόριστος εἶδον, ὅστις μόνος ἔχει τὴν ἀρχικὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος, καὶ εἰς μὲν τὴν ὁριστικὴν διὰ τὴν χρονικὴν αὔξησιν φυλάττει τὸ ει, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις, ὅπου ἡ χρονικὴ αὔξησις ἐκλείπει συστέλλεται ἡ παραλήγουσα αὐτοῦ διὰ τῆς ἀποβολῆς τοῦ πρώτου γράμματος ε (§ 229)· οἷον, ἴδω, ἴδωμαι, ἴδε καὶ ἰδὲ, ἰδοῦ, καὶ ἐπιῤῥηματικῶς ἰδοὺ, ἰδεῖν, ἰδέσθαι, ἰδών.

23. Τὰ δὲ δυϊκὰ καὶ πληθυντικὰ πρόσωπα τοῦ παρακειμένου, καὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ καὶ τὰ τῆς προστακτικῆς παράγονται ἀπὸ τῶν αὐτῶν ῥιζῶν ἴδω καὶ εἴδω κατ' ἀποβολὴν τοῦ παραληκτικοῦ φωνήεντος, καὶ τροπὴν τοῦ δ πρὸ τοῦ μ ἢ γλωσσικοῦ εἰς σ, διατηρουμένου ὅμως τοῦ τύπου τῶν εἰς μι εἰς τὸ γ'. πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ παρακειμένου τῆς ὁριστικῆς, καὶ εἰς τὴν προστακτικήν· οἷον,

ἴδαμεν	—	ἴδμεν	—	ἴσμεν (§ 183.)
ἴδατε	—	ἴστε	—	ἴστε (§ 163.)
—		—	—	ἴασι
ἴδεθι	—	ἴσθι	—	ἴσθι
ἰδέτω	—	ἴστω	—	ἴστω
ἴδετε	—	ἴστε	—	ἴστε
ἰδέτωσαν	—	ἴστωσαν	—	ἴστωσαν
ἴδετον	—	ἴστον	—	ἴστον
ἰδέτων	—	ἴστων	—	ἴστων
ἴδειμεν	—	ἴσμεν	—	ἴσμεν
ἴδειτε	—	ἴστε	—	ἴστε
ἴδεισαν	—	ἴσασαν	—	ἴσαν. (§ 180.)

24. Εὐκολώτερον βέβαια εἶναι νὰ εἴπῃ τις ὅτι τὸ ἴσμεν, ἴστε, κτλ. γίνονται ἀπὸ ἀχρήστου ἴσημι, γινομένου ἐκ τοῦ ἰσάω (ἐκ τοῦ ἴσω μέλλοντος τοῦ ἴδω) κατὰ συγκοπὴν τοῦ παραληκτικοῦ γράμματος· εἶναι ὅμως καλὸν νὰ ζητῇ τις πάντοτε οὐχὶ τὰ εὐκολώτερα, ἀλλὰ τὰ ὀρθότερα. Τὸ βέβαιον δὲ εἰ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ναι ὅτι κατὰ τὴν πρώτην ἐξήγησιν μένει ἀνεξήγητον τὸ ἴσασι, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν τὰ, ἦτμεν, ἦστε, ἦσαν· διὰ τοῦτο εἰς τὰ τοιαῦτα πρέπει ν' ἀρκῆται τις μανθάνων τὸ πρᾶγμα, καὶ ν' ἀφίῃ εἰς τοὺς εὑρεῖς τὴν ἀνεύρησιν τῶν λεπτολογιῶν καὶ τὴν διυλισμὴν τοῦ κώνωπος.

25. Τὸ δέδοικα εἶναι ἀ. παρακείμενος γινόμενος ἀπὸ τοῦ ἀχρήστου θέματος δείω ἢ δειδω· ὁ δὲ δέδια εἶναι β'. γινόμενος ἀπὸ τῆς συνεσταλμένης ῥίζης δίω, καὶ σχηματίζων τὴν προστακτικὴν καὶ ἀπαρέμφατον, ὡς ἂν ἦτον εἰς μι, καθὼς οἱ συγκεκριμένοι παρακείμενοι, τὴν δὲ μετοχὴν βαρυτόνως, δεδιὼς-υῖα-ός.

26. Ἡ ῥίζα δὲ τοῦ δίω φαίνεται καὶ εἰς τὸ δεδίκω, γινόμενον ἀπὸ ἀχρήστου παρακειμένου δέδικα, καὶ τὸ δεδίττ(σσ)ομαι, μελ. δεδιξομαι, καθὼς ἑστήξω ἀπὸ τοῦ ἑστήκω, καὶ τεθνήξομαι ἀπὸ τοῦ τεθνήκω.

Περὶ τῶν ἀνωμάλων καὶ ἐλλιπῶν ῥημάτων.

§ 725. Τὶ εἶναι ἀνωμαλία τῶν ῥημάτων καὶ ὑπὸ τίνας κανόνας ὑπάγεται ἐξηγεῖται εἰς τὰ ἑπόμενα ἐδάφια.

Α'.

1. Τὸ ῥῆμα γίνεται ἀνώμαλον, ὅταν ἡ ῥίζα του μετασχηματίζηται προσλαμβάνουσα νέα γράμματα, ἢ μεταβάλλουσα τὰ ἀρχῆθεν οἰκεῖά της.

2. Τὰ προσλαμβανόμενα γράμματα εἶναι φωνήεντα ἢ σύμφωνα, ἄλλοτε ἓν, ἄλλοτε δύο ἢ καὶ περισσότερα. Ταῦτα δ' ἐκτείνουσι τὰς ῥιζικὰς συλλαβὰς, ἢ πληθύνουσι τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

Σημ. Ὁ διὰ τοιούτων προσθηκῶν γινόμενος τοῦ ῥήματος μετασχηματισμὸς μετέβαλεν ἀναμφιβόλως κατ' ἀρχὰς καὶ τὴν σημασίαν του, ὡς ἀποδείκνυται ἐκ τῆς πρὸς ἄλλας γλώσσας καὶ μάλιστα τὰς ἀνατολικὰς παραβολῆς, καὶ ἐξ ὀλίγων τινῶν παραδειγμάτων αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς (1)· οἱ περισσότεροι ὅμως τῶν τοιούτων μεταπλασμῶν δὲν ἔχουσι πλέον τὴν διάφορον ἐκείνην σημασίαν, ἀλλὰ συνεχωνεύθησαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἔγειναν διάφοροι τύποι πρὸς δήλωσιν τῆς αὐτῆς ἐννοίας (2). Π. χ. 1) πολεμέω=κάμνω ἢ ἔχω πόλεμον, πολεμίζω=παταπολεμῶ, πολεμάω=κάμνω τινὰ πολέμιον· πλουτῶ=εἶμαι ἢ γίνομαι πλούσιος, πλουτίζω=κάμνω τινὰ πλούσιον· χρυσῶ=χρυσόνω, χρυσίζω=φαίνομαι ὡς χρυσός·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁρμάω=κινοῦμαι πρός τι, ὁρμαίνω=βάλλω εἰς κίνησιν, ὁρμέω=εἶμαι ἀραγμένος, ὁρμίζω=φέρω τὸ πλοῖον εἰς τὸν λιμένα· 2) ἐρύκω καὶ ἐρυκάνω, φεύγω καὶ φυγγάνω, φλέγω καὶ φλεγέθω, δέρθω καὶ δαρθέω καὶ δαρθάνω, καὶ ἄλλα πάμπολα· οὕτω καὶ εἰς τὴν καθομιλουμένην· 1) διπλόνω=συμπτύσσω, διπλαρόνω=καταβάζω διπλαριᾶς=εὖ μάλα πλατεῖ τῷ ξίφει καθικνοῦμαί τινος· 2) ἐξαπλόνω, καὶ ἐξαπλαρόνω κ.τ.λ.

ΚΒ'.

Περὶ τοῦ α καὶ τῶν εἰς αὐτὸ προστιθεμένων γραμμάτων.

3. Τὸ α ἐκτείνεται εἰς αι· οἷον, κλάω κλαίω, κάω-καίω, νάω-ἀπονίω.

4. Εἰς τὸ ἐκ τοῦ α προκύπτον αι προστίθεται καὶ ν, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς· δρα-δραίνω, γρα-γραίνω, φα-φαίνω, βα-βαίνω, μελ. δράσω, γράσω, φήσω, βήσομαι.

5. Ν δίχως ι προσλαμβάνει τὸ ρθα-ρθάνω.

6. Ἐνίοτε ὁλόκληρος ἡ συλλαβὴ αιν ἐπισυνάπτεται εἰς τὴν ῥίζαν· οἷον, ἄζω καὶ ἀζαίνω, ἄλφω καὶ ἀλφαίνω, ἐχθρ (ἐξ οὗ ἐχθρὸς) ἐχθραίνω, τέρσω καὶ τερσαίνω, κέρδ (ἐξ οὗ κέρδος) κερδαίνω.

7. Ἀπὸ τοιούτων τύπων σχηματίζονται μοναδικοὶ χρόνοι· οἷον, κερδανῶ, ἐτέρσηνα.

8. Ἐνίοτε ἡ συλλαβὴ αν δίχως ι ἐπισυνάπτεται εἰς τὴν ῥίζαν (1), ἥτις ἀναφαίνεται ἐν τοῖς δευτέροις ἀορίστοις (2)· οἷον, 1) αἰσθ-αἰσθάνομαι, ἁμαρτ-ἁμαρτάνω, αὐξ-αὐξάνω, βλαστ-βλαστάνω, δαρθ-δαρθάνω, ἐρυκ-ἐρυκάνω, ἀπεχθ-ἀπεχθάνομαι, ικ-ικάνω, κιχ-κιχάνω· 2) ἠσθόμην, ἥμαρτον, ηὔξον, ἔβλαστον, ἔδαρθον, ἄρυξα, ἀπηχθόμην, ἶκον, ἔκιχον.

9. Τὸ ὀλισθ ἔχει ἀμφοτέρους τοὺς τύπους· οἷον, ὀλισθάνω καὶ ὀλισθαίνω· ἀόριστος β'. ὤλισθον.

10. Εἰς πολλὰς βραχείας ἀφωνολήκτους ῥίζας προστίθεται τὸ α μὲ δύο ν, ἐξ ὧν τὸ μὲν προτάσσεται τοῦ χαρακτηριστικοῦ ἀφώνου, τὸ δὲ ἐπιτάσσεται τοῦ α. Π. χ.

μαιρὰ ῥίζα	πευθ,	ἁδ,	λειπ,	τευχ,	ληβ
βραχεῖα »	πυθ,	ἀδ,	λιπ,	τυχ,	λαβ
ἐπιτεταμένη	πυνθαν,	ἀνδαν,	λιμπαν,	τυγχαν,	λανθαν
θέματα	πυνθάνομαι,	ἀνδάνω,	λιμπάνω,	τυγχάνω,	λαμβάνω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

11. Τὸ α ἐνίοτε προσλαμβάνει υ, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ ἀρχαῖον Αἰολικὸν δίγαμμα· οἷον, λα-λαύω-ἀπολαύω (ἀπολαϜω).

12. Τὸ υ τοῦτο ἐνίοτε δὲν φαίνεται πλέον εἰς τὸν ἐνεστῶτα, ἀλλὰ εἰς τοὺς ἄλλους χρονικοὺς σχηματισμούς, καθὼς εἰς τὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον ά. οἷον, κάω (ὑστερώτερον καίω), καύσω, ἔκαυσα· κλάω (κλαίω), κλαύσω, ἔκλαυσα· χράω, χραύσω.

13. Τὸ προσθετὸν υ προσλαμβάνει καὶ ν ἐν τῷ ἐλα-ἐλαύνω· μελ. ἐλάσω καὶ ἐλῶ, ἤλασα.

14. Τὸ ν ἐπισυνάπτεται οὐχὶ μόνον εἰς τὸ α, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ε, ι, υ· οἷον, κτα (ἐξ οὗ ἔκταμαι), κταν (ἐξ οὗ ἔκτανον)· κτε-κτέω, κτεν-κτείνω· τε καὶ τα (ἐξ οὗ τέταμαι), τεν-τείνω· τίω-τίνω· μέλλων τίσω· πίω (ἐξ οὗ ἀόριστ. β΄. ἔπιον) πίνω· πλύω (ἐξ οὗ πλύμα) πλύνω.

15. Τὸ υ ἐναλάσσεται μὲ τὸ ου· οἷον, λῦμα-λούω, κωλύω καὶ κωλούω, σπυδ (ἐξ οὗ σπεύδω)-σπουδή.

16. Τὸ προστιθέμενον α προσλαμβάνει καὶ θ εἰς ταῦτα· ἀμύνω -ἀμυνάθω, διώκω-διωκάθω, εἴκω-εἰκάθω, κίω-κιάθω.

17. Τὸ α προστίθεται εἰς ἀφωνολήκτους καὶ ὑγρολήκτους ῥίζας, ἀλλὰ τούτων τὸ ε τότε τρέπεται εἰς ω, πλὴν τοῦ πετ-πέτα-πέταμαι, κερ-κερα-κεράω, κρεμ-κρεμα-κρεμάω· οἷον, μύκω-μυκάω, βρέμω-βρωμάω, τρέχω-τρωχάω, στρέφω -στρωφάω.

Γ΄.

Περὶ τοῦ ε καὶ τῶν εἰς αὐτὸ προστιθεμένων γραμμάτων.

18. Τὸ ε τρέπεται εἰς ει (1), συχνότατα μάλιστα παρὰ τοῖς ποιηταῖς (2)· οἷον, 1) κε-κεῖμαι, θε-τέθεικα-τέθειμαι, ἕω-εἵκα-εἷμαι· 2) πνέω-πνείω, φιλέης-φιλείης, θέης-θείης.

19. Τὸ ε προσλαμβάνει υ, τὸ ὁποῖον ἀρχῆθεν ἦτο δίγαμμα· οἷον, κηδέω (ἐκ τοῦ κῆδος-κήδεος)-κηδεύω, χατέω-χατεύω, στιβέω -στιβεύω, ζηλέω-ζηλεύω, ζητέω ζητεύω, μισέω-μισεύω· οὕτως ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἐκ τοῦ ἀρχαίου διακονέω (ὑπηρετῶ) τὸ διακονεύω (ἐπαιτῶ).

20. Τὸ υ τοῦτο προστίθεται οὐχὶ εἰς τὸν ἐνεστῶτα, ἀλλ' εἰς τὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον ά. ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς· πλέω-πλεύσομαι-ἔπλευσα, ῥέω-ῥεύσομαι-ἔῤῥευσα, θέω-θεύσομαι, πνέω-πνεύσω-ἔπνευσα-ἐπνεύσθην κ.τ.λ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

21. Μένει δὲ καὶ μόνον αὐτὸ τὸ υ μετὰ τὴν συστολὴν τῆς ῥιζικῆς συλλαβῆς· οἷον, χέω-κέχυμαι-ἐχύθην, κλέω (ἐπαινῶ, ῥιμίζω) ἐκλύθην, κλυτὸς (περίφημος, ἐξακουστὸς κτλ).

22. Τὸ ε προστίθεται εἰς τὴν ῥίζαν ἀφωνολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων, καὶ τότε τούτων τὸ ῥιζικὸν ε τρέπεται πολλάκις εἰς ο· τὰ δ' οὕτω σχηματιζόμενα ῥήματα εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμαλά· οἷον, τρέμω-τρομέω, βρέμω-βρομέω, φέρω-φορέω.

23. Τὸ ε καθὼς καὶ τὸ α (16) προστιθέμενον εἰς τὴν ῥίζαν ἔχει ἐπιφερόμενον ἐνίοτε θ· οἷον, φλέγω-φλεγέθω, ἀγείρω-ἀγειρέθω.

24. Τὸ ε προσλαμβάνει πολλάκις ἡ ῥίζα πολλῶν ῥημάτων πρὸς εὐχερέστερον σχηματισμὸν τῶν ἰδίων χρόνων· ἡ δὲ τοιαύτη πρόσληψις γίνεται μάλιστα εἰς τὰ ὑγρόληκτα ῥήματα· οἷον, εὑρ-εὑρεεὑρήσω, θέλω-θελε-θελήσω, τύπτω-τυπτε-τυπτήσω, μάχομαι-μαχεμαχήσομαι, ὀφέλω-ὀφελε-ὀφελήσω, ὄζω-ὄζε-ὀζήσω, οἴχομαι-οἰχε-οἰχήσομαι, τεύχω-τυχε-τετύχηκα, γράφω-γραφε-γεγραφηκώς, χαίρω-χαιρε-χαιρήσω, ἀναίνομαι-ἀναινε-ἀνήνηται, μένω-μενε-μεμένηκα, νέμω-νεμε-νενέμηκα.

25. Τὸ ε πολλάκις τρέπεται εἰς ἄλλα φωνήεντα· ὡς εἰς α, βελ (ἐξ οὗ βέλος), βαλ (ἐξ οὗ ἔβαλον), κτεν (ἐξ οὗ ἔκτεινα), κταν (ἐξ οὗ ἔκτανον), κεντέω καὶ κεντάω, ἐμπολέω καὶ ἐμπολάω, πατέω καὶ ἀπατάω· οὕτω καὶ τὰ τῆς καθομιλουμένης εἰς αω ἐκ τῶν εἰς εω τῆς ἀρχαίας μετατραπέντα, ἀδικάω, χρεωστάω, ἀρρωστάω, κυνηγάω, ὁμιλάω, καὶ μὲ πρόσληψιν τοῦ ν, γαλνάω, ἐγκαλνάω.

26. Τὸ ε τρέπεται εἰς ο· οἷον, ῥιγέω καὶ ῥιγόω, ἀσθενέω καὶ ἀσθενόω, πολεμέω καὶ πολεμόω.

Σημ. Πολλάκις δὲ καὶ ῥιζικά τινα γράμματα ἀποβάλλονται· οἷον, ἤλυθον-ἦλθον, ἐλυθε-ἐλθὲ, πέταμαι-πεπέταμαι-πέπταμαι, κεράω-κεκέραμαι-κέκραμαι κτλ.

Δ'.

Πρόσληψις συμφώνων εἰς τὴν ῥίζαν τῶν ῥημάτων.

Προαναμνήσεις.

27. Τὸ ε πολλάκις τρέπεται εἰς ι, ὅταν προσλαμβάνηται σύμφωνον· οἷον, ἕδος-ἕσδω-ἵζω, ἔχω-ἴσχω, στερέω στερίσκω, τέκω-τίκτω· ἀλλὰ σβέω-σβέννυμι, κορέω-κορέννυμι κτλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

28. Πολλάκις εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ῥίζης προσλαμβάνεται τὸ ι μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου αὐτῆς· οἷον, πρ-τιτρ-τιτρώσκω, γνο-γιγνι-γιγνώσκω.

29. Ἡ ἐπαναλαμβάνεται ἡ ῥιζικὴ συλλαβὴ μετὰ ἐκτάσεως ἢ μή· οἷον, μα-μαι-μαιμάω, μαρ-μαιρ-μαρμαίρω.

30. Εἰς πολλὰ δὲ ἡ ἐπανάληψις τῆς ῥιζικῆς συλλαβῆς ὁμοιάζει τὸν τοῦ παρακειμένου ἀναδιπλασιασμὸν (1)· ἀλλὰ τότε, ἐὰν ἦναι δύο ε τὸ πρῶτον τρέπεται εἰς ι καὶ τὸ δεύτερον ἐκθλίβεται (2)· τὸ ι ὅμως τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς προτασσόμενον εἰς τὴν ῥίζαν μετὰ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῆς συμφώνου, ἐκθλιβομένου τοῦ καταληκτικοῦ τῆς ῥίζης ε (3)· οἷον, 1) τραιν-τετραίνω· 2) γεν-γεγεν-γίγνομαι, πετ-πεπετ-πίπτω, μεν-μεμεν-μίμνω· 3) γεν-γιγεν-γίγνομαι, πετ-πιπετ-πίπτω, μεν-μιμεν-μίμνω, καθὼς τὰ, δο-δίδωμι, θέω-τίθημι, δα-διδάσκω.

31. Ἐὰν τὸ ληκτικὸν σύμφωνον τῆς ῥίζης δὲν συνδιάζηται μὲ τὰ προσλαμβανόμενα, ἀποβάλλεται· οἷον, διδαγ-διδάχσκω-διδάσκω, πραγ-πράγσσω πράσσω.

Προσλαμβανόμενα σύμφωνα.

32. Τὸ σ πολλάκις προσλαμβάνεται πρὸ τοῦ ληκτικοῦ συμφώνου τῆς ῥίζης· οἷον, ῥραδ-ῥρασδ-ῥραζω, κλυδ (ἐξ οὗ κλύδων)-κλυσδ-κλύζω, σχιδ (ἐξ οὗ πολυσχιδὴς)· σχισδ-σχίζω, ἑδ (ἐξ οὗ ἔδος) ἐσδ-ίζω (27).

33. Πρόσληψις τοῦ σ πρὸ τοῦ ληκτικοῦ δ εἶναι εἰς μυρία ῥήματα καταλήγοντα εἰς ιζω· οἷον, ἀγνίζω, ἁγίζω, ἀγωνίζω, ἀθροίζω, αἱματίζω, κτλ. μελ. ἁγνίσω . . . αἱματίσω.

34. Τὸ σ ἀπαντᾶται καὶ εἰς ἄλλων ἀφωνολήκτων σχηματισμούς τινας· οἷον, ῥίγω-ῥίσγω, ἔχω-ἔσχον, ἐπ-ἐσπόμην.

35. Τὸ ζ προσαρτᾶται εἰς τὴν ῥίζαν καθαρῶν τινων ῥημάτων μετὰ τὸ χαρακτηριστικὸν της φωνῆεν· οἷον, σπάω-ἁσπάζομαι, βιάω-βιάζω, στερέω-στερίζω (27), ἀνθέω-ἀνθίζω, ἁρμόω-ἁρμόζω βρίβρίζω, κνυ-κνύζω, μελ. βρίσω, κνύσω, κτλ

36. Τὸ ζ προστίθεται καὶ εἰς τὰς ῥίζας τὰς ἐχούσας ληκτικὸν γ ἢ χ, τὰ ὁποῖα τότε ἀποβάλλονται· οἷον, ἀκαγ (ἐξ οὗ ἀκαγὴ) ἀκάζω, κραυγ (ἐξ οὗ κραυγὴ) κράζω, ἁρπαγ (ἐξ οὗ ἁρπαγὴ) ἁρπάζω,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στεναχ (ἐξ οὗ στοναχὴ) στενάζω, κριγ (ἐξ οὗ κέκριγα) κρίζω, μελ. κράξω, ἁρπάξω, στενάξω, κτλ. (§ 607).

37. Τὸ τ προσλαμβάνουσιν αἱ χειλικὸν (π, β, φ,) λικτικὸν ἔχουσαι ῥίζαι· οἷον,

1)	π. κλεπ	(ἐξ οὗ κλέπος=κλοπὴ)	κλέπτω
	καπ	(ἐξ οὗ κάπη=ράπνη)	κάπτω (χάρτω)
	τυπ	(ἐξ οὗ τύπος)	τύπτω
2)	β. καλυβ	(ἐξ οὗ καλύβη)	καλύβτω=καλύπτω
	βλαβ	(ἐξ οὗ βλάβη)	βλάβτω=βλάπτω
	κρυβ	(ἐξ οὗ κρύβη καὶ τὸ κοινὸν κρύβω)	κρύβτω=κρύπτω
2)	ρ. ἀρ	(ἐξ οὗ ἀρή)	ἄρτω (ἀνάρτω)=ἄπτω
	θαρ	(ἐξ οὗ τάρος § 163)	θάρτω=θάπτω
	ῥαρ	(ἐξ οὗ ῥαρὴ)	ῥάρτω=ῥάπτω (§ 161).

38. Οἱ τῶν τοιούτων ῥημάτων χρόνοι σχηματίζονται κατὰ τὸ ἀρχέτυπον θέμα· οἷον ὁ μέλλων ἁ. κλέψω, καλύψω, τύψω· ἀόρ. β'. ἐβλάβην, ἐτάφην, ἐτύπην.

39. Τὸ διπλοῦν τ ἢ σ προσλαμβάνουσιν ἐξαιρέτως αἱ ῥίζαι, αἱ ἔχουσαι λικτικὸν ὑπερῷκόν, τὸ ὁποῖον τότε ἀποβάλλεται· ἤγουν,

1)	κ. ἑλικ	(ἐξ οὗ ἕλιξ-ἕλικος)	ἑλίσσω καὶ ἑλίττω
	κηρυκ	(ἐξ οὗ κήρυξ-κήρυκος)	κηρύσσω καὶ κηρύττω
	ῥικ	(ἐξ οὗ ῥίκη)	ῥίσσω καὶ ῥίττω
2)	γ. πραγ	(ἐξ οὗ πρᾶγος)	πράσσω καὶ πράττω
	ἁλλαγ	(ἐξ οὗ ἀλλαγὴ)	ἀλλάσσω καὶ ἀλλάττω
	πληγ	(ἐξ οὗ πληγὴ)	πλήσσω καὶ πλήττω
3)	χ. μειλιχ	(ἐξ οὗ μείλιχος)	μειλίσσω καὶ μειλίττω
	ταραχ	(ἐξ οὗ ταραχὴ)	ταράσσω καὶ ταράττω
	ὀρυχ	(ἐξ οὗ διώρυξ-υχος)	ὀρύσσω καὶ ὀρύττω.

40. Καὶ τῶν τοιούτων ῥημάτων οἱ χρόνοι σχηματίζονται κατὰ τὸ πρωτόθετον θέμα· οἷον, ἑλίξω, ἔρριξα, πέφρικα, ἐπράχθην, ἠλλάγην κ.τ.λ.

41. Καὶ εἰς τὰς ῥίζας προσέτι, ὅσαι χαρακτηριστικὸν ἔχουσι γλωσσικὸν προστίθεται τὸ διπλοῦν σ (1), εἴς τινας δὲ ἐχούσας ἄλλο ἄφωνον λικτικὸν προστίθεται μόνον τὸ σ ἀντ' ἐκείνου (2)· οἷον, 1, λιτ (ἐξ οὗ λιτὴ) λίσσομαι, κόρυθ (ἐξ οὗ κόρυς-κόρυθος) κορύσσω,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐρετ (ἐξ οὗ ἐρετμός) ἐρέσσω, πυρετ (ἐξ οὗ πυρετὸς) πυρέσσω· 2) ἀλεκ-ἀλέξω, αὐγ- αὔξω, ἔπ-ἕψω.

42. Ἔτι δὲ καὶ εἰς καθαρολήκτους ῥίζας προστίθεται διπλοῦν σ· καὶ μόνον τ εἰς τὸ κ ἐν τῷ τέκ-τίκτω (27)· οἷον, νέομαι-νίσσομαι, λε-λεύσσω (20), ἀφυ-ἀρύσσω.

43. Τὸ σκ ἐπισυνάπτεται εἰς πολλὰς ῥίζας καὶ μάλιστα καθαρολήκτους· οἷον, γραφ-γράσκω, ἰλαω-ἱλάσκομαι, ἀλύω-ἀλύσκω, διδάχ-διδάσκω (31), στερέω-στερίσκω, εὑρ-εὑρέω-εὑρίσκω (27).

44. Ὅταν προσλαμβάνηται τὸ σκ, τότε τρέπεται τὸ ληκτικὸν τῆς ῥίζης ο εἰς ω, καὶ τὸ α εἰς η, δασύνεται δὲ τὸ κ μόνον εἰς τὸ παθ- (παθσκ) πάσχω· οἷον, βλο-βλώσκω, γνο-γιγνο-γιγνώσκω, θνα-θνήσκω.

45. Τὸ ν προστίθεται οὐχὶ μόνον εἰς φωνηεντολήκτους ῥίζας (4—14), ἀλλὰ καὶ εἰς ὑγρολήκτους καὶ ἀρωνολήκτους· ἔτι δὲ μετὰ τοῦ ε συνδέεται ἐν τῷ ικ-ἱκνέομαι· οἷον, τερ-τέρνω, καμ-κάμνω, δακ-δάκνω, λαβ-λάμβω Ἰωνικῶς ἀντὶ λαμβάνω.

Σημ. Ἡ καθομιλουμένη εἰς πάντα σχεδὸν τὰ ὑγρόληκτα (πλὴν τοῦ θέλω, χαίρω, ἀνατέλλω,) προσθέτει ν, ἀντὶ νὰ ἐκτείνῃ τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν· οἷον, στέλ-στέλλω-στέλνω, σπερ-σπέρω-σπέρνω, φερ-φέρω φέρνω, (ἐξ οὗ φερνὴ=προῖξ), ψαλ-ψάλλω καὶ ψέλνω (25).

46. Ὁ διπλασιασμὸς τοῦ λ, ἡ ἔκτασις τῶν βραχέων φωνηέντων εἰς μακρὰ, καὶ ἡ τούτων εἰς διῤῥόγγους μεταβολὴ εἶναι ὑστεροτέρα παρεκτροπὴ ἀπὸ τῶν ἀρχικῶν καὶ πρωτοθέτων ῥιζῶν· οἷον, βαλ-βάλλω, ἀγγελ-ἀγγέλλω, λαβ-ληβ,-δακ-δηκ,-κτεν-κτειν, φαν-φαιν, λιπ-λειπ κτλ. (3. 11. 18. 44.)

47. Τὸ ν μετὰ τοῦ ν ἐπισυνάπτεται εἰς τὰς ῥίζας τῶν ῥημάτων, ἁπλοῦν μὲν εἰς τὰς συμφωνολήκτους, διπλοῦν δὲ εἰς τὰς φωνηεντολήκτους· τὰ δὲ τοιουτοτρόπως σχηματιζόμενα ὑπάγονται εἰς τὴν δ'. τῶν εἰς μι' λυ δὲ ἀντὶ νυ προσλαμβάνει τὸ ὀλ-ὄλλυμι· οἷον, ἀγ-ἄγνυμι, σιγ-σίγνυμι, ὀρέγω-ὀρέγνυμι, δεικ-δείκνυμι, ὀμ-ὄμνυμι, ἄρω-ἄρνυμι, πταίρω (πταρ)-πτάρνυμι, σκεδάω-σκεδάννυμι, κτεκτίννυμι, σβε-σβέννυμι, ζο-ζώννυμι (§ 694).

Ϛ'.

Μετάθεσις τῶν ῥιζικῶν γραμμάτων καὶ σύμμιξις τῶν θεμάτων.

48. Ἐν ταῖς ῥίζαις πολλάκις συμβαίνει καὶ τῶν γραμμάτων με-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τάθεσις, ἥτις εἶναι δευτέρα πηγὴ τῆς τῶν ῥημάτων ἀνωμαλίας· οἷον, βαλ(ἔβαλον), βλα(βέβληκα)· ρεδ (ῥέζω), ἐρδ (ἔρδω)· θαν (ἔθανον), θνα (τέθνηκα)· δερθ (δέρθω), δραθ (ἔδραθον)· περθ (πέρθω), πραθ (ἔπραθον)· δερκ (δέρκω), δρακ (ἔδρακον).

49. Ὡς δευτερεύουσα πηγὴ τῆς τῶν ῥημάτων ἀνωμαλίας δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ ἔλλειψις ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος· οἷον, δύναμαι, κεῖμαι, οἶμαι, ᾤμην, κτλ.

50. Καὶ ὁ σχηματισμὸς δὲ ἀορίστου β΄. ἄνευ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος ἀνωμαλία εἶναι· οἷον, βιόω-ἐβίων, γιγνώσκω-ἔγνων.

Ζ΄.

Ἐλλιπῆ ῥήματα.

51. Παντάπασι διάφορα τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων εἶναι τὰ ἐλλιπῆ, τῶν ὁποίων οἱ σχηματισμοὶ δὲν ἔχουσί τι ἐναντίον τῶν τῆς γλώσσης κανόνων, ἀλλ' ὁ ἐνεστὼς μόνον ἀπηρχαιώθη, καὶ διὰ τοῦτο ὑπάγονται εἰς ἄλλον ταὐτόσημον ἐνεστῶτα. Κατὰ τύχην δὲ συγκατετάχθησαν μετὰ τῶν ἀνωμάλων καὶ τὰ ἐλλιπῆ ῥήματα, εἰς ἃ συμβαίνει αὐτὴ ἐκείνη ἡ ἔλλειψις, ἥτις παρετηρήθη εἰς τὰ παραθετικὰ καὶ τὰς προσωικὰς ἀντωνυμίας. Π. χ. ἔρχομαι ἔχει μέλλοντα ἐλεύσομαι ἐκ τοῦ ἀπηρχαιωμένου ἐλεύθω, αἱρέω ἔχει μέλλοντα ἑλῶ, καὶ ἀόριστ. β΄. εἷλον, ἀπὸ τοῦ ἕλω.

Η΄.

Ἀνωμαλία κατὰ σημασίαν.

52. Ἕκαστος τύπος ἑκατέρας φωνῆς δὲν ἔχει πάντοτε τὴν ἀνήκουσαν εἰς αὐτὸν σημασίαν, ἀλλὰ πολλάκις ἐνεργητικὸς ἔχει παθητικὴν σημασίαν καὶ τἀνάπαλιν. Τοῦτο δὲ προέρχεται, διότι ῥήματα πολλὰ εἶχον (καί τινα ἀκόμη καὶ τώρα ἔχουσι) διπλῆν σημασίαν, οὐδετέραν καὶ ἐνεργητικήν· οἷον, ἐλαύνω (ἀμεταβάτως) ὑπάγω, διῤῥηλατῶ, ἱππεύω· καὶ ἐλαύνω (μεταβατικῶς) διώκω, ὀδηγῶ· καθίζω σημαίνει κάθημαι, καὶ βάλλω ἄλλον νὰ καθίσῃ.

53. Πολλῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων ὁ β΄. ἐνεργ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικὸς ἔχουσι μέσην ἢ παθητικὴν σημασίαν, καὶ ἐνίοτε καὶ ὁ β΄. ἀόριστος· οὗτοι δὲ τότε ἀνήκουσι κατὰ σημασίαν εἰς τὴν παθητικὴν φωνὴν, καὶ ἐὰν λεχθῶσι ὡς παράδειγμα τὰ, ἵστημι καὶ ὄλλυμι, οἱ χρόνοι αὐτῶν πρέπει νὰ σχηματίζωνται κατὰ σημασίαν οὕτως·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

	ἐνεστ.	παρ.	μελ.	ἀόρ.	παρακ.	ὑπερσ.
Ἐνεργ.	ἵστημι,	ἵστην,	στήσω,	ἔστησα,	(ἕστακα,	ἑστάκειν)
	ὄλλυμι,	ὤλλυον,	ὀλῶ,	ὤλεσα,	ὀλώλεκα,	ὀλωλέκειν.
Μέσ.	ἵσταμαι,	ἱστάμην,	στήσομαι,	ἔστην,	ἕστηκα,	εἱστήκειν
	ὄλλυμαι,	ὠλλύμην,	ὀλοῦμαι,	ὠλόμην,	ὄλωλα,	ὀλώλειν.

54. Τὰ συνηθέστερα ἐνεργητικὰ ῥήματα, εἰς ἃ ὁ Β'. παρακείμενος δὲν ἔχει μεταβατικὴν σημασίαν εἶναι ταῦτα· ἄγνυμι, ἀνοίγω, δαίω, ἐγείρω, ἔλπω, (ἔθω), ἵστημι, ὄλλυμι, ὄρνυμι, πείθω, πήγνυμι, ῥήγνυμι, σήπω, τήκω, φαίνω, φύω. π. χ.

ἔαγα=εἶμαι τσακισμένος	πέποιθα=εἶμαι πεπεισμένος
ἀνέῳγα=εἶμαι ἀνοικτὸς	πέπηγα=εἶμαι πεπηγμένος
δέδηα=εἶμαι ρλογερὸς	[(στερεὸς)
ἐγρήγορα=εἶμαι ξύπνος, ἀγρυπνῶ	ἔῤῥωγα=εἶμαι σχισμένος
ἔολπα=ἔχω ἐλπίδας, ἐλπίζω	σέσηπα=εἶμαι σάπιος
εἴωθα=ἔχω συνήθειαν, συνειθίζω	τέτηκα=εἶμαι λυωμένος
ὅλωλα=εἶμαι χαμένος	πέφηνα=εἶμαι φανερὸς
ὄρωρα=εἶμαι σηκωμένος, σηκόνομαι	πέφυκα=εἶμαι ἐκ φύσεως.

55. Ἀνώμαλα κατὰ σημασίαν εἶναι καὶ τὰ λεγόμενα ἀποθετικὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἀπέθεντο ἤγουν ἀπέβαλον τὸν ἐνεργητικὸν τύπον, ἔχουσι δὲ παθητικὸν ἢ μέσον, καὶ σημαίνουσιν ἐνέργειαν, καὶ ἐνίοτε πάθος εἰς τὸν παρακείμενον καὶ ἀόριστον ἀ' οἷον, βιάζομαι, βεβίασμαι, ἐβιάσθην· ἐργάζομαι, εἴργασμαι, εἰργάσθην.

Κατάλογος τῶν συνηθεστέρων ἀποθετικῶν.

Ἄγαμαι	δέρκομαι (ποιητ).	ἥδομαι
αἰδέομαι	δημοκρατέομαι	θέρομαι (ποιητ.)
ἀλάομαι	διαλέγομαι	κρέμαμαι
ἀμιλλάομαι	διανοέομαι	κτάομαι
ἀντιόομαι (ποιητ).	δύναμαι	μαίνομαι
ἀπονέομαι	ἐναντιόομαι	μυσάττομαι
ἀπορέομαι	ἐνθυμέομαι	οἶομαι
ἀριστοκρατέομαι	ἐπιμέλομαι καὶ-έομαι	ὀλιγαρχέομαι
ἀρνέομαι	ἐπίσταμαι	πειράομαι
ἄχθομαι	ἔραμαι (ποιητ)	προθυμέομαι
βούλομαι	ἐργάζομαι	πυνθάνομαι
βραχύνομαι	εὐλαβέομαι	σέβομαι
δέομαι	εὐνομέομαι	φιλοτιμέομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

56. Ὀγδοήκοντα περίπου ῥήματα ἐνεργητικῆς φωνῆς ἔχουσιν ἄχρηστον τὸν ἐνεργητικὸν μέλλοντα· ἀντὶ δὲ τούτου ἔχει τὴν ἐνεργητικήν, ἢ παθητικὴν ἢ οὐδετέραν σημασίαν ὁ μέσος μέλλων, ἢ εἴς τινα εἶναι τοὐλάχιστον εὐχρηστότερος ἐκείνου.

Κατάλογος τούτων εἶναι ὁ ἑρεξῆς.

Ἐνεστώς.	Μέλλων.
Ἀγνοῶ-	ἀγνοήσομαι
ἄδω-	ἄσομαι
ἀκούω-	ἀκούσομαι
ἀλαλάζω-	ἀλαλάξομαι
ἁμαρτάνω-	ἁμαρτήσομαι
ἀνακύπτω-	ἀνακύψομαι
ἀνανεύω-	ἀνανεύσομαι
ἀνομολογῶ-	ἀνήσομαι
ἀπολαύω-	ἀπολαύσομαι
ἁρπάζω-	ἁρπάσομαι
βαδίζω-	βαδιοῦμαι
βαίνω-	βήσομαι
βιῶ-	βιώσομαι
βλώσκω	μολοῦμαι
βοῶ-	βοήσομαι
γελῶ-	γελάσομαι
γηράσκω-	γηράσομαι
γινώσκω-	γνώσομαι
δάκνω-	δήξομαι
δαρθάνω-	δαρθήσομαι
δέδοικα-	δείσομαι
διδάσκω-	διδάξομαι
διδράσκω-	δράσομαι
(δραμέω)-	δραμοῦμαι
ἐγκωμιάζω-	μιάσομαι
ἐγχαίνω-	ἐγχανοῦμαι
(ἐδω) ἐσθίω-	ἔδομαι
(εἰδω) οἶδα-	εἴσομαι
εἰκάζω-	εἰκάσομαι
ἐπαινῶ-	ἐπαινέσομαι
ἐπιορκῶ-	ἐπιορκήσομαι
(ἔω) εἰμὶ-	ἔσομαι [μαι
(θάνω) θνήσκω-	θανοῦ-
θαυμάζω-	θαυμάσομαι
θέω-	θεύσομαι-οῦμαι
θηρῶ-	θηράσομαι καὶ
θηρεύω-	θηρεύσομαι
θιγγάνω-	θίξομαι
θρώσκω-	θοροῦμαι
καίω-	καύσομαι
κλάω-	κλαύσομαι
κλέπτω-	κλέψομαι
κολάζω-	κολάσομαι
κρύπτω-	κρύψομαι
λαμβάνω-	λήψομαι
λαγχάνω-	λήξομαι
μανθάνω-	μαθήσομαι
νέω-	νεύσομαι καὶ [νευσοῦμαι
οἰμώζω-	οἰμώξομαι
ὁράω-	ὄψομαι
οὑρέω-	οὐρήσομαι
παίζω-	παίξομαι καὶ [παιξοῦμαι
πάσχω-	πείσομαι
πηδῶ-	πηδήσομαι
πίνω-	πίομαι καὶ-οῦμαι
πίπτω-	πεσοῦμαι
πλεονεκτῶ-	ήσομαι
πλέω-	πλεύσομαι καὶ πλευσοῦμαι
πνέω-	πνεύσομαι-οῦμαι
πνίγω-	πνίξομαι-οῦμαι
πυνθάνομαι-	πεύσομαι
ῥέω-	ῥεύσομαι
ῥορῶ	ῥορήσομαι
σιγῶ-	σιγήσομαι
σιωπῶ-	σιωπήσομαι
σκώπτω-	σκώψομαι
σπουδάζω-	άσομαι
συγχωρῶ-	ήσομαι
συρίζω-	συριξοῦμαι
συμβαίνει-	συμβήσεται
τίκτω-	τέξομαι
τρώγω-	τρώξομαι
τυγχάνω-	τεύξομαι
ὑβρίζω-	ὑβριοῦμαι
ὑφαρπάζω-	άσομαι
φέρω-	οἴσομαι
φεύγω-	φευξοῦμαι
χάσκω-	χανοῦμαι
χέζω-	χεσοῦμαι
χωρῶ-	χωρήσομαι.

57. Ὁ μέσος μέλλων ἦτο πολλαχῶς εὔχρηστος καὶ εἰς παθητικὴν σημασίαν. Δὲν ἦτο ὅμως τόσον στερεὰ ἡ χρῆσις αὐτὴ εἰς ὡρισμένα ῥήματα· ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς πολυσύλλαβα ῥήματα μεταχειριζόμενοι τὸν μέσον μέλλοντα ἀπέφευγον τὸν πολυσυλλα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐώτερον παθητικόν· οἷον, ὠρελήσονται ἀντὶ ὠρεληθήσονται, περιέψεσθαι ἀντὶ περιερθήσεσθαι, βλάψεται ἀντὶ βλαβήσεται, θρέψεται ἀντὶ τραφήσεται.

58. Ῥημάτων τινῶν ὁ παρακείμενος ἔλαβε τὴν σημασίαν τοῦ ἐνεστῶτος· διότι ὁ παρακείμενος παριστᾷ τὴν διάθεσιν οὐχὶ μόνον παρελθοῦσαν, ἀλλὰ καὶ διαρκοῦσαν διὰ τοῦ διατηρουμένου ἀποτελέσματος αὐτῆς· π. χ. τέθνηκα σημαίνει ἀπέθανα, ἐπειδὴ ὅμως ἐννοοῦμεν τὴν κατάστασιν αὐτὴν διαρκοῦσαν σημαίνει κυρίως εἶμαι ἤδη νεκρός. Κτῶμαι σημαίνει ἀποκτῶ, ἐπομένως κέκτημαι= ἀπέκτησα· ἐπειδὴ ὅμως ἡ κτῆσις παρίσταται διαμένουσα εἰς τὸν κτήτορα, διὰ τοῦτο κέκτημαι σημαίνει ἔχω· ὡσαύτως δέδοικα= φοβοῦμαι, οἶδα= γινώσκω κτλ.

59. Πολλάκις ὁ ἐνεστὼς καὶ ὁ παρακείμενος, διὰ τὴν εὔκολον μετάβασιν τῆς σημασίας τοῦ δευτέρου εἰς τὸν πρῶτον, ἔχουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν καὶ μάλιστα εἰς τοὺς ποιητάς, ἐν γένει δὲ εἰς ῥήματα σημαίνοντα φωνὴν ἢ κραυγήν· οἷον μέλει μοι καὶ μέμηλε σημαίνουσι φροντίζω, δέρω καὶ δέδορκα, βλέπω· κέκραγα ἀντὶ κράζω, τέτριγα ἀντὶ τρίζω.

60. Ὅταν ῥῆμά τι ἦναι ἀνώμαλον μόνον καθ' ἕνα τῶν σημειωθέντων τρόπων, τότε μένει εἰς τὴν ἰδίαν ἑκάστου κρίσιν ν' ἀναλύῃ καὶ σχηματίζῃ αὐτὸ κατὰ τὰς ἐκτεθείσας παρατηρήσεις.

61. Ὅσα ὅμως πάσχουσι ποικιλωτέρας ἀνωμαλίας, τὰς ὁποίας δὲν εἶναι τόσον εὔκολον νὰ ἐξιχνιάσῃ τις ἀφ' ἑαυτοῦ, τούτων ἐκτίθεται ἐνταῦθα κατάλογος, πρὸς ἄσκησιν μάλιστα ἐπὶ τῶν κανόνων τοῦ λήγοντος παραγράφου, εἰς τὰ ἐδάφια τοῦ ὁποίου γίνονται αἱ παραπομπαὶ διὰ τῶν ἐν παρενθέσει σημειουμένων ἀραβικῶν ἀριθμῶν. Σημειοῦνται δὲ μόνον οἱ ἀναγκαῖοι χρόνοι, ἐξ ὧν οἱ λοιποὶ δύνανται νὰ σχηματισθῶσιν εὐκόλως.

§ 726. Κατάλογος ἀνωμάλων καὶ ἐλλιπῶν ῥημάτων.

1. Ἄγνυμι ἔχει ῥίζαν 1) ἀγ, ἐξ ἧς μέλ. ἄξω, ἀόρ. ἔαξα (§ 574) καὶ παρ' Ὁμήρῳ ἧξα· παρακ. β'. μὲ παθητικὴν σημασίαν ἔαγα· ἀόρ. παθ. ἐάγην· 2) ἄγνυ (47), ἐξ ἧς τὸ ἄγνυμι.

2. Ἄγω ἔχει 1) ῥίζαν ἀγ, ἐξ ἧς τὰ ἄξω, ἦχα καὶ τὰ παθητικὰ ἄγομαι, ἦγμαι, ἤχθην, ἀχθήσομαι· 2) ἀγε (21), ἐξ ἧς ὁ παρακείμενος ἦγεκα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ Ἀττικῶς (§ 594) ἀγήγεκα, καὶ ἀνωμάλως (ἀγήγοχα) ἀγήοχα· 3) ἀγαγ (24), ἐξ ἧς ὁ β΄. ἀόριστος ἤγαγον, καὶ ὁ μέσος ἠγαγόμην.

3. Αἱρέω, εἶναι ἐλλιπὲς καὶ ἔχει 1) ῥίζαν αἱρ, ἐξ ἧς αἱρῶ, αἱροῦμαι, ἥρηκα, καὶ Ἰωνικῶς ἀραίρηκα, ἥρημαι, ἡρέθην, αἱρεθήσομαι· 2) ἑλ (51), ἐξ ἧς οἱ μέλλοντες καὶ ἀόριστοι, ἑλῶ, εἷλον, ἑλοῦμαι, εἱλόμην.

4. Αἰσθάνομαι ἔχει 1) ῥίζαν αἰσθ, ἐξ ἧς ὁ β΄. ἀόριστος ἠσθόμην, 2) αἰσθε (24), ἐξ ἧς μελ. αἰσθήσομαι, παρακ. ἤσθημαι· 3) αἰσθαν (8), ἐξ ἧς τὸ αἰσθάνομαι, ἠσθανόμην.

5. Ἁλέξω ἔχει 1) ῥίζαν ἀλεκ, ἐξ ἧς ὁ μέσος ἀόριστος ἀλέξασθαι· 2) ἀλεξ (41. 2.), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστὼς καὶ παρατατικός· 3) ἀλεξε (24), ἐξ ἧς ὁ μέλλων ἀλεξήσω.

6. Ἁλίσκομαι ἔχει 1) ῥίζαν ἁλ· 2) ἁλε (24)· 3) ἅλο (26), ἐξ ἧς ὁ μέσ. μέλλων ἁλώσομαι, ὁ εἰς μι ἀόριστος ἥλων ἢ ἑάλων, καὶ ὁ παρακ. ἑάλωκα, πάντες μὲ παθητικὴν σημασίαν· 4) ἁλίσκ (ἐκ τῆς ἁλε κατὰ τὰ ἐδ. 27 καὶ 43), ἐξ ἧς τὸ ἁλίσκομαι.

7. Ἁμαρτάνω ἔχει 1) ῥίζαν ἁμαρτ, ἐξ ἧς ὁ β΄. ἀόριστος ἥμαρτον· 2) ἁμαρτε (24), ἐξ ἧς ὁ μέσ. μέλλων ἁμαρτήσομαι καὶ ὁ παρακ. ἡμάρτηκα· 3) ἁμαρτάν (8), ἐξ ἧς ὁ εὔχρηστος ἐνεστώς.

8. Αὐξάνω ἔχει 1) ῥίζαν αεγ· 2) αεξ (41. 2.), ἐξ ἧς τὰ Ὁμηρικὰ ἀέξω, ἄεξα, ἀέξατο· 3) αγ κατὰ συναίρεσιν ἐκ τῆς αεγ· 4) αὐγ (11), ἐξ ἧς τὰ παλαιὰ ηὔγηται, αὐγητὸς, καὶ τὰ τῆς καθομιλουμένης, αὐγατῶ, αὐγατίζω· 5) αὐξ (41. 2.), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. αὔξω καὶ αὔξομαι. 6) αὐξε (24), ἐξ ἧς μελ. αὐξήσω, αὐξήσομαι, παρ. ηὔξημαι, ἀόριστος ηὐξήθην.

9. Βαίνω ἔχει 1) ῥίζαν βε καὶ βα (25), ἐξ ἧς μέλλων Ὁμ. βήσω (ἀποπέμψω), βήσομαι (πορεύσομαι), ἀόρ. ἀ. ἔβησα (ἔφερον), καὶ β΄. ἔβην (ὑπῆγον), παρ. βέβηκα· 2) βιβάζ (28 καὶ 35), τῆς ὁποίας ὅλοι οἱ χρονικοὶ σχηματισμοὶ εἶναι μεταβατικοὶ καὶ ὁμαλοί· 3) βαίν ἐκ τῆς βα (4), ὅθεν τὸ βαίνω.

10. Βάλλω ἔχει 1) ῥίζαν βελ ἀναβαινομένην εἰς τὸ ὄνομα βέλος 2) βαλ (25), ἐξ ἧς ὁ μέλ βαλῶ καὶ ὁ β΄. ἀόρ. ἔβαλον· 3) βλε καὶ βλα (48), ἐξ ἧς οἱ παρ. βέβληκα, βέβλημαι, ἐβλήθην καὶ παρ' Ὁμήρῳ εὐκτ. βλείμην, βλεῖο, βλεῖτο, ἀντὶ βληθείην, βληθείης, βληθείη· 4) βάλλ (15), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. βάλλω· 5) βαλλε (24), ἐξ ἧς ὁ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μελ. βαλλήσω· 6) βολε ἐκ τῆς βελ (12), ὅθεν ὁ Ὁμηρικὸς παρακ. βεβόλημαι.

11. Βιβρώσκω ἔχει 1) ῥίζαν βρο, ἐξ ἧς ὁ μέλ. βρώσω· καὶ ὁ β'. ἀόριστος ἔβρων κατὰ τὰ εἰς μι· 2) βιβρο (28), ἐξ ἧς βιβρώσκω (43 καὶ 44).

12. Βλαστάνω ἔχει 1) ῥίζαν βλαστ, ἐξ ἧς ὁ β'. ἀόριστος ἔβλαστον· 2) βλαστε (24), ἐξ ἧς ὁ μέλ. βλαστήσω· 3) βλασταν (8), ἐξ ἧς βλαστάνω.

13. Γίγνομαι ἔχει 1) ῥίζαν γε καὶ γα (25), ἐξ ἧς ὁ παρὰ ποιηταῖς εὔχρηστος παρακείμενος γέγα(κ)α· 2) γεν (14), ἐξ ἧς ὁ β'. παρακ. γέγονα, καὶ ὁ ἀόρ. β'. ἐγενόμην, καὶ ἀ. ἐγεινάμην (ἐγέννησα)· 3) γενε (24), ἐξ ἧς ὁ μελ. γενήσομαι, παρ. γεγένημαι, ἀόρ. ἐγενήθην, μελ. γενηθήσομαι· 4) γιγν (ἐκ τῆς γεν. 30), ὅθεν γίγνομαι καὶ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις γίνομαι.

14. γιγνώσκω ἔχει 1) ῥίζαν γνο, ἐξ ἧς ὁ μέλ. γνώσομαι, ὁ ἀόρ. ἔγνων καὶ οἱ παρακ. ἔγνωκα, ἔγνωσμαι· 2) γιγνο (28), ἐξ ἧς γιγνώσκω (43 καὶ 44).

15. Δάκνω ἔχει 1) ῥίζαν δακ, ἐξ ἧς ἀόριστος β'. ἔδακον· 2) δηκ (16), ἐξ ἧς μελ. δήξω, παρακ. δέδηχα· 3) δακν (45), ἐξ ἧς δάκνω.

16. Δαμάω ἔχει 1) ῥίζαν δαμ, ἐξ ἧς ἀόρ. β'. παθ. ἐδάμην· 2) δάμν (45)· 3) δαμα καὶ δαμνα (17), ἐξ ὧν δαμάω, δαμνάω καὶ δάμνημι· 4) δμα (ἐκ τῆς δαμ. 48), ὅθεν δέδμηκα, δέδμημαι, ἐδμήθην.

17. Δαρθάνω ἔχει 1) ῥίζαν δαρθ, καὶ δραθ (18), ἐξ ἧς ἀόρ. β'. ἔδαρθον καὶ ποιητικῶς ἔδραθον· ἀόρ παθητ. ἐδάρθην· 2) δαρθε (24), ἐξ ἧς μέλ. δαρθήσομαι, παρακ. δεδάρθηκα.

18. Δέμω ἔχει 1) ῥίζαν δεμ, ἐξ ἧς καὶ γίνεται· 2) δειμ (18), ἐξ ἧς ἐνεστ. δείμω καὶ ἀόρ. ἐνεργ. ἀ. ἔδειμα· καὶ μεσ. ἐδειμάμην· 3) δμε (ἐκ τῆς δεμ. 48), ὅθεν δέδμηκα.

19. Διδάσκω ἔχει 1) ῥίζαν δαχ· 2) διδαχ (23), ἐξ ἧς οἱ μέλ. διδάξω, διδάξομαι, ἀόρ. ἐδίδαξα, παρακ. δεδίδαχα· 3) διδαχσκ, διδάσκ (43 καὶ 31), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. διδάσκω· 4) διδασκε (24), ἐξ ἧς ὁ ἀόριστ. ἀ. παρ' Ἡσιόδῳ ἐδιδάσκησε.

20. Διδράσκω ἔχει 1) ῥίζαν δρα, ἐξ ἧς μέλ. δράσομαι, ἀόρ. ἔδρᾱν, παρ. δέδρακα· 2) διδράσκ (28 καὶ 43), ἐξ ἧς διδράσκω.

21. Ἐγείρω ἔχει 1) ῥίζαν ἐγερ· 2) ἐγειρ (18), ἐξ ἧς ἐνεργ. ἐγείρω,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παρακ. ἐγήγερκα (§ 594)· 3) ἐγρ (ἐκ τῆς ἐγερ κατὰ τὴν σημείωσιν τοῦ 26)· ἐξ ἧς ἀόρ. ἠγρόμην· ἐκ τῶν δύο δὲ ῥιζῶν ἐγερ καὶ ἐγρ γίνεται ὁ β'. παρακείμενος ἐγρήγορα.

22. Ἔδω ἐκ τῆς 1) ῥίζης ἐδ· 2) ἐδε (24), ἐξ ἧς παρακ. ἐνεργ. ἐδήδεκα καὶ ἐδήδοκα· παθητ. ἐδήδεσμαι, ἀόρ. ἠδέσθην.

23. Ἔπω ἐκ τῆς 1) ῥίζης ἑπ, ἐξ ἧς καὶ τὸ ἕπομαι· 2) ἑσπ (32) καὶ 3) σπε (48), ἐξ ἧς ὁ ἀόρ. ἁ. ἕσπον καὶ ὁ μέσος ἑσπόμην, εἰς οὓς τὸ ε εἶναι αὔξησις, (ἀλλὰ δασύνεται ἐν μόνῳ τῷ μέσῳ), ὅθεν εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις ἀποβάλλεται· ἀπαρεμ. σπεῖν, σπέσθαι, μετοχ. σπών, σπόμενος· προστακ. σποῦ.

24. Ἔρχομαι ἐκ τῆς 1) ῥίζης ἐρχ· 2) ἐλευθ (51), ἐξ ἧς ὁ μέλλων ἐλεύσομαι, ὁ παρακ. ἐλήλυθα (§ 594) καὶ παρ' Ὁμήρῳ εἰλήλουθα (18 καὶ 15) ὁ ἀόρ. ἦλθον ἐκ τοῦ ἤλυθον (26. σημ.).

25. Εὑρίσκω ἔχει 1) ῥίζαν εὑρ, ἐξ ἧς ἀόρ. β'. εὗρον καὶ μεσ. β'. εὑρόμην, καὶ ἀ. εὑράμην· 2) εὑρε (24), ἐξ ἧς μελ. εὑρήσω, παρακ. εὕρηκα, εὕρημαι, ἀόρ. παθ. εὑρέθην· 3) εὑρισκ (27 καὶ 43), ἐξ ἧς εὑρίσκω.

26. Ἔχω ἐκ τῆς 1) ῥίζης ἐχ, ἐξ ἧς καὶ ὁ παρατατ. εἶχον (§ 573) καὶ ὁ μέλ. ἕξω (§ 173)· 2) ἔσχ καὶ ἴσχ (32 καὶ 27), ἐξ ἧς ὁ ἐνεργ. ἴσχω· 3) σχε (48), ἐξ ἧς ὁ ἀόρ. β'. ἔσχον, μέσος ἀόρ. ἐσχόμην, μελ. σχήσω, παρ. ἔσχηκα, ἀόρ. παθ. ἐσχέθην.

27. Ἕψω ἔχει 1) ῥίζαν ἑπ, ἐξ ἧς τὸ ἐπίθετον ἑφθός· 2) ἑψ (32) ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. ἕψω· 3) ἑψε (24), ἐξ ἧς ὁ μελ. ἑψήσω, καὶ τὰ ἐπίθετα ἑψητός, ἑψητέος.

28. Θνήσκω ἔχει 1) ῥίζαν θαν, ἐξ ἧς ὁ β'. ἀόρ. ἔθανον, καὶ ὁ μελ. θανοῦμαι· 2) θνα (48), ἐξ ἧς ὁ παρακ. τέθνηκα, καὶ ὁ μετ' ὀλίγον μέλλων τεθνήξομαι· 3) θνήσκ (43, 44), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. θνήσκω.

29. Ἵζω ἔχει 1) ῥίζαν ἑδ, φαινομένην εἰς τὸ ἕδος· 2) ἑζ (32), ἐξ ἧς ὁ ἐν. ἕζω· 3) ἱζ (27), ἐξ ἧς ὁ ἐν. ἵζω καὶ συνθ. καθίζω, μελ. καθίσω καὶ καθιῶ (§ 606), ἀόρ. ἐνερ. ἐκάθισα, καὶ μέσος ἐκαθισάμην· 4) ἱζάν (8 , ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. ἱζάνω· 5) ἵζε (ἐκ τῆς ἱζ, 24), ἐξ ἧς μέλ. ἱζήσω.

30. Ἱκάνω ἔχει 1) ῥίζαν ἱκ, ἐξ ἧς μελ. ἵξομαι, ἀόρ. ἁ. ἵξα, ὁ μέσος ἀόρ. β' ἱκόμην· παρακ. ἷγμαι· 2) ικαν (8), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. ἱκάνω· 3) ικε (45), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. ἱκνέομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

31. Καίω ἔχει 1) ῥίζαν κα, ἐξ ἧς τὸ πρωτόθετον θέμα κάω, ὁ ἀόρ. ἀ. ἔκηα, καὶ ὁ β'. ἐκάην· 2) και (46), ἐξ ἧς καίω· 3) καυ (11,12), ἐξ ἧς οἱ μελ. καύσω, καύσομαι, ὁ παρακ. κέκαυμαι, ὁ ἀόρ. παθ. ἐκαύθην καὶ τὰ ῥηματικὰ καυστὸς καὶ καυτός.

32. Καλέω ἔχει 1) ῥίζαν καλ· 2) καλε (24), ἐξ ἧς ὁ ἐν καλέω-ῶ, μελ. καλέσω καὶ καλῶ (§ 618), ἀόρ. ἐκάλεσα, καὶ μεσ. μέλ. καλέσομαι καὶ καλοῦμαι· 3) κλα (ἐκ τῆς καλ 48), ἐξ ἧς οἱ παρακ. κέκληκα, κέκλημαι, ἀόρ. ἐκλήθην.

33. Κάμνω ἔχει 1) ῥίζαν καμ, ἐξ ἧς ὁ μελ. καμοῦμαι καὶ ἀόρ. β'. ἔκαμον· 2) κμα (48), ἐξ ἧς ὁ παρακ· κέκμηκα· 3) καμν (45), ἐξ ἧς κάμνω.

34. Κεράω, ἔχει 1) ῥίζαν κερ, ἐξ ἧς ὁ μέσος ἀόρ. β'. παρ' Ὁμήρῳ ἐκερόμην, ὑποτ· κέρωνται· 2) κερα (17), ἐξ ἧς μελ. κεράσω, ἀόρ. ἀ. ἐκέρασα, μεσ. ἐκερασάμην καὶ παθ. ἐκεράσθην παρ. κεκέρασμαι· 3) κερν (45), ἐξ ἧς τῆς καθομιλουμένης τὸ κερνάω-ῶ· 4) κιρν (27), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστὼς κιρνάω· 5) κερανν (ἐκ τῆς κερα, 47) ἐξ ἧς κεράννυμι· 6) κρα (ἐκ τῆς κερα 28. σημ), ἐξ ἧς οἱ παρακειμ. κέκρακα, κέκραμαι.

35. Κρεμάννυμι ἔχει 1) ῥίζαν κρεμ, ἐξ ἧς τὸ τῆς καθομιλουμένης θέμα κρέμομαι, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν μεσ. ἀόρ. β'. τῆς ὑποτακτ. κρέμωμαι· 2) κρεμα (17), ἐξ ἧς ὁ ἐν. κρέμαμαι, μελ. κρεμάσω καὶ κρεμῶ (§ 618) ἀόρ. παθ. ἐκρεμάσθην, μελ. παθ· κρεμασθήσομαι καὶ μέσος κρεμήσομαι· 3) κρεμαννυ (47), ἐξ ἧς οἱ ἐνεστῶτες κρεμάννυμι, κρεμάννυμαι.

36. Κυνέω ἔχει 1) ῥίζαν κυ, ἐξ ἧς ὁ μελ. κύσω, καὶ ὁ ἀόρ. ἔκυσα· 2) κυν (14)· 3) κυνε (24), ἐξ ἧς ὁ ἐν. κυνέω, καὶ μέσος μέλ. κυνήσομαι.

37. Λαγχάνω ἔχει 1) ῥίζαν λεχ, καὶ λαχ (25), ἐξ ἧς ὁ β'. ἀόρ. ἔλαχον· 2) λαχ (46), ἐξ ἧς ὁ μελ. λήξομαι, καὶ οἱ παρακ. εἴληχα, εἴληγμαι. 3) λεγχ (ἐκ τῆς λεχ, 45), ἐξ ἧς ὁ β'. παρακ. λέλογχα· 4) λαγχαν (ἐκ τῆς λαχ, 10), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστὼς λαγχάνω.

38. Λαμβάνω ἔχει 1) ῥίζαν λαβ, ἐξ ἧς οἱ β'. ἀόριστοι, ἔλαβον, ἐλαβόμην· 2) ληβ (46), ἐξ ἧς ὁ μελ. λήψομαι, παρ. λέληφα καὶ εἴληφα, (§ 593)· λαβε (ἐκ τῆς λαβ. 24), ἐξ ἧς ὁ Ὁμηρικὸς παρακ. λελάβηκα, καὶ ἡ μετοχὴ τῆς καθομιλουμένης λαβημένος, ἢ λαβω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μένος ἐκ τῆς λαβο, γινομένης ἐκ τῆς λαβε κατὰ τὸ ἐδ. 26· 4) λαμβ (ἐκ τῆς λαβ, 45), ἐξ ἧς οἱ Ἰωνικοὶ τύποι, λάμψομαι, λέλαμμαι, ἐλάμφθην· 5) λαμβαν (ἐκ τῆς λαβ, 10), ἐξ ἧς λαμβάνω.

39. Λανθάνω ἔχει 1) ῥίζαν λαθ, ἐξ ἧς οἱ β΄. ἀόριστοι ἔλαθον, ἐλαθόμην· 2) ληθ (46), ἐξ ἧς ὁ ἐνεσ. λήθω, οἱ μέλ. λήσω, λήσομαι, παρακ. λέληθα, λέλησμαι· 3) λανθαν (10), ἐξ ἧς λανθάνω.

40. Λούω ἔχει 1) ῥίζαν λο· 2) λοε (24) καὶ κατὰ συναίρεσιν λου, ἐξ ἧς λούω, λούομαι· ἀπαρ. λούεσθαι-λοῦσθαι· μετοχ. λουόμενος-λούμενος· μέλ. λοέσω-λούσω· ἀόρ. ἐλόεσα-ἔλουσα (§ 684). Ἀπαράλλακτα ὡς εἰς τὴν καθομιλουμένην ἀκούω-ἀκῶ, ἀκούετε-ἀκοῦτε.

41. Μανθάνω ἔχει 1) ῥίζαν μαθ, ἐξ ἧς ὁ β΄. ἀόριστος ἔμαθον· 2) μαθε (24), ἐξ ἧς μέλ. μαθήσομαι, παρακ. μεμάθηκα· 3) μανθαν (10), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. μανθάνω.

42. Μείρομαι ἔχει 1) ῥίζαν μερ· 2) μειρ (18), ἐξ ἧς μείρομαι· 3) μορ (26), ἐξ ἧς ἀόρ. β΄. παρ' Ὁμήρῳ ἔμμορον καὶ παρακ. ἔμμορα· 4) μαρ (25), ἐξ ἧς ὁ παρ. εἵμαρμαι (§ 593 καὶ 152 4), καὶ τὸ γ΄. προσ. εἵμαρται, ὑπερσυντ. εἵμαρτο.

43. Μίγνυμι ἔχει 1) ῥίζαν μιγ, ἐξ ἧς μέλ. μίξω, ἀόρ. ἔμιξα, παρακ. μέμιγμαι, ἀόρ. ἐμίχθην, ἐμίγην· 2) μισγ (34), ἐξ ἧς μίσγω, καὶ τὸ τῆς καθομιλουμένης κατὰ μετάθεσιν γραμμάτων σμίγω· 3) μίγνυ (47), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. μίγνυμι.

44. Μιμνήσκω ἔχει 1) ῥίζαν μνα, ἐξ ἧς ἐνεστ. μνῶμαι, παρακ. μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος (58) μέμνημαι (§ 592), μέλ. μνήσω, μνησθήσομαι, μετ' ὀλίγον μέλ. μεμνήσομαι· 2) μνησκ (43.44)· 3) μιμνησκ (28), ἐξ ἧς οἱ ἐνεστ. μιμνήσκω, μιμνήσκομαι.

45. Ὄζω ἔχει 1) ῥίζαν ὀδ, ἐξ ἧς ὁ β΄. παρακ. ὄδωδα (§ 594)· 2) ὀζ (32), ἐξ ἧς ὄζω· 3) ὀζε (24), ἐξ ἧς μέλ. ὀζέσω καὶ ὀζήσω.

46. Οἴομαι ἔχει 1) ῥίζαν οἰ, καὶ συναιρέσει οἱ, ἐξ ὧν οἱ ἐνεστῶτες, οἴω, οἴομαι, καὶ οἶω, οἶομαι, οἶμαι (49), παρατ. ᾠόμην-ᾤμην· 2) οἰε (24), ἐξ ἧς ὁ μέλ. οἰήσομαι, ἀόρ. ᾠήθην.

47. Οἴχομαι ἔχει 1) ῥίζαν οἰχ, ἐξ ἧς ὁ ἐνεστὼς οἴχομαι καὶ ὁ παρατ. ᾠχόμην· 2) οἰχε (24), ἐξ ἧς ὁ μέλ. οἰχήσομαι, παρακ. ᾤχηκα, ᾤχημαι· 3) οἰχο (26), ἐξ ἧς ὁ ποιητικ. παρακ. οἴχωκα.

48. Ὀλισθαίνω ἔχει 1) ῥίζαν ὀλισθ, ἐξ ἧς ἀόρ. β΄. ὤλισθον· 2) ὀλισθε (24), ἐξ ἧς μέλ. ὀλισθήσω, ἀόρ. ὠλίσθησα, παρακ. ὠλίσθηκα·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

3) ὀλισθαν καὶ ὀλισθαιν (9), ἐξ ὧν οἱ ἐνεστῶτες ὀλισθάνω καὶ ὀλισθαίνω.

49. Ὄλλυμι ἔχει 1) ῥίζαν ὀλ, ἐξ ἧς ὁ 6′. παρακ. ὄλωλα, καὶ ὁ μεσ. 6′. ἀόρ. ὠλόμην· 2) ὀλε (24), ἐξ ἧς οἱ μέλ. ὀλέσω, ὀλέσομαι, καὶ ὀλῶ, ὀλοῦμαι, ἀόρ. ὄλεσα, ὠλέσθην· παρ. ὀλώλεκα· 3) ὀλλυ (47), ἐξ ἧς ὄλλυμι.

50. Ὄμνυμι ἔχει 1) ῥίζαν ὀμ· 2) ὀμε (24)· 3) ὀμο (26), ἐξ ἧς οἱ μέλλοντες ὀμόσω, ὀμοῦμαι· ἀόρ. ὤμοσα· παρακ. ὀμώμοκα, ὀμώμοσμαι· 4) ὀμνυ ἐκ τῆς ὀμ (47), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. ὄμνυμι.

51. Ὀνίνημι ἔχει 1) ῥίζαν ὀν· 2) ὀνα (17), ἐξ ἧς ἐνεστ· ὄνημαι, παραταπ. ὠνήμην, μελ. ὀνήσω, ἀόρ. ὤνησα, μέσος ἀόρ. ὠνάμην· ἐυκτικ. ὀναίμην· ἀπαρεμφ. ὄνασθαι· 2) ὀνινα, κατὰ παρένθεσιν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ νι, ἐξ ἧς ὀνίνημι.

52. Ὁράω-ῶ ἐλλιπὲς ἔχει 1) ῥίζαν ὁρα, ἐξ ἧς ὁράω-ῶ, ἑώραον ἑώρων, καὶ ὦραον-ὧρων, παρακ. ἑώρακα, ἑώραμαι· 2) ὀπ (51), ἐξ ἧς μέλ. ὄψομαι, 6′. παρακ. ὄπωπα, παθ. παρακ. ὦμμαι, ἀόρ. ὤφθην.

53. Ὀσφραίνομαι ἔχει 1) ῥίζαν ὀσφ, ἐξ ἧς οἱ ἀόριστοι ὠσφράμην, -όμην· 2) ὀσφρε (24)· 3) ὀσφρα (25), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. ὀσφράομαι, μέλ. ὀσφρήσομαι, ἀόρ. ὠσφρησάμην· 4) ὀσφραιν (6), ἐξ ἧς ὀσφραίνομαι.

54. Ὀφείλω ἔχει 1) ῥίζαν ὀφελ, ἐξ ἧς ἀόριστος 6′. ὄφελον καὶ ἀναυξήτως ὄφελον· 2) ὀφειλ (18), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. ὀφείλω· 3) ὀφειλε (24), ἐξ ἧς ὁ μέλ. ὀφειλήσω.

55. Ὄρλω ἐκ τῆς 1) ῥίζης ὀρλ, γνομένης ἐκ τῆς τοῦ προηγουμένου ὀφελ (26. σημ.)· 2) ὀρλε (24), ἐξ ἧς ὁ μέλλων ὀρλέσω· 3) ὀρλίσκ (43 καὶ 27)· 4) ὀρλισκαν (8), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. ὀρλισκάνω.

56. Παίζω ἔχει 1) ῥίζαν παιδ, ἐξ ἧς παρακ. πέπαισμαι, ἀόρ. ἔπαισα· 2) παίζ (32), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστὼς παίζω· 3) παιγ (51), ἐξ ἧς μέλ· παίξομαι καὶ παιχθῆναι· καὶ ὁ τῆς καθομιλουμένης ἀόριστος ἔπαιξα.

57. Πάσχω ἔχει 1) ῥίζαν παθ· 2) παθ (24), ἐξ ἧς ὁ ἀόριστος 6′. ἔπαθον· 3) πενθ (ἐκ τῆς πθ, 45), ἐξ ἧς μέλ. πείσομαι (§ 207.) παρακ. πέπονθα, καὶ παθ. παρ' Ὁμήρῳ πέποσμαι, καὶ πληθ. 6′. προσ. πέποσθε, ἐκ τῶν πέπονθμαι, πέπονθσθε· 4) πλθ (ἐκ τῆς παθ,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

46), ἐξ ἧς παρ' Ὁμήρῳ μέλ. πήσομαι, ἀόρ. ἔπησα, καὶ παρακ. πέπηθα· 5) πασχ ἐκ τῆς παθ (31. 44), ὅθεν ὁ ἐνεστὼς πάσχω.

58. Πέτομαι ἐκ τῆς 1) ῥίζης πετ· 2) πετα (17, ἐξ ἧς πέταμαι καὶ πετάομαι· 3) ἐπτ (48)· 4) ἱπτ (27), ἐξ ἧς ἵπταμαι· 5) πτα (ἐκ τῆς πετα, 26. σημ), ὅθεν μέλ. πτήσομαι, ἀόριστοι, ἔπτην, ἐπτόμην, ἐπτάμην· ἀπαρεμ. πτῆναι, πτέσθαι, πτάσθαι· μετοχ. πτὰς, πτόμενος, πτάμενος.

59. Πέρθω ἐκ τῆς 1) ῥίζης περθ, ἐξ ἧς ἀόριστος παρ' Ὁμήρῳ ἔπερσε· 2) παρθ (25)· 3) πραθ (48), ἐξ ἧς ὁ Ὁμηρ. ἀόρ. β'. ἔπραθον· 4) πορθε ἐκ τῆς περθ (22), ὅθεν ὁ ἐνεστὼς, πορθέω, μέλλων πορθήσω.

60. Πήγνυμι ἔχει 1) ῥίζαν παγ, ἐξ ἧς ὁ παθητικὸς ἀόριστος β'. ἐπάγην· 2) πηγ (46), ἐξ ἧς μέλ. πήξω παρακ. β'. πέπηγα (54). 3) πηγνυ (47), ἐξ ἧς ὁ ἐν. πήγνυμι.

61. Πίνω ἔχει 1) ῥίζαν πι, ἐξ ἧς μέλ. πίομαι, ἀόριστ. β'. ἔπιον· 2) πιν (14)· 3) πο (51), ἐξ ἧς παρακ. πέπωκα, πέπομαι, ἀόρ. παθ. ἐπόθην.

62. Πιπράσκω ἔχει 1) ῥίζαν πρα, ἐξ ἧς παρακ. πέπρακα, ἀόρ. παθ. ἐπράθην. 2) πιπρα (38)· 3) πιπρασκ (13), ἐξ ἧς πιπράσκω.

63. Πίπτω ἔχει 1) ῥίζαν πετ· 2) πεπετ-πίπτ (30), ἐξ ἧς πίπτω· 3) πτε (ἐκ τῆς πετ, 48)· 4) πτο (26), ἐξ ἧς πέπτωκα (§ 392). 5) πετ (51), ἐξ ἧς μελ. πεσοῦμαι, ἀόρ. β'. ἔπεσον.

64. Πλήσσω ἔχει 1) ῥίζαν πλαγ, ἐξ ἧς ἀόρ. β'. ἐπλάγην, ἐπὶ ψυχικῆς προσβολῆς, ἐτρόμαζα, ἐξυπτάσθην· 2) πλαγ (46), ἐξ ἧς παρακ. πέπληγα, ἀόρ. ἐπλήγην, ἐπὶ σωματικῆς πληγῆς· 3) πλήσσ (39. 2), ἐξ ἧς πλήσσω καὶ πλήττω.

65. Πυνθάνομαι ἔχει 1) ῥίζαν πυθ, ἐξ ἧς ἀόριστος β'. ἐπυθόμην, παρακ. πέπυσμαι· 2) πευθ (46), ἐξ ἧς ὁ Ὁμηρικὸς ἐνεστὼς πεύθομαι, μέλ. πεύσομαι· 3) πυνθαν (19), ἐξ ἧς πυνθάνομαι.

66. Ῥέζω ἔχει 1) ῥίζαν ῥεδ· 2) ῥεζ (32), ἐξ ἧς ῥέζω· 3) ἐρδ (48), ἐξ ἧς ἔρδω· 4) ῥεγ (51), ἐξ ἧς μέλλων Ὁμηρ. ῥέξω, ἀόρ. ἔρεξα, παθ. ἐρέχθην· 5) ἐργ (48), ἐξ ἧς μελ. Ὁμηρ. ἔρξω, ἀόρ. ἔρξα, προστακτ. ἔρξον, παρακ. β'. ἔοργα· παθ. ἔργμαι.

67. Ῥέω ἐκ τῆς 1) ῥίζης ῥε· 2) ῥευ (19 καὶ 20), ἐξ ἧς μέλ. ῥεύ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σομαι, ἀόρ. ἀ. ἐῤῥευσα· 3) ῥυ (21), ἐξ ἧς ὁ ἀόρ. β΄. ἐῤῥύην· 4) ῥυσ (24), ἐξ ἧς μέλ. ῥυήσομαι, παρακ. ἐῤῥύηκα.

68. Ῥήγνυμι ἔχει 1) ῥίζαν ῥαγ, ἐξ ἧς παθ ἀόρ. β΄. ἐῤῥάγην· 2) ῥαγ (46), ἐξ ἧς μέλ. ῥήξω, ἀόρ. ἔῤῥηξα· 3) ῥηγνυ (47), ἐξ ἧς ῥήγνυμι· 4) ῥωγ (51), ἐξ ἧς παρακείμ. μὲ παθ. σημασίαν (54) ἔῤῥωγα.

69. Σβέννυμι ἔχει 1) ῥίζαν σβε, ἐξ ἧς μέλ. σβέσω, παρακ. ἔσβηκα, παθ. ἔσβεσμαι, ἀόρ. ἐσβέσθην, μέσος ἀόριστος β΄. ἔσβην· 2) σβεννυ (47), ἐξ ἧς σβέννυμι.

70. Σμάω ἐκ τῆς 1) ῥίζης σμα (§ 680), ἐξ ἧς μελ. σμήσω· 2) σμηχ (51), ἐξ ἧς ὁ παθητ. ἀόρ. ἐσμήχθην.

71. Στορέννυμι ἔχει 1) ῥίζαν στορ· 2) στορνυ (47), ἐξ ἧς στόρνυμι· 3) στορε (24), ἐξ ἧς μέλ. στορέσω, ἀόρ. ἐστόρεσα, ἀόρ. παθ. ἐστορέσθην· 4) στορεννυ (47), ἐξ ἧς στορέννυμι· (4) στρο (ἐκ τῆς στορ, 48), ἐξ ἧς μελ στρώσω, ἀόρ. ἔστρωσα, παρακ. ἔστρωμαι· 5) στρωννυ (47), ἐξ ἧς στρώννυμι.

72. Τέμνω ἔχει 1) ῥίζαν τεμ, ἐξ ἧς μελ. τεμῶ, ἀόρ. β΄. ἔτεμον· 2) ταμ (25), ἐξ ἧς μελ. ταμῶ, ἀόρ. ἔταμον· 3) τμα (48), ἐξ ἧς παρακ. τέτμηκα, τέτμημαι, ἀόρ ἐτμήθην.

73. Τίκτω ἔχει 1) ῥίζαν τεκ, ἐξ ἧς μέλλοντες, τέξω, τέξομαι, τεκοῦμαι· ἀόριστοι, ἔτεκον, ἐτεκόμην· παρακ. τέτοκα· 2) τεκτ-τικτ- (42, 27), ἐξ ἧς τίκτω.

74. Τιτράω ἔχει 1) ῥίζαν τρα, ἐξ ἧς μέλ. τρήσω, παρακ. τέτρηκα, τέτρημαι· 2) τιτρα (28), ἐξ ἧς τιτράω· 3) τραν (14)· 4) τραιν (3)· 5) τετραιν (30), ἐξ ἧς ἐνεστ. τετραίνω, ἀόρ. ἐτέτρηνα.

75. Τρέχω ἐκ τῆς 1) ῥίζης θρεχ (§ 171) ἐξ ἧς μέλ. θρέξομαι, ἀόρ. ἀ. ἔθρεξα· 2) δρεμ (51), ἐξ ἧς παρακ. δέδρομα· 3) δραμ (25), ἐξ ἧς μελ. δραμοῦμαι, ἀόρ. β΄. ἔδραμον.

76. Τρώγω ἐκ τῆς 1) ῥίζης τρωγ, ἐξ ἧς μέλ. τρώξομαι· 2) τραγ (51), ἐξ ἧς ἀόρ. β΄. ἔτραγον.

77. Τυγχάνω ἔχει 1) ῥίζαν τυχ, ἐξ ἧς ἀόρ. β΄. ἔτυχον· παθ. παρ τέτυγμαι· 2) τυχε (24), ἐξ ἧς παρακ. τετύχηκα· 3) τευχ (46), ἐξ ἧς μέλ. τεύξομαι· 4) τυγχαν (40), ἐξ ἧς τυγχάνω.

78. Τύπτω ἔχει 1) ῥίζαν τυπ, ἐξ ἧς μέλ. τύψω, ἀόρ. ἔτυψα, πα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θητ. ἀόρ. ἐτύπην· 2) τυπτ (37. 1), ἐξ ἧς τύπτω· 3) τυπτε (24), ἐξ ἧς οἱ μέλλοντες, τυπτήσω, τυπτήσομαι.

79. Φαίνω ἔχει 1) ῥίζαν φα· 2) φαν (14), ἐξ ἧς παρ. πέφηνα, παθ. πέφασμαι, ἀόρ. ἐφάνην καὶ ὁ ἀδόκιμος ἔφανον· 3) φανε (24), ἐξ ἧς μελ. φανήσομαι· 4) φαιν (3 καὶ 4), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστὼς φαίνω.

80. Φέρω ἐλλιπὲς ἐκ τῆς 1) ῥίζης φερ· 2) οἰ (51) ἐξ ἧς μελ. οἴσω· 3) ἐνεκ (51), ἐξ ἧς ἀόρ. ἀ. ἤνεικα, καὶ παθ. ἠνέχθην, παρακ. ἐνήνοχα, παθ. παρακ. ἐνήνεγμαι, μέλ. ἐνεχθήσομαι· 4) ἐνεγκ (15), ἐξ ἧς ἀόρ. ἀ. ἤνεγκα, καὶ β΄. ἤνεγκον.

81. Φθάνω ἔχει 1) ῥίζαν φθα, ἐξ ἧς μέλ. φθάσω, φθήσομαι, ἀόρ. ἔφθασα, καὶ β΄. ἔφθην, εὐκτ. φθαίην, ἀπαρ. φθῆναι, μετ φθάς, παρ. ἔφθακα· 2) φθαν (5), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. φθάνω.

82. Χαίρω ἔχει 1) ῥίζαν χαρ, ἐξ ἧς ἀόρ. παθ. ἐχάρην, παρακ. κέχαρμαι· 2) χαρε (24), ἐξ ἧς παρακ. κεχάρηκα, κεχάρημαι· 3) χαιρ (3), ἐξ ἧς ὁ ἐνεστ. χαίρω· 4) χαιρε (24), ἐξ ἧς μέλ. χαιρήσω.

83. Χέω ἐκ τῆς 1) ῥίζης χε, ἐξ ἧς ἀόριστ. ἀ. χωρὶς σ ἔχει· καὶ μέλλοντες χέω καὶ χέομαι· 2) χυ (21), ἐξ ἧς παρακ. κέχυκα, κέχυμαι, ἀόρ. παθ. ἐχύθην, χυθήσομαι.

Περὶ τῆς ἀπ' ἀλλήλων παραγωγῆς τῶν λέξεων.

§ 727. Ἡ ἀπ' ἀρχῆς τεθεῖσα λέξις πρὸς δήλωσιν ἐννοίας τινὸς, λέγεται πρωτότυπος, ἢ θεματικὴ, ἢ ῥιζικὴ. Ἡ δὲ σχηματισθεῖσα ἐξ ἄλλης ὀνομάζεται παράγωγος. Ἡ δ' ἀνίχνευσις τῆς ἀρχῆς τῶν λέξεων λέγεται ἐτυμολογία.

§ 728. Αἱ πρωτότυποι ῥίζαι τῶν λέξεων εἶναι μονοσύλλαβοι ἔχουσαι φωνῆεν βραχὺ, καὶ τὸ μετ' αὐτὸ σύμφωνον, ἂν ὑπάρχῃ, ἁπλοῦν· οἷον, δε, δο, λιπ, φα, στα.

§ 729. Πολλῶν πολυσυλλάβων ῥιζῶν καὶ τώρα ἀκόμη δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν τὰς πρωτοτύπους μονοσυλλάβους ἢ βραχείας ῥίζας· ἄλλων δὲ ἡ πρωτότυπος σώζεται ἐν ἄλλῃ τινὶ γλώσσῃ συγγενεῖ τῆς Ἑλληνικῆς· π. χ. τὰ, ἁλίσκω, φορέω, στηρίζω, παράγονται κατὰ τοὺς ἐκτεθέντας κανόνας ἀπὸ τῶν ῥιζῶν, ἁλ, φερ, στερ· τοῦ ἀγγέλλω ἡ ῥίζα γελ διετηρήθη εἰς τὸ Γερμανικὸν gellen, τὸ ὁποῖον σημαίνει ἠχεῖν βομβεῖν, τὸ διδάσκω ὀπισθοδρομεῖ, διὰ τοῦ διδα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χή εἰς τὸ διδαχ, δαχ καὶ τοῦτο εἰς τὸ δοχ, δικ, τὸ ὁποῖον σώζεται εἰς τὸ Λατινικὸν doceo, τὸ ἀγείρω ἀπὸ τοῦ ἀθροιστικοῦ α=ὁμοῦ καὶ τῆς ῥίζης γερ σωζομένης εἰς τὸ Λατινικὸν gero=φέρω.

§ 730. Ἀπὸ πολλῶν θεματικῶν ῥιζῶν, ἢ ἐπεκτεταμένων ἤδη διὰ προσλήψεως καταληκτικῶν φωνηέντων, σχηματίζονται οὐσιαστικά, ἐξ ὧν παράγονται ῥήματα, καὶ ἐκ τούτων πάλιν νέα οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα· π. χ. ἀπὸ τῆς ἀγ, ῥίζης τοῦ ἄγω, σχηματίζεται τὸ ἀγός, καὶ ἀπὸ τῆς ἐπεκταμένης ῥίζης ἀγωγ σχηματίζεται τὸ ἀγωγὸς καὶ ἀγωγή, καὶ ἀπὸ ταύτης τὸ ἀγώγιμος. Προσέτι ἀπὸ τῆς ἀγ ἐπεκταμένης διὰ τοῦ ἀθροιστικοῦ α, γίνεται ἡ ἀαγ καὶ κατὰ συναίρεσιν ἠγ (§ 154. 1), ἐξ ἧς ἦγε, ὅθεν τὸ ῥῆμα ἡγέομαι, ἐξ οὗ παράγεται τὸ ἡγεμών· ἐντεῦθεν δὲ τὰ ἡγεμονία, ἡγεμονικὸς, ἡγεμονεύω, ἐξ οὗ τὰ ἡγεμονεύς, ἡγεμονεία.

§ 731. Τὰ πρωτότυπα, ὅσα σχηματίζονται ἀπὸ τῶν θεματικῶν ῥιζῶν, μὴ διερχόμενα πρότερον διὰ ἄλλων προμεμορφωμένων λέξεων, εἶναι, ἀναλόγως ὡς πρὸς τὰς ἄλλας λέξεις, ὀλιγάριθμα. Τοιαῦτα δὲ εἶναι 1) ὀνόματα μελῶν τοῦ σώματος· 2) λέξεις σημαίνουσαι ἁπλῆν τινα αἴσθησιν καὶ ἀντίληψιν· 3) πολλὰ ὀνόματα ζώων, ποτῶν, καρπῶν καὶ τῶν τοιούτων· π. χ. 1) πούς ἀπὸ τοῦ ποδ, χείρ ἀπὸ τοῦ χερ, κάρ=κεφαλή, καὶ ἐπεκταμένος κάρας, βίς-βινός· τὸ οὖς ὁμῶς ἀπὸ τῆς οὐατ, καὶ ὀφθαλμὸς κατ' ἐπένθεσιν τῆς θαλ ὑπερφαίνουσι τὴν ἐκ ῥημάτων παραγωγήν των· 2) θέρος, θάλπος, κρύος, ψῦχος, κτλ· 3) ὄις, τὸ κρῖ, ἐξ οὗ ἔπειτα ἡ κριθή, γάλα, μέλι· ἀλλὰ τὰ τρία τελευταῖα εἶναι πιθανόν, ὅτι διήλθον ἤδη διὰ ῥημάτων, καὶ τὸ μὲν κρῖ εἶναι ἡ ῥίζα τοῦ ῥήματος κρίνω, δηλοῦν τὸν διακεκριμένον καὶ καθαρισμένον καρπόν· ἡ ῥίζα τοῦ γάλα εὑρίσκεται εἰς τὸ ἀγάλλω (λάμπω, γαλίζω) καὶ ἡ τοῦ μέλι εἰς τὸ μέλω =ἐπιθυμῶ, πόθω.

§ 732. Πάντα τὰ λοιπὰ ὀνόματα, ὅσα σημαίνουσι πρᾶγμα ἢ κατάστασιν, ἢ τὸν πράττοντα ἢ τὸν ἔχοντα αὐτὴν, παρήχθησαν ἀπὸ ῥημάτων· οὕτω βοῦς ἀπὸ τοῦ βρω=βόσκω, πρόβατον ἀπὸ τοῦ προβαίνω, συνθέτου ἐκ τῆς πρὸ καὶ τοῦ βαίνω, ἔχοντος ῥίζαν βα· στέγος ἀπὸ τοῦ ἀβλάστου στέγω=στεγάζω· λόγος, ῥόθος, πόνος, ἀπὸ τῶν, λέγω, ῥέω, πένω, καὶ κατ' ἀναλογίαν, σοφὸς, φθόνος, ἀπὸ ἐπεκτεταμένων ῥιζῶν σεφ, φθεν· ὁμοίως ῥῆμα ἀπὸ τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρίζης φα, ἐξ ἧς φάω-φημί· βίος ἐκ τῆς ῥίζης βα, ραινομένης εἰς τὸ Ὁμηρικὸν βάειν· ζόη ἡ ζωὴ ἐκ τῆς ζα ἐν τῷ ζάειν-ᾶν· φύσις ἐκ τῆς φυ ἐν τῷ φύω· φυγὴ ἐκ τῆς φυγ, ἐξ ἧς φεύγω.

§ 733. Ἐπειδὴ δὲ γίνονται τοῦ φωνήεντος τῆς ῥίζης καὶ τοῦ χαρακτῆρες τροπαί, ὁποῖαι συμβαίνουσιν εἰς τὸν μέλλοντα ἢ τὸν παρακείμενον ἐνεργητικόν τε καὶ παθητικόν, οἱ ἀρχαιότεροι παράγαγον τὰ ὀνόματα ἀπὸ τοῦ ἐνεστῶτος, τοῦ μέλλοντος, τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ παρακειμένου, ἂν καὶ οὐδεμία εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι πάντα τὰ παράγωγα σχηματίζονται ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς ῥίζης. Ὁ δὲ τοιοῦτος τρόπος τῆς παραγωγῆς ἴσως ἔχει πλείονα εὐχέρειαν περὶ τὴν ἁρμογήν, καὶ καλῶς ποιοῦσιν οἱ ἀπαιτοῦντες διδάσκαλοι παρὰ τῶν μαθητῶν εἰς τὸν σχηματισμὸν ἑκάστου ῥήματος τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα ὀνόματα· π. χ. νέμω-νένομα-νομή-νομεύς· τίκτω-τέτοκα-τόκος-τοκεύς· σπείρω-ἔσπορα-σπόρος-σπορεύς· τέμνω-τέτομα-τομή-τομεύς· τέτμημαι-τμῆμα, τέτμησαι-τμῆσις· ποιοῦμαι-πεποίημαι-ποίημα, πεποίησαι-ποίησις-πεποίηται-ποιητής, ποιητός, ποιητέος κτλ.

§ 734. Ἐπειδὴ ἡ διὰ καταλήξεων παραγωγὴ γίνεται ἐκ τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ λόγου, διὰ τοῦτο ἵνα προβῶμεν τακτικώτερον εἰς αὐτὴν θέλομεν ἐξετάσει τὴν παραγωγὴν τῶν ἐπιδεχομένων αὐτὴν μερῶν τοῦ λόγου ἀπὸ τῶν ἐξ ὧν παράγονται. Παρατηροῦμεν δ' ἐν γένει, ὅτι πολλὰ τῶν παραγώγων ἄλλοι μὲν κατατάττουσιν εἰς τὰ ἐπίθετα, ἄλλοι δὲ εἰς τὰ οὐσιαστικά· καὶ ἄλλοι μὲν παράγουσιν αὐτὰ ἐξ ὀνοματικῶν, ἄλλοι δ' ἐκ ῥηματικῶν ῥιζῶν, ἐκ τῶν διαφόρων δὲ τούτων πηγάζει καὶ διάφορος τῆς ὕλης διαίρεσις.

Α'. Παραγωγὴ ὀνομάτων.

1) Οὐσιαστικὰ ἐκ ῥημάτων.

§ 735. Αἱ καταλήξεις τῶν ῥηματικῶν οὐσιαστικῶν, τὰ ὁποῖα ἀντιστοιχοῦσι πρὸς διαφόρους χρόνους τοῦ συστοίχου ῥήματος, εἶναι, ος, η, α, μος, μη, μα, σις, σια, εια, υια, της, τηρ, τος, τωρ, ευς.

§ 736. Τούτων τὰ μὲν εἰς ευς, της, τηρ, τωρ, σημαίνουσι τὸν ἐργαζόμενον ἢ μεταχερίζομενον τὴν ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένην ἔννοιαν (1), τὰ δὲ εἰς α, η, ος, μη, μος, τος, εια, υια, εἶναι πράξεως ἢ πράγματος σημαντικὰ (2), τὰ δὲ εἰς σις καὶ σια σημαίνουσι τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐνέργειαν ἢ πρᾶξιν, καὶ τὰ εἰς μα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας (3)· π. χ. 1) βάρω, βαρεύς· δικάζω, δικαστής· μανθάνω, μαθητής· μυοῦμαι, μύστης (ὁ μέλλων μυηθῆναι)· ἐλαύνω, ἐλατήρ· σώζω, σωτήρ· ῥέω, ῥήτωρ· 2) δέρω, δορά· φεύγω, φυγή· διατρίβω, διατριβή· ἐλέγχω, ἔλεγχος· τύπτω, τύπος· γιγνώσκω, γνώμη· δύω, δυσμαί· πλεονάζω, πλεονασμός· λύζω, λυγμός· πίνω, πότος· πρεσβεύω-πρεσβεία, ἄγω,ἀγυιά· 3) ποιῶ, ποίημα, ποίησις· εὑρίσκω, εὕρεμα, εὕρεσις· μίγνυμαι, μίγμα, μίξις.

§ 737. Τὰ εἰς ος ἀρσενικὰ καὶ τὰ εἰς η θηλυκὰ ἀμέσως ἀπὸ τῆς ῥηματικῆς ῥίζης γινόμενα ἄνευ οὐδεμιᾶς τροποποιήσεως αὐτῆς φαίνονται παραγόμενα ἀπὸ τοῦ ἐνεστῶτος· ὡσαύτως καὶ τὰ ἐκ τῶν εἰς ευω σχηματιζόμενα εἰς εια κατ' ἀποβολὴν τοῦ υ καὶ συναίρεσιν τοῦ καταληκτικοῦ ι μετὰ τοῦ ῥιζικοῦ ε· οἷον, ἐλέγχω, ἔλεγχος· κροτῶ, κρότος· νικῶ, νίκη· κολακεύω, κολακεία.

§ 738. Ὅσα ῥηματικὰ οὐσιαστικὰ παραλήγουσιν εἰς ο ἢ οι, ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν β΄. παρακείμενον τοῦ εἰς ε ἢ ει παραλήγοντος ῥήματος, καὶ δύναται νὰ λέγηται, ὅτι ἐξ ἐκείνου παράγονται· π. χ. φέρβω, πέφορβα, φορβή· ἀμείβω, ἤμοιβα, ἀμοιβή· ἀλείφω, ἄλοιφα, ἀλοιφή· οὕτω καὶ σπεύδω, σπουδή· κείρω, κουρά.

§ 739. Τὰ παράγωγα φυλάττουσι τὴν ἀρχὴν τῆς ῥίζης, καὶ μόνον ὀλίγα τινὰ διατηροῦσι τὸν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ παρακειμένου, ὡς ἀπὸ τῆς ἐπιτεταμένης ῥίζης γινόμενα· οἷον πείθω-πέποιθα-πεποίθησις, ἄγω-ἀγωγή, ἔδω-ἐδωδή, ἔχω-ὀκωχή.

§ 740. Ὅσα δὲ πρὸ τῆς καταλήξεως ἔχουσι μ ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸ ἀ πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου· διὸ λαμβάνουσι σ πρὸ τῆς καταλήξεως αὐτῶν, ὅταν ἔχῃ καὶ ὁ παθητικὸς παρακείμενος (1)· ἀλλ' ἐνίοτε, ἐνῷ δὲν ἔχει ὁ παρακείμενος πρὸ τοῦ μ σύμφωνον, λαμβάνουσιν αὐτὰ σ ἢ θ (2)· καὶ ἄλλα φυλάττουσιν ἀμετάβλητον τὸ ῥιζικὸν σύμφωνον (3)· οἷον, ἄδω, ᾄσμαι, ἀσμός· ὁρίζω, ὥρισμαι, ὁρισμός· κνήθω, κέκνησμαι, κνησμός· ὄθω, ὤσμαι, ὠσμός· μιαίνω, μεμίασμαι, μιασμός· μολύνω, μεμόλυσμαι, μολυσμός. 2) δέω,δεσμός· διδράσκω, δρασμός· ὀργοῦμαι, ὀργήθμός· μακῶμαι, μακήθμός· αἴρω, ἀρθμός· κλαίω, κλαυθμός· βαίνω, βαθμός· ἴω-ἰσθμός· περῶ,πορθμός· 3) ὄδ-ὄζω, ὀδμὴ ἀντὶ ὀσμή· ἀρδ-ἀρδέω, ἀρδμὸς ἀντὶ ἀρδθμός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 741. Τὰ δὲ εἰς μη.καὶ μα ἀποβάλλουσι συχνότερα τὸ σ, καὶ ἂν ἔχῃ αὐτὸ ὁ παθητικὸς παρακείμενος ἢ τὸ εἰς μος ῥηματικόν· οἷον, γνο-γιγνώσκω, ἔγνωσμαι, γνώμη· δέω-δέδεμαι-δεσμὸς, δέμα.

§ 742. Ὅσα πρὸ τῆς καταλήξεως ἔχουσι σ, οἷα εἶναι τὰ εἰς σις, (ξις, ψις) σία, (ξία, ψία), ἀναλογοῦσι πρὸς τὸ δεύτερον πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ παράγονται ἐκ τῶν τριῶν εἰδῶν τῶν ῥημάτων.

§ 743. Τὰ μὲν ἐκ μονοσυλλάβων ῥιζῶν καθαρολήκτων γινόμενα φυλάττουσι τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν βραχὺ (1), καὶ τὰ ἀπὸ προθέσεων σύνθετα ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμφοτέρας τὰς καταλήξεις καὶ σια (2). Τὰ δ' ἐκ πολυσυλλάβων ἔχουσι τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν μακρὸν, ἐὰν δὲν τὸ συστέλλῃ ὁ παθητικὸς μέλλων ά. καὶ βραχὺ, ἐὰν τὸ συστέλλῃ (1)· οἷον, 1) θέω-τέθεισαι-θέσις, σάω-ῖσταται -στάσις, φάω-πέφασαι-φάσις, δόω-δέδοσαι-δόσις· 2) συνθέω-συντέθεισαι-σύνθεσις καὶ συνθεσία, ἐπιστάω-ἐφέστασαι-ἐπίστασις καὶ ἐπιστασία· ἐπιβάω-ἐπιβέβηκαι-ἐπίβασις καὶ ἐπιβασία· 3) ποιέω-ποιηθήσομαι-ποίησις· ῥέω-ῥηθήσομαι-ῥῆσις· εὑρέω-εὑρεθήσομαι-εὕρεσις· αἱρέω-αἱρεθήσομαι-αἵρεσις.

§ 744. Καὶ ἀπὸ τῶν ἀφωνολήκτων σχηματίζονται οὐσιαστικὰ μὲ ταύτας τὰς καταλήξεις· οἷον, λέγω, λέλεξαι, λέξις· μίγνυμι, μέμιξαι, μίξις, ἐπίμιξις, ἐπιμιξία· ὄπω, ὦψαι, ὄψις, ἔποψις, ὑποψία· εἰκάζω, εἴκασαι, εἰκασία· ἐργάζω, εἴργασαι, ἐργασία· γυμνάζω, γεγύμνασαι, γύμνασις καὶ γυμνασία.

§ 745. Τὰ δ' ἐκ τῶν ὑγρολήκτων σχηματιζόμενα εἶναι ὀλιγάριθμα καὶ τούτων τὰ εἰς σια ἀποβάλλουσι τὸ ν· οἷον, ἅλλομαι-ἆλσαι-ἄλσις· αἴρω, ἦρσαι, ἄρσις· θερμαίνω, τεθέρμανσαι, θέρμανσις καὶ θερμασία· ξηραίνω, ἐξήρανσαι, ξήρανσις καὶ ξηρασία.

§ 746. Τὰ παραγόμενα ἀπὸ ῥημάτων ληγόντων εἰς ιζω καὶ αζω λαμβάνουσι συχνότερα τὴν κατάληξιν σμος παρὰ τὴν εἰς σις (1)· εἰς δὲ τὰ γινόμενα ἀπὸ τῶν εἰς αινω αἱ καταλήξεις σις καὶ σια εἶναι συχνότεραι (2)· οἷον, 1) τειχίζω, τειχισμός· ὁπλίζω, ὁπλισμός· πλησιάζω, πλησιασμός· χορτάζω, χορτασμός· 2) ὑφαίνω, ὕφανσις· πεπαίνω, πέπανσις· κυμαίνω, κύμανσις· φλεγμαίνω, φλέγμανσις καὶ φλεγμασία.

§ 747. Ὅσα δὲ πρὸ τῆς καταλήξεως ἔχουσι τ ἢ μόνον ἢ συμπε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πλεγμένων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸ γ΄. πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου· οἷον, ἄθλω, ἤθληται, ἄθλητής· κοσμῶ, κεκόσμηται, κοσμητής· σώζω, σέσωσται, σωτήρ· μνάομαι, μέμνηται, μνάστωρ· αὐλῶ, ηὔληται, αὐλητής· ψάλλω, ἔψαλται, ψάλτης· πλήττω, πέπληκται, πλήκτης· λούω, λέλουται, λουτήρ· ὀρχοῦμαι, ὄρχηται, ὀρχηστής· δίδωμι, δέδοται, δοτήρ.

§ 748. Ὁ δὲ τονισμὸς τῶν ῥηματικῶν οὐσιαστικῶν ποικίλλεται πολυτρόπως· διότι 1) τὰ εἰς μος εἶναι ὀξύτονα· 2) τὰ εἰς α καὶ η εἶναι τὰ πλειότερα ὀξύτονα· 3) ὅσα τῶν εἰς της ἔχουσι τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν παροξύνονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· 4) ὅσα δὲ μακρὰν ἔχουσι τὴν παραλήγουσαν, ἢ λ, ν, ρ, πρὸ τοῦ της, συνήθως ὀξύνονται· οἷον, 1) λυγμός, δαρμός· (πλὴν τῶν πότμος, ὅρμος, ὅλμος, ὄγμος, οἶμος, ἐκ τῶν πέτω (πίπτω), εἴρω (τὸ συνδέω), ἑλω (τὸ λαμβάνω), ἄγω, οἴω (τὸ φέρω)· 2) ἄρχω, ἀρχή· εὔχομαι, εὐχή· σράττω, σφαγή· φεύγω, φυγή· ἀλείφω, ἀλοιφή· ἀμείβω, ἀμοιβή· σπείρω, σπορά· ἀγείρω, ἀγορά, ἀπειλῶ, ἀπειλή· βοῶ, βοή· γράφω γραμμή· στίζω, στιγμή· ἀλλὰ γνάω, γνώμη· στάω, στάθμη, κτλ· 3) δότης, δάτης, ἀρότης, ὀφειλέτης, εὐχέτης, ἀλλὰ κριτής, εὑρετής· 4) λῃστής, ὀρχηστής, δικαστής, μαθητής, ποιητής, ἀθλητής, ποικιλτής, εὐθυντής, καθαρτής· πλήν τινων ὑπερδισυλλάβων καὶ δισυλλάβων ἐκ τῶν εἰς της· οἷον, δυνάστης, ἁλήτης, πλανήτης, κυβερνήτης, σρενδονήτης, κομήτης, κωμήτης, γενεήτης, προφήτης, ἀλείπτης, ὑράντης, ἀήτης, αἰσυμνήτης· πλάστης, κτίστης, ψάλτης, πλύτης.

2) Οὐσιαστικὰ ἐξ ἐπιθέτων.

§ 749. Τὰ ἐξ ἐπιθέτων οὐσιαστικὰ καλούμενα ἀφῃρημένα παρώνυμα ἔχουσι καταλήξεις τρεῖς, ια, (εια, οια), της, καὶ συνήθως, σοφὸς-σοφία, ἀληθὴς-ἀλήθεια, εὔνους-εὔνοια, ἴσος-ἰσότης, φίλος-φιλία καὶ φιλότης, σώφρων-σωφροσύνη, ἅγιος-ἁγιότης καὶ ἁγιωσύνη.

§ 750. Τὰ εἰς ια παραλήγουσιν εἰς ι, ἐὰν παροξύνωνται (πολλὰ δὲ τούτων παράγονται ἀπὸ εἰς ης, ων, ας)· εἰς ει δὲ, ἐὰν παράγωνται ἀπὸ τῶν εἰς ης καὶ προπαροξύνωνται καὶ εἰς οι ἐὰν παράγωνται ἀπὸ τῶν εἰς ους. Τῶν δὲ εἰς της τὰ πλεῖστα παροξύνονται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τινα μόνον ὀξύνονται· οἷον, δειλός-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δειλία, εὐτυχὴς-εὐτυχία, εὐδαίμων-εὐδαιμονία, βλάξ-βλακία, εὐγενὴς-εὐγένεια, εὔχρους-εὐχροια, βραχὺς-βραχύτης, ταχὺς-ταχύτης καὶ ταχυτὴς (§ 457), δᾶϊος-δᾳότης.

§ 754. Τὰ εἰς σύνη ἔχουσι τὸν φθόγγον ο βραχὺν μὲν, ἐὰν προηγῆται αὐτοῦ συλλαβὴ μακρὰ φύσει ἢ θέσει, μακρὸν δὲ, ἄγουν ω, ἐὰν προηγῆται αὐτοῦ συλλαβὴ βραχεῖα· οἷον, δίκαιος-δικαιοσύνη, ἄρρων-ἀρροσύνη, ἱερὸς-ἱερωσύνη.

§ 755. Ἐκ τῶν εἰς τος συνθέτων ῥηματικῶν σχηματίζονται ἀρχρημένα οὐσιαστικὰ εἰς ια, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ πρὸ τοῦ ια τ τρέπεται εἰς σ (1)· τὸ τ δὲ τῶν εἰς στος καὶ τοῦ ἀναίσχυντος μένει πάντοτε ἄτρεπτον (2)· οἷον, 1) ἄκρατος-ἀκρασία καὶ ἀκρασία, ἀκίνητος-ἀκινησία, ἀνόητος-ἀνοησία, ἄθρεπτος-ἀθρεψία, δύσπετος-δυσπεψία, ἀνεπίμικτος-ἀνεπιμιξία· 2) ἀγέλαστος-ἀγελαστία, ἄγευστος-ἀγευστία, ἀναίσχυντος ἀναισχυντία.

§ 756. Πολλὰ εἰς σια παράγονται καὶ ἀπὸ εἰς της ἢ των ῥηματικῶν ὀνομάτων· οἷον, εὐεργέτης-εὐεργεσία, πλεονέκτης-πλεονεξία, ἱκέτης-ἱκεσία, ῥήτωρ-παῤῥησία.

§ 757. Πολλάκις ἀφῃρημένα οὐσιαστικὰ παράγονται παραλλήλως ἐξ ἐπιθέτων καὶ ἐξ οὐσιαστικῶν (1), καὶ ἐνίοτε δὲν εἶναι εὔχρηστοι καὶ συνήθεις οἱ τύποι, ἐξ ὧν παράγονται (2)· οἷον, 1) δύσοργος-δυσοργία, δυσόργητος-δυσοργησία, ἀνάριστος-ἀναριστία, ἀναρίστητος-ἀναριστησία· 2) (εὔδοκος) εὐδοκία, εὐδόκητος-εὐδοκησία· ὀξύθυμος-ὀξυθυμία, (ὀξυθύμητος) ὀξυθύμησις, ἀμελὴς-ἀμέλεια, (ἀμέλητος) ἀμελησία, ἄπορος-ἀπορία, (ἀπόρητος) ἀπορησία.

3) Οὐσιαστικὰ ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν.

§ 758. Οὐσιαστικὰ ἢ ὡς τοιαῦτα τοὐλάχιστον λαμβανόμενα εἶναι 1) ἀρσενικὰ εἰς της παραγόμενα ἀπὸ τῶν εἰς ις, ος, ον οὐσιαστικῶν, καὶ εἰς ευς ἀπὸ τῶν εἰς ος, ον καὶ ἄλλων καταλήξεων· 2) θηλυκὰ εἰς τις, τειρα, τρια, ἢ τρις, τρα, ἀπὸ τῶν εἰς της, τωρ καὶ τωρ ἀρσενικῶν, ἔτι δὲ εἰς αινα ἢ ειαἀπὸ τῶν εἰς ων, ος, υς, ἢ ευς ἀρσενικῶν, καὶ εἰς σσα ἀπὸ διαφόρων καταλήξεων· 3) οὐδέτερα εἰς τρον, τριον, ιον· οἷον, 1) πόλις-πολίτης, ἵππος-ἱππότης, ὁδὸς-ὁδίτης, ὅπλον-ὁπλίτης· γρῖπος-γριπεύς, ἱερὸν-ἱερεύς, σκαπάνη

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σκαπανεύς· 2) ἱκέτης-ἱκέτις, σωτὴρ-σώτειρα, κοσμήτωρ-κοσμήτρια, μαθητὴς-μαθήτρια, ὀρχηστὴς-ὀρχήστρια καὶ ὀρχηστρίς, αὐλητὴς-αὐλητρὶς, ξυστὴρ-ξύστρα, θεράπων-θεράπαινα, λέων-λέαινα, λύκος-λύκαινα, σῦς-σύαινα, ὗς-ὕαινα, ἱερεὺς-ἱέρεια, βασιλεὺς-βασίλεια καὶ βασιλὶς καὶ βασίλισσα, ἄναξ-ἄνασσα, θὴς-θῆσσα· 3) φόβος-φόβητρον, λουτὴρ-λοῦτρον καὶ λουτρὸν, πότης-ποτήριον, κακήγορος-κακηγόριον.

§ 756. Τούτων τῶν καταλήξεων ἡ ἀρσ. της καὶ θηλ. τις σημαινει τὸν ἀνήκοντα εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον, ἢ τὸν ποροῦντα αὐτό· οἷον, πόλις-πολίτης, ἵππος-ἱππότης, φυλὴ-φυλήτης, στρατιὰ-στρατιώτης, γενειὰς-γενειάτης καὶ γενειήτης.

§ 757. Ἡ κατάληξις τηριον καὶ ἡ τρα σημαίνουσι 1) τόπον πράξεως ἢ ἔργου· 2) πράγματα ἢ ἐργαλεῖα, δι' ὧν γίνεται ἡ ἐνέργεια· 3) αὐτὸ τὸ ἔργον· οἷον, 1) ἐργαστήριον, ἐκπαιδευτήριον, ἱλαστήριον, ὀρχήστρα, παλαίστρα· 2) θυμιατήριον, ξύστρα, ἀκέστρα· 3) μυστήριον.

§ 758. Ἡ κατάληξις τρον γίνεται ἐκ τῆς τηριον κατὰ συγκοπὴν, καὶ ἐκτὸς τῶν σημασιῶν αὐτῆς σημαίνει προσέτι καὶ τὰ ἐπὶ μισθοῦ ἢ ἀνταμοιβῆς συνειθιζόμενα, τῶν ὁποίων ἡ συνήθης χρῆσις εἶναι κατὰ πληθυντικόν· οἷον, θέλγητρον, θέατρον, ῥόπτρον, σεῖστρον, δίδακτρα, θρέπτρα, λύτρα, σῶστρα.

§ 759. Τὰ εἰς ιον, ὅταν δὲν ἦναι τοπικὰ, σημαίνουσι πρᾶξίν τινα· οἷον, συμπόσιον, ναυάγιον, λειποτάξιον.

§ 760. Εἰς τὰ παράγωγα οὐσιαστικὰ δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν καὶ τὰ εἰδικώτερον λεγόμενα ὑποκοριστικὰ, μεγεθυντικὰ, ἐθνικὰ, πατρωνυμικὰ, περιεκτικὰ, καὶ τοπικὰ, διότι ἂν καί τινα τούτων εἶναι κυρίως ἐπίθετα, δύνανται ὅμως νὰ περιληφθῶσιν ἐνταῦθα εἰς τὰ οὐσιαστικά.

Ὑποκοριστικά.

§ 761. Τὰ ὑποκοριστικὰ σημαίνουσιν ἐλάττωσιν ἢ συμπάρυνσιν τῶν πρωτοτύπων κολακευτικῶς ἢ καταφρονητικῶς. Γίνονται δὲ ἀπὸ διαφόρων οὐσιαστικῶν, καὶ ἔχουσι διὰ μὲν τὰ ἀρσενικὰ μίαν μόνον κατάληξιν ισκος, καὶ σπανίως ιλος, ἢ υλος· διὰ δὲ τὰ θηλυκὰ τέσσαρας υλλὶς, ὶς, ἰσκη, ἴγγη· διὰ δὲ τὰ οὐδέτερα κυρίως

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μίαν τὴν ιον, ἀποβαίνουσαν δεκαπλῆν διὰ τῆς ἐπενθέσεως συλλαβῆς ἢ γράμματος, ἄγουν διον, ιδιον, αριον, ασιον, αριον, υδριον, υλλιον, υφιον, ιχνιον.

Παραδείγματα

Ἀρσενικά· ἄνθρωπος-ἀνθρωπίσκος, νεανίας-νεανίσκος, ναύτης-ναυτίλος, ἔρως-ἐρωτύλος. Θηλυκά· ἄκανθα-ἀκανθυλλίς, θεράπαινα-θεραπαινίς, παῖς-παιδίσκη, πόλις-πολίχνη. Οὐδέτερα· πίναξ-πινάκιον, ἰχθὺς-ἰχθύδιον, νῆσος-νησίδιον, ἵππος-ἱππάριον, κόρη-κοράσιον, ξύλον-ξυλάριον, νῆσος-νησύδριον, εἶδος-εἰδύλλιον, ζῶον-ζωΰριον, πόλις-πολίχνιον.

§ 762. Τῆς καταλήξεως ιδιον τὸ ι συναιρεῖται πολλάκις μετὰ τοῦ λήκτικοῦ τῆς ῥίζης φωνήεντος, ἐκ δὲ τῆς συναιρέσεως προκύπτουσιν αἱ δίφθογγοι αι, ει, οι, (1)· ὅπου δὲ δὲν δύναται ν' ἀποτελεσθῇ δίφθογγος, τὸ ι ὑπογράφεται ἢ ἀποβάλλεται (2)· οἷον, 1) γυνὴ (γυνὰ) γύναιον, ῥῆσις-ῥήσεως-ῥησείδιον, καὶ ῥῆσις-ῥήσιος-ῥησίδιον· ἀμφορεὺς-ἀμφορείδιον, ἄγγος-ἀγγεῖον, βοῦς-βοίδιον· 2) λαγωὸς-λαγῴδιον, γῆ-γῇδιον, ἐλαία-ἐλάδιον, σπήλαιον-σπηλάδιον, βότρυς-βοτρύδιον.

§ 763. Τὰ εἰς ιον τρισύλλαβα ὑποκοριστικὰ παροξύνονται μὲν, ἐὰν ἔχωσι τὴν προπαραλήγουσαν μακράν, εἰδεμὴ προπαροξύνονται· οἷον, παιδίον, θηρίον, χρυσίον, βιβλίον, θρόνιον, ἀνθρώπιον.

§ 764. Πολλὰ ὑποκοριστικὰ εἰς ιον καὶ μάλιστα τρισύλλαβα ἀπέβαλλον τὴν ὑποκοριστικὴν αὐτῶν σημασίαν, καὶ ἀπέβησαν ταὐτόσημα τῶν πρωτοτύπων· τοῦτο δὲ συνέβη καὶ εἰς τὰ πλεῖστα ὑποκοριστικὰ τῆς καθομιλουμένης· οἷον, βιβλίον=βίβλος, θηρίον=θήρ, χρυσίον=χρυσός, στόμιον=στόμα.

§ 765. Τῶν ἑταιρῶν καὶ ἐνίοτε τῶν θεραπαινῶν τὰ θηλυκὰ ὀνόματα μετεσχηματίζοντο πρὸς ὑποκορισμὸν εἰς ιον, μὲ θηλυκὸν ἄρθρον καὶ σημασίαν (§ 65), καὶ εἰς ις ἢ ας, ὡς ἡ Δόρκιον, ἡ Γλυκέριον, ἡ Λεόντιον, ἡ Νανν́αριον, ἡ Χάρμιον, ἡ Εἰρηνίς, ἡ Λαΐς, ἡ Εἰράς.

§ 766. Ὑποκοριστικὴν σημασίαν λαμβάνουσι πολλὰ ἐπίθετα συντιθέμενα μὲ τὴν πρόθεσιν ὑπὸ ἢ ἐν, καὶ τὰ οὐδέτερα τῶν συγ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κριτικῶν· οἷον, ὑπόλευκος, ὑπόσαθρος, ὑπόκωφος, ὑπόχρυσος, ἔμπικρος, μυθωδέστερον, παλαιότερον, λιθριπώτερον.

§ 767. 1) Πολλάκις γίνονται ὑποκοριστικὰ ἀπὸ ὑποκοριστικῶν, ἢ ἐξ ἑνὸς πρωτοτύπου πολλὰ ὑποκοριστικά· οἷον, χιτὼν-χιτώνιον-χιτωνίσκος, ῥῆμα-ῥημάτιον-ῥηματίσκιον, παῖς-παιδίον-παιδάριον-παιδίσκη, νῆσος-νησίον-νησίδιον-νησύδριον.

2) Πρὸς ἄσκησιν πρέπει νὰ προτείνῃ ὁ διδάσκαλος πρὸς τοὺς μαθητὰς 1) διάφορα ὀνόματα, ἵνα σχηματίσωσιν ὅλα τὰ δυνατὰ ἑκάστου ὑποκοριστικὰ καὶ 2) τὸ ἀνάπαλιν ὑποκοριστικά, ἵνα εὕρωσι τὰ ἐξ ὧν παράγονται· π. χ. 1) ὁ διδάσκαλος λέγει τὸ μείραξ, καὶ ὁ μαθητὴς εὑρίσκει τὰ, μειράκιον, μειρακίσκος, μειρακίσκη, μειρακύλλιον κτλ. 2) λέγει τὰ, πινακίς, μαχαιρίς, γλωττίς, κεραμίς, ἁμαξίς, φυσαλίς, ἀσαυλίς, θρυαλίς, ὀρνίθιον, ἐπιστόλιον, λαμπάδιον, κρεάδιον, φενάδιον, κυνίδιον, οἰκίδιον, δικίδιον, ὀζάριον, ψυχάριον, ἱππάριον, κυνάριον, ἀνδράριον, κερδάριον, μελίδριον κτλ. καὶ ὁ μαθητὴς εὑρίσκει τὰ πρωτότυπα.

Μεγεθυντικά.

§ 768. Τὰ μεγεθυντικὰ ἢ αὐξητικὰ εἶναι μόνον ἀρσενικὰ, καὶ σημαίνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σκωπτικῶς τὸν ἔχοντα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλούμενον, καταλήγουσι δὲ εἰς ων, ις, αξ, ιας· οἷον, χεῖλος-χειλῶν, γαστὴρ-γάστρων καὶ γάστρις, κεφαλὴ κεφάλων, πλατὺς-Πλάτων, πλοῦτος-πλούταξ, παλὸς-πάλαξ, βῶλος-βῶλαξ, στόμφος-στόμφαξ, χάσκω-χάσκαξ, σῆμα-σημάτιας, μέτωπον-μετωπίας, κωφὸς-κωφίας, τολμητὴς-τολματίας, ῥόνημα-ῥονηματίας, δόγμα-δογματίας.

§ 769. Μεγεθυντικὰ ἐξέφραζον οἱ Ἕλληνες καὶ ἄλλως· 1) παρυφραστικῶς, διὰ τῶν ἰδίων πρωτοτύπων κατὰ γενικὴν καὶ τῆς λέξεως χρῆμα· 2) διὰ τῶν ἐπιτατικῶν μορίων (§ 6. δ'.), καὶ διὰ τῶν λέξεων ἵππος, μάτηρ, βοῦς· 3) διὰ τῆς προθέσεως ἐκ· οἷον, 1) σὺς χρῆμα = γουρούναρος· 2) ἱππόκραμνος, ὀρτυγομάτηρ, βοῶπις, βουλιμία· 3) ἔκθηλος = ὀλοράνερος, ἐξέρυθρος = κατακόκκινος.

Ἐθνικά.

§ 770. Τὰ ἐθνικὰ παράγονται ἐξ ὀνομάτων πόλεων, ἐπαρχιῶν, ἢ χωρῶν, καὶ φανερόνουσι πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ἀναγόμενον εἴς τινα πόλιν, ἢ ἐπαρχίαν, ἢ ἔθνος, καὶ ἔχουσι τόσον ποικίλας κατα-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λήξεις, ὥστε ἀριθμὸς τούτων διδάσκαλος εἶναι ἡ γύμνασις καὶ τὰ λεξικά.

§ 771. Ἐν γένει δὲ τὰ μὲν ἀρσενικὰ καταλήγουσιν εἰς ος, ιος, αῖος, ειος, ηνος, ᾶνος, ῖνος, ιτης, ητης, ατης, ιώτης, ευς· οἷον, Βοιωτὸς, Κορίνθιος, Ἀθηναῖος, Ἀργεῖος, Κυζικηνὸς, Ἀσιανὸς, Ταραντῖνος, Ἀβδηρίτης, Αἰγινήτης, Σπαρτιάτης, Σικελιώτης, Ἀλεξανδρεύς.

§ 772. Εἰς ος μὲν λήγουσιν τὰ ἀπὸ τῶν εἰς ια παροξυτόνων θηλυκῶν· Λυδία-Λυδὸς, Ἰταλία-Ἰταλὸς, Σικελία-Σικελὸς· διότι Σικελοὶ καὶ Ἰταλοὶ ἐλέγοντο οἱ αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς Σικελίας καὶ Ἰταλίας· Σικελιῶται δὲ καὶ Ἰταλιῶται οἱ ὕστερον κατοικήσαντες ἐκεῖ Ἕλληνες.

§ 773. Εἰς ιος λήγουσι τὰ ἀπὸ τῶν εἰς ος παροξυτόνων καὶ προπαροξυτόνων, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν εἰς ων (1) τινὰ δὲ τούτων τρέπουσι καὶ τὸ ληκτικὸν τῆς ῥίζης τ εἰς σ (2)· τὰ δὲ παραγόμενα ἀπὸ τῶν εἰς ους γεν. οὔντος καταλήγουσιν οὐχὶ μόνον εἰς ούντιος, ἀλλὰ καὶ εἰς ούσιος, ἔτι δὲ καὶ εἰς άσιος, ἐὰν ληκτικὸν τῆς ῥίζης ἦναι φωνῆεν ἢ ρ (3)· οἷον, 1) Πελοπόννησος-Πελοποννήσιος, Ἄνδρος-Ἀνδρίος, Νάξος-Νάξιος, Σίφνος-Σίφνιος, Λέσβος-Λέσβιος, Λακεδαίμων-Λακεδαιμόνιος, Καρχηδὼν-Καρχηδόνιος· 2) Μίλητος-Μιλήσιος· 3) Ὀποῦς-Ὀπούντιος, Ἀμαθοῦς-Ἀμαθούσιος, Φλιοῦς-Φλιάσιος, Ἀναγυροῦς-Ἀναγυράσιος.

§ 774. Εἰς αιος καταλήγουσι τὰ ἀπὸ τῶν εἰς α, η, καὶ αι, καὶ εἰς ειος τὰ ἀπὸ τῶν εἰς ος οὐδετέρων· οἷον, Κέρκυρα-Κερκυραῖος, Γάζα-Γαζαῖος, Κυρήνη-Κυρηναῖος, Μιτυλήνη-Μιτυληναῖος, Ῥώμη-Ῥωμαῖος, Θῆβαι-Θηβαῖος, Ἀθῆναι-Ἀθηναῖος, Ἄργος-Ἀργεῖος. Ἐν τούτοις ἔξω τῆς ἀναλογίας ταύτης φαίνονται τὰ Ἰθάκη-Ἰθακήσιος, Σπάρτη-Σπαρτιάτης, Αἴγινα-Αἰγινήτης, Θεσσαλονίκη-Θεσσαλονικεύς, Κλαζομεναὶ-Κλαζομένιος, Συρακοῦσαι-Συρακούσιος, Πλαταιαὶ-Πλαταιεύς.

§ 775. Εἰς ηνος, ανος, ινος καταλήγουσι, τὰ σημαίνοντα καταγόμενον ἐκ πόλεων καὶ χωρῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος· οἷον, Κύζικος-Κυζικηνὸς, Βάκτρα-Βακτριανὸς, Σάρδις (Ἰωνικῶς ἀντὶ Σάρδεις) Σαρδιανὸς, Ἀσία-Ἀσιανὸς, Τάρας-Ταραντῖνος, Ἀκράγας-Ἀκραγαντῖνος.

§ 776. Εἰς ιτης παραλήγουσι τὰ ἀπὸ τῶν εἰς ρα πληθυντικῶν οὐδετέρων καὶ τὰ ἐκ τῶν ληγόντων εἰς πολις· οἷον, Ἄβδηρα-Ἀβδη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρίτης, Στάγειρα Σταγειρίτης, πλὴν τοῦ Μέγαρα-Μεγαρεύς· Ἑρμούπολις-Ἑρμοπολίτης καὶ Ἑρμουπολίτης, Φιλιππούπολις-Φιλιππουπολίτης καὶ Φιλιππουπολίτης.

§ 777. Εἰς ευς καταλήγουσι τὰ ἀπὸ τῶν εἰς εια θηλυκῶν· οἷον, Ἀλεξάνδρεια-Ἀλεξανδρεύς, Καισάρεια-Καισαρεύς, Ἀντιόχεια-Ἀντιοχεύς, προσέτι καὶ Πλαταιαὶ-Πλαταιεὺς, Φώκαια-Φωκαιεὺς καὶ Φωκαεὺς, Φωκὶς-Φωκεύς.

§ 778. Πολλὰ ἐθνικὰ γίνονται ἀπὸ τῶν πρωτοτύπων αὐτῶν κατ' ἀποκοπὴν τῶν τελευταίων συλλαβῶν, ἢ κατὰ μεταβολὴν ἢ προσθήκην τινά· οἷον,

Ἑλλὰς-Ἕλλην,	Ἀκαρνανία-Ἀκαρνὰν,
Καρία-Κάρ,	Ἀκαιωνία-Ἀκαιών,
Παφλαγωνία-Παφλαγών,	Λυκαωνία-Λυκάων,
Κρήτη-Κρὴς,	Ἀρκαδία-Ἀρκάς,
Ἰωνία-Ἴων,	Θρᾴκη-Θρᾷξ,
Τροία-Τρώς,	Φοινίκη-Φοίνιξ,
Αἰθιοπία-Αἰθίοψ.	Φρυγία-Φρὺξ,

§ 779. Τὰ δὲ θηλυκὰ σημαίνουσιν ὀνομασίαν χώρας ἢ γυναικὸς, καὶ 1) τρέπουσι τοῦ ἀρσενικοῦ τὸ ος εἰς α ἢ η, τὸ ης εἰς ις, καὶ τὸ ων εἰς αινα· 2) προσκολλῶσι τὴν κατάληξιν ις ἢ ας εἰς αὐτὴν τὴν ῥίζαν ἀντὶ τῆς ἀρσενικῆς· 3) προσθέτουσι τὴν κατάληξιν ις ἢ σα εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀρσενικοῦ· οἷον, 1) Κορίνθιος-Κορινθία, Ἀσιανὸς-Ἀσιανὴ, Σπαρτιάτης-Σπαρτιᾶτις, Λᾰδαρίτης-Λᾰδαρῖτις, Λάκων-Λάκαινα· τοῦ δὲ Ἀθηναῖος τὸ θηλυκὸν εἶναι Ἀττικὴ, ἵνα μὴ συμπέσῃ μὲ τὸ ὄνομα τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς, ἥτις ἐλέγετο καὶ Ἀθηναία· 2) Μέγαρα-Μεγαρεὺς-Μεγαρὶς, Αἰθιοπία-Αἰθίοψ-Αἰθιοπὶς, Φώκαια-Φωκαεὺς-Φωκαὶς, Φωκὶς-Φωκεὺς-Φωκὶς, Δῆλος-Δήλιος-Δηλιάς· 3) Ἕλλην-Ἑλληνὶς, Λίβυς-Λιβυσσα, Μάγνης-Μάγνησσα, Κρὴς-Κρῆσσα, οὕτω καὶ Θρᾷξ-Θρᾷσσα, Φοίνιξ-Φοίνισσα.

§ 780. Τῶν ἐθνικῶν εἶναι τριγενῆ τὰ εἰς ιος, αιος, νος, τὰ δὲ λοιπὰ διγενῆ· ὅταν δ' ἐπὶ τῶν διγενῶν ζητῆται οὐδέτερον, σχηματίζεται εἰς κον· οἷον, Φοινικικὸν, Αἰθιοπικὸν, Λιβυκὸν κτλ.

§ 781. Ἐν γένει δὲ πάντα τὰ μὴ λογικὰ λαμβάνουσι τὴν τοιαύτην εἰς κος τριγενῆ κατάληξιν ἐπὶ πάσης περιστάσεως (1)· πολλάκις ὅμως καὶ ἄψυχα λαμβάνουσι τῶν διγενῶν τὴν κατάληξιν, καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λογικὰ τὴν εἰς κὸς (2)· οἷον, 1) Κορινθιακὸς,-ὴ,-όν· 2) Φοίνισσαι νᾶες, Μεγαρικὴ ἢ Ἐρετρικὴ γυνή.

§ 782. Ἐνίοτε τὸ παράγωγον ἐθνικὸν εἶναι ὁμόφωνον τοῦ πρωτοτύπου· οἷον, Δελφοὶ καὶ ἡ πόλις καὶ οἱ κάτοικοι, Πειραιεὺς καὶ ἡ πόλις καὶ ὁ κάτοικος.

Πατρωνυμικά.

§ 783. Τὰ πατρωνυμικὰ παράγονται ἐκ κυρίων ὀνομάτων πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ προγόνου, καὶ σημαίνουσιν υἱόν, θυγατέρα, ἀπόγονον. Εἶναι δὲ ἀρσενικὰ καταλήγοντα εἰς αδης, ιδης, ιαδης καὶ ιων, καὶ θηλυκὰ εἰς ας, ις, ηΐς, ινη, ωνη.

§ 784. Ἡ κατάληξις αδης προσκολλᾶται εἰς τὴν ρίζαν τῶν εἰς ας ἢ ης πρωτοκλίτων, καὶ τῶν εἰς ος παραληγόντων εἰς ι ἢ ει δευτεροκλίτων· οἷον, Αἰνείας-Αἰνειάδης, Βορέας-Βορεάδης, Ἱππότης-Ἱπποτάδης, Βούτης-Βουτάδης, Λαέρτιος-Λαερτιάδης, Γρηγόριος-Γρηγοριάδης, Βασίλειος-Βασιλειάδης.

§ 785. Ἡ ιδης προσαρτᾶται 1) εἰς τὴν ρίζαν τῶν μὴ παραληγόντων εἰς ι ἢ ει δευτεροκλίτων, καὶ εἰς τὴν τῶν τριτοκλίτων, καὶ 2) εἰς τὴν ρίζαν τινῶν πρωτοκλίτων θηλυκῶν· οἷον, 1) Κρόνος-Κρονίδης, Νικόλαος-Νικολαΐδης, Πάνθοος-Πανθοΐδης καὶ συναιρέσει Πανθοίδης, Κέκροψ-Κεκροπίδης, Πέλοψ-Πελοπίδης, Ἀγαμέμνων-Ἀγαμεμνονίδης, Ἀντὼ Ἀντοΐδης καὶ συναιρέσει Ἀντοίδης, Ἠλεὺς-Ἠλείδης, Περσεὺς-Περσείδης, Ἡρακλῆς-Ἡρακλείδης· 2) Δανάη-Δαναΐδης, Νιόβη-Νιοβίδης, Φιλύρα-Φιλυρίδης.

§ 786. Ἡ ιάδης προσαρτᾶται εἰς τὴν μακρόληκτον ρίζαν τῶν τριτοκλίτων, καὶ εἰς τὴν τῶν εἰς ιος δευτεροκλίτων· οἷον, Φέρης-Φέρητος-Φερητιάδης, Ἄβας-Ἄβαντος-Ἀβαντιάδης, Μενοίτιος-Μενοιτιάδης· οὕτω καὶ Ἀγχίσης-Ἀγχισιάδης.

§ 787. Ἡ ιων γεν ιωνος καὶ σπανίως ιονος, εἶναι χρήσιμος παρὰ ποιηταῖς μάλιστα· καταλήγουσι δὲ οὕτω ποιητικῶς, τὰ εἰς ιδης, μεταβαλλομένης εἰς ων τῆς καταλήξεως δης· οἷον, Κρονίδης-Κρονίων, Οὐρανίδης-Οὐρανίων.

§ 788. Ἡ κατάληξις ιδης καὶ ἡ ιων ἐνίοτε συναιρεῖται μὲ τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν ε, ἢ ο εἰς τὴν ἀνάλογον δίφθογγον ει, ἢ οι· οἷον,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πηλεὺς Πηλέως-Πηλείδης Πηλείδης, καὶ Πηλείων Πηλείων· Ἡρακλῆς-Ἡρακλείδης, Πάνθους-Πανθοίδης, Λητὼ-Λητοίδης.

§ 789. Συχνὰ ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ τίθεται μόνον ἡ γενικὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρός, ὑπεννοουμένου τοῦ υἱὸς, καὶ μάλιστα, ὅταν ἦναι ἀνάγκη νὰ μνημονευθῇ τοῦτο, ἢ νὰ τεθῇ μετὰ τὸ πρωτότυπον ἐπιθετικός τις προσδιορισμός· ἐνίοτε δὲ τὰ πατρωνυμικὰ ἐκφέρονται μὲ τύπον κτητικῶν· οἷον, Σωκράτης ὁ Σωφρονίσκου, Νικίας ὁ Νικηράτου, Αἴας ὁ τοῦ Οἰλέως, Αἴας ὁ Τελαμώνιος.

§ 790. Κωμικῶς λαμβάνουσι πατρωνυμικὴν κατάληξιν ιδης καὶ οἱ ἐνδιατρίβοντες ἢ ἐμπλεκόμενοι εἴς τι ἔργον· οἷον, χρεωκοπίδης, πρινίδης (ὁ ἐνασχολούμενος εἰς τὴν ἐκ τοῦ πρίνου ἀνθρακείαν, ὡς ὀνομάζει τοὺς Ἀχαρνεῖς ὁ Ἀριστοφάνης).

§ 791. Τῶν δὲ θηλυκῶν τὰ μὲν εἰς ας καὶ ις γίνονται ἀπὸ τῶν εἰς ας καὶ ιδης κατ' ἀποβολὴν τῆς συλλαβῆς δη· οἷον, Δημητριάδης-Δημητριὰς, Ἀτλαντίδης-Ἀτλαντὶς, τοῦ δὲ Λητοίδης τὸ θηλυκὸν εἶναι Λητωὶς καὶ Λητωΐας.

§ 792. Τὰ δὲ εἰς ης γίνονται ἀπὸ τῶν εἰς ειδης, παραγομένων ἀπὸ τῶν εἰς ευς, ἢ ης· οἷον, Βρισεὺς Βρισείδης-Βρισηΐς, Θησεὺς-Θησείδης-Θησηΐς, Νηρεὺς-Νηρηΐς, Χρύσης-Χρυσηΐς. Τούτων τὸ ηϊ συναιροῦσιν εἰς η ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσιν οἱ Ἀττικοί· οἷον, Θησῆδων, Νηρῆδων.

§ 793. Εἰς ας καὶ ις καταλήγουσι πολλὰ ὀνόματα ἐπαρχιῶν καὶ φυλῶν ἐπωνύμων ἀνδρῶν, ἢ ποιημάτων· οἷον, Ὀρεστιὰς, Δημητριὰς, Ἑλλὰς, Αἰαντὶς, Αἰγὶς, Ἀκαμαντὶς, κτλ. Ἰλιὰς, Αἰνειὰς, κτλ.

§ 794. Αἱ δὲ καταλήξεις, ινη, ωνη, εἶναι συνήθεις εἰς τοὺς ποιητάς· γίνονται δὲ τὰ μὲν εἰς ωνη ἀπὸ κυρίων καταληγόντων εἰς ιος ἢ ὑων, τὰ δὲ εἰς ινη ἀπὸ μὴ καθαρολήκτων εἰς ις· οἷον, Ἀκρίσιος-Ἀκρισιώνη, Ἀμφιτρύων-Ἀμφιτρυώνη, Ἄδραστος-Ἀδραστίνη, Ὠκεανὸς-Ὠκεανίνη.

§ 795. Ἡ ἄμικτος οὐσία τινῶν ὀργανικῶν σωμάτων καὶ κυρίως φυτῶν καταλήγει παρὰ τοῖς χημικοῖς εἰς ινη· οἷον, κίννα-κιννίνη, Μορφεὺς-μορφίνη, στέαρ-στεατίνη.

§ 796. Τὰ ἀρτίτοκα τῶν ζώων τέκνα ἔχουσιν ἄλλα μὲν ἰδιαί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τερον ὄνομα (1)· ἄλλα δὲ σχηματίζουσιν αὐτὸ προσαρτῶντα τὴν καταλήξιν ἰδεὺς εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ δηλοῦντος τὸν γονέα ὀνόματος (2)· οἷον, 1) ἔριφος, σκύμνος, νεβρὸς, μόσχος, πῶλος, σκύλαξ κτλ· 2) ἀετὸς ἀετιδεὺς, ἀηδὼν-ἀηδονιδεὺς, λύκος-λυκιδεὺς, λέων-λεοντιδεὺς, πίθηκος-πιθηκιδεύς.

Περιεκτικά.

797. Περιεκτικὰ λέγονται, ὅσα σημαίνουσι τόπον περιέχοντα πολλὰ τῶν πραγμάτων ἢ προσώπων τῶν ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλουμένων· τούτων τὰ μὲν ἀρσενικὰ καταλήγουσιν εἰς ων (1)· τὰ δὲ θηλυκὰ εἰς ιτις, ιά, καὶ ωνιά (2)· οἷον, ἀνδρῶν, γυναικῶν, παρθενῶν, ἱππῶν, ἀχυρῶν, ἐλαιῶν, ἀμπελῶν, ῥοδῶν, σιτῶν, ὀψῶν, κρομυῶν, περιστερῶν· 2) ἀνδρωνῖτις, γυναικωνῖτις, ἀνθρακιὰ, μυρμηκιὰ, σποδιὰ, σφηκιὰ, ῥοδωνιά· οὕτως ἀσφόδελος (τὸ φυτὸν) καὶ ἀσφοδελὸς (ὁ τόπος).

Τοπικά.

§ 798. Τὰ τοπικὰ εἶναι οὐδέτερα καὶ σημαίνουσι τόπον ὡρισμένον εἰς ἐργασίαν τινὰ, ἢ ἀφιερωμένον πρὸς τιμήν τινος· καταλήγουσι δὲ εἰς ειον, ιον, ηριον, αιον· οἷον, διδασκαλεῖον, μουσεῖον, νοσοκομεῖον, πρυτανεῖον, γραφεῖον, φορεῖον, δοχεῖον, ἀγγεῖον, πανεπιστημεῖον ἢ πανεπιστήμιον, γυμνάσιον, κρεοπώλιον, ἀκροατήριον, δικαστήριον, ἐνθητήριον, Ἀθήναιον.

§ 799. Ἡ κατάληξις ιον ἁρμόζει ἰδίως εἰς τὰ σημαίνοντα τόπον καθιερωμένον εἰς θεὸν ἢ ἥρωα, καὶ δυνάμενα ἴσως νὰ ὀνομασθῶσι τεμενικά· προσκολλᾶται δὲ εἰς τὴν δηλοῦσαν τὸν θεὸν ἢ ἥρωα ῥίζαν καὶ ταύτης τὸ μὲν τ καὶ δ πρὸ τοῦ ι τρέπεται εἰς σ, τὸ δὲ α, ε, ω συναιρεῖται μετὰ τοῦ ι εἰς δίφθογγον· οἷον, Ἀφροδίτη-Ἀφροδίσιον, Ἄρτεμις-Ἀρτέμιδος-Ἀρτεμίσιον, Ἥρα-Ἡραῖον, Ἡρακλῆς Ἡρακλέους-Ἡράκλειον, Θησεὺς-Θησέως-Θησεῖον, Λητὼ-Λητῶον, ἥρως-ἡρῶον.

Β'. Παραγωγὴ ἐπιθέτων.

1) Ἐπίθετα ἀπὸ ῥημάτων.

§ 800. Τὰ ῥηματικὰ ἐπίθετα παραγόμενα ἀπὸ τῶν ῥημάτων καταλήγουσιν εἰς μων, τος, τεος· καὶ τὰ μὲν εἰς μων, ἀναλογοῦσι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρὸς τὸ πρῶτον πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, τὰ δὲ εἰς τος καὶ τεος πρὸς τὸ τρίτον, ἀλλὰ τὸ ῥιζικὸν των φωνῆεν ἐπιδέχεται, ὅσας μεταβολὰς πάσχει πρὸ τῆς καταλήξεως τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ά· οἷον, νοήμων, νοητὸς, νοητέος· εὑρετὸς, εὑρετέος.

§ 801. Σημαίνουσι δὲ τὰ μὲν εἰς μων τὸν πράττοντα ἢ ἐνεργοῦντα, τὰ δὲ εἰς τος τὸν παθόντα, καὶ τὰ εἰς τέος τὸν χρεωστοῦντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον· οἷον, ἐπιλήσμων, ἐλεήμων, οἰκτίρμων, πολυπράγμων, ἥγεμὼν, καδεμὼν, μιστὸς, ἀγαπητὸς, ὁρατὸς, χειρωτὸς, ἀνυστὸς, λεκτὸς, μισητέος, πρακτέος, γραπτέος, ποιητέος, λεκτέος, φιλητέος.

§ 802. Τὰ εἰς τος ἰσοδυναμοῦσι μὲν μὲ παθητικὸν παρακείμενον παρελθούσης ἢ μελλούσης σημασίας, ἀλλὰ σημαίνουσι προσέτι καὶ τὸ δυνατὸν νὰ γείνῃ (1). Ἡ δὲ διαφορὰ μεταξὺ τῶν εἰς τος ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχικῶν παρακειμένων εἶναι ἐπαισθητοτέρα εἰς τὴν καθομιλουμένην, ὅπου τὰ μὲν εἰς τος φανερόνουσι τὸν τρόπον τῆς καταστάσεως, ὁ δὲ μετοχικὸς παρακείμενος τὴν κατάστασιν αὐτὴν (2)· π. χ. 1) ποιητὸς εἶναι οὐχὶ μόνον ὁ πεποιημένος, ἀλλὰ καὶ ὁ δυνάμενος νὰ ποιηθῇ, ὡς τρωτὸς οὐχὶ μόνον ὁ τετρωμένος, ἀλλὰ καὶ ὁ δυνάμενος νὰ τρωθῇ· 2) ὅταν λέγω, θέλω τὸ κρέας βραστὸν ἢ ψητὸν, ἐξηγῶ τὸν τρόπον τῆς παρασκευῆς αὐτοῦ, ὅταν δὲ λέγω, θέλω τὸ κρέας καλὰ βρασμένον ἢ ψημένον, δὲν ἐξηγῶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν θέλει μαγειρευθῇ, ἀλλὰ τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν ἐπιθυμῶ νὰ μοὶ παραδοθῇ.

§ 803. Σημαίνει δὲ ἡ εἰς τος κατάληξις καὶ μεσότητα (1), καὶ οὐδετερότητα (2), καὶ ἐνέργειαν ἐνίοτε (3), ὡς καὶ τὰ εἰς τεον οὐδέτερα, τὰ ὁποῖα δύνανται ν' ἀναλύωνται μὲ τὸ δεῖ καὶ τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ παράγονται· οἷον, 1) ἀφύλακτος (ὁ μὴ φυλαττόμενος ὑπ' ἄλλου καὶ) ὁ μὴ φυλάττων ἑαυτόν· 2) πλωτὸς, ὅστις δύναται νὰ πλεύσῃ ἢ νὰ πλευσθῇ· ἀποχειροβίωτος, ὁ ζῶν ἀπὸ τὸ ἐργόχειρόν του· νηκτὸς=ὁ δυνάμενος νὰ κολυμβᾷ· 3) μενετοὶ καιροὶ= οἱ περιμένοντες, ἄπρακτος (ὁ μὴ πραχθεὶς καὶ) ὁ μὴ πράξας· ἀπροσδόκητος (ὁ μὴ προσδοκώμενος καὶ) ὁ μὴ προσδοκῶν· μισητέον τὴν κακίαν=δεῖ μισεῖν τὴν κακίαν.

§ 804. Πρὸς ἄσκησιν τῶν μαθητῶν πρέπει νὰ προτείνῃ ὁ διδάσκαλος πολλὰ εἰς τὸς καὶ τέος ῥηματικὰ ἐπίθετα, ἵν' ἀνευρίσκωσι τὰ ῥήματα, ἐξ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὧν παράγονται, καὶ προσδιορίζωσι τὰς σημασίας των π. χ. ἀγγελτὸς, ἀγγελτέος· βουλευτὸς, βουλευτέος· τριπτὸς, τριπτέος· κοπτὸς, κοπτέος· καμπτὸς, καμπτέος· πλεκτὸς, πλεκτέος· τακτὸς, τακτέος· σταλτὸς, σταλτέος· τιλτὸς, τιλτέος· κλιτὸς, κλιτέος· πλυτὸς, πλυτέος· ἀγαστὸς, αἰνικτὸς, αἰσθητὸς, ἀκεστὸς, ἀλλακτὸς, ἀπολαυστὸς, ἀρεστὸς, βαπτὸς, βουλητὸς· ἱμερτέος, ψευστέος, φραστέος, σφαλτέος, φαντέος, ἀμειπτέος, μολυντέος, συρτέος, πλευστέος κτλ.

2) Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων.

§ 805. Τὰ περισσότερα τῶν παρωνύμων ἐπιθέτων λήγουσιν εἰς ος πρὸ τοῦ ὁποίου ἔχουσι διάφορα γράμματα· ὅθεν προκύπτουσι διάφοροι ἐπιθετικαὶ καταλήξεις, τῶν ὁποίων ἑκάστη ἔχει ἰδιαιτέραν τινὰ παραστατικὴν δύναμιν.

§ 806. Ἡ ιος προσαρτᾶται εἰς τὴν ῥίζαν ὀνόματος καὶ σημαίνει 1) τὸ ἀνῆκον ἢ ἁρμόζον εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· 2) κτῆσίν τινος πράγματος ἢ διάθεσιν κτλ. Τὸ δὲ τ τῆς ῥίζης τρέπεται πολλάκις πρὸ τῆς καταλήξεως εἰς σ· π.χ. 1) οὐρανὸς-οὐράνιος, ἑσπέρα-ἑσπέριος, ἐνιαυτὸς-ἐνιαύσιος, πατὴρ-πατρὸς-πάτριος, θάλασσα-θαλάσσιος, πέλαγος-πελάγιος, ποταμὸς-ποτάμιος, λόγος-λόγιος· 2) πλοῦτος-πλούσιος, χολὴ-χόλιος.

§ 807. Τὸ ι τῆς καταλήξεως ιος πολλάκις συναιρεῖται μετὰ τοῦ λακτικοῦ φωνήεντος τῆς ῥίζης ἢ καὶ τῆς καταλήξεως τοῦ πρωτοτύπου, καὶ οὕτω προκύπτουσιν αἱ ἰδιαίτεραι καταλήξεις αιος, ειος, ιαιος, οιος, ῷος· οἷον, ἀγορὰ-ἀγοραῖος, σπονδὴ-σπονδεῖος, σπιθαμὴ-σπιθαμιαῖος, ἄλλος-ἀλλοῖος, αἰδὼς-αἰδοῖος, Ἠὼς-ἠῷος, πατὴρ-πατρὸς-πατρῷος.

§ 808. Τὰ εἰς αιος φανερόνουσιν ἰδίως τὸ ἀνῆκον τοπικῶς 1), ἢ χρονικῶς (2) εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον· οἷον, 1) κηπαῖος, χερσαῖος, λακκαῖος, λιμναῖος, κρηναῖος, πηγαῖος, πετραῖος, σεληναῖος, κορυφαῖος, ἀρουραῖος· οὕτω καὶ βίαιος, δίκαιος· 2) δευτεραῖος, τριταῖος, τεταρταῖος κτλ. (§ 521), σκοταῖος, κνεφαῖος = μὲ τὸ σκοτάδι, σοῦρπα, νυχτούλια.

§ 809. Τὰ εἰς αιος σημαίνουσιν, ὅτι τὸ πρωτότυπον λαμβάνεται ὡς μέτρον μονάδος· οἷον, σπιθαμιαῖος, ποδιαῖος, σταδιαῖος, οὕτω καὶ ὁκταμηνιαῖος, ἐνιαυσιαῖος.

§ 810. Τὰ εἰς ησιος σημαίνουσι 1) τὸ χρήσιμον ἢ ἐπιτήδειον εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον· 2) χρονικὴν διάρκειαν· οἷον, 1) βιοτήσιος, ἀροτήσιος, ἱκετήσιος· 2) ἡμερήσιος, ἐτήσιος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 811. Τὰ εἰς ειος φανερόνουσι πρᾶγμα ἀναφερόμενον ὡς κτῆμα, ἢ ὡς μέρος, ἢ ποίημα, ἐμψύχου ἀτόμου· οἷον, ἀνθρώπειος, γυναικεῖος, λύκειος, βόειος, ἵππειος, ὄνειος, ἄρκτειος, Ὁμήρειος, Εὐριπίδειος, Πλατώνειος, Πλουτάρχειος, Πυθαγόρειος κτλ.

§ 812. Τὰ εἰς ῳος γινόμενα κατ' ἔκτασιν ἀπὸ τῶν εἰς οιος φανερόνουσι καταγωγὴν, ἢ πρᾶγμα ἀναφερόμενον εἴς τινα ὡς κτήτορα αὐτοῦ· οἷον, πατρῷος, παππῷος, ἡρῷος, ἑῷος, προικῷος.

§ 813. Ἡ κατάληξις ικος προσαρτᾶται εἰς τὴν ῥίζαν ὀνομάτων, καὶ σημαίνει τὸ ἀνῆκον ἢ τὸ ἐπιτήδειον εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον· π. χ. κύκλος-κυκλικὸς, βασιλεὺς βασιλικὸς, θεὸς-θεϊκὸς, ψυχὴ-ψυχικὸς, πόλεμος-πολεμικὸς, Ὅμηρος-Ὁμηρικὸς, Πλάτων-Πλατωνικός.

§ 814. Τὰ εἰς κος κτητικὰ καταλήγουσιν 1) εἰς ικος, ἢ εἰς υκος ἢ εικος, ἐὰν τὸ ἐξ οὗ παράγονται λήγῃ εἰς υς, ἢ ἔχῃ εἰς τὴν ῥίζαν ει ἢ ε· 2) εἰς ιακος, ἐὰν τὸ πρωτότυπον ἔχῃ πρὸ τῆς καταλήξεώς του ι· 3) εἰς αϊκος, ἐὰν τοῦτο καταλήγῃ εἰς αιος· οἷον, 1) γραφὴ-γραφικὸς, θῆλυς-θηλυκὸς, λίθυς-λιθυκὸς, Δαρεῖος-Δαρεικὸς, Δεκέλεια-Δεκελεικὸς, ὄρος-ὀρεικὸς, κεραμεὺς-κεραμεικός· 2) σπονδεῖος σπονδειακὸς, κύριος-κυριακὸς, Ἴλιον-Ἰλιακὸς, Κόρινθος-Κορίνθιος-Κορινθιακὸς, Ὄλυμπος-Ὀλύμπιος-Ὀλυμπιακὸς· 3) ἀρχαῖος,-ἀρχαϊκὸς, τροχαῖος-τροχαϊκὸς, Ῥωμαῖος-Ῥωμαϊκός.

§ 815. Ἡ ινος προπαροξυτονουμένη μὲν σημαίνει τὴν ὕλην, ἐξ ἧς ἔγεινέ τι (1)· ὀξυτονουμένη δὲ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἐγεινέ τι (2)· ἔτι δὲ καὶ τὸν ἔχοντα δαψίλειαν τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης σημαινομένου 3)· καὶ ποιότητα πρόξενον πάθους (4)· οἷον, 1) ξύλον-ξύλινος, λίθος-λίθινος· 2) ἡμέρα-ἡμερινὸς, ἔαρ ἐαρινός· 3) πεδίον-πεδινὸς, δέος-δεινὸς, ὄρος-ὀρεινός· 4) ἔλεος-ἐλεεινὸς, ἄλγος-ἀλγεινὸς, ἄχθος-ἀχθεινὸς, πόθος-ποθεινός. Τὸ ἀνθρώπινος=ἀνθρώπειος εἶναι μοναδικόν.

§ 816. Αἱ ανὸς καὶ ηνὸς σημαίνουσι ἐν γένει κατοχὴν τῆς ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημαινομένης ποιότητος· οἷον, σιγανὸς, πευκεδανός, ἀκμηνὸς, εὐδιηνός.

§ 817. Ἡ εος σημαίνει 1) τὴν ὕλην, ἐξ ἧς ἔγεινέ τι· 2) ἐξομοίωσιν χρώματος· οἷον, 1) σιδήρεος-σιδηροῦς, χάλκεος-οῦς, πορ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φύρεος-οῦς· 2) κυάνεος, ῥλόγεος=κόκκινος σὰν τὴν φλόγα, χιόνεος =ἄσπρος σὰν τὸ χιόνι.

§ 818. Ἡ εἰς εη κατάληξις ἀνήκει εἰς οὐσιαστικὰ καὶ σημαίνει τὸ δέρμα τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλουμένου ζώου· οἷον, λεοντέη-ῆ, παρδαλέη-ῆ, ἀλωπεκέη-ῆ, κυνέη, λυκέη.

§ 819. Τὰ εἰς ινος προπαροξύτονα καὶ τὰ εἰς εος-οῦς, ὅταν παράγωνται ἐκ μετάλλων, καλοῦνται μετουσιαστικὰ, ὡς δηλοῦντα τὴν οὐσίαν, ἧς μετέχει τι· οἷον, δρύϊνος, πήλινος, καλάμινος, πλίνθινος, ὀστράκινος, ὑδάτινος, ἀργύρεος-ἀργυροῦς, χρύσεος-χρυσοῦς, ἔτι δὲ κεράμεον-κεραμοῦν, ὀστράκεον-ὀστρακοῦν, ἂν καὶ οὐχὶ ἐκ μετάλλου.

§ 820. Ἐκφράζονται δὲ πολλάκις τὰ μετουσιαστικὰ καὶ διὰ τῆς γενικῆς τῶν πρωτοτύπων μόνης, καὶ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις ἀδοκίμως μετὰ τῆς ἐκ· οἷον, ῥύαξ πυρὸς, στέφανος ὑακίνθων, καὶ στέφανος ἐξ ἀκανθῶν.

§ 821. Ἡ κατάληξις ιμος προσαρτᾶται εἰς ῥηματικὰ, καὶ σημαίνει τὸν ἐπιτήδειον νὰ ἐνεργήσῃ ἢ νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον· οἷον, χρῆσις-χρήσιμος, τροφὴ-τρόφιμος, ποτὸν-πότιμος, πόσις-πόσιμος, ὡσαύτως ἁλώσιμος, ἁρόσιμος, βρώσιμος, γεωργήσιμος, ἐδώδιμος, θανάσιμος, ἰάσιμος, πένθιμος, πλώϊμος.

§ 822. Ἡ ιμαιος προσαρτᾶται ὡσαύτως εἰς ῥηματικὰ καὶ σημαίνει τὸν ἀνήκοντα εἰς τὴν ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλουμένην πρᾶξιν· οἷον, κλοπὴ-κλοπιμαῖος, (κλέψις) κλεψιμαῖος, ὑποβολὴ ὑποβολιμαῖος, θνητὸς-θνησιμαῖος.

§ 823. Αἱ καταλήξεις ερος, ιρος, ρος σημαίνουσι 1) τὸν εἰς ἑαυτὸν ἢ ἄλλον ἐργαζόμενον τὴν διάθεσιν τὴν σημαινομένην ὑπὸ τῆς ῥίζης, εἰς ἣν προσαρτῶνται· 2) τὸν ἀνήκοντα εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον ἢ περιέχοντα αὐτό· οἷον, 1) νόσος-νοσερὸς, πόνος-πονηρὸς, οἶκτος-οἰκτρὸς, βλάβη-βλαβερὸς· ὡσαύτως ἀνθηρὸς, δολερὸς, θαλερὸς, μοχθηρὸς, ὀχληρὸς, καματηρὸς, μιαρὸς, ὀδυνηρὸς, σιερὸς, φλογερὸς, φοβερὸς, χαλαρὸς· 2) ὑδατηρὸς, μελιτηρὸς· ὡς καὶ τὸ παρ' ἡμῖν ἀλατηρὸν· οὕτω δ' ὀνομάζουσί τινες ἡμῶν τὴν λάκυθον λαδερὸν, ἀντὶ λαδικόν· καὶ πάντες λαδερὸν φαγητὸν τὸ (περιέχον λάδι) ἐλαιηρόν.

§ 824. Ἡ ιριος προσαρτᾶται εἰς ῥηματικὰ τρ ἢ τς, καὶ σημαί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νει ἔξιν ἢ ἐπιτηδειότητα πρός τι· οἷον, ἀλεξητήριος, δραστήριος, πολεμιστήριος, σωτήριος, λυτήριος, ἱλαστήριος, καθαρτήριος, πειστήριος.

§ 825. Αἱ καταλήξεις ηλος, ωλος σημαίνουσι τὸν ἔχοντα κλίσιν ἢ ἕξιν εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον· οἷον, ἀπατηλός, σιγηλός, σιωπηλός, φειδωλός, ἁμαρτωλός.

§ 826. Ἡ αλεος, ἥτις μένει πάντοτε ἀσυναίρετος, σημαίνει τὸν γέμοντα ἐκ τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλουμένου· οἷον, ψώρα-ψωραλέος, ῥώμη-ῥωμαλέος, θάρρος-θαρραλέος, πεῖνα-πεναλέος, δίψα-διψαλέος.

§ 827. Ἡ εις (γεν. εντος) ἔχει προηγούμενον ι, η, ο, καὶ σημαίνει τὸν ἔχοντα πλησμονὴν τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τῆς ῥίζης· οἷον, χάρις-χαρίεις, ὕλη-ὑλήεις, δένδρον-δενδρήεις, πῦρ-πυρόεις, ἄνθεμον-ἀνθεμόεις.

§ 828. Ἡ ωδης σημαίνει τὸν ἔχοντα 1) τὸ εἶδος, καὶ 2) πλησμονὴν τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλουμένου· οἷον, 1) σφὴξ-σφηκὸς-σφηκοειδὴς-σφηκώδης, γυνὴ-γυναικὸς-γυναικοειδὴς-γυναικώδης, κτὴνος-κτηνοειδὴς-κτηνώδης, φλὸξ-φλογοειδὴς-φλογώδης· 2) αἷμα-αἵματος-αἱματώδης, ψάμμος-ψαμμώδης, ἰχθὺς-ἰχθυώδης, πέτρα-πετρώδης.

3) Ἐπίθετα ἐξ ἐπιθέτων, προθέσεων καὶ ἐπιῤῥημάτων.

§ 829. Παράγονται ἐπίθετα καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιθέτων, καὶ τοιαῦτα μάλιστα εἶναι τὰ παραθετικά, τὰ τακτικὰ ἀριθμητικά, τὰ ἀναλογικὰ (περὶ ὧν ὅρα τοὺς ἐνταῦθα ἐπαναληπτέους § 500-521) ἔτι δὲ καὶ ἐκ μετοχῶν, καὶ ἐξ ἐπιῤῥημάτων, καὶ ἐκ προθέσεων, λαμβάνοντά τινα τῶν ἀνωτέρω ὁρισθεισῶν καταλήξεων· οἷον, ἐλεύθερος-ἐλευθέριος, καθαρὸς-καθάριος, ἑκὼν-ἑκούσιος, ἄκων-ἀκούσιος, ἐθέλων-ἐθελούσιος, πάλαι-παλαιὸς, χθὲς-χθεσινὸς, σήμερον-σημερινὸς, θαμὰ-θαμινὸς, δήν-δηναιὸς, ἀντι-ἀντίος, κτλ.

Γ'. Περὶ παραγωγῆς ῥημάτων.

§ 830. Παράγονται ῥήματα 1) ἀπὸ ὀνομάτων· 2) ἀπὸ ἄλλων ῥημάτων· 3) ἀπὸ ἐπιῤῥημάτων· λαμβάνουσι δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς καταλήξεις αω, ιαω, εω, αινω, υνω, ζω, οω, ευω, ωττω, σειω, σκω, τῶν ὁποίων τινὲς ἔχουσι καὶ ἰδιαιτέραν παραστατικὴν δύναμιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 831. Τὰ εἰς αω καὶ ιαω σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον 1) ἔχει ἐκ περιουσίας τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον ἢ ἄσκησιν περὶ αὐτό· 2) ἐπιθυμεῖ αὐτό· οἷον, 1) κομάω, λιπάω, χολάω, τολμάω, βοάω, ὁρμάω, τριχιάω, ὀφθαλμιάω, φθειριάω, ψωριάω, ἰκτεριάω, τυραννιάω (ἔχω φρονήματα τυραννικά)· 2) θανατάω, στρατηγιάω, κλαυσιάω, μελλητιάω.

§ 832. Τὰ εἰς εω ἢ ευω σημαίνουσι 1) τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν εὑρίσκεται τὸ ὑποκείμενον, ἢ ἐνέργειάν τινα αὐτοῦ· 2) συλλογὴν καὶ προμήθειαν τοῦ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημαινομένου· οἷον, 1) νοσέω, ἀσθενέω, πονέω, σωφρονέω, πλουτέω, πομπεύω, παρθενεύω, κοιρανεύω, θαλαττεύω, χορεύω, φονεύω· 2) ὑδρεύω, ξυλεύομαι=ξυλίζομαι, οὕτω καὶ τὸ ἡμέτερον κλαδεύω, κόπτω καὶ συλλέγω κλάδους καὶ ἰδίως τῆς ἀμπέλου τὰ κλήματα.

§ 833. Τὰ εἰς οω, αινω, υνω σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον 1) κάμνει ἐνέργειαν φέρουσάν τι εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ πρωτοτύπου· 2) ἐξεργάζεταί τι διὰ τοῦ πρωτοτύπου ὡς ὀργάνου· 3) προσάπτει, ἢ περιβάλλει τι μὲ τὸ πρωτότυπον· οἷον, 1) δουλόω, ἐλευθερόω, δηλόω, λευκαίνω, κοιλαίνω, ἡδύνω, βραχύνω, παχύνω· 2) τορνόω, πριόω, στρεβλόω, τυπόω· 3) σταυρόω, πτερόω, στεφανόω.

§ 834. Τὰ εἰς ζω, (αζω, ωζω, ιζω, καὶ υζω) 1) σημαίνουσιν, ὅτι συχνοποιῶ τι, ἢ ἐπαναλαμβάνω πρᾶξίν τινα· καὶ διὰ τοῦτο παριστῶσι καὶ τὰς φωνὰς πολλῶν ζώων· 2) ἂν παράγωνται ἀπὸ ἐθνικῶν ὀνομάτων, ἢ σπανίως ἐκ κυρίων ἢ προσηγορικῶν, σημαίνουσιν ὅτι δέχομαι τὰ ἤθη ἢ τὴν γλῶσσαν τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἢ τοῦ προσώπου· οἷον, 1) οἰάζω, ῥιπτάζω καὶ ῥιπτάζομαι, ἑρπύζω, στενάζω, αἰτίζω, ἀγοράζω=ὑπάγω εἰς τὴν ἀγοράν· ὁ ἄνθρωπος κράζει, ἡ ἄρκτος ὠμάζει, ὁ ἀλεκτρυὼν κοκκύζει, ὁ ἀετὸς ἢ ὁ γέρανος καγκλάζει, ἡ ἀηδὼν τερετίζει, ἡ γλαὺξ κακιβάζει, ὁ ὄφις συρίζει, ὁ ἱέραξ κρίζει, ὁ ἵππος χρεμετίζει, ἡ κίχλα κιχλάζει, ὁ κόραξ ἢ ἡ κορώνη κρώζει, ὁ κόσσυφος πιπίζει, ἡ νυκτερὶς τρίζει, ἢ ὄρνις κακάζει, ἡ πέρδιξ κακκαβάζει, ὁ τέττιξ τερετίζει, ἡ χελιδὼν τιτυβίζει, ὁ χοῖρος γρυλίζει, τὸ χοιρίδιον κοΐζει· 2) ἑλληνίζω, ἀττικίζω, μηδίζω, δωρίζω, ἢ δωριάζω, βοιωτιάζω, αἰγυπτιάζω, σιφνιάζω, χιάζω, κρητίζω, λακωνίζω, φιλιππίζω, δατίζω, κεβη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τίζω, πιθηκίζω, ψιττακίζω, γυναικίζω, καὶ τὸ τῆς καθομιλουμένης παιδιακίζω.

§ 835. Τὰ εἰς ωσσω ἢ ωττω σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον κάμνει, εἶναι ἢ ἔχει τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον· οἷον, νεώσσω, ὑγρώσσω, (κάμνω νέον, κάμω ὑγρὸν), τυφλώττω, ἀμβλυώττω, (εἶμαι στραβός, εἶμαι κοντόρθαλμος), λιμώττω, ὑπνώττω, (ἔχω λιμὸν, ἔχω ὕπνον).

§ 836. Τὰ εἰς σειω σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐπιθυμεῖ νὰ πράξῃ ἢ νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον· οἷον, γελασείω (ἔχω ὄρεξιν νὰ γελῶ), πολεμησείω (ἐπιθυμῶ νὰ πολεμῶ), ἀγορασείω (ἐπιθυμῶ ν' ἀγοράσω), ἀπαλλαξείω (ἐπιθυμῶ ν' ἀπαλλαχθῶ).

§ 837. Τὰ εἰς σκω ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σημαίνουσι τὴν ἀρχήν τινος καταστάσεως· οἷον, ἡβάσκω, γενειάσκω, γηράσκω.

§ 838. Τὰ μὲν εἰς σειω, καὶ αω ἢ ιαω κατὰ τὴν δευτέραν αὐτῶν σημασίαν, λέγονται ἐρετικά, τὰ δὲ εἰς ζω κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν σημασίαν θαμιστικά, καὶ τὰ εἰς σκω ἐναρκτικά.

1) Ῥήματα ἐξ ὀνομάτων καὶ ἐπιθέτων.

§ 839. Ἡ ἐκ τῶν πρωτικῶν παραγωγὴ τῶν ῥημάτων γίνεται προσαρτωμένης εἰς τὴν ῥίζαν αὐτῶν μιᾶς τῶν ῥηθεισῶν ἢ ἄλλων τινῶν καταλήξεων· οἷον, 1) αω, τιμὰ-τιμάω, λίπος-λιπάω· 2) εω, βοηθὸς-βοηθέω, εὐτυχὴς-εὐτυχέω, σώφρων-σωφρονέω· 3) ευω, γυμνήτης-γυμνητεύω, μαθητὴς-μαθητεύω, κίνδυνος-κινδυνεύω, ὁδὸς-ὁδεύω, παγὶς-παγιδεύω, κόλαξ-κολακεύω, βασιλεὺς βασιλεύω, θεράπων-θεραπεύω· 4) οω, βίος-βιόω, ἄξιος-ἀξιόω, μίλτος-μιλτόω, πλήρης-πληρόω, ἐλάττων-ἐλαττόω· 5) αινω, λύμη-λυμαίνω, χαλεπὸς-χαλεπαίνω, σῆμα-σημαίνω, δυσχερὴς-δυσχεραίνω· 6) υνω, αἰσχρὸς-αἰσχύνω, κάλλος-καλλύνω, σεμνὸς-σεμνύνω, ὀξὺς-ὀξύνω, παχὺς-παχύνω· 7) αζω, δίκη-δικάζω, θαῦμα-θαυμάζω, χειμὼν-χειμάζω· 8) ιζω, πορφύρα-πορφυρίζω, ὅρος-ὁρίζω, θώραξ-θωρακίζω, ἀνὴρ-ἀνδρίζω, ἁγνὸς-ἁγνίζω· 9) ωζω, χρόα-χρώζω, σῶς-σώζω· 10) λλω, ποικίλος-ποικίλλω, ἄγγελος-ἀγγέλλω· 11) αιρω καὶ ειρω, καθαρὸς-καθαίρω, ἐχθρὸς-ἐχθαίρω, οἶκτος-οἰκτείρω· 12) σσω, πυρετὸς-πυρέσσω, φάρμακον-φαρμάσσω, ἰμὰς-ἱμάσσω· 13) οττω, ὕπνος-ὑπνώττω, νέος-νεώττω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2) Ῥήματα ἐκ ῥημάτων.

§ 840. Ῥήματα παράγονται ἐξ ἄλλων ῥημάτων ἢ πρὸς διάρρον σημασίαν, ἢ ἁπλῶς πρὸς τὸ εὐχρηστότερον· τὴν δὲ τοιαύτην παραγωγὴν ἐξητάσαμεν εἰς τὸν § 725, τὸν ὁποῖον ὠφέλιμον εἶναι νὰ ἐπαναλάβωσιν οἱ μαθηταὶ ἐνταῦθα.

3) Ῥήματα ἐξ ἐπιῤῥημάτων

§ 841. Παράγονται ὁμοίως ῥήματα καὶ ἀπὸ ἐπιῤῥημάτων, ὁποῖα τὰ ἀκόλουθα· δίχα-διχάζω, νόσφι-νοσφίζω, πέλας-πελάζω, ἀδὰξ-ὀδάζω καὶ ὀδαξέω, ὀψὲ-ὀψέω, ἐλελεῦ-ἐλελίζω, εὐὰν ἢ εὐοῖ-εὐάζω, εἶα-εἰάζω, ἰὺ-ἰύζω, οἴμοι-οἰμώζω, ὀτοτοῖ-ὀτοτύζω, αἴ-αἰάζω, ἀλαλὰ-ἀλαλάζω, χωρὶς-χωρίζω.

Δ'. Παραγωγὴ ἐπιῤῥημάτων.

§ 842. Ἀπὸ πάντων σχεδὸν τῶν μερῶν τοῦ λόγου παράγονται ἐπιῤῥήματα λαμβάνοντα διαφόρους καταλήξεις· τοιαῦται δ' εἶναι ὅσας εἴδομεν ἐν τοῖς § 99—112 καὶ προσέτι αἱ ἀκόλουθοι δην, αδην, ινδην, ινδα, δον, αδον, ηδον, υδον, ι καὶ ει, τι, στι, ιστι, ζ, ω.

§ 843. Ἡ κατάληξις δην τρόπον σημαίνουσα προσκολλᾶται εἰς ῥίζαν ῥήματος, καὶ τότε τὸ χαρακτηριστικὸν, ἐὰν ᾖναι σύμφωνον, συμπνευματίζεται μετὰ τοῦ δ (§ 161)· ἐὰν δὲ φωνῆεν, πάσχει τὴν καὶ ἐν τῷ παθητικῷ παρακειμένῳ ἢ ἀορίστῳ ἀ. μεταβολὴν· οἷον, γράφω-γράβδην, κρύπτω (κρύβω) κρύβδην, πλέκω πλέγδην, ῥέω-διαῤῥήδην, στάω-συστάδην, ἀνίεμαι-ἀνέδην.

§ 844. Αἱ καταλήξεις αδην καὶ ινδην σημαίνουσι τρόπον καὶ προσκολλῶνται εἰς τὴν ῥίζαν ὀνόματος ἢ ῥήματος· οἷον, σποράσποράδην, προτροπὴ-προτροπάδην, λόγος-λογάδην, τρέχω-τραχάδην, πλοῦτος-πλουτίνδην, ἄριστος-ἀριστίνδην.

§ 845. Ἡ κατάληξις ινδα προσκολλᾶται εἰς ὀνομάτων, ῥημάτων καὶ ῥηματικῶν ἐπιθέτων ῥίζαν, καὶ σημαίνει παιγνιδίου εἶδος· οἷον, ὄστρακον-ὀστρακίνδα, φαίνω-φαινίνδα, διελκυστὸς-διελκυστίνδα.

§ 846. Ἡ κατάληξις, δον, (ηδὸν, αδὸν καὶ υδὸν) προσκολλᾶται εἰς ῥίζαν ὀνομάτων, καὶ σημαίνει ὁμοιότητα ἢ τρόπον (1)· ἄλλοτε δὲ εἰς ῥηματικὴν ῥίζαν, καὶ τότε συμφωνεῖ μὲ τὴν εἰς δην (2)· οἷον,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σπεῖρα-σπειρηδόν, ἀγέλη-ἀγεληδόν, κύων-κυνηδόν, τετράπους-τετραποδηδόν, λέων-λεοντηδόν, ὁμὰς-ὁμαδόν, ὁμόθυμος-ὁμοθυμαδόν, βότρυς-βοτρυδόν· 2) ἀναφαίνω-ἀναφανδόν, διΐσταμαι-διασταδόν.

§ 847. Ἡ κατάληξις ι, (ει, τι, στι, ιστὶ) προσαρτᾶται εἰς ῥημάτων ἢ ὀνομάτων ῥίζαν. Καὶ τῶν μὲν ῥηματικῶν, ὅσα μὲν καταλήγουσιν εἰς τι, ἢ τει συμφωνοῦσι μετὰ τῶν εἰς τος ῥηματικῶν ἐπιθέτων (1)· τὰ δὲ εἰς ιστὶ παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς ίζω ῥημάτων, ἅτινων οὐσιαστικῶν καὶ σημαίνουσι μίμησιν τρόπου ἢ ἤθους τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλουμένου ἀνθρώπου, ἔθνους, ἢ ζώου (2). Τὰ δὲ παρώνυμα προσαρτῶσι τὴν τοιαύτην κατάληξιν εἰς τὴν ῥίζαν, τὴν ὁποίαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ συνθέτουσιν (3)· οἷον, 1) ὀνομάζω-ὀνομαστὸς-ὀνομαστί, ἐγρήγορα-ἐγρηγορτί, γελάω-γέλαστος-γελαστί, μαχέομαι-ἀμάχητος-ἀμαχητεί, κηρύσσω-ἀκήρυκτος-ἀκηρυκτεὶ ἢ ἀκηρυκτί· 2) φιλιππίζω-φιλιππιστί, ἑλληνίζω-ἑλληνιστί, περσίζω-περσιστί, συρίζω-συριστί, ῥωμαΐζω-ῥωμαϊστί, οὕτως ἑβραϊστί, γερμανιστί, γαλλιστί, ἀγγλιστί, κτλ· ἀνὴρ-ἀνδριστί, τετράποδον-τετραποδιστί, θέα-θεαστί, βοῦς-βοϊστί, Ζεὺς-Διϊς-διαστί· 3) ἑκών-ἑκοντί, ἄτη-ἀνατεί, πάνδημος-πανδημεί, ἄμαχος-ἀμαχεί, αὐτὸς καὶ ὄνυξ-αὐτονυχί.

§ 848. Πότε τὰ εἰς ι καὶ τι ἐπιῤῥήματα γράφονται διὰ τοῦ ι καὶ πότε διὰ τοῦ ει, προσδιορίζει ἡ χρῆσις, διότι ἡ γραφή των εἶναι ὑπὸ κανόνων ἀδιόριστος· π. χ. γράφομεν διὰ τοῦ ι τὰ ἀσκαρδαμυκτί, ἀναιμωτί, ἀπνευστί, ἀδακρυτί, ἐθελοντί, καὶ διὰ τοῦ ει τὰ, αὐτοβοεί, αὐτολεξεί, αὐτοψεί, νηποινεί· ἀλλά τινα αὐτῶν τούτων καὶ ἄλλα γράφονται ἀδιαφόρως καὶ διὰ τοῦ ι καὶ διὰ τοῦ ει.

§ 849. Αἱ καταλήξεις ιξ καὶ αξ εἶναι ὀλίγων τινῶν παραγομένων ἐξ ὀνομάτων ἢ ἐκ ῥημάτων, ὅσα ἀναλογοῦσι πρὸς τὸ ά. πρόσωπον τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος καὶ σημαίνουσι τρόπον, ὀξυτονοῦνται δὲ πλὴν τῶν ἅπαξ καὶ πέριξ· οἷον, λὰξ (ἐκ τοῦ λάζω-λάξω) ὀδὰξ (ἐκ τοῦ ὀδάζω-ὀδάξω), ὀκλὰξ (ἐκ τοῦ ὀκλάζω,-ὀκλάξω), παραλλὰξ (ἐκ τοῦ παραλλάττω-παραλλάξω) ἀναμὶξ (ἐκ τοῦ ἀναμίγνυμι-ἀναμίξω)· οὕτω καὶ τὰ, ἐναλλὰξ, πλευρὰξ, πυξ, γυὺξ, κουρὶξ, ἀπρὶξ.

§ 850. Εἰς ω λήγουσιν ἀρχαϊά τινα ἐπιῤῥήματα λαμβάνοντα τὴν κατάληξιν ταύτην ἀντὶ τῆς ως, τὴν ὁποίαν ἔχουσι σχεδὸν δισ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χίλιαι Ἑλληνικαὶ λέξεις (1)· ἔτι δὲ καί τινα παραγόμενα ἐκ τῶν προθέσεων, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ θεωρῶνται καὶ ὡς πρωτότυπα (2)· οἷον, 1) ἄφνω, ὀπίσω, οὕτω καὶ οὕτως· 2) ἔξω, ἔσω, ἄνω, κάτω, πρόσω, πόρρω.

§ 851. Τὰ ἐκ τοιούτων εἰς ω ἐπιρρημάτων γινόμενα εἰς θεν παραλήγουσιν εἰς ω φυλάττοντα τὸν τόνον, ὅπου τὸν ἔχει καὶ τὸ πρωτότυπον (1)· ὡσαύτως παραλήγουσιν εἰς ω καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐπιμεριζομένων, ἕτερος, ἑκάτερος, ἀμφότερος (2)· ἐνῷ τὰ λοιπὰ παραλήγουσιν εἰς ο, καὶ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παροξύτονα (3)· οἷον, 1) ἔξωθεν, ἔσωθεν, ἄνωθεν, κάτωθεν, πόρρωθεν· 2) ἑτέρωθεν, ἑκατέρωθεν, ἀμφοτέρωθεν· 3) ἀλλαχόθεν, ποντόθεν, οἴκοθεν, πάντοθεν.

§ 852. Εἰς ως δ' ἐπιρρήματα παράγονται καὶ ἐκ μετοχῶν· οἷον, πρεπόντως, συμφερόντως, ὁμολογουμένως, κεχαρισμένως, τεταγμένως, εἰδότως, καταπεφρονηκότως. Περίεργα δ' εἶναι τὰ τοῦ Ἰσοκράτους νουνεχόντως καὶ λογονεχόντως.

§ 853. Ἐκτὸς τῶν διαφόρων σημασιῶν, τὰς ὁποίας λαμβάνουσι τὰ ἐπιρρήματα ἐκ τῶν διαφόρων αὐτῶν καταλήξεων, θεν, σε, δε, θι, σι (§ 107), ἔχουσί τινα διττὰς σημασίας, ὡς καὶ τόσαι ἄλλαι λέξεις, καὶ ἄλλα διάφορον σημασίαν ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ τόνου ἢ καὶ τῆς προσλήψεως γράμματός τινος. Τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

1) Ἀεὶ σημαίνει 1) πάντοτε· 2) κατὰ καιρόν· οἷον, 1) νῦν καὶ ἀεί· 2) οἱ ἀεὶ πυλαγοροῦντες, ἦγουν οἱ κατὰ καιροὺς πυλαγόραι· διότι μόνοι οἱ ἱερομνήμονες εἶχον τὸ ἐπάγγελμα ἰσόβιον, οἱ δὲ πυλαγόραι ἦσαν κληρωτοί.

2) Πέραν καὶ πέρα· τὸ μὲν πέραν συνειθίζεται κυρίως ἐπὶ ποταμῶν καὶ ἄλλων ὑδάτων (1)· τὸ δὲ πέρα δηλοῖ τὸ ἐπέκεινα, μακρύτερα, παρέκει, ἀντὶ τῆς ὑπὲρ μὲ αἰτιατικήν (2)· οἷον, 1) πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν κέδρων· 2) πέρα τοῦ δέοντος=ὑπὲρ τὸ δέον.

3) Ἀντικρὺ καὶ ἄντικρυς· τὸ μὲν ἀντικρὺ κατὰ τοὺς Ἀττικοὺς σημαίνει τὸ ἀπέναντι (1)· τὸ δὲ ἄντικρυς τὸ κατ' εὐθεῖαν καὶ διαρρήδην, φανερῶς (3)· οἷον, 1) ἀντικρὺ τῆς ἀκροπόλεως=καταντίον τῆς ἀκροπόλιος (Ηρόδ. ἡ. 52)· 2) Κρατῖνος δ' ἄντικρυς παλλακὴν αὐτὴν εἴρηκεν ἐν τούτοις (Πλουτ. Περικλ. κς'. σελ. στερεοτυπ. 133).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4) Εὐθὺς καὶ εὐθύ· τὸ εὐθὺς συνειθίζεται ἐπὶ χρόνου, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν (1)· τὸ δὲ εὐθὺ λαμβάνεται ἐπὶ τόπου καὶ σημαίνει τὸ κατ' εὐθεῖαν· οἷον, 1) εὐθὺς ἔρχομαι· 2) εὐθὺ Λυκείου, εὐθὺ Ἐφέσου κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ Λύκειον, εἰς τὴν Ἔφεσον, εὐθὺ τοῦ ναοῦ=ἴσια εἰς τὴν ἐκκλησίαν (ἐν Ζακύνθῳ ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ ντρίτα 'ς τὸν ἅγιο).

5) Ἐνταῦθα καὶ ἐνθάδε· τὸ πρῶτον συνειθίζεται ἐπὶ τόπου καὶ χρόνου ἐν γένει περὶ πραγμάτων εἰρημένων ἢ ἐγνωσμένων (1)· τὸ δὲ ἐνθάδε ὡσαύτως ἐπὶ τόπου καὶ χρόνου συνήθως περὶ πραγμάτων τὸ πρῶτον ἤδη ἀναφερομένων (2)· οἷον, 1) ἐνταῦθα οὐδαμοῦ γέγραφε Δημοσθένην (Περὶ στεφ. λθ.)—Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην ἡ πόλις, ἐνταῦθα πάλιν σκέψασθε, τί ἡμῶν ἑκάτερος προείλετο πράττειν (αὐτόθ. ιδ΄.)· 2) ἐνθάδε κεῖται θανὼν ὁ μηδέποτε ζήσας· καὶ ἐνθάδε ἀντὶ τότε= κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν.

6) Ἔνθεν καὶ ἔνθα· τὸ ἔνθεν σημαίνει τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν καὶ σπανίως χρόνον (1)· τὸ δ' ἔνθα, τὴν ἐν τόπῳ στάσιν, καὶ χρόνον ἀντὶ τοῦ τότε (2)· οἷον, 1) ἔνθεν καὶ ἔνθεν= ἑκατέρωθεν=ἀπὸ τὸ ἓν καὶ ἄλλο μέρος· ἔνθεν ἑλών· 2) ἔνθα καὶ ἔνθα=ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν (Ἰλ. Α.)

§ 854. Αἱ διαφοραὶ αὗται τῆς σημασίας τῶν ἐπιῤῥημάτων δὲν πρέπει νὰ ὑπολη̣φθῶσιν ὡς κανονικαὶ καὶ ἀπαράβατοι, διότι τοιαύτη εἶναι ἡ συγγένεια αὐτῶν, ὥστε πολλάκις ἐναλλάσσονται συναλλήλως ἀδιαφόρως· ἡ γραμματικὴ ὅμως κανονίζει τὸ μᾶλλον συνειθιζόμενον· οὕτω λέγεται π. χ. ὅτι τὸ ὧδε λέγεται ἐπὶ τῶν ῥηθησομένων, τὸ δὲ οὕτω ἐπὶ τῶν ἤδη λεχθέντων, τὸ τηνικαῦτα σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν ὥραν, τὸ τότε σχετικῶς ὡς πρὸς τὸν χρόνον ἐν γένει, κτλ· ἀλλ' εὑρίσκεται πολλάκις καὶ τὸ οὕτω ἐπὶ τῶν λεχθησομένων καὶ τὸ ὧδε ἐπὶ τῶν ῥηθέντων.

Ε΄. Περὶ παραγωγῆς τῶν λοιπῶν μερῶν τοῦ λόγου.

§ 855. Ἐκ τῶν ὑπολοίπων μερῶν τοῦ λόγου αἱ μὲν μετοχαὶ γινόμεναι ἐκ τῶν χρόνων τῶν ῥημάτων ὑπόκεινται εἰς τοὺς περὶ τῆς παραγωγῆς αὐτῶν κανόνας, τῶν δ' ἀντωνυμιῶν ἄλλαι μὲν εἶναι πρωτότυποι, ἄλλαι δὲ παράγονται ἐξ ἄλλων ὡς ἐν τοῖς § 36—65 λεπτομερῶς ἐξητάσαμεν· τὰ δ' ἄρθρα, τὰ ἐπιφωνήματα καὶ αἱ προθέσεις εἶναι λέξεις πρωτότυποι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 856. Περὶ τῶν προθέσεων μόνον παρατηρητέον, ὅτι αἱ δισύλλαβοι προθέσεις, πλὴν τῆς διὰ, ἀνὰ, ἀμφὶ καὶ ἀντὶ, τιθέμεναι 1) μετὰ τὴν συντακτικήν των, καὶ 2) ἀντὶ τοῦ μετ' αὐτῶν συνθέτου ὑπάρκτικοῦ ῥήματος, ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον· οἷον, 1) ὁδῷ ἔπι=ἐπὶ ὁδῷ, ἀρετῆς πέρι=περὶ ἀρετῆς, θεῶν ἄπο=ἀπὸ θεῶν· 2) ἐγὼ πάρα =πάρειμι· αὐτὸς μέτα=μέτεστι, πέρι=περίεστι, ἔπι=ἔπεστι, ὕπο=ὕπεστι, οὕτω καὶ ἄνα=ἀνάστηθι, καὶ ἐκ τῆς ἔν τὸ ἔνι =ἔνεστι.

Περὶ συνθέσεως λέξεων.

§ 857. Ὁ Ἕλλην ἵνα φανερώσῃ συνημμένας δύο ἐννοίας, τῶν ὁποίων ἡ ἑτέρα προσδιορίζει ἢ εἰδικεύει τὴν ἑτέραν, συνάπτει τὰς παραστατικὰς αὐτῶν λέξεις, καὶ ἀποτελεῖ μίαν σύνθετον ἐξ αὐτῶν. Τοῦτο μάλιστα εἶναι ἓν τῶν μεγίστων προτερημάτων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, παρέχον εἰς αὐτὴν πλοῦτον, συντομίαν καὶ εὐῤῥάδειαν.

§ 858. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἐπιδέχηται μεταβολήν τινα, τότε εἶναι κυρίως σύνθεσις (1)· ὅταν ὅμως οὐδεμίαν μεταβολὴν πάσχῃ, λέγεται παράθεσις (2)· οἷον· 1) ναῦς-βάτης=ναυβάτης, δίκη-γράφω=δικογράφος· 2) μήτις, ἤτοι, εἴπερ, ὑπὲρ-βάλλω=ὑπερβάλλω, νεώς-οἶκος=νεώσοικος, θεὸς-δοτὸς=θεόσδοτος, βοὴ-θέω=βοηθέω, δάκρυ-χέουσα=δακρυχέουσα, δόρυ-ξένος=δορυξένος.

§ 859. Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀρχαίαν τε καὶ νέαν ὀλίγαι εἶναι αἱ παραθέσεις ῥ. ε. ἐπὶ τῶν πρὸθέσεων καὶ τῶν λοιπῶν μορίων καὶ ἐπὶ ἄλλων τινῶν λέξεων, πολυειδεῖς δὲ καὶ πολύτροποι αἱ διὰ τῆς συγκράσεως τῶν ἄκρων τῶν λέξεων συνθέσεις, ἐνῷ εἰς τὰς λοιπὰς νεωτέρας ξένας γλώσσας ἡ σύνθεσις γίνεται συνήθως διὰ παραθέσεως.

§ 860. Τὰς ἀπὸ συνθέτων παραγώγους λέξεις οἱ ἀρχαιότεροι ὠνόμαζον παρασυνθέτους· οἷον, ἵππος-τρέφω, ἱποτρόφος, ἱποτροφῶ, ἱποτροφία· φιλῶ-ἵππος, Φίλιππος, φιλιππίζω, φιλιππιστής, φιλιππισμός.

§ 861. Ἐπειδὴ εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν λέξεων ὑπάρχουσι δύο μέρη, τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον συνθετικόν, καὶ ταῦτα πάσχουσιν ἰδίας ἑκάτερον ἀλλοιώσεις, πρέπει νὰ ἐξετασθῶσιν αἱ ἰδιότητες ἑκατέρου αὐτῶν ἰδιαιτέρως, καὶ τελευταῖον ὁ τονισμὸς τῶν συνθέτων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος.

§ 862. Τὸ πρῶτον μέρος πάσης συνθέτου λέξεως εἶναι ἢ μόριον, ἢ ῥῆμα, ἢ πτωτικόν· περὶ τῶν τριῶν λοιπῶν τούτων περιστάσεων θέλομεν πραγματευθῆ ἀμέσως.

Α΄. Μόριον.

§ 863. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἦναι μόριον, ἤγουν ἐπίῤῥημα ἢ πρόθεσις, οὐδεμίαν ἄλλην μεταβολὴν ἐπιδέχεται παρὰ τὴν ἀπαιτουμένην ὑπὸ τῶν γενικῶν κανόνων τῆς γλώσσης διὰ τὴν εὐφωνίαν· οἷον, ἀνὰ-ἔρχομαι = ἀνέρχομαι, συν-βαίνει = συμβαίνει, ἐν-χωρεῖ = ἐγχωρεῖ, πρὸ-ἔχων = προέχων καὶ προὔχων, πρὸ-όπτὸς = πρόοπτος καὶ προῦπτος, περὶ-ἀφὴ = περιαφὴ, ἐπὶ-ὅρκος = ἐπίορκος, ἐν-ῥήγνυμι = ἐνῥήγνυμι, ἐν-στικτὸς = ἔνστικτος, σὺν-στάσις = σύστασις, συν-ζῶ = συζῶ, ὑπὸ-ἐκ-φεύγω = ὑπεκφεύγω, ἐξ-ὑπὸ-ἀνὰ-ἔστη = ἐξυπανέστη, ἄγχι-ἁλὸς = ἀγχίαλος, πάλαι-γένος = παλαιγενὴς, πάλαι-φατὸς = παλαίφατος, ἀεὶ-νάω = ἀέναος, πάλιν-τόνος = παλίντονος, πάλιν-βουλὴ = παλίμβουλος, πάλιν-στρεπτὸς = παλίνστρεπτος, τῆλε-φανὴς = τηλεφανὴς, τῆλε αὐγὴ = τηλαυγὴς, ἄγχι-νοῦς = ἀγχίνους.

§ 864. Ἡ δικαιολογία τῶν αἰτίᾳ τῆς τῶν γραμμάτων συμπτώσεως συμβαινουσῶν εἰς τὰς ῥηθείσας συνθέσεις μεταβολῶν εἶναι εὔκολος ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐγνωσμένων, ἐνταῦθα δὲ προσθέτομεν τὰ ἀκόλουθα.

1) Εἰς τὸ λὰξ καὶ πὺξ τὸ σ τοῦ ξ ἀποβάλλεται πρὸ συμφώνου, καὶ ὑπολείπεται εἰς μὲν τὸ λὰξ τὸ κ, εἰς δὲ τὸ πὺξ τὸ γ· οἷον, λακπατῶ, ἐξ οὗ τὸ ἡμέτερον τσαλαπατῶ, πυγμάχος.

2) Τοῦ πάλιν τὸ ν ποικίλλεται κατὰ τὸ ν τῆς συν (§ 193), φυλαττόμενον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ πρὸ συμπεπλεγμένου σ· οἷον, παλίντονος, παλίμβολος, παλίλλυτος, παλίνστρεπτος, παλίνσκιος.

3) Τοῦ ἄγαν τὸ ν ἀποβάλλεται, ὅταν δὲν ἕπηται καὶ ἕτερον ν· οἷον, ἀγακλεὴς, πλὴν τοῦ ἀγάῤῥοος.

4) Τοῦ πλὴν τὸ ν γίνεται μ πρὸ τοῦ μ· οἷον, πλημμελὴς, πλημμελῶ.

5) Τὰ ποσοτικὰ δὶς καὶ τρὶς συντιθέμενα μὲ ἐπίθετον ἢ μὲ λέξιν σημαίνουσαν ἀριθμὸν, ἐὰν ἔχωσι σημασίαν ἐπιῤῥηματικὴν δια-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τηροῦσι τὸ σ (1)· ἐὰν δὲ ἐπιθετικὴν, τὸ παραιτοῦσιν (2)· οἷον, 1) δισθανὴς, δίσερθος, δισμύριοι, τρισμάκαρες, τρισευδαίμων, τρισμύριοι· 2) δισύλλαβος, τρισύλλαβος, τρικόρυφος, δίκερως. Ἀλλὰ τοῦ κανόνος τούτου ἀπαντῶνται καὶ κατ' ἀμφότερα τὰ μέρη ἐξαιρέσεις.

§ 865. Εἶναί τινα μόρια, ἅτινα ὡς ἀπαντώμενα πάντοτε συνδεδεμένα μὲ τὰς λέξεις ὀνομάζονται ἀχώριστα (§ 96), καὶ εἶναι ταῦτα, ἀ, ὀ, ἀρι, βο, βου, δυς, δα, ζα, λα, λαι, λι, νη εὐ, ἡμι.

§ 866. Τῶν ἀχωρίστων μορίων τὸ μὲν ἀ ἢ ἀν σημαίνει 1) στέρησιν· 2) ἐπίτασιν· 3) ἕνωσιν· 4) ἄθροισιν· 5) μονάδα· 6) τὸ κακόν· 7) τὸ ὀλίγον· 8) δυσκολίαν· 9) ἰσότητα· ἐνίοτε δὲ τίθεται πλεοναστικῶς εὐφωνίας χάριν (10)· οἷον, 1) ἄσοφος, ἄκακος, ἄπαις, ἄπους, ἄπολις, ἄχαρις, ἄχειρ, ἀβίωτος, ἄεργος, ἄοπλος, ἀήττητος, ἀέργητος, ἄουτος, ἄϋλος, ἄϊδρις, ἀναίτιος, ἀνάξιος, ἀνίκητος, ἄνυδρος, ἀνόσιος, ἄνωρος (ἄγουρος)· 2) ἄβρομος, ἄξυλος, ἀτενὴς, ἀχανὴς, ἀσκελὴς· 3) ἄλοχος, ἀκόλουθος, (ἐκ τοῦ α καὶ κέλευθος)· 4) ἅπας, ἅμα, ἀκοιτις, ἀγάστωρ· 5) ἁπλοῦς, ἁμαζών· 6) ἄρωνος=κακόρωνος· 7) ἄνυδος, ἄκνημος· 8) ἄβατος=δύσβατος· 9) ἀτάλαντος=ἰσοτάλαντος· 10) ἄσταχυς, ἀντὶ στάχυς, ὡσαύτως, ἀλαπάζω, ἀμείρομαι, ἀάσχετος, ἀβλιχρός· καὶ τὸ ἡμέτερον, ἀπάρθενος=παρθένος (καὶ οὐχὶ ἀειπάρθενος), ὡς εἰς τὸ ᾆσμα, Τρὶ' ἀπάρθενα κοράσια σὰν τοῦ Μάϊ τὰ κεράσια.

§ 867. Τὰ εἰς κος κτητικὰ συντιθέμενα μὲ τὸ στερητικὸν ἀ ἀνατρέχουσιν εἰς τὰ πρωτότυπα, ὡς λογικὸς-ἄλογος, μουσικὸς-ἄμουσος· ὥστε τὰ, ἀμεταβολικὸς, ἀνάττικος, ἀνοργάνικος κτλ. εἶναι ρευκτέα, ἂν καὶ ἡ καθομιλουμένη λέγει ἀφύσικος.

§ 868. Τὸ ὁ ἔγεινε κατ' ἀποκοπὴν ἀπὸ τοῦ ὁμοῦ καὶ εἶναι εὔχρηστον ἐν ταῖς Ὁμηρικαῖς λέξεσιν ὅτριχες=ὁμότριχες, ὅπατρος=ὁμοπάτριος, ὅαρος (ἐκ τοῦ ὁμοῦ ἄρω)=συνεζευγμένος=σύζυγος.

§ 869. Τὸ δὲ νη εἶναι καὶ τοῦτο στερητικὸν, σπανιώτερον ὅμως τοῦ α, καὶ συναιρεῖται μετὰ τῆς ἑπομένης φωνῆς ο εἰς ω· οἷον, νήπλεκτος, νήποινος, νηνεμία, νηπενθὴς, νῆστις, νώδυνος, νωδὸς, νωθὴς καὶ νωθρὸς, νήχυτος· καὶ τὸ Ὁμηρικὸν νήδυμος κατά τινας συντίθεται ἐκ τοῦ νη καὶ δύρμαι, καὶ σημαίνει ὕπνον τόσον βαθὺν καὶ γλυκὺν, ὥστε νὰ μὴ δύναταί τις νὰ τὸν ἀπορύγῃ (νὰ μὴ τοῦ κάνῃ καρδιὰ νὰ σκωθῇ).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 870. Τὸ δυς σημαίνει δυσκολίαν ἢ κακότητα, καὶ τὸ ἀντίθετον αὐτοῦ εὐκολίαν καὶ τὴν καλὴν ποιότητα· οἷον, δύσβατος, δύσπνοια, δύστοκος, δυσήκοος, δυσήλατος, δυσήνεμος, δυσήροτος, δυσμενὴς, δύσερις, δύσελπις, δύσορνις, δυσμήτωρ, δυσδαίμων, εὐανάγνωστος, εὐτυχὴς, εὔωνος, εὔλυτος, εὐκλεὴς, εὔλογος.

§ 871. Τὸ ἡμι σημαίνει τὸ ἥμισυ, καὶ δὲν ἐκθλίβει τὸ ι πρὸ φωνήεντος· οἷον, ἡμίλεκτος, ἡμίεργος.

§ 872. Τὰ λοιπὰ τῶν ἀχωρίστων μορίων εἶναι πάντα ἐν γένει ἐπιτατικὰ, καὶ τὸ μὲν ἄρι γίνεται κατ' ἀποκοπὴν ἀπὸ τοῦ ἄριστος (1)· τὸ δ' ἔρι ἐξ αὐτοῦ κατὰ τροπὴν τοῦ α εἰς ε (2)· τὰ δὲ βο καὶ βου ἐκ τοῦ βοῦς (3)· τὸ δα ἐκ τοῦ δὴν (4)· τὸ ζα ἐκ τῆς διά (5)· τὰ δὲ, λα, λαι, λι, ἐκ τοῦ λίαν (6)· οἷον, 1) ἀρίζηλος, ἀρίδηλος· 2) ἐριαύχην, ἐρίβομβος, ἐριβώλαξ, ἐρισάλπιγξ· 3) βοῶπις, βούπαις· 4) δαφοινὸς, δήναιος· 5) ζάπλουτος, ζάθεος· 6) λάμαχος, λαίμαργος, λιπόνηρος.

§ 873. Πᾶσα λέξις ἀρχομένη ἀπὸ ρ, τὸ διπλασιάζει μετὰ τὴν σύνθεσιν, ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν καταλήγῃ εἰς φωνῆεν, ἐκτὸς ἂν ἦναι τὸ ευ, διότι τοῦτο προφέρεται ὡς εϐ πρὸ τοῦ ρ (1)· δὲν διπλασιάζεται ὅμως τὸ ρεῖς τινας συνθέσεις ἐθνικῶν ἢ κυρίων, καὶ εἰς τοὺς ποιητὰς διὰ τὸ μέτρον· (2)· οἷον, 1) ἀνάῤῥωσις, ἐπίῤῥημα, ἄῤῥωστος, εὔῤῥωστος, εὔῤῥοια· 2) Γραικορωμαῖος, Ὠκυρόη, Ἀλεξίῤῥοια, χρυσόῤῥυτος.

Β'. Ῥῆμα.

§ 874. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος συνιστῶσι τὰ ῥήματα, τότε ἐν γένει μὲν συγκολλᾶται ἡ βραχεῖα ῥίζα τοῦ ἁπλουστέρου θέματος αὐτῶν εἰς τὴν ἐπικειμένην λέξιν διὰ τοῦ συνδετικοῦ ε ἢ ο ἢ σι (1)· ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ μακρὰ, ἢ ἡ διὰ τοῦ ε ἐπιτεταμένη (2)· πολλάκις δὲ ἐκθλίβεται τὸ συζευκτικὸν φωνῆεν πρὸ ἑτέρου φωνήεντος, ἢ καὶ πρὸ συμφώνου (3)· ἄλλοτε τέλος προσλαμϐάνεται καὶ σ (1)· οἷον 1) δάκνω (δάκω)-θυμὸς=δακέθυμος, αἱρέω (ἑλ)-πόλις=ἑλέπολις, τρέχω-δεῖπνον=τρεχέδειπνος, φεύγω (φυγ)-δίκη=φυγόδικος, λείπω=(λιπ)-πατρὶς=λιπόπατρις· λύω-μάχη=λυσίμαχος, παύω-πόνος=παυσίπονος, τέρπω-χορὸς=Τερψιχόρη· 2) λείπω-θυμὸς=λειπόθυμος φέρω-οἶκος=φερέοικος, τέ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μνω (ταμ-ταμε) χρὼς, ταμεσίχρως, (λειπω-λιπ-λιπε) ἀνὴρ=λιποσήνωρ· 3) φέρω ἀσπὶς=φέρασπις, ἐθέλω-ἐχθρὸς=ἐθέλεχθρος, ῥίπτω-ἀσπὶς=ῥίψασπις, ῥήγνυμι-ἀνὴρ=ῥηξήνωρ, ταυὸω-πέπλος=ταυόπελος· 4) φέρω-βίος=φερέσβιος.

§ 875. Εὐκολίαν εἰς τὴν μετὰ τῶν ῥημάτων σύνθεσιν φέρει ὁ κανὼν τῶν γραμματικῶν οὗτος. Ὅταν τὸ ῥῆμα ὡς πρῶτον συνθετικὸν ἐκφέρηται κατ' ἐνεστῶτα, ἡ σύνθεσις γίνεται διὰ τοῦ ε ἢ ο (1)· ὅταν δὲ κατὰ μέλλοντα, διὰ τοῦ ι (2)· ἂν καὶ ἔχει ὀλίγας ἐξαιρέσεις. π.χ. 1) ἀρχέκακος, ἀρχέπολις, φερέπονος, ἐχέμυθος, φιλόπαις, φαινομηρὶς, λειποτάξιον, λιπάνεως, λιπόσαρκος· πλὴν τῶν τερπικέραυνος, λαθίνοστος, καί τινων ἐκ τοῦ ἄρχω συνθέτων, ἀρχιθέωρος, ἀρχιστράτηγος κτλ· 2) δεισιδαίμων, τερψίχρως, στρεψίμαλλος, ἐγερσίχορος, ἐγερσίνους, ταυροσίπτερος, λυσίπονος, πλὴν τῶν, στρεψόδικος καὶ τῶν ἐκ τοῦ μιγνύω, μιξοβάρβαρος, μιξόλευκος, μιξόθριξ.

§ 876. Ὅταν συνθέτου λέξεως τὸ ἕτερον τῶν συνθετικῶν μερῶν ἦναι ῥῆμα, τότε τούτου ἡ ἔννοια εἶναι πρωτεύουσα καὶ προσδιορίζομένη, εἴτε προτάσσεται, εἴτε ἐπιτάσσεται· οἷον δάκνω-θυμὸς=δακέθυμος=θυμοδακὴς, ἄγχων ὁ δάκνων τὴν ψυχὴν=ἐγχίζων κατάκαρδα.

Γ'. Πτωτικὸν.

§ 877. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος ἦναι ὄνομα ἢ ἐπίθετον, τότε ἡ φαινομένη ῥίζα τῶν ἰσοσυλλάβων καὶ ἡ ἀνευρισκομένη τῶν περιττοσυλλάβων (§ 387) ἑνοῦται μὲ τὴν ἐπιφερομένην λέξιν διὰ τοῦ ο (1)· τὸ ὁποῖον καὶ ἐκθλίβεται, ἐὰν τὸ μετ' αὐτὸ συνθετικὸν ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, μὴ ἔχοντος ὑπονοούμενον δίγαμμα (2), ἢ συναιρεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ ἐκ τοῦ ἔργον (ἔργω) καὶ ὄχος (ἔχω) σύνθετα (2)· οἷον, 1) λόγος-ποιῶ=λογοποιὸς, παῖς-τρίβω=παιδοτρίβης, δίκη-γράφω=δικογράφος· 2) νομὸς-ἄρχω=νομάρχης, παῖς-ἀγωγὸς=παιδαγωγὸς, κακὴ ἕξις=κακεξία· ὀρθὸς-ἔπος=ὀρθοεπὴς, λευκὸν-εἶδος=λευκόϊον, ἀγαθὸς-ἔργον=ἀγαθοεργὸς, θυμὸς-εἶδος=θυμοειδὴς, μὴν-εἶδος=μηνοειδὴς· 3) κακὸς-ἔργον=κακοῦργος, δήμιος-ἔργον=δημιουργὸς, λεῖτος-ἔργον=λειτουργὸς, δᾷς-ἔχω=δαδοῦχος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 878. Εἷς τινα καὶ μάλιστα τὰ ἐκ τοῦ κάλλος σύνθετα συνδετικὸν εἶναι τὸ ι, ὅπερ συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον ε τῆς ῥίζης εἰς ει (1)· εἰς δὲ τὰ Ἀττικὰ εἰς ως, καὶ εἰς τὰ ἐκ τοῦ γέα-γῆ σύνθετα φαίνεται συνδετικὸν τὸ ω (2)· καὶ εἰς ἄλλα τέλος τὸ η, καὶ μάλιστα εἰς τὰ ἔχοντα β'. συνθετικὸν τὸ φέρω (3)· οἷον, 1) χαλκὸς-οἶκος=χαλκίοικος, κάλλος-τέκνον=καλλίτεκνος, κάλλος-σῦρα =καλλίσυρος, ὄρος-βάτης=ὀρειβάτης, πῦρ-πνέω=πυρίπνους, νὺξ-πόρος=νυκτιπόρος, γαστὴρ-μάργος=γαστρίμαργος, ὄρος-νόμος=ὀρεινόμος· 2) νεὼς-κόρος=νεωκόρος, λεὼς-φέρω=λεωφόρος, λαγὼς-βάλλω = λαγωβόλος, γέα-λέγω=γεωλόγος, γέα-γράφω =γεωγράφος· 3) ἔλαφος-βάλλω=ἐλαφηβόλος, θάλαμος-πέλω = θαλαμηπόλος, θάνατος-φέρω=θανατηφόρος, λαμπὰς-φέρω=λαμπαδηφόρος, ἀσπὶς-φέρω=ἀσπιδη(ο)φόρος, στίγμα-φέρω=στιγματηφόρος, ἄχθος-φέρω=ἀχθη(ο)φόρος.

§ 879. Πολλάκις τοῦ πρώτου συνθετικοῦ ἡ ὀνομαστικὴ παρατίθεται εἰς τὸ δεύτερον ἀτροποποίητος· οἷον, ἀγορὰ-νόμος=ἀγορανόμος, ἀγγελία-φέρω=ἀγγελιαφόρος, γενεὰ-λέγω=γενεαλόγος, χοὴ-φέρω=χοηφόρος, θεὸς-δίδωμι=θεόδοτος, μόγος-τίκτω=μογοστόκος, θεὸς-φάω=(θεόσφατος καὶ κατὰ συγκοπὴν) θέσφατος, ἄστυ-νόμος=ἀστυνόμος, γαῖα-ἔχω=γαιάοχος, γαῖη-φαίνω=γαιηφανής, γῆ-λόφος=γήλοφος, ζωὴ-φέρω=ζωηφόρος, ἀλλὰ καὶ ζωοφόρος (§ 877.).

§ 880. Εἷς σύνθεσίν τινων καὶ μάλιστα ποιητικῶν λαμβάνεται ἡ πληθυντικὴ δοτικὴ ἢ αἰτιατικὴ· οἷον, ναυσίπορος, ἐγχεσίμωρος, βιβλιαγράφος, δικασπόλος, διδυματόκος, νοθαγενὴς, ἀκράχολος.

§ 881. Εἷς συνθέσεις τινὰς τῆς ἀρχαίας γλώσσης προστίθεται τὸ ι εἰς τὸ ρωνῆεν τῆς συντιθεμένης λέξεως, καὶ οὕτω γίνεται δίφθογγος· οἷον, ὁδοιπόρος, χοροιτύπος, χοροιμανὴς, ἰθαιγενὴς, Θηβαιγενὴς.

§ 882. Εἷς τινα περιττοσύλλαβα λαμβάνεται 1) ἡ φαινομένη ῥίζα τῆς ὀνομαστικῆς ἢ αὐτὴ ἡ ὀνομαστικὴ ἀτροποποίητος· 2) ἡ πραγματικὴ, ἐκ τῆς γενικῆς ἀνευρισκομένη, ῥίζα, καὶ οὕτω προκύπτουσιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ πρώτου συνθετικοῦ δίτται συνθέσεις, π.χ.

1) Αἷμα (αἵματος), αἱμοσταγὴς, αἱματόφυρτος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2) Γάλα (γάλακτος), γαλουχῶ, γαλακτουχῶ.

3) Στόμα (στόματος), στομ[α]οκάκη, στομαλγία, στοματουργός.

4) Κέρας (κέρατος), κερασφόρος, κερατοφυὴς, κεραοξόος, κερῳδός.

5) Κρέας (κρέαος-ως), κρεωπώλης, κρεόβρωτος, κρεουργός.

6) Σέλας (σέλαος), σελασφόρος, σελαγενέτης.

§ 883. Ἐνίοτε ἐκ τῆς αὐτῆς λέξεως γίνονται συνθέσεις κατὰ πολλοὺς τῶν προεκτεθέντων τρόπων· οἷον, 1) ἐκ τοῦ ναῦς, ναυβάτης, ναυσιπέδης, ναυβάτης, νεώσοικος, νεώριον· 2) ἐκ τοῦ χείρ, χειρίσοχος, χειροποίητος, χειρώναξ· 3) ἐκ τοῦ πόλις, πολισσοῦχος, πολισσόος, πολιοῦχος, πολιορκία, πολιάρχος, πολιανόμος· 4) ἐκ τοῦ ἄνθος, ἀνθολόγος, ἀνθεσφόρος· 5) ἐκ τοῦ ἔγχος, ἐγχεσίχειρ, ἐγχέσπαλος· 6) ἐκ τοῦ ξίφος, ξιφοποιὸς, ξιφουργὸς, ξιφηφόρος· 7) ἐκ τοῦ ὄρος, ὀροτύπος, ὀρεσπόλος, ὀρεσίτροφος, ὀρέσβιος, ὀρειμελὴς, ὀρει[ο]νόμος· 8) ἐκ τοῦ τεῖχος, τειχοποιὸς, τειχεσιπλήτης· 9) ἐκ τοῦ φάος-φῶς, φαοσφόρος, φαεσίμβροτος, φωσφόρος, φωτοβόλος· 10) ἐκ τοῦ βοῦς, βοσκλόπος, βουφορβὸς, βοηνόμος, βοηλάτης· 11) ἐκ τοῦ δόρυ, δορυπαγὴς, δορυσθενὴς, δορατογλύφος, δοριμανὴς, δορυδόκη· 12) ἐκ τοῦ πῦρ, πυρφόρος, πυροδότης, πυρίπνους.

§ 884. Τῶν ἐπιθέτων ἡ σύνθεσις γίνεται κατὰ τοὺς μνημονευθέντας κανόνας (1), ἀλλὰ εἰς τὰ τριτόκλιτα λαμβάνεται τὸ οὐδέτερον γένος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ (2), καὶ ὅταν τοῦτο ἦναι τὸ καλὸν, διπλασιάζεται τὸ λ, ὡς ἂν συνετίθεντο ἐκ τοῦ κάλλος· οἷον, 1) ὀρθοπὴς, μονομερὴς, ἀριστόχειρ, μακρόχειρ· 2) ὠκύπους, ταχύπους, εὐθύγραμμος, πᾶς (οὐδ. πᾶν-παντὸς), παμμεγέθης, παντοπόρος, μέλας (μέλαν-ανος), μελάμπους, μελανοείμων καὶ μελανείμων· μέγας (μέγα-μεγάλου), μεγάθυμος, μεγακήτης, μεγαλοπρεπὴς· 3) καλλίβωλος, καλλίδενδρος, καλλιγάληνος, καλλιγένεθλος, καλλίκρηνος, καλλίμορφος, καλλιδίνης, καλλίθριξ, κάλλασχρος· ἀλλὰ καὶ καλοδιδάσκαλος, Καλονίκη κτλ.

§ 885. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἦναι ἀριθμητικὸν ἐπίθετον, καὶ τὸ δεύτερον οὐσιαστικὸν, τότε ἀντὶ τοῦ εἷς, δύο, τρεῖς καὶ τέσσαρες λαμβάνονται ἐν τῇ συνθέσει τὸ μονο (ἐκ τοῦ μόνος), δι (ἐκ τοῦ δὶς), τρι (ἐκ τοῦ τρὶς) (§ 864. 3) καὶ τετρα (ἐκ τοῦ τε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τράκις (1). Τὰ δ' ἐπίλοιπα ἀριθμητικὰ ἢ συντίθενται δίχως ἄλλης μεταβολῆς παρὰ τὴν ἀπαιτουμένην διὰ τὴν εὐφωνίαν (2), ἢ σχηματίζονται εἰς ο (3), καὶ α, τὸ ὁποῖον ἐν ταῖς συνθέσεσι πρὸ φωνήεντος ἢ μένει, ἢ ἐκβλίβεται, ἢ τρεπόμενον εἰς ο συναιρεῖται (4)· οἷον, 1) μονόκερως, μονόφθαλμος, δίκερως, δίπηχυς, δισύλλαβος, διετὴς, διώβολον, τρίπους, τρίγωνος, τετράγωνον, τετράπλευρον· 2) ἑκατόμπυλος, ἑκάπηχυς, ἑκατόμβη, ἑκατόγχειρ· 3) πεντηκοντόγυιος, διακοσιόβραχμος, πεντακοσιομέδιμνος, χιλιοτάλαντος, χιλιόμετρον· 4) πεντάμετρος, πενταναῦς, ἑξάεδρος, ἑξάγωνον, εἰκοσάεδρον, ἑκατονταμναῖος, ἑκατοντακάρανος, ἑπταέτης καὶ ἑπτέτης, τριακονταέτης καὶ τριακοντούτης.

§ 886. Ὅταν δὲ ἡ δευτέρα λέξις ἦναι ἀριθμητικὸν ἐπίθετον, τότε τὸ ὑπερκείμενον ἐκφέρεται ἐπιρρηματικῶς πάντοτε· οἷον, δισχίλιοι, τετρακισχίλιοι, πεντακισμύριοι, κτλ. § 539). Ὁ Κοραῆς ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ ἑκατονταπισμύριον, εὐφωνίας χάριν, ὠνόμασεν ἑκατομμύριον τὰς 100 μυριάδας εἴτε 1000000.

§ 887. Ὅταν εἰς σύνθεσιν ὀνόματος πόλεως τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἦναι ἐπίθετον εἰς η, τότε ἢ μένει ἀσύνθετον, ἢ συντίθεται διὰ τοῦ συνδετικοῦ ο (1)· ἐὰν δὲ τὸ ἐπίθετον λήγῃ εἰς α, τότε ἐν γένει συντίθεται διὰ παραθέσεως (2)· ἐὰν δὲ τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἦναι κύριον ὄνομα ἀρσενικὸν, χάριν ἢ εἰς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἐκτίσθη ἡ πόλις, τότε τὸ κύριον τίθεται κατὰ γενικὴν ἢ ἐν διαστάσει, ἢ ἐν συνθέσει (3)· ἢ τέλος ἡ πόλις ὀνομάζεται ὁμωνύμως μὲ τὸ κύριον ὄνομα, μάλιστα ὅταν ἦναι θηλυκὸν, ἢ κατὰ παράτασιν αὐτοῦ εἴς τινα κατάληξιν, εια, ια, ιάς· οἷον, 1) Μεγάλη πόλις, Μεγαλόπολις· 2) Νεάπολις, Ἱεράπολις· 3) πόλις Πετίωνος, Πανὸς πόλις, Ἡλιούπολις, Διόσπολις, Φιλιππούπολις, Κωνσταντινούπολις, Πετρούπολις, Ἀρεούπολις, Πελοπόννησος (ἐκ τοῦ Πέλοπος-νῆσος, ὅπου καὶ τὸ ς ἀνωμάλως τρέπεται εἰς ν) Προικόννησος, ὡς νῆσος Προικὸς (κυρίου ὀνόματος), καὶ Προκόννησος ὡς νῆσος προκῶν (ἐλάφων)· 4) Φίλιπποι, Πτολεμαῖοι, Βερενίκη, Μερόη, Ἀρσινόη, Λαοδίκεια, Ἀλεξάνδρεια, Καισάρεια, Νικομήδεια, Καδμεία, Καισαρεία, Ἀντιγονία, Ἀπολλωνία, Δημητριάς.

§ 888. Τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων ἡ σύνθεσις, ὁμοιάζουσα μ' ἐντελῆ καὶ τεχνικὴν μεταλλοκόλλησιν, παριστάνει τοιαύτην ποικιλίαν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὥστε θαυμάζων τις πόσον διὰ τὴν λεπτότητα τῆς ἀκοῆς ἐθήρευον οἱ πρόγονοι ἡμῶν τὴν εὐρωνίαν, παρεκτρεπόμενοι τῆς ὑπὸ τῆς γλώσσης χαραχθείσης τρίβου, ὀφείλει νὰ συνθέτῃ μὲν ὁ ἴδιος, ὅσον οἷόν τε κανονικῶς, νὰ μὴ μετρᾷ ὅμως τὰς συνθέσεις τῆς γλώσσης αὐστηρῶς κατὰ τοὺς γραμματικοὺς κανόνας, καθόσον μάλιστα οὗτοι πολυειδῶς μὲν παραλλάσσουσι καὶ ποικίλλουσι, μένουσι δ' ἔτι λίαν περιπεπλεγμένοι, καὶ δὲν εἶναι ὅσον πρέπει βάσιμοι.

Τὸ ἔσχατον συνθετικὸν μέρος.

§ 889. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐσχάτου συνθετικοῦ μέρους τῆς λέξεως κάμνει τὴν ὅλην λέξιν νὰ ἦναι ἢ μόριον, ἢ ῥῆμα, ἢ ὄνομα.

§ 890. Ὅταν τὸ ἔσχατον συνθετικὸν ἦναι μόριον οὐδεμίαν πάσχει μεταβολήν, ἐκτὸς τῆς τοῦ τόνου ἐνίοτε· οἷον, πάλαι-πρόπαλαι, εὖ-ὑπέρ, ἐγγὺς σύνεγγυς, οὖν-μενοῦν-ὁπωσδηποτοῦν.

§ 891. Τὰ ῥήματα συντιθέμενα μετὰ τῶν δεκαοκτὼ κυρίων προθέσεων φυλάττουσι τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν κατάληξιν (1)· πᾶν δ' ἄλλο μόριον προτασσόμενον τοῦ ῥήματος δίχως τινὸς μεταβολῆς αὐτοῦ, συνήθως γράφεται ἐν διαστάσει (2)· οἷον, 1) βάλλω, παραβάλλω, συμπαραβάλλω· ἔζομαι, καθέζομαι, παρακαθέζομαι, συμπαρακαθέζομαι· 2) εὖ πράττειν, κακῶς ποιεῖν, πλὴν τοῦ ἀντευπείσομαι (ἐκ τοῦ ἀντευπάσχω) καὶ τῶν ποιητικῶν αὐέρυσαν ἀντὶ αὖ ἔρυσαν, παλιμπλαγχθέντας ἀντὶ πάλιν πλαγθέντας κτλ.

§ 892. Ἐὰν δὲ τὰ ῥήματα συντεθῶσι μὲ ἄλλας λέξεις, ἢ μὲ τὰ ἀχώριστα μόρια, μεταβάλλουσι τὴν κατάληξιν των εἰς εω, ὅτις προϋποθέτει πρωτότυπον αὐτῶν σύστοιχον ὄνομα σύνθετον (1)· ἀκόμη καὶ ὅταν τὸ ῥῆμα συντεθειμένον ὂν μὲ πρόθεσιν λήγῃ εἰς έω (2)· μόνον δ' ἐν τῇ ποιήσει συντίθεται ἄνευ οὐδεμιᾶς μεταβολῆς τὸ ῥῆμα μὲ τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ (3)· οἷον, 1) ἔργον-λαμβάνω, ἐργολάβος, ἐργολαβέω-ῶ, εὖ ἐργάζομαι, εὐεργέτης, εὐεργετῶ· δυς-ἀρέσκω, δυσαρεστῶ, ἀ(στερητικὸν) φείδομαι, ἀφειδὴς, ἀφειδέω-ῶ· 2) ὑπερμάχομαι, ὑπέρμαχος, ὑπερμαχέω-ῶ ἀντι-βάλλω, ἀντιβολὴ, ἀντιβολέω-ῶ· 3) δακρυχέων, δακρυόεγμένος, πασιμέλουσα, κατὰ τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ τὰ τῆς κοινῆς γλώσσης, κουφακούω, μοῦ κακοφαίνεται, σοῦ καλοφαίνεται κ.τ.λ.

§ 893. Ὁπόταν δὲ εἰς τοιαύτας συνθέσεις φαίνεται ἀμετάβλητον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ ῥῆμα, τοῦτο προέρχεται ἐκ συχνῆς ὁμοιότητος τῆς παραγωγικῆς καταλήξεως πρὸς τὴν τοῦ ἁπλοῦ ῥήματος· οἷον, μελοποιέω δὲν παράγεται ἀπὸ τοῦ μέλος-ποιέω, ἀλλ' ἐκ τοῦ μελοποιός· μυμυροπωλέω οὐχὶ ἐκ τοῦ μῦρον-πωλέω, ἀλλ' ἐκ τοῦ μυροπώλης· ἀφρονέω οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀ καὶ φρονέω, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἄφρων.

§ 894. Ὅταν τὸ τελευταῖον συνθετικὸν μέρος ἦναι πτωτικόν, τότε ἡ ὅλη λέξις ὀφείλει νὰ ἦναι ἢ οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον.

§ 895. Ὀλιγώτατα ὀνόματα συντίθενται οὕτως, ὥστε νὰ διατηρήσωσι τὴν ἔννοιαν τοῦ ἁπλοῦ τροπολογουμένην ἐν μέρει μόνον ὑπὸ τῆς ὑπερκειμένης λέξεως (1)· καθότι τὰ πλεῖστα, λαμβάνοντα ἐπιθέτου σημασίαν, μεταπίπτουσιν εἰς ἐπίθετα σημαίνοντα τὸν ἔχοντα σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ δηλουμένην ἔννοιαν (2)· τὰ δὲ ἀφῃρημένα, εἰ μὲν παράγονται ἐκ ῥημάτων συντίθενται μὲ τὰς προθέσεις ἀναλλοίωτα (3)· εἰ δὲ παράγονται ἐξ ἐπιθέτων (§ 749), τότε καταλήγουσιν εἰς ια (4)· οἷον, 1) ἡμίονος, ἀκρόπολις, πλαγίαυλος, ἀγαθοδαίμων, σύνοδος, μητρόπολις, ὑπέρῤῥιλος μεσόδμη, ὁμόδουλος, πρόξενος· 2) μακρόχειρ, ὄχι ἡ μακρὰ χεὶρ, ἀλλ' ὁ ἔχων μακρὰν τὴν χεῖρα, ἄπαις οὐχὶ ὁ μὴ παῖς, ἀλλ' ὁ μὴ ἔχων παῖδας· οὕτω δεισιδαίμων, ἔνθεος, ἐπιχαιρέκακος, ἄποικος, κτλ. 3) πρᾶξις-σύμπραξις, φορὰ-συμφορά· οὕτω καὶ ἐτνήρυσις ἐκ τοῦ ἔτνος-ἀρύω· 4) ἄτιμος-ἀτιμία, μονομάχος-μονομαχία, ἀσύνετος-ἀσυνεσία, οἰκοδόμος-οἰκοδομία, λύχνον-καίω-λυχνοκαΐα, ἀνθρωποθύτης-ἀνθρωποθυσία, πλὴν τοῦ μισθοφορὰ ἀντὶ μισθοφορία.

§ 896. Ὀλίγον συνήθης εἰς τοὺς ἀρχαίους εἶναι ἡ ἐκ δύο οὐσιαστικῶν σύνθεσις, ὥστε νὰ μένῃ ἡ ἔννοια τοῦ ἁπλοῦ τροπολογουμένη ἐν μέρει ὑπὸ τῆς ὑπερκειμένης λέξεως (1)· τοιαύτην ὅμως σύνθεσιν βλέπομεν εἰς ζώων ὀνόματα (2)· οἷον, 1) οἰκόπεδον, στρατόπεδον, ὡροπλάτη· 2) ἱπποκένταυρος, ὀρτυγομήτρα, σουιέραξ, ἀλιάετος, ἱππέλαφος, στρουθοκάμηλος, καμηλοπάρδαλις.

§ 897. Εἰς τὴν νεοελληνικὴν τολμῶνται ἤδη πολλαὶ τοιαῦται συνθέσεις ἐπὶ τὸ γερμανικώτερον· καὶ ὅταν μὲν τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἦναι ἐπίθετον (1), φαίνονται ἀνεκταί· ὅταν δ' ἦναι οὐσιαστικὸν πρέπει, ὅσον τὸ δυνατὸν, νὰ τὰς ἀποφεύγῃ τις, ἐκφράζων ταῦτα διὰ δύο λέξεων· οἷον, 1) ἀτμοκίνητον, φυσικομαθηματικὸς,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φυσικοϊστορικός· 2) ὑγειονομολιμενάρχης=ὑγειονόμος καὶ λιμενάρχης.

§ 898. Σπανία εἶναι τελευταῖον εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ ἡ σύνθεσις ἐκ δύο πτωτικῶν, ἐν οἷς παρεμπίπτει πρόθεσις· καὶ ὀλίγα τινὰ μόνον τοιαῦτα ἀπαντῶνται, μάλιστα ἐπὶ τῶν γραμματικῶν ὅρων τῶν διὰ τὴν πολυχρονιότητα καθιερωμένων· οἷον, ἀλλοπρόσαλλος, κοσμοδιοικητικός, λεοντοπρόσωπος, κριοπρόσωπος, Ἀρτεπίθυμος (κύριον ὄνομα παρασίτου), φιλαναλώτης, φιλαναγνώστης, φιλαπόδημος, πολυσύλλαβος, μακροκατάληκτος, βραχυπαράληκτος κτλ. Κατὰ ταῦτα μὲν ἐδημιούργησαν καὶ τὰ νεώτερα, γενικοσύντακτα, δοτικοσύντακτα, αἰτιατικοσύντακτα, χειλεοπρόφερτα, ὀδοντοπρόφερτα, οὐρανισκοπρόφερτα, ἀναφορικοσυνδεσμική, κτλ. πρέπει ὅμως, ὅσον οἷόν τε, νὰ τὰ ἀποφεύγωμεν ὡς ἄκομψα καὶ ἐναντία τῆς Ἑλληνικῆς περὶ τὰς λέξεις γλαφυρότητος.

§ 899. Ὅταν τὸ ἔσχατον οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον ἔχῃ κατάληξιν ἐπιθετικὴν ἢ ἁρμοδίαν εἰς ἔκφρασιν γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, τότε τὸ σύνθετον φυλάττει τὴν τοῦ ἐσχάτου συνθετικοῦ ἀμεταποίητον (1), ἢ εἴς τινα καὶ μάλιστα τὰ ἐκ τοῦ σὰρξ σύνθετα λαμβάνει τὴν κατάληξιν ος (2)· ἄλλως λαμβάνει τὴν συγγενεστέραν κλιτικὴν κατάληξιν, ἤγουν, ς, ος, ως (γεν. ω), ης (γεν. ους), ις (γεν. δος), ων, ωρ (3)· π. χ. 1) ἀνήλιξ, ἄπαις, ἄπολις, βραδύπους, δεκάπηχυς, δεισιδαίμων, εὐδαίμων, ἑκατόγχειρ, μονόχειρ, μελανοπτέρυξ· 2) ἀνήλικος, μελανοπτέρυγος, ἁπαλόσαρκος, σκληρόσαρκος, πολύσαρκος· 3) πολύδακρυς, τρεχέδειπνος, ἄτιμος, φιλοχρήματος, εὐθύδικος, λειπόνεως, εὔγεως, ἀηδής, οἰνοβαρής, κακοήθης, εὐήθης, χρηστοήθης, περικλεής, τραγοσκελής, ἄναλκις, ἄρρων, σώρρων, ἀμήτωρ, ἀπάτωρ.

§ 900. Ὅταν τὸ ἔσχατον συνθετικὸν ἦναι ῥῆμα, τοῦτο μὲν λαμβάνει ὀνοματικὴν κατάληξιν ας, ης, ος, τὸ δὲ ὄνομα εἶναι τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ· οἷον, σκιαθήρας, νομοθέτης, τυμβωρύχος.

§. 901. Τῶν ἐχόντων καταλήξεις ας, ης, ος, τὰ μὲν εἰς ας, ἢ ος εἶναι μόνον πρωτόκλιτα ἢ δευτερόκλιτα (1)· τὰ εἰς ης πρωτόκλιτα ἢ τριτόκλιτα (§ 419) (2). Συντίθενται δὲ ἐκ τῶν εἰς ος οὐδετέρων ὀνομάτων ἄλλα μὲν ἰσοσυλλάβως εἰς ος, ἄλλα δὲ περιττοσυλλάβως εἰς ης (3)· τὰ δ' ἔχοντα τὸ ἄρχω ἔσχατον συνθετικὸν παρὰ μὲν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῖς λοιποῖς συγγραφεῦσι καταλήγουσιν εἰς ος ἢ ης, παρὰ δὲ τῷ Θουκυδίδῃ ἀείποτε εἰς ος (1)· οἷον, 1) ὀρνιθοθήρας, ἐργολάβος, ἱπποτρόφος, ἐμβρυουλκός, βουφορβός· 2) μυροπώλης, λογοθέτης, εὐμαθής, εὐπρεπής, ἀσεβής, εὐσεβής, δυστυχής, ἀτυχής, εὐτυχής· 3) πολύκτηνος, Πάτροκλος, Ἴρικλος, Ἠρίανθος, Εὔανθος, καὶ τὸ ἡμέτερον Χρύσανθος· εὐκλεής, περικλεής, ἀκρατής, Ἰρικλῆς, Καλλικλῆς, Λυσικλῆς· 4) τριήραρχος καὶ τριήραρχος, μοναρχὴς καὶ μόναρχος, νομάρχης, ἔπαρχος, δήμαρχος.

§ 902. Ἀπὸ τῶν πρώτων συνθέτων παράγονται ἄλλαι παρασύνθετοι λέξεις· οἷον, δυστυχὴς-δυστυχία, δεισιδαίμων-δεισιδαιμονία, ἱππότροφος-ἱπποτροφῶ, εὐπαθὴς-εὐπαθῶ.

§ 903. Πολλάκις τὸ κατὰ τὸ τέλος τῆς συνθέτου λέξεως ῥῆμα τροπολογεῖται οὕτως, ὥστε ἀποβαίνει ὁμοιόμορφον πρὸς τὸ πρωτότυπον τοῦ ῥήματος ὄνομα· οἷον, μάρτυς-μαρτυρέω-ψευδομάρτυς, φύλαξ-φυλάσσω-νομοφύλαξ, ἀγροφύλαξ, κρηνοφύλαξ, ἄγγελος-ἀγγέλλω-ψευδάγγελος, μάντις-μαντεύω-κακόμαντις.

§ 904. Ἐκ τῶν μεταβολῶν, ὅσας τὸ ἔσχατον συνθετικὸν πάσχει ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ ἀξιοσημείωτοι εἶναι αὗται· 1) αἱ ἀπὸ βραχέος α, ε, ἀρχόμεναι λέξεις, ὅταν δὲν ἦναι ἀπὸ προθέσεων σύνθετα ῥήματα, ἀλλὰ παρασύνθετα ἐπίθετα ἢ ῥήματα, μεταβάλλουσι τὸ α καὶ ε εἰς η· 2) τῶν δ' ἀρχομένων ἀπὸ ο τὰ, ὀβολὸς, ὀδύνη, ὄλλω, ὄλεθρος, ὁμαλὸς, ὁμόω, ὄνυξ, ὄρος, ὄροφος, ὀρύσσω, ὄφελος, καὶ ὄνυμα Αἰολικῶς ἀντὶ ὄνομα, τρέπουσι τὸ ο εἰς ω, ὅταν γίνωνται ἔσχατον συνθετικόν. Π. χ. στρατὸς-ἄγω=στρατηγὸς, εὖ ἄνεμος=εὐήνεμος, δυς-ἐλατὸς=δυσήλατος, ὑπὸ ἀκούω-ὑπήκοος, κατὰ-ἀγορεύω-κατήγορος-κατηγορῶ· 2) διώβολον, ἀνώδυνος, ἐξώλης, ἀνώλεθρος, ἀνώμαλος, ἀντωμοσία, πολυώνυχος, ὑπώρεια, διώροφος, διώρυξ, βιωφελὴς, ἀνώνυμος.

§ 905. Τὰ ἀπὸ τοῦ ὄλεθρος, ὄροφος, καὶ ὀρύττω σύνθετα διφροῦνται· καὶ τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ ὄλεθρος, καὶ ὄροφος, εἰ μὲν ἔχουσι τὴν προηγουμένην συλλαβὴν βραχεῖαν τρέπουσι τὸ ἀρκτικὸν των ο εἰς ω, εἰ δὲ μακρὰν φυλάττουσιν αὐτὸ ἄτρεπτον (1)· τὰ δ' ἀπὸ τοῦ ὀρύττω σύνθετα, εἰ μὲν ἔχουσι τὴν ἑπομένην συλλαβὴν βραχεῖαν, γράφονται μὲ ω, εἰ δὲ θέσει μακρὰν μὲ ο (2)· οἷον, 1) ἀνώλεθρος,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διώροφος, ψυχόλεθρος, ὑψόροφος, χρυσόροφος· 2) τοιχωφύχος, τυμβωρύχος, τοιχορύκτης.

Τονισμὸς τῶν συνθέτων ὀνομάτων.

§ 906. Τὰ σύνθετα ἐν γένει ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον, ὅσον ἐνδέχεται ἀνωτέρω τῆς ληγούσης ὑπάρχουσι ὅμως τοῦ κανόνος τούτου πολλαὶ ἐξαιρέσεις, ἔχουσαι καὶ αὗται ἄλλας ἐξαιρέσεις, αἵτινες εἶναι βέβαια σύμφωνοι μὲ τὸν κανόνα.

§ 907. Τὰ εἰς ἀ, ή, ής, ήρ, εὺς, τέος, καὶ μὸς ῥηματικά, ὅσα ὀξύνονται ἁπλᾶ, ὀξύνονται καὶ συνθετόμενα· οἷον, φορὰ-συμφορὰ, τομὴ-ἐπιτομὴ, δικαστὴς συνδικαστὴς, δετὴρ-ἁμαλλοδετὴρ, ἱερεὺς-ἀρχιερεὺς, τιμητέος-ἐπιτιμητέος, συρμὸς-διασυρμὸς, πλὴν τῶν ἐκ τοῦ δεσμὸς συνθέτων· οἷον, σύνδεσμος, ἀνάδεσμος.

§ 908. Τὰ εἰς ος σύνθετα ἐπίθετα, ὅσα ἔχουσι τὸ ἔσχατον συνθετικὸν ῥηματικὸν, ὀξύνονται, ἐὰν μακροπαραλήκτῶσιν· ὡσαύτως δὲ καὶ ὅσα καταλήγουσιν εἰς βοσκὸς, φορβὸς, πηγὸς, αοιδὸς, φδὸς (ἐκ τοῦ βόσκω, φέρβω, πήγνυμι, ἀείδω) (1)· τὰ δὲ βραχυπαράληκτα, εἰ μὲν εἶναι ἐνεργητικὰ παροξύνονται, εἰ δὲ παθητικὰ ἢ ἀμετάβατα προπαροξύνονται (2)· οἷον, 1) λοχαγὸς, ὁδηγὸς, παιδαγωγὸς, σιτοπωλὸς, ψυχαγωγὸς, χοιροβοσκὸς, ἱπποφορβὸς, ναυπηγὸς, ἐπαοιδὸς, ὑμνῳδὸς· 2) πατροκτόνος ὁ φονεύσας πατέρα, θεοτόκος ἡ γεννήσασα θεὸν, θεολόγος ὁ περὶ θεοῦ λέγων, λιθοβόλος ὁ λιθοβολῶν, παιδοκτόνος ὁ φονεύσας τὸν παιδά του, πατρόκτονος ὁ φονευθεὶς ὑπὸ πατρὸς, θηρότροφος ὁ ὑπὸ θηρῶν τραφεὶς, λιθόβολος ὁ λιθοβοληθεὶς, παιδόκτονος ὁ φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ παιδός του.

§. 909. Τὰ ἔχοντα τὸ ἔργον (ἔργω) ἔσχατον συνθετικὸν ὀξύνονται μὲν, ἐὰν σημαίνωσιν ἁπλῶς τὸν ἐργαζόμενον ἢ πράττοντα τὸ ὑπὸ τοῦ πρώτου συνθετικοῦ σημαινόμενον (1)· προπαροξύνονται δὲ ἢ συναιρούμενα προπερισπῶνται, ἐὰν σημαίνωσιν τὴν ἠθικὴν διάθεσιν ἔχοντα πρὸς ἐκεῖνο (2)· οἷον, 1) ἀμπελουργὸς, λιθουργὸς, γεωργὸς, (ὁ ἐργαζόμενος, ἄμπελον, λίθους, γῆν)· 2) κακοῦργος, περίεργος (ὁ κλίνων εἰς ἔργα κακὰ, πολλὰ καὶ περιττά).

§ 910. Εἰς ὅσα τῶν εἰς ος ἐμφιλοχωρεῖ ἐκ τῶν δύο σημασιῶν (§ 908 2) μία μόνη, ἡ ἐνεργητικὴ, ταῦτα συνήθως παροξύνονται (1)· ἐξαιροῦνται δὲ τὰ σύνθετα ἐκ προθέσεων, ἐκ τοῦ στερητικοῦ ἢ ἐπιτατικοῦ α, ἐκ τοῦ δυς, εὐ, ἀεί, ἄγαν, ἄρι, ἄρτι, ἔρι,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἧμι, ζα, πᾶν, πολύ· (2)· οἷον, 1) οἰκονόμος, ἀδηφάγος, τοιχωρύχος, δημηγόρος, οἰνοχόος, δορυφόρος, σκηπτοῦχος, τηλεβόλος, θαλαμηπόλος, θεομάχος, ναυμάχος· πλὴν τῶν ἡνίοχος, ἵππαρχος, ἱερόσυλος, καί τινων διφορουμένων ὡς φιλόλογος καὶ φιλολόγος· 2) κατήγορος, ὑπέρμαχος, ἄμαχος, ἄγευστος, ἄψαυστος, δύσβαστος, εὔρωστος, ἀείζωος, ἀγάννιφος, ἀρίγνωτος, ἀρτίτοκος, ἐρίτιμος, ἡμίγυμνος, ζάπλουτος, παμπόνηρος, πολύτροπος, πλὴν τοῦ παμφάγος, πολυφάγος, καὶ ἄλλων διφορουμένων, πολύτροπος καὶ πολυτρόπος, πολύλογος καὶ πολυλόγος.

§ 911. Τῶν εἰς ης ἐπιθέτων ὀξυτονοῦνται· 1) ὅσα πρωτόκλιτα ἔχουσι τὸ ἔσχατον συνθετικὸν ἀμετάβλητον· 2) τὰ τριτόκλιτα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὸ ἔσχατον συνθετικὸν ὀνοματικόν, ἢ, ἐὰν ἔχωσι αὐτὸ ῥηματικόν, εἶναι βραχυπαράληκτα, ἢ συντίθενται ἐκ τῶν μορίων εὐ, δυς, κτλ. (§ 910.)· 3) τὰ λήγοντα εἰς βλης, δμὴς, θνὴς, κμὴς, πλὴς, ἔχοντα τὴν γενικὴν εἰς ητος· οἷον, 1) ἀγωνιστὴς, πρωταγωνιστὴς, τριταγωνιστὴς· 2) ἀναλγὴς, ἐπαχθὴς, ἰοβαρὴς, ἐπιφανὴς, δοξομανὴς, εὐπειθὴς, δυστυχὴς, ἡμιπλαγὴς, πολυειδὴς, πολυπλαθὴς· 3) προβλὴς-ῆτος, ἀδμὴς-ῆτος, ἡμιθνὴς-ῆτος, ἀκμὴς-ῆτος, δασπλὴς-ῆτος.

§ 912. Παροξύνονται δὲ ἐκ τῶν εἰς ης, καὶ ὅπου ἐγχωρεῖ προπαροξύνονται· 1) τὰ ἐκ τοῦ ἔρω (ἐρέσσω) σύνθετα· 2) τὰ εἰς ώδης καὶ ώλης· 3) τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ μῆκος, ἦθος, μέγεθος, στέλεχος· 4) τὰ ἐξ οὐδετέρου εἰς ος σύνθετα εἰς ης κύρια, τὰ ὁμοφωνοῦντα μὲ ὀξύτονα ἐπίθετα εἰς ης· οἷον, 1) μονήρης, διήρης, τριήρης, τετρήρης πεντήρης· 2) δυσώδης, ἑλώδης, προώλης, πανώλης· 3) εὐμήκης, ἀήθης, εὐμεγέθης, εὐστελέχης· σὺν τούτοις δὲ καὶ φιλαλήθης, αὐτάρκης, αὐθάδης, ποδώκης, κατάντης, ἀνάντης, ταννήκης· 4) Διογένης (κύριον) διογενὴς (ἐπίθετον), Εὐμάρης (κύριον) εὐμαρὴς (ἐπίθετον), Περικλέης-ῆς (κύριον) περικλεὴς (ἐπίθετον)· ὡσαύτως Εὐμένης, Διομήδης.

§ 913. Τὰ οὐδέτερα τούτων ἐπὶ μὲν τῶν εἰς ηρης καὶ τῶν παραληγόντων εἰς ω εἶναι προπερισπώμενα (1), ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν εἶναι προπαροξύτονα· οἷον, 1) θυμῆρες, δυσῶδες· 2) εὔηθες, περίμηκες.

§ 914. Τὰ εἰς ετης ἐκ τοῦ ἔτος σύνθετα παροξύνονται πάντοτε ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ, ἐν δὲ τῇ ὑστερωτέρᾳ διφοροῦνται ποτὲ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής